

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU 198973

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP-- 556--13-7-71--4,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No.

Accession No

Author

Title

This book should be returned on or before the date last marked below

ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ. ವರ್ಷ ೪ ಕೆರಣ ೨-೪

ಇಂದ್ರಜಾಲ

ಸಾಹ್ಯಾ ಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ

ಬರೆದವರು

“ನವಗಿಷಂಧ”

ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ ಸಾಹೇಬರು

೧ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೪೬

ಬೆಲೆ: ೪-೦-೦

ಮುದ್ರಕರು:
ಶೇ. ಗೋ ಕುಲಕರ್ಣಿ
ಸಾಧನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ:
ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಭಾಲಚಂದ್ರ ಘಾಣೇಕರ
ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ,
ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಧಾರವಾಡ

ವಿಷಯದಕರು: ಭಾಲಚಂದ್ರ ಘಾಣೇಕರ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ (ಅಂಚೆ-ರಜಿಸ್ಟ್ರರ್ ಸೇರಿ) ₹ರೂ. ಮಾತ್ರ

- ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨-೧೩ ರೂ. ಮುಖಬೆಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ
- ಜನೆವರಿ, ಎಪ್ರಿಲ್, ಜುಲೈ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಮೊದಲನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ—ಪ್ರತಿಸಲ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳಂತೆ ನಾಲ್ಕುಸಲ ಪುಸ್ತಕ ರವಾನಿಸುತ್ತೇವೆ.
- ಜನೆವರಿ ೧೯೪೮ ಕ್ಕೆ ಮಾಲೆಯು ೫ನೇ ವರ್ಷಾರಂಭ

ನಾಲ್ಕನೆ ವರ್ಷದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

೧	ಕಾಲಯಾನ	ಭಾರತೀ ಸುತ	೧-೧೦-೦
೨	ಮಾಧವಲೀಲೆ	ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ	೧- ೮-೦
೩	ಕರೀ ಬೆಕ್ಕು	ರಮೇಶ	೧- ೪-೦
೪	ಕೊಂದವರು ಯಾರು? ಜೋತಿ		೧- ೪-೦
೫	ದಲಿತ ಕುಸುಮ	ಹೊಸಮನೆ	೨- ೦-೦
೬	ನೂರಜಹಾನ	ಕೇಶವಶರ್ಮಾ	೧- ೦-೦
೭-೮	ಇಂದ್ರಜಾಲ	ನನಗಿರಿನಂದ	೪- ೦-೦

ಮೊದಲರಿಕೆ

ಘನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ಗ್ರಂಥವು ಕಿಟಕಿಯಿಲ್ಲದ್ದು ಮನೆಯಂತೆ ” ಎಂಬ ಕೊರತೆಗೆ ಈಡಾಗಬಾರದೆಂದು ಈ ಪುಟ್ಟ ಕಿಟಕಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ— ಓದುಗರ ಇಣಕಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗ! ಆದರೆ ಓದುಗರನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದೊಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಮೊದಲು, ಇದನ್ನು ಓದುಗರ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿ ನನಗೆ ಬಹುಕೊಡ್ಡ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಭಾಲಚಂದ್ರ ಘಾಣೇಕರರಿಗೆ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದೊಳಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬಹುದು. ಆಗೋ! ರಾಮಾಜೋಯಿ ಸರು ಅಕ್ಷಯ್ಯನ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಾದಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡಿರಿ!

ಇತಿ—

“ ನವಗರಿನಂದ ”

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಯುಗಾದಿಯಿಂದ ಯುಗಾದಿಗೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಂದಾ ಅವಧಿಯನ್ನು ಜನವರಿಯಿಂದ ಜನವರಿಗೆಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳನೂ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದರ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಾಲೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಈ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದ ೩-೪ನೇ ಕೆರಣಗಳು ಮಾತ್ರ ವಿಲಂಬ ವಾಗಿ ಹೊರಟವು. ಅದರೂ ಮುಂದಿನ ಕೆರಣಗಳೆಲ್ಲ ಅವಧಿಗಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ವಾಚಕರ ಕೈಸೇರಿಸೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪತ್ರಿಕೆ ದಾರಿ, ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಒಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮೂರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಚಂದಾದಾರರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿಸೆಯೆಂದು ನಾವಂತೂ ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಕೊನೆಯದಾದ ಈ ಸುದೀರ್ಘವಾದ "ಇಂದ್ರಜಾಲ" ವನ್ನು ಮದರಾಸಿನ "ನವಗರಿನಂದ"ರು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಮಹದುಪಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ನೆರವಾಗುತ್ತ ಬಂದ ಲೇಖಕ ವೃಂದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಚಿರಸುಣಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ನೆರವಾದ ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸದೆ ಇರಲಾರೆವು. ಚಂದಾದಾರರ ನೆರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾಲೆಯು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತ ಚಂದಾದಾರರಿಗೆಲ್ಲ ಕೃತಜ್ಞ ರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಮನುತೆಯಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಹಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಸುವರೆಂದು ನಮ್ಮಾಗಿಸೆ.

ಇಂದ್ರ ಜಾಲ

೧. ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು

“ಬನ್ನಿ ಜೋಯಿಸರೆ, ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ಬಣ್ಣದ ಚಾಪೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದಳು.

ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ “ಬೇಡ ಬೇಡ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು, ಅಂಗಳದ ಬದಿಯ ತೆಂಗಿನ ಕಟ್ಟಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ತಂಬುಲವನ್ನು ಉಗಿದು ಕೆಂಬಾಯಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ಎಡೆಬಿಟ್ಟ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ—“ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಚಾಪೆ ಗೀವೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ? ನಾನೇನು ನೆಂಟರೋ?” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಬಂದು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಬೆಲ್ಲ-ನೀರುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಡಿಕೆಲೆಯ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಮಗಂದೇನಾದರೂ ಕಾಗದ ಬಂತೆ?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ, ಬೆಲ್ಲದ ತುಂಡನ್ನೆತ್ತಿ ಬಾಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹಲ್ಲಿನೆಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು ಜೋಯಿಸರು.

“ಹುಂ, ನೊನ್ನೆ ಒಂದು ಬಂದಿತ್ತು.”—ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಜಗುಲಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತಿಗೆ ನೊದಲು ಮಾಡಿದಳು.

“ಏನಂತೆ? ದಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನಷ್ಟೆ?” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ನೀರಿನ ಲೋಟಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು.

“ಹುಂ, ನಾನು ಅಷ್ಟು ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವ ಹಾಗೆ ಬರೆದ್ದರಿಂದ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೇನೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವಂತೆ. ನನಗಾಗಿಯೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನಂತೆ!”

ಜೋಯಿಸರು ನೀರು ಕುಡಿದು ಲೋಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, "ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹುಡುಗರ ರೀತಿಯೇ ಹೀಗೆ. ಮದುವೆ ಬೇಡ ಬೇಡಾಂತ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷಕೂಡಾ ಬಿಡದೆ, ಅಂಟಿಕೊಂಡೇ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತೆ. ಇರಲಿ, ಯಾವಾಗ ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾ ನಂತೆ?"

"ಮಂದಾಗಿ ಬರಲಾರಂತೆ; ನಾನೇ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಮಹಾರ್ಜನ ಸಹಾ ಇಟ್ಟು ಬರೆದರೆ, ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾ ನಂತೆ."

"ಇವೊಳ್ಳೆ ಕತೆ! ಹೀಗೆಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಉಂಟೆ? ಹುಡುಗಾಟಾಂ ದರೆ ಇದೇ ನೋಡಿ. ಅವನು ಮಂದಾಗಿ ಬಂದು, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಮೇಲೆಲ್ಲವೇ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ?" ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಬೆಲ್ಲ ನೀರುಗಳ ತಟ್ಟೆ ಲೋಟಿಗಳನ್ನು ದೂರ ಇಟ್ಟು, ಅಡಿಕೆಲೆಯ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡರು.

"ಹಾಗೆಲ್ಲ ಬರುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ಜೋಯಿಸರೆ. ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಬರೆಸಿರುವೆನಷ್ಟೆ? ಅವನು ಬರೆದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಉತ್ತರ ನೀವೇ ನೋಡಿ" ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತಂದು ಜೋಯಿಸರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಜೋಯಿಸರ ಕೈಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣವಿತ್ತು; ಆ ಬೆರಳನ್ನು ಅಸ್ವರ್ಯದಂತೆ ದೂರ ಹಿಂಬದಿಗೆತ್ತಿ ತಮ್ಮ ವಂಚಾಂಗದ ಕಟ್ಟಿನೊಳಗೊಂದ ಕನ್ನಡಕದ ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ಜಾರಿಸಿ, ಕನ್ನಡಕವನ್ನೆತ್ತಿ ಎಲವತ್ತದಿಂದ ವರೆಸಿ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆರಿಸಿಕೊಂಡು ಪತ್ರವನ್ನೆಲ್ಲ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಮೌನವಾಗಿ ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ನಡುಸದುವೆ ಅವರ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಎರಿಳಿದುವು; ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ತಲೆದೂಗಿತು ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗದ ಪತ್ರವಾಕ್ಯಗಳು ನಾಲಗೆಯಾಡಿಕೊಂಡೇ ಹೊರಬಿಡುವು;

"—ಅನ್ನು, ನನಗೆ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯವಿತ್ತು. ದೇಗೂ ನನಗೊಬ್ಬ ತಮ್ಮನಿದ್ದಾರೆ; ಅವನಿಗೂ ವ್ರಾಯ ಬರಲಿ

ಕ್ಕಾಯಿತು; ಅವನಿಗೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೂ ನೀನು ನನಗೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹುಟುಹಿದು ವ್ಯಸನ ಪಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದೇ ಇದ್ದರೆ, ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಮತ್ತೂ ನೀನು ಬರೆದಂತೆ ಮುಂದಾಗಿ ಬಂದು ವಧುವನ್ನು ನಾನೇ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹವು ನನಗಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ನೀನೇ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡು, ನೀನೇ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡು, ನೀನೇ ಮಾಡು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ತರದ ಸಂದೇಹವನ್ನೂ ತಾಳಬೇಡ. ಮುಖ್ಯ ಈ ವಿವಾಹವು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ನನಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿ! ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಯಾವಕನ್ನೂ ಸೊಸೆಯನ್ನಾಗಿಸಲು ಒಪ್ಪುವಿಯೋ- ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಲು ನಾನೂ ಸಿದ್ಧನು.—”

ಪತ್ರವು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಇತ್ತು. ಜೋಯಿಸರು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಪತ್ರವನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟ— “ಭಲೆಭಲೆ! ಚಂದಾಗಿದೆ ಬರೆದ ರೀತಿ! ಆದರೆ, ಇಷ್ಟು ಮಾತೃವಿಶ್ವಾಸವಿರುವ ಹುಡುಗರು ಮಾತ್ರ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರೂ ವನವ್ಯ. ಏನೇ ಇರಲಿ; ನಾನೇನು ಬೇಕಂತ ಯಾರಿಗೂ ಕಡುಕು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನು. ಆದರೂ ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೇ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೂ, ಇಂಥಾ ರ್ಷಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಬಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ನೋಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಯಿತು, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಈ ಪತ್ರವು ನನ್ನ ಒಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, ಅಷ್ಟವ್ಯ ಮುಂದೆ ದೈವವಶಾತ್ ಏನಾದರೂ ಆದರೆ-ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಲ್ಲವಂತೆ ಈ ಪತ್ರವು ಕಾಪಾಡಿತು” ಎಂದು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕಳಚಿ ಕರಡಿಗೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿ, ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗೆ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ತೀಡುವ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದರು. ಪತ್ರವು ಕಣ್ಣಡಕದ ಕರಡಿಗೆಯ ಬುಡದಲ್ಲತ್ತು.

“ಹಾಗೇನೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ—ಜೋಯಿಸರೆ. ನಾನೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅಹಿತವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಯೇವು?—ಇರಲಿ. ಯಾವುದಾದರೂ ಜಾತಕ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಜೋಯಿಸರೆ?”

ಜೋಯಿಸರು—“ ಹುಂ, ಹೊಂದಿಕೆ-ಆಂದರೆ-ನೋಡಿ-ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ—” ಎಂದು ವೀಳ್ಯದ ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ಹೊಗಿಸಿ, ಅಡಕೆಯ ಹೋಳುಗಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಣಿಸಿ ಮೆಲ್ಲುತ್ತ,---“ ಹುಡುಗನ ಜಾತಕ ತುಂಬಾ ಅಬಲ. ಇಂಥಾ ಜಾತಕಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಅಬಲ ಜಾತಕದ ಕನ್ಯೆ ಕುದುರುವುದೆಂದರೆ ಬಹಳ ವ್ರಯಾಸ. ಅಂತೂ ಉಂಟೂನ್ನು! ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ-ಗ್ರಾಮ-ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದಕಡೆ ಕೋಡಿಗಳ ಅನೇಕ ಜಾತಕಗಳು ಬಂದುವು. ಒಂದೂ ಸರಿಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ—” ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆ ವತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಪಂಚಾಂಗದೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿ, ಪಂಚಾಂಗದಿಂದ ಕೆಲವು ಕಾಗದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ತಂಬುಲವನ್ನು ಉಗುಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತು, ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಮೂಗಗೆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದೇ ಅನಲೋಕನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆಳಗಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವ ಕೋಡಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲಾನ್ನಿ ? ”

“ ಹಾಗೆಂದು ನಿರಾಶೆಯಾದೀತೇ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ? ಒಂದು ಗಂಡಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಉಂಟೇ ಉಂಟು-ಎಲ್ಲಿಯೋ ! ”

“ ಅಂತೂ ಬೇಗದಲ್ಲಿ ಕುದುರೋದಿಲ್ಲಾಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ? ”

“ ಛಿಛಿ, ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಷವೇ ಗುರುಫಲ! ಕಲ್ಯಾಣಯೋಗ! ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತಿಂಗಳ ಅಂತ್ಯದೊಳಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿಯೇ ತೀರಬೇಕು ನೋಡಿ ! ”

“ ನೋಡಿ ಜೋಯಿಸರೆ, ಆಗುವುದು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಆದರೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಿತ್ತು. ನನಗೋ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ; ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಿಬ್ಬರು ಪೋಕರಿ ಮಕ್ಕಳು; ತೋಟ-ಮನೇ-ದನಾ-ಕರೂ-ಎಲ್ಲಾ ನಾನು ಒಬ್ಬಳೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹುಡುಗರು ಶಾಲೆಗೆ ಬೇರೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಎಷ್ಟೊಂತ ಮಾಡಿಯೇನು? ಬರುವ ಸೊಸೆ ಬೇಗನೇ ಬಂದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಹಗುರಾದೀತು. ನನಗೋ ಈ ಊರುಕೇರಿಯ ಪರಿಚಯವೂ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಬಂಧು

ಬಾಂಧವರು ನನ್ನ ಹಗೆಗಳ ಹಾಗೆ ಕೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ ಜೋಯಿಸರೆ.”

ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ಜೋಯಿಸರು— ಕಿವಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ತಲೆದೂಗುತ್ತ—“ಗೊತ್ತುಂಟು—ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ—ನನಗೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತುಂಟು.” ಎಂದೊಂದು ಕವಲುಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮಾತು ಇನ್ನೂ ಕೊನೆ ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.—“ಹೌಮ—ಜೋಯಿಸರೆ, ನೀವೇನೋ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದೀರಿ. ನಾವಾದರೋ ಬಡವರು. ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಎಲ್ಲಾ ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತುಂಟು; ನಿಮ್ಮ ಮೆಹನತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ನಮಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

“ಛಿಛಿ! ಪ್ರತಿಫಲವೇನು? ನಾನು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದೇ ಅಲ್ಲಮ್ಮ. ನಾನು ಮಲೆಯಾಳಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಿಮ್ಮ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೂ ನನಗೂ ತುಂಬಾ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು ಇತ್ತೆಂತಲೇ ನಾನು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ನನಗೆ ಪ್ರತಿಫಲಕೊಟ್ಟಿರೋ ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಯೇನೆಂದು ಮಾಡಿರೀನು? ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಗಳಿಗೆ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಲದು. ನೀವೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ. ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಗ ತಿನೂಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿಯೇ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವೆಂದು ಪಂಧಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ನಿಶ್ಚಯಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕಳಚಿ ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರು.

ಗತಿಸಿದ ಗಂಡನ ಜ್ಞಾನವಕವು ಬಂದು, ದುಃಖಭಾವವು ಉಕ್ಕಿ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ನೀರನ್ನು ಕೆಂಜೀರೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

ಶೀನುವಿನ ಜಾತಕದೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಜೋಯಿಸರೆಂದರು:—“ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಇಷ್ಟು ಜಾತಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಜಾತಕ ಮಾತ್ರ ಬಲುಚಂದಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತೆ ನೋಡಿ. ಇವನ್ನೆ

ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬೇಕೆಂದು ಇವತ್ತು ನಾನು ಬಂದದ್ದು. ಜಾತಕದ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿದ್ದರೆ, ನೀವು ಬೇರೆ ಜನರಿಗೆ ತೋರಿಸಬಹುದು. ”

“ ಯಾಕೆ? ನೀವು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಲದೆ? ಯಾರುಯಾರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ, ಏನಾದರೊಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಕವನ್ನಾದರೂ ಯಾರು ನೋಡುತ್ತಾರ ಹೇಳಿ? ನಮಗೆ ಇದೊಂದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ ನೀವಂತೂ ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಕಾರ ನೋಡಿ, ಸರಿ ಉಂಟೆಂದರೆ ತೀರಿತು. ಜೋಯಿಸರೆ, ಅದು ಯಾವ ಕೋಡಿ? ನಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ಬಡವರ ಕಡೆಯಾ? ಹುಡುಗಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಯ? ಹ್ಯಾಗಿದೆ? ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚುರುಕಿದೆಯಾ? ” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ವ್ಯಾಜಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದಳು.

“ ಅದೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ— ಕೇಳಿ— ” ಎಂದು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಂಗಳದ ಕೊನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ತಂಬುಲದ ಜಿಗಟೆಗಳನ್ನು ಉಗುಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತು— “ ನನಗೇನೋ ನಿಮ್ಮ ಶೀನೂಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧವೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ. ಕೋಡಿ ಈ ಊರು ಅಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪದಿ ನೈದು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ‘ಕೊಳ್ಳಾಜೆ’ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ. ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆಗೆ ಏನೋ ಗೌರ್ನಮೆಂಟು ಉದ್ಯೋಗ. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಕ್ಕಾರಿ ಅತ್ತಕಡೆಯಲ್ಲೇ ಇರೋದು. ಹುಡುಗಿ ಮಾತ್ರ ಕೊಳ್ಳಾಜೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಜ್ಜಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸು ಬಂದಿದೆ; ಅಂದರೆ ಈಗ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ವಯಸ್ಸು. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಾನೂ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ, ಅಗಬಹುದು; ನಿಮ್ಮ ಶೀನೂ ಕೂಡಾ ನೋಡಿದರೆ ಒಪ್ಪಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುನು. ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ಜೋಯಿಸರೆ, ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆಗೆ ಗೌರ್ನಮೆಂಟು ಉದ್ಯೋಗಂತ ಕೇಳಿದರೆ, ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವರು ನಮ್ಮಂಥಾ ಬಡವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುರಾ? ಅಂತಾ ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಯ ಹುಡುಗಿನ ತಂದರೆ ನಾವಾ ದರೂ ಸಮಾಳಿಸಿಕೊಂಡೇವಾ? ”

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಮತ್ತೆ ಬಚ್ಚೇತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬದಿಗೆ ಎಳೆದು ಕೊಂಡು ಕೈಗೆ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, — “ ಆ ಸಂದೇಹ ಬಿಡಿ

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ. ದೊಡ್ಡವರ ಮಗಳಾದರೂ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲವದು. ತಂದೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಊರಿದೂರಿಗೆ ತಿರುಗಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅಜ್ಜಿಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹುಡುಗಿಗೆ ತಾಯಿಯಿಲ್ಲ ನೋಡಿ! ಅಂತೆಯೆ ಅಜ್ಜಿಗೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಮೋಹ. ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸೋದರ ಮಾವ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನಮಗೆ ಮಂಜುಪರಿಚಯದವರು, ನುರಾಯಣಯ್ಯಾಂತ. ಅವರೇ ಹುಡುಗಿಯ ಜಾತಕವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು 'ನಿಮ್ಮಕಣಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ವರನೋಡಿ'ಂತ ಪೇಳಿದರು. ನಾನೂ ಮೊನ್ನೆ ಕೊಳ್ಳಾಜಿಗೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಋದ್ಧು ನೋಡಿ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಹುಡುಗಿಯ ಹೆಸರು 'ಸುಂದರಿ'. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೇ ಉಂಟೊನ್ನಿ. ಕಟ್ಟಿ-ಪಾಡ-ಕಳೆ-ಲಕ್ಷಣ-ಎಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಎಂಟನೇ ಕ್ಲಾಸಿನವರೆಗೆ ಓದಿಸಿದ್ದಾರಂತೆ. ತಕ್ಕಷ್ಟು ಓದಲು-ಬರೆಯಲು ಬಂದರ ಹೆಂಗುಸಿಗೆ ಸಾಲದೆ? ಇನ್ನು ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲ-ನೋಟಕ್ಕೆ ಚುರುಕಾಗಿದೆ; ಹಳ್ಳಿಮನೆಯ-ಅದೂ ಸಾಗುವಳಿಯಿರುವವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಮನೆಗೆಲಸಗಳೆಲ್ಲಾ ನುರಿತೇ ಇದ್ದಳು. ನನಗೆ ತೋರ-ತ್ತೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಅಂಥಾ ಹುಡುಗಿ ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಭಾರವೇ ಇಳಿಯ ಹೋದೀತೊಂತ! ಒಮ್ಮೆ ನೀವೇ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಿ ಹೋಗಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ "

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ- "ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮಂಥ ಬಡವರಿಗೆ?"

.. "ಆ ಸಂದೇಹವೇ ಬೇಡ ನಿಮಗೆ. ನಾನು ನುರಾಯಣಯ್ಯನೊಡನೆ ಆ ವಿಷಯ ಪೂರು ಮಾತಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆ-ಮವರು ಮುಕುಂದರಾಯರೂಂ, ಅವರು ನುರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಮಾಡಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಏನಂದರೆ, 'ವರ ತ್ರಿಮಂತ್ರನಿರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ, ಬಿ. ಎ; ಎಂ. ಎ; ಅಂತ ವಿದ್ಯಾಪಾಠನಿರಬೇಕಂದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಸಾಲ ನೋಲಗಳ ಕಾಟವಿಲ್ಲದೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯವನಾಗಿ ಏನಾದರೂಂನು ಸಮುದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನುಲ್ವು ಕಾಸು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವಂತಹನಾಗುವ ಸಾಕು. ಎಲ್ಲಾ ನೀವೇ ನೋಡಿ, ಮುಕೂರ್ತ ಕೂಡಾ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಕಾಗದ ಹಾಕಿದರೆ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ ಅಂತ "

“ ಓ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮದುವೆಯ ಜವಾಬುದಾರಿಯೆಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮೇಲೆಯೇ ಉಂಟೊನ್ನಿ. ”

“ ಹೌದು. ಹಣವೆಲ್ಲ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಮುಕುಂದರಾಯರು ಕಳು ಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೂ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ. ”

“ ಹೌದು ಜೋಯಿಸರೆ, ಅವರು ಅವರ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗೌಜಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಯಾರು; ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾದರೂ ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬೇಕಲ್ಲ? ”

“ ಓ! ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆತೆ” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು, ಮಗುದೊಮ್ಮೆ ಎದ್ದು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಉಗುಳಿ-ಬಂದು ಕುಳಿತು,—“ ಇದರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕ್ಕೆ—ಬಡಸ್ತಿಕ್ಕೆಗಳಿಗೆ ಎಡೆಯಿ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಂತ, ಆ ಹುಡುಗಿಯ ತಾಯಿಯೊಂದು ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾಳಂತೆ. ಆಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ? ನೀವು ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡುವುದು, ಅವರೂ ಅಷ್ಟೇ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು; ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ದಿನದೊಳಗೆ ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತೆ. ನಿಮಗೇನೂ ಖರ್ಚಿಲ್ಲ! ”

“ ಅದೇನು? ಹಾಗೆ ಹರಕೆ ಹೊರಲು ಕಾರಣ? ”

“ ಅದೇನೋ—ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕಠಿನವಾದದೊಂದು ಕಾಯಿಲೆ ಬಂತಂತೆ. ಆಗ ಜೀವನಲ್ಲಿದ್ದ ಅದರ ತಾಯಿ ‘ ಈ ಮಗು ಬದುಕಿದರೆ, ಕ್ಷೇತ್ರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಿಂದಲೇ ಸಾಲಂಕಾರ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ’ ಅಂತ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಳಂತೆ. ಪಾಪ! ಅವಳು ಸತ್ತುಹೋದರೂ ಆ ಹರಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು ನೋಡಿ! ”

“ ಬೇಡವೆ ಮತ್ತೆ? ಹಾಗಾದರೆ ಮುಕುಂದರಾಯರು ಎರಡನೇ ಮದುವೆ—ಗಿದುವೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆನೋ? ”

“ ಆಂ! ಮೊದಲನೇ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಂದರೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ತಮಿಳು ಪ್ರಾಂತದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾ

ರೇಂತ ವರ್ತಮಾನ. ಆದು ಏನಾದರೂ ನಮಗೇನು ಹೇಳಿ. ನಾನು ಆ ಮುಕುಂದರಾಯರನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆ. ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಘನವಂತರು. ನಿಮ್ಮ ಶೀನುವಿನ ಕವಿತಾ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಅವರಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯವಾದೀತು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ! ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಬಂದರೆ ಅವನೂ ನೀವೂ ಕೂಡಿಯೇ ಬನ್ನಿರಿ-ಹೋಗೋಣ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ.”

“ ಅವನಂತೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ ‘ ನೀನೇ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಬರೀ ’ಂತ, ನಿಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ನೋಡಿದರೆ ಆಗಬಹುದು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ದೂರದ ನೆಂಟಿಸ್ತಿಕೆ ಆದರೇನಾಯಿತು? ಬೀಗರು ಬೀಗರೊಳಗೆ ಜಗಳವಾಗುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಮೆಯೆ ಆಗುತ್ತೆ. ”

ಜೋಯಿಸರು ನಕ್ಕು—“ಜಗಳಕ್ಕೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಮುಖ್ಯ ಬೀಗಿತ್ತಿ ಹುಡುಗಿಯ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲಲ್ಲ? ಇರಲಿ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನಾಡದು ಗುರುವಾರದಿನ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಬರೋಣವೇ ಕೊಳ್ಳಾಜೆಗೆ? ”

“ ಗುರುವಾರ ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನವೇನು? ”

“ ಮತ್ತಲ್ಲದೆ? ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನವೆಂದೇ-ಹೇಳಿದೆ. ”

“ ಆಗಬಹುದು ಹಾಗಾದರೆ ”

“ ಸರಿ-” ಎಂದು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು, ತಮ್ಮ ಪಂಚಾಂಗ ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗುರುವಾರದಿನ ಇಂತಹ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಡಬೇಕು,-ಇಂತಹ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾಪಸು ಬರಬೇಕು-ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಜೋಯಿಸರು ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಕಾಲೆತ್ತುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಂಗಳದಾಚೆ ಬೇಲಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ “ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರೆ ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಸಿತು.

ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ವೋಸ್ಪ್ಪ ಜವಾನನು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಜೋಯಿಸರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದು ಹೋಗಿ ಅವನುಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

೨ ಅದೇನು ಗುಸಗುಸ!

“ಯಾರದು ಕಾಗದ? ಶೀನುವೇ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಯಾರು ಪತ್ರ ಬರೆಯುವರು ನನಗೆ?” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಮುಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಿರಲು, ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು “ಇಗೊಳ್ಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ” ಎಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನೀಡಿದರು.

“ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಓದುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ; ಕೃಷ್ಣ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ನೀವೇ ಓದಿ ಹೇಳಿ ಜೋಯಿಸರೆ. ಶೀನುವೇ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮದುವೆ ವಿಷಯವಾಗ! ಮತ್ತೇನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ? ನಿಮಗೂ ತಿಳಿಯಲಿ” ಎಂದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಮತ್ತೆ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಮ್ಮ ಪಂಚಾಂಗದ ಕಟ್ಟಿನೊಳಗಿಂದ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ತೆಗೆದೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕವರನ್ನು ಒಡೆದು ಒಳಗಿನ ಪತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದರು:—

“ಮಾತೃಶ್ರೀ ತಾಯಿಯ ಚರಣಾರವಿಂದಕ್ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನೂಡುವ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ. ಕ್ಷೇಮ, ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಪರಿತರುವಾಯ—

ನನ್ನ ಲಗ್ನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನೊಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಒರೆದಿದ್ದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ನೀನು ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾನು ಪುನಃ ದೀರ್ಘಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಬರೆಯುವುದೇನೆಂದರೆ: ನಾನು ನಾಚಿಗೆ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಹೃದ್ಯತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆಯ ಕುಂಞಾಂಭೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಶೆಂಬಗಭಟ್ಟರ ಮಗಳು ಕಮಲಾ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ ಇದ್ದಳಷ್ಟೆ? ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಅವಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಬೇಕು—ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೆನು. ನಾವು ಕುಂಞಾಂಭೇರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ಆರು ವರ್ಷಗಳಾದುವು. ಈ ಆರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಶೆಂಬಗಭಟ್ಟರಿಗೆ ಕಾಗದವನ್ನೂ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ.

ಅವರ ಯಾವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕಮಲೆಗೆ ಮದುವೆಯ ವಯಸ್ಸು ಬಂದಿರಬೇಕು. ನೀನು ಶೆಂಬಗಭಟ್ಟರ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕಮಲೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುನೋಡು ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಾದರೂ ಅವಳನ್ನೆ ನನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನಾನೇ ಬರೆದು ತಿಳಿಯುವುದು ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸೀತಮ್ಮ ತುಂಬಾ ಗುರುತಿಸುವಳಾದುದರಿಂದ, ನಿನಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆದಾರು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆಯೇ ಮುಂದಣ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರವು ಬರುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯಿಸಿಹಾಕು. ಬೇರೇನೂ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲ. ಇತಿ ಬೇಡುವ ಆಶೀರ್ವಾದ.”

ಪತ್ರವನ್ನು ಮಡಚಿ ಕವರಿನೊಳಗಿಟ್ಟು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತಾ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕಳಚಿ “ಹೂಂ” ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸ್ತಬ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು. “ಬೀಗೂ ಉಂಟೆ ಹಾಗಾದರೆ!” ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರವು ಅವಳ ಅರಿವೆರೆದ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿತ್ತು.

ಜೋಯಿಸರು ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ—“ಅದೇ ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ! ಮದುವೆ ಬೇಡ-ಬೇಡಾಂತ ಅಂದರೆ ಏನೋ ಒಳಗಟ್ಟು ಇರಲೇಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲಾ ಇಂಥಾ ವ್ರೇಮಲಹರಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಯೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದಿರಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಈಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂತ ಇದ್ದೀರಿ? ಯಾವಳು ಕಮಲಾ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ? ಏನಾದರೂ ಮೊದಲೇ ಅವರು ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೇನು?”

“ಛೇ! ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಜೋಯಿಸರೆ! ನಾವು ಕುಂಞಂಛೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ವಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೆಂಬಗಭಟ್ಟರಂತ ಒಬ್ಬರು ಐಯ್ಯರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಗಳು ಕಮಲಾ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ

ತುಂಬ ಮುದ್ದು ಮುದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಪುನಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಶೀನೂನ ಜತೆಲೇ ಇರುವಳು. ಆಗ ಅವಳು ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿ. ಶೀನುವಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ. ಕತೆ ಬರೆಯುವುದು ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವುದು ಪದ ಕಟ್ಟುವುದು ಅಂದರೆ ಶೀನೂಗೆ ಆಗಿಂದಲೇ ದೊಡ್ಡ ಹುಚ್ಚು. ಆ ಹುಡುಗಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇವನಿಂದ ಕತೆ ಹೇಳಿಸೋದು-ಬರಿಸೋದು-ಇವನು ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವಾಗ ನೋಡುವುದು-ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವುದು, ಅವಳೂ ಇವನ ಹಾಗೇ ಮಾಡುವುದು-ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬಹಳ ಅಸ್ಯೂಸ್ಯರಾಗಿದ್ದದ್ದು ನಿಜವೇ. ನಾವೆಲ್ಲಾ ಏನೋ ಹುಡುಗಾಟಾಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಹೀಗಾಗುತ್ತಂತೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ—”

“ ಈಗೇನು ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲಂತಲೋ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ?”

“ ಆಗಿರಲಿ, ಆಗಿರಲಿ! ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಅಪ್ಪ ಬಹಳ ಆಶೆಯುಳ್ಳವ. ಆ ಶಿಂಬಗಭಟ್ಟರು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಕಮಲಾ ದೊಡ್ಡವಳಾದರೆ ಐದುಸಾವಿರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ--ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆಂತ—”

“ ಹಾ! ಪಡ್ಚ್ಚಾತು!” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಬಾಯಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟಗಲ ತೆರೆದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡಿ—“ ಅಂತೂ ಆ ಕಮಲಾ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ ಒಂದು ವ್ಯಾಸಾರದ ಹುಡುಗೀ ಅನ್ನಿ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ವ್ಯಾಸಾರವಾಗಿದ್ದರಂತೂ ತಿರಿಯೇಯೋಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ ಸುರಿದು ಆ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ನಿಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇನಮ್ಮ?”

“ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವ್ವಾ!”

“ ಮತ್ತೆ ಬಿಡಿರಿ ಆ ವಿಚಾರ.” ಜೋಯಿಸರು ಮತ್ತೆ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಚ್ಚೇತಟ್ಟಿಗೆ ಕೈಯಿಟ್ಟರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ “ ಹೌದು. ಆದರೆ ಶೀನು ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನಲ್ಲ? ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಆ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿಯೇ ಬಿಡೋಣ. ಬಾಧಕವೇನು? ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ತಿಳಿದೀತು.”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಕೊಳ್ಳಾಜಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡೋಣವೇ ಪ್ರಕೃತ? ”

“ ಬಿಡಬಾರದು ಜೋಯಿಸರೆ; ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನಿಸೋಣ ವೇಂತ ನಾನನ್ನೋದು. ”

ಜೋಯಿಸರು ಅಡಿಕೆ ಹೋಳನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಸುಟುಕೊಂಡು, “ ಅವೇ ನೋಡಿ ಅಮ್ಮಾ ಹೆಂಗುಸರ ಬುದ್ಧಿ ಬಹಳ ಚಂಚಲಾ ಅನ್ನೋದು. ‘ ಆಲಸ್ಯಾದಪ್ಯುತಂ ವಿಷಂ ’ ಅಂತ ಹಿರಿಯರು ಅಂತಾರೆ. ನಿಧಾನಿಸಿದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಕೊಳ್ಳಾಜಿಯ ಹುಡುಗಿಗೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಸಂಕಲ್ಪ ದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ—” ಎಂದು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ತಂಬುಲವನ್ನು ಗುಳಿ ಬಂದು—“ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ನೀವು ಸೀತಮ್ಮನಿಗೂ ಕಾಗದ ಹಾಕಿರಿ. ಅದು ಮುಕ್ಯಾಲೂ-ಮೂರುವೀಸ ಕೈವಿೂರಿ ಹೋಗುವಂತಾದ್ದೇ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿರಾಶೆಯ ಉತ್ತರವೇ ಬಂದರೂ ನಿಮ್ಮ ಶೀನೂಗೆ ಹಾಗೆ ಬರೆಯಲೇ ಬಾರದು. ಉಪಾಯವಾಗಿ ಬರೆದು ಅವನು ಊರಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಅದಿರಲಿ, ನಾವು ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದೇಕೆ ಮತ್ತೆ? ನಾಡದು ಗುರುವಾರ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಯವರಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಬರುತ್ತಾರೆಯೆ? ”

“ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಜೋಯಿಸರೆ ನಮಗೆ? ಇರುವ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನೊಬ್ಬ ನನ್ನ ವೇಲೆ ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮವರ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಾಸಂದಿರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೂಸಿಸೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಹೇಳಿ? ”

“ ಹಾಗಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಈ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ನಿಮ್ಮವರಾದ ಒಬ್ಬರು ಮುಂದಾಳು ಬೇಕಲ್ಲ? ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ವೆಂಕಟ್ರಾಯರನ್ನೆ ಆದಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೋ ನೋಡಿ, ಆದರೂ ಅವರು ಸಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬರದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ; ದೇವರಿದ್ದಾನೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಹೋಗಿಬರೋಣ. ಯಾರಿದ್ದು ಎನು ಮಾಡಿಯಾರು? ”

“ ಕಡೆಗೆ ಹಾಗೇ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನೀವು ನಾಡದು ಗುರುವಾರ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬನ್ನಿ ಹಾಗಾದರೆ.”

“ ಆಗಲಿ, ನನಗೂ ಹೊತ್ತಾಯಿತೇನು ” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಸನ್ಮತವೆಂದವರ ಕಟ್ಟನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತ—“ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಅಂದರೆ ಗುರುವಾರ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಫಸ್ಟ್ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುತ್ತೀನೆ ನೋಡಿ. ನಿನಗೂ ಟಿಕೆಟು ಕೊಂಡಿರುತ್ತೀನೆ. ನೀವು ತಪ್ಪದೆ ಆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಕಾದಿರಬೇಕು. ವೆಂಕಟ್ರಾಯರು ಬಂದರೆ ಅವರ ಮಗನಾಗಲೀ ನಿಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಾಗಲೀ ಹೊರಡಬೇಕು. ಯಾಕಂದರೆ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂರುಮಂದಿ ಯಾಗಿ ಹೋಗಬಾರದು.”

“ ಆಗಬಹುದು ಆಗಬಹುದು.”

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಅವಸರವಸರದಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಚೀಲದೊಂದಿಗೆ ಹುಡುಗ ಕೃಷ್ಣನೂ ಹುಡುಗಿ ಗೌರಿಯೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಕೃಷ್ಣನು ಜೋಯಿಸರನ್ನು ನೋಡಿ “ ಏನು ಜೋಯಿಸರೆ! ಏನು ವಿಶೇಷ? ” ಎಂದು ಮಾತಾಡಿಸಿದನು.

“ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನಂಥ ಜೋಯಿಸರು ಬಂದಾರೇ? ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳು. ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಬೇಗದಲ್ಲೇ ನಿನ್ನಗೂ ಬ್ಬಳು ಅತ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಯೋಗವುಂಟಪ್ಪಾ!”

“ ಬರಲಿ, ಜೋಯಿಸರೆ, ಬರಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯದಿಂದ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕನು.

ಜೋಯಿಸರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬೀದಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ, ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡು ಸಾಲುಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಯಕ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ—“ ಏನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಕಾದುಕಾದು ಬೇಜಾರಾತೇನೋ? ” ಎಂದರು.

“ ಛೆ! ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವೇನಾಯಿತು? ಹಣ್ಣು—ಕಾಯೋ?”

“ ಈ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಕಾರ್ಯಾಗಿ ಸಂತೀತೆ? ನಾಡದು ಗುರುವಾರ—ನಾಟಕ ಚಲೋ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಬೇಕು ನೋಡಿ! ನಡೆಯುತ್ತ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನಿದ್ದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳ

ಏನಾದರೂ ಕಹಿಯೆದ್ದೀತು!” ಎಂದು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಮುಂದೆ ನಡೆದರು.

ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ಎದ್ದು ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ—“ಅಲ್ಲಯ್ಯ ಜೋಯಿಸರೆ! ನಾಡದು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದೀರಿ? ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ?”

“ಹಾಗೇ ಆಗುತ್ತೆ ಬಿಡಿ! ಮತ್ತೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಅವಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವವರು? ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ನಾಟಕ ಚಂದಾಗಿ ತೋರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ತೀರಿತು! ನಿಮಗೇಕೆ?—ನಡೆಯಿರಿ—ಎಲ್ಲ ನಾನಿದ್ದೇನೆ!”

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಗುಸುಗುಸು ಮಾತಾಡುತ್ತ ನಗುತ್ತ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟರು. ಅವರು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಲಿ, ನಮಗೇನು? ಆದರೆ ಅವರ ಮಾತಿನ ಹೊಲಬನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪಾಪ, ನಮ್ಮ ಸಾಧು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ಏನೋ ಇಂದ್ರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವಂತೆಯೇ ತೋರುವುದಲ್ಲವೇ? ಏನೋ!

೩. ಏಕಾಕಿನಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ

ಸಾಧು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ತಂತ್ರ-ಮಂತ್ರಗಳೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ಅವಳು ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಸರಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಗಂಡನಾದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಆದು ಮಲೆಯಾಳದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಮೈತ್ರಿ. ಆದರೆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಂತೆ ಮಲೆಯಾಳದಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿದವರಲ್ಲ. ಅವರ ವರಿಚಿತರು ಅನೇಕರು. ಮಲೆಯಾಳದಲ್ಲಿಯೂ ಇರವರಾದುದರಿಂದ ಅವರು ಆಗಾಗ—ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಊರು ಪರವೂರುಗಳವರ ವಿವಾಹಘಟನಾರ್ಥವಾಗಿ—ಮಲೆಯಾಳದೇಶದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಂಞಂಛೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಇಳಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಕುಂಞಂಛೇರಿಯ ಒಂದು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲ

‘ಶಾಂತಿ’ ಕೆಲಸ:—ಆಂದರೆ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯ. ಅದೇ ಅವರ ಜೀವ ನೋದ್ಯೋಗ ಕೂಡಾ ಆಗಿತ್ತು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ದುಡುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕುಂಞಂ ಛೇರಿಯಲ್ಲಿಯೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಶೀನು ಅವರ ಹಿರಿಯ ಸುಗ; ಆಪೋಲೊಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿ ತೀರಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣ-ಗೌರಿ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಕಾಲವಶದಿಂದ ವರಲೋಕವಾಸಿಗಳಾದರು.

ಇನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಕುಂಞಂಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆಧಾರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಊರಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ “ಕಿರುಗಟ್ಟಿ” ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಹುಟ್ಟೂರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಆಸ್ತಿಯೂ ಒಂದು ಗುಡಿಸಿಲಿನಂತಹ ಮನೆಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವು. ಅದು ವಿಧವೆಯಾದ ಅವಳ ಸಣ್ಣ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಆಲೆಗಂಜಿ-ಅರೆಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಷ್ಟೇ ನಿರ್ಬಲವಾದ ಆಸ್ತಿ.

ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಸಾಯುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಪಾಲಿಗೆ ಏನೂ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಮುನ್ನೂರು ನಾಲ್ಕೂರು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಕುಂಞಂಛೇರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೋನೋಟಿನ ಮೇಲೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದುದರಿಂದ ಅವರು ಸಾಯುವಾಗ ಆ ಸಾಲದ ವಕ್ರಗಳಷ್ಟೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆ ಸಾವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಂದಾಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಅಣ್ಣ ವೆಂಕಟ್ರಾಯರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕುಂಞಂಛೇರಿಯ ಆ ಸಾಲಿಗರ ಮೇಲೆ ದಾವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಈ ಕಲಿಕಾಲದ ಸಂಸಾರದ ತಾಪತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವ ವೆಂಕಟ್ರಾಯರು ದಾವೆ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದು ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಾಗ “ಇಗೋ ನೋಡು, ವಕೀಲರ ಫೀಸು ಇಷ್ಟು, ನೋಟೀಸು ಜ್ಯಾರಿಗೆ ಇಷ್ಟು, ನಾನು ಹೋಗಿಬಂದ ಖರ್ಚು ಇಷ್ಟು,-ಇಷ್ಟಾದರೂ ಹಣಪೂರಾ ವಸೂಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ದಿವಾಳಿ-” ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಖರ್ಚಿನ ಲೆಕ್ಕದ ಕಾಗದವನ್ನಷ್ಟೇ ಓದಿಕೊಟ್ಟರು.

ಲೆಕ್ಕವು ಕಾರ ವೆಂಕಟ್ರಾಯಣ್ಣನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನು ತನಗೆ ಖಂಡಿತ ವಾಗಿಯೂ ಮೋಸವಾಡಿರುವನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಅನಿಸಿ, ಅದರ ಜಳವು ತಾಗುವಂತೆ ಏನೋ ಎರಡು ಬಿಸಿಮಾತನ್ನೂ ಅಣ್ಣನಿಗಂದಳಂತೆ. ಸರಿ, ವೆಂಕಟ್ರಾಯರು ಮೊದಲೇ ಇದಿರುಸಿಟ್ಟಿನವರು. ಕೇಳಬೇಕೆ? ಒಂದು ವಾಕ್ಯಲಹವೇ ಅವರವರೊಳಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೂ ಏನೇನೂ ಅಂದಳು; ಅವರೂ ಏನೇನೋ ಅಂದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಸ್ವಭಾವತಃ ಸಾಧುಶೀಲೆಯಾದುದರಿಂದ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿ, ಸಂತಾಪದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಳು. ಇದೇ ಅಣ್ಣನು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹಗೆಯಾಗಲು ಕಾರಣ.

ಇನ್ನು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರು ಕಿರುಗಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದ್ದರು. ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ವಿಭಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವಾದವೆದ್ದು ಅವರು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನೊಡನೆ ಸಾಕುಕತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದೇ ದ್ವೇಷವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ಕೂಡಾ ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಿ ರಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಿರುಗಟ್ಟಿಯ ವಾಸವೆಂದರೆ ಶತ್ರು ಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಕರಿಸುವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಾಧುಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಯಾರ ತಂಟೆಗೂ ಹೋಗದೆ, ಯಾರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ, ಕಷ್ಟವೋ ನಷ್ಟವೋ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಯಾರನ್ನೂ ದೂರದೆ ಯಾರನ್ನೂ ಬಯ್ಯದೆ ದಿವಸ ದೂಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಭಾವಂದಿರೂ ಅಣ್ಣನೂ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕೆಡುಕು ಬಯಸುವವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಂದು ಕೇಳಿ ದರೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನೆಗಾಡದೆ ಬಿಡುವಷ್ಟು ಸಜ್ಜನರೂ ಅಲ್ಲ. ಇದ ನ್ನೇ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಹುಜಾಗರೂಕತೆ ಯಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಳು.

ಬರುವ ಹುಟ್ಟುವಳಿ ವರ್ಷಪೂರಾ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು

ಇಲ್ಲವೆ ಕಾರಣ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಮೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು
ಗೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಯಿಸುವುದು ಬಲು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದು ಎದ್ದು ನಿಂತಿತು. ಶೀನು ಕುಂಞಂ
ಛೇರಿಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಳನೆ ಶ್ಲಾಸಿನವರೆಗೆ ಓದಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ತಂದೆಯ
ಫರಣವಾಗಿ ಓದು ನಿಂತಿತು; ಕುಂಞಂಛೇರಿಯ ವಾಸವೂ ತಪ್ಪಿತು.
ಮುಂದೆ ಓದಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಬಲವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರ
ವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೇ ಹಣವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗೆ ದುಡ್ಡನ್ನು
ಎಲ್ಲಿಂದ ಒದಗಿಸಿಯಾಳು? ಇನ್ನು ಶೀನು ಓದಿ ಪಾಸಾಗಿ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣ
ವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆಮೇಲೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು, ಹಣಸಂಪಾ
ದನೆಗೆ ಇಳಿಯುವವರೆಗಾದರೂ ಉದರ ವೋಷಣೆಯನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡಿರ
ಲಿಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡು ಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಬದಲಾಗಿ ಈಗಲೆ ಹಣವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು,
ಸಂಸಾರದ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕಾದರೆ! ಆದುದರಿಂದ ಶೀನು
ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು
ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕಾಯಿತ, ತನ್ನ ಹದಿನೈದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೆ!

ಶೀನುವಿಗೇನೋ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗ
ಬೇಕೆಂಬ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿತ್ತು. ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹವೂ
ಇತ್ತು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಹಣದ ಅಡಚಣೆಯ ಸಂಕಷ್ಟವು ವಿದ್ಯಾರ್ಜ
ನೆಯ ಆಶೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಧನಾರ್ಜನೆಯ ಮಡುವಿ
ನಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿತು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು
ಮುನ್ನೀಫರಿಗೆ ಅಡುಗೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಬೇಕೆಂಬ ವರ್ತಮಾನವು
ಬಂತು. ಆತುಗೆ! ಆಹಾ! ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ಯೋಗ! ಗುರುವಿಲ್ಲದೆ
ಬಲು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬಹುದಾದ ವಿದ್ಯೆ ಅಡುಗೆ! ಪಟ್ಟಿ—ಪದಕ—
ಸರ್ಕಿಸ್ತಿಕೀಟುಗಳಿಲ್ಲವೆ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಉದ್ಯೋಗ ಅಡುಗೆ!
ಎಂತೆಂತಹ ಘನವಂತರ ಮಹಾಭವನಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿರುವ ರಾಜವಿದ್ಯೆ ಅಡುಗೆ! ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರಾಯರು
ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ರಸವಂತವಾದ ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿ
ಸುವ ಕಾಮುಧೇನು ಅಡುಗೆ! ಯಾರಿಗೂ ಹೆದರದೆ ಯಾರಿಗೂ ಬಗ್ಗದೆ

ಯಾರ ಹಂಗಿಗೂ ಒಳಗಾಗುವಂತೆ ಮೆರೆಯಿಸಬಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗ ಅಡುಗೆ! ಬೇಕಾದಾಗ ಸಿಗುವ-ಬೇಕಾದಾಗ ಬಿಡಬಲ್ಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ಉದ್ಯೋಗ ಅಡುಗೆ! ರಾಯರುಗಳ ನಾರೀಸರಿವಾರಗಳ ವಾಕ್ಯಾತ್ಮಯಗಳನ್ನು ಅಲಿಸುತ್ತ, ಅವರ ಬಳೆಗಳ ಕಣಕಣಾಟದ ಇಂಚರದೊಂದಿಗೆ, ಅವರ ಭರ್ಜರಿಯ ಸೀರೆಗಳ ಸಳಸಳ ಸಪ್ಪಳಗಳ ನಡುವೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಸುಗಿಸಬಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗ ಅಡುಗೆ! ಎಂತಹ ಮೂರ್ಖನನ್ನಾದರೂ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಗೆಲಿಸುವಂತಹ ವಿದ್ಯೆ ಅಡುಗೆ! ಸಂಪುಷ್ಟ ಭೋಜನ-ಸಂತುಷ್ಟ ಸಂಬಳ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒದಗಿಸಬಲ್ಲ ಸುಭಿಕ್ಷೋದ್ಯೋಗವೇ ಅಡುಗೆ! ರಜೆಯಿಲ್ಲದ ನಿರಂತರೋದ್ಯೋಗವಿದು! ನಳ ಭೀಮಾದಿಗಳಿಂದ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಉದ್ಯೋಗವಿದು! ಅಂತೆಯೇ ಈ ರಾಜೋದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ “ಐ. ಸಿ. ಎಸ್” ಎಂಬ ಸಂಕೇತನಾಮವನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ‘ಅಡುಗೆಯವ’ನೆಂದಕೂಡಲೇ ಬಹಳ ಕೇಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿ ಜನತೆಗೆ. ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಡುಗೆ ನಡೆದೇ ತೀರುವುದರಿಂದ, ಅಡುಗೆಯೂ ಅನ್ನವೂ ಹೇಗೆ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅಡುಗೆಯ ಉದ್ಯೋಗವೂ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ನೋಡೋಣಾಗಲಿ ಬೇಕಾದರೆ! ಅಡುಗೆಯ ಬಂಟರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭವಾದೀತೆ? ಮುಂಜಿಯ ವೈಭವವು ಜರುಗೀತೆ? ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸವ-ಸಮಾರಾಧನೆಗಳು ನಡೆದಾವೆ? ಇವೆಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಹಾಗಿರಲಿ, ಬಿ. ಎ; ಎಂ. ಎ; ಮೊದಲಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಾಧಾರಿಗಳಾಗಿ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗೌರ್ನ ಮೆಂಟ್ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ಮಹಾರಾಯರುಗಳ ಹಂಡಂದಿರಿಗೆಲ್ಲಾ “ಅಮ್ಮನವರು” ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಗೌರವವದವಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದಷ್ಟೆ? ಅಂತಹ ಅಮ್ಮನವರನ್ನು ಕೇಳಿ-ಅಡುಗೆಯ ಭಟ್ಟರ ಆಗೈವು ಆಗ ತಿಳಿದೀತು! ನಮ್ಮ ಶೀನು ಅಂತಹ ಅಡುಗೆಯ ಭಟ್ಟನ ಅವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರೆಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ-ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ-ಹತ್ತುವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿ. ಕೃಷ್ಣನೂ ಗೌರಿಯೂ ಕಿರುಗಟ್ಟಿಯ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗ ಹುಡುಗಪ್ರಾಯದ ಶೀನುವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ದೂರದೂರಿಗೆ-ಅದೂ ಅಡುಗೆಮನೆಯ ಮೋರೀ ಬಳಿಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ- ಕಳುಹಿಸಿದ ಆ ಬಗೆಯ ಪುತ್ರವಿಯೋಗ ದುಃಖದಿಂದಲೂ, ಸಂಸಾರದ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ದೀನೇದಿನೇ ಕೃಶಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಳು ತಲೆನೋವೊಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವಳನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನುನೋವು ಬೇರೆ ಹೀಗಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಔಷಧ-ಶೈಲ-ಲೇಪನ-ಕಷಾಯಗಳೇ! ಶೀನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಹಣವಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗವು ವೈದ್ಯನವಾಲಿಗೆ ಸರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಮನೆ-ದನ-ತೋಟಗಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು, ಸಹಾಯಕರಿಲ್ಲದೆ ಬೇಸೆಬಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೊಬ್ಬಳೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ನೊನೆ ಬಂದರೆ ತನಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವತ್ತಾಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಶೀನುವಿಗೂ ವಯಸ್ಸು ಇವತ್ತೊಂದು ಬಂತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಅವಳ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿ “ನಿಮ್ಮ ಶೀನುವಿನ ಜಾತಕವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಾ?” ಎಂದು ಅವಳ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಚಿಗುರಿಸಿದರು.

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಕಿರುಗಟ್ಟಿಯ ಪಕ್ಕದ ಗ್ರಾಮವಾದ “ದಿಡ್ಡಂಬಳ”ದಲ್ಲಿ ವಾಸ. ಕಲ್ಯಾಣಘಟನಾ ಕಾರ್ಯವೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ವೃತ್ತಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಗೂ ಪರಿಚಿತರು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಆಯತವೇಳೆಯಲ್ಲೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟರು. ತನ್ನ ಗಂಡನ ಪರಿಚಿತರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಅವರ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅವರೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಆಗತ್ಯವನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿಸಿದಳು; ಅಂದರೆ ಶೀನುವಿನ ಜಾತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಮಂದಿಯ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ನಾಲಗೆ ಬಲುಸವಾಯಿ! ಅಂತಹ ಕುಟಿಲನಾರದರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಂತಹ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದ ಸಾಧುವಿಧವೆಯನ್ನು ನಂಬಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದು ಮುಟ್ಟಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ನೆಂಕಟ್ರಾಯಣ್ಣನ ಮಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿ

ಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಧೂರ್ತರಾದ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಯಿತ್ತು. ಗೊತ್ತಿದ್ದೇ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದರು. ಜೋಯಿಸರು ಹೊರಟು ಹೋದಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೂ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು. “ಹೌದು, ರಾಮಾಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ವೆಂಕಟ್ರಾಯಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುವುದು ಲೇಸು. ನಾನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೇಂತ ಆಗಬಾರದು—” ಎಂದು ವಿನೇ ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸಟ್ಟಪಾಡಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ವೆಂಕಟ್ರಾಯರ ಮನೆ ಅಲ್ಲತ್ತು.

ಇವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಮಾತಾಡಿಸದೆ ಬಿಮ್ಮಿಗೆ ಕುಳಿತ ವೆಂಕಟ್ರಾಯಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಫಲಿತಾಂಶವು ತಿಳಿದೇಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಬಿಡದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೇ ಮೊದಲು ಮಾತೆತ್ತಿದಳು. ರಾಮಾಜೋಯಿಸರಿಗೂ ತನಗೂ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ತನ್ನಕಡೆಯ ಯಜಮಾನನಾಗಿ ನಿಂತು ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಾಜಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟ್ರಾಯಣ್ಣನು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದು: “ಈಗ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕವು ಬಂತಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಈಗ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಚಂದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದೀಯೇನು? ಒಟ್ಟಾರೆ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಂತ ಅವೊತ್ತೇ ತಿಳಿದು ಹೋಗಿದೆ! ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಬಾಬಿಗೆ ಯಜಮಾನನಾಗುವ ಗೌರವವೂ ಬೇಡ--ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ಬರುವುದೂ ಬೇಡ—”

“ಅಲ್ಲಣ್ಣ; ಹೀಗೆ ನೀನು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇನು?—” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೊಂದು ಕೂರಾದ ನುಡಿಯನ್ನೂ ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟಳು.

“ಆಗಲಿ! ಮಂಗಳವಾಗಿ ಆಗಲಿ. ನಾನೂ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನಮ್ಮ!”

ಆಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಯೂ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ನೋಡಿದಳು. ಒಡೆದ ಮಡಿಕೆಯಂತೆ ಉಪಯೋಗವಾಗದೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು ಸಂತಾಪದಿಂದ.

ಆಮೇಲೆ ಭಾವಂದಿರ ಬಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ಅವರು—“ ಆಗಲಿ, ಶುಭಸಮಾಚಾರ! ಆದರೆ ನಮಗೆ ನಾಡಮುಗುರುನಾರ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲಮ್ಮ. ನಾನು ಬಂದಾದರೂ ಏನು ಮಾಡುವುದಿದೆ—ಹೇಳು? ಎಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರಿದ್ದಾರೆಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ನಿನಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಗ್ರಾಮಮೊಕ್ಕೇಸರ ವಿರಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು,—ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ. ಅಂಥಾ ಅಗತ್ಯ ಬಂದರೆ ನಾವಿದ್ದೇ ಇದ್ದೇವೆ!” ಎಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ಮುಂಜರಿಸಿ ತಾವು ಹಿಂಜರಿದುಕೊಂಡರು.

ವಿರಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಸಮ ಗ್ರಾಮಮೊಕ್ಕೇಸರನಾದರೂ, ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲನೆಂದು ವ್ರಸಿದ್ದಿ. ತಂಟಿ-ತಗಾದೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಮಾತ್ರ ಅವನ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಆರಂಭ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವನೇಕೆ? ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಶೀನುವಿನ ಪ್ರೇಮಲಹರಿಗೂ ಗಮನ ಕೊಡದಿರಲಿಲ್ಲ ಹುಡುಗ ಕೃಷ್ಣನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕುಂಞಾಂಛೇರಿಯು ಶೆಂಬಗಭಟ್ಟರ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಹಾಕಿಸಿದ್ದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ‘ಕಮಲೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ-ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ತಿಳಿಸಬೇಕೆ’ಂದು, ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಂಸಿನ ಕವರನ್ನು ಕೂಡಾ ಇಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಳು. ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರದಲ್ಲಿ ಆಶೆಯು ಇರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲನೆಂಬುದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಶೀನುವಿಗೆ ಬರೆದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಕೂ ಹೇಗಾದೀತೋ! ಊರಿಗೆ ಬಂದಾನೋ—ಬಾರನೋ! ಅದುದರಿಂದ ಉಪಾಯವಾಗಿಯೇ ಬರೆದು ಅವನನ್ನು ಊರಿಗೆ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಎಣಿಕೆ

ಹಾಕುತ್ತೆ, ರಾಮಾಚೋಯಿಸರು ಗುರುತಿಟ್ಟ ಅದೇ ಗುರುವಾರ ದಿನ-
ಬೆಳಗ್ಗೆ, ಗೌರಿ-ಕೃಷ್ಣಂದಿರಿಗೆ ತುಂಬಾ 'ಜಾಗ್ರತೆ' ಹೇಳಿ "ಮಕ್ಕಳೆ!
ಜಾಗ್ರತೆ! ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಬೇಡಿ! ಕೃಷ್ಣಾ! ಆಕಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು
ಹಾಕಿ ಕಲಗಚ್ಚು ಇಡವ್ವಾ. ಅನ್ನ ಗೊಜ್ಜು ಮಾಡಿ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಹಾಕೋಂಡು
ಉಣ್ಣೆ. ಕತ್ತಲಾಗುವುದರೊಳಗೆ ನಾನು ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ- ಜಾಗ್ರತೆ!"
ಎಂದು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಎಚ್ಚರಕೊಟ್ಟು, ಬೀದಿಯ ಬದಿಗೆ ಹೊರಟು
ಬಂದು, ರಾಮಾ ಚೋಯಿಸರು ಬರುವ ಬಸ್ಸನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡು
ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

೩. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದು

“ಭೋಂ—ಭೋಂ—” ಎಂದು ಹಾರನ್ ಕೊಡುತ್ತ ವ್ರಯಾಣಿಕ
ರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಸ್ ಬಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರ.

“ಹತ್ತಿರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ನೀವು ಒಬ್ಬರೇ ಬಂದಿರಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಸರಿ
ಒಳ್ಳೇದೇ ಆಯಿತು. ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರಿ-ಹತ್ತಿರಿ” ಎಂದು
ಬಸ್ಸಿನೊಳಗಣಿಂದ ರಾಮಾ ಚೋಯಿಸರ ತಲೆ ಅವಸರವಡಿಸಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮ
ಮ್ಮನು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏರಿಕೊಂಡು ಹೆಂಗುಸರ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಳು. ಬಸ್ಸು
“ಭುರ್ರೆ” ಎಂದು ಕೆಂಧೂಳಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಭೂತದ
ಹಾಗೆ ಓಡಿಹೋಯಿತು.

ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಬಸ್ಸಿನ ಪ್ರಯಾಣವು ಮುಗಿಯಿತು.
ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ-ರಾಮಾ ಚೋಯಿಸರಿಬ್ಬರೂ ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಳಿದು, ಎಳೆಸೀರನ್ನು
ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಕುಡಿದು ಆ ಮೇಲೆ ಹೊರಟರು. ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಯನ್ನು
ಕಳೆದು ಗುಡ್ಡದ ಕಾಲುದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬೆಟ್ಟುಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಹಾದು,
ಪೊಡಮೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂದೇಹವು ಎದ್ದಿತು; ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡ
ಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೂ ಹುಡುಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ-ಇದ್ದರೂ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕುತ್ತಲೋ-ಊಟವಾಡುತ್ತಲೋ

ಇದ್ದರೆ ಶಕುನ ಹಾಳಾದೀತು! ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಶೀನೂನ ಅವರು ನೋಡಬೇಕಂತ ಕೋರಿದರೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಶೀನುವನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದರಾಯಿತು —” ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿಯೂ ತೋರಿಸಿದಳು.

ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿವಾಹದ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿನ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಬಗೆಯ ಸಂದೇಹಗಳು ಏಳುವುದು ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ. ನಾಗರಿಕ ನಡಿಗೆಯವರಲ್ಲಿ “ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ವರನ ಕಡೆಯವರು ಮೊದಲೇ ವಧುವಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಧುವಿನ ಕಡೆಯವರು ಮುಂದಾಗಿ ಅರಿತು ವಧುವನ್ನು ತಕ್ಕಂತೆ ಸಿಂಗರಿಸಿ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವರನ ಕಡೆಯವರಾದರೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ-ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ-ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರಾ ವಧುವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ವಧೂ-ವರರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮನವೊಂದಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮೇಲಾದ ವಧುವರೀಕ್ಷಾಕ್ರಮವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡದ ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳ ವಿಧಾನವು ಹೀಗಿಲ್ಲ; ವರನ ಕಡೆಯವರು ವಧುವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬರುವ ವಿಚಾರವು ವಧುವಿನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಬೇರೆ ಮಾತಿಗೆ ಬಂದವರಂತೆ ಬಂದು, ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಕಳ್ಳನೋಟದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಕನ್ನೆಗಳಿದ್ದರೆ ವರನೇ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದೂ ಉಂಟು. ಆಗ ತಿಳಿದವನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು “ಅದೇ ಕನ್ನೆ” ಎಂದು ಕಣ್ಣನ್ನೆಯಿಂದ ಉಪಾಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದೂ ಉಂಟು; ಅಥವಾ ವರನು ನೋಡದೆ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ “ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಿಯಾ?” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ಜಂಬದಿಂದ “ಓ, ನೋಡಿದೆ” ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳಬಿಡುವುದೂ ಉಂಟು; ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಳನ್ನೂ ಕನ್ನೆಯೆಂದು

ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಧಾರಿಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಇದಿರುನಿಂತ ವಧುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಸಹೋಗಿ ಮಿಡುಕುವುದೂ ಉಂಟು. ಅಥವಾ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೇ ಅಪಶಕುನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ಯೆ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ, ಅಸಂಬಂಧದ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಪಾಯದಿಂದ ಜಾಲಬಿಡುವುದೂ ಉಂಟು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದವರು ತಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂಬ ಭಾವವು ವಧುವಿನ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಹೊಳೆದರೆ, ಅವರು ಉಪಾಯದಿಂದ ವಧುವನ್ನು ಏನೋ ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಗಡದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ವರನ ಕಡೆಯವರು ಪಕ್ಕನೆ ನೋಡಿಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಎಂಬ ಪಿಚಾರವು ಆ ಕನ್ನಿಗೆ ತಿಳಿದರಂತೂ ತೀರಿತು!— ಆ ಹುಡುಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಷ್ಟು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಮೋರೆಯನ್ನು ಎತ್ತೊ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು-ತಲೆಯನ್ನೆತ್ತದೆ ತನ್ನ ದೇಹದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಓಡಿಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆಯಿಂಪಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಏನು ತಿರುಳೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ 'ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದುದು' ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ದೋಷವಿಲ್ಲವಂತೆ; ಹಾಗಾದರೆ ಬಹಿರಂಗದೊಳಗೊಂದು ಅಂತರಂಗವೇಕೆ? ಪರಂತು ಶಕುನದ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಆಗಿರಬಹುದು. “ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ನೋಡುವಾಗ ಅವಳು ಸರಿಯಾದ ಶಕುನದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬೇಕು; ಇಂತಹ ಶಕುನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮುಂದಾಗಿ ತಿಳಿಸಬಾರದು” ಎಂಬ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಜರುಗಿದ ವಿವಾಹವು ವಿಷಮಸಂಸಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ, ಸರಿಯಾದ ನಿವಾರಣೆಯ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳಾಜೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮನೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಎಲೆಯಡಿಕೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ ನಾರಾಯಣ

ಯ್ಯನು ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ದಿಡುಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು--“ಓ! ರಾಮಾ ಜೋಯಿ ಸರು! ಬಹಳ ಅರೂಪ! ಬನ್ನಿ! ಬನ್ನಿ(ಮ್ಮ!)” ಎಂದು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ. ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಣ್ಣದ ಚಾವೆಯನ್ನು ತಂದು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದರು.

ಹೊತ್ತು ಏರುತ್ತಾ ಬರುವ ಸಮಯ. ಇನ್ನೂ ಗ್ರಾಮಸ್ಥ ಗೃಹಿಣಿಗಳ ಅದಿಗೆಯ ಕೆಲಸವು ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಬೀಡರಸಿ ಒಳಗೆ ಗುಡುಗುಡನೆ ಮಸಾಲೆ ಅರೆಯುವ ಸದ್ದು ಹೊರಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರೆಯುತಿರುವ ಜಗನ್ನಾಥ ಗಂಟಿಯ ರೋಂಕಾರವು ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೂ ಜೋಯಿ ಸರೂ ಅಂಗಳವನ್ನು ಏರುತ್ತಲೇ ಅಂಗಳದ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಾವೀಕಟ್ಟಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆ ಬಾವೀಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ತಂಬಿಗೆ ಕವುಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಹುಣಸೇಹಣ್ಣು ಹಾಕಿ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ವಯಸ್ಸು ಹದಿನಾಲ್ಕೇ ಇರಬಹುದು. ಗೌಂಂಗಿ; ಲಕ್ಷಣವಾದ ಮುಖ. ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಸಿತ್ಯದ ಸಾದಾವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದರೂ-ಸುಂದರಳಾದ ಕನ್ಯೆಯೆಂದು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೊಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಮಲಿನವಾದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟಿ, ಮಸೀಮಯ ವರ್ಣದ-ಸ್ಥೂಲಕಾಯದ-ಅಕಳ-ವಿಕಳ-ಮುಖಮುದ್ರೆಯ-ಕೆದರಿದ ತಲೆಗೂದಲಿನ-ಒಟ್ಟಾರೆ ಕುರೂಪಿಣಿಯಾದ-ಹದಿನೇಳು-ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂಕು ನೀರು ನೇದಿ ನೇದಿ ತೋಟದ ಗಡಗಳಿಗೆ ಎರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜೀತದೂಳು ಮಗಳೆನ್ನಲು ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಚಾವೆಯನ್ನು ತರಲು ಒಳಗೆ ಹೋದ ಸಂಧಿಯಲ್ಲೇ ಜೋಯಿಸರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ-ಬಾವೀಕಟ್ಟಿಯ ಕಡೆಗೆ ಗೋಣು ನೀಡಿ, ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿ, ಕನ್ನಾನ್ನೆ ಮಾಡಿ “ಒಳ್ಳೆಯ ಶಕುನ! ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ! ಅದೇ ಕನ್ಯೆ-ನೋಡಿ!” ಎಂದು ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದರು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಸುಂದರಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಂದವರನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಣ್ಣು ಅವಳ ಕಣ್ಣು ತಾಕ

ಲಾಡಿತ್ತು!—ಒಂದೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ— ಮಿಂಚಿನಂತೆ! ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಮುಖವು ಅವಸತವಾಯಿತು! ಆದರೆ ಬಂದವರ ಉದ್ದೇಶವು ತಿಳಿದೋ ಏನೋ—ಗಲ್ಲುಗಳು ನಸುಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಕೆಂಪಾದಂತೆ ತೋರಿದುವು. ಮತ್ತೆ ಕಲೆಯೆತ್ತದೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾದಳು.

ಆಗ ನೀರನ್ನು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದ ಆ ವಿಕಟ ಸ್ತ್ರೀ ಮೂರ್ತಿಯ ವಿಕಳ ಮುಖವು ಕಿಸಕಿಸನೆ ನಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ವಿಚಿತ್ರವಾದುದೊಂದು ನೋಟವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮೇಲೆಸೆಯಿತು ಆ ಮೇಲೆ ನೀರಿನ ಬಿಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಳೆಯ ಗಡದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಯಿತು. ವಧುವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರೆಂಬ ಸಂದೇಹವುಂಟಾದರೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ಹೆಂಗುಸರು ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ಕೌತುಕ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಾರಷ್ಟೆ? ಅಂತಹ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಅದು!

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ನಗುತ್ತ ಹೋಗಿ ಚಾವೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಚಾವಡಿಯನ್ನೇರುವಾಗ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ—“ ಬನ್ನಿಮ್ಮ. ಹೀಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ” ಎಂದು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಚಾವೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಅಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತಳು.

“ ನೆಂಟರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ! ಸಕ್ಕರೆ ನೀರು!” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ದನಿ ಕೂಗಿತು.

ಜೋಯಿಸರು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುವ ಮೊದಲ ಮಾತನ್ನು ಎತ್ತಿದರು. “ ಆವೊತ್ತು ನಾನು ಬಂದಾಗ ಒಂದು ವರನ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೆ ನಷ್ಟೆ? ಆ ವರನ ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರೆಂದರೆ ಇವರೆ ”

“ ಓಹೋ! ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮುಖವು ನಸುನಕ್ಕಿತು.

ಆವರ ಗೃಹಣಿ ಸಕ್ಕರೆ ನೀರನ್ನು ತಂದು ನೆಂಟರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಆದರಭಾವದ ನಗುವಿನಿಂದ—“ಬಹಳ ದೂರದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ—ಬಾಯಾರಿಕೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವೀಕೃತ ಭಾವದಿಂದ ನಕ್ಕಳು. ಗೃಹಣಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ಜೋಯಿಸರೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೂ ಸಕ್ಕರೆ ನೀರನ್ನು ಸೇವಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ-ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಪ್ರಕೃತ ಪ್ರಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದರು:

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:— ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಬಂದದ್ದೊಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ?

ಜೋಯಿಸರು:— ಆ! ಸುಮ್ಮನೆ ಗುಂಪುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದಿಬ್ಬಣ ಬರುವ ಅವಶ್ಯವೇನು ಹೇಳಿ ?

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:— ನಿಜ ನಿಜ.

ಜೋಯಿಸರು:— ನೋಡೀ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ, ನಾನು ಮೊನ್ನೆ ಬಂದಾಗಲೇ ಈ ವರಕ್ಕೆ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತದೆಂತಲೂ, ಮತ್ತು ವರನ ವಯಸ್ಸು-ಉದ್ಯೋಗ-ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ—”

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:— ಹೌದು, ಹೌದು. ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೇ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟು. ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆ ಮುಕುಂದರಾಯರದು ಮೊನ್ನೆ ಕೂಡಾ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬಂದಿತ್ತು. ‘ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕೆ ಬಡಸ್ತಿಕೆಯ ವಿಚಾರ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ-ಗುಣದಲ್ಲಿ-ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಸರಿ.’ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಹೇಳುವ ವರ ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆ ನಮಗೇನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಜೋಯಿಸರು:— ಸಂಶಯ ಸುಟ್ಟಿತು. ಹಾಗೆ ಸಂಶಯವಿದ್ದರೆ ವರನು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ; ನೀವೇ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿಸಿ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೂಬಹುದು.

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:— ನಿಮ್ಮ ಮಾತೆಂದ ಮೇಲೆ ಅದೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಅವಶ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ-ಜೋಯಿಸರೆ! ಹುಡುಗ ಬೇಕಾದರೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬಂದು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದಲ್ಲ ?

ಜೋಯಿಸರು:— ಅದೇ ನೋಡಿ ನಾನೂ ಹೇಳುವುದು; ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗನ ಮಾತೃವಿಶ್ವಾಸವೆಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಉಚ್ಚತರದ್ದು ನೋಡಿ! “ ಆಮ್ಮ! ನೀನೇ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡು, ನೀನು ನೋಡಿ ಒಪ್ಪಿದ ಹುಡುಗಿ ಹ್ಯಾಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ!” ಎಂದು ಪೂರಾ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಭಾರಹಾಕಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮುಹೂರ್ತ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಕಾಗದ ಹಾಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಾನಂತೆ!

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:—ಬಂಗಾರದಂತಹ ಗುಣವೆಂದರೆ ಇದೇನೋಡಿ! ನಮ್ಮ ಭಾವ ಮುಕುಂದರಾಯರೂ ಹಾಗೆಯೇ; ಎಲ್ಲ ಭಾರ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಹಾಕಿ, ನಾನು ನೋಡಿಟ್ಟ ವರನಿಗೆ ತಾನು ಬಂದು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂತ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೇ ವಿಶ್ವಾಸಿಗರಾದ ಮಾವ ಅಳಿಯಂದಿರೇ ಸೇರಿದಹಾಗಾಯಿತು!

ಜೋಯಿಸರು ನಗುತ್ತ;— ಇದೇ ಸುಯೋಗವೆಂದರೆ!

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:— ಇನ್ನು ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಯಾರಕ್ಕೆ? ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರೆ, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಿರವ್ವೆ? ಅದೇ-ಬಾವಿಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳಲ್ಲ?

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ:—“ನೋಡಿದೆ-ನೋಡಿದೆ.” ಎಂದು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು.

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:—“ಹಾಗಲ್ಲ, ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಬೇಡವೆ?” ಎಂದು ಬಾವಿಕಟ್ಟಿಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ—“ಅಮ್ಮಾ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾರೆ!” ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಬೆಳಗದ ತಂಬಿಗೆ-ಲೋಟಾಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕನೈ ಜಂಕುತ್ತು ಜಂಕುತ್ತು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅವ ತನಮುಖಿಯಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಇದಿರಿಸಲೆ ಹಾದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಮುಗುಳು ನಗುತ್ತ, ಅಡಕೆಲೆಯ ತಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು,—“ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರೆ, ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡಿಸಬಹುದಲ್ಲ? ಹೇಗೂ ನಿಮ್ಮ ಭಾವೀ ಸೊಸೆ! ಏನೇ ಹುಡುಗಿ! ನಾಚಿಕೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಮ್ಮಾ!” ಎಂದರು.

ಸುಂದರಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವ ಬಾಗಿಲಿನ ಒಳಗೊಂದು ಕಾಲ-ಪೊರಗೊಂದು ಕಾಲು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದರೆ ನಿಮಿಷ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಏನು ಮಾತಾಡಿಸುವುದೆಂದು ತೋರದೆ—“ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಮ್ಮ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಆ ಕನೈಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ

ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಾಗಿರಬಹುದು; ಆ ಹುಡುಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆಗ-‘ಸುಂದರಿ’

ಎಂಬೊಂದು ಶಬ್ದವು ಆಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು.

ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ನೇದಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಆ ವಿಕಳವಾದ ಸ್ತ್ರೀಮೂರ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು! ಮತ್ತೂ ನಿಂತಿದೆ ಮಿಸಿಮಿಸಿ ನಗುತ್ತ--ಆಮಾವಾನ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರೋದಯವಾದಂತಹ ತನ್ನ ಶುಭ್ರದಂತ ಪಂಜ್ಜಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ!

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು; ಯಾರೊಡನೆ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದಾ?

“ ಸರಿ. ಹುಡುಗಿಗೆ ತುಂಬಾ ನಾಚಿಗೆ! ಹೋಗಲಿ ಹಾಗಾದರೆ. ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಾತಾಡಿಸಬಹುದು ” ಎಂದರು ಜೋಯಿಸರು.

“ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದೀತೇ? ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಹೀಗೆಯೇ ಸರಿ ” ಎಂದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಆ ವಿಕಳ ತರುಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ—“ ಸರಿ ಸರಿ! ನೀನು ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಮ್ಮ! ” ಎಂದರು.

ಮಿಸಿಮಿಸಿ ನಗುತ್ತ, ಸುಂದರಿಯರ ದೃಷ್ಟಿನಿವಾಳಿಸುವಂತಹ ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ತ್ರೀ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು—ಬಾವೀಕಟ್ಟಿಯ ಕಡೆಗೆ. ಆ ಹುಡುಗಿಯೂ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನು ಬಾಗಿ ದ ಒಂದು ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಕಾಲೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕುಳಿತಿತು.

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಆ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ ಅವ್ವಾ! ಇವರೇ ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರೂ ಅಂದರೆ. ನಿಮ್ಮ ಪುಳಿ ಸುಂದರೀ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಇವರ ಮಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳೋದೂ ಅಂತ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಬಂದದ್ದು. ” ಎಂದರು.

ಮುದುಕಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಬದಿಬದಿಗೆ ಸರಿದು ಕುಳಿತು, ನಿರ್ಬಲವಾದ ನಡುಗುವ ದನಿಯಿಂದ—“ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ! ನನಗಾ ಕಣ್ಣು ಸರೀ ಕಾಣೋಲ್ಲಾ! ಬಾಳಾವಯಸ್ಸಾಯಿತೂ, ನನ್ನ ಪುಳಿ ತಲೇಮೇಲೆ ಮಂಗಳಾಕ್ಷತಿ

ಹಾಕಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಬೇಕೂಂತ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಮಗುವಾಪ, ಸುಂದರಿ. ನಾನೇ ಅಚ್ಚೆಯಿಂದ ಆದರೆ ಅಪ್ಪನ ಬಳಿಗೆ ಸಹಾ ಕಳುಹಿಸದೆ ಕಾವಾಡಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಭಾರ ಇನ್ನು ನಿಮಗೇ. ನೀವೇ ನೋಡಿಕೋಬೇಕು ಹುಡುಗೀನ. ” ಎಂದು ರಾಗವಳಿದಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ:— ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವೇನೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಆವ್ವಾ. ದೇವರೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೇದೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಜೋಯಿಸರು:— ಆಯಿತು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಇನ್ನು ನಾವು ಹೊರಡೋಣವೇ? ಮುಂದಿನ ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ನಾನೂ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು.

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:— ಆಂದರೆ ಜೋಯಿಸರೆ, ನಮಗೆ ನಿಧಾನ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಮುಹೂರ್ತವಿಡಬೇಕು ನೋಡಿ.

ಜೋಯಿಸರು:— ನಮಗೂ ಹಾಗೆಯೆ. ‘ಶುಭಸ್ಯಶೀಘ್ರಂ!’ ಅಲ್ಲವೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ?

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ:— ಹೌದು, ಹುಡುಗನನ್ನು ಕಾಗದ ಹಾಕಿ ಕರೆಯಿಸುವಷ್ಟು ಅವಧಿಯಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಸಾಕು.

ಜೋಯಿಸರು:— ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿನೈದು ದಿನ ಅವಧಿಯಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ, ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂದೇಹವು ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನರಿವಗುಂಟು. ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಬಂಧ-ತನಗೇನಾದರೂ ಅವಮಾನ—

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ:— ಛಿಛಿ! ಹಾಗೇನಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಸಾಲಂಕಾರ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವವರಿದ್ದೇವೆ. ಕನ್ನೆಯ ತಾಯಿ ಹೋಳಿಕೊಂಡ ಹರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕು.

“ ಆಗಬಹುದೆ ” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿದಳು. ಜೋಯಿಸರು ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಜಾತಕಗಳ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದರು.

ಮದುವೆಯ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಬೀಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟವು ನಿಸಿದ್ಧ. ಆದುದರಿಂದ ಜೋಯಿಸರೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೂ ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

“ ಹುದುಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯಿತು ಜೋಯಿಸರೆ, ಆದರೆ ಅವರ ಸೃಷ್ಟಿ ನಿವಾಳಿಸುವಂತಹ ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು—“ ಸುಂದರಿ ” ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಹೆಂಗಸನ್ನು ನೋಡಿ—“ ಅಬ್ಬ ಹೀಗೂ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಜನ್ಮವಿದ್ದಿತೆಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತೆ.” ಎಂದು ಹೋಗುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಂದಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ಜೋಯಿಸರೆಂದರು —“ ಆ! ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದರೇನೇ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರೆ. ಅದಿರಲಿ, ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿಸಿ, ಕಳುಹಿಸಿ-ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ಜರೂರಿನಿಂದ ಕಾಗದ ಹಾಕಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಕರೆಯಿಸ ಬೇಕು. ನಾನು ನಾಡದು ಬಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ.—”

೫. ನಿರಾಲೆಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು

ನೀರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಬಂತು ಶೆಂಬಗಭಟ್ಟರ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತಮ್ಮನ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ. ಕಮಲೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷವಾಗಿ ಹೋಯಿತೆಂದೂ ಈಗ ಅವಳು ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆಂದೂ ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿತ್ತು.

ಇದನ್ನು ಶೀನುವಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಪರಿಣಾಮವು ಸರಳವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಶೀನುವಿಗೆ ಹೀಗೊಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಹಾಕಿಸಿದಳು:-

“ ಚಿರಂಬೀವಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು. ಕ್ಷೇಮ-ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವುದು. ಪರಿತರುವಾಯ ಕಳೆದ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ, ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಉತ್ತರವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ದೇವರು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಸುವ

ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತೆ. ನಾನು ಅದೇ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ನೀನು ಹೊರಟು ಬರಬೇಕು. ಮುಖ್ಯ ಈ ಕಾಗದವು ತಂತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಜರೂರಾಗಿ ಹೊರಟು ಬಾ. ಉಳಿದುದೆಲ್ಲಾ ಮುಖತಃ ಮಾತಾಡುವ. ಇತಿ ಆಶೀರ್ವಾದ—”

ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿದ ಎಂಟನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಶೀನು ಹೊರಟು ಬಂದು ತಾಯಿಯ ಚರಣಕಮಲಕ್ಕೆ ವೊಡಮಟ್ಟಿಸು.

ನಿಧಾನವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಯ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕಮಲೆಯ ಆಶೆ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು—ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಶೀನುವಿಗೆ ತಡಿದಾಘಾತವಾದಂತಾಯಿತು! ಅವನ ಮೌನ ಮುದ್ರೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸಿತು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಮತ್ತೂ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

—“ ಇನ್ನು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿ ಎನು ಪ್ರಯೋಜನ ಅಪ್ಪಾ? ನಾನು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲೇ ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲವೆ? ಆಗಲೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು. ನೀನು ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡ—ಬೇಡ ಅಂತ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದಿ!—”

“ ಅಂದರೆ ಅಮ್ಮಾ! ಆ ಕಮಲೆಯನ್ನು ವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿರುವ ಗುಟ್ಟು ನನಗೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ನೀನು ನನಗೆ ಮದುವೆ—ಮದುವೆಂತ ಕಾಗದ ಬರೆದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆ ಕಮಲೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ನೆನೆದು ಹೋಗಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಆಗುವವಾತಲ್ಲವೆಂದೂ—ನೀನು ಗೇಲಿ ಮಾಡುವಿಯೆಂದೂ—ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮದುವೆಗೆ ನಿನ್ನ ಒತ್ತಾಯವು ಬಲವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ನೋಡಿ—ಕಮಲೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲ ಕನಸೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ—ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಬರೆದೆ—ಆಮೇಲೆ ಪುನಃ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಯಿತು. ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪಟ್ಟರೆ ಆಗಲಾರದು. ಆಶೆಯೋ ನಿರಾಶೆಯೋ ತೇಲಿಹೋಗಲಿ ಎಂದು

ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ನಿನಗೆ ಹಾಗೆ ಬರೆದೆನು. ಈಗ ನೋಡಿ ದರೆ ನನ್ನ ಸಂದೇಹದಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೋಸ ಪಡಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತಮ್ಮ. ”

“ ಹೌದು ಮತ್ತೆ, ಶೀನು! ನಿನಗೆ ಸತ್ಯಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ-ಇಕೋ-ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬನು ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಬಂದು ಹುಡುಗಿಯ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು-ಆ ಹುಡುಗಿ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತೂಂತ ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತೆ! ಇದೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿ ಹೆದರಿ ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಊರಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ತಪ್ಪೇನವ್ವ? ಅಲ್ಲದೆ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಮೊದಲೇ ಅದರೂ ಆ ಕಮಲೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೂಂತ ಮಾಡಿದಿಯಾ? ಆ ಧನಸಿಶಾಚಿ ಹಿಡಿದ ಶೆಂಬಗಭಟ್ಟರಿಗೆ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಸುರಿದು ಕಮಲೆಯನ್ನು ತರಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಅಪ್ಪಾ, ಶೀನು! ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಡಪ್ಪ ಇನ್ನು. ಈಗ ನೋಡು ನಿನಗೊಂದು ಚಿಲೋ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.—” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಪ್ರಕೃತ ರಂಗದಕಡೆಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಳಿಸಲು ತೊಡಗಿ, ಅದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ವಿವಾಹ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದಳು. “ ನೀನೂ ಒಮ್ಮೆ ಕೊಳ್ಳಾಜೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೆ ಬರಬೇಕು, ” ಎಂದೂ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದಳು.

ಶೀನು ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ತನಗೆ ಮದುವೆಯೆ ಬೇಡವೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿರುವೆನೆಂದೂ ತುಂಬಾ ಪಟ್ಟುಹಿಡಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ನುನುತರದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವನು ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ವತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆಗಳನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದಳು. .. ಆ ನಿನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ವತ್ರವು ರಾಸೂ ಜೋಯಿಸರ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವಾಗ-ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂಬಂತೆ ನೀನು ಊರಿಗೆ ಕೂಡಾ ಬಂದು, ಈಗ ಫಕ್ಕನೆ ನಿಂತುಹೋದರೆ-ಜನರೇ ನಂದಾರು? ಆ ಜೋಯಿಸರೇನಂದಾರು? ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಕಡೆಯವರು ತುಂಬಾ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರು. ನಿನ್ನ ಗುಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಾಲಂಕಾರ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಈಗ ಹಿಂಜರಿದರೆ ಅವರು

ಜರಿಯರೆ? ಗಳಿಗೆಗೊಂದೊಂದು ಬುದ್ಧಿ ಅಂತ ಊರವರೆಲ್ಲ ಹಳಿಯರೆ? ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ನೀನು ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡ ಅಂದರೆ ನ್ಯಾಯವೆ?—ನೋಡಪ್ಪ, ನಿನಗೂ ವಯಸ್ಸಾಯಿತು—” ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು.

ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಶೀನು ‘ವೌನಂ ಸಮ್ಮತಿ ಲಕ್ಷಣಂ’ ಎಂಬಂತೆ ತಲೆ ಯಾಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಇದು ಅವನು ಮೊದಲೇ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ತಾಯಿಯ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ. “ ನೀನೂ ಹೋಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಾ—ಕೃಷ್ಣನೂ ನೀನೂ ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ—” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ—“ ಬೇಡ ಬೇಡ. ಆಮ್ಮ! ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬಳು ಮೊಸೆ ಬರಬೇಕೆಂತಲೇ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದನೇ ಹೊರತು ನನಗೇನೂ ಬೇಡಮ್ಮ. ನೀನು ನೋಡಿ ಸಮ್ಮತಿ ಪಟ್ಟಿರುವೆಯಷ್ಟೆ? ಆಯಿತು! ಆದರೂ ಆಮ್ಮ, ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮದುವೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!”

“ ಸಾಕು ಬಿಡು! ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಈ ಬಗೆಯ ಹೊಲ್ಲದ ಸಂನ್ಯಾಸೀ ಮಾತು ಆಡಬೇಡಪ್ಪಾ! ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ಹೇಸಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ? ಮದುವೆಯಾಗಲಿ, ಮುಂದೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗುತ್ತೆ.” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮಗನು ಇಷ್ಟಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಒಪ್ಪಿದನಲ್ಲ, ಎಂದು ಸಂತೋಷವಟ್ಟು ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಈ ಸಂಭಾಷಣೆ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿಯೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ತಾಯಿ ಹೊರಟು ಹೋದರೂ ಶೀನು ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅಂಗಳದ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಸಾಂದ್ರ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ನೆಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದವು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯ. ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುವಿನ ಗಾಳಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಸಲಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಲನೆಯಾಗುವ ಮೋಡಗಳಂತೆಯೇ ಶೀನುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಲೋಚನೆಗಳು ಚಾಲನೆಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಅದುದರಿಂದ ಶೀನುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಂಧ್ಯಾರಾಗದ ಕೆಂಬಣ್ಣದಿಂದಲಂಕೃತವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಸಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜಲಧರ ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳೆಡೆಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಮಲೆಯ

ಮುಖಕಮಲವೇ ಶೀನುವಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು—ಇಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರಬೇಕು. ಪಕ್ಷಿವೃಂದಗಳ ಸಂಧ್ಯಾಲಾಪನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಮಲೆಯ ಸ್ವರವೇನಾದರೂ ಇರುವುದೇ ಎಂದು ಅವನು ಅಲಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅವನು ಹಾಗೆ ಅಂತಃಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ—ಶಾಲೆಬಿಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣ-ಗೌರಿಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದುದನ್ನೂ ಅವನು ಅರಿಯನು. ಆ ಅಣ್ಣತಂಗಿಯರು ತಾಯಿ ಹುರಿದುಕೊಟ್ಟ ಸಂಡಿಗಿಯ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಹಿರಿಯಣ್ಣನ ಮುಂದಿಟ್ಟುದೂ ಅವನು ಅರಿಯನು.

“ ಅಣ್ಣನೇನೋ ಗ್ರೀಷ್ಮಾಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾವ್ಯಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾನೆ!” ಎಂದನು ಕೃಷ್ಣ. “ಅಣ್ಣ! ದೊಡ್ಡಣ್ಣಾ! ಸಂಡಿಗತಕ್ಕೋಣ್ಣ” ಎಂದಳು ಗೌರಿ. ಆಗ ತಾನೇ ಫಕ್ಕನೇ ವಿಚಾರದಿಂದಿದ್ದ ಶೀನು—“ಹ, ನೀವು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನು ಆಗಲೇ ತಕ್ಕೊಂಡಾಯಿತಲ್ಲ!” ಎಂದು ತಟ್ಟೆಯಿಂದ ಎರಡು ಸಂಡಿಗಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಅವನು ಸಂಡಿಗಿಯನ್ನು ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟರೂ ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಯಲ್ಲಿತ್ತು—ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತೆ ಹೋಯಿತು ಆಕಾಶದಕಡೆಗೆ.

ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಗೌರಿ—“ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತೀಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ” ಎಂದಳು.

ಕೃಷ್ಣನು,—“ ಹೌದು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪೂರಾ ದಣಿದು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅಣ್ಣ—ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವಾಯಿತು. ಬೇಗನೇ ಉಂಡು ಮಲಗಬಿಡಣ್ಣ. ” ಎಂದನು

ಶೀನು ವತ್ತೆ ಅರಿವು ತಂದುಕೊಂಡು—“ ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನೀವು ಯಾರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಬೇಡಿ. ನಾನು ಸಹಸ್ರ ನಾಮವನ್ನು ಉರುಹಾಕುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ” ಎಂದನು.

ಕೃಷ್ಣನು ನಗುತ್ತ—“ ಅಲ್ಲಲ್ಲ! ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಅತ್ತಿಗಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ನಡೆದದೆ ಅಣ್ಣ! ಯೋಚನೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳು? ನಾನೂ-ನೀನೂ ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ಬರೋಣವೇನು? ”

ಶೀನು ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಶುಷ್ಕವಾದ ನಗುವನ್ನು ನಕ್ಕು —“ ಹೋಗೋ—ಎನಾದರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿ! ನಾನೊಂದು

ಕವಿತೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಗೊತ್ತೋ?" ಎಂದಂದು ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ-ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ತೋಟದ ಹಲಸಿನ-ಮಾವಿನ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಚಿಲಿಬಿಲಿ ಗುಟ್ಟುತಿರುವ ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲಗಳು "ಕಮಲೆಯಿಲ್ಲ-ಕಮಲೆಯಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಕೂಗುವಂತೆ ಕೇಳಿಸಿದುವು. ಆಗಸದ ನಡುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ಮೇಘದ ತುಂಡುಗಳು ಗಾಳಿಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಮುಳುಗಲಿರುವ ದಿನಮಡಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸೈರುತ್ಯ-ವಾಯವ್ಯ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆಗಸದಂಚಿನಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು--ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ದಿನಾಂತದ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೆಲವು ಆ ಕಡೆಗೆ ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆಗೋ-ಆಗಸದ ಈಶಾನ್ಯದ ಕೆಳಗೆಲ್ಲೆಯೋ ತಪ್ಪಿಹೋದ ಕರುಮೋಡದ ತುಂಡೊಂದು, ಸೂರ್ಯನ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ದರುಶನಾತುರದಿಂದ ಓಡೋಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಯಬಿಡುತ್ತಾ-ಶೀನುನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.—“ ಈ ಮೇಘಗಳೆಲ್ಲ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನು ಮರೆತು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕಮಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಮರೆಯಲೇಬೇಕೆ? ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಮಲೆಯನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿ ಇಂದಿಗೆ ಆರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಆಗ ಅವಳು ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಬಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ. ಶೀನು ಆಗ ಮಲೆಯಾಳದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರೂ ಅವನಿಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಬಲು ಪ್ರೀತಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಾದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಿದ್ದವು ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಮಲೆಯಾಳದಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿದವರಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಅಭಿಮಾನ-ಮಮತೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಅಧುನಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆ ಬಗೆಯ ತಂದೆಯ ಮಾತೃಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮವೇ ಮಗನನ್ನೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಶೀನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಕಲಾವಿದನಾಗುವನೆಂಬ ಲಕ್ಷಣವು ಎಳೆತನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಮಲೆಯಾಳ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವನು; ಕಲಿತ ಪಾಠವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಮಾಲಿಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರೋಣಿಸುವನು; ನೋಡಿದ ಅಟವನ್ನು ಚಿತ್ರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವನು. ಅವನ ಅಟ ನೋಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಲಾನುಸಾರಿಯಾಗಿದ್ದುವು.

ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಅವನಂತೆಯೇ ಕಲಾವಿಲಾಸಿನಿಯಾದ ಕಮಲಾಬಾಲೆ ಅವನ ಬಾಲ್ಯಸಖಿಯಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದಳು. “ ಕಮಲಾ! ಹೀಗೆ ನಿಲ್ಲು ” ಎಂದು ಶೀನುವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಮಲೆ ನಿಲ್ಲುವಳು. ಅವಳು ನಿಂತ ಹಾಗೆ ಶೀನು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನು. ನೋಡಿ ಇಬ್ಬರೂ ಆನಂದಪಡುವರು.

ಶೀನು ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗಲೂ, ತಂದೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಹಳೇಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವಾಗಲೂ, ಕಮಲೆಯೂ ಅವನ ಸಕ್ಕದಲ್ಲೆ ಇದ್ದು ಓದಿ ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವಳೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು

ಶೀನು ನಾಯಿ ಬೆಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಕವನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ, ಕಮಲೆ ಇರುವೆ-ನುಸಿ-ನೋಣಗಳ ಮೇಲೆ ಪದ್ಯಕಟ್ಟಿ ಹೇಳುವಳು. ಕ್ಷಣ ಕವಿಗಳ ಹಾಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ಹೀಗೆ ಒಂದಲ್ಲ-ಎರಡಲ್ಲ ಆ ಕಾಲದ ಶೀನುವಿನ ಕಲಾವಿಲಾಸವೆಲ್ಲವೂ ಕಮಲಾಬಾಲೆಯ ಒಡನಾಟದಲ್ಲೆ ಬಳೆದಿದ್ದಿತು. ಸಹೋದರರಾದ ಕೃಷ್ಣ ಗೌರಿಯರೊಡನೆಯೂ ಶೀನು ಕಮಲೆಯೊಡನೆ ಆಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಡಿರಲಿಲ್ಲ..... ..

ಆ ಮೇಲೆ ಕಾಲವಿಲಾಸದಿಂದಾಗಿ ತಂದೆಯ ಮರಣವಾಯಿತು. ಮಲೆಯಾಳದ ವಾಸವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು; ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಆ ವಿಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮಲಾಬಾಲೆ ಅಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಆ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ದುಃಖದೃಶ್ಯವು ಈಗ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಆ ವಿಯೋಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವನೂ ಅತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ

ಆಗಣ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಾಲ ಭಾವನೆಗಳೇ ಹೊರತು-ಹೀಗೆ ಪ್ರಣಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿರಬಹುದೆ?.....ಉತ್ತರ ಹೇಳುವವರಾರು? ಕಾಲದೇವನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಮೌನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕತ್ತಲೆಗಳು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಅವನ ಮುಳುಗುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತ ಕಾದಿವೆ.

ಸಂಕಷ್ಟ ರಜನಿಗಳ ಕಾಲಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಬಿಟ್ಟ ಶೀನು ಅಡುಗೆಯ ಭಟ್ಟನಾಗಿ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕಮಲೆಯ ಮೂರ್ತಿ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಹುಗಿಹುಗಿಯುತ್ತ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ ಅಡುಗೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ವಿರಾಮ ಕಾಲವನ್ನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಕಳೆಯದೆ-ವೃಥಾವಾಗಿ ಕಳೆಯಬಾರದೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದೇನೂ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ-ಅವನ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವಾ ಪ್ರಕೃತಿಯಾದುದರಿಂದ-ಅವನ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೇ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು-ಕಲೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು--ಬಿಡದೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡೇ ಇದ್ದನು. ತಕ್ಕ ಗುರುವನ್ನು ಹಿಡಿದು--ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು--ತಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಸರಳ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನೆತ್ತಿ-ಕನ್ನಡ ವ.ಹಾದೇವಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಳಾ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ--ಆ ದೇವಿಯ ಕೀರ್ತಿರೂಪ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದನು :- ಆದರೆ ಅವನು ಹಿಡಿದ ದಾರಿ ಅಂಧಕಾರಮಯ ವಾದುದರಿಂದ ನ.ನು ಏಡು ಬನೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೂ-

“ನಹಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೃತ್ಯೈ ರ್ವ್ಯರ್ಥಗತಿಂತಾತ ಗಚ್ಛತಿ”

ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣವಾಕ್ಯವು ಸತ್ಯವೆಂದರೆ--ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ ಆ ತನ್ನ ಬಡಕಂದನನ್ನು ಆದರಿಸದೆ ಹೋದಾಳೆ?

ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನೋಟಗಳೂ ಅವನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಗುರುಸ್ವರೂಪಗಳು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಹಣದ ಅಡಚಣೆ--ಪಾಪ! ಅದುದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಮಾಸಿಕಗಳು-ಲೈಬ್ರರಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮುಂತಾದ

ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದಲೇ ಅವನು ಲೇಖನಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹುಟ್ಟುಕವಿ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕವಿತಾವಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಲಾರನು. ಅವನ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತವಾದ 'ಪ್ರತಿಭೆ' ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಸರ್ವದಾ ಸ್ಫುರಣ ಹೊಂದುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿಯೇ ತೀರುವುದು. ಶೀನುವೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಕಮಲೆಯ ವಿಯೋಗಸ್ಮರಣೆ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿದ್ದರೂ--ಸಾಹಿತ್ಯ ನೇವೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಯತ್ತಿಂಚಿತ್ತಾಗಿ ನೆನೆಸಿಗೆ ಬಂದರೂ, ಅದು 'ಅನಿವಾರ್ಯ ಚಿಂತೆ' ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ರಸಪೋಷಕವಾಗಿ ಒದಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಕಾರ್ಯವು ಆನಂದದಿಂದ 'ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತನಗೂ ಮುಂದೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವುಂಟು, ಆಗ ಕಮಲೆಯನ್ನೆ ವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಕವಲೊಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಮದುವೆಯನ್ನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ--ಕಲಾಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು; ನಂಬುಗೆಯೂ ಇತ್ತು. ಈ ಬಗೆಯ ಸದಾಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ--ತಕ್ಕ ನಂಬುಗೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ. ಸಾಹಿತಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ನೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಷ್ಟು ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯವು ಬರಲಾರದೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಶೀನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅವಸರಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಇಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವುಗಳು ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸುವಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಒಂದು ವೇಳೆ ತೋರಿಸಿದರೂ ಜಂಬಗಾರನೆಂಬ ಅಪಖ್ಯಾತಿ ಬಂದೀತೆಂದೂ, ನೋಡುವವರಾದರೂ ಅನೇಕವಾಗಿ ಮುಖಸ್ತುತಿಗಾರರೂ--ಇಲ್ಲವೇ ಸ್ವಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಅನ್ಯಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪದೋಷಗಳನ್ನು ಕೆಣಕುವವರೂ ಹೊರತು, ಉದಾತ್ತಭಾವದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೇ ನಡೆದು, ಅವನ ಟ್ರಂಕು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೇ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಡುಗೆಯ ಭಟ್ಟನಾಗಿಯೇ ಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಾಗಲೇ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಕೂರಿತು ಅವನ ತಾಯಿ ಬರೆದ ಕಾಗದಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟಾಗಿಸಿ ದುವು. ನೊದನೊದಲು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಅಗತ್ಯವು ತನಗೆ ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ವೆಂದು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದನು. ಬರುಬರುತ್ತಾ ತಾಯಿಯ ಕಷ್ಟಪತ್ರವು ಒತ್ತಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು, ಆಗ ತಾನೇ ಅವನು ಸರಿಯಾದ ಎಚ್ಚ ರಕ್ಕೆ ಬಂದುದು! ತನ್ನ ಮದುವೆ ಅಗತ್ಯ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದೆಂಬ ಅರಿವು ಆಗ ತಾನೇ ಎಚ್ಚರಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಇರು ವುದೂ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುರಿಯುವುದೂ ಸಮ--ಎಂದು ಆಗ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಿತು. ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುರಿಯುವುದು ಮಾತ್ರ ಅವನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಾಗುವ ಗುಣವಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಯನ್ನೀಯಲೇ ಬೇಕು.—

ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಭಾವನಾತರಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಲಾರಂಭ ವಾಯಿತು ತಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು-ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿರುವ ಅನೇಕ ಸಂಸಾರಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡನು ಆಹಾ! ಕಂಡು ಕೇಳಿ ದುದರಲ್ಲಿ ವರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರಗಳೇ ಬಹಳ! ಆಯ್ಯೋ! ತನ್ನ ಬಾಳಿಕೆಯ ಜತೆಗೆ ಎಂತಹಳು ಬರುವಳೋ! ತನ್ನ ಲೇಖನ ವ್ಯವ ಸಾಯಕ್ಕೆ ಕೇಸರಿಡುವಳೋ! ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವಳೋ! ಕವಿತೆಕಟ್ಟಲು ಬಿಡದೆ ಬರೀ ಕಾಡುವಳೋ!—ಅಥವಾ ನಿಜವಾದ ಸಹಾಯನಿಯಾದ- ಸರಿಯಾದ ಸಹಚಾರಿಣಿಯಾದ ಜತೆಗಾತಿಯೇ ಕೂಡುವಳೋ? ಅದೃಷ್ಟ ವನ್ನು ಯಾರುಕಂಡಿರುವರು?—

ಆಹಾ! ಕಮಲೆ! ಕಮಲೆ!—ಹೃತ್ತಳದ ಪದರುಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ ಗಿದ್ದ ಕಮಲೆಯ ಮುಖವು ಆಗ ತಾನೇ ಮೇಲೇಳುತ್ತ ಹಣಿಕೆ ಹಾಕ ಲಾರಂಭವಾದುದು! ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕಲಾವಿಲಾಸಿನಿಯಾದ ಕೆಳದಿ ಯೆಂದರೆ ಅವಳೇ ಸರಿ! ಅವಳಂತಹ ಜತೆಗಾತಿಯ ಹೊಂದಿಕೆಯಾದ ರೇನೇ ಅವನ ಬಾಳುವೆ ಧನ್ಯವಾದೀತು! ಏಕೆ? ಕಮಲೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಯಾಗಬಾರದೆ? ಅಂತಹ ಭಾಗ್ಯವಿದೆಯೆ? ಒಡನೆಯೆ ಅಂತರ ಮಹದ್ಭಾ ಗ್ಯವು ಬಂದಂತೆಯೇ—ಕಮಲಾಬಾಯಿಯ ಗಂಡನಾದಂತೆಯೇ—ಅವ

ಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಲ್ಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದಂತೆಯೇ--ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಕಲಾವಿಲಾಸಗಳಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋದಂತೆಯೇ ಕನಸು--ನನಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಮೋಸಹೋಗಿ ನಿಟ್ಟಿಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಯೋಚನಾತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಲಾಭವು ಇಸಬನ್ನಕ್ಕೆ ದೂರವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ದೇಶ-ಬೇರೆ, ಜಾತಿ-ಬೇರೆ, ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದಾದರೂ ಪೇಗೆ? ನುಚಿಕೆ! ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ! ಕ್ಷೇಪವರು ಏನಾದರೂ ಅಪಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾರು! ಅವಳನ್ನು ಆಗಲಿವಂದಿಸಿದ ವಕ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅದೊಂದು ರೀತಿ ಎನ್ನಬಹುದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಮಲೆಯ ತಂದೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಕ್ರಸ್ವಭಾವಿ. ಅದುದಾಗಲೆಂದು ವಕ್ರವನ್ನು ಬರೆದರೂ 'ಕಮಲೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತೆ'ಂಬ ಸಮಾಚಾರವು ಬಂದರೆ-ಆ ವೇದನೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೀತೆ? ಇಲ್ಲ--ಇಲ್ಲ! ಅವಳು ಮನೋದೇವಿಯಂತೆ ಅಂಕುರದಲ್ಲೆ ಇರಲಿ. ಅವಳ ಬಹಿರಾಶೆಯನ್ನು ಬಿಡಲೇಬೇಕು.—

ಈ ಬಗೆಯ ಯೋಚನೆಯ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಒತ್ತಾಯದ ಪತ್ರವೊಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವ ಹಾಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಮಾಡುವುದೇನು? ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಂತಾಗಲಿ. ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗಾದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿ!—ಎಂಬ ವಿರಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ವಿನಾ ಹಕ್ಕು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವಂತೆ ಬರೆದು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟನು.

ಹಾಗೆ ಹಾಕುವಾಗ ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿಟ್ಟ ಕಮಲೆಯ ವಿಚಾರ ಮತ್ತೆ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತ ಸುಳಿದಾಡಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಕಮಲೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಮೇಲೆಯೇ ಮದುನೆ; ಅವಳಿಗೆ ಮದುನೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾದರೂ ಅವಳನ್ನೇ ಪರಿಸಬೇಕು. ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ನಾಚಬಾರದು. ಆಶೆಯೋ-ನಿರಾಶೆಯೋ ತೇಲಿಯೇ ಹೋಗಲಿ! ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ತಾಯಿಗೆ ಬರೆದನು.—

ಸರಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಊರಿಗೆ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡೂ ಬಿಟ್ಟಳು. ಅದೊಂದು ಸರ್ಜೀವ-ನಿರ್ಜೀವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಶೆಯ ಕೂಡಿ ನಿರಾಶಾಸಲದಿಂದ ಸಟ್ಟು ಬೂದಿಯೂ ಆಯಿತು! ಕಮಲೆ ಈಗ ನಿವಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಮಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಸುಖಸಲ್ಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿರುವ ಸಹೋದರೀ ಸಮಾನತೆಯಾಗಿ ಹೋದಳು! ಅವಳಿಗ ಪರಸ್ತ್ರೀ! ಪರಸ್ತ್ರೀ!! ಪರಸ್ತ್ರೀ!!!—ಇನ್ನೇನು?

ಮೊದಲಿನ ಆಲೋಚನೆಯೇ ಸರಿ ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸು ಮುರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯ ಉರುಲು ತಲೆಗೆ ನೇರಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಸಿಂತಿದೆ!—

ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿದನು. ಕತ್ತಲೆಗಳು ಸಂಸಾರದ ಸುಳಿಗಳಂತೆ ಅವನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತು ಕವಿದುಕೊಂಡು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಆ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಾಳತನವನ್ನು ಕೊಂಚವಾದರೂ ನಿವಾರಿಸೋಣವೆಂದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮಿನುಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಆಗಸದಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಜಲಧರಗಳು ಗಜಿಬಿಜಿಗೊಂಡು ಮೇಲೆದ್ದಿದ್ದು ಸಂಕಟಪರಂಪರೆಗಳಂತೆ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸೊಂಯ್ಯಸೊಂಯ್ಯನೆ ಮಾರುತವು ಬೀಸಲಾರಂಭವಾಯಿತು!—

“ಅಣ್ಣಾ! ಅಣ್ಣಾ! ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣನ ಕರೆ ಶೀನುವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು!

ಪೃಥಿಯಾಂತ್ರರಾಳದ ಕರುಳುಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹೊರಗೆಳೆದು ಬಿಸುಟನೋ ಎಂಬಂತೆ, ಬಹಳ ಉದ್ದವಾದ ಒಂದು ಉಸಿರು ಶೀನುವಿನ ಮೂಗಿನೊಳಗಣಿಂದ ಹೊರಗೆದ್ದು ಹೋಯಿತು! ಪುನಃ ಮತ್ತೊಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು—ಮೂಲಾವಶಿಷ್ಠವಾಗಿ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ! ಹೌದು, ಕಮಲೆಯನ್ನೇ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿರಬೇಕು! ಪರನಾರಿಯಾದವಳನ್ನು ಸ್ವಂತಪುಸ್ತಂದಿರದೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ? ನ್ಯಾಯವೆ? ನೀತಿಯೆ?

೬. ಆಯ್ಯೋ!—ಇದೇನು?

ನಡೆಗೊಂಬೆಯಂತಹ ಶೀನುವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪರಿವಾರವು ಕಣ್ವತೀರ್ಥದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿತ್ತು. ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೇ ಆ ಪರಿವಾರದ ಮುಂದಾಳು. ಮೊದಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಬಡನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಊರವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾವಂದಿರು ತಾವು ಹೊರಡದೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ವೆಂಕಟ್ರಾಯಣ್ಣನು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ತಂಗಿಯ ಗಂಡನೊಬ್ಬ, ಗ್ರಾಮ ಮೊಕ್ಕೇಸರ ವೀರವ್ಯಯನೊಬ್ಬ, ಪುರೋಹಿತರೊಬ್ಬರು, ಸಾಮಾನು ಹೊರುವ ಇಬ್ಬರು ಕೂಲಿಯವರು,—ಇಷ್ಟೇ ಸರಿ ಈ ಸಣ್ಣ ಪರಿವಾರವು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ರೈಲುಹತ್ತಿತು. ಹುಡುಗೀಕಡೆಯವರು ಬೆಳಗಿನ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರುವರೆಂದು ರಾಮಾಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಮದುವೆ ಮುಹೂರ್ತ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಡುಗಂಟೆಗಿತ್ತು.

ಇವರು ಕಣ್ವಾಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಹೊತ್ತು ಇಳಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಕತ್ತಲೆ ತನ್ನ ಸಾವ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಕಣ್ವಾಶ್ರಮವು ಲಾಂದರಗಳಿಂದಲೂ ದೊಂದಿಯ ಕಾಲು ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಎಡತಾಕಿಕೊಂಡು ವಧುವಿನ ಕಡೆಯ ಪ್ರಮುಖರು ಕೆಲವರು ವರನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪುರೋಹಿತರು, ಪೂಜಾರಿಗಳು, ಮೇಳದವರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.

ಕೆಲವರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತರ್ಕವಿತರ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಂತಶುಭ್ರವಾದ ಸಾಂದ್ರಪ್ರಕಾಶಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪಲಕ್ಷ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಳೆ ಬರಲಾರದೆಂದು ಕೆಲವರಂದರು. ಆದರೆ ನೈಋತ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತೂ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಪ್ಪುಕಪ್ಪಾದ ನೀವೋಡಗಳ ರಾಶಿಯೊಂದು—ಅಡಗಿ ಹೊಂಚುತಿರುವ ಭಯಂಕರ ರಾಕ್ಷಸನೋ—ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದು ಕದಲುವ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಳೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಬಹುವುಟ್ಟಿಗೆ ತೋರಿತು. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಮಳೆಯೇ ಬಂದರೂ— ಮದುವೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಏನೂ ಬಾಧಕವಿರಲಿಲ್ಲ. “ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಕುನ” ಎಂದೂ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಇರಲಿ.

ವಧುವಿನ ವಸತಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಟ್ಟಡ ದಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೂ ಲಾಂದರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಎಡತಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವೀರವ್ವಯ್ಯನು ಬೀಡಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಡಿಯನ್ನು ಸೇದಿ ಸೇದಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಒಳ್ಳೆ ಜೋರಿನಿಂದ ಅವರಿವರೊಡನೆ ಎಟ್ಟಾಂಗ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ವಧುವಿನ ತಂದೆ ಮುಕುಂದರಾಯರು ಈ ದಿನದ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಬರುವೆವೆಂದು ಕಾಗದ ಹಾಕಿದ್ದರಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರಲು ಇಬ್ಬರು ಯುವಕರು ರೈಲುವೇ ಸ್ವೇಶನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು ಅವರ ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಆ ಯುವಕರಿಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು, “ರೈಲು ಬಂದು ಹೋಯಿತು, ಮುಕುಂದರಾಯರು ಮಾತ್ರ ಬರಲಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು! ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯೋಚನೆಗೆಟ್ಟಿತು. “ರಜೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ತಕರಾರು ಬಿದ್ದಿದೆಯೆಂದೂ, ಕೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮುಹೂರ್ತದ ವೇಳೆಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಬಂದು ಸೇರುವೆನೆ” ಎಂದೂ ಅವರ ಕಾಗದ ಬಂದಿತ್ತು—ಈಗ ಬುರದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ರಜೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೋ—ರೈಲು ತಪಿಹೋಯಿತೋ—ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಆಯಿತೋ ಎಂದು ನಾನಾ ಸಂದೇಹಗಳು ಮಳಿದಾಡಿ ಕೊಂಡುವು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೂ ಚಿಂತಿಸುಟ್ಟಳು. ಆಗ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೊಂದಿಗೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು—“ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರಿ! ಏನು ಕಾರಣವೋ ಮುಕುಂದರಾಯರು ಬರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೇ ಮೊದಲಾದವರು “ ಅದೇ ಸೂಕ್ತನಾದುದೆ ” ಎಂದು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು.

ಮುಹೂರ್ತಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಮೋಗುತ್ತಿದೆ ವಿರಘ್ನಯ್ಯ ರಿಸ್ಕೈವಾಚನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ನೀರವ ರಜನಿ! ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತ ಸ್ತಬ್ಧಭಾವದ ಪ್ರಕೃತಿ! ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನೀರ್ಗಾಳಿಯ ಬೀಸಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು! ನೈರುತ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರ್ಮೋಡವು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕದಲಲಾರಂಭವಾಯಿತು! ಮರಬಳ್ಳಿಗಳು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿದುವು! ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬೆದರಿ ಚಂಚಲವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದುವು! ಮಿಂಚು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದುವು! ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸಿದರೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಗುಡುಗುವುದೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿತು!

ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಿಗಳು ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮಂಗಳವಾದ್ಯವು ನಿಶ್ಯಬ್ದತಾ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವರಹೊರಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮೇಳದ ಸಸ್ತಳವೂ ನೇರಿತು ಪುರೋಹಿತರ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಹಾಕಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಣ್ವಮುನಿಯ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಪೋವಾಗ್ನಿ ಹೊತ್ತಿ ಹೊಗೆಯಡರಿತು. ವರಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಆಗಲೇ ಚಿಟಿಕಿನಿಂದ ನೆರವೇರಿಹೋಗಿದ್ದುವು. ಚಲಿಸುವ ಬೊಂಬೆಯಂತಹ ಶೀಸು ಪುರೋಹಿತರ ಕೈಬೊಂಬೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು ಬಸವಣ್ಣನ ಹಾಗೆ ಪುರೋಹಿತರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು ಆಕ್ಕು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಂಗುಸರೂ ಪುರೋಹಿತರೂ ಅವನನ್ನು ನಗಿಸಿ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಂದೆರಡು ನಗೆಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ನೋಡಿದರು. ಸುದುಮಗನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗುವಿನ ಕಳೆಯೇ ಉದಯಿಸಲಿಲ್ಲ. “ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಹೊತ್ತೋ ಜತೆಸೇರಲಿಕ್ಕೆ-ಎಂದು ಬೇಜಾರೇನೋ ವಾಪ! ವಧುವಿನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನಂತರವೇ ವರನ ಮುಖವು ನಕ್ಕೀತಷ್ಟೆ! ಬೇಗನೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿರಿ ಪುರೋಹಿತರೆ! ಮುಹೂರ್ತವು ಬಂತು! ” ಎಂದನು ವಿರಘ್ನಯ್ಯ.

ಬಂತು ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲ ಚದರಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ವರಾರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೂಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ಗಂಡುಸರೊಂದುಕಡೆ, ಕೆಲವು ಹೆಂಗುಸರೊಂದುಕಡೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮಂದಿ ಕೂಡಿದಂತಾಯಿತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಘಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ— ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳ ದನಿ—ಬೆಳಕಿನೊಂದಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೇರಿ ತಾರಕೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು—ಮುಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು.—

ಪುನೋಹಿತರ ಅಚ್ಚೆಯಂತೆ ವರನು ಎದ್ದುನಿಂತನು. ಅಪನಿದಿನಲ್ಲಿ ಪರದೆ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೆಂಗುಸರ ನಡುವಿನಿಂದ ಸಾಲಂಕಾರ ಕಸ್ಯೆ ಮುಂದೆ ಬರತ್ತಿದ್ದಳು. ವಧುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ವರನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೆ. ಕೊಡಲಾಯಿತು. ವಧೂವರಿಗೆ ನಡುವೆ ಒಂದು ಪರದೆ ಮಾತ್ರ ಅಡ್ಡ.

ಹೊರಗೆ ಬೀಸುವ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಆ ಪರದೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮಾಲೆಮಾಲೆ ಜೋಲ ಡುತೇಳುತಿರುವ ದೊಂದಿಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದವು ಮಿಂಚು. ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳ ಸ್ವರವನ್ನು ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಗುಡುಗು.—

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಆ ಮಂಗಳ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಎದ್ದೆದ್ದು ನಿಂತು ಇಣುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಸ್ಯೆಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಯಾರು ಯಾರೋ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೇನೂ ಕಾಣಿಸದೆ ಹೋಯಿತು. ಸವಿಸುಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತರೂ ಅದೇ ಹಾಡಾಯಿತು.—

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು ತಟ್ಟನೆ ದುಃಖಾಶ್ಚರ್ಯ ವರವಶನಾಗಿ ಎನೋ ಗೊಣಗುತ್ತ—ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ತಿರುಗುಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕಾರ್ಗಲದ ಪೃಕೃತಿಯ ಭೀಷಣ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ—ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರ—ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳ ಘನ ಸ್ವಾನದ ವಿಕೃತಿಯಿಂದಲೂ—ಆ ಕೃಷ್ಣನ “ ಅಮ್ಮ! ಅಮ್ಮ!” ಎಂಬ ಭಯಚಕಿತಾರ್ತ ನಾದವು ಅಡಗಿಯೇ ಹೋಯಿತು!

“ ಅಮ್ಮ! ವರನ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕು.” ಎಂದು ವಧುವಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹೇಳಿದರು. ಪರದೆ ಸರಿಯಿತು!

ಮಂತ್ರಗಳೂ--ಮೇಳಗಳೂ ಜೋರುಜೋರಾಗಿ ಮೊರೆಯುತಿರಲು ವಧು ವರನ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ ತಪ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯತ್ತೀಕ್ಷ್ಮವಾ ದೊಂದು ವಿದ್ಯುತ್ತಿಸ ಹಿಂದೆಯೇ--“ ಖಟಖಟಖ್ವಿಡಾಲ್—” ಎಂದು ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದು--ಭೂಮಿ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿ ಹೋಯಿತು! ಮರು ಕ್ಷಣವೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಂಭಿತರಾದರು! ಹೆದರಿ--ಪಾರಾದರು!

ಹೂಂ, ಶೀನು! ವಧುವಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾಲೆಹಾಕು!” ಎಂದರು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಅವಸರದ ನಡುಗು ದನಿಯಿಂದ.

ಶೀನು ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಲೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ವಧುವಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಲಿರುವಾಗ--ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡು ನಟ್ಟಿದಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿತು! ಅವನ ಉಂಗುಪ್ಪು ದಿಂದ ನೆತ್ತಿಯವರೆಗೆ ಜುಮುಗುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು! ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲೆ ಕನಿಯಿತು! ತಲೆ ತಿರುಗಿತು! ಮಿದುಳು ಬಿಸಿಯಾಯಿತು! ಹೂಮಾಲೆ ಕೈತಪ್ಪಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು! ಅವನೂ ಕಾಲ್ನಡುಗಿ ಅಧಾರ ತಪ್ಪಿ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು!—

ಹೂಮಾಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳದಂತೆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಲಾಘವ ದಿಂದ ವಧುವಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದರು. ಉತ್ತರಕ್ಷಣವೇ ವರನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ಅವನು ಬೀಳದಂತೆ ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತರು. ಅದುದರಿಂದ ವರನು ಪದಾಧಾರ ತಪ್ಪಿರುವನೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಬಿರುಗಾಳಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ಕೆತ್ತಿಕೊಂಡು--ಬ್ರೂಭರ್ರನೆ ಮಳೆಯನ್ನು ಜರಿಸಿ ಕೆಡವಲಾರಂಭಮಾಡಿತು!

ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ--ಶೀನುವಿಗೆ ತಾನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೂ--ತನ್ನ ದೇಹವು ಹತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಹಗುರಾದಂತೆಯೂ--ತಾನೊಂದು ಘೋರವಾದ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ--ನಿರಾಧಾರವಾಗಿ ಮಲಗಿರುವಂತೆಯೂ--ತೋರಿತು. ಬೆದರಿ ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಷ್ಣಾಯಾಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಪುರೋಹಿತರ ಮಂತ್ರ-ನಾತುಗಳೂ -- ಮೇಳಧ್ವನಿಯೂ -- ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಲ್ಲೊಲಕಲ್ಲೊಲವೂ

ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ, ಬಹುದೂರ ಗುಡ್ಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕೇಳುವಂತಿದ್ದು ವು—
ಅವನ ಕಿವಿಗೆ!

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಪುರೋಹಿತರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ
—“ ಹುಂ, ಜಲ್ಡಿ! ಧಾರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಗಿಸಿರಯ್ಯ. ಇವನ ಭಾರವೆಲ್ಲಾ
ನನ್ನ ಮೇಲಿದೆ ಗೊತ್ತೆ? ” ಎಂದು ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದರು.

“ ಹೂಂ--ವರನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬರಲಿ!” ಎಂದು ಪುರೋ
ಹಿತರು ಗಂಟಲು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು.

ವಧೂವರರ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಬೇಕಾದವರ ಗುಂಪು ಸೇರಿತು.
ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ಅವರ ಪತ್ನಿಯೂ ಕೂಡಿ, ಪುರೋಹಿತರ ಮಂತ್ರ
ಗಳ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಧಾರೆಯನ್ನು ಎರೆದು ಬಿಟ್ಟರು! ಅಮೇಲಿನ
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದೇ ಹೋದುವು. ವರನು
ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಒರಗಿದ್ದನು!—

“ ರೋ! ರೋ!” ಎಂದು ಜಿರಿಗಟ್ಟಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯಲಾರಂಭ
ವಾಗಿತ್ತು. ತೆರೆಗಳೆಯಿಂದ ಚೀರ್ಹನಿಗಳು ಒಳಗೆಲ್ಲ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದುವು.
ಹೋಮಾಗ್ನಿ ಆರುತ್ತ-ಉರಿಯುತ್ತ-ಹೊಗೆಯನ್ನು ಕಾರಿಕಾರಿ ಸುಳಿಸುತ್ತ-
ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುವಂತಿತ್ತು.—

ಜೋಯಿಸರ ಹೆಗಲಿಗೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ತನ್ನ ಮಗ-ಮದುಮಗ
ಶೀನುವನ್ನು-ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ನೋಡಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ!
ಅಜೀತನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ-ಪುರೋಹಿತರು-ಕರಿಗುಂಡಾ
ಕಾರಿಣಿಯಾದ ವಧುವಿನ ಕೈಯಿಂದ-ನೀರು ಹಾಕಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಬಿಡಿಸಿ
ಜಟಪಟನೆ ಹೋಮ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ—

“ ಅಯ್ಯೋ! ಏನಾಯಿತಪ್ಪ ಶೀನು?—” ಎಂದು ಕರುಣಾರ್ಥ
ಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

“ ಹಾ! ತೆಗೆದರು ನನ್ನಣ್ಣನನ್ನು ಪಾಪಿಗಳು!” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು
ಚೀರಿದನು.

ಜೋಯಿಸರು ಅರಚುವ ಕಂಠದಿಂದ—“ ಏನೂಗಾಬರಿಯಿಲ್ಲ!

ಗಾಬರಿಯಿಲ್ಲ! ಹೋಮದ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲೆ ಬಂದಿರಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ! ಅಷ್ಟೇ!” ಎಂದರು.

ಹೆಂಗುಸರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಡಬಹುದೋ ಅಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಶೀರೆ-ರವಕೆಗಳಿಂದ ಸಾಲಂಕೃತಳಾಗಿ ಮದುಮಗ ಶೀನುವಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವಧುವಿನ ಮೂರ್ತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಮುಖವು ಅವನತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನುಂಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಪಿಶಾಚಿಯಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿತು! ಜೋಯಿಸ್-ಪುರೋಹಿತರು ಮಂತ್ರ-ಮಾಟಗಳಿಂದ ಆ ಪಿಶಾಚಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು.

“ ಅಯ್ಯೋ!-ಇದೇನು!-ಇದು ಯಾರ ಹುಡುಗಿ?—” ಎಂದು ವಿಕೃತ ಕಂಠದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅರಚಿದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

ಕೂಡಿದ ಜನರೆಲ್ಲ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದರು.

“ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಂಶವಾಯಿತೋ ಏನೋ! ”

“ ಮೊದಲು ತಾನೇ ನೋಡಿ ಮಾಡಿದ್ದು? ”

“ ಏನು-ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಾ! ಹೀಗೆಕೆನ್ನುವಿರಿ? ”

“ ಏನೋ ಪಾಪ!-ಸಾಲಂಕಾರ ಕನ್ಯಾಧಾನ, ಖರ್ಚಿಲ್ಲದ ಗಂಟಿನಿಂದ ಬರುವ ಹುಡುಗಿ ಅಂತ ಉಬ್ಬಿಹೋಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ! ”

“ ”

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸುತುಮುತ್ತಲೂ ಅನೇಕ ಕಂಠಗಳು ಅನೇಕ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸ್ವರಹೊರಡಿಸಿದುವು.

ಆ ಅಂಧಕಾರ ಮಯವಾದ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ—“ ರೋರೋ! ” ಎಂದು ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶಬ್ದವು ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಆರ್ಭಟಿಯಂತೆಯೂ, ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವಂತಹ ಮಿಂಚುಗಳು ಅವುಗಳ ಕಠೋರ ವೀಕ್ಷಣದಂತೆಯೂ, ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲುಗಳು ಅವುಗಳ ಕಂಠ

ಸ್ವರದಂತೆಯೂ, ಅಲ್ಲಿದೊಂದಿ ಲಾಂದರಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳಿಯ ದೆವ್ವಗಳಂತೆಯೂ, ತಾನು ತನ್ನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕರ ವಾದ ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ದೆವ್ವದ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಂತೆಯೂ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಕುಕ್ಕಿ ಕುಕ್ಕಿ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ತೋರಿತು. “ಅಯ್ಯೋ! ಕೊಂದರು! ಕೊಂದರು!—” ಎಂದು ತೊದಲುತ್ವಾ ಅವಳೂ ಮೂರ್ಛಿತೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಳು.

“ಹಾ! ಮಲಗಿಸಿರಿ! ಗಾಳಿಹಾಕಿರಿ! ನೀರೆರೆಚಿರಿ!—” ಎಂದು ಕೆಲವರು ಕೂಗಿದರು.

“ಈ ಮಳೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಶ್ಯೋಪಚಾರವಲ್ಲ! ಉಷ್ಣೋಪಚಾರ! ಎಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರು ತನ್ನಿ! ಶಾಕಕೊಡಿರಿ!” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಕೂಗಾಡಿದರು.

“ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಧಿಯೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯಿತಲ್ಲ!” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನದ ಶ್ವಾಸವು ಪುರೋಹಿತರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು.

“ಅದೇ ನೋಡಿ-ಪುರೋಹಿತರೆ, ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದ ಮಹಿಮೆ ಯೆಂದರೆ!” ಎಂದರು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ತೇಕುತ್ತಾ.

“ಏನೋ!—ಪಾಪದವರ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿದರು ಉರಲು!” ಎಂದರು ಕೆಲವರು ತಮಾಷೆಗಾರರು.

“ಏನಿದು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೆ? ಏನಾದರೂ ಮೋಸಗೀಸ ವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? “ಒಂದು ತೋರಿಸಿ-ಒಂದು ಮಾಡಿದಿರಾ ಹೇಗೆ?” ಎಂದು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಡೆಯ ಗಂಡುಸರಿಬ್ಬರು.

“ಛಿಛಿ! ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ!! ಎಲ್ಲಾ ಕಣ್ವಾರೆ ಕಾಣಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲವೆ? ಛಿಛಿ! ಹಾಗೆಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೆ? ಆದರೆ ತೀನು ಮಾತ್ರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ! ನೋಡುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹಟದೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಮುಖ್ಯ ಹುಡುಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮಾರು ಎಂತಲೇ-ಖರ್ಚು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು-ಸಾಲಂಕಾರ ಕನ್ಯಾದಾನವೆಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದು!” ಎಂದು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಛಡಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

“ ಹಾಗಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೇನಾಯಿತು ? ಶೀನುವಿಗೇನಾಯಿತು ? ”

“ ಆಗುವುದಿನ್ನೇನು ? ನೀವೆಲ್ಲಾ ರಾಕ್ಷಸರು ಸೇರಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ವ ನಾಶ ಮಾಡಿದಿರಿ ಜೋಯಿಸರೆ ! ” ಎಂದು ಸಂತಾಪದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತ ಹುಡುಗ ಕೃಷ್ಣನು ಗುಡುಗಿದನು.

ದೊಡ್ಡವರು ಅವನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಟಕಮಕನೆ ನೋಡಿದರು.

“ ಹುಡುಗಾ ! ಇಂತಹ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರು ಕೂಡಿದ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಗೇಡಿತನದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಡಬೇಡ ! ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು ! ” ಎಂದರು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು, ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿ ತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ.

“ ಒಳ್ಳೆಯ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರಯ್ಯಾ ನೀವುಗಳು ! ಹೀಗೆ ಹೆದರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆದರುವರೆಂದು ಮಾಡಿದ ಹಾಗಿಡೆ ! ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯಿರಿ ! ನಾನೂ ಅಣ್ಣನೂ ಈ ಮದುವೆಯನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗೆ ಒಪ್ಪಲಾರೆವು ! ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಆಗಿಲ್ಲ ! ” ಎಂದನು ಕಡುಗೋಪದ ಕೃಷ್ಣ.

“ ಛೇ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು ಕೃಷ್ಣ ! ಸಾಕು ನಿನ್ನ ಕಾನೂನು. ಮದುವೆಂದರೇನು, ಹುಡುಗಾಟಾಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀ ! ” ಎಂದು ಗದರಿಕೆಯ ನಡಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿದರು ಗ್ರಾಮಮೊತ್ತೇಸರ ವೀರಪ್ಪಯ್ಯ.

“ ಕೃಷ್ಣ ! ಸುಮ್ಮನಿರು ನೀನು ! ಆದದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡುವ. ” ಎಂದು ಅವನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಎಂದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಅಬ್ಬರವು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಗಾಳಿಯೂ ನಿಲ್ಲುತ್ತ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೋರಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮೇಘಗಳು ಹಗುರಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮತ್ತೆ ಮಿನುಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದುವು. ಲಘುಮೇಘಗಳು ಓಡಿಹೋಗಿ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವವೋ ಎಂಬಂತೆ, ಕೃಷ್ಣದಶಮಿಯ ರೇಖಾಚಂದ್ರನು, ಮೂಡಣ ಕೋಡಿಯ ಬುಡದಿಂದ, ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡು ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತವಾದ ಕ್ಷುದ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಪಾತದ ರಜತ ರೇಖಗಳು ಗಲಗಲನೆ ಹರಿಯುವ ನೀರ ಮೇಲೆ, ಲೊಟಪಟನೆ

ನೀರನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುವ ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ, ತೆಂಗಿನ ಗರಿಗಳ ಮೇಲೆ, ಮೇಲೆ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹಗುರು ಮೋಡಗಳ ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಲ್ಲಿಯೂ ಬೀಳುತ್ತ-ರಜನೀರಮಣಿ ವಿಚಿತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು; ವಿಲಕ್ಷಣಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮಳೆ ಗಾಳಿ ಮುಂತಾದುವು ಪೂರಾನಿಂತುವು.

“ ಛಿ! ಹಾಳು ಸ್ವಪ್ನ !” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಶೀನು ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದನು. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡಿ-ಹಗಲೋ-ರಾತ್ರಿಯೋ-ತಿಳಿಯದೆ-“ಇದೇನು? ನೀವೆಲ್ಲಾ ಯಾರು? ಇನ್ನೂ ನನಗೆ ಸ್ವಪ್ನವೇ-ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ?—” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಎದ್ದುನಿಂತನು. ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತೂ ನೋಡಿ—“ಅಹಾ! ಇಲ್ಲ! ಆ ಪಿಶಾಚಿ ಇಲ್ಲ! ಓಹೋ! ನಡೆದುಬಿಟ್ಟಾ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಪ್ನವೇ ಸರಿ. ಈಗ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ? ಇನ್ನೂ ಬೆಳಗಾಗಲಿವೆ?”

“ ಇಲ್ಲ ಆಣ್ಣಾ! ಬೆಳಗಾಗಲ್ಲ-ರಾತ್ರಿ! ಘೋರರಾತ್ರಿ! ನಿನಗೆ ಸ್ವಪ್ನವು ಕಟ್ಟಿಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಯಿತು—” ಎಂದನು ಕೃಷ್ಣ.

“ ಏನೇನು?—” ಎಂದು ಶೀನು ತನ್ನ ದೇಹಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ “ಹಾಗಾದರೆ ಸತ್ಯವೇನು ಕೃಷ್ಣ ?”

“ ಸತ್ಯ!—ಆಣ್ಣಾ! ಸತ್ಯ! ತಾಯಿ ಪೂರಾ ಮೋಸಹೋದಳು. ಆಕೋ ನೋಡು, ತಾಯಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು !”

ಇಬ್ಬರೂ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಉಪಚರಿಸಿ “ಅಮ್ಮ! ಅಮ್ಮ!” ಎಂದು ಕರೆದು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಎದ್ದು ಶೀನುವನ್ನು ನೋಡಿ—“ ಏನಪ್ಪಾ ಶೀನು! ಇದೇನು--ಸ್ವಪ್ನವೋ-ದೃಷ್ಟಾಂತವೋ!” ಎಂದು ಕನವರಿಸಿ ಕೊಂಡಳು.

“ ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲ ಅಮ್ಮ! ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಆಯಿತು !”

“ ಆಯಿತೇ!”

“ ಎಲ್ಲಿ ವಧು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ! ವಧೂವರರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಾಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಬೀಳಲಿ!” ಎಂದರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು.

ಶೀನುವಿನಷ್ಟೆ ಎತ್ತರವಾದ ಮೂರ್ತಿ. ಬಣ್ಣ ಕರ್ರಂಗಪ್ಪು; ಕಾಯವು ಸ್ಥೂಲ; ದೇಹಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಸಮಂಜಸವಾದ ಅಗಲವಾದ ದೊಡ್ಡ ಮುಖ; ಗುಳ್ಳೆಯೊಂದಿದ್ದಿರುವ ಕಿರುಹಣೆ; ಉಬ್ಬಿದ ರೆವ್ವೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಿಡಿಗಣ್ಣುಗಳು; ಗಿಡ್ಡುಚಟ್ಟಿ ಮೂಗು; ದಪ್ಪ ತುಟಿಯ ಓಲೆಯಾಗಿರುವ ಬಾಯಿ; ಆ ಬಾಯಿಯ ಇರ್ಕೊನೆಗಳ ಗಲ್ಲಗಳು ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯಂತೆ ಉಬ್ಬಿವೆ; ಅತ್ತಿತ್ತ ಪುಟ್ಟ ಕಿವಿಗಳು; ಮುಖವು ಹಾಗೆಯೇ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಕಾಣದ ಕುತ್ತಿಗೆ; ಕೈಕಾಲುಗಳೆಲ್ಲ ದಿಂಡುಗಳಂತೆ ಗುಂಡು ಗುಂಡು; ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯ ವರೆಗೆ ನಡುಬಡವಿಲ್ಲದ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾದ ಅಂಡಾಕಾರದ ಮೂರ್ತಿ! ಮೂಗಿಗೆ ಬೊಟ್ಟು ಬುಲ್ಲಾಕು, ಕಿವಿಗಳಿಗೆ-ಕೊಪ್ಪು-ಬುಗುಡಿ-ಬೆಂಡೋಲಿ-ಲೋಲಾಕ್ಕು, ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಅಡ್ಡಿ-ಹಾರ-ಪದಕಗಳು, ಕೈಗಳಿಗೆ ಬಳೆ ವಂಕಿಗಳು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿ,-ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ, ಉಟ್ಟ ಜರತಾರಿಯ ಸೀರೆ-ಆಹ! ಇಂತಹ ಸಾಲಂಕಾರ ವಧು ನೆಲವನ್ನು ಗುದ್ದುವಂತೆ ನಡೆಯುವ ತನ್ನ ಸಹಜವಾದ ನಡಿಗೆಯಿಂದ, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಶೀನುವಿನ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅತ್ತೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟಿಳು.

ಶೀನು ದೂರ ಸರಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ—“ಆಯ್ಯೋ! ಇದು ಯಾವ ಹುಡುಗಿ?” ಎಂದಳು.

“ಹಾಗಂದರೆ?” ಎಂದರು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ.

“ನಾನು ನೋಡಿದ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲವಲ್ಲ?” ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೆಂದಳು.

ನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಮುಖವನ್ನು ಚುರು ಚುರನೆ ನೋಡುತ್ತ, ಕೋಪದಿಂದ ಹುಬ್ಬು ಸುರುಗಿಸಿಕೊಂಡು—
“ಏನಿದು ಜೋಯಿಸರೆ! ಆವೊತ್ತು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಇವರನ್ನಲ್ಲವೇ ನೀವು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು? ಇವರು ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಪ್ಪಿಗೆಯತ್ತು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದರು.

“ಇಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ? ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ‘ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಮ್ಮ?’ ಎಂದು ಮಾತು ಕೂಡಾ ಆಡಿಸಿದ್ದಾರೆ! ಹುಡುಗಿ ‘ಸುಂದರಿ’

ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೂಡಾ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ! ಈಗ ನೀವು ಹೇಳುವುದೇನಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಾ?'' ಎಂದು ಕುಟುಕಿರಿದರು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು.

“ಆಯ್ಯೋ! ನಾನು ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು!”
ಎಂದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

“ ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೀವು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲವೆ? ” ಎಂದು ಸವಾಲು ಬಿಟ್ಟರು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು.

“ ನೋಡಿ-ಯಾರೋ ಏನೋಂತ ಮಾಡಿದೆ—” ಎಂದು ಕಂಠಾ ಲಾದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು—“ ಅರ್ಧ ಉಂಟೇ ಅಮ್ಮಾ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ? ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಾವಿಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲೇ ಮೊದಲು ನೋಡಿದ್ದೀರಿ. ಆಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ! ನಿಮ್ಮ ಇದಿರು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ! ನೀವು ಮಾತಾಡಿಸಿಯೂ ಇದ್ದೀರಿ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆಗ ಈಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದೆ? ”

“ ಅದು-ಅದು! ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು—” ಎಂದು ದಿಕ್ಕು ತೋರದೆ ತೊದಲುತ್ತಿದ್ದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

“ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ನಾವು ಈ ಮದುವೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರೆವು! ನೀವು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮೋಸಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಬೇಕಾದ್ದು ಆಗಲಿ! ನಾನಂತೂ ಒಪ್ಪಲಾರೆವು!” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು ಕೃಷ್ಣ.

“ ಏನೂಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ! ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಳೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೀರಾ? ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ ಏನು ಕಡಮೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೇ ಅಂತ?—” ಎಂದು ಜಬರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ.

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಗ್ವಾದವು ನಡೆಯಿತು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಯೂ ಆಯಿತು. ಆ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಮೋಸ ಹೋದಳೇ ಹೊರತು, ಯಾರೂ ಮೋಸಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬಹುಮತದ ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಪಾಪ! ಸಾಧು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಸೊಸೆ ಬರುತ್ತಾಳೆಂಬ ಸಂಭ್ರಮವು ಹೋಗಿ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣವಾಗುವ ಕಾಲವು ಬಂತು! ಆಯ್ಯೋ!!

೨. ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಡದ ಸೊಸೆ

ಮರು ದಿನವೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೃಹಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಜರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲು ಗೊತ್ತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯೂ ದೇಹಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋದುದರಿಂದ, ಗೃಹಪ್ರವೇಶದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟ ಅವಳು “ನನಗೊಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ನಾನೇ ನನ್ನ ಮಗನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದೆನು! ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ನನಗೆ ಕೂಡಲೇ ಮರಣ ಬರಬಾರದೇ!” ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು.

ತಾಯಿಯ ಕರುಣಾಜನಕವಾದ ಅವಸ್ಥೆ ಶೀನುವಿನ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೀಳಿತು. ಈ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕವಿದ ಘೋರವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆನೆದು-ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಗಭೀರ ಭೀಷಣವಾದ ಗಾಢಾಂಧಕಾರದೊಳಗೆ ನುಸುಳಿ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಆಜನ್ಮ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ತಾಯಿಯ ಶೋಚನೀಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಯಿತು. ಅವನ ಮಾತೃನಿಸ್ತೆ ಅಖಂಡವಾದುದು. ತನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದುಃಖವನ್ನು ಕವಿಯಿಸಿಕೊಂಡ ಸರಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಾಧು ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡದೆ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ಮಾತ್ರ ಮೈಹಗುರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗಲಾರದವನಾದನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದಕೊಂಡು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ,—“ಅಮ್ಮಾ! ನೀನು ದುಃಖಿಸಬಾರದು! ಶಾಂತಳಾಗಮ್ಮ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಹಿತಿಯನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನಲ್ಲವೆ? ಮದುವೆಯೇ ನನಗೆ ಬೇಡಿತ್ತು. ಎಂತಹ ಕನ್ಯೆಯಾದರೂ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇಯಿತ್ತು. ಈಗಂತೂ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾದರೂ ಒಂದು ಮದುವೆಯಾಯಿತಲ್ಲ. ಬಿಡು ಇನ್ನು ಚಿಂತೆ! ಈ ಮದುವೆಯಿಂದ ನಾನು ದುಃಖಪಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಸಂತೋಷಪಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ನಿತ್ಯದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವಂತಾಯಿತೆಂದಲ್ಲವೇ ನೀನೀಗ ದುಃಖಪಡುವುದು? ಇಲ್ಲಮ್ಮ; ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ದುಃಖಿಸಬೇಡಮ್ಮ. ಅಮ್ಮ! ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು

ನೋಡಿ ನಾನೆಂದಿಗೂ ಸಹಿಸಲಾರೆನು! ಅಮ್ಮ! ನೀನೇನು ಮಾಡೀ? ನಾನೇನು ಮಾಡೇನು? ಯಾರೇನು ಮಾಡಿಯಾರು? ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಡ್ವಂತೆಯೇ ಆಯಿತೆಂದು ನಾನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನಮ್ಮ” ಎಂದೀರೀತಿಯಾಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಕುರಿತು—“ಅಯ್ಯ ಮಹಾತ್ಮರೆ! ಈಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಗೃಹಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸೋಣ” ಎಂದನು.

ಅದುವರೆಗೆ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಶೀನು ಈಗ ಜವಾಬುದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಗೃಹಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ನಾರಾಯಣ ಯ್ಯನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ “ಹಾಗೇನಾಯಿತೀಗ? ವಿವಾಹ ವಿಧಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗವಾದ ಗೃಹಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದೆಂದರೆ ಅರ್ಥವೇನು? ಅದೂ ಜರುಗಿ ಹೋಗಲೇಬೇಕು” ಎಂದು ಹಟಹಿಡಿದನು.

ಆಗ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನು ಶೀನುವನ್ನು ಕುರಿತು—“ಶೀನವ್ವಾ! ಮುಂದೆಯೋ ಹಿಂದೆಯೋ ಆ ಕ್ರಮವು ಜರುಗದೆ ಏನೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದದ್ದು ಆಗಿಯೇ ಹೋಯಿತಲ್ಲ? ಇನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಗೃಹಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಾಹಗಳೂ ಆಗಿವೆಯಷ್ಟೆ? ಈಗ ಅವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ನಷ್ಟ ತಾನೆ? ಅದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊ. ಜರುಗಿ ಹೋಗಲಿ” ಎಂದರು.

“ಆಯಿತು! ಇಡೀ ಮುಳುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮಳೆಯೇನು—ಚಳಿಯೇನು? ಏನೇನಾಗುವುದೋ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿಹೋಗಲಿ” ಎಂದನು ಶೀನು.

ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಜರುಗುವಾಗ ಬೆಳಗಾಗಿ, ಜಗತ್ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನು ಮೂಡಿ, ಚಿಂಗರಣ ಮೂಲಕವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗಭೀರ ಭೀಷಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ತಂತಿಯವನೊಬ್ಬನ, ಒಂದು ಟೆಲಿಗ್ರಾಮನ್ನು ತಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ

ಕೊಟ್ಟನು. ಅದು ಮುಕುಂದರಾಯರ ತಂತಿ! ಅನಿರ್ವಾಹಕ ಕಾರಣ ದಿಂದಾಗಿ ತನಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲೆಂದೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀವೇ ನಿಂತು ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿರೆಂದೂ ವಿವರವಾಗಿ ಕಾಗದ ಹಾಕಿರುತ್ತೇನೆಂದೂ ಆ ತಂತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು! ಸರಿ.

ಆ ಮೇಲೆ ಕಣ್ವತೀರ್ಥದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡುವ ಎತ್ತುಗಡೆ ನಡೆಯಿಸಿದರು. ಅದೇ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ “ಕಿರುಗಟ್ಟಿಯ” ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಸೊಸೆಯ ಗೃಹವ್ರವೇಶವು ಜರುಗಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗಯನ್ನು ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶಿಯ ಔತಣದ ವಾರಣಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಪಾಡಿಗೆ ತೆರಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹುಡುಗಯ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೇಳತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಾಠ ಹೇಳಿ ತೀರಿಸಿ, “ಅಬ್ಬ! ಒಮ್ಮೆಗೆದ್ದೆನು! ಇನ್ನು ಈ ಹುಡುಗನೂ ನನಗೂ ಋಣಮುಗಿಯತವ್ವ!” ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ಅಂದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಸೊಸೆ ಸುಂದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸುಂದರಿಯ ಅಜ್ಜಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿತು.

ವಾಡುವುದೇನು? ವ್ಯಥಾಜನಕವಾದ ಎರಡು ರೂಪಗಳೇ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದು ಕಳಿತವು. ಕೃಷ್ಣನಿಗಂತೂ ಅವುಗಳು ಪೀಡೆಗಳಾಗಿಯೇ ತೋರಿದವು. ಫಕ್ಕನೆ ತಾವು ಯಾವುದೋ ಪರಕೀಯರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ವಾಸವಾಗಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅಣ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ದರೆ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಹುದುಗಿದ ಚಿಂತೆಯ ಛಾಯೆ ಅಲ್ಲಿ ಮೂಡದೆ ಮೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು! ಹೆಂಡತಿಯ ವಿಷಯ! ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಏನೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. “ಅತ್ತಿಗೆ” ಎಂದು ಕರೆಯಲು ತಮ್ಮನಿಗೂ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. “ಹೆಂಡತಿ” ಎನ್ನಲು ಅಣ್ಣನಿಗೂ ನಾಚಿಗೆ. “ಸೊಸೆ” ಎನ್ನಲು ಅತ್ತಿಗೆ ಬಾಯಿಯೇ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ!

ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡಿದನು.—
“ಅಣ್ಣ! ನಿನ್ನ ರೂಪಾಕಾರಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಹೊಂದಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಈ ಮಾರಿಯನ್ನು

ತೊಲಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನೂ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೆ?—' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶೀನು—“ತಮ್ಮಾ! ಅದೆಲ್ಲ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವು. ಅದೂ ನಮ್ಮಂತಹ ಸಾಧುಗಳಿಂದ ಆಗತಕ್ಕ ಕೆಲಸವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದೃಷ್ಟವು ಪಾಲುವಾಡಿ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು ನೋಡು. ಕುರುಡ-ಕುರೂಪ-ಮೂಕವ್ವ-ಆಂಗ ಹೀನತ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹೇಗೆ ದೈವದತ್ತ ಫಲವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. 'ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅವಳಿಗೂ, 'ಅವಳ ಗಂಡ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ನನಗೂ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವಂತಹುದಲ್ಲ ದೈವದತ್ತವಾದ ಮಾನಾಪಮಾನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮಾ! ಇದು ನನಗೆ ಮೂತ್ರ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂತೆಂದೂ ನೀನು ತಿಳಿಯಬೇಡ; ಆ ಕೆಳಗಟ್ಟಿ ವೆಂಕಪ್ಪ ಎಷ್ಟು ಚಂದವಾಗಿದ್ದಾನೆ! ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಹ್ಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಭದ್ರಕಾಳೀ ಹಾಗೆ! ಹಾಗೆಯೇ ಬೈಲುಬೀಡು ಸಾವಿತ್ರಿ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರಿ! ಅವಳ ಗಂಡ ಗಂಟುಮೋರೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಹ್ಯಾಗೆ ಕಾಗೆಯ ಹಾಗಿದ್ದಾನೆ! ಹೀಗಲ್ಲಾ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಜತೆ ಎಷ್ಟೋ ಉಂಟು.—” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದರೂ ಸಹನಶಕ್ತನಲ್ಲದ ತರುಣ ಕೃಷ್ಣನು ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ-ಬಲಪ್ರಯೋಗ-ವಿಷಸ್ಯಯೋಗ-ಮೊದಲಾದ ಕುಯುಕ್ತಿ ಕುಹಕ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊರ ದೆಗೆಯದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶೀನು ಖಂಡಿಸಿ ಶಾಂತಿಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು, ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸಮಜಾಯಿಸುವಾಗ, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು.

ಅಜ್ಜಿ ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದರೆ, ತನ್ನ ನಿರ್ಬಲವಾದ ನಡುಗುವ ರಾಗದ ದನಿಯಿಂದ—“ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಾ! ಇದೆಲ್ಲಾ ದೇವರ ಆಟನೋಡಿ! ಅಲ್ಲದೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಬೇಕಂತ ನೋಸ ಮಾಡಿಲ್ಲಮ್ಮಾ! ನಮ್ಮ ಹುಡುಗೀಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಕೈಹಿಡಿಯ ಬೇಕಂತ ಹಣೇಲಿ ಬರೆ ದಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪಿಹೋದೀತಾ?—” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ—“ಸಾಕಜ್ಜೀ-ನಿಮ್ಮ ಮಾತು! ಮೋಸಾ-ಮಾಯೆ ಮಾಡಿಲ್ಲಾಂತ

ಹೇಳ್ತೀರಲ್ಲಾ! ನಿಮ್ಮ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಈ ಹುಡುಗೀನ ಕುರಿತು ಏನೇನೋ ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ ಹೇಳಿದರಲ್ಲಾ! ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಯ ಅಲ್ಲವೇ? ” ಎಂದು ಕೆದರಿದಳು.

“ ಕೋಸ ಮಾಡಬೇಡೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಾ! ಹುಡುಗೀಗೆ ಏನು ಕಡಿಮೆ ಯಾಯಿತೇ? ರೂಪ-ಆಕಾರ-ಆದಕ್ಕೆ ಯಾರೇನು-ಮಾಡಿಯಾರು? ದೇವರು ಮಾಡಿದ್ದು ಅದು. ಮತ್ತೆ ನೋಡು. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಚುರುಕಿ ದ್ದಾಳೆ. ಎಂಟನೇ ಕ್ಲಾಸು ಕಲಿತಿದ್ದಾಳೆ. ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲಾ ಉಂಟು. ರೂವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೇ ಅಂತಲೇ ಚೆನ್ನಾ ಬಣ್ಣಾ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವಲ್ಲಮ್ಮ? ” ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ಕಾನೂನು ತೆಗೆದಳು.

“ ಸುಟ್ಟಿತು ನಿಮ್ಮ ಚೆನ್ನಾ ಬಣ್ಣಾ! ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕದು? ಕರ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡಿ-ಚೆನ್ನಾ ಬಣ್ಣದ ನಿಮ್ಮ ಕುಡುಗೀನ! ” ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

“ ಇನ್ನು ಹೀಗೆಂದರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ನಡದೀತು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಾ? ನ್ಯಾಯವಾ? ನೀತಿಯಾ? ಹುಡುಗೀಗೇನು ಕೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲಾಂತಲಾ? ” ಎಂದು ಮುದುಕಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ ಸವಾಲು ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

“ ಎಲ್ಲಿ? ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಹುಡುಗಿಯ ಅಪ್ಪ ಮುಖಕೂಡಾ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಒಳಗುಟ್ಟು! ಎಲ್ಲಾ ಈಗೀಗ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ! ”

“ ಓಹೊ! ಅವರಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟು ಅಂತೀಯಾ? ಆ ಗುಟ್ಟು ಇಷ್ಟೆ; ನೀವು ಈಗ ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಸೇನ ಕುರುಪಿ ಕುರುಪೀಂತ ಬೇಡಾಂತೀರಾ, ಹಾಗೆಯೇ ಹುಡುಗಿಯ ಅಪ್ಪನೂ ಮಗಳು ಕುರುಪಿ ಕುರುಪೀಂತ ನನ್ನ ಬತ್ತರವೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಮೂರು ವರ್ಷದ ಮಗುವಾದಾಗಿನಿಂದಲೇ ಇದು ತಂದೆಯ ಮುಖ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಂದೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಇವಳ ಮದುವೆ ಖರ್ಚು, ಬಂಗಾರ, ವಸ್ತ್ರ, ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಆಳಿಯನದೇ. ಇಂಥ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವನಿಷ್ಟು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಬೇಕಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಈಗ ನೀನು ಈ ನೋಸೆ ನನಗೆ ಬೇಡಾಂತ ಬಿಟ್ಟುಹಾಕಿ ನೋಡು,—ಆಗ

ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ ಇವಳ ಅಪ್ಪನು ಇವಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋಂತ !”

“ ಓಹೋ ! ಹೆದರಿಸುತ್ತೀರಾ ನಮ್ಮನ್ನ ?”

“ಹೆದರಿಸೋದಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ. ಇದ್ದ ಸಮಾಚಾರ ನಿಮಗೆ ತಿಳೀಲೀ ಅಂತ ಹೇಳೋದು!”

“ ಅಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಮಗಳನ್ನು ಧಾರೇ ಎರೆದು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ—ಆ ಅಪ್ಪ ?”

“ ಹೇಗೂ ಮದುವೆ ನಡೆಯುತ್ತೇಂತ ಗೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿವ !”

“ ಓಹೋ ! ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಗಂಡ ಬಂದರೆ ಸಾಕಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಬೆಳೆವ ಹುಡುಗಿಗೆ !”

“ ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತಮೇಲೆ ಅದೇ ಅಲ್ಲವೇ ನಮ್ಮ ಮಹಾಚಿಂತೆ ?”

ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಹೊರಗಿದ್ದ ಶೀಘ್ರ—“ ಹುಂ, ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಬಂದರೆ ಸಾಕಿತ್ತಾದರೆ ನನಗೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ತೀರಿತ್ತು ! ಆಗ ಹೋಯಿತಲ್ಲ ಆ ಕೆಲಸ. ಇನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆ !” ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ಅಂದುಕೊಂಡನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಸೊಸೆ ಸುಂದರಿ, ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಚುರುಕಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಸುಂದರಿಯಾದ ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ‘ಸುಂದರಿ’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಲು ನಮಗೇ ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ವಾಡುವುದೇನು? ಅವಳ ಹೆಸರೇ ಸುಂದರಿ. ಮದುವೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ವಧು’—‘ಮದುವೆಗಳು’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಆತ್ಮೀಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮದುವೆಯ ಹುಡುಗಿಯಾಗರಲಿಲ್ಲ; ಹೆಂಗುಸು. ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಹೆಂಗುಸಾಗಿದ್ದಳು. ಹೊಚ್ಚಹೊಸತಾಗಿ ಆತ್ಮೀಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಈ ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವವಳಾಗರಲಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಾಗ “ ಅತ್ತೇ ಬಿಡಿ, ನಾ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ” ಎನ್ನುತ್ತಾ—ಮುಂದೆ ಬರುವಳು. ಸಲ್ಯಕಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ತಾನೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು. “ ತೆಂಗು—ಬಾಳೆ

ಗಿಡಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಬೇಕೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಹಾಕುವಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕಲಗಚ್ಚನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ “ ಇತ್ತ ಕೊಡಿ ಆತ್ತೆ” ಎಂದು ತಾನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳು. ಮನೆ ಗುಡಿಸುವಳು, ಎಂಜಲು ಸಾರಿಸುವಳು-ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮತ್ತಿಗೆ ಸರವಾಗಲು ಉಮೇದಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ— “ ಬೇಡ ಬಿಡೇ! ಈಗಲೇ ಎನವಸರ? ಹೊಸತಾಗಿ ಆತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀಯಷ್ಟೆ. ನನಗೆ ಕೂಡದಾಗ ನೀನೇ ಮಾಡುವಿಯಂತೆ” ಎನ್ನುವಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಸೊಸೆ, ಮಸಿಗಳ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬೆಯ ಮಾಲೆ ತೋರುವಂತೆ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ “ ಈಗಲೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಆದರೆ ತಾನೇ ಆತ್ತೇ, ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೇ—” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಳು. ಅಜ್ಜಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುವಳು. “ ಮಗೂ! ಸುಂದರೂ! ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಇದೇ ಸ್ವಂತ ಮನೆ. ತಂದೆ ಮನೆ, ತಾಯಿ ಮನೆ ಎಲ್ಲಾ ನಿನಗಿನ್ನು ಇದೇ. ಆತ್ತೆಗೂ ಗಂಡನಿಗೂ ಹಾಗೇ ಚಂದಾಗಿರು ಮಸಳೇ. ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಬಾಳ ಸಾಧು. ಬಂಗಾರದಂತ ಗುಣ. ಇಂತಾ ಗಂಡನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದ್ದಿಯೋ ಮಗು? ನೊದಲೇ ಹುಣ್ಣಾಗಿರುವ ಅವನ ಮನಸ್ಸು, ಸರಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಡಕೋ ತಾಯೇ! ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಾ! ಬೇಗನೇ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾ ಮಾಡಿಬಿಡು. ‘ಆ ಸಂತೋಷ ಕೂಡಾ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನಾನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.’” ಎಂಬುದು ಆಗಾಗ ಕೇಳಬರುವ ಅಜ್ಜಿಯ ರಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ರಾಗ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ, ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಆತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಅಜ್ಜಿ ಕೊಳ್ಳಾಜೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಆಗ ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜಿ— “ ಹೌದೂ! ಇನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆಂತೆ! ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗೋದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ? ಹುಡುಗೀನ ಬಿಟ್ಟೇಬರಬೇಕೂಂತ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಖಂಡಿತ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೇನು ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟಮ್ಮಾ ಆಲ್ಲಿ? ಮದುವೆ ಆಗುವವರೆಗೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಇತ್ತು. ಸೋದರ ಮಾವನಾದ

ರೇನಾಯಿತು! ತಂದೆಗೇ ಬೇಡಾಗಿರುವ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿದ್ದೀತಮ್ಮ? ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಇನ್ನು ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮನೇಂತ ಒಂದು ಜಾಗಸಹ ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲಾಂತಾಯಿತು? ”

“ ಹಾಂ, ತಂದೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದರಲ್ಲವೇ ತಂದೇ ಮನೇಂತ ಅನ್ನ ಲಿಕ್ಕೆ? ಮುಕುಂದರಾಯ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಕ್ಕನ್ನೂ ಮಾರಿಕೊಂಡು ಸರ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ, ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರೀ ಹಾಗೆ. ”

“ ಓಹೊ! ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಭಾರೀ ಭಾರೀ ಹೇಳಿದರಲ್ಲಾ? ಮಾವನಿಂದ ಶೀನೂಗೆ ಭಾರೀ ಭಾರೀ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿ— ಹಾಗೇ ಹೀಗೆಂತ? ”

“ ಹೌದು ಮತ್ತೆ! ನಾನೇ ಹಾಗೆ ಅವರಿಂದ ಹೇಳಿಸಿದ್ದು. ಇನ್ನು ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಾಕಮ್ಮಾ? ‘ ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ಹೇಳಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಾಂತ’ ಹೇಳೋದಿಲ್ಲವೆ? ಆದರೂ ನಾವು ಆ ರೀತಿ ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ? ”

ಹೀಗೆ ಮುದುಕಿ ಇದ್ದ ಮಾತನ್ನೆ ಎತ್ತಿ ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಪುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು:—

ಮುಕುಂದರಾಯರೆಂಬವರು ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಒಬ್ಬರು ಧನಿಕರು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ಪಟ್ಟಾಧಾರಿಗಳು. ಸರಕಾರೀ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಂದು ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಆ ಅಜ್ಜಿಯ ಮಗಳು ವೆಂಕಟಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ವೆಂಕಟಮ್ಮನು ಕುರುಪಿಯಾಗಿದ್ದ ದರಿಂದ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೆ ಆ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಮಮತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆ ಅನಿಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವೆಂಕಟಮ್ಮನು ಮೊದಲೊಂದು ಗಂಡು ಶಿಶುವನ್ನೂ ಆ ಮೇಲೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವನ್ನೂ ಹೆತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಹಳ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಯೇ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ “ ಸುಂದರಿ ” ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ನಿಕಾರ ರೂಪದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೆ ವ್ಯಥೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲವಂತೆ! ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಂಡರೇ ಆಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ! ಈ ಸುಂದರಿ

ಶಿಶುವನ್ನು ವಿಷಹಾಕಿ ಕೊಂದುಬಿಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದ್ದ ರಂತೆ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಆ ವಿಷಮ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಜಗಳವೇ ಆಯಿತಂತೆ! ಈ ವಿಕಾರವಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ 'ತಂದೆ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೇ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ! ಆದರೆ "ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಹೆಗ್ಗಣವೂ ಮುದ್ದೇ!" ಎಂಬಂತೆ ವೆಂಕಟಮ್ಮನು ಮೂರುವರ್ಷದ ಈ ಸುಂದರಿ ಶಿಶುವಿನೊಂದಿಗೆ ತೌರುಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಳು. ಅಥವಾ ಮುಕುಂದರಾಯರೇ ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆ, ಆ ಅನಿಷ್ಟದ ಶಿಶು ಬಳಿದಂತೆ ತಂದೆ-ಮಗಳ ಸಂಬಂಧವೂ ಚಲಿತುಕೊಂಡೇ ಹೋಗುವುದೆಂದೂ, ಇಂತಹ ಸುಂದರಿಯ ತಂದೆಯೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನನ್ನು ಬೆರಳೆತ್ತಿ ಹೀಯಾಳಿಸುವರೆಂದೂ ಬಗೆದು, ಮಹಾಮಾನಧನರಾದ ಮುಕುಂದರಾಯರು ತಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿರುವ ಮನೆ ಮಾರುಗಳ್ಳೆ ಕೈಲವನ್ನೂ ಮಾರಿ, ಹಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಊರನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಅನಂತಪುರದತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಕಾರೀ ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವು ಅನಂತಪುರವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಸುಂದರಿಯ ತಾಯಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮ ತೌರುಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದು ತೀರಿಹೋದಳು. ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮೇಲುವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಸುಂದರಿ ಬಳಿದಳು. ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ಮುಕುಂದರಾಯರನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆಯೇನೂ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. "ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ಸುಂದರಿ ಬಾಯಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ, ಹೊಟ್ಟೆ-ಬಟ್ಟೆಗೆ ಮುಂತಾಗಿ ಖರ್ಚಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ—" ಎಂದು ಮುಕುಂದರಾಯರನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು. ಅಂತಹ ಕುರೂಪ ಸುಂದರಿಗೆ ತಾನು 'ತಂದೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮುಕುಂದರಾಯರು ಹಣದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಸಹಾ ನೋಡುವವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೊಡನೆ ವೈರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಚಿಲೋ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ-ಅವರು ಕೇಳಿದಂತೆ

ಹೆಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಕಡೆಗೆ ಸುಂದರಿ ವಿವಾಹದ ವಯಸ್ಸನ್ನೂ ದಾಟುತ್ತ ಬರವಾಗ-ಯಾವ ವರಂದಿರೂ ಆ ವಧುವನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವವರಾಗಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ-ಹಾಗೆಯೇ ಸುಂದರಿ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೂ ಬಳಿದುಹೋದಾಗ-“ ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ನೀವೇ ಅತ್ತ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಾಟಿಮಾಡಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೆ ಬರೆದು-“ಇಂತ ಹರ ಮಗಳು ಹಾಗಿದ್ದಾಳೆ-ಹೀಗಿದ್ದಾಳೆ, ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲ-ಎಂದು ಊರೆಲ್ಲಾ ಗುಣಗುಣ ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ.” ಎಂದು ಬಜಾಯಿಸಿ ಬರೆದಾಗ, “ಏನಾದರೂ ಊರಲ್ಲೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ತಮ್ಮ ಕೊಳಕು ಊರಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು; ಅದನ್ನೊಂದು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ದೂಡಿಸುವವರೆಗೆ ತನಗೆ ಹೆಸರು ತಪ್ಪಲಾರದು-ಪೀಡೆ” ಎಂದು ಮುಕುಂದರಾಯರು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು-“ ನಾರಾಯಣ ಬಾವ! ನೀವೇ ಏನಾದರೂ ತಂತ್ರಮಾಡಿ! ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ಹೇಳಿರಿ, ಈ ಒಂದು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ. ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ನೀವು ಸಾಕಿದುದಕ್ಕೆ, ನೀವೇ ಅದರದೊಂದು ಮದುವೆಯ ಗಡಿಯನ್ನೂ ದಾಟಿಸಿ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಉಳಿಸಿರಿ; ಹೆಣದ ಆಶೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿರಿ. ನಗನಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿರಿ.—” ಎಂದು ಒತ್ತಿಯೊತ್ತಿ ಬರೆದು ಹುಕಿದರು. ಸರಿ. ನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ಈ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಘಟಿತ ಘಟಿನಾ ಸಸುರ್ಧರಾದ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಅವರು ಇಂತಹ ಇಂದ್ರಜಾಲದ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಹಾಕಲು, ಸಾಧುಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ-ಶ್ರೀನಿವಾಸರೇ ಯೋಗ್ಯ ಪಕ್ಷಿಗಳೆಂದು ಅರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇಂತಹ ನೋಸದ ಮದುವೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣುತೀರ್ಧನೇ ತಕ್ಕ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಹರಿಕೆಯ ಸುಳ್ಳು ಕತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರು.

ಅದುವರೆಗೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ಸುಂದರಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಧನವಂಕರಾದ ಮುಕುಂದರಾಯರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿಕೊಂಡು ತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಬಗೆಯ ಆಶೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಯೆಂಬುದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, “ಸುಂದರಿ ಪಾಪ-ಹೇಗೂ ಕುರೂಪಿಣಿ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರೂ-ಗಂಡನಿಂದ

ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಗಳೇ ಆದಾಳು, ಅಂತಹ ಕಷ್ಟ ಕಾಲವು ಬಂದರೆ ಅವಳ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೊಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಲಿ, ತನ್ನ ದೇನು ಹೋಯಿತು? ಎಲ್ಲಾ ಇವಳ ಅನ್ವಸಿಂದಲೇ ಹಿಂಡಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಹಣ—” ಎಂಬೀ ಬಗೆಯಾದ ಕೊಳ್ಳೆಯಲ್ಲಿನು ದಾನ ಬಂದಿಯಿಂದ, ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಲಂಕಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಧಾರೆಯೆರೆದ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮುಕುಂದ ರಾಯರು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡ ದೆಲ್ಲವೂ ಸುಮ್ಮನೆಯೇ ಸರಿ. ಅದು ನಟನೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರದೆಂದೂ—ನಾರಾಯಣಪ್ಪನೂ ಮುಕುಂದರಾಯರೂ ಮೊದಲೇ ವ್ರತನೂಲಕವಾಗಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ತಂತಿ-ವತ್ರಗಳ ಬಂದಿದ್ದವು.

‘ಇನ್ನೇನೂ ಭಯವಿಲ್ಲ-ಇವರು ಕೇವಲ ಸಾಧುಗಳು’—ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಗೊತ್ತಾಗಬಾರದೆಂದೂ ಆ ಅಜ್ಜಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಏನೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಇನ್ನೂ ತಾವು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಸ್ಯಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸತ್ಯವು ಹೊರಬಿದ್ದರೆ, ತಾವು ಮೋಸವೇ ಮಾಡಿವೆವೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಾದಿಗಳು ಅಸವಾದ ಹೊರಿಸಿ ಜರೆದಾರೆಂದೂ, ಅದರಿಂದ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾದೀತೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪುಗಳನ್ನೂ ಇದ್ದ ಕತೆಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಿಬಿಡುವುದು ಲೇಸಾದುದೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಾಣಾಕ್ಷಳಾದ ಆ ಅಜ್ಜಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದಳು. ಬಳಿಕ “ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಮುಹೂರ್ತವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಾ! ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಅದೊಂದನ್ನು ನೋಡುವ ಬಯಕೆಯುಂಟು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಾಜಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಮಟ್ಟಿದಂಬಸಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಈಸಾಡಿದ ಆ ಕೊಂಡಾಟದ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಆಗಲುವಾಗ, ಅತ್ತತ್ತು ಸುಂದರಿ ಬಾಯಿಯ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಣ್ಣುಗಳ ಬಾತುಹೋದವು. ಅಜ್ಜಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ! ಆ ನೆರಿಗೂಡಿದ ಗುಳಿಗಲ್ಲಗಳು ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದ ಒಣಗಣ್ಣಿನೋಳಗಣಿಂದ ಹೊರಟ ನೀರಿನ ಒರತಿಯಿಂದ ನೆನೆದುಹೋದವು. “ಮುದ್ದೂ ಸುಂದರೂ! ಗಂಡನಿಗೆ

ಆಗೋ ಹಾಗೂ ಅತ್ತೆ ಮೆಚ್ಚೋ ಹಾಗೂ ಇರಮ್ಮಾ! ಇಬ್ಬರೂ ಒಳ್ಳೇ ವರು ಒಳ್ಳೆದ್ದಾರೆ ನಿನಗ! ಹಗಂ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಸ್ತಾ ನೋಡೇನು!— ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಆ ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿಹೋಯಿತು ಹೀಗೆ ಮುದುಕಿ ಹೊರಟಿಹೋದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಕೂಲಿಕೆಯಂತೆ ಮೊಮ್ಮಗಳು ಸುಂದರಿಯ ಸ್ವಸ್ತಸು ಆಗೋ ಇಲ್ಲ; ಮುದುಕಿ ಬದುಕಲೂ ಇಲ್ಲ!— ಅಂದರೆ ಮುಂದೆ ಕೂಲಿಕೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮುದುಕಿ ಸತ್ತುಹೋದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿವೆ.

೮. “ ಅಯ್ಯೋ-ಅಮ್ಮಾ!— ”

ದುಃಖ-ಭಯ-ಕೋಪ-ಅಸಮಾನ-ಭವಿಷ್ಯತ್ ಘೋರಕಲ್ಪನೆ-ಸುಕುಮಾರನ ಜೀವನವೇ ಹಾಳಾಯಿತಲ್ಲ!— ಎಂಬ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ-ಸಂತಾಪ ಮೊದಲಾದ ಕೃದಯಶೋಕಪಾದ ನಾನಾಭಾವಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿ ತಲೆಗೆಣಿ ಶೀನುವಿನ ವಿನಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಮೂರ್ಛಿತೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳಲ್ಲವೆ? ಆಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆ ನಾನಾ ಭಾವನೆಗಳ ಏಕೋವೇಗವು ಇಂಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಳಾದಂತೆಯೂ ತೋರಿದ್ದಳಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ನುನಸ್ಸಿನೊಳಗೇ ಅವು ತಳವೂರಿ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದವು. ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಪಿರಾಚಿ ಸ್ವರೂಪದ ಹಣ್ಣು ಗಂಟುಬಿತ್ತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಒಳಗೊಳಗೇ ಬೆಂದುಬೆಂದು ಬೇಗುದಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಆಹಾ! ವಿನಾಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅವಳು ಎಂತೆಂತಹ ಮನೋಮುಂಡಿಗೆ ಗಳನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದಳು!— ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಆಕಾಶ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಳು! ತನ್ನ ಸೊನೆ ಹೇಗಿರಬೇಕಿತ್ತು! ಅವಳೊಡನೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಮೇಳ ಹೇಗೆ ಕೂಡಬೇಕಿತ್ತು! ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸುವಂತೆ ಅವಳು ಹೇಗೆ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೂಡಬೇಕಿತ್ತು! ಅವರ ಸರಸಾಲಾಪಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಎಡೆ ಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು! ಆಮೇಲೆ ತೀನು ತನ್ನ

ಮನವೊಪ್ಪಿದ ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ಪರವೂರಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ; ಆಗ ತಾಯಿಯಾದ ತಾನೂ ಬರುವೆನೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು! ಮಾತೃ ಭಕ್ತನಾದ ಶೀನು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದಾನೆ? ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ! ಆಮೇಲೆ ಪರವೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸುಖಸಂಸಾರದ ನೋಟ! ಸೊಸೆಯ ಬಸಿರು! ಅವಳ ಬಯಕೆ! ಅವಳ ಬಾಣಂತಿತನ! ಅನಂತರ-ಅಹಹ! ಮೊಮ್ಮಗನ ದರುಶನ!—ಅಯ್ಯೋ! ಅದೆಲ್ಲವೂ ಬರಿಯ ಗಗನನಗರಿಯೇ ಆಯಿತು! ಈಗ ಬಂದಿರುವ ಸೊಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಬಗೆಯ ಯಾವ ಸಂಕಲ್ಪಗಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸೊನ್ನದು. ಅವಳ ವಿಕಳ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ತಿರುಗೋಣವೆನಿಸುತ್ತೆ. ಮಾತಾಡಿಸುವುದೇ ಬೇಡೆನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಅವಳು ಬಡಿಸಿದರೆ ಊಟವು ನೇರದು; ಅವಳು ಮುಟ್ಟಿದುದನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಓಕರಿಕೆ ಬರುವಂತಾಗುತ್ತೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುವುದು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ. ಅವಳು ಬಡಿಸಲು ಬಂದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಉಣ್ಣದೆ ಎದ್ದು ಹೋಗುವನು. ಅವಳು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿರುವಳೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಉಪವಾಸ. “ಅದೇಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿ?” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿದರೆ ಸಾಕು, ಮುಂಗೋಪಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹಾರಿಬೀಳುವನು. ಆಗ ಶೀನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಸಮಜಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು- ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಕೂಡಾ—“ ಸಾಕು ಬಿಡಣ್ಣ! ನಿನ್ನಿಂದ ಏನಾದೀತು? ಋಷಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾದೀ! ನಾನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಂಥಾ ಮಾರಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಾರಿಯೋಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದೋಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ!—” ಎಂದು ಮರ್ಮಾಹತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಶೀನುವಿನ ಎದೆ ಬಳಗಿಂದೊಳಗೇ ಗುರುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಪಾಪ!—ಇದಕ್ಕೆ ಸುಂದರಿ ಏನು ಮಾಡಿಯಾಳು? ವೈದ್ಯನನಿಗೆ ತನ್ನ ನೋಟ ವ್ಯಾಟಗಳು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ—ಎಂದು ಮೊದಮೊದಲ ದುಃಖಿಸಿಕೊಂಡಳು; ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೀಳದ ಹಾಗೆ ಇರಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಬರಬರುತ್ತ ಆ ಭಯ-ಶೋಕಗಳು ಸಂತಾಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಏಳನೆಯ

ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಫೇಲಾಗಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ಊರಿನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಭಂಡ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಮಾಸ್ತೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತನು. ಅವನಿಗೆ ಅತ್ತಿ ಗೆಯ ದೃಶ್ಯವೇ ಅಸಹನೀಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಮನೆಗೆ ಬಾರದೆ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ವಿರುದ್ಧ ವಿಧಾನದಿಂದಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ನೊಂದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ವೆಟ್ಟು ಬಿತ್ತು. ಮೊದಲೇ ಸಂಧಿವಾತದ ಸೆಳೆತದಿಂದ ನೋಯುತ್ತಿರುವ ದೇಹ; ಆದರ ಮೇಲೆ ಮಗನ ಮದುವೆಯಿಂದಾದ ನಿರಾಶಾಜೀವನ ಕಲ್ಪಕವಾದ ಅಘಾತ; ಕೃಷ್ಣನ ವೆಂಗಳಾತ! ಶೀನುವಿನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿರುವ ಅಂತಸ್ಸಂತಾಪದ ಹೊಗೆಯ ನೋಟ; ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಾಸಗಳು ಒಂದಾಗಿ ನೇರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಷ್ಟ-ಕೃಶ-ಕಾಯ-ಮನಸ್ಸು ಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಜ್ವರವು ಬಂತು. ಆಯಿತು; ಅವಳು ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದಳು.

ಇನ್ನು ಮನೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಹಿರಿಯರು ಬೇರೆಯಾರಿದ್ದಾರೆ ? ಮನೆ-ದನ-ತೋಟಗಳ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಸುಂದರಿ-ಗೌರಿ-ಶೀನುಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಗೌರಿಯೂ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಳು. ಕೃಷ್ಣನು ತಾಯಿಯ ಆಸಾಖ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವಿದ್ದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದರೂ, ಸುಂದರಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಏನಾದರೊಂದು ರಗಳೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಗಿದ್ದ ವೆಂಕುಪಂಡಿತರ ಔಷಧವು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಔಷಧ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ, ಶೀನು ಹೊಸವೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಉಳಿದ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲಾ ಖರ್ಚಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಆಲ್ಪ ಸಂಪಾದನೆಯೂ ಕರಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ರೋಗಕ್ಕೆ ಮದ್ದಿದೆಯೇ ? ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ರೋಗವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಏರಿಕೊಂಡೇ ಹೋಯಿತು. ಅವಳು ಈ ಹಲವು ಚಿಂತೆಗಳಿಂದಂಟಿದ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ತೀರ್ಗಡೆಹೊಂದಿ ಯಾಳೆಂಬ ಭರವಸೆ ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೂ ಇಲ್ಲ; ನಿಮಗೂ ಇಲ್ಲ! ಹಾಗೆಂದು ಔಷಧ ಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ!—

“ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಬಂತು!” ಎಂದು, ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟೇ ಒಮ್ಮೆ ಅಂದನು.

ಈ ಕ್ರೂರ ವಾಕ್ಯವು ಸುಂದರಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು-ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಬರೆಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ! ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ರೋಷವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವಳ ಬಾಯಿ ಸುಮ್ಮನೆರದೆ, “ನಾನು ವಿಷ ಹಾಕಿದೆನೇ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ?” ಎಂದೇಬಿಟ್ಟಿತು.

“ಓಹೋ! ಶೂರ್ಪಣೆಯ ಹಾಗೆ ಅರಭಾಯಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ? ಅತ್ತಿಗೆ-ಗತ್ತಿಗೆ ಎಂಬ ಗೌರವ ನಿವಾರಣೆ ಒಂದೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಎಚ್ಚರಿಕೆ! ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಹಾಗೆ ದೇವರಲ್ಲ ನಾನು! ಮನುಷ್ಯ!—” ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು ಕೃಷ್ಣ.

“ಅದೇನು? ನನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಹಾಗೆ ಉರಿಯೋದೇನು? ನಾನು ಅಂತಾದ್ದೇನು ಮಾಡಿದೆ?—” ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ ತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ-ಕೃಷ್ಣನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಗುಟ್ಟು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಅವಳನ್ನು ಬಯ್ಯಲಾರಂಭ ಮಾಡಿದನು. ಸುಂದರಿ ಕೋಪಸಂತಾಪಗಳಿಂದ, ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಬಾಯಿಗಳಿಂದ ಅಳಲಾರಂಭ ಮಾಡಿದಳು. ಈ ಕೋಲಾಹಲವು ಒಳಗೆ ಹುಸಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೂಲಗಟ್ಟು ಬಡಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಎದೆಯೊಡೆಯಿತು “ಅಯ್ಯೋ! ನಾರಾಯಣ! ನಾನೇನು ಮಾಡಲೇ! ಯಾಕೆ ನೋಡಿದೆ! ಯಾಕೆ ಮಾಡಿದೆ! ಹಾ! ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೋದೀತು! ಅಯ್ಯೋ!—” ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿದಳು.

ಅಂದು ಬಹಳ ದುರ್ದಿನವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲೆ ವಳಿಗಾಲ; ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಪಶ್ಚಿಮ ಪ್ರಾಂತದ ಕರಾವಳಿಯ ಸೀಮೆ; ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಂದಿನ ದಿನ ದಿನಪತಿಯ ದರಶನವೇ ಇಲ್ಲದ ದುರ್ದಿನ! ಬೆಳಗ್ಗಿನಿಂದಲೂ ಏಕೈಕಾರವಾಗಿ ಆಕಾಶದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಮುಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕವಿದಿದ್ದ ಕಾಳಮೇಘಗಳು ಅವಿರಾಮವಾಗಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದವು. ರೂಪುಗೊಂಡ ಕಾರ್ಗಲವು ರೆಪ್ಪೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡಿಸುವಂತೆ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಮಳೆಯು ಒಂದೊಂದು ನಿಮಿಷ--ಅರಿಯರೆ ನಿಮಿಷ--ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣ--ನಿಂತುನಿಂತು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಗುಡುಗಿಲ್ಲ ಮಿಂಚಿಲ್ಲ; ಭೂಮಿಯಿಂದೆದ್ದಂತಹ ಒಂದು ತರದ

ಹುಯ್ಯಾಳಿ ಪೂತ್ರ ವರ್ಷಧಾರೆಯನ್ನು ವಾಲಿವಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು— ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೋ ಓಡಿ ಓಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಆಗ ಆ ವರ್ಷಕಾಲದ ನೀರಧಾರೆಗಳು ಸೂರ್ಯನಿಲ್ಲದ ಹಗಲು ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಮಂಚಿನ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ತಳೆದು ಗಾಳಿಯ ಒತ್ತೋಡಾಟ ದಿಂದ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಂಡು ತೆರತೆಲೆಯಾಗಿ ವಕ್ರವಕ್ರವಾಗಿ ಮೇಲೂ ಕೆಳಗೂ ಮುಂದೆಯೂ ಹಿಂದೆಯೂ ‘‘ ರೋರೂ!—ರೋರೂ!—’’ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಉಲ್ಲಾಸವಾಗಿ ನರ್ತನ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಡುನಡುವೆ ಆ ಧಾರಗಳು ದೂರ ಓಡಿಹೋಗಿ ಸಂತಂತೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕೂಡಲೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಓಡಿ ಬರುವಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು; ಬಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುವು, ಅವುಗಳನಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ಧಾರುಸಮೂಹವು ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದೇಸವನೆ ಸುರಿಯ ಲಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ನೀರು. ಕೆರೆ-ಬಾವಿ-ಗದ್ದೆ-ತೋಡ-ನದಿ-ದಿ-ವಿ-ಕೇರಿ-ಬೀದಿ-ಎಲ್ಲಾ ಸಜೀವವಾದ ಜಲಮಯ! ಊರೆಲ್ಲ ಹೆದರಿ ಖುಲಿಯಾಗಬೋಗಿರುವಂತೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶಬ್ದವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೇ ಏನೂ ತೋರದೆ ಕಾಳಿತುಕೊಂಡು, ಇಂತಹ ದಿಕ್ಕು ತೋರದ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಟ್ಪೆದ್ದ ಮುಂದೆ ಬುರದ ಸಂಡಿಗೆಗಳೂ--ಹೂನೇ ಬೀಜಗಳೂ--ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಗೆ ಮೊದಲಾದ ಹಕ್ಕಿನಕ್ಕಿಗಳೂ ಎಲ್ಲಿ ನೆರೆರುವವೋ ಏನೋ! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಮಳೆಯೇ ಮಳೆ! ಅವರ ಇದಿರಿಲ್ಲದ ಏಕಚ್ಚತ್ರಾಧಿವಕ್ಯ! ಆ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡೆಗೆ-ನನ್ನ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶೀನುಗು ವೆಂಕುಪಂಡಿತರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಶೀನು ಜಗುಲಿಯನ್ನು ಏರುತಿರುವಾಗಲೇ ತಾಯಿಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆರ್ತುಪಲಾಪವು ಅವನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

ಆ ದಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ರೋಗಾವಸ್ಥೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಗಿತ್ತು. ಏನೋ ವಿಕೋಪ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಏರಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಶೀನು ವೆಂಕು ಪಂಡಿತರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಬಂದವನೇ ಅವಳ ಚೇರ್ದನಿ ಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿಯನ್ನು

ಸೇರಿದನು. ಕೃಷ್ಣನೂ ಓಡಿಬಂದನು. ಇಬ್ಬರೂ ‘ಅಮ್ಮ--ಅಮ್ಮ--’ ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ಮರಣೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಜೋರಾಗಿ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಡುವ ಸದ್ದು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಊರ್ಧ್ವಶ್ವಾಸವಾಗಿರಬೇಕು. ಶೀನುವಿನ ಕಣ್ಣು ಗಂಭೀರ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿಸೂಸಿತು. ಆದ್ರೆ ನೇತ್ರದಿಂದ ಪಂಡಿತರನ್ನು ನೋಡಿ--“ ಪಂಡಿತರೆ!—?” ಎಂದನು.

ಪಂಡಿತರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕೈನಾಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದರು. ಶೀನು-ಕೃಷ್ಣ-ಗೌರಿಯರ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಪಂಡಿತರ ಮುಖದ ಮೇಲೆಯೇ ನೆಟ್ಟುಹೋದುವು. ಸುಂದರಿಯೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು ಶೋಕದ ಛಾಯೆ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿತ್ತು. ಅವಳು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತುದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ, ಅವನು ಹುಬ್ಬು ಸುರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಕ್ಷುದ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ “ಯಮದೂತಿಯ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದಿ? ತೊಲಗತ್ತ!” ಎಂದು ದಟ್ಟಿಸಿದನು.

“ಸುಮ್ಮನಿರು ಕೃಷ್ಣ!” ಎಂದನು ಶೀನು.

ಸುಂದರಿ ಮೂಕವಾಗಿ ಶೋಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದೂರ ಆಡುಗೆಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತಳು. ಅತ್ತೆ ಈಗಲೋ ಮತ್ತೆಯೋ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ! ತನ್ನ ಆಗಮನವೇ ಅವರ ಮರಣಾ ವಸ್ಥೆಗೆ ಮೂಲಹೇತುವೆಂಬುದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಚುರುಚುರನೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾರೇನಂದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿ, ಕಡಿಯ ಬಾರಿ ಅತ್ತೆಯ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಅನ್ನಿಸಿತವಳಿಗೆ. ಏನೆಂದು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುವುದು? ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿದರೆ, ಮೂಲಕಾರಣಳಾದ ತನ್ನ ಘೋರ ರೂಪವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ದೇಹದಿಂದ ಅಲ್ಪವಾದ ಪ್ರಾಣವು ಕೂಡಲೇ ಹೂರಟುಹೋದರೆ--ಅವಳೇ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಹತ್ಯಮಾಡಿದ ಹಾಗಾದೀತು! ಕೃಷ್ಣನು ಬೇರೆ ಅವಳನ್ನು ‘ಯಮದೂತಿ’ ಎಂದು ಅಂದೂ ಆಯಿತಲ್ಲ? ‘ಆಗಲಿ! ಏನಾಗುವುದೋ ಆಗಲಿ. ತಾನು ದೂರವಿರುವುದೇ ಲೇಸು’

—ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಂದರಿ ಆ ಬಾಗಿಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಇಣಕು ತಿದ್ದಳು.

ಪಂಡಿತರ ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯ ಗೆರೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಶೀನೂ ಕೃಷ್ಣರು ಹತಾಶರಾಗಿ—“ ಅಯ್ಯೋ ! ಏ-ನು ? ” ಎಂದರು.

ಪಂಡಿತರು ದುಃಖತಾಡಿತ ಸ್ವರದಿಂದ—“ ಅಯ್ಯೋವಿಲ್ಲ ! ನುನು ಸ್ಯರ ಕೈವಿರಿ ಹೋಯಿತು — ” ಮುಂದೆ ನುಡಿಯಲು ಪಂಡಿತರ ಬಾಯಿ ಬಿಗಿದುಹೋಯಿತು.

“ ಅಯ್ಯೋ ! ಅನು ! ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಹೊರಟುಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದಿಯಾ ? ” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು ಶೀನು. ಅವನ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಪಂಡಿತರ ಮುಖವು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣನು ತಡವರಿಸುವ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತ—“ ಸ-ಸ-ಪಂಡಿತರೆ ! ಏ-ಏ-ಏನಾ-ದರೂ ಮಾಡಿ— ? ”

“ ಅಯ್ಯೋ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯರೆ ! ಇನ್ನು ಎಂತಹ ಸರ್ಜನರೇ ಬಂದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದು. ಅಯ್ಯೋ ತೀರುವಾಗ ಯಾರೇನು ಮಾಡಲಾ ದೀತು ಹೇಳಿ ? ” ಎಂದರು ಪಂಡಿತರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ದೇಹವು ಅಲುಗಾಡಿತು. ಮಾಲಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೊರಳನ್ನು ನೇರಾಗಿ ಸುವ ಅವಳ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ ಶೀನೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡಿದನು. ಗುಳಿಯೊಳಗೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದುವು. ಮಂದಗೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

“ ಅಮ್ಮ— ” ಎಂದು ಕರೆದನು ಕೃಷ್ಣ.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ನೋಟವು ಮತ್ತೆ ಗೌರಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಕೂಡಲೇ ಆ ಬಾಲೆ ದುಃಖದ ಕಟ್ಟಿಡೆದು “ ಅಮ್ಮ-ಅಮ್ಮಾ-ಆ-ಆ !— ” ಎಂದು ರೋದನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

“ ಮಗು, ಅಳಬೇಡ-ಕಂದ !— ” ಎಂದೇನೋ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ನಾಲಗೆಗೆ ಬಲವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಬಲವಾದ ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಿ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು. “ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ ! ಅಳಬೇಡ ! ” ಎಂದು ಅದರ ಅರ್ಥ. ಗೌರಿಗೂ ಅದು ತಿಳಿಯಿತು. ಶೀನು—“ ಅಳ

ಬೇಡ ಗೌರಿ.” ಎಂದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಗೌರಿ ರೋದನವನ್ನು ಹತ್ತೊತ್ತಿ ಕೊಂಡಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಗೌರಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಶೀನುವಿನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತು. ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೊನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರೂ ತುಂಬಿತು. ಆ ಕಂಬನಿಯನ್ನು ಶೀನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒರಸಿ ಗದ್ದದ ಕಂಠದಿಂದ—“ಅಮ್ಮ! ಏನಾಗುತ್ತಮ್ಮ? ಏನು ಬೇಕಮ್ಮ?” ಎಂದನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಳು. ಶೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಂಗೆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಬಾಯಿಗೆರೆದನು. ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು—“ಶೀನು! ನನ್ನ ಮಗು! ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ! ಬದುಕಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸುಖವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ. ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡಾಂತ ನೀನು ಅಂದಿ! ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಎಳೆದು ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ! ಆಯ್ಯೋ! ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕವೀಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು—ಹಕ್ಕೀ ಹಾಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ! ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಆ ಸಂತೋಷವು ಬಂದೀತೆ? ಆಯ್ಯೋ! ಶೀನವ್ವಾ! ಕಡೇವರೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಹಾಕಿ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಲ್ಲಾ!—” ಎಂದು ಅರ್ತಸ್ವರದಿಂದ ಹೇಳುವಾಗ, ಶೀನು ಮುಖವನ್ನು ಆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡ.

“ಇಲ್ಲ-ಅಮ್ಮ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ದುಃಖಪಡುತ್ತೇನೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಬೇಡ ಅಮ್ಮ. ಅಮ್ಮ! ನಾನು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ! ಹಕ್ಕೀಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ--ಅಮ್ಮಾ! ನಿನ್ನ ಚರಣ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ಮದುವೆಯಾಯಿತಲ್ಲ--ಅಂತ ನಾನು ಎಂದೂ ವ್ಯಸನಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕವೀಕಟ್ಟುತ್ತ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ! ಈಗ ನಾನು ಅಳುವುದು--ಅಮ್ಮಾ! ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು—” ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಗಂಟಲು ದುಃಖದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಯೇ ಹೋಯಿತು.

ಮುಂದೇನೋ ಮಾತಾಡಲು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ನಾಲಗೆ ಕದಲಿತು. ಶಬ್ದವೇನೋ ಗಂಟಲಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಟಿತು. ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತುಟಿಗಳ

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶುಷ್ಕವಾದ ಮುಗುಳು ನಗುವೊಂದು ಹೊಳೆದುಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಸ್ವಕಾಶಹೀನವಾಯಿತು. ಊರ್ಧ್ವಶ್ವಾಸವು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊರಡಲಾರಂಭವಾಯಿತು.--

ಅಪರಾಹ್ನದ ಸಮಯ! ಮಳೆ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಅಂತ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ನೆರವಾಗಲು ಬಂದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಲಾಯಿತು. ಶೀನೂ-ಕೃಷ್ಣಂದಿರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತ, ತಾಯಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಬೊಟ್ಟುಬೊಟ್ಟಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿದಳು. ಶೀನುವನ್ನು ನೆಟ್ಟುನೋಡಿದಳು! ಶೀನು ಕಡು ದೃಢಿಭಾವದಿಂದ ತಾಯಿಯ ಮುಖದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವಿಟ್ಟು--“ ಆಮ್ನಾ! ದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು! ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಗುಳ್ಳು ಗುತ್ತ--ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿ--ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಎದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರಿದಳು. ಅವಳ ಗಂಟೆಲಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವಶ್ವಾಸಗಳ ನಡುನಡುವೆ ” ನಾ-ರಾ-ಯ-ಣ--” ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಿತ್ತು. ದೃಷ್ಟಿ ಶೀನುವಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನೆಟ್ಟು ಮಂದಮಂದವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು! ಶೀನು “ಅವಳಿಗೆ ದುಃಖವಾಗಬಾರದೆಂದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು--ಮಹಾಕಷ್ಟದಿಂದ ಹಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಯಿತು!

ಸುಂದರಿ ದೂರದಿಂದ ಓಡಿಬಂದು--“ ಹಾ! ಆತ್ತೆ--” ಎಂದು ಮುಂದೆ ಮಾರು ಹೊರಡದೆ ಆತ್ತೆಯ ಪಾದದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಆತ್ತೆಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಪರಿಸಮಾಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

೯. ಕೃಷ್ಣನ ಕಲಹ

ಶೀನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸುಮಾರು ಏಳು ತಿಂಗಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಮದುವೆಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ತಾಯಿ ಕಾಯಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವನು ತಾಯಿಯ ಆರೈಕೆಗಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಅಂತಹ ತಾಯಿ ಈಗ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ಕವರುವವರು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಅವನ ಭವಿಷ್ಯತ್ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಮಸಕುಮಸಕಾಗಿ ದಿವ್ಯಸುಂದರವಾದ-ಸೌರಭ ಸಮಸ್ತಿತವಾದ ಉದ್ಯಾನವನವೊಂದು ಅವನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುವಂತೆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ದಿವ್ಯಭವನವದು! ಕಳಾದೇವಿಯ ಲಲಿತೋದ್ಯಾನವದು! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಅವನು ತಾಳಿದ್ದನು. 'ಮುಂದೆ ಬದುಕಿರುವಷ್ಟು ದಿನವೂ ಆ ಲಲಿತೋದ್ಯಾನ-ಭವನಗಳಲ್ಲೇ ವಿಹರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆನಂದವನ್ನೀಯುವ ಸ್ಥಾನವು ತನಗಿನ್ನು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ'—ಎಂಬುದು ಅವನ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಅವನ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲವೆ? ಈ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯ, ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನಿರ್ಧಾರ; ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

'ಕಾಲ'ವೆಂಬ ದಿವ್ಯವಾದ ಔಷಧದ ಲೇಪನದಿಂದ ಮಾತೃವಿಯೋಗ ದುಃಖವು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹೋಗುತ್ತ ಬರುವ ಸಮಯ; ಅಂದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ತೀರಿಹೋಗಿ, ಅವಳ ಸ್ಮಶಾನಯಾತ್ರೆಯಾದಿಯಿಂದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಔರ್ಧ್ವದೈಹಿಕ ಕರ್ಮಗಳು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿ, ಎರಡುವಾರಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿವೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರಿ-ಕೃಷ್ಣ-ಶೀನು-ಸುಂದರಿ ಇಷ್ಟೇ ಮಂದಿ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯಳೂ-ಗುರುಸವಾನೆಯೂ ಮನೆಯಜಮಾನಿಯೂ ಪೂಜ್ಯಳೂ ಆದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ

ಮರೆಯಿಂದ, ಆ ಮನೆ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ಮೇಘಾವೃತ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ದುಃಖಾವೃತವಾಗಿದೆ. ಹೇಗೋ ಏನೋ--ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕಾರ್ಯವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಸುಂದರಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಬಾಲೆಯಾದ ಗೌರಿ ತಾಯಿಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ--ಹಸುವನ್ನು ಆಗಲಿದ ಕರುವಿನಂತೆ ಕೃಶಳಾಗಿ ಕರುಣಾಚನಕವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಬಾಡಿ ಬತ್ತಿಹೋಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣನು ಈಗ ಮೆಲ್ಲನೆದ್ದು ತನ್ನ ಗುಮಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಬಂಡಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ರೋಸಿಕೊಂಡು ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅವಳಿ. ಅಣ್ಣನೊಡನೆಯೂ ಅವನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯಾಜವಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೌರಿಯೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಆಗಮನದಿಂದ ಅವನ ಆ ಪ್ರೀತಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ, ತನಗೆನೂ ಹೊಂದಿಕೆ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲದೆ, ಮೋಸದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸಿಕ್ಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಹುಡುಗಿಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಅಣ್ಣನು ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಖಂಡಿತವಾದ ಮತ. ಅವನ ದುರ್ಭೀಷಣವಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಸಾಧುವೂ ಪಾಪಭೀರುವೂ ಆದ ಅಣ್ಣನು ಒಪ್ಪದೇ ಹೋದುದರಿಂದ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ತರುಣನಾದರೂ ದೊಡ್ಡವರ ಆಲೋಚನೆಗಳೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಜ್ಞಾನ-ಚಾತುರ್ಯಗಳೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ದುರಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಕೂಟ್ಟಿ ಪಫಲನಾಗಿ ಕುಪಿತನಾಗಿದ್ದನು. "ಇನ್ನು ಅಣ್ಣನ ದಾರಿ ಬೇರೆ-ತನ್ನ ದಾರಿ ಬೇರೆ." ಎಂದೂ ಆ ಮುಂಗೋಪಿಯೂ ದುಡುಕುಗಾರನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುದೂ ಕೆಲವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ಆಗ ತಾನೇ ಅಣ್ಣನು ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರೂ ತ್ಯಜಿಸಿಯಾನೆಂದೂ ಕಡೆಯ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಣ್ಣನ ಶಾಂತವಾದ

ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ “ ಛೇ, ಈಗ ಬೇಡ, ತಾಯಿ ತೀರಿಕೋಗಿ ಇನ್ನೂ ತಿಂಗಳಾಗಿಲ್ಲ; ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ನಾನಾಗಿ ಜಗಳತೆಗೆಯಬಾರದು, ನೋಡೋಣ! ಅಣ್ಣನು ಹೊರಗಣಿಂದ ಮೂಢನ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಒಳಗೆ ಒಳ್ಳೇ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನೇ ಸರಿ! ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಸುಮ್ಮನೆ ಬರಿಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಾನು? ಅವನೇ ಮಾತು ಕೆದರಲಿ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಕಾಲವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ—

“ ಕೃಷ್ಣ! ಏನಪ್ಪ? ಬಹಳ ಅರ್ಜಂಟಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕೋ? ” ಎಂದು ಶೀನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಕದಲಿಸಿದನು.

ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯವದು. ಸಂಜೆಯ ರಾಗವನ್ನು ತಳೆದ ಗದ್ದೆಯ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಗೌರಿಯೂ ಸುಂದರಿಯೂ ನೇರಿ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬಂಧುದ್ವಯರ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ಈಗ ಹೊರಟುಹೋದರೆ ಮತ್ತೆ ನಾಳೆಯೋ ನಾಡಿದೋ ಬರುವ ನಷ್ಟೆ!

ಅಂಗಳವಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನ ಕರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ— “ಅರ್ಜಂಟೇನೂ ಇಲ್ಲ; ಹೋಗಬೇಕು-ಅಷ್ಟೆ. ಏಕೆ?” ಎಂದು ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಕೇಳಿದನು.

“ ಇವತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದೇನೋ? ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವ.”

ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಮೇಲೆಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲನ್ನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು— “ಅಂಥಾದ್ದೇನಿಡೆ ಅಣ್ಣಾ, ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ? ಹಾಗೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಈಗಲೇ ಹೇಳಿಬಿಡು, ಹೋಗಬೇಕು ನಾನು.”

“ ಆಗಲಿ, ಹೋಗುವಿಯಂತೆ; ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕೂತು ಕೇಳಿ ಹೋಗು.”

“ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಏನಣ್ಣ ಸಮಾಚಾರ?—” ಎಂದು ಎಳೆಯುತ್ತಾ, ಕೃಷ್ಣನು ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೇರಿ ಕೊಡೆಯನ್ನು ದಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಅಣ್ಣನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು.

“ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು-ವಿಶೇಷವಾದದ್ದೊಂತ ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಳೆ ಗಾಲ, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಳೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾವುಂಟು. ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು—”

“ ಅದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಂಟಣ್ಣೆ.”

“ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ಕೋಪವೇಕೆ ಕೃಷ್ಣಾ?”

“ ಕೋಪ? ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಏನೂ ಕೋಪವಿಲ್ಲಣ್ಣೆ.”

“ ಮತ್ತೆ ನಾನು ಕರೆದರೂ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದವನ ಹಾಗೆ ಹೋಗುವಿಯಲ್ಲವ್ವಾ? ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ನಾನೆಂದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಯಿತ್ತು! ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಣ್ಣಲಾರಿ, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಿನ್ನಲಾರಿ, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಲಾರಿ!—”

“ ಹೌದು ನಿಜವೇ ಆಣ್ಣೆ. ನಾನೀಗ ತುಂಬಾ ವೃತ್ಯಾಸವಾಗಿರುವೆನು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ, ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ!—”

“ ಸರಿ, ಅದೂ ತಿಳಿಯಿತು! ನನ್ನ ಗ್ರಹಚಾರವಶಾತ್ ನನಗೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ?”

ಕೃಷ್ಣನು ಮೌನ.

“ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ!—ಈ ಬಗೆಯ ಸಿಟ್ಟು ತಪಗಳೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಹೇಳು?”

“ ಅದೇ ನಾನೂ ಕೇಳೋದು-ಎಷ್ಟು ದಿನಾ ಅಂತ?”

“ ಹಾಗೆಂದರೆ?”

“ ಆ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಎಂಬ ಸ್ವರ್ಗಪವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರಲಾರೆ!”

ಶೀನೂ ಮೌನ.

“ ಆಣ್ಣೆ!-ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆ! ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಿತ್ತು! ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗೆ ನೀನೇ ಹೋಗಿ ವಧುವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು. ಹೋಗಲಿ, ಮದುವೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾದರೂ-ನೀನು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ “ಇದು ಮೋಸದ ಮದುವೆ! ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ನಾನೊಪ್ಪಲಾರೆನು.” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ ಓಡಿಯೇ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕಿತ್ತು-ಆಗುವುದಾಗಲೀಂತ! ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು

ಸ್ವಲ್ಪ ಗಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ಕಡೆಗೆ, ಮೋಸಗಾರರೇ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಅದೂ ಹೋಗಲಿ; ಆ ಮೇಲೆಯೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಯುಕ್ತಿ ಒಂದೂ ನಿನಗೆ ಸರಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಆಣ್ಣ! ಇನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಆಣ್ಣ. ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುರೂಪಿಣಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಳುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ತುಂಬಾ ಆಶೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಣ್ಣಾ! ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪದೇ ಇರುವಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪುಣ್ಯಶೀಲವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮೊದಲು ಈ ಘೋರ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೊಡುವ ತುತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕು. ಆ ಮೇಲೆ ನೀನು ತಕ್ಕ ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊ! ಮತ್ತೆಲ್ಲ ನಾನಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೀರಿದ ಕಾರ್ಯ, ಎರಡೆರಡು ಹೆಂಡತಿಯರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ಅಂತ ಕುಗ್ಗಬೇಡ ಆಣ್ಣ! ದೇವರ ಸಹಾಯವಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗುತ್ತೆ. ”

ಶೀನು ಮುಗುಳುನಗುತ್ತ— “ಒಳ್ಳೆಯ ಆಲೋಚನೆ ಹೇಳಿದಿಯಪ್ಪ! ನನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಅಮಿತವಾದ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸಿತು. ಅದರೆ ಕೃಷ್ಣ! ತಾಯಿ ಕೂಡಾ ನನ್ನ ಮೇಲಣ ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹಟಹಿಡಿದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ನನಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಕುರೂಪಿಯಾದಳಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ ನೋಡು! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮದುವೆ-ಮದುವೆ ಎಂಬ ತೊಂದರೆಯೇ ಬಾರದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಮದುವೆಯಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು-ತುಂಬ ಸಮಾಧಾನವೇ ಆಯಿತು ನನಗೆ! ಇನ್ನು ನನಗೆ ಮದುವೆಯೂ ಬೇಡ, ಅದರ ಸುಖವೂ ಬೇಡ!”

“ ಹಾಗಾದರೇನು? ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಈ ಕುರೂಪಿ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೇ ಬಾಳುವೆ ಸಾಗಿಸುವಿಯೇನು? ”

“ ಅದೂ ಇಲ್ಲ! ”

“ ಮತ್ತೆ ? ”

“ ಮತ್ತೇನು? ಸುಂದರಿ ಅವಳಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇದ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ನಾನು ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಬೇಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಒಂದು ಕುಡುಗಿಯೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ—”

“ ಸರಿ ಸರಿ! ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ವಿಕ್ರಾಣಾಕಾರದ ಅತ್ತಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗಿರಬೇಕೆ?”

“ ಯಾಕಾಗದು ಕೃಷ್ಣಾ? ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಜನವಾಯತೋ ಇಲ್ಲವೋ?”

“ ಚಂದಾಗಿ ಹೇಳಿದಿಯಣ್ಣ! ಆಹಾ! ಇಂತಾ ಪಿಶಾಚಿ ಸ್ವರೂಪವು ಇರುವ ಮನೆಗೆ ಯಾರು ತಾನೇ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾರು? ಆದಂತೂ ಹಾಗಿರಲಿ; ಮುಖ್ಯ ನನಗೇ ಈಗ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ರೋಸಿ ಕೊಂಡಲ್ಲವೇ ನಾನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಡೋದು?”

“ ಹೀಗೆ ರೋಸಿಕೆ ತಾಳಿದರೆ ಹೇಗವ್ವಾ? ಒಂದೇ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ, ಒಬ್ಬರ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ಪಾಲನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರೂ ಕೊಂಚ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಡೆಯುವುದಲ್ಲವೇ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಅಂದರೆ?”

“ ಅಣ್ಣ! ಈ ಬಗೆಯ ನ್ಯಾಯದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿಹೋದ ಮಾತಿದು! ಅಣ್ಣ! ನೀನು ಹೇಗೂ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿ; ಬೇರೆ ಮದುವೆಯೂ ಬೇಡೆನ್ನತ್ತಿ ಹೋಗಲಿ; ಈ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಏಕೆ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಬಾರದು?”

“ ಹೊರಗೆ ಅಂದರೆ?”

“ ಅಂದರೆ?”

“ ಅಂದರೆ—ಎಲ್ಲಿಗೆಂತ? ಅವಳ ಅಜ್ಜಿ ತೀರಿದಳು, ಮಾವ ಮೈಜಾಡಿಸಿಕೊಂಡಾಯಿತು;—ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಸುವುದು?”

“ ಆ ಸುಖ-ದುಃಖ ನನಗೇಕಣ್ಣ? ಯಾರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆದರ ಅಪ್ಪನ ಮನೆಗಾದರೂ ಹೋಗಲಿ—ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪರರಚಾಕರಿ ಮಾಡಿಯೋ ಬೀಡಾರ ನೋಡಿಯೋ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತೆ. ಅಥವಾ ಬಾವೀಗೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಲಿ!”

“ ಛೆ, ಇದೆಲ್ಲ ಒಂದು ಮಾತೇ ಕೃಷ್ಣ? ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ಯಾಯ

ವಾದರೆ ಮುಂದೆ ನಾನೇ ಜವಾಬುದಾರರಾಗಬೇಕಾದೀತು! ಅವಳ ವಾರಸರನ್ನು ಇದಿರಿಗೆ ಬರಿಸಿ-ಸಂಚಾಯಿತಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಇವಳನ್ನು ಅವರ ಸ್ವಾಧೀನತೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ವಾರಸರು ತಾನಿದ್ದೇನೆಂದು' ಮುಂದೆ ಬರುವವನು ಬೇಕಲ್ಲ? ”

“ ಇವರ ಅಪ್ಪನೊಬ್ಬ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅಡಗಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ ಮಾಯಾವಿ! ಅವನನ್ನೇ ಎಳೆಯುವುದು ಮುಂದೆ! ”

“ ಆ ಧನವಂತ ಆಸಾವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ನಾವೂ ಇದ್ದರೆ ಆದೀತು! ಇಲ್ಲದೆ ಅವನ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುವುನೆಂದು ತಿಳಿದಿಯಾ? ”

“ ಯಾರೂ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲಾಂದ ಮೇಲೆ-ಕಸಪರಿಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ? ”

“ ಆಗ ಅಡಗಿದ್ದ ವಾರಸರೆಲ್ಲ ಅವಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಒತ್ತಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆ!”

ಕೃಷ್ಣನು ಗಂಭೀರ ಭಾವದಿಂದ ಮೌನವನ್ನು ತಾಳಿದನು

ಮತ್ತೆ ಶೀನೂ ಹೇಳಿದನು:—“ ಅದಿರಲಿ ತಮ್ಮ, ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳ ಆಕ್ಷೇಪವೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತಲ್ಲ? ಅದರೆ ಅನ್ಯಾಯವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಜರುಗಲಾರದು. ಕೃಷ್ಣ, ನಾನು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು ಯಾಕೆಂದು ಕೇಳು: ನಾನು ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಏಳು ತಿಂಗಳಾಯಿತು, ಇನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂಂತ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದು? ಹಣವೂ ಬರಿದಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕೂಂತ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರವು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಗುತ್ತೆ--ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿಹೋದುದರಿಂದ. ”

“ ಅದೇನಣ್ಣ? ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮನೆಯ ಜವಾಬುದಾರಿಕೆಯಿಲ್ಲವೇನು? ”

“ ಇಲ್ಲದೆ ಉಂಟೆ? ನಿನಗಿಂತ ನನಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬುದಾರಿಕೆ

ಯೆಂಬುದನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆ ಆದರೆ ನೋಡು, ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಈ ಆಡುಗೆಯ ಕೆಲಸದ ದಾರಿ ಅಂಟಿಹೋಯಿತು. ಈ ಕೆಲಸದಿಂದ ಪರವೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಅದೂ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಈಗ ಮೊದಲಿದ್ದ ಕಡೆಗೇ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ನೀನಾದರೂ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಊರಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು - ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನು. ಅಂತೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ.”

“ ಓಹೋ! ಒಳ್ಳೆಯದು. ಹಾಗಾದರೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಹಾ ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗುವಿಯಷ್ಟೆ ? ”

“ ಈಗ ? ನಾನು ? ಭಿಫಿ ! ”

“ ಮತ್ತೆ ? ”

“ ಹೋಗಿ-ಸಂಪಾದಿಸಿ-ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸು ಕೂಡಿದ ಮೇಲಾಯಿತು ಆ ಮಾತು ! ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಹಾರಿಹೋಗುವ ಆಲೋಚನೆ ನಿನ್ನದು ! ಭೀಷ್ ! ”

“ ಹೀಗಂದರೆ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ? ”

“ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಹೀಗೆ-ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಹೋಗಬಿಡುವೆನೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಅಣ್ಣ ! ”

ಶೀನು ವಿಚಾರ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಮೌನಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಾಳಿದನು. ಕೃಷ್ಣನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕೋಪ--ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಬಿಮ್ಮುಗಿದ್ದನು.

“ ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು ಶೀನು.

“ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೋ ಹಿರಿಯನಾದ ನೀನೇ ಹೇಳಿ ! ”

“ ನನ್ನ ಹಿರಿಯತನಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಬಿತ್ತು ! ನಾನು ಮೂಢನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ ! ”

“ಬಹಳ ಲೇಸೇ ಆಯಿತು!—ಆಯಿತು ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ಹೇಳುವ ಕಡೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನಾದರೂ ಕೇಳುವಿಯಾ?”

“ ಏನದು?”

“ ಇದನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಬೇಕೂಂತ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಎಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ”

“ ಹೇಳು, ಕೇಳೋಣ ?”

“ ಬರೀ ಕೇಳಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ! ”

“ ಹುಂ ? ”

“ ಒಂದೋ ನೀನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕು-”

“ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ! ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಅವಳನ್ನು ನೀನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗು ! ”

“ ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ! ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಇನ್ನು ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಉಪಾಯ! ಹೇಗೂ ಮುಂದೆ ಆಗುವಂತಾದ್ದು—ಈಗಲೇ ಆಗಿಹೋಗಲಿ ! ”

“ ಏನು ಆಗಲಿ ? ”

“ ಪಾಲು ! ”

“ ಪಾಲು ? ”

“ ಹುಂ. ಈಗಲೇ ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಹಂಗು ನನಗಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಹಂಗು ನಿನಗಿಲ್ಲ ! ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು ಅಣ್ಣ ! ಹೀಗೆ ಮಾಡದೆ ನೀನು ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ! ”

ಶೀನು ಯೋಚಿಸುತ್ತ—“ ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸುವಷ್ಟು ಏನುಂಟವ್ವಾ ? ತಕ್ಕಷ್ಟಾದರೂ ಇರುವ ಆಸ್ತಿಯೇ ? ಮನೆಯೇ ? ಮಾರಿ ? ಇರುವುದೊಂದು ಚೂರು ಮಾತ್ರ. ”

“ ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಅಣ್ಣ ; ಚೂರೋ—ಚಾರೋ !—ಇದ್ದುದನ್ನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ.—”

ಕೃಷ್ಣನು ಒತ್ತೊತ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೀನು ದೊಡ್ಡ

ಚಿಂತೆಗೆ ಒಳಗಾದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಭಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಹಾಭಾರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಬಿಡುವನೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ತೆಗೆದ ಯುಕ್ತಿಯದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣನು 'ಹೇಗಾದರೂ ಹೋಗಲಿ' ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥಸುಖದ ಚಿಂತೆಯಿಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಇರಲಿ.

ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿತು, ಕತ್ತಲೆಯಾಯಿತು. ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಹುಡುಗಿಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ದೀನವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದರು. ಶೀನುವಿನ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಕವಿದ ದುಗುಡಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಭವಿಷ್ಯತ್ಸೂಚಕವಾದ ಜೀವನಜ್ಯೋತಿ, ಸಹೋದರನ ನಾಗ್ನಾತಜನ್ಯ ಚಿಂತಾವಾತದಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

೧೦. ಶೀನು-ಸುಂದರಿಯರು

ಅದೇ ದಿನ ಸುಮಾರು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷವಾದುದರಿಂದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಳೆ ಆಗಲೇ ಬಂದು ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು. ಮಳೆಯ ನೀರು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಿದೋಡುತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದವೂ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ತೊಟ್ಟೆಕ್ಕುವ ನೀರಿನ ತಟಪಟ ಶಬ್ದವೂ ಹೊರತು ಎತ್ತಾವ ಶಬ್ದವೂ ಇಲ್ಲ. ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಚಳಿಯಿಂದ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗಾಧವಾದ ವಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎರವತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ಶೀನುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡುಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಂದರವೊಂದು ಸಣ್ಣ ಜೀವಮಾತ್ರವಿರುವಂತಹ ದೀಪವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುರುಕುರು ಕಣ್ಣುಗೂರುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಗೌರಿ ಜಮಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೊರಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ, ಅವಳ ದೇಹವು ಅರ್ಧ ಜಮಖಾನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಧ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೂ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೊದ್ದ ವಸ್ತ್ರವು ಅರ್ಧ ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಉಳಿದರ್ಧ

ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿತ್ತು. ಆ ಬಾಲೆ ಚಳಿಯ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅದೇ ಕೋಣೆಯ ನಡುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾವೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುವ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಸ್ತ್ರೀ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಸುಂದರಿ. ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ. ಅವಳ ಮೂಗಿನಿಂದ ಉದ್ದವಾದೊಂದು ಉಸಿರು 'ಸೂ' ಎಂದು ಹೊರಟಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅವಳೂ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಮನಕಾದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಗೌರಿಯ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಗಂಡಳು. ಬಳಿಕ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಹೊರಗೆ ಇಣಕಿಹಾಕಿದಳು. ಹೊರಗೆ ಇದೆ? ಕೇವಲ ಗಾಢಾಂಧಕಾರ. ಆ ಕಿಟಕಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಣ ಚಾವಡಿಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶೀನು ಮಲಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರನಾಗಲಿಲ್ಲ ಸುಂದರಿ ಅಲ್ಲೊಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂಜರಿದು ತುಸು ಹೊತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಳು. ಮತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಸರಿದಳು. ಬಾಗಿಲು ಸುಮ್ಮನೆ ಸರಿದಿತ್ತು ಮಾತ್ರ. ಅದನ್ನು ತೆರೆದರೆ ಕಾಲಿಡುವುದು ಚಾವಡಿಗೆ. ಚಾವಡಿಯಿಂದ ಶೀನು ಮಲಗಿದ್ದ ಕೋಣೆಗೆ ಬಾಗಿಲು ಇತ್ತು. ಸುಂದರಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲು ಕೈಚಾಚಿದರೂ ತೆರೆಯುವಷ್ಟು ಸಾಹಸವು ಬಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಹಿಂಜರಿದು ತನ್ನ ಚಾವೆಯಲ್ಲಿ ಉಸ್ಸೆಂದು ಕುಳಿತಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದಳು. ಮತ್ತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಪಾಪ! ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನೊಬ್ಬನು ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೂ ಗಂಡನ ಸುಖವನ್ನು ಅವಳನ್ನೂ ಸವಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಗಂಡನೊಡನೆ ಸರಸಲಾಪ ಅವಳನ್ನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೇನು ಎಳೆ ಹುಡುಗಿಯೆ, ಕನ್ಯೆಯೆ—ಋಂದೆ ಸವಿದೇನು ಎಂಬ ಕನಸು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ? ಆ ಬಗೆಯ ಕನಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆಯೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಾಯಿತವಳು. ಹದಿಮೂರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವಳು ದೊಡ್ಡವಳಾದರೂ—ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹದಿನೇಳನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗಿಲ್ಲಾ “ಹೇಗೂ ತನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೆ, ಆಗ ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಸುಖಪಟ್ಟೇನು” ಎಂದು ಕನಸು

ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯರ ಹತ್ತಿರ “ಏನಮ್ಮಾ-ನೀನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಆ ಹುಡುಗಿಯರು- “ ಇಲ್ಲ-ಅಬ್ಬೆ! ನನಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಡ!” ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರಷ್ಟೆ? ಅದು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದಲೇ ಆಗಿರಲಿ! ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸುಂದರಿ ಹಾಗಲ್ಲ; ‘ಯಾವಾಗ ತನಗೆ ಮದುವೆಯಾದೀತೋ, ಯಾವಾಗ ತಾನು ಗಂಡನ ಅಂಕಶಾಯಿನಿಯಾದೇನೋ’ ಎಂದು ತವಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಳು. ಅಂತೆಯೇ “ ಏನೇ ಸುಂದರಮ್ಮ, ನಿನಗಿನ್ನೂ ಮದುವೆಯ ಯೋಗವು ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲೇ?” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ,—ಸುಂದರಿ ತನ್ನ ಗುಳ್ಳೆ ಗಂಟುಬಿಟ್ಟ ಮೋರೆಯನ್ನು ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಕೊಂಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ “ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಅಪ್ಪನಂತೂ ನನ್ನ ಕುರೂಪೀಂತನೋಡದೆ ಬಿಸಾಡಿಬಿಟ್ಟ! ತಾಯಿಯೂ ಇಲ್ಲ! ಈ ಪರಮಾವನು ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಯಾನು ನನ್ನ ಮದುವೆ? ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವ ಗಂಡು ಗಂಡಂದಿ ರೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲದೆ! ಹಾಗೇನಾಗಿದೆಯವ್ವ ನನಗೆ? ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗೇರ ಹಾಗೆ ಕೈಬಾಯಿ-ಕಣ್ಣು-ಮೂಗು-ಕಿವಿ-ಕಾಲು ನನಗಿಲ್ಲವೇನು? ನನಗಿಂತ ಸಾವಿರ ಪಾಲು ವಿಕಾರವಾಗಿರುವ ಹೆಂಗುಸರಿಗೆ ಕೂಡಾ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾಗ ಹ್ಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಸುಖವಾಗಿ! ನನಗೆ ಎಂದಿಗೋ ಆ ಭಾಗ್ಯ?” ಎಂದು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನಗೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಅವಳು ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಭಾವದಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಶೆಯ ಹೃದಯವಿಂದ ತನಗೆ ಇಂತಹ ಗಂಡನು ದೊರೆತಾನು, ಇಂತಹ ರೀತಿಯಾಗಿ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ರಮಿಸಿಯಾನು, ತಾನು ಇಂತಿಂತಹ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವನೊಡನೆ ರಮಿಸುವೆನು-ಎಂದು ಏನೇನೂ ನಾನಾ ತರದ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕನಸು ನೆನಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆ ಕನಸುಗಳು ನಿಜವಾದ ನನಸಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಬೇಕಾದರೆ, ಅಂದರೆ ಒಂದು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಮಿಡುಕಿಕೊಂಡೇ ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಹೆಂಗುಸರಿಗೆ ಕುರೂಪಿಗಳಾದರೂ ಯಾವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ಪುರುಷ

ವತೀಕರವಾದ ಮೋಹಕತ್ವವು ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಬರುವುದುಂಟಷ್ಟೆ? ನಮ್ಮ ನಾಮಮಾತ್ರ ಸುಂದರಿಗೆ ಪಾಪ, ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಪುರುಷನಿಗೆ. ಇದು ಯಾವುದೋ ಶಿವಗಣ ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧಿ ಯಾಗರಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಭಯವೂ ವಿಸ್ಮಯವೂ ವಿಚಿತ್ರವೂ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹೆಂಗುಸಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ಜಂతుಪ್ರದರ್ಶನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬಹುದೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಫಿಲಿಂ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಕೊಳ್ಳೇಹಣ ಲಾಭವಾದೀತೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಮಾತಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಂತೊಪ್ಪುವ ಆ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರ ಕೃಷ್ಣಯುವತೀ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಿವಾಹದ ಯೋಗವು ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ ವಿವಾಹವೇ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಹಳ ಮಂದಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೊಬ್ಬನು ಗಂಡನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಗುಟ್ಟು ಆ ಪಾಮರರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಆ ಗಂಡನೆಂಬ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿದ ಪ್ರವೀಣರು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಾಂಧವರಂತಹ ನಮ್ಮ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು! ಶೀನುವಿನ ವರ್ಣನೆ ಆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮದುವೆ-ಮದುವೆ ಎಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸುಂದರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಇವಳು ಬಾವಿಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಗಿಡಗಳಿಗೆ ನೀರು ಸೇದಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು-ಅವಳು “ಹೆಸರೇನೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ “ಸುಂದರಿ” ಎಂದು ಇವಳು ಉತ್ತರ ವಿತ್ತಲ್ಲಿಯವರೆಗಣ ಭಾಗವನ್ನು ನಾಟಕದ ನಟನೆಯಂತೆ, ಬಹಳ ಚಂದಾಗಿ ನಟನೆ ಮಾಡಿ ಯಶಸ್ವಿನಿಯಾಗಿ ಈಗ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ

ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ‘ಮೊದುವೆಯಾದರೆ ತೀರಿತು, ಸುಖಪಟ್ಟೀನು’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಈಗ-ಗಂಡನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ತಾನು ಮಂದೆ ಕಂಡ ಕನಸುಗಳನ್ನು ನಶಿಸನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ?—ಎಂಬ ಚಿಂತೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. “ಅನುಗಾಲವು ಚಿಂತೆ ಜೀವಕ್ಕೆ” ಎಂಬ ಪುರಂದರದಾಸರ

ವಚನವು ಸತ್ಯವಾಯಿತು. ಗಂಡನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂತಲೇ ಆತ್ತಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತೆ ವಿಧೇಯಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ 'ನಾಮುಂದೆ-ನಾಮುಂದೆ' ಎಂದು ಉಮೇದಾ ತೋರಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಶೀನು ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಶಹಭಾಸಾಗರಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಶೀನುವಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುಳಿ ದಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಶೀನುವಿಗೆ ಬಡಿಸುವುದೂ ಅವಳೆ; ಕಾಫಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು ಇಡುವುದೂ ಅವಳೆ; ಶೀನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, "ಇರಲಿ ಬಿಡಿ, ನಾನು ಒಗೆತೇನೆ" ಎಂದು ಮಾತು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕೆಂದು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಶೀನು ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ, ಮೌನವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ; ನೋಡಲೂ ಇಲ್ಲ, ನೋಡದೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗತ್ಯಬಿದ್ದರೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಣ್ಣಾಗಿ ಕಂಡರೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆರ್ಥಾತ್ ಮಧ್ಯಮಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲ, ರವೆಯಷ್ಟೂ ಆದರವಿಲ್ಲ;—ಇರುವ ಸಂಭವವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಹೃದಯವೆಲ್ಲ ಕಲಾಮಯ, ಕಾವ್ಯಮಯ. ಕಲಾದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಗುಣವು ಅವಳಲ್ಲಿ ರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದುವೋ ಏನೋ! ಅದು ಯಾವುದೂ ಅವಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಶೀನು ವಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಲ್ಲಿರುವೆಲ್ಲ ವಿಕೃತ ಕಳೆ, ವಿಕೃತ ಭಾವ, ವಿಕೃತ ಆಕಾರ. ಇದು ಶೀನುವಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸೇರೀತು? ಅವನ ಆ ವಿರಕ್ತಭಾವವು ಆ ತುಂಬುಜವ್ವನೆಯ ವಿರಹೀ ಹೃದಯವನ್ನು ಕುದಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಅವನ ಅಂತರನುರಕ್ತಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ತಾಪವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು.

ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕಾಯಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ದರಿಂದ, ಆ ವಿಚಿತ್ರ ನವದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಶೋಭನ-ಪ್ರಸ್ತನಾವುದೂ ಜರುಗಲಿಲ್ಲ. ಜರುಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹವಾದರೂ ಯಾರಿಗಿತ್ತು? ಅದು ಸುಂದರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ತುಂಬ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳೇನು ಮಾಡಿಯಾಳು? ಒಳಗೊಳಗೇ ವಿರಹವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ಶೀನುವನ್ನು ಮದನ-

ನೋಹನನಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಕಂಡಕಂಡ ಎಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನೆ ತೃಷ್ಣಾ ತರ್ಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಆ ನೋಟಕ್ಕೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅವನ ಕಣ್ಣೋಟವು ಸೇರಿದರೆ, ಸುಹಾಸವನ್ನು ಬೀರಿ, ಓರೆಬಾಯಿಯ ಕೊನೆಗಳನ್ನು ಕೆಸಿದು, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಮೋರೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತ, ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಅಸುಭವಿಸುವ ಅವಳ ವಿರಹ ತಾಸವು ಅವಳಿಗೇ ಗೊತ್ತು! ಹೊರಡುವ ನಿಡಿನಿಡಿದಾದ ಅವಳ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗಳ ಲೆಕ್ಕವು ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು!

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ತೀರಿಹೋದ ಮೇಲೆ, ಆ ದುಃಖವು ದಿನ-ಕಾಲ ಪರಂಪರೆಯ ಪರದೆಗಳೊಳಗೆ ಮರೆಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದಹಾಗೆ, ಅವಳ ವಿರಹ ಭಾವ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಸಿಕ್ಕದೇನು? ಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹೊರಗೇ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಾಯಿತು, ಅವಳ ಅನನಾಯಿತು! ಗೌರಿಬಾಲೆ-ಆಡುವ ಹುಡುಗಿ! ಆದುದರಿಂದ ಸುಂದರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಗಂಡನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಖರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶೀನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೌರಿಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿಯೆ, ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬೇಡವಷ್ಟೆ? ಅವಳು ಅನನೊಡನೆ ಏಕಾಂತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಳೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು—ಏಕಾಂತ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಆಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿನಿಮಿಷವೂ ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಂಧಿ ಇದುವರೆಗೂ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಂಧಿಯೊಂದು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಅವಳೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳು.

ಬಹಿರಂಗದ ತಾಯಿ ತೀರಿ ಹೋಗಿ ಅಂತರಂಗದ ತಾಯಿಯಾಗಿ ವಾರ್ಷಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ, ಶೀನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳೇನೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಶೀನು ತನ್ನ ಅಂತಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದ ತಾಯಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನೆ ಧ್ಯಾನ-ಸ್ತರಣ-ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಎಂತಹ ಚಿಂತಾ ಸಂತೋಷಗಳ ಮುಹೂರ್ದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಭಾರ

ವಾಗುತ್ತಲೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಜರ್ರನೆ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಲಾರಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬಿಡುವುದು ಶೀನುವಿನ ಪ್ರಕೃತಿ. ಆದರಂತೆ ವನೆಯಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯನೇ ಕುಳಿತು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯಲಾರದೆ, ತಾಯಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅವನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಬಿಡುವುದನ್ನು ಸುಂದರಿ ನೋಡಿದ್ದಳು. ಆ ಚಿತ್ರವು ನಿನ್ನೆಗೆ ಅರ್ಧ-ಮರ್ಧವಾಗುತ್ತ ಸುಂದರಿ ಶೀನುವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ನಿನ್ನೆ ಆ ಪಟವನ್ನು ಅವನಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಯೋ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಶೀನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆ ಚಿತ್ರದಕಾಗದವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ತನ್ನೊಡನೆ ವಿಚಾರಿಸುವನೆಂದೂ—ಆಗ ಬಾಲೆ ಗೌರಿ ರಂಜೆಯ ಹೂವನ್ನು ಹೆಕ್ಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುವ ಸಮಯವಾದುದರಿಂದ, ಗಂಡನೊಡನೆ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬಹುದೆಂದೂ ಬಗೆದು ಅವಳು ಆ ಜೇಷ್ಠೆಯ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಶೀನು ಆ ಪಟದ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗದೆ, ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಮತ್ತೆ ಆ ದಿನವಿಡೀ ಆ ಚಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಗಮನ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾಯಂಕಾಲವಾಯಿತು, ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯೂ ಆಯಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಯು ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆಗಲೇ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಅವಳು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಮೇಲೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಾವೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ “ಭುರ್” ಎಂದು ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ ಗೀಚಿದ ಶಬ್ದವೂ ಪ್ರಕಾಶವೂ ಆಯಿತು. ಸುಂದರಿ ಧಡಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೀನು ಲಾಂದರವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಅಪರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಾಂದರವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವುದೇನೋ! ನಿದ್ದೆ ಖರಲಿಲ್ಲವೇ ಅವನಿಗೆ? ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಗತಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ನೋಯು

ವಂತೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದನು. ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಹಟೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಸುಂದರಿಯ ಭಾರವೆಲ್ಲ ಶೀನುವಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬೀಳುತ್ತೆ. ಪರಲೂರಿನಲ್ಲಿ-ಪರ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಆತನು ಈ ವಿಕಾರವಾದ ಹೆಂಡತಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡ ವಂದಿದ್ದ ತಾನು ಈ ಮದುವೆಗೆ ಏಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು? ತಾಯಿಯ ಸಂತ್ಯಾಸಿಗಾಗಿ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಯಿತು! ಆದರೆ ಈಗ ನೋಡಿದರೆ, ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸು ಮುರಿದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಲೇಬಾರದಿತ್ತು-ಎನಿಸುತ್ತೆ. ಒಪ್ಪಿದರೂ ತಾನೇ ಋದ್ಧು ಹೋಗಿ ಹುಡುಗಿಯ ನೋಮ್ಮೆ ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು. ನಿಜ. ಆದರೆ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೆ ತಾನೆ? ತಾಯಿಯಾದರೂ ಈ ನವತರುಣಿಯನ್ನು ಬೇಕೆಂದು ನೋಡಿ ಒಪ್ಪಿ ಮಾಡಿದುದೂ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ! ಹಾಗಾದರೆ ತಪ್ಪು ಯಾರದು? ನಾರಾಯಣಯ್ಯ--ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ--ಎಂಬ ವಂಚಕ ಶಿರೋಮಣಿಗಳದು! ಆಹಾ! ಅವರಿಗೆ ಏನು ಶಾಸನ ಮಾಡಬಹುದು? ತಮ್ಮನು ಹೇಳುವಂತೆ ಮದುವೆಯ ಏತತ್ಸಮಯದಲ್ಲೆ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಗ ತಕ್ಕಷ್ಟು ವ್ಯವಧಾನವೂ-ಧೈರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮೋಸವಾಗಿ ಹೋಯಿತು! ಆಯ್ಯೋ! ಆ ಕೆಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮದುವೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ದುರುಳರು.

ಅನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟರು ಆ ಚಾಂಡಾಲರು! ಆಯ್ಯೋ! ಅದೃಷ್ಟವೆ! ಗಂಟುಬಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯಾದರೂ ಸಾಧಾರಣ ಸ್ತ್ರೀಯಂತಿದ್ದರೆ, ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಸಾಗರ ಕೊಂಡಿರಬಹುದಿತ್ತು. ಕೊಂಚ ವಾದರೂ ಕಲಾಗುಣದವಳೇನಾದರೂ ಗಂಟುಬೀಳಬಾರದಿತ್ತೆ? ಆಗ ದುರದೃಷ್ಟದಲ್ಲೇ ಅದೃಷ್ಟವೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಇದಾದರೋ ಕೇವಲ ದುರದೃಷ್ಟದ ಮೂಟೆಯೇ ಆಯಿತು! ಹೇಗಪ್ಪಾ ಇದರ ನಿವಾರಣೆ!--ಎಂಬಿನೇ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತರಗಾಣದ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ ಶೀನುವಿನ ತಲೆ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ-ನಿದ್ದೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ತಾಯಿಯ

ಚರಮಾಲಾಪವು ಅವನ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಾರಂಭವಾಯಿತು. 'ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕವೀಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಕ್ಕೀ ಹಾಗೆ ನಾನು ಸಂತೋಷವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ತಾಯಿಯ ಕೋರಿಕೆ! ಅಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಕುರೂಪ ಸುಂದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟರೂ ನಾನು ದೋಷಿಯಾಗಲಾರೆನು. ಆದರೆ ಹೇಗೆ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು? ಆ ಜವ್ವನೆಯಾದರೋ ಅತಿಯಾದ ಕಾಮತ್ಯಷ್ಟಾಲಾಲಸವಾದ ಅನಿಮಿಷನೇತ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ಹಾ! ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ! ಏನು ಮಾಡಲಿ?—'

ಯೋಚಿಸಿ ಯೋಚಿಸಿ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ನಿದ್ದೆಯೋ ಬರಲೇ ಒಲ್ಲದು; ಕಣ್ಣೋ ಪಿಳಪಿಳ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದೆ; ಯೋಚನೆಗೋ ಅಂತ್ಯವೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ; ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವಭಾವವು ಜಾಗೃತವಾಯಿತು; ಈ ಅನಂತವಾದ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮರೆತು ಆ ಮೇಲೆ ಯೋಚಿಸೋಣವೆಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಚಿತ್ರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ತಾಯಿಯ ಚಿತ್ರವು ಕೂಡಲೇ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಹೇಗೂ ಸಿಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಂಚ ತೀಡುತ್ತಾ, ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಮಾತೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಬಿಂಕಿಸೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಗೀಚಿ ಲಾಂದರವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಟ್ರಂಕುಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದನು. ಮೇಲೆಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಚಿತ್ರದ ಕಾಗದವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಹರಡಿ ಸುತ್ತ ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

೧೧. “ ಇತಿ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಅಣ್ಣ ”

ಆ ಬಗೆಯ ಸುಸಂಧಿ ಇಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆತೀ ತೆಂದು ಸುಂದರಿ ಭಾವಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಶೀನುವಿನ ಹುಡು ಕಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದಳು. ಬಳಿಕ ಬೆಕ್ಕಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಆಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ನುಸುಳಿದಳು. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಪರಡಿ, ಏನನ್ನೂ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಗೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಚಾವಡಿಗೆ ಇಳಿದು ಶೀನುವಿನ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಗಿಲನ್ನೂ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿಲು ಸದ್ದಾ ಗಲು ಶೀನು—“ ಯಾರು—ಗೌರಿ ? ” ಎಂದು ಲಾಂದರವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ—ಪೂತನಿಯಂತಹ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ ಓ! ನೀನು ? ” ಎಂದು ಮೋರೆಯನ್ನು ಆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆವಳು ಆವನ ತೀರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು—“ ನಾನಾದರೇನು? ನನ್ನ ಮುಖ ಕೂಡಾ ನೋಡಬಾರದೆ ? ” ಎಂದಳು ಸಣ್ಣದನಿಯಿಂದ-ನಗುವಿನ ಕಿರುದೆರೆಯೊಂದಿಗೆ.

ಶೀನು ಲಾಂದರವನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು—“ ನೀನು ಯಾಕೆ ಬಂದಿ ? ” ಎಂದನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡದೆಯೇ.

“ ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ—ನಿಮ್ಮ-ನಾನು-ಅಲ್ಲಾ-ಏನೋ-ನೀವು ಹುಡು ಕುವಹಾಗೆ ಇತ್ತೂಂತ-ನಾನು-ನಿಮ್ಮ-ಇಲ್ಲಾ-ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು! ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು-ನಾನು-” ಎಂದು ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಸುಂದರಿಯ ನಾಲಿಗೆ ತಡವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಎದೆ ಗಡಗಡನೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಆಯಿತಾಯಿತು. ಏನೂ ಇಲ್ಲ-ಹೋಗಿ ಮಲಗು ! ”

“ ಅಲ್ಲಾ! ನೀವು ಏನೋ ಹುಡುಕುತ್ತೀರಿ, ಏನೂಂತ ಹೇಳ ಬಾರದಾ ? ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ನಿನಗೇಕೆ ? ನೀನು ಹೋಗಿ ಮಲಗು ! ”

“ ಅದೇನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿರೋದು ನಿಮಗೆ ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟಾಗುತ್ತೋ ? ”

ಮಾತಿನ ಪ್ರಾರಂಭದ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಧೈರ್ಯದ ಬಲ, ಆ ಮೇಲೆ ಧೈರ್ಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಅಂತೆಯೇ ಸುಂದರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯವು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನೀಯದೆ, ಬಗ್ಗಿ ಹುಡುಕುವವನಂತಿದ್ದನು ಶೀನು.

“ಅಲ್ಲಾ, ನೀವು ಹುಡುಕುವುದೇನೂಂತ ನನ್ನ ಕೇಳಿದರೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು! ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಮುಗುಳುವಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು.

“ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು?” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಶೀನು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

“ನನಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟು. ಇಗೊಳ್ಳಿ! ಇದೇ ಅಲ್ಲವೋ ನೀವು ಹುಡುಕೋದು?” ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿತ್ರದ ಕಾಗದವನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಿದಳು.

“ಆಯ್ಯೋ! ಹಾಳುಮಾಡಿದಿ!” ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿ ಶೀನು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡನು. ಮಡಚಿದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ನಾಲ್ಕೈದು ಮಡಕೆಯಾಗಿ ಮಡಿಸಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಸಟದ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಮಡಕೆಯ ಗೆರೆಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದುವು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹೊಗೆಯ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದರಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಕವು ಕವು ಮಸಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶೀನು ತುಂಬಾ ವೇದನೆಗೊಂಡು—“ಆಯ್ಯೋ! ಹೋಯಿತು! ಹಾಳಾಗಿಯೇ ಹೋಯಿತು!” ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉದ್ಗರಣೆಗೈದನು.

“ಹಾಗೇನಾಯಿತು ಈಗ?” ಎಂ ೨ಳು ಸುಂದರಿ ಹುಡುಗಾಟಕಿಯ ನಗುವನ್ನು ನಗುತ್ತ.

“ನಿನ್ನ ತಲೆ! ನೀನು ಇದನ್ನು ಏಕೆ ತೆಗೆದಿ?”

“ಬೇಕಾಗಿ”

“ಅಂದರೆ?”

“ಹಾಗೇಕೆ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡುತ್ತೀರೀಂದರೆ? ಹುಡುಗರು ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವ ಹಾಗೆ ಏನಿದು ಯಾವಾಗಲೂ ಬರೆಯೋದೂಂತ?”

ಇಂದ್ರಜಾಲ

“ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ನಿನಗೇನು? ನೀನು ಯಾಕೆ ನನ್ನ ತಂಟೆಗೆ ಬರಬೇಕು?”

“ ಬೇಕು! ನಿಮ್ಮ ತಂಟೆಗೆ ಅಂದರೆ?—”

ಸುಂದರಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ತೋರಿ, ಓರೆ ನೋಟವನ್ನು ಬೀರಿ, ಉಂಗಪ್ಪವನ್ನು ಗೀರಿ,—“ನೋಡೀಂದರೆ! ನಮಗೆ ಮದುವೆಯಾಯಿತು; ಎಲ್ಲಾ ಆಯಿತು! ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ಬರಕೊಂಡೇ ಕೂತರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತು—ಕತೆ ಏನೂ ಆಡೋದಿಲ್ಲ ನೀವು? ನನಗೆ ನೀವೇ ಗತೀ-ಅಲ್ಲವಾ? ನಾನು ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬೀಳ್ತೇನೆ! ನನ್ನ ತಪ್ಪೇನಿದ್ದರೂ ಕ್ಷಮಿಸಿ! ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡೀ!” ಎಂದು ದುಃಖದಿಂದ ನಡುಗುವ ದನಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾ ಗಂಡನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಶೀನು ತಟ್ಟನೆ ಹಿಂಜರಿಯದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ಅವನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಸಹ್ಯದಿಂದ ಹಿಂಜರಿದು ಶೀನು—“ ಛೀ! ಏನಿದು? ನಿನಗೇನಾ ಯಿತು?” ಎಂದನು.

ಸುಂದರಿ ಎದ್ದು ಒಯ್ಯಾರದಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು,—
“ ಏನಾಯಿತೂಂತ ನಾನೇನು ಹೇಳಲೀ? ನನಗೆ-ನಾ-ಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತೆ! ನಾನು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿಯೇ? ನೋಡೀಂದರೆ? ನಮಗೆ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮಾತ್ರ ಆಯಿತಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ-ಪ್ರಸ್ತ-ಗಿಸ್ತಾಂತ ಒಂದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ! ನೀವು-ನನ್ನ—”

“ ಸಾಕು ಸಾಕು! ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತು! ಹೋಗುತ್ತೆ!”

ಚಂಡಿತನದ ಸುಂದರಿ ಮೊಂಡಿಯ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬಿಗಿಯಾಗಿ—
“ ಉಹಂ! ಇಲ್ಲ! ನಾನು ಹೋಗಲಾರೆ! ನೋಡಿ! ಗಲಾಟೆಯಿಲ್ಲದ ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿ! ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಏನೊಂದ್ರೆ? ಉಂ? ನಾನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಬೇಕೂಂತ ಬಂದೆ! ಏನು ಮಲಗದರೆ? ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲವೋ? ಪ್ರಸ್ತ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ! ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತ ಯಾಕೆ?”

“ ಛಿಛಿ! ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು! ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಿಯಾ— ಬಾಣಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಬೋಗಳುವಿಯಾ ? ”

“ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ನಾನು ? ”

“ ನಿನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ, ನಿನ್ನ ಚಾಪೆಗೆ. ”

“ ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲೆ ಮಲಗುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತೇನೆ! ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರೋ ಮಾಡಿ! ಹೊಡೆಯಿರಿ! ಗುದ್ದಿರಿ! ಚಿಮ್ಮಿರಿ! ನುಂಗಿರಿ! ಕಚ್ಚಿರಿ!—ಹಂ—” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸುಂದರಿ ಧಡಕ್ಕನೆ ಶೀನುವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಳು ಮಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಮುಖವನ್ನು ಚಾಚಿ!

“ ಛಿ:! ಛಿ:!--” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಶೀನು ಬಿರಬಿರನೆ ಹೊರಗೆ ನಡೆದನು ಆದರೆ ಹೊಸ್ತಿಲವನ್ನು ದಾಟುವುದರೊಳಗೆ, ಬಳೆಗಳ ಕಣಕಣದೊಂದಿಗೆ ಬಲವಾದ ಗುಂಡುಗೈಯೊಂದು ಅವನ ಬಡರಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆಯಿತು. ಪಾಪ! ಶೀನು ಸೌವಳು ಮೈಯವನು, ಆದರೂ ಹೀಗೆ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟೇನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆ ಸಿಕ್ಕುಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಜಗ್ಗಿ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಡವಿ—“ ಏನೊಂದರೆ—ಅಷ್ಟು ಕೋಪ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ? ಎಷ್ಟು ದಿನಾಂತ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿರೋದು? ಅಲ್ಲಾ! ನಿಮ್ಮಂತಾ ಸುಂದರನಾದ ಗಂಡ ನನಗಿದ್ದೂ—ಅಹಹ!--” ಎನ್ನುತ್ತಿನ್ನುತ್ತ “ಅಯ್ಯಾ! ಎನ್ನರಸೆ! ನನ್ನ ಬಂಗಾರ ಗೊಂಬೆ! ನಿನ್ನನ್ನು ಇನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟೇನೆ? ಆಹಾ! ನನ್ನ—ನನ್ನ—ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ!—ಸದಕಾ!—” ಎಂದು ಪರವಶಳಾಗಿ ವಟಗುಡುತ್ತ—ಅವನ ಸರ್ವಾಂಗದ ಮೇಲೆಯೂ ಮುತ್ತಿನ ಮಳೆಯನ್ನೆ ಸುರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು! ಈ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೀನುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಚಿತ್ರದ ಕಾಗದವು ಮುದ್ದೆ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು!

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಲಕ್ಕೂ ಶೀನು—“ಅಯ್ಯಾ! ರಾಕ್ಷಸಿ! ತಡೆಯೇ! ನನ್ನ ಕೊಲ್ಲಬೇಡ! ತಿನ್ನಬೇಡ! ಹಾ! ಸತ್ತೆ—ಸತ್ತೆ!” ಎಂದು ಅರಚಿಕೊಂಡನು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅರಚಿಕೊಂಡರೆ ಗೌರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ತನಗೆ ಅವಮಾನವಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಭೀತಿ ಬೇರೆ.

ಪಾಪ! ಭಾರ್ಯಾಭೂತದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು! ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೇನೆಂದೂ ಆ ಭೂತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದೀತೆಂದೂ ಅವನು ಊಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಶಕ್ತಿಯ ಇದಿರಿಗೆ ಅವನೊಬ್ಬ ಕ್ಷುಲ್ಲಕನಂತಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಲಘುದೇಹಿಯಾದ ಶೀನು ಕೂಡಲೆ ಸಾವ ರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಂಧಿಸಾಧಿಸಿ ಹಾರಿ ದೂದಸರಿದು ನಿಂತನು. ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಉಭಯ ಕರಗಳನ್ನು ನೇರಿಸಿ ವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತ—“ ಮಹಾ ತಾಯೆ! ಶೌರಿ! ಮಾಯೆ! ಭದ್ರಕಾಳಿ! ಚಂಡಿ! ಚಾಮುಂಡಿ! ಸಾಕಮ್ಮಾ! ನಿನ್ನ ದಯೆ! ಸಾಕು ಸಾಕು! ಹೋಗು ಹೋಗು!” ಎಂದು ಸ್ತುತೃವಾದ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ತೋರಿದನು.

ಸುಂದರಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು—“ ಏನಿದೇನಿದು? ನನ್ನ ಆಮ್ಮಾ ಅಂತೀ ರಲ್ಲ? ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಉಂಟಾ? ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಂತೀರಿ? ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ನನಗೆ? ”

“ ನಿನ್ನ ಆಪ್ತನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಮ್ಮಾ! ನಿನ್ನಂತಾ ಮಹಾತಾಯಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆಪ್ತನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು! ”

“ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ ನನ್ನ ಆಪ್ತ! ನನ್ನ ಮುಖ ಕೂಡಾ ನೋಡದ ಆಪ್ತ! ಅವನು ಸಾಯಲಿ! ನನಗಿನ್ನು ನೀವೇಗತಿ! ನಿಮ್ಮ ಪಾದವೇಗತಿ! ಬನ್ನಿಬನ್ನಿ ಎಂದರೆ! ನಿಮ್ಮ ಆಟ ಸಾಕೂಂದರೆ! ಬರೋದಿಲ್ಲ? ಅಂ?— ಅಂ?” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸುಂದರಿ ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶೀನು ಲಾಘವದಿಂದ ಕೋಣೆಯ ಪೊರಗೆ ಹಾರಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ನಡುಮನೆ ಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕನು. ಸುಂದರಿಯೂ ಅವನ ಬೆಂಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಬೆಂಬಿಳಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಅವನು ಆ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದನು. ಸುಂದರಿ ಮೊದಲು ಮಲಗಿದ್ದ ಕೋಣೆಯದು.

“ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಿ? ” ಸುಂದರಿ ಶೀನುವಿನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು-ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪಿಸುವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪವುಂಟಲ್ಲಾ? ” ಎಂದನು ಶೀನು.

“ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕುರುಕುರು ಲಾಂದರವುಂಟು ನಂದಿಸಿಬಿಡಲಾ? ”

“ ಬೇಡ ಬೇಡ! ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೂ ಕತ್ತಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ! ”

“ ಅಬ್ಬ! ಎಷ್ಟು ನಾಚಿಕೆ ನಿಮಗೆ? ಹೆಂಗುಸಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು! ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಗೌರಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲಾ?”

“ ಅವಳಿಗೆ ಗಾಢನಿದ್ದೆ ಬಂದಿದೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ!”

“ ಹುಂ, ಆಯ್ತು. ಮತ್ತೆ ನಿಂತಿದ್ದೀರಲ್ಲ? ಮಲಗಿ ನನ್ನ ಚಾವೇಲಿ, ಬನ್ನಿ.” ಸುಂದರಿ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ, ಅಂದೇ ಕಸ್ವಿ ರಮಾಡಿಸಿದ ಶೀನುವಿನ ನಯವಾದ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಸವರುವಾಗ, “ ನೀನು ಮೊದಲು ಮಲಗು—” ಎಂದು ಶೀನು ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಅವಳ ಚಾವೇಗೆ ದೂಡಿದನು.

ಸುಂದರಿ ಚಾವೇಗೆ ಕುಸಿಯುತ್ತ—“ ಬಾಗಿಲು?”

“ ನಾನು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ” ಎಂದವನೇ ಶೀನು ತಟಕ್ಕನೆ ಹೊರಗೆ ಹಾರಿ ಬಾಗಿಲೆಳೆದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಚಿಲಕವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

“ ಅಬ್ಬ! ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾದ ಹಾಗಾಯಿತು!” ಎಂದೊಂದು ಗೆಲುವೆಯ ದೀರ್ಘ ಶ್ವಾಸವು ಅವನ ಹೃದಯದಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋಯಿತು

ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡನು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಸುಂದರಿ ಇಣಕುತ್ತ—“ ಆಯ್ಯೋ! ನನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದಿರಿ? ಯಾಕೆ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ಏನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲವಾ?—ಹಾ! ಭಗವಂತ! ನಾರಾಯಣ!—” ಎಂದು ಕೇಸರ ಗೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಶೀನು ಕಿಟಕಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟನು. ಅದರೂ ಕಿಟಕಿಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಸದ್ದುಗಳಿಂದ ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ವಿರಹಿಣಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಧಡಮ್ಮನೆ ಅವಳು ಚಾವೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸದ್ದು—ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಸುಯಿಲು-ಅಳುಗೊರಳಿನ ದುಸುಭುಸುರುಗಳು—ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ಶೀನು ಅವುಗಳಿಗೆನೂ ಲಕ್ಷ್ಯವೀಯದೆ—“ ಹೆ! ಪರಮಾತ್ಮ! ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಪಾರುಮಾಡಪ್ಪಾ!” ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕೈವೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭ ಮಾಡಿದನು. ಏನಿದು? ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ವಿರಹದಹುದೆ? ಇರಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಪಿಶಾಚಿ ಪತ್ತೀ ಬಾಧೆಯ

ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ನರಗಂಡನು ಸುಳಿದಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನು? “ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆನು. ಈಗಲೇ ಓಡಿಸುತ್ತಿದೆ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯಾ ಭೂತ!” ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು.

ದೊಡ್ಡ ದೊಂದು ಟ್ರಂಕು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳಿದ್ದವು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕಲಾಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಪತ್ರಾದಿಗಳೇ ಸರಿ! ವೆನ್ನಿಲು-ಕಾಗದ-ಬಣ್ಣಗಳು-ಬ್ರಶ್ಯಗಳು. ಮುಂತಾದುವೇ ಹೊರತು ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಬಿಡಿಸಿ ತಾನು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚಿಕ್ಕ ಕೈಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದನು. ಕೆಟ್ಟು ಹೋದ ತಾಯಿಯ ಚಿತ್ರ ನೋದಲಾದ ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳ ಕಾಗದಗಳೂ ಕೈಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿದುವು. ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಜಮಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಲಘುವಾದ ಒಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಸುರುಳಿಯ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತಿ ಬಿಗಿದನು. ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆ ದೊಡ್ಡ ಟ್ರಂಕಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಇದ್ದ ರೊಕ್ಕವನ್ನು ಎಣಿಸಿ ನೋಡುವಾಗ ಐದು ರೂಪಾಯಿಯ ಒಂದು ನೋಟೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಲ್ಲರೆಯೂ ಮಾತ್ರವೇ ಇತ್ತಷ್ಟೆ. “ ಸಾಕು. ದೇವರಿದ್ದಾನೆ.” ಎಂದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಜೇಬಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ, ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ—“ ಈಗ ಸರೀ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಿದ್ದೀತು. ನಿರ್ಜನವಾದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ನಡೆಯಬಾರದು. ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ಬೆಳಗಾಗುವಾಗ ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಸೇರಬಹುದು.” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನೂ ವಾಂಟನ್ ಸೇನಾವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಲಾಂದರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೀಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು:—

“ ಚಿರಂಜೀವಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾದ ಅಣ್ಣ ಶೀನೂ ಹೈತ್ರೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಅನೇಕ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು.

ಪ್ರಿಯ ತಮ್ಮ! ಈ ಕಾಗದವು ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕುವಾಗ ನಾನು ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿರಬಹುದು. ಪ್ರಕೃತ ನನ್ನ ವರಾಗಿ ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವವರೆಂದರೆ ನೀನು ಮತ್ತು ತಂಗಿಯಾದ ಗೌರಿ ಮಾತ್ರ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಭಕ್ತಿ-ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ತಮ್ಮ! ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದುದೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮೇಲಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಎಂದು ನಾನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುತ್ತೀ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನೆ ಮನೆಗೆ ಬಾರಲೇಸದಂತಹ ಯೋಗವು ನನ್ನ ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಘಟಿಸಿತು. ಅದರ ನಿವಾರಣೆಗೆ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ತೋರದೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ, ನಿನಗೆ ಸರ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ನಾನು ಹೊರಟುಹೋಗಿರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಎಂಬ ಸುಂದರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ನಾನು ಏನೂ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರದವನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಪ್ಪಾ! ಇದು ನಿನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಿಟ್ಟನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಹುದು. ಮಾಡುವುದೇನು? ಅವಳ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಅವಳ ಗತಿಯಾದೀತು! ನೀನು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವಿ ಎಂದು ನಂಬಿರುತ್ತೇನೆ ಅಂತೆಯೇ ಮನೆ-ಮಾರು-ತೋಟ-ಗದ್ದೆ ಮುಂತಾದ ಯಾವತ್ತೂ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಏನೂ ಹಕ್ಕು ಸ್ವಾತಂತ್ರವಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ! ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲಣ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು! ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುವಗೊಡವೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಬೇಡ. ನಾನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿರು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನೂ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಸಾಧ್ಯವೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲನು! ಈಗಂತೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಗೌರಿಬಾಲೆಯನ್ನೂ ತೊರೆದು ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಗೌರಿಗೂ

ನಿನಗೂ ಮೇಲೂ ಮೇಲೂ ಮಂಗಳವಾಗುತ್ತಿರಲೆಂದು ನಿರಂಶರವೂ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಇತಿ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಅಣ್ಣ.—

“ಶೀನು”

೧೨. ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ

ಹೀಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು ಶೀನಣ್ಣನು ಹೊರಟು ಹೋಗುವನೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಊಹಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅವನು ಬಂಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವರು, “ಎನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ?” ಎಂದರು. “ಎನು? ನಿಮಗೂ ಅವನಿಗೂ ಜಗಳವಾಯಿತೆ?” “ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಓಡಿ ಹೋದನೋ?” “ಹುಡುಕಿಸಿರಯ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣರಾಯರೆ!” “ಎನೋ ಪಾಪ, ಹಾಳು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದ ಪಾಪ!” “ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟು ಹುಚ್ಚುಕೂಡಾ ಹಿಡಿದೀತು. ಶೀನು ಬಹಳ ಪಾಪದವನು ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಾ! ಮೊದಲು ನೀವು ಕೆರೆಬಾವಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು” “”

ಈ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕಿವಿ ತುಂಬಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಭೀತಿ-ರಂಕಾ-ಕುತೂಹಲಗಳಿಂದ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಸುಂದರಿ ಜಗಲಿಯ ಕಂಬದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು “ಆಯ್ಯೋ! ದೇವರೆ! ಇನ್ನು ಯಾರು ಗತಿ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೋ! ಏನಾದರೋ! ಆಯ್ಯೋ! ಆಯ್ಯೋ!—” ಎನ್ನು ಸತ್ತರೆ ಅಳುವ ಹಾಗೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—“ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾಪ! ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಅಳುತ್ತೀ? ಏನೂ ಹೆದರಬೇಡವೆ ಆಮ್ಮಾ!” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಸುಂದರಿಯ ರೋದನವು ತಾರಕಕ್ಕೇರಿತು.—“ಹಾ! ಕೃಷ್ಣಾ! ಮೈದುನಾ! ಅಣ್ಣ ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ! ನಿನ್ನಣ್ಣ ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ! ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೋ! ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಹೋಯಿತೋ!

ಆಯ್ಯೋ! ಕೃಷ್ಣಾ! ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳ್ತೇನವ್ವಾ! ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಹುಡುಕಿ ತಾರವ್ವಾ!—” ಎಂದು ಕಣ್ಣು-ಮೂಗು-ಬಾಯಿ-ಕಂಠಗಳಿಂದ ರೋದನ ಮಾಡಿದಳು, ಮೊದಲೇ ಅಕ್ರಮ-ವಿಕ್ರಮವಾಗಿರ್ದ ಅವಳು ಈಗ ಬೀಭತ್ಯಾಕಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕೃಷ್ಣನು ಅವಳನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತ—“ನಾಕು ನಿನ್ನ ರಂಭಾಟೆ! ಮುಚ್ಚು ಬಾಯಿ! ಗೌರಿ! ಏನಾಯಿತೇ? ಅಣ್ಣನು ಯಾವಾಗ ಹೋದದ್ದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಗೌರಿಯೂ ದೂಳಿಸದ್ದ ದಿತವಾದ ಕಂಠದಿಂದ—“ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಣ್ಣ! ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಅಣ್ಣ ಅವನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿದ್ದ. ಅತ್ತಿ ಗೆಯೂ ನಾನೂ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆವು ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಬೇಕಂತ ನೋಡುವಾಗ ಹೊರಗೆ ಚಿಲುಕ ಹಾಕಿತ್ತು ಯಾರು ಚಿಲುಕ ಹಾಕಿದ್ದಂತ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ‘ಅಣ್ಣ-ದೊಡ್ಡಣ್ಣಂ’ ರ ಎಷ್ಟು ಕಂಠರೂ ಅಣ್ಣನ ಸ್ವರ ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನ ಕೋಣೆಯ ಕಿಟಕಿಯ ಬಾಗಿಲು ಕೂಡಾ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ದೊಂಬೇ ಕೇಳಿ, ಆಚೆಮನೆ ರುಕ್ಕು ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಳು. ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ ಅಣ್ಣನ ಕೋಣೆಗೂ ಚಿಲುಕ ಹಾಕಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಅಣ್ಣನೂ ಇಲ್ಲ-ಅವನ ಅಂಗಿ ವಸ್ತ್ರವೂ ಇಲ್ಲ!” ಎಂದಳು.

“ಆಯಿತು! ಬಹಳ ಚಂದಾಯಿತು! ಇಷ್ಟೂ ಆದದ್ದು ಈ ಪಿಶಾಚಿಯಿಂದ! ಧೂ ಸಗ್ಗ ಮು ಬಕ್ಕೆ! ಗಂಡನನ್ನೆ ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿದಂತಾ ನೀನು ಬದುಕಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲ ಇನ್ನೂ! ನಾಯಬಾರದೆ?” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಸುಂದರಿಯ ಮೇಲೆ ಕೋಪನು ರ್ನು ಕಾ-ಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

“ಆಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಆಯ್ಯಯ್ಯೋ! ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆ! ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕುನಲಾ! ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆ!” ಎಂದು ಕೂಗಾಡಿದಳು ಸುಂದರಿ.

“ನೀನೇ ತಿಾಡಿದ್ದಿ ಏನೋ ಮಾಟ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಹೀಗೆ ಫಕ್ಕನೆ ಯಾಕೆ ಓಡಿಹೋದಾನು?” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು ಕೃಷ್ಣ. ಇದು ಚುರುಕ್ಕನೆ ಸುಂದರಿಯ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ತಟ್ಟಿತು. ತಾನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ

ಮಾಡಿದ ಜೇಷ್ಠೆಯೆಲ್ಲಾ ಈ ಮೈದುನನಿಗೆ ತಿಳಿಯತೇನೋ ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂಜಿದಳು. ಆದರೂ ದುರಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡದೆ—“ಹೌದಾದು! ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಮಾಟ! ನಾನೇ ಓಡಿಸಿದೆ ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನ! ಆಹಾ ಹಾಹಾ! ಮಾತಿನ ಚಂದ ನೋಡು! ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟೋದೂ ಇಲ್ಲಾ ಮೂಸೋದೂ ಇಲ್ಲಾ! ಅಂತವರನ್ನು ನಾನು ಓಡಿಸಿದೆನಂತೆ! ನಾನು! ಆಹಾ! ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಎಷ್ಟೊಂತ ಗೊತ್ತೇ ಆಗುತ್ತಲ್ಲ ಈ ತಮ್ಮನದು? ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕೋದು ಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ತಾನೆ ಕೋಪ! ಆಹಾಹಾ! ನನಗೇನು ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಂತ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ! ಕೃಷ್ಣಾ! ನೀನೇ ಏನೋ ಮಾಟಮಾಡಿದ್ದೀ! ನೀನು ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಮನಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು—ಮನೆಗೂ ಬಾರದಿರುವ ಗುಟ್ಟು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ?—” ಎಂದು ಮೈದುನನ ಮೇಲೆಯೇ ತಿರುಗಿನಂತಳು.

ಕೃಷ್ಣನು ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದನು! ಅವಳು ಹೀಗೆ ಚಟ್ಟನೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಮಾತಾಡಿಯಾಳೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅಂದುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನೂ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಕೆಣಕಿ ಮಾತಾಡಿರುವ ನಷ್ಟೆ? ಅವಳ ಮಾತಿನ ಟಿಫಾದ ಆಘಾತದಿಂದ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಓಡಿಸಿದನೆಂಬ ಅಪವಾದವು ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತೋ ಎಂದು ನಿಮಿಷ ಕಾಲ ಅಂಜಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಅವಳು ಗಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ—“ಮುಚ್ಚು ಬಾಯಿ! ಕಾನೂನು ಗೊತ್ತುಂಟೊಂತ ಕೊಚ್ಚುವುದು ಬೇಡ.” ಎಂದು ಕಾಲನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ತೀನುವಿನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕನು.

ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಣ್ಣನ ಅಂಗಿ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಮಾಯ, ಕೈಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಾಣೆ, ಮುಂತಾದ ದೃಶ್ಯಗಳಿಂದ ಅಣ್ಣನು ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವನೆಂದು ಸೂಚನೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ದೊಡ್ಡ ಟ್ರಂಕು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರ ಮೇಲಿದ್ದ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಪತ್ರವು ಗೋಚರಿಸಿತು. ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಅದನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಓದಿದನು. “ಏನು?—ಏನು?”

ಎಂದು ನಾಲ್ಕೈದು ಕೊರಳುಗಳಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ವ್ರಶ್ಚೆಗಳು ಹಾರಿ ದುವು. ಮೊದಲನೆಯ ಪಜ್ಜಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಲೇ ಸಾರಾಂಶವು ಹೊಳೆದು “ ಏನಿಲ್ಲ-ಗಾಬರಿಯಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾನೆ ” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಪತ್ರವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದನು. ಆದರೂ ನೆರೆಕರೆಯವರು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲು-ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಾಚದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಪತ್ರವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು, “ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ! ಅವನಿಗೆ ಜರೂರಾಗಿ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೇಳದೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತಂತೆ! ”

“ ಯಾವ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ? ” ಎಂದು ಯಾರೋ ಕೇಳಿದರು.

“ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಊರಿಗೆ? ಮೊದಲು ಇದ್ದನಲ್ಲಾ? -ಅಲ್ಲಿಗೇ! ಕಾಗದ ಬಂದೀತು! ಇಷ್ಟೊಂದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಾಬರಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು ನೋಡಿದಿರಾ? ” ಎಂದನು ಕೃಷ್ಣ.

“ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗಿತ್ತು! ” “ ಅವನಾದರೂ ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಿದನಯ್ಯಾ? ” “ ಏನೋ ಪಾಪ! - ಅವರವರ ಹೃದಯದ ಗುಟ್ಟು ಅವರವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು ” “..... ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವರವರು ಅವರವರ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವರವರ ಪಾಡಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಪಿಸುಮಾತಿನಿಂದ “ ಈ ಭೂತಾಕಾರದ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೆದರಿಯೇ ಅವನು ಓಡಿರಬೇಕು ” “ ಓಡಿದನೋ ಉರುಲೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡನೋ! ” “ ಅಲ್ಲಯ್ಯ! ಈ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೇ ಏನೋ ಕಚ್ಚಾಟವೆದ್ದ ಹಾಗಿದೆಯಯ್ಯಾ?! ” “ ಅಲ್ಲದೆ! ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೊಳಗೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮನು ಮನೆಗೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ! ಹೆಂಡತಿ ಹೀಗಾಯಿತು! ಇದೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಯಾರಯ್ಯಾ ಪಲಾಯನ ಮಾಡದೆ ಕೂತಾರು? ” ಎಂದೂ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡರು.

ಅಂತೂ ಶೀನಣ್ಣನು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಂಬುಗೆಯಾಯಿತು. ಸುಂದರಿ ಅತ್ತತ್ತು ಶಾಂತಳಾದವಳ ಚಂದದಿಂದ

“ ಸುಂಠ-ಸುಂಠ ” ಎಂದು ಮೂಗೊರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ “ ಏನೂಂತ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಕೃಷ್ಣ ? ಯಾಕಂತೆ-ಎಲ್ಲಿಗಂತೆ ಹೋದದ್ದು ? ” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೆ ನಿನಗೇನು ? ಬೇಕಾದ್ದು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೇಕೆ ? ” ಕೃಷ್ಣನು ಜರಿದು ನುಡಿದನು.

“ ಅದೇನು ಹಾಗನ್ನುತ್ತೀ ? ನಾನು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಾ ? ಅವರ ಸವಾಜಾರ ನಿನಗೋ-ನನಗೋ ಮುಖ್ಯಾ ?— ” ಸುಂದರಿ ಜೋರಿಸಿದ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಮುಖ್ಯ ತಿಳಿದು ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತೀ ? ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಹೀಗೆ, ನೀನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಅಲ್ಲಾ-ತಾನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನೂ ಅಲ್ಲಾಂತ! ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆಂತ-ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಮಹಾತ್ಮ!— ”

“ ಆಯ್ಯೋ! ಆಯ್ಯೋ! ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ? ಆಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ ? ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ?—ನಾನು ಯಾರೊಡನೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ ?— ” ಸುಂದರಿ ಪ್ರಲಾಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

“ ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಬಾಯಿಬಾಯಿ ಬಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ ನಾಚಿಗೇ ಯಿಲ್ಲದೇ ? ನಿನಗೇನಾಯಿತಮ್ಮಾ ಧಾಡಿ ? ನಿನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದ ಮಹಾರಾಯರುಗಳು ಇದ್ದಾರೆಲ್ಲಾ ? ನಿನಗೇನು ಕಡಿಮೆ ? ಹೋಗಮ್ಮಾ ! ಅವರೊಡನೆಯೇ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟುಕೊ ! ನಿನಗೇನಾದರೂ ಗತಿಗಾಣಿಸಿ ಯಾರು ಮಹಾನುಭವರು ! ”

ಮರ್ಮವೇಧಕವಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದ ರಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಅವನ ಹೃದ್ಗತವಾದ ಉದ್ದೇಶದ ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಸುಂದರಿ ಜಾಗೃತಳಾದಳು. ಗಂಡನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಎರವಾದೆ ವ್ಯಸನದೊಂದಿಗೆ ಮೈದುನನ ಕಾಟಕ್ಕೆ ಇದಿರಾಗಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ನುಡಿದಳು. ಅದರೂ ಅದು ನಿಮಿಷ ಕಾಲ ಮಾತ್ರ.—

“ ಅದೇನು-ಅದೇನು ಹಾಗನ್ನುತ್ತೀ ? ಒಹ್ಲೊ ! ನಿನ್ನ ಹೊಲಬು ನೋಡಿದರೆ, ನನಗೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲೆಂದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ !

ಆಹಾಂ? ನನ್ನನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಹೊರಗೆ ದೂಡುತ್ತೀಯೇನು? ಆಹಾಂ?!” ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ರೌದ್ರಕಾರಿಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತಳು.

“ ಇಲ್ಲ-ಮಹಾನುಭಾವತ್ತಿ! ನಿನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾನೇಕೆ ಕೈಹಾಕಲಿ? ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ, ನಿನಗೂ ಈ ಮನೆಗೂ ಇನ್ನು ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಹೇ, ಮನೆಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಮಾರಿಯೆ!—ಯಾರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ನೀನು ಈ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿರುತ್ತೀಯೋ, ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಡವಿ ರ್ನುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟು. ಇನ್ನು ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಗಂಟು ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೀ-ನಿನ್ನ ದಾರೀ ಹಿಡಿದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಉಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೇನು!” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನು.

ಸುಂದರಿ-ಕೋಪ-ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ—“ ಆಹಹ! ಬೆದರಿಸುತ್ತಾನೆ ನೋಡು! ಏನೋ-ಕೇಳುವವರೆಲ್ಲಾಂತ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ! ಓಹೋ! ಅಣ್ಣನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಎತ್ತಿಹಾಕಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ ಭೂಪ!”

“ ಅಬ್ಬಾ! ರಾಕ್ಷಸಿ! ಕಾನೂನು ಬಾಯಿಗೇನೂ ಕಡಮೆಯಿಲ್ಲ, ಬರಲಿ ನಿನ್ನ ಕೇಳುವವರೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ! ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ!” ಹೀಗೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು “ ಗೌರಿ” ಎಂದು ತಂಗಿಯನ್ನು ಕರೆದನು.

ಗೌರಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. “ ಗೌರಿ, ಇನ್ನು ನೀನು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ!” ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಮಾನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತೀನಣ್ಣನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಬಲವಾದ ಬೀಗವನ್ನು ಜಡಿದನು.

ಸುಂದರಿ ಕೋಪ-ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ ಚೀರಾಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ “ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೇನು ಗತೀ!-ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ! ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಬಿಟ್ಟು

ಹಾಕಿದರಲ್ಲಾ!—” ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರಲು, ಕೃಷ್ಣನು ಗೌರಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟೇಹೋದನು.

ಅವನು ಹೋಗುವಾಗ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಕ್ಕಿ-ಬೇಳೆ ನಾಮಾನುಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದುವು. ಅವು ಗಳು ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬರಲು, ಅವಳು ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗೇಣಿಯ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದಳು. ಯಜಮಾನ ಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಆ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ “ ಏನೂ ಕೊಡಲಾರೆನೆ” ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವಳು ಪಾಪ! ರಾತ್ರಿ ದೀಪಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು; ತರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಸೂ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಹಣೆಹಣೆ ಜೆಸ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನೆರೆಮನೆಯವರೊಡನೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಲು, ಅವರು—“ ಸುಂದರಮ್ಮಾ! ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ವಾದಿಸಲು ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಬಲವಾದ ಜನ ಬೇಕಮ್ಮ. ನಿನ್ನ ಮಾನ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಬಳಿಗೇ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ? ಅವನೇನಾದರೂ ನಿನಗೊಂದು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡದೆ ಹೋದಾನೇ?” ಎಂದು ದಾರೀ ತೋರಿದರು. ಅವಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ವದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ತನಗೂ ಸುಂದರಿಗೂ ಯಾವ ಸಂವರ್ಕ-ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದೂ-ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಸುಂದರಿ ಬರಬಾರದೆಂದೂ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅವಳ ಅಜ್ಜಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ತೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಇನ್ನು ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ? ಅವಳ ಈ ಸಂಕಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ “ ಈ ರಗಳೆಗೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ರಗಳೆ ಬಂದೀತೆಂತಲೇ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಗ್ನಮಾಡಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದೇನಲ್ಲಾ ? ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ತಲೆಗೆ ನಿನ್ನ ಕೈ!” ಎಂದು ಅಟ್ಟಿಬಿಡುವರೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಇನ್ನು ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ತಂದೆ ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಕಡಿದು ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ

ಆಗ ಅವಳ ಮನೋದೃಷ್ಟಿಗೆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಗೋಚರಿಸಿ

ದರು. ಅಂದು ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಪರಿಚಯವು ಸುಂದರಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರಾದರೂ ಸಮೀಪದಿಡ್ಡಂಬಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಸವಿಮಾತಿನ ಆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರನ್ನೆ ಹಿಡಿದರೆ ಅವರೇನಾದರೂ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಯಾರು ಅಥವಾ ಮಾವ-ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ಅಸಹಾಯಳಾದ ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತೆ ತಿರುಗಿಸಿಯಾರು. ಇದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರತಿಫಲ-ದಕ್ಷಿಣೆ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಗೆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರಿಗಿಂತಲೂ ನಂಬುಗೆಯ ಪರಿಚಯದವರು ಬೇರೆಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅದೇ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಒಂದು ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿ ದಿಡ್ಡಂಬಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟಳು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮುಖ್ಯವಾದ ತನ್ನ ನಗದ ಕಿರುಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಹೋದಳು—ತಬ್ಬಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಹೋಗಲು ಧೈರ್ಯವು ಬಾರದೆ.

ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಸಂತಾಪದಿಂದ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಳೋ—ಸಂಜೆಯಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಆಷ್ಟೇ ಸಮಾಧಾನದೊಡನೆ ನಾಪಾಸು ಬಂದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಬೀಳೆಯ ಒಂದು ಮೂಟೆಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವುದೇನು? ಕೃಷ್ಣನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನೆ! ಹಾಗೆಯೆ ದಂಗುಬಡಿದು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂತಳು.

ಅವಳು ಮನೆಗೆ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿ ದಿಡ್ಡಂಬಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಅದನ್ನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಕ್ಕಲು ಮಗನು ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೆ ಕೃಷ್ಣನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅವಳು ಹಾಕಿದ ಬೀಗವನ್ನು ಒಡೆಯಿಸಿ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಸುಂದರಿಯ ಸೀರೆ-ಬಟ್ಟೆ-ಚಾಪೆ-ಜಮಾನೆ ಮುಂತಾದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಹೊರಜಗುಲಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಅಣೆವಾಡಿ, ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು-ಅವಳ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೆ ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ!

ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಓ! ಬಂದಿಯಾ ತಾಯೆ! ಇನ್ನು ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ನಿನಗೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲಮ್ಮ. ಇಕೋ, ನಿನ್ನ-ಬಟ್ಟೆ-ಬರೆ-ಹೊಸತು-ಹಳತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ಜಗುಲಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ರಾತ್ರಿ ಊಟಕ್ಕೇಂತ ನೀನು ಹಗಲೇ ಮಾಡಿಟ್ಟ ಅನ್ನ-ಹುಳಿ, ಮಜ್ಜೆಗೆ ಕೂಡಾ ಇಕೋ-ಇಲ್ಲಿ ಗಡಿಗೆಯ ಒಳಗುಂಟು. ನಿನ್ನ ಬಟ್ಟೆಲೂ ಉಂಟು. ನಿನ್ನ ಚಿಮಣಿಗೂ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಕೂತು ಉಂಡ, ನೀರು ಕುಡಿದು ಮಲಗಿ ಬೆಳಗಾತ ಎದ್ದು ಹೋಗಿಬಿಡಮ್ಮ. ಇನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸಾಮಾನು. ನಿನ್ನ ದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆಯಿತು” ಎಂದವನೇ ಕೃಷ್ಣನು-ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ದೊಡ್ಡ ಬೀಗವನ್ನು ಜಡಿದು, ಬೆಂಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಗೇಚಿ, ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಮಣಿ ದೀಪವ ಹಚ್ಚಿ-ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಬೀಡಿಯನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸುಂದರಿಯ ಅಳು-ರೋಷ-ಸಿಡಿ-ಸುಡುಮಾತುಗಳು ಒಂದನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ ಮಾಡದೆ ಸೀದಾ ಹೊರಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು!

೧೩. ಜೋಯಿಸನ ಸ್ವಾರ್ಥ ಜಾಲ!

ನಿನ್ನೆ ದಿನ ಸುಂದರಿ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಜೋಯಿಸರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರ್ತಾ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಶೀನು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಈಗ ಅವಳ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೇನೂ ವಿಶೇಷವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. “ಬಾ, ಸುಂದರಾಬಾಯಿ! ಬಹಳ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಬಂದಿಯಲ್ಲಾ? ಏನು ವಿಶೇಷ ತಾಯಿ?” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತೀಕರಿಸುತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಮೂಗಿನಿಂದ ಕದಲಿಸಿದರು.

ಸುಂದರಿ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅಳುದನಿಯಿಂದ,— “ಏನು ಮಾಡಲಿ ಜೋಯಿಸರೇ? ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ಗಂಡನು ನನ್ನನ್ನು ಈ ನಡು

ದಾರಿಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದರು.—” ಎನ್ನುವಾಗ ಜೋಯಿಸರು ನಡುವೇ ಬಾಯಿಹಾಕಿ— “ಹೌದು ಹೌದು. ಇವತ್ತು ಬೆಳಗ್ಗೆ ತಾನೇ ನಾನೂ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ಎಲ್ಲಾ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಂತ ನಾನೇ ಹೊರಟು ಬರಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ನೀನೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಒಳಗಡೆಗೆ ಮೋರೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ— “ಯಾರಲೇ! ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಯಾರಿಕೆ ತಾರೇ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

“ಬೇಡ ಜೋಯಿಸರೆ, ಬಾಯಾರಿಕೆ ಬೇಡ. ಮುಖ್ಯ ಈಗ ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇ ತಂದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ನೀವೇ ತೋರಿಸಬೇಕು—” ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಜರುಗಿದ ಯಾವತ್ತೂ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ತೀರಿಸಿ— “ಈಗ ಬರಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ಇರಲಿ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ? ಯಾರು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಯಾರು?— ಎಲ್ಲ ನೀವೇ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಜೋಯಿಸರೆ!” ಎಂದು ಮರೆಹೊಕ್ಕಳು.

“ಓಹೋ, ಇದೋ ಸಂಗತಿ? ಆ ಪೋರ ಕೃಷ್ಣ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದಾನೆಯೇ? ಏನೂ ಹೆದರಬೇಡಮ್ಮ. ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಬೇಡ. ಆತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೋ ನೋಡುವ. ನಿನಗೆ ಅಕ್ಕಿ-ಬೇಳೆ ಮುಂತಾಗಿ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಏನೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಅವನು ನಿನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ದೂಡಿಸಬೇಕು! ಆಗ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ ಅವನ ಗತಿ!—” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಉಡಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನೂ ಅಕ್ಕಿ-ಬೇಳೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ನೆನೆದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ನಂಬುಗೆ-ಆದರ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ “ನಾನೇ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಮ್ಮ” ಎಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಹೇಳಿದ ಜೋಯಿಸರ ಮೇಲೆ, ಸುಂದರಿಗೆ ತುಂಬಾ ನಂಬುಗೆಯೂ ಧೈರ್ಯವೂ ಉಂಟಾದುವು. ತನ್ನ ನಗದ ಕಿರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆ ಜೋಯಿಸರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟನೆಯಾಗಲ್ಪಟ್ಟಳು.

ಅವಳು ಬಂದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ರಾಮಾಜೋಯಿಸರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ವಿಚಾರವೇ ಸುಳಿದಾಡಲಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಅಡಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಆವಾರ್ತಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಷಯದ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಆ ವಾರ್ತಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಅವರಿಗೆ ಲಾಭವಾಗಿತ್ತು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ “ವಧು ಬೇಕು” “ವರ ಬೇಕು” ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಈ ಜೋಯಿಸರು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಫಲದಾಯಕರಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಬಾರಿ “ವಧು ಬೇಕು” “ವರ ಬೇಕು” ಎಂಬ ಆ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಾರ್ಥವಾಗಿ ತಾವೇ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತಕ್ಕ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕನ್ನಡ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಚಂದಾದಾರರಾಗಿದ್ದರು— ಯಾವಾಗಾದರೂ ಅದು ಲಾಭದಾಯಕವಾದುದೇ ಎಂದು. ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಅವರು ಪದೇ ಪದೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಿರಲೇಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೊಂದು ಪ್ರಕಟನೆಯಿತ್ತು.—

“ಆನಾಥರಾದ ಕುರೂಪಿಯರಿಗೊಂದು ಸುಸಂಧಿ !

ಜನ್ಮತಃ ಅಕರಾಳ-ವಿಕರಾಳವಾದ ಕುರೂಪದಿಂದಿರುವ ತರುಣ ಹೆಂಗುಸು ಬೇಕು. ‘ಏಕೆ?—ಏನು’— ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಮೊದಲು, ಆ ಹೆಂಗುಸಿನ ಫೋಟೋವನ್ನು ಕಳುಹಿಸೋಣವಾಗಬೇಕು. ನಾವು ಒಪ್ಪಿದ ಫೋಟೋವಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ೧೦೦/— ಬಹುಮಾನವಿತ್ತು, ನಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಆ ತರುಣಿಯನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ವಿಳಾಸ:— ಬಿ. ಟಿ. ಮುಖರ್ಜಿ,

ನಂ. ೨೮. ಕುಸ್ಪಣ್ಣ ಕುಟ್ಟೇ ರೋಡ್, ಮದರಾಸು.”

ನಿನ್ನೆ ಬಂದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಈ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಕಟನೆ. ‘ಏನೇ ಇರಲಿ, ‘ಹೋದರೊಂದು ಕಲ್ಲು—ಸಿಕ್ಕಿದರೊಂದು ಹೆಣ್ಣು’ ಅದರೆ ಮೊದಲು ಅವಳ ಫೋಟೋ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು

ಹೇಗಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬೇಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದೆ ಹೋಗಳು. ಹೇಗಾದರೂ ಕೃಷ್ಣನು ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕದೆ ಇರಲಾರನು.....ಹುಂ, ನೋಡೋಣ. ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಅವಳ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿಕೊಂಡರು. ಈಗ ನಾನೂ ಯಾಕೆ ಕೊಂಚ ಹಿಂಡಿ ನೋಡಬಾರದು? — — ಹೌದಯ್ಯ! ಇದೊಳ್ಳೇ ಉವಾಯ! ಎಲ್ಲೆ?— ಮುಕುಂದರಾಯರ ಎಡ್ರೆನ್ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೇ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ? ’

ಈ ಬಗೆಯ ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲವಾದುದೂ ರಾತ್ರಿಯಾದುದೂ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪಂಚಾಂಗದ ಕಟ್ಟನ್ನು ತಂದು ಹುಡುಕಿದರು. ಮಹಾ ಧೂರ್ತರಾದ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಸುಂದರಿಯ ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆಯಾದುದ್ದಿವ್ವಾಗ ಮುಕುಂದರಾಯರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುತುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಅದು ಸಿಕ್ಕಿತು.

“ ಪಿ. ಮುಕುಂದರಾವ್

ಗೋಕುಲವಿಲ್ಲ.

ಅನಂತಪುರ.”

ಎಂಬುದು ವಿಳಾಸ. “ ಜೈ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ!” ಎಂದು ತನಗೆ ತಾವೇ ಜಯ ಜಯಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅವರ ಗೃಹಿಣಿ ರಾತ್ರಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಜಪತಪಗಳನ್ನು ಚಿಟಿಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ, ಗಬಗಬನೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಲಾಂದರ, ಕಾಗದ, ಪಾಂಟನ್ ಪೇನ್ ಕನ್ನಡಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು :—

“ ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀ ಮುಕುಂದರಾಯರ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ, ದಿಡ್ಡಂಬಳ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸನ ವಿನಮ್ರ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಗಳು. ನನ್ನ

ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ-ಮುಖತೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೊಳ್ಳಾಜೆ ನು ರಾಯ
 ಣಯ್ಯನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಮಗೆ ನಾನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು.
 ಸೌ. ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ತ್ಯಾಜ್ಯಪುತ್ರಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ
 ಪರಾಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳಷ್ಟೆ? ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವಿವಾಹ
 ವಾದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲರಿ. ಈಗ ಅವಳ ಗಂಡನಾದ
 ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬ ಹುಡುಗನು ಸೌ. ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯನ್ನು
 ತ್ಯಾಜ್ಯಮಾಡಿ ಪತ್ತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಕೃಷ್ಣ
 ರಾಯನು ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಕೈವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೌ. ಸುಂದರೀ
 ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆಹಾಕಿರುತ್ತಾನೆ ಈಗ ಅವಳಿಗೆ
 ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಪ್ರಕೃತ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ.
 ನಾನು ಕೊಳ್ಳಾಜೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೊಡನೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತ
 ನಾಡಲು— “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅವಳ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ತಲೆಹಾಕುವದಿಲ್ಲ;
 ಮದುವೆಯಾಗುವ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ನನಗೊಂದು ಕರ್ತವ್ಯವಿತ್ತು. ಇನ್ನು
 ಅವಳು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿತವಾಗಿ ಕಾಲಿಡಕೂಡದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ
 ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಆ ಅಬಲೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಯಾರ
 ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು? ಜನ್ಮದಾತರಾದ ತಾವೇ ಈಗ ಅವಳ
 ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿರುವರೆಂದು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ತಾವೇ ಅವ
 ಳನ್ನು ಈಗ ಕಾಪಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ತಾವು ಅವಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
 ಯಾವ ಬಗೆಯ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳವರಿರುವರೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು.
 ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಬಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ
 ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗವುಂಟು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ
 ನಾನಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ
 ನಡೆದರೆ— ಯಾರಿಗೂ ಏನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯೂ ಸುಖ
 ವಾಗಿ ಬಾಳಿಕೊಂಡಿರುವಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯುಂಟು. ಆದರೆ
 ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣದ ಸಹಾಯವೂ ಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಘನಶಾಲಿ
 ಗಳಾದ ತಾವು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಉತ್ತರ ಬರೆಯುವಿರಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.
 ತಾವು ಉತ್ತರ ಬರೆಯಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಿರಾದರೆ, ನಾನು ಸೌ. ಸುಂದರೀ

ಬಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಅವಳೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಓದಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತೋರಿದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಇಂತು ತಮ್ಮ ವಿಧೇಯ.

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ.'''

ಹೀಗೆ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಆ ಜೋಯಿಸರು ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ತಾವು ಒಕ್ಕಾಣಿ ಹೇಳಿ ಹೀಗೆ ಬರೆಸಿದರು :-

“ ತೀ. ಸ್ವ ತಂದೆಯವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳಾದ ಮಗಳು ಸುಂದರಿಬಾಯಿ ಮಾಡುವ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ. ಕ್ಷೇಮ, ಅಪ್ಪಾ, ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡದಿರುತ್ತಿದ್ದಿರಾ? ಹತಭಾಗ್ಯಳಾದ ನಾನು ಕುರೂಪಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ನನ್ನ ತಪ್ಪೆ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಮಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಗೌರವಹೀನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದೆ? ಉಪಾಯದಿಂದ ಹೊರಗಿಂದ ಹೊರಗೇ ನನ್ನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾವನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿರಿ. ಮದುವೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೂ ನೀವು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಗಂಡನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಬಿಂ ರೂಪಾಯಿಯ ನಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೈದುನನು ಎತ್ತಿಹಾಕಿ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ದೂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಾವನೂ ನನಗೆ ಆಶ್ರಯವೀಯಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ದಯಾಶಾಲಿಗಳಾದ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ನನಗೆ ತಂದೆಯ ಹಾಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಬಡವರಾದ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇರಬಹುದು? ನನ್ನ ಮದುವೆಗಾದರೂ ಇವರೇ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ನಂಬುಗೆಯಿಂದಲೇ ಇವರ ಆಶ್ರಯ ದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹೊರತು ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆನುಸಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಗಂಡನ ಮನೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ದೊರೆಕಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಎತ್ತಿಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ನನ್ನ ನಗಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಮಿಂಟಿಸಲಿಕ್ಕೂ ನೀವು

ಸಹಾಯಕರಾಗಬೇಕು. ಗಂಡನ ಮನೆಯ ಗತಿ ತಪ್ಪಿದಮೇಲೆ ಎಂದೆಯ ಮನೆಯೇ ಗತಿಯಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ಅಪ್ಪಾ, ನೀವು ಬೇಗನೇ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರನ್ನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತೇನೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ಜೋಯಿಸರೇ ನಿಮಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ, ಅಪ್ಪಾ, ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ನೀವೇ ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವ ಈ ನಿಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರಲಿ. ಇತಿ ಮಾಡುವ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ— ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳಾದ ಮಗಳು— “ಸುಂದರಿ”

ಈ ಬಗೆಯ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಜೋಯಿಸರು ಚಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರೂ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ವಿಚಾರವೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. “ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನೇನೋ ನಾಳೆಯೇ ಟಿಪ್ಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಬಿಡುವುದು. ಎಂಟು ದಿನದೊಳಗೆ ಉತ್ತರ ಬಂದೀತು. “ಓ ಜೋಯಿಸರೆ, ನೀವೇ ಹೇಗಾದರೂ ಅತ್ತಣೆಂದತ್ತವೇ ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಿಸಿರಯ್ಯ! ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಇಗೋ ಕಳುಹಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದೇ ಮುಕುಂದ ರಾಯರ ಉತ್ತರ ಬಂದೀತು. ಸರಿ, ಆಮೇಲೆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?— ಅಹಾ! ಇದೇನು ಯೋಗವೆಂದರೆ! ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಖರ್ಜಿಗೆ ಸುಂದರಿಯ ಫೋಟೋ ಒಂದು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಇದು ಗೆದ್ದರೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಗಂಟು ನನಗೆ ಕಾದಿಟ್ಟುದೇ ಉಂಟು. ಹೆಂಗುಸೂ ಗಡೀಪಾರಾದ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.— ಆದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಎಂದಾದರೂ ಆ ಸುಂದರಿಯ ವಿಷಯ ನನ್ನ ಕೂಡ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡದೆ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವ ಕ್ಯೇನು ಹೇಳುವುದು? ಹೇಳುವುದೇನು? ನೀವು ಹೇಗೂ ಸುಂದರಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನೆ ಕಡಿದು— ಅವಳು ಮನೆಗೇ ಬರಬಾರದೆಂದು ಖಂಡಿತ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಅದುದರಿಂದ ಅವಳು ನನ್ನ ಮರಿಹೊಕ್ಕಳು. ಪಾಪ, ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂತಲೇ ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯಿತ್ತು. ಹೊಸವೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಶೀನು ಇದ್ದಾನೆಂತ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀವೂ

ಬರಬೇಕಂತ ನನ್ನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ನಾನು 'ಆಗಲಿ ಅಮ್ಮಾ'ಂತ ಅವಳನ್ನು ಹೊಸವೇಟೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು— ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ, ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದೆ. ತಪ್ಪೇನು?' ಎಂದು ಹೇಳಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಅಲ್ಲಾ ಯಾರು ಕೇಳಿದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇನ್ನು—ಹೌದು. ಅವಳ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ನಗದ ಕಿರುಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಂದಿದೆ.— ನೋಡೋಣ; ಅದೂ ಈ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ?—”

ಚಂದ್ರೋದಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬುವ ಕಡಲಿನಂತೆ, ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಆ ಆಲೋಚನಾಲಹರಿಗಳ ಅನಂದದಿಂದ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡೇನಿದ್ದಾ—ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರು. ಬೆಳಗಾದರೂ ಅವರ ಆಲೋಚನೆ ಸಾಗಿಕೊಂಡೇ ಇತ್ತು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಸ್ತರ ಕಿಟ್ಟಿಯನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಯಾಮರಾ ಉಂಟು. ಸುಂದರಿ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನಾಳೆ-ನಾಡದಿನೊಳಗೆ ಜೋಯಿಸರ ಬಳಿಗೆ ಬಾರದೆ ಹೋಗಳು. ಆಗ ಹೇಗೆ ಅವಳನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಮಾಸ್ತರ ಕಿಟ್ಟಿಯನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಫೋಟೋ ಹಿಡಿಸಬೇಕು, ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಗಣನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವರ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂಬ ರಾಧಿದೇವತೆಯಾದ ಸುಂದರಿಬಾಯಿಯೇ—ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಆಗಲೇ ಐತಂದಳು.

ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟಿತೆಯಾದ ಸುಂದರಿ, ತನ್ನ ಗಂಟುಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು “ಉಸ್ಸಮ್ಮಾ” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರ ಮುಂದೆ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಳು. “ಇದೇ ನಮ್ಮ? ಮತ್ತೇನಾಯಿತು?” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಶಬ್ದವು ಹೊರಟಿತು.

“ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿಯೇ ಹೋಯಿತು. ನಿನ್ನೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ?— ಅದನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಕೃಷ್ಣ, ಕೂಡಲೇ ಬೀಗ ಮುರಿದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೆಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟ! ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟ!—” ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ತೀರಿಸಿದಳು.

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಜೋಯಿಸರು ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದವಾದ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ— “ಸರಿಯಮ್ಮ, ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತುಬಿಡು. ಸುಂದರೀಬಾಯಿ! ನೀನೇನೂ ಚಿಂತೆಮಾಡಬೇಡ! ನಿನಗೆ ಸುಖವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಾನು ದಾರಿ ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸನೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ!”

ಈ ದೃಢ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಂದರಿಗೆ ಪರಮ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು, “ಏನು ಮಾಡುವುದು? ನಿಮಗೆ ನನ್ನಿಂದ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾದಹಾಗಾಯಿತು.” ಎಂದಳು ಕೃತಜ್ಞತಾಸೂಚಕವಾಗಿ.

“ಅದಕ್ಕೇನು ಬಿಡಮ್ಮ. ನನಗೂ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆ? ಅದಿರಲಿ ಸುಂದರಮ್ಮ. ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ಮೈದುನನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸ್ವಭಾವದವನಾದುದರಿಂದ ನಿನಗೂ ಅವನಿಗೂ ಎಂದಿಗೂ ಸರಿಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಯಾದರೂ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕತಕ್ಕವನೆ. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅವನಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಕೋರ್ಟಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಹತ್ತಬೇಕು. ಕಾನೂನು ಬಹಳ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಜೀವದಲ್ಲಿರುವನಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆಯೇ ವ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅವನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ—ಏನೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ.—”

“ ಬಹುಶಃ ಹೊಸವೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೋ ಏನೋ!”

“ ಏನೋ! ಹೊಸವೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನಂತ ಮಾಡುವ. ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಂತ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟ ಉಂಟೋ? ”

“ ಉಂಟು, ಹಾಗೆ ನೀವು ಮಾಡಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರ ಎಂದಿ ಗಾದರೂ ಮರೆತೇನೆ?”

“ ಹುಚ್ಚಿ— ಹುಚ್ಚಿಎಂದರೆ ನೀನೆ ಸರಿ! ನೀನನ್ನು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅವನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡಾವಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ಕೇಳಿದರೆ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನಲ್ಲದೆ ಹುಡುಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತಾನೇನು?”

“ ಅಲ್ಲ ಜೋಯಿಸರೆ, ಸಿಟ್ಟುಗಬೇಡಿ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗುವಂತವ ರೊಡನೆ ನೀವೇ ನನ್ನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದಿರಲ್ಲಾ? ”

“ ಇದೊಳ್ಳೇ ಮಾತು! ಮುಂದೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಗುತ್ತೇಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಈ ಭೂಮಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಗೊತ್ತೋ? ಅಂತು ಸುಂದರಿ ಬಾಯಿ! ಇನ್ನು ನೀನು ಶೀನುವಿನ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು ”

“ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆ?”

“ ಕೇಳು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಕೈಹಾಕಬಹುದಾದರೂ ಅದು ಸುಲಭವಲ್ಲ; ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಬಲವಾದ ಸಹಾಯಕರು ಬೇಕು. ನೂರಾರು ಬಾರಿ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಆದಿತೇ? ನಾನು ಯಾರು ನಿನಗೆ? ”

“ ನಿಜ. ನನ್ನ ಮಾವನಂತೂ ನನ್ನ ಗೋಜಿಯನ್ನು ಪೂರಾಬಿಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಂತೂ ನನ್ನ ಮುಖಾವಲೋಕನ ಕೂಡಾ ಮಾಡಲಾರನಂತ ಆಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ! ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ನಾನು?”

“ ಅದೇ— ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಂಬಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮುಕುಂದರಾಯರ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ— ನೀನು ಹಟದೊಟ್ಟು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೂ— ನೀನು ತನ್ನ ಮಗಳೇ ಅಲ್ಲ— ಯಾರೋ ಏನೋ— ಎಂದು ತಸ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.”

“ ಹೌದು. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕು— ದೇವರೇ ನಾನು? ”

“ ಹೆದರಬೇಡ ಕೇಳು. ಈಗ ದೇವರು ಒಂದೇ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಆ ದಾರಿ ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋಂತ ಇನ್ನು ಮೇಲೆಯಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು. ಈಗ ನಿನಗೆ ವಿಮೋಚನೆಯಾದದ್ದಕ್ಕೂ ಇದೊಂದು ದಾರಿ ಫಕ್ಕನೆ ಹುಟ್ಟಿ ತೋರಲಿಕ್ಕೂ ಏನೋ ದೈವಯೋಗವೇ ಇರಬೇಕು. ಇಗೋ ನೋಡು! ನಿನ್ನೆ ಬಂದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಮಾಚಾರವುಂಟು—” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಂದು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮುಖರ್ಜಿಯ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಓದಿ, ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನೀಡಿದರು. ಅವಳೂ ಅದನ್ನು ಓದಿನೋಡಿ—

.. ಕ್ಷಾದು, ಇದೇನು ? ಹೆಂಗುಸು ಬೇಕು-- ಅಂದರೆ ? ” ಎಂದು ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

.. ಕರೂಪಿಯಾದ ಹೆಂಗುಸು ಬೇಕಂತೆ ! ನೋಡವ್ವು, ಇದು ಒಳ್ಳೇ ಸಂದರ್ಭವಲ್ಲವೆ ? ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ಒಂದು ಫೋಟೋ ತೆಗೆಯಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿ ನೋಡಿಬಿಡುವ ಬಾಧಕವೇನಮ್ಮ ? ”

.. ಯಾಕೇ- ಏನೂ- ಅಂತ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಫೋಟೋ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ? ”

.. “ ಫೋಟೋ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಅದು ಇಂಥಾದ್ದಕ್ಕೇಂತ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದಷ್ಟೇ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಗೆದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ಮದರಾಸಿನಂತಹ ದೊಡ್ಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನೋಡೋಣ. ಅದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಈಗ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನದೇನು ಹೋಯಿತು ? ”

ಸುಂದರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಶಂಕಾತಂಕಗಳಿಂದ ಡೋಲಾಯಮಾನವಾಯಿತು. ಅವಳು ಮೌನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಚತುರ ಜೋಯಿಸರು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಭರವಸೆಯನ್ನೂ ಆಶೆಯನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ “ ಆಗಬಹುದು ” ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದಳು.

ಸದ್ಯದ ಸುಂದರಿಯ ವಾಸವು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಮಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು. ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಜೋಯಿಸರು ಮಾಸ್ಟರ್ ಕೆಟ್ಟಿಯನ ಮನೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಫೋಟೋ ತೆಗೆಯಿಸಿದರು. ಮರುದಿನವೇ ಫೋಟೋವಿನ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳು ಡೆವೆಲಪ್ ಆಗಿ ಜೋಯಿಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದುವು. ಆಹಾ ! ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯ ಫೋಟೋ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ನೋಡತಕ್ಕಹಾಗೆ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿತ್ತು.

ಜೋಯಿಸರು ಆ ಫೋಟೋವಿನ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಲಕೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, “ ವಾರ್ತಾ ಪ್ರಕಾಶಿನೀ ” ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಫೋಟೋ ಕಳುಹಿಸಿ

ದ್ದಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾನುಸಾರವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಇವಳು ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರಬಲ್ಲಳು.” ಎಂದೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರೊಳಗಿಟ್ಟು, ಟಿಪ್ಪಾಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಸುಂದರಿ ತನ್ನ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಅದ್ಭುತ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ— “ ಆಹ! ಚಂದಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನಲ್ಲ ನಾನು? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನಂಥ ಕುರೂಪ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಆ ಮುಖರ್ಜಿ ಬಯಸುವುದೆಂದರೆ? —ಯಾಕೋ?— ಏನೋ? ಆ ಮುಖರ್ಜಿ ಯಾರೋ? ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಯಾಕೋ? ಮದುವೆ—ಗಿರುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನೋ ಏನೋ! ಮದುವೆ! ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮದುವೆಯೇ ನನಗೆ? ಆಹಾ! ನಾಚಿಗಿಯಾದೀತಲ್ಲಾ ನನಗೆ? ಮೊದಲಿನ ಗಂಡ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿದ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದ! ಆದರೂ ಫಕ್ಕನೆ ಅವನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಮರೆಯಲಿ? ಇನ್ನೊಬ್ಬ ನನ್ನಂಥವಳೇ ಬೇಕೂಂತ ಫೋಟೋ ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತರುಣಿಯೇ ಬೇಕೂಂತ ಯಾಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು? ಹೀಗೆ ತಾನೇ ಕೋರಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಪ್ರೀತಿಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟಾರೆ? ಆಹಾ! ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ನನ್ನ ಫೋಟೋಕ್ಕೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದವರು ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತರೇ ಆಗಿರಬೇಕು! ದೇವರೆ! ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆದೇ ಬರೆದಿದ್ದಿಯಾ?—” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಂದವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಮುಖರ್ಜಿಯ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರದ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು.

೧೪. “ ಅಂತೂ ಗೆದ್ದೆನಲ್ಲ!”

ಮುಂದೆ ಒಂದು ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ಮುಖರ್ಜಿಯ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ, ಮುಕುಂದರಾಯರ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗಳು ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಬಂದುವು. ತಂತ್ರಶಾಲಿ ಜೋಯಿಸರ ಜಾಲವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಕುಂದರಾಯರ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಊಹಿಸಿದಂತೆಯೇ “ ಜೋಯಿಸರೆ, ನೀವು ಹಾಕಿದ ಪತ್ರಗಳು ಸೇರಿದುವು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ನಾಯಿತು. ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜನಿಂದ ಪಾಪದ ಫಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕುಟ್ಟಿದ ನನ್ನ ಮಗಳಿಂದಾಗಿ ನಾನು ತುಂಬಾ ವ್ಯಸನಕ್ಕೀಡಾದೆನು. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಪೀಡೆ ತೊಲಗಿ ಹೋದೀತೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ಎಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರೆಯಲಾರೆನು. ಒಟ್ಟಾರೆ ನನ್ನ ಮಗಳ ವಿಷಯವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳದ ಹಾಗೆಯೋ--ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದ ಹಾಗೆಯೋ ನೀವೇ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಆದೀತೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರದಿಂದ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತಗಲುವ ಖರ್ಚುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದರೆ ಕಳುಹಿಸುವೆನು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಾಂತದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬಹು ಮಾನವನ್ನೂ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ." ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದರ ಅಕ್ಷರಗಳು ಯಾರೋ ಹುಡುಗರದು. ಮುಕುಂದರಾಯರ ದಸ್ತತ್ತೂ ಅದರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದು ಮುಕುಂದರಾಯರ ಪತ್ರಾಭಿಪ್ರಾಯವೆನ್ನಲು ಏನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಮುಕುಂದರಾಯರೆಂದರೆ ಪರಮ ಧೂರ್ತಶಿಖಾಮಣಿ ಯೆಂದೂ, ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಹಣವನ್ನೂ ದರೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವಂತಹ ಕೊಬ್ಬಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದೂ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ಕೂಡಲೇ ಜೋಯಿಸರು ಮುಕುಂದ ರಾಯರಿಗೆ ಹೀಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಹಾಕಿದರು:—

“.....ತಮ್ಮ ಪತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಯ್ತು. ನಾನು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಪರಮಾಪ್ತ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಲಕ್ಷೋ ವ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೊಡನೆ ಸಾ. ಸುಂದರೀ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಈ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಹಾಯಿಸದಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸುಂದರೀ ಬಾಯಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯುಂಟು. ಅವಳು ಮುಂದೆ ಸುಖವಾಗಿರುವಳೆನ್ನಲು ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ದಾರೀ ಖರ್ಚಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟೇ ತಾಗೀತೆಂದು ತಾವೇ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ

ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದರೆ, ನಾನೇ ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿ ತಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿಸುತ್ತೇನೆ.—”

ಈ ಸತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಬಂದುದು ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಒಂದು ಮಣಿಯಾರ್ಡರು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದು ಹೀಗೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಒಕ್ಕಣೆ:-

“ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೆ! ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದೆ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟು. ಈ ರೂಪಾಯಿ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋದೀತೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ವಿಷಯವು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಬರಲೇಬಾರದು.”

ಜೋಯಿಸರು ಇದನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು—“ಆಯಿತಯ್ಯ! ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮ ಗೋಜಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಮಗಳ ಸಂಬಂಧ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಅವಳ ಮದುವೆಯ ವರೆಗೆ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದಿರೋ, ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕದ ಮೇಲೆ ಈ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಕುಸುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಂತ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಿರಿ! ಭಲೇ-ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ!” ಎಂದು ಉಬ್ಬಿಹೋದರು.

ಜೋಯಿಸರ ಈ ಒಳಲಂಭದ ಗಂಭವಾರ್ತೆಯೂ ಸುಂದರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವಳು ಮದರಾಸು ಪ್ರಯಾಣದ ಸಮಾರಂಭ-ಸಡಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಮದರಾಸಿನ ಮುಖರ್ಜಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಸುಂದರಿಯ ಫೋಟೋ ವಿಜಯನಾದ ಬಗ್ಗೆ ಪತ್ರವು ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ- “ನಿಮ್ಮ ಫೋಟೋ ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ಶ್ರಮವೂ ಕೋರಿಕೆಯೂ ಬಲು ಬೇಗನೇ ಸಾರ್ಥಕ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಸಂದರ ಫೋಟೋ ನಿಮ್ಮದೊಂದೇ ಸರಿ! ಇಂತಹ ವಿಕೃತ ನಿಸರ್ಗ ಸುಂದರ ತರುಣಿಯರು ನನಗೆ ಅತೀ ಅಗತ್ಯ. ನಾವು “ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ದಾರಕ ಮಂಡಲಿ” ಎಂಬೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕಳಾಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯವು ಅಗತ್ಯ. ನೀವು ಈ ಮಂಡಲಿಗೆ ಸೇರಿ, ತಕ್ಕ ತರಬೇತನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುಂದೆ

ಪ್ರಸಂಚ ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಮೆರೆಯಲಿಕ್ಕಾ ಎಡೆಯುಂಟು! ಸಿಮ್ಮ ಅಭಿರುಚಿ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ತರಬೇತನ್ನು ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ತರಬೇತು ಹೊಂದಿ ಕಾರ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ವರೆಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೨೫ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕೋಣೆ, ಊಟ-ಉಡುಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಉಚಿತ. ನಿಮ್ಮ ನ್ಯಾಯ-ನೀತಿಗಳಿಗೇನೂ ಬಾಧಕ ಬಾರದಂತೆ ನಾನೇ ಜವಾಬುದಾರರಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿರ್ಬಂಧಕವಾದ ಕಾನೂನುಗಳು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮಂಡಲಿಯ ಮೆಂಬರರಾಗಿದ್ದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಾಗಬಹುದು. ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಸಂಗಡಿಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರ— ನಮ್ಮ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಜು ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ— ನಿಮ್ಮ ಚಾರ್ಜಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆಗಲೇ ಬಹುಮತಿ ರೂಪಾಯಿ ಸೂರರ ಮೊತ್ತವನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ವಿ. ಸೂ.— ನೀವು ನಮ್ಮ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿರುವಿರೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ನಮಗೆ ಆಗುವ ವರೆಗೆ, ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಳವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಕೊಡದೆ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೆಲವು ನಿಬಂಧನೆಯ ಮೇಲೆ-ಭದ್ರತೆಯ ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಡಲು ನೀವು ಒಪ್ಪಿರಬೇಕು. ಇದು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ಇಂತು ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿಲಾಷಿ:— ಬಿ. ಟಿ. ಮುಖರ್ಜಿ ”

ಈ ಸತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಘಾರಂ ಕೂಡಾ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಭರಾಯಿಸಿ ಸುಂದರಿಯ ದಸ್ತುತ್ತು ಕೂಡಾ ಹಾಕಿಸಿ ಮೊದಲೇ ಮುಖರ್ಜಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಅವಳನ್ನು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹುರುಡಿಸಿದರು. ‘ಮತ್ತೆ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಸುಂದರಿ, ಇದೇನೋ ‘ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ’ ಎಂದು ತಿಳಿದಕೂಡಲೇ ಹೇಗೋ-ಎನೋ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಸಪಾಯಿಯಾದ ನಾಲಗೆಗೆ ಸೋಲಾದೀತೆ? ಅವಳ ಎಲ್ಲಾ ಶಂಕೆ-ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಅವರು ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲ್ಲೆ ಹಾರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ— “ಸುಂದರೀಬಾಯಿ! ನನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹೆದರಿಕೆಯಾಕಮ್ಮ? ಹಾಗೆ ನಿನಗೆ ಹಿಡಿಯದರೆ ವಾಪಾಸು ಬಂದರಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಬಂದರೆ ನಷ್ಟವಲ್ಲವೋ

ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು. ಏನೂ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಮದರಾಸಿನಿಂದ ಅನಂತಪುರವು ಹತ್ತಿರ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ನೋಡುವ. ನೀನೇನೂ ಹೆದರಬೇಡಮ್ಮ—” ಎಂದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಜಾಯಿಸಿ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಗೊತ್ತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ದಿವಸದಲ್ಲಿ— ಅದು ಬಹು ಬೇಗ ದಲ್ಲಿಯೇ— ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಮದರಾಸಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅವರು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಹೊರಟು, ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಂಗಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರೀಬಾಯಿಗೆ ಸಿನೆಮಾವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಸುಂದರಿ ಅದುವರೆಗೆ ಸಿನೆಮಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿದ್ದಳು ಮಾತ್ರ. ಅಂತಹಳಿಗೆ ಜೋಯಿಸರು ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳಿಗಾದ ಅದ್ಭುತಾನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ.

ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಒಂದೇ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಪು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಸುಂದರಿ ತುಂಬಾ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದಲೇ ಕಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಳು. ಕುಳಿತು ಕುಳಿತು ಬೇಸರವೇ ಅವಳಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಅಪರೂಪವಾದ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣವಲ್ಲವೇ ಅದು? ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೃಶ್ಯಗಳು ಊರುಗಳು, ಕೇರಿಗಳು, ದೇಶಗಳು-ಭಾಷೆಗಳು, ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಗುಡ್ಡಗಳು, ನದಿಗಳು-ಕೋಡುಗಳು-ತೊರೆಗಳು, ಮರಗಳು-ಕಾಡುಗಳು-ಕೆರೆಗಳು--ಮನೆಗಳು-ಮಂದಿರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ದೃಶ್ಯಮಾಲಿಕೆಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕೌತುಕವಾಗಿದ್ದವು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳು ಮಲಗದೆ ಆಗಾಗ ತೂಕಡಿಸಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೊಂಚುಗಾರ ಜೋಯಿಸರು,—“ ಮಲಗಬಾರದೇ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ! ಸ್ಥಳವುಂಟಲ್ಲಾ? ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಸಿನೆಮಾ ನೋಡಿ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟಿದ್ದೀ. ಇವತ್ತೂ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟರೆ ನಾಳೆ ಅರೋಗ್ಯವೇ ಕೆಟ್ಟೇತನ್ನಾ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಮಲಗಗೊಳ್ಳಿಸಿದರು. ಅವಳಿಗೂ ರೈಲುಗಾಡಿಯ ಡಗಡಗಾಕಾರವು ತಾಳ-ಮೇಳ

ಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿದಂತೆ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಸುಖವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದಳು. ಇತರ ಪ್ರಯಾಣಿಕರೂ ಗೊರಿಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

‘ ಇದೇ ಸಮಯ ’ ವೆಂದುಕೊಂಡು ಕಳ್ಳ ಜೋಯಿಸರು ಸುಂದರಿಯ ಸೆರಗಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೆಗೆದು, ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವಳ ಟ್ರಂಕಿನ ಬೀಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಳಗಣದ ನಗದ ಕಿರುಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ನಗಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಬೀಗಬೀಗನೆ ತಮ್ಮ ಕೋಟಿನ ಒಳಜೇಬಿನೊಳಗೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಖಾಲಿಯಾದ ಕಿರುಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಓಡುವ ರೈಲಿನ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಎಸೆದು, ಮತ್ತೆ ಟ್ರಂಕು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಚ್ಚಿ ಬೀಗ ಹಾಕಿ, ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ಅವಳ ಸೆರಗಿಗೇ ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದು ಗೆಲುವಿನ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು !

ಆ ಮೇಲೆ ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮದರಾಸಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾಯಿತು. ನೋಡದ ಹಳ್ಳಿಗರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ನೋಡಿದರೆ, ಹೆದರಿ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ನಗರರಾಜವು ಮದ್ರಾಸು. ಜೋಯಿಸರು ಈ ಮೊದಲು ಎರಡು ಬಾರಿ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆಸಾಮಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅದುದರಿಂದ ಅವರು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಸ್ತಂಭಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭಯಂಕರವಾದ ಯಾವುದೋ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಇಂಜಿನುಗಳ ಕರ್ಮಶಾಲೆಯಂತಿರುವ-ಮೇಲೂ ಕೆಳಗೂ ಮಹಾಪಾಯಕಾರಿಗಳಾದ ಮಿಂಚಿನ ಸರಳುಗಳು ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬೀದಿಗಳನ್ನೂ - ಸ್ತಂಭಿ ಭೂತರನ್ನೂ ಗಿಸುವ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಘನಮಂದಿರಗಳನ್ನೂ - ಗಜಬಜಿಸಿರುವ ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನೂ - ಕ್ಷಣೇಕ್ಷಣೇ ಅಪಾಯವನ್ನಿ ದಿರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಟ್ರಾಮುಬಸ್ಸು-ರಿಕ್ಲಾ-ಜಟಕಾ-ಕಾರು-ಸ್ಯಾಕಲ್-ಮೊದಲಾದ ಗಾಡಿಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ನೋಟಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಸುಂದರಿಗಾದ ಅನಂದಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಮೊದಲು ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಂತಹ ಹೊಟೇಲಿಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸದಾರರನ್ನು

ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಹಾಗು ಬಿ. ಪಿ. ಮುಖರ್ಜಿಯ ಸೇವಕ ನೊಬ್ಬನ ಮೂಲಕವಾಗಿ—ಪ್ರಚಂಡವಾದೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕಟ್ಟಡದ ಆಫೀಸು ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತರಾಗಿ ಮಿಸ್ಟರ್ ಮುಖರ್ಜಿ ಮಹಾಶಯನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದರು.

ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯದ ಮಾತುಕತೆಗಳಾಗುವಾಗ ಮುಖರ್ಜಿ ಇದಿರು ಬೆಂಚಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ತುಂಬಿಕುಳಿತಿದ್ದ, ಸುಂದರಿಯ ಸುರೂಪಾಂಗಗಳನ್ನು ಆಸಾದಮಸ್ತಕ ಪರಿಯಂತವಾಗಿ ಆಗಾಗ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುಖಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೃಪ್ತತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ—“ ಅಮ್ಮಾ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನು?”

ಸುಂದರಿಬಾಯಿ:— “ ಸುಂದರಿ!”

ಮುಖರ್ಜಿ:— “ ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಓದಿದ್ದೀರಿ?”

ಸುಂದರಿ:— “ ಎಂಟನೇ ಕ್ಲಾಸಿನ ವರೆಗೆ.”

ಮುಖರ್ಜಿ:— “ ಓ! ಪಠವಾಯಿಲ್ಲ!—ನಿಮಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ?”

ಸುಂದರಿ:—“ ಆಗಿದೆ” — ಎಂದು ಜೋಯಿಸರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ಜೋಯಿಸರು,

“ ಆಂದರೆ, ಸರ್, ಇವರ ಗಂಡನು ಇವಳನ್ನು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ-ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಯಾರೂ ಇವಳಿಗಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಇವಳ ವಿವಾಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆನು. ಪ್ರಕೃತ ಇವಳು ಅನಾಥಳು. ನನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಳೆ.”

ಮುಖರ್ಜಿ:—“ ಓಹೋ! ಆದರೆ ಈ ವೀಚಾರವೆಲ್ಲ ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಂಡಲಿಗೆ ಸೇರಿರಲು ಇವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದ್ದರಾಯಿತು.” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಟಿಪ್ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಸುಂದರಿಯ ದಸ್ತತು ಇರುವ ಫಾರಮನ್ನು ಸುಂದರಿಯ ಮುಂದೆ ಚಾಚಿ,—“ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ದಸ್ತತ್ತ ಹಾಕಿದವರು ನೀವೇ ಏನು?”

ಸುಂದರಿ:— “ ಹೌದು ”

ಮುಖರ್ಜಿ ಆ ಫಾರಮನ್ನು ಮಡಚಿಟ್ಟು,—“ ಸುಂದರಿಬಾಯಿ! ನೀವು ಏನೂ ಹೆದರಬೇಕಾಗಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ನೀವು ಹೊಸತಾಗಿ ಈ

ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಆದರೂ ಮೊದಮೊದಲು ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತೋರಬಹುದು. ಎರಡು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದವರಾಗುವಿರಿ. ನಾವು ನಿಮ್ಮಂತಿರುವವರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಂದು, ಕಳಾಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೇ ಈ ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀವು ಸಂಗತ-ನಾಟ್ಯ-ಅಭಿನಯ ಇವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲಾ ನೀವು ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಕಲಿತುಬಿಡುವರೆಂದು ಸಂಬುಡುತ್ತೇನೆ.’

ಸುಂದರಿ ಹಿಂದೆ ಮಂದೆ ನೋಡುತ್ತ—“ ಆದರೆ-ನನಗೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪವೂ-ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ನಾನು—”

ಕೂಡಲೇ ಮುಖರ್ಜಿ—“ ಆ ಚಿಂತೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಬೇಡ. ಎಲ್ಲಾ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ನಿಮಗಿಂತ-ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಬಾರದ ಮೊದ್ದು-ಮೂಢರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತರಬೇಕು ಮಾಡಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ನೋಡಿ; ಆರೇ ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ವಿಖ್ಯಾತವಾಗುತ್ತೆ!”

“ ಏನೋ!” ಎಂದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಸುಂದರಿ ಜೋಯಿಸರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ—“ ಜೋಯಿಸರೆ, ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎರಡು ದಿನವಿದ್ದು—”

“ ಇರುತ್ತೀನಮ್ಮ—” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಮುಖರ್ಜಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರು.

“ ಓ, ಆಗಬಹುದು. ನನಗೇನೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯಿಲ್ಲ. ಸರಿ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಎಷ್ಟು ವೆಚ್ಚವಾಯಿತು? ” ಎಂದು ಮುಖರ್ಜಿ ಕೇಳಿದನು.

ಜೋಯಿಸರು ತಮ್ಮ ಕೋಟಿನ ಹೊರಜೇಬಿನಿಂದ ಒಂದು ಲೆಕ್ಕದ ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮುಖರ್ಜಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯ ಲೆಕ್ಕವಿತ್ತು. ಮುಖರ್ಜಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿ—“ ಸರಿ. ಇನ್ನು-ಫೋಟೋವಿನ ಬಾಬು ಬಹುಮತಿಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು? ” ಎಂದನು.

ಜೋಯಿಸರು ಒಮ್ಮೆ ಸುಂದರಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ—“ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರ ” ಎಂದರು.

ಮುಖರ್ಜಿ:—“ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆ ಮೊತ್ತ ನೂರರಲ್ಲಿ ಐವತ್ತನ್ನು ಸುಂದರೀಬಾಯಿಗೂ—ಉಳಿದ ಐವತ್ತನ್ನು ತಮಗೂ ಕೊಡುವೆನು. ” ಎಂದು ಒಂದು ದಸ್ತವಾದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆರೆದು ಜೋಯಿಸರ ಬಳಿಗೆ ಸರಿಸಿ, “ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಸ್ತು ಹಾಕಿರಿ. ” ಎಂದು ತೋರಿಸಿದರು.

ಜೋಯಿಸರು ಆ ಕಲಮನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿದರು. “ ವಿಕೃತ ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಬಾಬು ಬಹುಮತಿ ರೂಪಾಯಿ ನೂರು ೧೦೦/- ಮೊತ್ತವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರು ಆರೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದಸ್ತು ಹಾಕಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಖರ್ಜಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸರಿಸುತ್ತ—ಕಡತಂದ ನಗೆಯೊಂದಿಗೆ—“ ದಸ್ತು ಮಾಡುವವ ನಿಗೇ ಎಲ್ಲಾ ಮೊತ್ತವೂ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವುದಲ್ಲವೆ? ” ಎಂದರು.

ಮುಖರ್ಜಿ;— ಹೌದು ರೂಲ್ಯ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರಿಗೂ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ನಿನಗೂ ನಮಗೂ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೆ? ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ರೂಪಾಯಿಯ ನೋಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

“ ಹೌದಾದು. ನಿಜ ನಿಜ! ಅಲ್ಲ-ನಾನು ಸುಮ್ಮನಂದೆ! ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಜೋಯಿಸರು ಹಲ್ಲು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಂದರಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರು.

ಸುಂದರಿ:—“ ನೀವೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ಜೋಯಿಸರೆ, ನನಗಾಗಿ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ”

ಮುಖರ್ಜಿ ನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಜೋಯಿಸರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಜವಾನನನ್ನು ಕರೆದು, ಅವರನ್ನು ನಲುವತ್ತನೇ ನಂಬರಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಜವಾನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಚೀಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ನಲುವತ್ತನೇ ನಂಬರಿನ

ವತಾರವು, ಹೆಂಗುಸರ ವಿಭಾಗವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದರ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆಯೊಳಗೆ- ಅಭಿನಯ-ಗಾಯನ-ನರ್ತನ-ಕೋಲಾಟಗಳು-ಜರುಗಿಕೊಂಡೇ ಇರುವಂತೆ, ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೂ ಮೇಳಧ್ವನಿಗಳೂ ವೃದಂಗಧ್ವನಿಗಳೂ-ಮತ್ತಾವುದಾವುದೋ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯಧ್ವನಿಗಳೂ ಮೊಳಗಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದವು. ಅದರಾಚೆಯ ವರಾರದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಂದಿ ತರುಣ ಯುವಕ ಪುರುಷರು ಕಂಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನಾರೀ ಪುರುಷ ರೆಲ್ಲರೂ ನವಸುಧಾರಕರಾದ ನವನಾಗರಿಕರೇ ಸರಿ! ಜೋಯಿಸರು ಸುಂದರಿಯ ಸಂಗಡವೇ ಇದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರವಾದ ಧೈರ್ಯ ವಚನಾಮೃತವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಮುಖರ್ಜಿಯ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಾಸ್ತರಿಣಿಯಾದ ಯೌವನ ಹೆಂಗುಸೊಬ್ಬಳು ಸುಂದರಿಯ ವಿಚಾರ-ಸಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದಳು. ಅವಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಿತಭಾಷಿಣಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಂದು ಕತ್ತಲಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಸುಂದರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಳಗದ ಪರಿಚಯಸ್ಥಳಾದ ಮಿತ್ರಳಂತೆ ಆಗಿಹೋದಳು. ಆ ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಸುಂದರಿಯಿಂದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡನ್ನು ಕೂಡಾ ಹೇಳಿಸಿ, “ಆಹ! ಚಂದಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ಕಂಠಾ!” ಎಂದು ಶ್ಲಾಘನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಊಟ-ಗೀಟ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಸುಂದರಿ ತನ್ನ ಟ್ರಂಕು ವೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಾಗಲೇ ನಗದ ಕಿರುವೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣೆಯಾದುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. “ಆಯ್ಯೋ! ನಗದ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ!” ಎಂದು ಚೀರಿದಳು. ಜೋಯಿಸರು ಎಲೆಯಡಿಕಿಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ—“ಹೊ! ಏನಾಯಿತು? ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಮ್ಮ. ಹೊರಡುವಾಗ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ!” ಎಂದರು. “ಹೌದು. ನೀವು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿ. ನಾನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿ, ಈ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು ಬೀಗಹಾಕಿದ್ದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪುಂಟು! ಬೀಗದ ಕೈ ನನ್ನ ಸೆರಗಿಗೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆಯ್ಯೋ! ಏನಾಯಿತೋ! ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತೋ!—” ಎಂದು ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಸುಂದರಿ. “ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೀತು? ನಿನ್ನ ಒಟ್ಟಿಗೆ

ನಾನೂ ಇದ್ದೆನಲ್ಲಾ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮರೆತು ನಮ್ಮ ಮನೇಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೋ ಏನೋ!—” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು ಜೋಯಿಸರು.

“ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ! ಈ ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ! ಹೋಯಿತು! ನನ್ನ ನಗವೆಲ್ಲಾ ಹೋಯಿತು! ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ!—” ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಹತಾರಳಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಅಳುಗೊರಳನ್ನು ಕೇಳಿ-ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಅವಳ ಪರಿಚಿತಳಾದ ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ರಿತು-ಏನೋ ತನಗೆ ತಿಳಿದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಕಡೆಗೆ ಜೋಯಿಸರ ಸಾಧನೆಯಂತೆ ಆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತು ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಆ ಮಾಸ್ತರಿಣಿಯೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತಳು. ತಾನು ಊರಿಗೆ ಹೋದಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಜೋಯಿಸರು ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರು. ಮಲಗುವಾಗ ತಮ್ಮ ಕೋಟನ್ನು ತಲೆದಿಂಬಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಆ ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ನೆಟ್ಟುನೋಡಿದ್ದಳು. ಬಳಿಕ ಆ ಮಾಸ್ತರಿಣಿ, ಸುಂದರಿಯ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಸುಂದರಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಸಿ ಮಲಗಿದಳು. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪವು ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಒಂದು ಲಾಂದರವು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಂತೆ ಗೊರ್ರ ಗೊರ್ರನೆ ಗೊರಿಕೆಗಳು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದವು. ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನು ನಿದ್ರೆ ಬಾರದೇನು ಪಾಪ? ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ನಗದ ವಿಚಾರವೂ ಒಂದು ಸವೆಯಾಗಿ-ಶಾಂತವಾಗಿ ಅದೂ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ದಕ್ಕಿತೆಂದು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷವಲ್ಲವೇನು? ಸಂತೋಷದ ಉಚ್ಚಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸ. ಈ ಆಯಾಸದಿಂದ ಹಾಯಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಹಾಸುಮಂಚದ ಮೇಲೆ

ಅಸುವನ್ನು ಈಡಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ—ಮಲಗುವಾಗ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಸುಳಿದಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂತೋಷ ಲಾಭಾಲೋಚನೆಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಪ್ನರೂಪಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ಆಗ ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ಮೆಲ್ಲನಿಯಿಂದ— “ ಸುಂದರಿಬಾಯಿ!” ಎಂದು ಕರೆದಳು. ನಗಗಳು ಕಾಣೆಯಾದುವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದ ಸುಂದರಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯೇ ಹತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತುವ ಲಕ್ಷಣವೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಪಿಸುದನಿಯಿಂದ “ ಏನು?” ಎಂದಳು.

“ ನಿನ್ನ ನಗಗಳನ್ನು ಈ ನಿಮ್ಮ ಜೋಯಿಸನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿರಬೇಕಂತ ನನಗೇನೋ ಕಾಣುತ್ತೆ!”

“ ಛಿ! ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಯಾರೋ!”

“ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸುಂದರಿ! ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ನಂಬಬಾರದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೋಟನ್ನು, ಗೂಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಮಲಗುತ್ತಾರಲ್ಲದೆ, ತಲೆದಿಂಬಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟನ್ನು ಮಡಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತಲೆದಿಂಬು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರಾದರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾರು— ಎನ್ನಬಹುದು. ಇವನಿಗೆ ತಲೆದಿಂಬು ಉಂಟಲ್ಲವೆ? ದುಡ್ಡಿನ ವಾಕೀಟು ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದು ತಲೆದಿಂಬಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನೊಡನೆ ಈ ಕೋಟು ಒಂದರ ಹೊರತು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಗಂಟು ಸಂಚಿ ಏನೂ ಇದ್ದಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಏನಿದ್ದರೂ ಆ ಕೋಟಿನೊಳಗೇ ಇರಬೇಕು. ಅದನ್ನೊಂದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ನೋಡೇ.”

ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ಹೀಗೆ ಕೆದರಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಸುಂದರಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಶಯ ತಟ್ಟಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳು ನಗದ ಕಿರುವೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಟ್ರಂಕು ವೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೂ ನೆನಪುಂಟು. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮರೆಯುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಹೊಂಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಚಳಿಯೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಜೋಯಿಸರು ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಗೊರಗೊರನೆ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಸುರುಟಿ ಮುಗಿದ್ದರು. ಯುವತಿ

ಯರಿಬ್ಬರೂ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಎದ್ದರು; ಬೆಳಕನ್ನು ತುಸು ಏರಿಸಿದರು; ನೋಡಿದರು; ಜೋಯಿಸರ ತಲೆ, ತಲೆದಿಂಬಿನ ಒಂದು ಕೊನೆಗೆ ಸರಿದಿತ್ತು ಸುಂದರಿ ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ಬಂದು ಈ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಟನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಕೂಡಲೇ ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತುರುಕಿದಳು.

ಸುಂದರಿ ಆ ಕೋಟಿನ ಒಳಗಿನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದೇ ತಡ, ಅವಳ ನಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಗಿಜಗಿಜನೆ ಅವಳ ಕೈಗೆ ತಾಗಿತು! ಸಂತೋಷ ಭರದಿಂದ ವೈಮರೆತು “ಹೋ!” ಎಂದು ಕೂಗಲಿಕ್ಕಿರಲು, ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಿಂದ ಅವಳ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಳು. ಸಂತೋಷದ ಅವೇಶವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಸುಂದರಿ ಮಾಸ್ತರಿಣಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು!

ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕದ್ದು ಕೋಟಿನೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ನಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಎಡೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ ಭದ್ರ ಪಡಿಸುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ? ಎಡೆಬಿಡದ ಕೋಟೀ ಭದ್ರವೆಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಸುಂದರಿ, ಮಾಸ್ತರಿಣಿಯ ಪ್ರೇರೇವಣೆಯಂತೆ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ನಗಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಒಂದು ರಹಸ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಬಳಿಕ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮನಿಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಖರ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟ ನೋಟೂ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ-ಮಾಸ್ತರಿಣಿ-“ಇದನ್ನೂ ಈ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಬಿಡಬಾರದು.” ಎಂದಳು. ಸುಂದರಿ-“ಏನೂ ಪಾಪ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಆಶೆ! ಹೋಗಲಿ, ನನಗೆ ಬೇಡ!” ಎಂದಳು. ಕಾರುಣ್ಯ ಗೊಂಡು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಜೋಯಿಸರ ದಾರಿ ಖರ್ಚಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ನೋಟುಗಳೂ ಸುಂದರಿಯ ಭದ್ರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡುವು. ಈ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕನಾದ ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರನನ್ನು ಪೋಲೀಸರಿಂದ ಹಿಡಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು! ಅವನು ತನಗಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಹಣಗಿದನಲ್ಲ-ಎಂಬ ಕೃತಜ್ಞತೆಯೇ ಸುಂದರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕರುಣೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಅಂತೂ ಅವರು ಹೊರಡುವವರೆಗೂ ತನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ನಟಿಸಿಕೊಂಡಿರ

ಬೇಕೆಂದೂ, ಇದೇ ಇಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಅಭಿನಯ ಪಾರವಾಗಲೆಂದೂ ಆ ಮಾಸ್ತರಿಣಿಯೆಂದಳು. ಆ ಧೂರ್ತನನ್ನು ನಾಳೆಯೇ ಹೊರಡಿಸುವ ಉವಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ಕೋಟನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಆ ತಲೆದಿಂಬಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿಸಿಟ್ಟು, ಆ ಹೆಂಗಸರು ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಜೋಯಿಸರು ಈಜಿಯ ಬದಿಗೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡರು.

ನುರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ, ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಕೋಟು ಬರಿದಾಗಿರುವ ಗುಟ್ಟನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಜೋಯಿಸರ ಮುಖವು ಝಂಝನೆ ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಭೇದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡವರ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ—ಕೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಗಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಮಾಡುವುದೇನು? ಆ ಸುಂದರಿಯ ಮುಖವನ್ನೂ—ಆ ಮಾಸ್ತರಿಣಿಯ ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡಲಾರದವರಾಗಿ ಹೋದರು. ಅವರಾದರೋ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಅವರು ಬೇಕೆಂದೇ ತನ್ನನ್ನು ಕೆಣಕುವಂತೆ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ತೋರಿತು. ನಟನಾ ಪಟುವಾದ ಸುಂದರಿ, ಎಮಾ ತೋಚದವಳಂತೆ—ಕಾಣೆಯಾದ ನಗದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಏಷಯಕವಾದ ಚಿಂತೆಯ ಅವರಣವನ್ನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ! ಅಹಾ! ಇದೆಲ್ಲಾ ಆ ಚತುರ ಮಾಸ್ತರಿಣಿಯ ಮಾಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಯ್ಯಯ್ಯಾ! ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಯ್ಯಾ ಈ ಅವಸ್ಥೆ!

“ ಏನು?—ಜೋಯಿಸರು ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರಲ್ಲ?” ಎಂದು ಚುಚ್ಚಿದಳು ಮಾಸ್ತರಿಣಿ.

“ ಏನು ಜೋಯಿಸರೆ? ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೋ?” ಎಂದು ಕೆಣಕಿದಳು ಸುಂದರಿ.

“ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಬೇಕೇನೋ?” ಎಂದಳು ಮಾಸ್ತರಿಣಿ.

“ ಬೇಡ, ಬೇಡ. ಅದೇನಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಫಕ್ಕನೆ ಏನೂ ತಲೆನೋವು!

ನಾನು ಈ ದಿನವೇ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.—”
ಎಂದರು ಜೋಯಿಸರು.

“ಆಗಬಹುದು ಜೋಯಿಸರೆ! ನನ್ನ ಜತೆಗೆ ಈ ಮಾಸ್ತರಿಣಿಯರು ಇದ್ದಾರಲ್ಲಾ! ಇನ್ನೇನೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಹೊರಡಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಳು ಸುಂದರಿ. ನಿನ್ನೆಗಿಂತಲೂ ಈ ದಿನ ಸುಂದರಿ ಎಷ್ಟೋ ಜುರು ಕಾಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲವೆ? ಜೋಯಿಸರು ಬಹುಕಷ್ಟದಿಂದ ಭಯದಿಂದ ಆ ಓನ ನುಧ್ಯಾಪ್ತದ ಪರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಕಳೆದು ಆ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಂದ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಆಗ ಸುಂದರಿ, “ಜೋಯಿಸರೆ! ನಗದ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯ ವಿಷಯ ಖಂಡಿತ ಬರೆಯಿರಿ.” ಎಂದಳು. “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಮ್ಮ. ಏನೂ ಹೆದರಬೇಡ—” ಎಂದು ನಡುಗುವ 'ದನಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾ ಜೋಯಿಸರು ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅವರ ಧೈರ್ಯವೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಮೋಯಿತೋ ಏನೋ! ನಗಗಳೂ—ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಸುಂದರಿಯ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೀತೋ—ಅಥವಾ ಬೇರೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ—ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಸುಂದರಿಯ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಉಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ದಗಲ್ಪಾಜೀ ಜೋಯಿಸರು ತಮ್ಮ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕಳವಾಗಿ ಹೋಯಿತೆಂದು—ಸುಂದರಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ತಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿಸಿದ ಆ ಮಾಸ್ತರಿಣಿ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡೇ—ಆ ಜೋಯಿಸರು ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ ಹೇಗಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆದ ಪರಾಭವ ದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು.” “ಅಂತೂ ಗೆದ್ದೆನಲ್ಲ!” ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪಂಗಲೂರಿನಲ್ಲಿ ರೈಲನ್ನುಳಿದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಆಗ ಆ ಪರಾಭವದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಖದಿಂದ ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ—“ಬಜಾವಪ್ಪ! ಇನ್ನು ತೊಲಗಿರ್ಬೇ ಹೋಯಿತು ಸುಂದರಿಯ ಪೀಡೆ! ಹಾಳಾದ ಈ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಸಿನ ಲಾಭವೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ನಗಗಳ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ನಗವೂ ಹೋಯಿತು, ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ರೂಪಾಯಿಯೂ ಹೋಯಿತು. ಹೋಗಲಿ ಹಾಳಾಗಿ! ಮುಕುಂದರಾಯರಿಂದ ಜಾರಿಸಿಕೊಂಡುವಷ್ಟೇ

ಲಾಭ. ಆಯಿತು! ಸಿಕ್ಕಿದುದೇ ಲಾಭ-ಏನಾಯಿತೀಗ ಮಹಾ? ಇಂತಹ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಭ-ನಷ್ಟ-ಸೋಲು-ಗೆಲುವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದುದೇ. ನಾನಾದರೋ ಇದೊಂದೇ ಬಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೋತದ್ದು!” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಮೊದಲಿನ ಜೋಯಿಸರಂತೆ-ಗೆಲುವಿನ ಜೋಯಿಸರಾಗಿಯೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

೧೫. ಸುಳ್ಳುಗಾರರಾದ ಜೋಯಿಸರು

ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನೆಂದೂ, ಜೋಯಿಸರೊಡನೆ ಏನೋ ಕೊಂಚ ಮಾತಾಡುವುದಿದ್ದಿತೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಕೃಷ್ಣನೆಂದರೆ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಕೊಂಚ ಭಯವೇ ಇತ್ತು. ಕಾರಣ, ಆತನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಿನವನು; ಏನಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಇದಿರಿದಿರೇ ಹೇಳಿಬಿಡುವನು. ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹಿತಚಿಂತಕರಂತಿದ್ದ ಈ ಜೋಯಿಸರು, ಕಡೆಗೆ ಈಗ ಅಹಿತವನ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಅಂದು ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಜನರ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಈ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಲಾರೆ, ಎಂದು ಹೇಗೆ ಕಡಿದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ!—ಆ ಕೃಷ್ಣ! ಅಂತಹನಿಗೆ ಅನರ್ಥ ಘಟಕರಾದ ಈ ಜೋಯಿಸರು ಒಬ್ಬಂಟಿಗರಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಇನ್ನೇನೇನು ಹೇಳಿ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುವವನಲ್ಲ ಅವನು. ಆಗ ಅಪರಾಧದ ಭಾರವನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜೋಯಿಸರು ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿಸಬೇಕಾದುದೇ ಸರಿ. ಅಂತೆಯೇ ಶೀನುವಿನ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜೋಯಿಸರು ಈ ವರೆಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು? ಅಣ್ಣನು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂತಾಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಾರಲಿಕ್ಕೋ? ತಾನು ಸುಂದರಿಗೆ ಅಶ್ರಯಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನೇನಾದರೂ ಜರೆದು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೋ?—ಈ ಬಗೆಯ ಸಂದೇಹಗಳಿಂದ ಜೋಯಿಸರು

ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಏನೇ?—ಕೃಷ್ಣ ಬಂದಾಗ ಅವನ ಮುಖ ಭಾವ ಹೇಗಿತ್ತು? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಸಿಟ್ಟುಗಿಟ್ಟು ಇರುವ ಹಾಗಿತ್ತೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ ಅದೇನಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇ ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ‘ ಜೋಯಿಸರು ಇದ್ದಾರೆ ಯೇನಮ್ಮಾ?’ ಅಂತ ಕೇಳಿದ. ‘ ಇಲ್ಲಾ, ಪರವೂರಿಗೆ ಏನೋ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ’ ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ‘ ಯಾವಾಗ ಬಂದಾರಾ’ ಅಂತ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದ. ‘ ನಾಲ್ಕು ದಿನದೊಳಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ’ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾಳೆ-ನಾಡದು ಬಂದಾರು’ ಅಂದೆ. ‘ ಸರಿ’ ಅಂತ ಹೊರಟುಹೋದ.” ಎಂದು ಹೆಂಡತಿ ಹೇಳಿದಳು ಅದರಿಂದ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯವು ಏರಿತು. “ ಮಾಡಿದರೂ ಏನು ಮಾಡಿ ಯಾನು?—ಆ ಪೋರ! ಅವರೇ ಮೋಸ ಹೋದದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನೋ ಜವಾಬ್ದಾರಿ? ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯದ ಮದದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ನಾನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟೇನೆ? ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಕಾಸೂನು! ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ನನಗೆ! ಹುಂ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬರಲೇ ಅವನು! ಗೊತ್ತಾಗ ಹೋಗಲಿ ಜಳ ಜಳ! ಅಥವಾ ಅವನೇ ಬರುವವರೆಗೆ ಕಾಯುವುದೇಕೆ? ನಾನೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಅವನ ಮನೆಗೆ. ನಾನೇನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಖಾಡಾಖಾಡಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಒಳ್ಳೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಲೇಸೇ ಆಯಿತು. ಹೌದು. ನಾನೇ ಹೋಗಬೇಕು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಜೋಯಿಸರು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನ ಮನೆಗೆ ನಡೆದರು.

ಈಗ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೂ ಗೌರಿಯೂ ಇಬ್ಬರೇ ಇದ್ದರು. ಒಳಗೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಗೌರಿಯ ಪಾಲು, ಹೊರಗೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾಲು ಜೋಯಿಸರು ಹೋದಾಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಸಸಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಅವನು—“ ಓಹೋ! ಜೋಯಿಸರು! ಬಹಳ ಅಪರೂಪ! ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ!” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಡಪಾಸವನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಪಂಚಿಯನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತನು. ಅದಕ್ಕಿಂತ

ಮೊದಲೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜೋಯಿಸರು, ಹಲ್ಲನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ—
 “ ಅಪರೂಪವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಬಿಡುವೆಲ್ಲಿದೆ ಹೇಳಪ್ಪಾ? ಏನಾದರೊಂದು
 ಕೆಲಸ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತೆ ಗಟ್ಟಿಯೋ—ಬಿಟ್ಟಿಯೋ!”

“ ಓಹೋ! ಹಾಗಾದರೆ ಒಳ್ಳೇ ಸಂಪಾದನೇಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ಇತ್ತೀ
 ಚೆಗೆ!”

“ ಒಳ್ಳೇದೇನು ಮಣ್ಣು? ಈ ದರಿವ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪಾ
 ದನೆ ಎಂಬುದು ಕುದುರೆಯ ಕೊಂಬೇ ಸರಿ!”

“ ಹಾಗೇನು? ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮದುವೇ ಘಟನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ-
 ಅಂತಹ ಘಟನೆ ಮತ್ತುವುದೂ ಘಟಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ನಿಮ್ಮಿಂದ?”

“ ಏಯಾ! ಅಂಥಾ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲವ್ವ!”

“ ಅಂತೂ, ಅಣ್ಣನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಬಿಚ್ಚುಗಾದ್ದು ಅಷ್ಟೇ
 ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ?”

“ ಅದರಲ್ಲೂ ದೂರ ನನ್ನ ಕೈ ಏನು ಬಿಚ್ಚುಗಾಗಿದೆ ಮಣ್ಣು? ಸಾಧಾ
 ರಣವಾಗಿ ಆಗುವ ಹಾಗೇ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ವೈ-ಮನಸ್ಸುಗಳು ಮಾತ್ರ
 ತುಂಬಾ ಬಿಚ್ಚುಗಾಗುವ ಹಾಗಾಯಿತು, ನನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್!”

“ ನೀವೇಕೆ ಜೋಯಿಸರೆ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಿರಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ?”

“ ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆ ಮಹಾರಾಯಾ? ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನೇ
 ಮಾಡಿದೆ! ನನಗೆ ನುರಾಯಣಯ್ಯನೂ ಬೇಕಾದವನು, ನೀವೂ ಬೇಕಾ
 ದವರು. — ”

“ ನನುಗಿಂತ ದೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರೇ ಬೇಕಾದವರೊಂತ ಅನ್ನಿ.”

“ ಛೆ, ಅದೇನು?”

“ ಅವರು ಧನವಂತರು!”

“ ಧನವಂತರೇನು? ಗಂಟುಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೆ?”

“ ಅದೇನೋ ನಿಮಗೇ ಗೊತ್ತು.”

“ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ನೀನು ಸಂದೇಹಪಟ್ಟರೆ ಎಷ್ಟೂ ಪಡಬಹುದು. ನಾನು
 ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಅದು ನನ್ನಿಂದಾಗಿ
 ಮದುವೆ ನಿಂತು ಹೋಗಬಾರದೊಂತ. ಅಂತೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಹುಡುಗ

ಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ “ ಹುಡುಗಿ ಯಾವುದೂ ” ಎಂತ ಕೇಳು ವಂತಹ ವಾದೆಯಿರಿಸಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಆ ಮೇಲೆ ಶೀನುವಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದೆ- ಒಪ್ಪಿ ಹೋಗಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಪ್ಪಾ ಅಂತ. ಅವನೂ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಹಾಗೆನಾದರೂ ಆಗಿ ಮದುವೆಯೇ ನಿಂತು ಹೋದರೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಗೊತ್ತೇ? ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಬೆಳೆಗೆ ಅನಾಥ ಹುಡುಗಿಯ ಮದುವೆ ನಿಂತುಹೋಗಿ, ಆ ದೋಷವು ತಟ್ಟೆಬಾರದೆಂತಲೇ ನಾನು ಘಟಕನಾಗಿ ನಿಂತೆ. ನನ್ನ ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ದೇವರು ಕ್ಷಮಿಸಿದನು!”

“ ದೇವರು ಕ್ಷಮಿಸಿದಾನವ್ಯಾ-ಕ್ಷಮಾನಿಧಿಯಾದ ದೇವರು! ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನರ್ಥವಾಯಿತೂಂತ ಆ ದೇವರಿಗೆ ಹೇಳುವವರು ಯಾರು? ”

“ ಎಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತೆಂತು ಮಹಾರಾಯ! ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆ. ಇನ್ನು ಆಗಿಹೋದ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಹೇಳು? ಅದಿರಲಿ, ಕೃಷ್ಣ! ನೀನೇನೋ ಮೊನ್ನೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಿಯಲ್ಲವಲ್ಲ? ಏನು ಸಮಾಚಾರಾಂತ ಕೇಳಿ ಹೋಗುವಂತ ಬಂದೆ. ”

“ ಹೌದು ಈ ದಿನವೂ ನಿಮ್ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂತಲೇ ಇದೆ. ನೀವೇ ಬಂದಿರಿ ನೀವು ಬರತ್ತೀರಿಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅಡಿಕೆಲೆ ಕೂಡಾ ತರಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನನಗಂತೂ ಅಡಿಕೆಲೆಯ ಅಭಾಸವಿಲ್ಲ ”

“ ಅದರಿಂದೇನು ಮಹಾ? ಇದ್ದರೆ ಉಂಟು-ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಟೊಂಕ ಗಲ್ಲಿ ನಸ್ಯದ ಬುರುಡೆಯಿರುವ ಹಾಗೆಯಲ್ಲ?”

“ ಹೂಂ, ನನಗೆ ಇದೊಂದು ಅಭ್ಯಾಸ ” ಕೃಷ್ಣನು ನಸ್ಯದ ಬುರುಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಕಡೆಗೆ ನೀಡಿದನು. ಜೋಯಿಸರು ಆ ಬುರುಡೆಯನ್ನು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಎರಡು ಬಾರಿ ಜೊಟ್ಟಿ, ಎಡಗೈಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುರಿದುಕೊಂಡು ಬಲಗೈಯ ಚಿಟಿಕೆಯಿಂದ ಅದನ್ನೆ ತ್ತಿಕೊಂಡು, ಉಳಿದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಎಡಗೈಯ ನಸ್ಯದ ಪುಡಿಯನ್ನು ರುಡಿಸಿ, ಚಿಟಿಕೆಯ ನಸ್ಯವನ್ನು ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯೊಳಗೆ ಘಂ

ವುರ್ರನೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಲವಾಗಿ ಎರಡು ಶೀನುತ್ತು ನಸ್ಯದ ಬುರಡೆ ಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ—“ಭಲೆ ಜೋರಾಗಿದೆ. ಹಳೇಂಗಡಿ ನಸ್ಯಾಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ!” ಎಂದರು.

“ಹೌದು” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನೂ ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ನಸ್ಯವನ್ನು ಹೀರಿ ಕೊಂಡು, ಬುರಡೆಯನ್ನು ನೊಂಟಕ್ಕೆ ತಗಿಲಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು—“ಜೋಯಿಸರೆ, ನೀವು ಏನೇ ಹೇಳಿರಿ. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮದುವೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಿಟ್ಟು ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು.—”

“ಹೌದು. ಗ್ರಹಚಾರ! ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ!”

“ಹಾಗೆಂದು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಲಿಕ್ಕಾದರೂ, ನಾನು ಶಕ್ತ ನಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆ.”

“ಸರಿ. ಯಾರೀಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಜಗಳವಾಡಿದೀ ಎಂದು ದೂರಿದರು?”

“ನಾನು ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಂತರಲ್ಲವೇ ದೂರಿಯಾರು? ಅಸಲು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಲೀ—ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಲೀ ನನಗಿಲ್ಲ!”

“ಓಹೋ!”

“ಹೌದು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬಹಳ ವ್ಯಸನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ.”

“ಸಹಜ.” ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತಿನ ಹೊಲಬಿನಿಂದ ಅವನ ತಂಗಿ ಗೌರಿಯ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರವೇನಾದರೂ ತೆಗೆಯುವನೋ ಎಂದು ಜೋಯಿಸರ ಸಂದೇಹದ ತಂತಿ ಅಲುಗಿತು. “ಹೌದು, ಕೃಷ್ಣ. ಎಲ್ಲಾ ಭಾರವೂ ಚಿಕ್ಕವನಾದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿತ್ತಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮದು ವೆಯ ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರುವ ತಂಗಿ ಬೇರೆ ಇದ್ದಾಳೆ.—”

“ಆದಲ್ಲ ಜೋಯಿಸರೆ, ಅಣ್ಣನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆತರಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.—”

“ನ್ಯಾಯ.”

“ ನೀವೇನೋ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೀರಂತ ವರ್ತಮಾನ ಕೇಳಿ, ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯ ಕೇಳಬೇಕೊಂತ ಬಂದದ್ದು ನಾನು.—”

ನಿಜ. ಜೋಯಿಸರು ಹಾಗೆ ವರ್ತಮಾನ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು

“ ಓ! ಹೌದು ಹೌದು. ಯಾರೂ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲದ ಹುಡುಗ ಯಾದುದರಿಂದ ಆ ಸುಂದರಿ ಪಾಪ ತನ್ನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸೇರಿಸಬೇಕಂತ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿದಳು —”

“ ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬಾ ದೂರಿರಬಹುದು.”

“ ಅದು ಸಹಜ ತಾನೇ. ಅದಿರಲಿ, ಕೃಷ್ಣ; ಅವಳ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಅವಳ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ನಾನು ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಿದೆ. ಶೀನು ಮೊದಲು ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕಾರಣ, ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಊಹೆ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿಯೂ ಅವನು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ, ಅವಳ ಅಪ್ಪನ ಬಳಿಗಾದರೂ ಹೋಗುವುದಂತ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು.”

“ ಅವಳ ಅಪ್ಪ ಇರುವುದೆಲ್ಲಿ?”

“ ಅನಂತಪುರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ. ಇವಳು ತನ್ನ ಮಗಳೇ ಅಲ್ಲಂತ ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಲಿ ಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಏನಾಗುವುದೋ ಅಗಲೀಂತ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಹೊರಟಿದ್ದು.”

“ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಣ?”

“ ಹಣಕ್ಕೆ ಅವಳು ತನ್ನ ವಂಕಿಯನ್ನು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅದು ನೂರಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರವಾಯಿತು ಅಂತೂ ಈ ಹಣ ದೊಂದಿಗೆ ನಾವು ಹೊರಟು ಹೊಸಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಯವ ರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ, ಎಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ಮಂದಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ದರೂ ಶೀನು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕುವಾಗ, ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮಹಾರಾಯ.”

ಕೃಷ್ಣನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ—“ ಯಾವ ಹೋಟೆಲು? ವಿಳಾಸ ವೇನು?”

“ ಈಗ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನಂತಲೋ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ”
 “ ಮತ್ತೇ ? ”

“ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಶೀನು, ಇಕೋ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಬೇಕಂತ ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನಪ್ಪ. ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರು’ ಅಂದೆ. ಅವನು ಒಟ್ಟು ಕಕ್ಕವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನಾ ತಡೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಮುತ್ತಿನವನು ಕೂಡಿದರು. ಮುಖ್ಯ ಅವನಿಗೂ ಕುರೂಪಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ-ತಿಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯ ಇದಿರಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲು ನಾಚಿಕೆಯಾಗ ತೀಂತ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಈ ನಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಕಡೆಯ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಲೆಹ ಕೆ ಅವನಿಗೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಬುದ್ಧಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ‘ಹಾಗೆ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿದವರ ಮುಂದಿರಲು ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಾದರೆ, ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಬಂದುಬಿಡು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಕಡೆಗೆ ಶೀನುವಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಾಯಗಾಣದೆ, ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಒಪ್ಪಿದ ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಆ ದಿನವೇ ಅವಸರವಾಗಿ ಹೊರಡುವ ನಾಡ್ದರಿಂದ, ಶೀನು—ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ”

“ ಎದ್ರಸ್ಸು ? ”

“ ಎದ್ರಸ್ಸು ಇಲ್ಲ-ಗಿದ್ರಸ್ಸು ಇಲ್ಲ ನಾನು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ‘ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಎದ್ರಸ್ಸು ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡಲಾರ, ಅದೇ ಜೋಯಿಸರೆ, ಒಟ್ಟಾರೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪುರು ಹಳ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿ ದಿರಿ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ-ಇದೊಂದು ಉನಕಾರ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಿಡಿ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು, ಏನೂ ವ್ಯಸನಪಡಬೇಡ, ಅಣ್ಣನು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಸಂಜೆದಲ್ಲೆ ಇದ್ದಾನೆಂತ ನಂಬು. ಅದರ ನೋಡುವ ಅಶೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ಗೌರಿಗೂ ನಿನಗೂ ಬೇಗನೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾನಪ್ಪ. ”

“ ಆಂತು, ಸತ್ತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋದನೂಂತ ಆಯಿತು.—ಆ ಮಾರಿಯೊಂದಿಗೆ! ಅಯ್ಯೋ! ಅಣ್ಣಾ!”

“ ಏನು ಮಾಡುವುದಪ್ಪ? ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೋಗೋಣಂತಲೇ ಬಂದದ್ದು.”

“ ಎಂಥ ಮನುಷ್ಯರಯ್ಯಾ ನೀವು? ಅಷ್ಟು ಹುಡುಕಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು—ಮನೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬರಲಾರದೆ ಹೋದಿರಲ್ಲ!” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಜರಿದನು.

“ ನಾನೇನು ಮಾಡಲವ್ವು! ಸಾವಿರ ಹೇಳಿದೆ, ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೀರಿಯೋಯಿತು!” ಜೋಯಿಸರು ಕೃಷ್ಣನ ಜರೆಯನ್ನು ಜಾರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಸಿನಿಷ ಮೌನವಾಗಿದ್ದು ಬಳಿಕ ಕರ್ಕಶವಾಣಿಯಿಂದ.—“ ಛಿ, ಜೋಯಿಸರ! ಶನಿಗಿಂತಲೂ ಬಾಧಾಕಾರಿಯಾದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹವು ನಿಮ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಆ ಪಿಶಾಚಿಯಂತಹ ಮಂಗುಸಪ್ಪು, ಎಲ್ಲಗೂದರೂ ಗಡೀವಾರು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸ್ವಾಂತ್ರನಾಗಿ ಹಕ್ಕೇ ಹಾಗೆ ಹಾರಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಅಣ್ಣನ ಕೊರಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಹಾಕಿದಿರಾ? ಅವನನ್ನು ಪರದೇಶವಲ್ಲಾದರೂ ಮುಖವಾಗಿರಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ನೀವು? ಧಿಕ್ಕಾರ! ಜೋಯಿಸರೇ! ಧಿಕ್ಕಾರ!”

ಜೋಯಿಸರು ಮುಖವನ್ನು ಕಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು,—“ ನೀನು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳು. ಒಂದುಕಡೆ ಸಾಧ್ಯ ಶೀನು, ಒಂದುಕಡೆ ಅನಾಥ ಹೆಂಗುಸು. ಈ ಉಭಯ ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವಿದು. ಕೃಷ್ಣ! ನೀನು ಅದಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊ. ಅವನು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ಮಾತನ್ನು ನೆನೆದು ಅವನು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದಾನೆಂದು ನಂಬಿಕೊ. ನನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಏನೇನೋ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು, ನಾನು ಬರುತ್ತೇನಪ್ಪ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎದ್ದರು.

ಕೃಷ್ಣನು ಮಾತಾಡದೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಜೋಯಿಸರು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸರಿದು, “ ಬರುತ್ತೇನಪ್ಪ ” ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಟರು. “ ಆಯಿತಾಯಿತು! ಹೋಗಿ ” ಎಂದನು ಕೃಷ್ಣ.

ಹೋಗುತ್ತಾ ಜೋಯಿಸರ ವನೋಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅಲೋಚನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿದುವು.—“ ಭಲೆಭಲೆ! ಒಳ್ಳೇ ವಕ್ಕಾ ಜೋಯಿಸನಯ್ಯಾ ನೀನು! ಕೃಷ್ಣನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುಹಸಿಯ ಸುಳ್ಳೇ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ! ಹೌದು ಮತ್ತೆ! ಹೆಂಗುಸನ್ನು ಅವಳ ಗಂಡನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆನೆಂದರೇನೇ ನ್ಯಾಯ; ನನಗೂ ಗೌರವ ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಸಾಟೆಮಾಡಿ ಬಂದೆನೆಂದರೆ ‘ ಅಬ್ಬ! ಈ ಜೋಯಿಸ ಬಹಳ ಅಸಾಧ್ಯ ಇದ್ದಾನೆ! ಎಷ್ಟು ಹಣ ಒಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡನೋ ಏನೋ! ’ ಎಂದು ಗೊಣಗಾಡಿಯಾರು ಹಾಳು ಜನ! ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಆ ಶೀನು ಊರಿಗೆ-ಗೀರಿಗೆ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಸುಳ್ಳೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗಾ ದೀತು! ಆದರೇನು? ಹುಡುಗಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಶೀನೂ-ಕೃಷ್ಣಂದಿರಿಗೆ ವ್ಯಸನವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲ ಬಂದರೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿ ಜಾರಿಬಿಡಬಹುದು. ಈಗಂತೂ ಬಿಸಿಬಿಸಿಗೆ ಆ ಹುಡುಗಿ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಲ್ಪಟ್ಟಳೆಂದೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ — ಆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಬಂಜು ಕೇಳಿದರೂ ಇದೇ ಮಾತೇ ಹೇಳಬೇಕು ಆದರೂ ಕೆಲವು ಕುಹಕ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯವಿದ್ದೀತು! ‘ ಈ ಜೋಯಿಸ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿದನೋ-ಏನು ಮಾಡಿದನೋ-ಎಷ್ಟು ಲಾಭ ಹೋಡಿದನೋ ’ — ಎಂದು! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಏನು ಲಾಭ ಹೋಡಿಸಿಲಿಕ್ಕು-ಅವಳ ರೂಪ ನೋಡಿದರೆ ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಹಾಗಿದೆ! ಅಂಥಾ ಸಂದೇಹಪಡುವವರು ಹೇಗೂ ವಡಲಿ! — ನಾನು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಒಳತಂತ್ರ ಮಾಡಿದಂತೆ ಮುಂದೆ ಹೇಗಾದರೂ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಅಪ್ಪನಾದ ಮುಕುಂದರಾಯರು—“ ನನ್ನ ಮಗಳು ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಓ ಜೋಯಿಸರೇ—ನೀವೇ ಹೇಗಾದರೂ ಗಡಿದಾಟಿಸಿಬಿಡಿರಿ ” ಎಂದು ಬರೆದ ವತ್ರವು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಉಂಟಲ್ಲ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಆಗ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.—ನೋಡೋಣ—ಅಂತಹ ಕಾಲವು ಬಂದರಲ್ಲವೇ—”

ಹೀಗಿತ್ತು ಜೋಯಿಸರ ಮನಸ್ಸಿನ ಹೋಯಿಲು. ಮರ್ಯಾದೆಯ ವೇಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ಹಗಲುಗಳ್ಳಂತಹ, ಧೂರ್ತ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಕರ ಮನೋಭಾವನೆಯು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಇದ್ದೀತು! ಒಂದು ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸುಳ್ಳು; ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು, ಮಗ ದೊಂದು—ಹೀಗೆ ಅವರ ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳುಪೊಳ್ಳುಗಳ ಜಾಲ ದೊಳಗೇ ಸರಿ!

ಜೋಯಿಸರು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆ ಕಡೆಗೇ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ,—“ಮಹಾ ಪಟಿಂಗನೇ ಸರಿ, ಈ ಜೋಯಿಸ! ಇವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಂಬಲಾ ನಾನು? ಹಾಗಾದರೆ ಇವನು ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋದನಲ್ಲ? ಎಲ್ಲಿಗಾ ಗಿರಬಹುದು? ದುಡ್ಡು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮಾರಲಿಕ್ಕೋ? ಆದರೆ, ಆ ಕುರೂಪದ ಕರೀರಾಶಿಗೆ ಯಾರೂ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಕೊಡ ಲಾರರು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜೋಯಿಸ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನಂಬಬಹುದೆಂ ತಲೇ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಆ ಸುಂದರಿಗೂ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಭಾರೀ ಪ್ರೀತಿ ಇತ್ತು! ಆದುದರಿಂದ ಆ ಮಾರಿಯೇ ಚಂಡಿಹಿಡಿದು ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೊರಟಿರಬೇಕು. ಅಯ್ಯೋ ಪಿಶಾಚಿಯೆ! ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ವಿನ ಕೊಡುವವರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರಲ್ಲ! ಈ ಜೋಯಿಸನು ಅದ ನ್ನೊಯ್ದು ಮತ್ತೆ ನನ್ನಣ್ಣನ ಕೊರಳಿಗೆ ನೇತುಹಾಕಿದನಲ್ಲ! ಬುದ್ಧಿವಂತ ನಾದರೆ—ಅಣ್ಣನು ಆ ಕುರೂಪದ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಾವಿ ಯೊಳಗೆ ಹಾಕಲೇಬೇಕು ಆದರೆ ಅದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯದ ಮಾರಿಯೆ? ಹಾಯ್! ನಾನೀಗ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹೇಗೆ ಹುಡುಕಲಿ? ನಾನು ಅಣ್ಣ ನೊಡನೆ ವೃಥಾವಾಗಿ ಕಲಹ ಮಾಡಿದೆನು. ‘ಆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡೇ ಹೋಗು, ಇಲ್ಲವೇ—ವಾಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡಿ’ ಎಂದೆಂದೆ ಬಿಟ್ಟೆ! ಇದೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ನನ್ನಣ್ಣನನ್ನು ವಿರಕ್ತಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಬಾರದಿತ್ತು ಅಣ್ಣನಿಗೆ! ಆ ಮಹಾರೂಪವು ಕಣ್ಣಿ ದಿರಿಗೇ ಇರುವಾಗ, ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಇದನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಯಿಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತಲ್ಲ! ಇದರಿಂದಿರೇ ನಾವೆಲ್ಲ ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಬಾಳ

ಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ!—ಎಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಗ ನಾನು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಮಾತಾಡಿದೆ! ಅದು ಪಾಪ!—ಸಾಧುವಾದ ಅಣ್ಣನನ್ನು ವಿರಕ್ತೆ ಪಡಿಸಿ ದೇಶಾಂತರಗೊಳಿಸಿದು. ಸರಿ. ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆ ಮಾರಿಯನ್ನೂ ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ! ಇನ್ನೂ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ, ಈ ಸಿಶುಚಿ ಜೋಯಿಸ ಆ ವಸರಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ, ಓಡಿಬಿಡಬಿಟ್ಟನಂತಲ್ಲ! ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ?—ದೇವಾ!—ಪ್ರಕೃತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಕಟಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಜೋಯಿಸನ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಣ್ಣನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಘೋರ ಹೆಂಗುಸೂ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದೇನಾದರೂ ಉಪಯೋಗವಾದೀತು! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ. ಆದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತೀಯೆ.

೧೬. “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ”

“ ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮಗ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಹಾಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ,—

ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯ (ಶೀನ) ಎಂಬವನು ಗೃಹಾಂತರದ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಈಗ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಸತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ಯೊರಟುಯೊಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾರಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ‘ಸುಂದರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಹೆಂಗುಸೂ ಇರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ, ಆ ಹೆಂಗುಸೂ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳಾದುದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಶೀನಣ್ಣನಿಗೆ ನಸುಗವ್ವಾದ ಮೈಬಣ್ಣ, ಬಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ದೇಹ. ಜುಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ತಲೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ವ್ರಾಯ. ಜೀವನೋದ್ಯೋಗ

ಆಡುಗೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಓದುತ್ತಾ ಇರುವುದು ಇವನ ಸ್ವಭಾವ. ಈ ಬಗೆಯ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಗುರುತು ಕಂಡರೆ, ದಯಮಾಡಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸರಿಯಾದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದವರಿಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾದ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆನು. ಇಂತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ—

ಕಿರುಗಟ್ಟಿಯ ಕೃಷ್ಣರಾಯ

“ ಓಂದೂಮೇಲ್ ” ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಂಗ್ಲಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ— ಈ ಪ್ರಕಟನೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷವು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತೀನಣ್ಣನ ಸಮಾಚಾರವಾವುದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಕೃಷ್ಣನು ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಣ್ಣನು ಹೊರಟ ಹೋಗಿ— ಎಲ್ಲಾ ಗಂಟು ತನ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಿತ್ತಲ್ಲ— ಎಂಬ ವ್ಯಗ್ರಭಾವನೆಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ಎಡೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸುದ್ದಿಯು ಸಿಗದೆ ತೊಲಗಿ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಣ್ಣನ ಪತ್ನಿ ತಿಳಿಯದೆ ತಾನು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಿನೆಂದು ರವಧವನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತೀನಣ್ಣನ ಹಾಗೆ ಕಲಾಭ್ಯಾಸವು ಇಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಆಭಿರುಚಿಯಿತ್ತು. ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟೇ ಓದಬೇಕಾಗಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಭಂಡಸಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ “ ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ ” ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಆ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ” ಎಂಬೊಂದು ಗ್ರಂಥವು ಅರಳಿ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಗಮಗಮಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಿದ್ದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ಎಂಬ ಸಂಕೇತನಾಮಧಾರಿ. ಈ “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ನ ಕೆಲವು ತುಂಡುಗತೆಗಳೂ—ತುಂಡುವದ್ಯಗಳೂ—ಕೆಲವು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳೂ—ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಣೀಯವೂ ರಸವಂತವೂ ಆದ

ಲೇಖನಗಳು “ಜಯಭೇರಿ” ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಲವಾರು ಚಾರಿ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾದ “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ” “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ” ನ ಹೆಸರನ್ನು ವಿಖ್ಯಾತಗೊಳಿಸುವಂತಹುದಾಗಿತ್ತು. ಭಾಷೆ-ಭಾವ-ವಸ್ತು-ವಿಷಯ-ಕಲ್ಪನಾಚಾತುರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಆ ಗ್ರಂಥವು ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅದುವರಿಂದ ಸಂಕೇತನಾಮಧಾರಿಯಾದ ಆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು “ಯಾರು-ಯಾರು?” ಎಂದು ಓದುಗರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನಿಗಾದರೋ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಏನೋ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೆಲವು ವಜ್ರಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಲೇ ಜ್ಞಾಪಕವು ಸ್ಥೈರ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರಿ, ಮನೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು, ಶೀನಣ್ಣನ ಟ್ರಂಕುವೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಶೀನು ಹೊರಟುಹೋಗುವಾಗ ತನ್ನ ಟ್ರಂಕು ವೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದು ಓದುಗರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡೆಯಷ್ಟೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅದರೊಳಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟುದನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದೀರಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಬರೆದಿದ್ದ ಕೆಲವು ಲೇಖನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಚಿತ್ತು ಪ್ರತಿಸೂಲಪ್ರತಿ ಮುಂತಾದವೂ ಅಡಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿಲೋ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಉಳಿದುವೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಟ್ರಂಕಿನೊಳಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಆಗಾಗ ಆ ಚಿತ್ತುಪ್ರತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓದುತ್ತ, ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಬುದ್ಧಿ ಕುಶಲತೆಗಳನ್ನು ಮನಸಾ ಕೊಂಡಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದರೊಂದಿಗೆ “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ” ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲ ಚಿತ್ತುಪ್ರತಿ ಇದ್ದುದನ್ನೂ ಓದಿದ್ದನು. ಅದು ಮೂಲಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ-ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಸಹಜವಾದ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶ-ಭಾವ-ರಸ-ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಾಂಶಗಳು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋಗಿ

ದ್ವಂದ್ವ ಅಂತೆಯೇ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದ ಅದೇ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡು ತ್ತಲೇ-ಅದೇ ಜ್ಞಾಪಕವು ಬಂದು, ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು! ಆ ಮೂಲ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗೂ ಅಚ್ಚಾದ ಪ್ರತಿಗೂ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಹೆಸರು, ಅದೇ ಕಥೆ, ಅದೇ ಭಾಷೆ-ಅದೇ ಶೈಲಿ-ಅದೇ ಭಾವ, ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಕರಣಗಳು. ಆದರೆ ಮೂಲದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರಸ್ವತೀ ಸ್ತವನ ಮೊದಲಾದ ನಾಂಗತ್ಯ ಪದ್ಯಗಳು-ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳೂ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಕಥಾಸಂದರ್ಭ-ಸಂಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗು ಮುರುಗೂ ಇದ್ದುವು ಆಸ್ವೆ. ಅವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮೂಲಪ್ರತಿಗಿಂತಲೂ ಅಚ್ಚಾದ ಪ್ರತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಗಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಸರಿ! ಏಕೆಂದರೆ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳು ಬರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿದ್ದಿ ಸರಿಗೊಳಿಸಿ ತಾನೇ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ? ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಏನೂ ಸಂದೇಹವುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. “ಆಹಾ! ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಪುಸ್ತಕವೇ ಇದು! ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ! ಸಿಕ್ಕಿದನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ! ಅಣ್ಣ! ಆಹಾ! ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಹೇ! ದೇವ! ಸಾಹಿತ್ಯ ದೇವ! ತಂದೆಯಾ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಬಯಲಿಗೆ? ಕಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ನ ಶ್ಲಾಘನೆ-ಅಂತ ವರ್ತಿಸುವುದಾಗಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗಲ್ಲವೇ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದೆ! ಆಹಾ! ಅಣ್ಣನು ಸಿಕ್ಕಿದನು! --” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹಾರಿದನು.

ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ ‘ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ’ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದನು:- “ಮಹಾಶಯರ, ತಾವು ಹೊರಡಿಸಿದ ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತನಾದ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರನ್ನೂ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸೋಣಾಗಬೇಕು. ಬಹಳ ಅಗತ್ಯವೂ ಅವಸರವೂ ಇದೆ.”

ಹೀಗೆ ಬರೆದುದಕ್ಕೆ-ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂತು ಹೀಗೊಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ:- “ಪ್ರಿಯರೆ, ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ರ ಹೆಸರು ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು

ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಲು ನಾವು ಬಾಧ್ಯರಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ತಿಳಿಸಬಾರದೆಂತಲೂ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತೃ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಟ್ಟಳೆಯಾಯಿತು! ಅದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಕುರೂಪಲವನ್ನು ತಡೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣಾಗಲಿ ತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ತಾನಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು”

ಇದು ಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿತು. ‘ವಿರಕ್ತನಾದ ಶೀನಣ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಆ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಬೇಕು. ಏನಾದರೂ ತಿಳಿಯದ ಬಿಡಬಾರದು’ ಎಂದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದನು:--

“ತಮ್ಮ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ವ್ಯಧಿತನಾದೆನು. ತುಘನನ್ನು ಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು ಶೋರಿಯಾದರೂ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ನ ಪತ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವಿರಾಗಿ ನಂಬಿ, - ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸಿ ತಮಗೆ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಅಣ್ಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂಬನನು ಈಗ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಪತ್ತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ‘ಹಿಂದೂ ಮೇಲ್’ ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮಾಡಿಸಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಲೇಖನವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿರುವನು. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ರಚಿಸಿದ ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ಯ ಮೂಲಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಖಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿರುವನಾವಕಾರಣ, ಅವನ ಹೆಸರು ವಿಳಾಸಗಳು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಸರು ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸಬಾರದೆಂದು ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಆದರೆ— ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಅಗಲಿ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುವೆನಾದುದರಿಂದ, ತಾವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಲೇಬೇಕು. ಹೆಸರು ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಇಂತಹ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನಾದರೂ ತಿಳಿಸದಿರಬಾರದು. ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲ-ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಉತ್ತರ ಕ್ಷಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದೇನೆ.”

ಇದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಉತ್ತರ:—“ಕೃಷ್ಣರಾಯರೆ! ನೀವೇನೋ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ಯ ಕರ್ತರಲ್ಲ ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರ ನಿಜವಾದ ಪರಿಚಯವು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದರೆ ನೀವು ಅವರನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಏಕಪಚನವಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ಎಂಬುದು ಪದಾರ್ಥರ-ವಚನಾರ್ಥರಾದ ಜೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೆಸರು ‘ಪ್ರೀತಿವಾಸ’ ಎಂಬುದೂ ಅಲ್ಲ ಆದರೆ ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ಯ ಮೂಲವ್ರತಿಯೊಂದು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಾವು ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಕಾರಣವಿರಬಹುದಾಗಿದೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶೋಧವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯವು ನಮಗಿಲ್ಲ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೂ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವರಿಂದೇನಾದರೂ ತಮಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತಹ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ.—”

ಇವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ಯೋಚನೆಗೇಡಾದನು — “—ಓಹೋ! ಅಣ್ಣನ ಪತ್ರಿಕೆಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿಲ್ಲ ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾತದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂದು ಸಿಕ್ಕಿದುದರಿಂದ ಇದರೊಳಗೆಯೇ ತೂರಿ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಜ್ಞಾತಾಂಧಕಾರದೊಳಗಣಿಂದ ಅಣ್ಣನನ್ನು ತುಡುಕಿ ಹಿಡಿಯಲೇಬೇಕು ಬಹುಶಃ ಈಗ ಸುಂದರಿ ಅವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅವನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವಳ ಸಹವಾಸವಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಲಾರದೇ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ! ಆದರೆ ಈಗ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅಡುಗೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೋ-ಅಲ್ಲ ಕೇವಲ ನಾಹಿತ್ಯವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲೇ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೋ! ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ಎಂಬ ವಿಷಯ ನಾಮವು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ಬಳಿದಂತೆಯೇ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಬಳಿದಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಬಡ ಅಡುಗೆಯವನಾಗಿದ್ದು ಒಂದೇ

ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಾನೆ? 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ'ರು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಂದು 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ವ್ರಕಾಶಕರು ಬರೆದಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ! ಏನೋ! ಅದೃಷ್ಟವು ತೆರೆದರೆ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಲಕ್ಷಾಧೀಶನಾಗಲಾರನೆ? ಏನಾದರೂ ಇದನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ತಿಳಿದೇ ತೀರಬೇಕು. ಸಕ್ರಮ್ಯವಹಾರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆ ವ್ರಕಾಶಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರವನ್ನೇನೂ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ'ನ ಲೇಖನಗಳು ಹಲಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಹಾಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಓದಿರುವೆನಾದರೂ, ಅವುಗಳ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಾವುದೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣನು ಮದುವೆಗಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ'ನ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವಂತೆ, ಲೈಬ್ರರಿಯ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಹಾಗಾದರೆ ಶೀನಣ್ಣನು 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ' ಎಂಬ ಸಂಕೇತನಾಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಂಹದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ತಿರುಗಾಡಲಾರಂಭಿಸಿರಬೇಕು? ಅಥವಾ 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ'ನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದೇ? ಏನಿದ್ದರೂ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಕರ್ತನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನೇ— ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಅಣ್ಣನ ಪತ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ನಾನು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಕೆಳಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಣವು ಬೇಕು. ಹೋಗುವ-ತಿರುಗುವ-ಬರುವ-ಊಟ-ತಿಂಡಿ-- ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಡಮೆ ಪಕ್ಷ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಾದರೂ ಬೇಕು ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಇದ್ದರೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡಲಾರದೀತು."

ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಡುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮುಂದಾಗಿ ತಿಳಿಸದೆ ಹೋದರ, ತಾನು ಹೋದಾಗ 'ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರ ಮಾಲೆ'ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರೋ- ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿರುವರೋ? ಕಡೆಗೆ ಅವರು ಸಿಕ್ಕದೆ ಆ ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಇದ್ದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗತಿಯಾದೀತು! ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಹೊರಟು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ತಲವುವ ದಿವಸವನ್ನು ಎಂಟು ದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಆ 'ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ'ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಬಂಡಸಾಲೆಯ ಕೆಲಸದಿಂದ

ಬಂದು ತಿಂಗಳು ರಜೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಯಾವತ್ತೂ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರೋ. ನೋಟಿಸ್ ಮೇಲೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ತಂಗಿ ಗೌರಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ,—ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟನು.

೧೨. ಪಿ. ಎಂ. ಮಂಗಲಕರ್

ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು, ರೈಲು ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಸಮೀಪ ದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಯೋಟೆಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಸೂಟುಕೇಸನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಹೊಟ್ಟೆಯ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಅದೇ ಜಾಗನ್ನೇ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, 'ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ'ಯ ಆಫೀಸನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೋದನು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ಅವನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೆಂದೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಗರವನ್ನು ತಿರುಗಿ ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಾಲು ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಹೊರಟನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಶೀನಣ್ಣನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಬೀಳಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋದರೆ ಅದು ಅಸಂಭವ.

ಹೀಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಆತನು ಸಾಯಂಕಾಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ'ಯ ಆಫೀಸನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಅದೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ಗ್ರಂಥಮಂದಿರವಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ಸುತ್ತಲೂ ಓರಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಕನ್ನಡಿ ಬೀರುಗಳಲ್ಲಿ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು ರಂಜಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇಶನರಿ ಸುಮಾನುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಚಂದಗಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. 'ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ'ಯ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ಗುಮಾಸ್ತನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಏನೋ ಲೆಕ್ಕ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಅವನ ಇದಿರನಲ್ಲಿ ನಿಂತು—“ನಮಸ್ಕಾರ” ಎಂದನು. ಅವನು ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಎದೆಯ ವರೆಗೆ ಎತ್ತಿ 'ತಾನು

ಬಹಳ ಸುಹೃದಯಿ' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯ ಪ್ರತಿಸಂದನೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿ, ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿ ನೋಡಿ— 'ಏನು?' ಅಥವಾ 'ಯಾರು?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಸಿದನು.

“ ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆಯ ಒಡೆಯರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗಿತ್ತು ”

“ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ? ”

“ ಕಿರುಗಟ್ಟೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯ ”

“ ಓಹೋ! ತಾವು ನಮಗೆ ಸತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಿರಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಹೌದು ಈ ದಿನ ಅವರ ಭೇಟಿಗೆ ಬರುವೆನೆಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದೆನು. ಇದ್ದಾರೆಯೇ ? ”

“ ಇದ್ದಾರೆ, ಹೀಗೆ ಬನ್ನಿ. ”

ಗುಮಾಸ್ತನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪುಸ್ತಕ ಬೀರುಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದೊಂದು ಕೋಣೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಾನು ಒಳಗೆ ಹೋದನು. ಆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಪರದೆಯನ್ನು ಹಾಕಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಯಾರಿರುವರಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುಮಾಸ್ತನು ಕೂಡಲೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, “ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಓರಣವಾಸ ಸುಖಾಸನಾದಿ ವಸ್ತುನಿಚಯಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಕೊಠಡಿ ನೆಲಕ್ಕು ಬಣ್ಣದ ಮಿದುಗಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಕಿತ್ತು. ಸುಣ್ಣು ಬಳಿದ ಶುಭ್ರವರ್ಣದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ, ಮಹಾತ್ಮಜೀ, ನೆಹರು ಮೊದಲಾದ ಸುಖ್ಯದೇಶನೇವಕರ ಪಟಗಳು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು ನಡುಗೋಡೆ ಮಿಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಡಿಯಾರ. ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರು ನಡುಭಾಗದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾದ ಮೇಚು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಸಿದೌತಿ, ವೇನಾಸ್ಪಾಂಡು, ಟೇಬಲ್ ಕ್ಲಾಕ್, ಪುಸ್ತಕಗಳ—ಕಾಗದ ಫೈಲ.—ಮಾರ್ತಾ ವತ್ರಿಕೆ ಮೊದಲಾದವು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಮಾಟು ಅರೆದಿರೆಮುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅವರೊಳಗೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೇಜಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಖಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರು ಸಭ್ಯ

ಗೃಹಸ್ಥರು ಸುಮಂದಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಮೊದಲನೆಯ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಶರ್ಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತವರು, 'ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ'ಯ ಒಡೆಯರಾದ ರಾಘವರಾಯರು. ಅವರ ಮಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೈದಿರಬಹುದು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಭ್ಯ ಗಂಭೀರ್ಯವು ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಅವರ ವಕ್ರದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಅಸೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತೈದರ ಮೇಲೆಯೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಮೀಸೆ ಅರ್ಧಭಾಗವು ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿತ್ತು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಧಕ್ಯರೇಖೆಗಳು ಮೂಡಿದ್ದವು. ಅವರ ಗೌರಾಂಗವು ಧಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮೂಳೆಯುತಿತ್ತು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಿಸುಗುವ ಐಸಿರಿಯ ಕಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಂಡಿತ್ಯದ ಮಿರುಗೂ, ಶಾಂತಿಗಂಭೀರ್ಯದ ಬಹಿರ್ಲೇಪನವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಿರಿಯ ರುಮಾಲನ್ನು, ಧರಿಸಿರುವ ಸೂಟು-ಬೂಟು-ಕೋಟಿ-ಟೈ ಮೊದಲಾದ ಆಂಗ್ಲ ಭೂಷಣವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಕಳಾಸಿಲಯವ ವಂಡಿತರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಗು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಂಠಕರಾಗಿರುವೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಘನ ಮಹನೀಯರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಇಬ್ಬರಗೂ ನೇರಿದಂತೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ರಾಘವರಾಯರು ನಾದರವರ ಮುಗುಳ್ಳುಗುನಿಂಜಿ—“ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ—ನಮಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯರೆಂದರೆ ತಾವೇನು?”

“ಹೌದು ನಾನೇ ಅದು” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಘನಶಾಲಿಗಳ ಸರಿಸಮಾನತೆಯಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದೊಂದು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. “ಇಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ” ಎಂದು ರಾಘವರಾಯರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ತಮಗಿಂತ ಕೇಳುತ್ತಿರಗತಿಯವನೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರಬಹುದು.

ರಾಘವ:— ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದಗಳೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ನಾವೂ ನಮಗೆ

ತಿಳಿದ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೆವು. ಆದರೂ ನೀವು ನಿಮು ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಮುದ್ದೇ ಬರುವೆನೆಂದು ಒರೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾನು ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ' ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೂ ನಾವು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆವು. ಇಂದೇ ಅವರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಹದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದೀತು.

ಕೃಷ್ಣನು ಕುತೂಹಲಾತುರದಿಂದ— “ಯಾರವರು? ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ?”

“ಇಗೋ—ಇವರೆ!” ಎಂದು ರಾಘವರಾಯರು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಘನವಂತರನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು.

“ಹಾ!” ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿಯೋದನು. ಆ ಘನವಂತರು ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ, ಆದರೆ ಮಿಸೆಯ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ನಗುವನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ—ಕೃಷ್ಣನನ್ನೆ ಚುರುಚುರು ನೋಡುತ್ತ!

ರಾಘವ:— ಏನು ಕೃಷ್ಣರಾಯರೆ! ತಾವು ಏನೋ ಮೋಸ ಹೋಗಿರಬೇಕೆಂದು ಈ ಮೊದಲೇ ನಾವು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದರೂ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಆಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರೇ ನಿಮ್ಮ ಇದಿರಿಸಿರುವರಾದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲ ಇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು — ಅಲ್ಲವೇ ಮಿಸ್ಟರ್ ಮಂಗಲಕರ್ ?

‘ ಮಂಗಲಕರ್ ’ ಎಂಬ ಆ ಘನಶಾಲಿಗಳು ರಾಘವರಾಯರನ್ನು ನೋಡಿ, “ ಅಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ ? ” ಎಂಬ ಅರ್ಧದಿಂದ ತಲೆಯಾಡಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣನು ಹೊಚ್ಚಹೊಸ ಅಪರಿಚಿತರಾದ ಮಂಗಲಕರರೊಡನೆ ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಿಕ್ಕಿಮಿಕ್ಕಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರೇ ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು:—

“ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಪರಿಚಯವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನಗೂ ನಿನ್ನ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಪರಿಚಯವು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಂಟು.

ನೀನೂ ಅವನ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಎರಕ ಹೊಯ್ದವನ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ನೀನು ಅವನ ತಮ್ಮನೇ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ”

ಕೃಷ್ಣನು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ—“ಹೌದು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣ-ಶೀನಣ್ಣನನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲಿರಾ? ನೋಡಿರುವಿರಾ?”

ಮಂಗಲಕರ್:— ಹೌದು. ಅವನು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನಲ್ಲವೆ?

ಕೃಷ್ಣ:— ನಿಜ. ತಾವು ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಲ್ಲಿರಿ? ಎಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿರಿ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬವನು ಈಗ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದನು.

ಕೃಷ್ಣ:— ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಲ್ಲ ಹೊಸವೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು.

ಮಂಗಲಕರ್:— ಅದೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ತಾನೇ? ಬಳ್ಳಾರಿ-ಹೊಸವೇಟೆ ತೀರ ಸಮೀಪ!

ಕೃಷ್ಣ:— ಹೂಂ!

ಮಂಗಲಕರ್:— ಕನ್ನಡ ಲೇಖನ ವ್ಯವಸಾಯವು ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು—ನಿಜವಷ್ಟೆ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಸತ್ಯ! ಸತ್ಯ! ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಈಗ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಅದೇ ನನಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ!

ಕೃಷ್ಣ:— ಆ? ಹಾಗಾದರೆ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಮೊದಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಇದ್ದನು.—

ಕೃಷ್ಣ:— ಮೊದಲು ಅಂದರೆ-ಎಷ್ಟು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು

ಕೃಷ್ಣ:— ಹೌದು, ಆಗ ಹೊಸವೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು.

ಮಂಗಲಕರ್:— ಇಂಬಹುದು. ಹೊಸವೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ವಕೀಲರೇ ಅವನನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾನೂ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆನಾದಕಾರಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ನನಗೂ ಪರಿಚಯ ವಾಯಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಮನಗಂಡೆನು. ನಾನೂ ಒಬ್ಬ

ಕನ್ನಡ ವ್ಯವಸಾಯಿ ಅಂಕದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂದರೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಅಭಿಮಾನ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಕನ್ನಡ ಭಕ್ತರು ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ತ್ರಿಸಿವಾಸನೂ ಹಾಗೆಯೇ, ಬಿಡವಿಗಾಗ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಲೇಖನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪಡೆದು ನನಗೂ ನನ್ನ ಲೇಖನ ವ್ಯವಸಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಒತ್ತು ಸೇರಿಸಿ ದನು. ನನಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕಟಿಸಿಕೊಂಡು (ಗ್ರಾನಿಡಲ್ ರೂ ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವೇನೂ ಇತ್ತು ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಕಾರಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದನು —

ಕೃಷ್ಣ:— ತಾವು ಬರೆಯಿಸಿದರಾ?— ಅಂದರೆ?

ಮಂಗಳಕರ:— ಅಂದರೆ ನಾನು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯಲಾಯಿತೆ. ಬರೆಯುವಷ್ಟು ಗ್ರಂಥವೆಲ್ಲ ನನಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಹುಡುಗರಿಂದ ಬರೆಯಿಸುವುದು ಕ್ರಮ.

ಕೃಷ್ಣ:— ಓಹೋ!

ಮಂಗಳಕರ:— ಹೌದು. ನಾನು ಕಣ್ಣಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಂಡು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ—ನಾನು ಕೂಡ ರಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ ಹೇಳಿದನು; ನಿನ್ನೇ ರಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಬರೆಯಿಸಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತ್ತೆ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಉಂ

ಮಂಗಳಕರ — ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸ. ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ತ್ರಿಸಿವಾಸನಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಬರೆದುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅವನಿಂದಲೇ ಬರೆಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅವನಿಂದಲೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕೂಡಾ ತೆಗೆಯಿಸಿದನು. ಆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿ ಇಕ್ಕೋ— ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದೆ ಮಂಗಳಕರರು ಮೇಜಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ನೀಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡಿಸಿ

ನೋಡಿದನು. ಅದೇ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ. ಎಲ್ಲವೂ ಶೀನಣ್ಣನ ಬರೆಹ. ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯನ್ನೇ ಮಂಗಲಕರರು ಕೊಟ್ಟು ಆ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತೆಗೆದಿರುತ್ತಾನೆ ಶೀನಣ್ಣ. ಆದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರಸ್ವತಿ(ಸ್ತನನಾದಿ) ನಾಂಕುಗಳೂ ಆ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣ:— ಎರಡು ಒಬ್ಬನೇ ಬರೆದ ಒಂದೇ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ಅವರಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಗಳೂ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮ ಪಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಂಗಲಕರ್:— ಅದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ವಿಚಾರಗಳ ಉನ್ಮತ್ತಿಯಾಗಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಬೇರೆ ಹುದುಗಲಿಂದ ಮೂರನೆಯ ಕುಲಿಯಿಂದನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಡಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಈ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟ ಕೇಲಿ ತ್ರಿಸಿವಾಸನು ಬಳಸಿರುವುದು ಹೊರಟಿಹೋದನು. ಆಗ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿ ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ತರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಅವನ ಎಡ್ಡನ್ನೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ಮೇಲೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದ. ಈವರೆಗೂ ಅವನ ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಈ ಗ್ರಂಥ ಮೂಲಾಧಿಕಾರಿಯೆನಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರನ ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಇವರು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರು. ನನಗೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುವ ಕೆಲವು ದಿನದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ವ್ಯಾಸ ರ ಪ್ರೀತಿವಾಸನನ್ನು ಕುಲಾಭಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯೋಣವೆಂದು, ನಿನಗಾಗಿ ಕುಲವನ್ನೇ ಹುಗುವರೆ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ನಿನಗೂ ತಿಳಿಯುವೆ?'

ಕೃಷ್ಣ:— ತಿಳಿಯದು ಸ್ವಾಮಿ! ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಬಹಳ ನಂಬುಗೆಯಿಟ್ಟು ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದದ್ದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಹಾಗಾಯಿತು!

ರಾಘವರಾಯರು:— 'ಅದೇ ನಾನು ಮೊದಲೇ ನಿಮಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿರುವೆನಲ್ಲವೆ ?

ಮಂಗಳ:— ನೀನು ಬಂದುದೀಗ-ಲೇಸೇ ಆಯಿತು. ಒಂದು ಸಮಾಚಾರ ನನಗೂ ನಿನಗೂ ತಿಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತಲ್ಲಾ? ಹಾಗಾದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು? ಅವನು ಹಾಗೆ ಪತ್ತೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಕೃಷ್ಣ:— ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕತೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡವಿಲ್ಲ. ನುಡುವೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಾಲವು ಬಂತು!

ಮಂಗಳಕರ್:— ಓಹೋ! ಆದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳ ಬಹುದೆ ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಓ! ಹೇಳಿದರೇನು?—

ಹೀಗೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು, ರಾಮಾಜೋಯಿಸರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಶೀನಣ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ವಿಧಾನವನ್ನೂ, ಆ ಸುಂದರಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ಆ ಮೇಲೆ ಶೀನುವಿನ ಪಲಾಯನವನ್ನೂ, ಸುಂದರಿಯನ್ನು ರಾಮಾಜೋಯಿಸರು ಶೀನುವಿನ ಚತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರೆಂಬ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದನು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುವಾಗ ಮಂಗಳ ಕರರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಆದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಘವರಾಯರು ಮಾತ್ರ ದುಃಖವನ್ನೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ರಾಘವರಾಯರು—“ ಪಾಪ! ಹೀಗೂ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವುಂಟೆ? ” ಎಂಬ ಉದ್ಗರವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು.

ಮಂಗಳಕರ್:— ಶ್ರೀನಿವಾಸಸಂಧಾ ಸಾಧುಸೀಲನ ಗತಿ ಹೀಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತೆ? ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪುತ್ರರತ್ನವೇ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಹಾಗಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣ:— ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ಎಂಬ ಸಂಕೇತನಾಮವು ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರತ್ನವು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಗೋಚರವಾಯಿತೆಂದು ನಂಬಿ ಇಷ್ಟು ದೂರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದೆನು. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ತಮ್ಮ ಸಂಕೇತನಾಮವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಮಿ!

ತಮ್ಮ ಹೆಸರು— ಉದ್ಯೋಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ ?

ಒಡನೆಯೆ ಮಂಗಲಕರರು ತಮ್ಮ ಜೇಬಿನಿಂದೊಂದು ವಿಜಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು.

“ವಿದ್ವಾನ್. ಪಿ. ಎಂ. ಮಂಗಲಕರ್, ಎಂ. ಎ. ಎಲ್. ಟಿ. ಡಿ. ಇ. ಒ. ಬಳ್ಳಾರಿ”

ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಛಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ತಲೆದೂಗಿದನು.

ಮಂಗಲಕರ್:— ಇನ್ನೂ ನಿನಗೇನಾದರೂ ಸಂದೇಹವಿದೆಯೆ ?

ಕೃಷ್ಣ:— ನನಗೇನೋ ಸಂದೇಹವೇ ಇದೆ !

ಮಂಗಲಕರ್:— ಇನ್ನೇನು ?

ರಾಘವರಾಯರು:— ಇನ್ನೇನು ?

ಅಣ್ಣನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ಯನ್ನು ಶೀನಣ್ಣನೇ ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಅವನ ಮನೋದೇವತೆ ಸಾರಿಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ—“ಸ್ವಾಮಿ! ನೀವು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಿ. ಈ ಕ್ರಂಧಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನೇ ಸ್ವಂತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿ ಬರೆದಿರುವನೆಂದೇ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ.”

ಮಂಗಲಕರ್:— ನಿನಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆಯೆ ?

ರಾಘವರಾಯರು:— ಅರೆ, ಜೋರಿದ್ದೀರಲ್ಲ ನೀವು?— ಏನಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ! ಇವರ ಮಾತು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವು ನಿನಗಿದೆಯೆ ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವು ನನಗಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಿರುತ್ತಾನೆ !

ರಾಘವರಾಯರು:— ಓಹೋ !

ಕೃಷ್ಣ:— ನೋಡಿರಿ! ಈ ಮೂಲಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿದ್ದು, ಹೊಡೆದದ್ದು,

ಆಡ್ಡ ವಂಜ್ಞಿ ಬರೆದದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ಶೀನಣ್ಣನೆ! ಅಲ್ಲದೆ ಅವನೇ ಕಟ್ಟಿದ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವರಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೈಬಿದ್ದುದೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತನು ಶೀನಣ್ಣನೆಂದೇ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ, 'ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಈ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯುವನೆ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಲೇಖಕರ ಹೆಸರು ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವಕದಲ್ಲರಬೇಕೆಂತಲೇ ನಾನೇ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದೆನು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು ಕೂಡಾ ನಾನೇ ರಚಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಮತ್ತೆ ಅವು ಅನಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ತೋರಿದುದರಿಂದಲೇ-ತೆಗೆದು ಹಾಕಿರುತ್ತದೆ. ಹಸರು-ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಬಿಟ್ಟ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಅವನ ಸ್ವಂತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿ ಗ್ರಂಥವೆಂದೇ ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದೇನು?

ಕೃಷ್ಣ:— “ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಬಲ್ಲವರು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನು. ತಪ್ಪೊಡನೆ ಮದ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತನಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಆಯಿತು-ಹೋಯಿತು. “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಮುಖ್ಯ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದವನು. ಆದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬರತ್ತೀನಿ ಹಾಗಾದರೆ, ನಮಸ್ಕಾರ.” ಹೀಗೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಎದ್ದನು.

ಮಂಗಲಕರ್:— “ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳು?”

ಕೃಷ್ಣ:— ಈ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇರಲಾಗದೆ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಕೇಳಿದೆಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟೆಯಲ್ಲಾ? ಇದೆಂತಹ ಸಡತೆ?

ಕೃಷ್ಣ:— ನಿಮ್ಮ ಇದಿರೇ ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಎದ್ದೆನಲ್ಲದೆ, ಕಳ್ಳತನವಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಲು ಉದ್ಯೋಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಈ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಿಡುವರೆಂದು ನಾನು ನಂಬದಿರುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇದಕ್ಕೂ ಮಿಂಚಿ ಏನಾವರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ-ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡಿಸಿ.

ರಾಘವರಾಯರಿಗೆ ತುಸು ನಗು ಬಂದಿತು.

ಮಂಗಲಕರ್:— ಒಳ್ಳೇದು ಬಿಡು, ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ನಿನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಕಾಣೆಯಾಗಿ ಹೋದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಬರೆಹಗಳು ನನ್ನ ಬಳಯಲ್ಲಿರಲೇ ಅಂತ.

ಮಂಗಲಕರ್:— ಏಕೆ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಏಕೆಂದರೆ?— ತೀರಿಹೋದ ಹಿರಿಯರ ಫೋಟೋವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಏಕೋ ಅದಕ್ಕೇ ಸರಿ! ಮತ್ತೇನು ಹೇಳಲಿ? ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ಅಣ್ಣನು ಊರಿಗ ಬಂದರೆ, ಇದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಇರಲಿ.

ಮಂಗಲಕರ್:— ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವು ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿರುವ ಹಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹ ಪ್ರಳಯ ಸಂದೇಹವೇ ಸರಿ! ಇದಕ್ಕೇ ನೋಡಿ— ಮಿಸ್ಟರ್ ರಾಘವರಾಯರಿ!— ಅವರವರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಬರೆಯಬೇಕು!

ರಾಘವರಾಯರು:— ಸಂದೇಹವೇನು? ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯದ ಮಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣ.

ಮಂಗಲಕರ್:— ಮಾಡುವುದೇನು? ಬರೆಯಿಸಿ ಖರೀದಿಸಿ ನನಗೆ ಅದೇ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಂದು ಕಾಗದ ಬರೆಯುವುದಾದರೂ ಅದೇ ಗತಿ ನನಗೆ!

ಹೀಗೆಂದು ಮಂಗಲಕರರು ಮೇಜಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದು “ನೋಡು ಕೃಷ್ಣ! ಇದೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಬೇರೆ ಹುಡುಗರಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿದ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ ಇದು ಕೂಡಾ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನೇ ಬರೆದಿದ್ದೇನು?”

ಕೃಷ್ಣನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿದನು ಅದರ ಹೆಸರು “ಅಮೃತ ಭೂಜ” ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ” ಅಕ್ಷರಗಳೆಲ್ಲಾ ಯಾರೋ ಹುಡುಗರ ಗುಂಡು ಗುಂಡಾದ ಬರೆಹ. ನೋಡಿ

ಕೆಳಗಿಟ್ಟು—“ ಇರಬಹುದು ಸ್ವಾಮಿ. ಅಣ್ಣನ ಅಕ್ಷರಗಳಿರುವ ಈ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಾಧಕವೇನು ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಬಾಧಕವಿಲ್ಲದೆ ಉಂಟೆ ? ಈಗ ಈ ‘ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ’ ಯ ಮೂಲ ಪ್ರತಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭ್ರಾಂತಿಗೇಡು ಮಾಡಿಸಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಅಲ್ಲವೇನಯ್ಯಾ—ರಾಘವ ರಾಯರೆ ?

ರಾಘವರಾಯರು:— ನಿಜ ನಿಜ. ಅವರವರ ಸ್ವಂತ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದೆಲ್ಲಾ ಅವರವರ ವಶದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯರೆ !

ಕೃಷ್ಣನು “ ಸರಿ. ನೀವು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ” ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟನು.

ಮಂಗಲಕರ್:— ಆ ಇನ್ನೊಂದೂ ಕೂಡಾ ನನಗೆ ಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ:— ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಬೇಡಿ. ಅಣ್ಣನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅಣ್ಣನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲೆ ಇರಗೊಡಿ.

ಮಂಗಲಕರ್:— ನೀನು ಒಹಳ ಚಂಡಿಗಾರನಾಗಿರುತ್ತೀ ! ಒಳ್ಳೆಯ ತನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು.

ಕೃಷ್ಣನು ದೃಢಭಾವದಿಂದ ನಿಂತನು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೋಪವು ತಲೆ ಹಾಕಿತು.

ರಾಘವರಾಯರು:— ಕೃಷ್ಣರಾಯರೆ ! ಇನ್ನೂ ಸಂಶಯ ಭ್ರಮಣೆ ಯಲ್ಲಿ ತೊಳಲಬೇಡಿ. ಈ ಮಂಗಲಕರರಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರೊಡನೆ ಸಭ್ಯತನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಅವರ ಗ್ರಂಥ ವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಮೇಲು.

ಕೃಷ್ಣ:— ಗ್ರಂಥವು ಇವರದಲ್ಲವೆಂದು ನಾನೇನೂ ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಊರಿಂದ ಬರುವಾಗ ಸಂಗಡ ತಂದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೀರಿ ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ! ಒಂದು ಕಳೆದು ಹೋಗಿ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಆಶೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೇನು?

“ಒಳ್ಳೆಯದು. ತಾವೇನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥ ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಕೊಡಲಾರೆನು. ಬರುತ್ತೀನೆ—ನಮಸ್ಕಾರ.” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣನು ಸರಕ್ಕನೆ ಆ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಟನು.

“ನಿಲ್—ನಿಲ್ಲ!” ಮಂಗಲಕರರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಓಯ್! ಕೃಷ್ಣರಾಯರೆ! ನಿಲ್ಲಿನಿಲ್ಲಿ!” ಎಂದು ರಾಘವರಾಯರು ಕೂಗುತ್ತಾ ಎದ್ದು ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ನಡೆದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಬೀದಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗುಮಾಸ್ತನು ಕೂಗಿದನು:—“ಓಯ್! ರಾಯರೆ! ನಿಲ್ಲಿರಯ್ಯಾ!”

“ನಿಲ್ಲಿರಯ್ಯಾ! ಕೃಷ್ಣರಾಯರೆ! ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ ಅವರನ್ನು!” ಮತ್ತು ರೋ ಕೂಗಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ—“ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಒಲಾತ್ಕರಿಸು ತ್ತೀರವ್ವಾ!—ಈ ಅಲ್ಪ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಾಗಿ! ನಾನೇನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದೆನೆ?”

“ಸುವ್ರತೆ ಮಾಡಾಡಬೇಡಿರಿ! ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ?” ರಾಘವರಾಯರು ದರ್ವವಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

“ದುಡುಕಬೇಡ ಕೃಷ್ಣಾ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾ!” ಹೊರಗೆ ಒಂದು ಮಂಗಲ ಕರರು ಕರೆದರು.

ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ನೋಡಿ, ಬೀದಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು ಸಂತಪ್ತ ಸ್ಮರದಿಂದ—“ಇದನ್ನೆಂದಿಗೂ ಕೊಡಲಾರೆ!” ಎಂದನು.

ಅವನ ಆ ಸ್ಮರದಲ್ಲಿ ಜಡಿತವಾದ ದಾರ್ಢ್ಯವನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರು ಮಂಗಲಕರರು. ಹೇಗಾದರೂ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ. ಏತತ್ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬೀದಿ ಯಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕಾನ್ಸ್ಟೆಬಲ್ಲನು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಣಿಯಿಂದ “ಆ ಕಾನ್ಸ್ಟೆಬಲ್ಲನನ್ನು ಕರೆಯಿರಿತ್ತ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

“ಕಾನ್ಸ್ಟೆಬಲ್! ಕಾನ್ಸ್ಟೆಬಲ್!” ಗುಮಾಸ್ತನು ಕೂಗಿದನು.

“ ಒಡನೆ ಕಾನ್ಸ್ಟೆಬಲ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು “ ಏನೆ” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಮಂಗಳಕರರು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು—“ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕವೊಂದು ಇವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೆ ‘ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ’ ವೆಂದು ಕಾನೂನು ಮಾತುಡುತ್ತಾನೆ —” ಎಂದರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ,

“ ಕೃಷ್ಣ! ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇನ್ ಮಾಡಿಸಿ ಕೆಡಬೇಡ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇತ್ತ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು.” ಎಂದರು.

“ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ-ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ” ಎಂದು ಕೆಲವು ಕಂಠಗಳು ಪ್ರಬೋಧಿಸಿದುವು.

“ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಕೊಡಲಾರೆ” ಎಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನೆಂದನು

“ ಸರಿ, ಪೋಲೀಸ್! ಇವನನ್ನು ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ನಡೆ. ನಾನೂ ಈಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು ’ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು

ಪೋಲೀಸಿನವನೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ-- ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದನು.

“ ಇದು ಇವರ ಪುಸ್ತಕವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ. ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಕರೆಬಿಡು. ವಿಯಾ ದರೆ— ನಡೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ! ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿಯಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನು ಪೋಲೀಸನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ನಡೆದನು.

೧೮. ಕೃಷ್ಣನ ಭ್ರಮೆ

ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನ ವರೆಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕರಣವು ಬೆಳೆದೀತೆಂದು ಮಹಾಶಯ ಮಂಗಳಕರರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನೂ ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷ್ಣನು ಹೆದರಿ ಹೋಗಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವನೆಂದು ಮಂಗಳಕರರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಈಗ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಲೇ

ಬೇಕಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನಂ ತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಅವಮಾನವೆಂದೋ ಏನೋ-ಅವರ ಕೃಪೆಯವು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಳುಕೆಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಅಮೂಲಪ್ರತಿ ಅವರಿಗೆ ಅತೀ ಆಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನಾದರೋ- ಹಿಂಡಿಹಿಂಡಿದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಕೇನಾಗಲೀಸದೆ, ಉಪಾಯದಿಂದ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ವಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಒಳಗಿಂದ ಎಣಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತ, ಬಾಯಿಯಿಂದ ರಾಘವರಾಯರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ, ಮಂಗಳಕರರು ಕೃಷ್ಣನ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಆಗ ಸಂಜೆ ಐದೂವರೆ ಗಂಟೆ.

ಪೋಲೀಸ್ ಸಬ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಸ್ವೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಪೋಲೀಸನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅವರಿದಿರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಒಂದು ಶಲ್ಯೂಟ್ ಹೊಡೆದು ನಿಂತನು.

“ಹಲೋ! ಗುಡ್ಡಿವ್ವಿಂಗ್!” “ಗುಡ್ಡಿವ್ವಿಂಗ್!” ಎಂದು ಹಸ್ತವನ್ನು ಫಾಲಕ್ಕೆ ಲೀಸಿಕೊಂಡು, ಪರಿಚಯ ಸೂಚಕವಾದ ನಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಂಗಳಕರರೂ, ರಾಘವರಾಯರೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದೆರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್—“ಗುಡ್ಡಿವ್ವಿಂಗ್! ಗುಡ್ಡಿವ್ವಿಂಗ್— ಕೂಡಿ ಕೂಡಿ” ಎಂದು ಇದ್ದಿರಲ್ಲದ್ದೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಅವರನ್ನೂ ನೋಡಿ,—“ಏನು ಸಂಗತಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ಮಂಗಳಕರರೇ— ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ನುಸಿಯಂತಹ ಕೇಸು. ನನ್ನ ದೊಂದು ಗ್ರಂಥವು ಈ ತನ ಪ್ರೈಡ್ ಲ್ಲಿದೆ. ಕೇಳಿದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲವರೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು.

“ಅದೇನು?—” ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ,—“ಏನಯ್ಯ? ಇವರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನೀವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಏನಯ್ಯ ಅರ್ಥ? ಇವರು ಯಾರು ಗೊತ್ತಿದೆಯಷ್ಟೆ?”

ಕೃಷ್ಣ:— ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹಳೇ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ಇವರಿಗೂ ಎಷ್ಟು ಸಂಬಂಧವುಂಟು ಎಂದು ಈ ಮಹನೀಯರು ಹೇಳು

ತ್ತಾರೋ, ನನಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಂಬಂಧವುಂಟು. ಕಾರಣ ಇದು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ. ಇದನ್ನು ಈಗ 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ' ಎಂಬ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದ ಕರ್ತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ'ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶನವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಮಂಗಲಕರ ಮಹಾಶಯರು ತಾವೇ 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ' ರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಈ ಮೂಲ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯವಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಹೋಗಲಿ, ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ತನ್ನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು, ಅವನನ್ನು ಕೇಳದೆ ನಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೆ? ಇವರಿಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್:— ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣ?—

ಕೃಷ್ಣನು ಶೀನಣ್ಣನು ಕಾಣೆಯಾಗಿ ಹೋದ ಯಾವತ್ತೂ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಮಂಗಲಕರರೂ, ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ' ಯನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಿಂದ ಆ ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ— "ಕೇಸು ಸಣ್ಣದಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ಜಟಿಲವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಓಯ್! ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ! ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನು ಅಡುಗೆಯ ಕೆಲಸದವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಲಿತ ಪಂಡಿತನೂ ಅಲ್ಲ, ಕವಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಈ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ' ಅಚ್ಚಾದುದನ್ನು ನಾನೂ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಮಂಗಲಕರರಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೆನ್ನಲು ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.—"

ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಘವರಾಯರಂದರು:— "ಅಲ್ಲದೆ ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ "ಅಮೃತ ಭೂಜ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಈಗ ಪ್ರಿಂಟು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅದಾದರೂ ಇವರ ಸ್ವಂತ ಅಕ್ಷರಗಳೇನೂ ಅಲ್ಲ "

ಮಂಗಲಕರ:— ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬರೆಯಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿಹೋಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣ:— ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೌದು, ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಲು

ನಾನೇನೂ ಹೊರಟಿಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಣ್ಣನೊಡನೆಯೇ ಕೇಳಿ ನೀವು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಬಾರದಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಮಂಗಲಕರ:- ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಅಣ್ಣನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವು ತಮ್ಮನಿಗೆ ತಾನೇ ಬರುತ್ತಿ? ಅಂತೆಯೇ ನಿನೊಡನೆ ನಾನು ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣ:- ಅಣ್ಣನ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯಾದ ಮೇಲಾಯಿತು- ನಮ್ಮನ ಉತ್ತರಾಧಿಕರ್ತೃತ್ವಕ್ಕೆ, ಈಗ ಅಣ್ಣನ ವತ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಅಷ್ಟೆ.

ಇನ್ನೊಪ್ಪಕ್ಕರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವಿದೆ. ಎಂದು ತೋರಿತು ಹಾಗೆಂದು ಘನಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಂಗಲಕರರ ಮೇಲೆಯೂ ಅವಿಶ್ವಾಸವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಘನವಂತರು ಕೀರ್ತಿಮಾಯಕವಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಘಾತವನ್ನೆಸಗಿಯಾರೆ? ಛೇ, ಹಾಗೆ ಸೌಜೇಹಿಸಲಿಕ್ಕೇ ಕೂಡದು ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬಗೆಯ ದುಃಸಂದೇಹದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನೊಪ್ಪಕ್ಕರು ಸದರ್ಪವಾಣಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು-“ ಓಯ್! ನೀವಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವರು. ನಿಮಗೆ ಸ್ಥಳ-ಕಾಲ-ಸಂದರ್ಭ ಮೊದಲಾದ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆ ಕಡಮೆಯಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ: ಈ ಮಂಗಲಕರ ಮಹಾಶಯರೆಂದರೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು! ಭಾಷಣಕರ್ತರು! ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು! ಪರೋಪಕಾರಿಗಳು! ಸಭ್ಯರು! ಗೌರವಾರ್ಹರು! ನೀವು ಇವರ ಮೇಲೆ ಅವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ ಎನ್ನಾ ಮುಂದೆ ನಡೆದರೆ, ನಿವು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರ ಮಾನನಷ್ಟದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾದೀತು! ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ. ನಿಮಗಿಂತಲೂ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗೇ ಇವರ ಪರಿಚಯವು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ, ಇವರ ಪರಿಚಯವು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದವರು ಇವರ ಮೇಲೆ ಎಂದಿಗೂ ಅವಿಶ್ವಾಸಪಡಲಾರರು.” ಎನ್ನುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಂಗಲಕರರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟರು.

* ಮನ್ನಿಸಬೇಕು, ಮನ್ನಿಸಬೇಕು! ನಾನು ಇವರ ಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ನೂ

ಅವಿಶ್ವಾಸಪಡಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿಯಾದರೂ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ." ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು, ಮುಂದಡಿಯಿಟ್ಟನು.

"ನಾನು ಇಷ್ಟು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ ನೀವು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ಹಟ ಹಿಡಿದು ಕೆಡಬೇಡವಯ್ಯ!" ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣ:— ಆಯ್ಯಾ, ನಾನು ಬಡವನು ಈ ಬೆಂಗಳೂರು ನನಗೆ ಪರಸ್ಥಳ. ಅಣ್ಣನನ್ನು ಶೋಧನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಂದು, ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಇಂತಹ ನನ್ನ ನೊಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೀವು ಇನ್ನಷ್ಟು ನೋಯಿಸಬಾರದು. ಘನಶಾಲಿಗಳೆಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದೂ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡಬಾರದು. ಮುಖ್ಯ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಂಗಲಕರರ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ಇವರ ರಚನೆಯೆಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಧಿಸುವನೆಂದಲ್ಲ. ಬೇಕಾದರೆ ಇವರೇ ರಚಿಸಿದ್ದೆಂದೇ ಆಗಲಿ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಣ್ಣನು ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಬರೆದುದನ್ನು ಅವನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಾನೆಂದಿಗೂ ಕೊಡಲಾರೆನು.

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್:— ಹೋಗಲಿ ಮಂಗಲಕರರೆ, ಈ ಗ್ರಂಥವೀಗ ಪ್ರಿಂಟಾಯ್ತು—ಪ್ರಕಟವಾಯ್ತು—ಎಲ್ಲಾ ಆಯಿತಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ನಿಮಗೂ ಸಂದೇಹ ಬೇಡ, ಇವರಿಗೂ ಸಂದೇಹ ಬೇಡ. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಈ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ. ಆಗದೆ?

"ಬೇಡ ಬೇಡ. ಪಾಪ! ಇವನ ಹಟವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ತಾಯಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಅಗಲಿಸುವ ಹಾಗಿದೆ! ಅವರವರ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟದ್ದು ಅವರವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರಲೇ ಎಂದು ನಾನು ಇಷ್ಟು ದೂರ ಕೇಳಿದ್ದು. ಆಯಿತು. ಇದರಿಂದ ನನಗೇನೂ ಮುಳುಗಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಕ್ಕೊ ಕೃಷ್ಣ! ಮೊದಲೇ ಭ್ರಾತೃವಿಯೋಗದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀನು, ಈ ಹಾಳು ಪುಸ್ತಕದ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಬೇಡವು. ಇಗೋ--ತಕ್ಕೋ." ಮಂಗಲಕರರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ಸರಿಸಿದರು.

ರಾಘವರಾಯರು:-- ಆವೈ ಸಠಿ. ಹೋಗಲಿ ಪಾಪ!

“ತಮ್ಮ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.” ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು.

ಕರುವಾಯ ವಂದನೆ-ಪ್ರತಿವಂದನೆಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಂಗಲಕರವೊದಲಾದವರು ಎದ್ದು ಹೊರಟರು. ಕೃಷ್ಣನೂ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವನು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಗಲಕರರು, ರಾಘವರಾಯರನ್ನು ಕುರಿತು--“ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆಯ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ‘ಅಮೃತ ಭೂಜ’ದ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲ ಷತ್ರಮೂಲಕ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನುಚ್ಛೇಷಡೆದು ಹೊರಟರು.

ಆಗ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಕತ್ತಲೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ರಾಜಧಾನಿಯಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವು ವಿದ್ಯುದ್ವೀಪಗಳಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನು ಇಳಿದುಕೊಂಡ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಮೈಲು ಮಾತ್ರ ಅವನು ನಡೆದೇ ಹೋಗುವದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದ ಮಂಗಲಕರರು, ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನುಹಾನಭಾವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ದುರ್ವಿಚಾರಗಳಿರಬಹುದೆ? ಸಂದೇಹವೇನು? ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ’ ಆ ಮೂಲವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೇ ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಆ ಪುಸ್ತಕವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ದೃಢತ್ವದ ಮುಂದೆ ಅವರ ನಂಬುಗೆ ಸಡಿಲಿಯೇ ಹೋಯಿತು. ಆ ಗ್ರಂಥವು ಅವನಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆ ಅವರಿಗೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಹೋಗುವಂತಹ ಮದ್ಯಮನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೇನೋ ಚೀಳು ಕುಟುಕಿದ ಹಾಗಾಗಿರಬೇಕು; ಅದೇನೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಅವಾಯ ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ತೋರಿರಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಆ ಸಭ್ಯರ ಇದಿರನಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಟ್ಟು ಉದಾರತ್ವದ ದೊಡ್ಡ ಗುಣವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೈಯಿಂದಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಿಡಬೇಡಿ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ದುಂಬರ
ಲಾಕದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ದೇಗಡ್ಡು ಹೋಟಲಿನ ಬದಿಯನ್ನು ಹಾನುಕೊಂಡು
ಕೃಷ್ಣನು ಮುಂದೆ ಹೋದನು ಆ ಹೋಟಲಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬ ವೋಲಿ ಪುಡುಗನು ನಿಂತಿದ್ದನು ಮಂಗಳಕರರು ಅವನ ಒಳಗೆ
ಹೋಗಿ—“ಲೋ! ಲಲ್ಲಿ ಬಾರೋ!” ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಮಂಗಳಕರರ ಹೈಂಪವಾಂಗ್ಲ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಹೂಟು-ರುವಾಲು
ಗಳ ಘನಭೂಷಣಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗಿ ಆ ವೋಲಿ ಮುಂಡೋಡಿ ಬಂದು—“ಎನು
ನಾರ್?” ಎಂದು ಭಯವನಯದಿಂದ ಕೈಬೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು.

ಮಂಗಳಕರರು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳು
ನೀಡಿ, “ಅಗೋ ನೋಡು! ಒಡ್ಡು ಪಂಬೊನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಂಠ
ಬಣ್ಣನ ಕೊಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲವೇ!—ಅಗೋ! ಆ ದೀವದ ಕಂಬದ ಬುಡಕ್ಕೆ
ಮುಟ್ಟಿದನು ನೋಡು—”

“ಹಾ! ಹಾ!”

“ನಿನಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಅವನ
ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಗಿ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು—ಅದೇ
ಪುಸ್ತಕವಾಗಿರಬೇಕು—ಅನನಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು
ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅವನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಹೋಟಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಇದೇ ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ನಂಬರ್ ಎರಡನೇ ರೂಮ್
ನಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ ಎಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಸರಿ. ಬಿಡಬಾರದು! ಇಕೊ,
ಈ ಎಂಟಾಣಿ ಈಗ ಬಿಡಿ.”

“ಅಚ್ಚಾ ಸರ್! ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ನಾನು ತರದಿದ್ದರೆ
ನೋಡಿ.” ಎಂದವನೇ, ಆ ವೋಲಿ ಎಂಟಾಣಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು
ಸರನೆ ಕೃಷ್ಣನ ಬಿಂಗಡೆಗೋಡಿದನು.

“ಅಂತೂ ಅಣ್ಣನ ನತ್ತೆ ಹತ್ತುವುದೇನೋ ಎಂದು ಈ ಬಿಂಗಲೂ
ರಿಗೆ ಬಂದುದು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು ಬದಲಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಭ್ರಮೆಯೇ

ಉಂಟಾಯಿತು. ಈ ಮಂಗಳಕರರಿಗೂ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ಪರಿಚಯ
 ವುಂಟೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆಪರ ಕೈಯಲ್ಲೆ ಕೂಡಾ. ಅಣ್ಣನೇ
 ಬರವು ಕಂಡು ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಂಟಿಲ್ಲ? ಒಂದು
 ವೇಳೆ ಈ ಘನವಂತರು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ನಾನು ರೂಪೋಪಮಾಡಿರಬಹುದೆ?
 ಇದರ ಮೂತನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಸಂಬಳಬಡಬೇ? ರೂಪೋಪಮಾ ಅಣ್ಣನನ್ನು
 ಕಂಡು ವ. ತಾಡವೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಈ ಪುಸ್ತಕವು
 ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದು ಮಹದ್ಭಗ್ಯವು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮಹಾ
 ಶಯರು ವಟ್ಟಿ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದರಲ್ಲೇನೋ ವಿಲೇಷ
 ಪಿರಲೇ ಬೇಕು. ಅವರು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ನನ್ನ ಸಂದೇಹವು
 ದೃಢವೇ ಆಯಿತು ಸಂದೇಹವೆಂದರೆ-ಏನೇನೋ!-” ಬೀಗೆ ಯೋಚನೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಲ್ಲೀನನಾಗ ಕೃಷ್ಣನು ನಡೆಸಡೆಯುತ್ತ ಒಂದು ಪ್ರಚಂಡವಾದ
 ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರವು ಇದಿರಿಗೆ ಬಂದನು.

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕೂಡವಾದ ನಾನು ಸುಖವರ್ಣರಂಜಿತ ಬಲ್ಬುಗಳಿಂ
 ದೊಪ್ಪುವ ದೀವಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿತ್ತು-ಆ
 ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರ. ಸ್ವಭವು ಪ್ರದರ್ಶನವು ಬಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು.
 ಅದರೂ ಗೇಜಪನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಗಂಪುಗಂಪಾಗಿ ಕೂಡಿ
 ಏನೋ ಸಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅದೇನು? ಅತ್ತಿತ್ತ ಅನೇಕ
 ನುಸರ್ಣರಂಜಿತ ತ ಾ ೧ ೨ ಪ್ರಕಾಶಕವಾದ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರವಟಗಳಿದ್ದರೂ
 ಅಮೂಲ್ಯವನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಆ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಲು, ಮಂದಿ
 ಮುಂದೂಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ನೋಡಿದವರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.
 ನೋಡಿ ಹೋಗುವವರು ಬಯೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿ
 ದ್ದರು “ಇದೇನು ರೂಪವೋ ಅಬ್ಬ!” ಎಂದನೊಬ್ಬ. “ಆ ಹೆಂಗಸು
 ಇರುವುದೇ ಹಾಗೆ! ಮೇಕಪ್ ಏನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲವಂತೆ! ಹಾಗೇ ಫಿಲಿಂ
 ಹಿಡಿದಿದ್ದಾ ರೋಯ್!” ಎಂದನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ. “ಆವಳು ನಾಟ್ಯಕ್ಕೇ ಕೂಡ
 ಬೇಕಂತಯ್ಯಾ ನೂರು!” ಎಂದನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ. “ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ
 ಮೆಡಲ್ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾಳಂತೆ ವೈಶಾಚ ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ!” ಎಂದನು ಮಗ
 ದೊಬ್ಬ. “.....” ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಳಿನಿಂದ ಆ ಹೊಸ

ಫಿಲಿಂ ಆ ಭವ್ಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಂತೆ! ಇಂದು ಆದರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುನ್ನರಿಕೆಯಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ!

ಇಂತಹ ಜನಾಕರ್ಷಕನಾದ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿಯಾದರೂ ಬಡೋಣವೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ ನುಸುಳಿದನು. ಗುಂಪೆಂದರೆ ಟಿಕೇಟು ಖಂಡಿಯು ಬಳಿಯ ಟಿಕೇಟು ಚಲನಕಾಲದ ನುಗ್ಗುನುರಿಯಾಗುವ ಬಲ್ಲಿಯಂತಹ ಗುಂಪಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂದಿರುವ ಸಾದಾ ಗುಂಪು. ಕೃಷ್ಣನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದ್ದೇ ನೋಡಿದ್ದು,— “ಹ! ಸುಂದರಿ!” ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರವು ತಟಕ್ಕನೆ ಅವನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೆ—ಚಿತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯ ಹಾಗೆಯೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತನು ಸಮೀಪಸ್ಥರು ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದರು.

ಇದಿರಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಸೌಂದರ್ಯ ನಿಧಿಯಾದ ಹೆಂಗುಸೊಬ್ಬಳು ನಾಟ್ಯಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಭೂಷಣಗಳ ಪ್ರರಾಣಕಾಲದ ಅಸುರನಟಗೆ ಒಪ್ಪುವಂಥವು ದೇಹವು ಸ್ಥೂಲ! ಮುಖವು ವಿಕಾರ! ಜನ್ಮವಿಕ್ರಮವಾದ ಆಕೃತಿ! ದೊಡ್ಡ ಮುಖ! ಗಿಡ್ಡುಕೊರಳು, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಚಪ್ಪಟೆ ಮೂಗು, ಓರೆಬಾಯಿ, ದಪ್ಪಸೊಂಟ—ಕಾಳವರ್ಣ. ಹೆಜ್ಜೆಯೇನು ಹಲವೇನು? ಶೀನುವಿನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸುಂದರಿಯೇ ನಾಟ್ಯಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ—ಎನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ!

ನೋಡುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ನಂಬದೆ ಹೋದನು. ಮತ್ತೂ ನೋಡಿದನು. ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಣಿಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಫಿಲಿಂನಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಅವನ ಆತ್ತಿಗೆ ಸುಂದರಿ. ಯಾವ ಆತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರ ಅವನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಆತ್ತಿಗೆಯ ಅದ್ಭುತ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಜನರು ಮುಗಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ತನ್ನ ಆತ್ತಿಗೆಯೋ—ಆಧವಾ ಬೇರೆಯಾರಾದರೂ ಹೆಂಗುಸೋ?—ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ! ಅದೇ ಗುಳ್ಳೆ—ಹಣೆಯ ಆತ್ತಿಗೆಯ ಮುಖ! ಕಾಲಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗಗ್ಗರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ!

ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಓದಿದನು:—

“ ಸ್ವಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ ”

‘ ಆಶೋಕವನ.’

ವಿಕ್ಯತ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ವಿಚಾರದೇ-ವಿಲಕ್ಷಣ ನಾಟ್ಯಗಾನ ನಿಪುಣೆ-
ಸುಂದರೀಬಾಯಿ

ಇವಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ರಾಕ್ಷಸ ವೈಶಾಚ ನರ್ತನ!

ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್:— ಬಿ. ಟಿ. ಮುಖರ್ಜಿ.’

ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯ ಬಿರುದಿನ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನು
ದಂಗುಬಡೆದುದರಲ್ಲಿ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ?

ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಹದುರ್ವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾಗ, ಇಳಿಬಿಟ್ಟ
ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಸಡಿಲಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವು, ಸರಕ್ಕನೆ ಜಾರಿಕೊಂಡು
ಹೋಯಿತು! ಯಾರದೋ ಕೈವಾಡದಿಂದಲೇ ಜಾರಿತೆಂದು ಮರುಕ್ಷಣವೇ
ಕೃಷ್ಣನು ಅರಿತು ತಟಕ್ಕನೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ—“ ಅರೆ, ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ!
ಕಳ್ಳ! ಕಳ್ಳ! ಹಿಡಿಯಿರಿ! ಹಿಡಿಯಿರಿ!—” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಗಡಿಬಿಡಿ
ಯಿಂದ ಗುಂಪನ್ನು ಬಿಗಿದು ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. “ ಸಣ್ಣ ವೋರ!”
“ ಇತ್ತ ಓಡಿದ!” “ ಅತ್ತ ಓಡಿದ!” “—” ಎಂದು ಯಾರು
ಯಾರೋ ಏನೇನೋ ಕೂಗಿದರು! ಇತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ, ಅತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ!
ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಆ ವೋಲಿ ಹಲವಾರು ಜನರ ಗುಂಪಿನೆಡೆ
ಯಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಧುಮುಕಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗಿ
ದ್ದನು.

ಕೃಷ್ಣನು ಬಿಸಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹುಳದ ಹಾಗೆ ತುಡಿಸುತ್ತ ಹತಾಶನಾಗಿ
ಬೀದಿಯ ಬದಿಯ ಒಂದು ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. “ ಎಂತಹ ಮೋಸ
ವಿದು! ಎಂತಹ ಘಾತವಿದು! ಇದು ಆತನ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ! ಎಲಾ!—
ಆ ಮಂಗಲಕರ-ಎಂತಾ ಲವಡೀ ಗಂಡ!—ಹೀಗೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿಯಾನೆಂದು
ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು! ಏನು ಮಾಡಲಿ ಇನ್ನು ಅವನನ್ನು! ಎಲ್ಲಿ ಹುಡು
ಕಲಿ? ‘ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ’ ಯ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೋ! ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ
ಕಳ್ಳ! ಅಷ್ಟು ಮೂಢನೆ ಅವನು? ಹೋಗಿ ಆ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ನಾಹೇಬ
ನೊಡನೆ ದೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ? ಅವನೇನು ಮಾಡಿಯಾನು? ‘ನೀನೇ

ಎಲ್ಲೋ ಬಿಸಾಡಿದೆ' ಎಂದಾನು ನೇರಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಹೋಗಿ-ಆ ಮಂಗಲಕರನನ್ನೆ ಹುಡುಕಿ ಚಂದಿಹಿಡಿದೆಳೆಯುವೆನು! — ಆದರೆ — ಹಾಗೆಲ್ಲ ದುಡುಕಿದರೆ ನಾನೇ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಯೇನು! ಅವನೋ ಸಾವಾನ್ಯನಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ -- ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ಅವನಿಗೂ-ಎಂಥ ಸಂಬಂಧವೋ! ಮಿತ್ರಸಂಬಂಧವೋ-ಶತ್ರುಸಂಬಂಧವೋ! — ರಮಾ ಜೋಯಿಸನು, ಅಣ್ಣನು ಹೆಂಡತಿ ಮಂಗಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ! — ಸುಂದರಿ ಈಗ ಮದರಾಸಿನ ಸಿಲಿಂನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ಅಣ್ಣನೂ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಸಿಲಿಂಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ? ಈ 'ಆಶೋಕವನ' ದಲ್ಲ ಸುಂದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಣ್ಣನೂ ನಟನಾಗಿದ್ದಾನೋ? — ನಾಳೆ-ಈ 'ಆಶೋಕವನ' ಚಿತ್ರವನ್ನೆ ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿ-'

ಯೋಚನೆಗಳು ಜೋರಾಗಿ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಪುಸ್ತಕ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಂತಾಪ ಬೀರಿ! ವೇಲೆ ವೇಲೆ ಭ್ರಮಾತರಂಗಗಳೆ ಎದ್ದೆದ್ದು ಬರುತ್ತಿವೆ!-ವಾಪ! ಇನ್ನು ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಏನು ಮಾಡುವನೋ!-

೧೯. ಮಂಗಲಕರರ ಹೆಂಡತಿ

ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೂಲಸೃತಿ ಮಂಗಲಕರರ ಕೈಕೀರಿ. ಅವರು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿ ಮರುದಿನದ ರೈಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಟರು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ರೈಲಿಳಿಯುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತುವರೆ ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು ಈ ದಿನ ಅವರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವುದಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕಾರಣ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತೊಂದರೆಬಡಿಸಬಾರದೆಂದೂ ನೆನಪು, ಅಂಬಾಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಊಟವನ್ನು ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಕ್ಕನಾರಾಯಣ ನೇಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು.

ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಾವ್ರಯತ್ನ ದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹಲವರಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯೂ ಬಂದಿತ್ತು.

ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಸುಳಿದಾಟವು ನಿಂತಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯ ಅಟವು ವ್ರಾಹ್ಮಣವಾಗಿರುವ ಸಿನಿಮಾ ಡೇರಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ-ಡಗ್-ಡಗ್-ಎಂಬ ವಿದ್ಯುದುತ್ಪಾದಕ ಯಂತ್ರದ ಶಬ್ದವೂ-ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಚಿತ್ರ ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಂಗಳಕರರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಹೊಸ ಯೋಚನೆಯೇನೂ ಅಲ್ಲವದು; ಈ ಮೊದಲು ನೂರಾರು ಬಾರಿ ಬಂದು ಹೋದ ಯೋಚನೆಯ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯೇ. “—ಅಬ್ಬ! ಎಂಕಾ ಅಸಾಧ್ಯನಾದ ಹುಡುಗನವನು! ಕೃಷ್ಣ! ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎಷ್ಟು ಸಾಧುವೋ, ಎಷ್ಟು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಭಾವದವನೋ, ಅಷ್ಟೇ ದರ್ಪನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಅವನ ತಮ್ಮ. ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರಲಾರನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆನು. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಪುಸ್ತಕವಂತೂ ನನ್ನ ಕೈ ನೇರಿತಲ್ಲ! ಇದು ನಾನೇ ಅಪಹರಿಸಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಕೃಷ್ಣನು ನನ್ನ ಬೆನ್ನುಗಿನ್ನು ಹತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?—ಏನೋ! ನಾನು ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಬೆಸರು ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದಾಗಿತ್ತು—ಆದರೆ—ಆ ಸಂವರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ—ರಾಘವರಾಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಶಕ್ಯ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ! ಈಗೀಗ ಹರಡಲಾರಂಭಿಸಿದ ನನ್ನ ಸತ್ತೀರ್ತಿಯ ಲತೆಗೆ ಹುಳ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಆದೀತಲ್ಲ!—ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ದೂರಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೀತು ಅಂತ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ — ಆದರೆ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಇನ್ನೇನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಯಾನು? ‘ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರ ಮಾಲೆ’ಯ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕುಡುಕಿಯಾನು ಅಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಬೈದು ಅವನೇ ಅವಮಾನ ಹೊಂದಿಯಾನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಟ ತೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಬಂದು ನನಗೆ ಭೇಟಿಯಾದಾನೆಂದೇ ನನೆಯುವ ‘ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕ? ನೀನೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಳಕೊಂಡಿರಬೇಕು,’ ಎಂದು ದಭಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ತೀರಿತು! ಆದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಬೀಳದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದೇ ಕಷ್ಟ!—”

ಮನೆ ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಗೇಟು ಬಾಗಿಲಿನ ಮೇಲುಭಾಗದ ಓಡಿಕೆ

ಯನ್ನೆತ್ತಿ, ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಒಳಹೋಕ್ಕು, ಮತ್ತೆ ಆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡರು. ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮಂತರ ರೀವಿಗೆ ಒಪ್ಪು ವಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನೆ ಅದು. ಒಳಗೆಲ್ಲಿಯೂ ದೀಪವಿರುವಂತೆ ಕಾಣ ಲಿಲ್ಲ ಒಳಗಿನವರು ದೀಪ ಆರಿಸಿ ಮಲಗಿರುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಾಳು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರ ಬಹುದು. ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದಿನಗಳಾದುದರಿಂದ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾ ದರೂ ಮಲಗಿರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ-ಆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗು ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಫೀಸು ಜವಾನನೊಬ್ಬನು ಮಲಗಿರಬೇಕೆಂದು ಮಂಗಳಕರರು ಜಗುಲಿಯನ್ನೇರಿ ನೋಡಿದರು. ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಊರಿಸಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಜವಾನ ಚಕ್ಕರ್ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು- ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆಯ ತಕ್ಕವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ರಯ್ಯಾ ಮಂದಿರಮೊಳಗಿಂದು ತೋರುತ್ತೆ- ಪುರುಷ ಕಂಠದ ಪ್ರಖರವಾದೊಂದು ದರ್ಪಸ್ಪರವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕೇಳಿ ಬಂತು.

“ಒಪ್ಪೋ! ಭೀಷ್! ಭಲೆ! ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ! ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ನಿನಗೆ ಉಪ ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ-ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಇದೋ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ? ಚೀ! ಭೀ! ನರಾಧನಾ!—” ಎಂಬ ಶಿಡಿಸುಡಿಗಳ ಕೊನೆಗೆ “ಫಳಾ” ಎಂದು ತಪ ರಾಕಿಯ ಸಪ್ಪಳವೂ, ಕಾಲಿಸಿಂದೊದ್ದು ಝಾಡಿಸಿದಂತಹ ಬಿರುಸು ಸದ್ದೂ ಕೇಳಿಬಂದುವು.

“ಅಯ್ಯೋ! ದೇವರೆ!—” ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಪುರುಷ ಕಂಠದ ಆರ್ತನಾದವೂ ಕೇಳಿ ಬಂದು-ಆ ನಾದಮೊಂದಿಗೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಕಡ ಕೊಂದು ಬಿದ್ದಿತೋ ಎಂಬಂತೆ--ಕುರ್ಚಿಯೊಂದುರುಳಿದ ಗಡುಸು ದನಿಯೂ ಕೇಳಿಬಂತು.

ಅದನ್ನು ಸುಸರಿಸಿ ಕೋಮಲವಾದೊಂದು ನಾರೀಕಂಠವು, ಆರ್ತ ತುರಸ್ಪರದಿಂದ—“ಅಯ್ಯೋ! ನಿರಪರಾಧಿ! ನಿರಪರಾಧಿ! ಹೀಗೂ ಉಂಟೆ? ಪಾಪ! ಪಾಪ!” ಎಂದು ಕೂಗಿತು.

ಒಡನೆಯೆ ಮೊದಲಿನ ದರ್ಪ ಕಂಠವು ಗದ್ದರಿಸಿತು—“ಪಾಪ!

ಪಾಪ! ಛೀ! ನಾಚಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ? ಅಪ್ಪ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ!
ಚಾಂಡಾಲ! ವಾಪಿಸ್ತು!”

“ಅಯ್ಯೋ! ಬೋದ ತಪ್ಪಿದ ಹಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಅಯ್ಯೋ!—”
ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀಕಂಠವು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೂಗಿತು.

“ನಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಧಾಡಿ ಇವನಿಗೆ?” ಎಂದಿತು ಪುರುಷಕಂಠ

ಈ ಬಗೆಯ ಅಸಾಯ ಸಂಭವ ಸೂಚಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಕೇಳಿ ಮಂಗಳಕರರು ಬಹಳ ಅಂಜಿದರು. ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಕೂಡಿದರೆ
ತನ್ನ ಯಶೋನಾಮಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ಬರುತ್ತದಲ್ಲಾ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತೂ
ನೋಡಿ, ಯಾರೂ ಇತ್ತ ಸುಳಿಯದಿದ್ದರಿಂದ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ, ಬಾಗಿಲು
ತಟ್ಟುತ್ತ—“ವರದ! ವರದ!—” ಎಂದು ಕರೆದರು.

“ಅಪ್ಪ ಬಂದ ಹಾಗೆ!—” ಎಂಬ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ವರದನು
ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದನು.

“ಏನೋ ಇದು ಗಲಾಟೆ? ನೀನು ಯಾವಾಗ ಬಂದೀ?” ಎಂದು
ಕೇಳುತ್ತಾ, ಮಂಗಳಕರರು ಒಳಹೊಕ್ಕು ಹಿಂದೆಯೇ ಬಾಗಿಲನ್ನೂ ಹಾಕಿ
ಕೊಂಡರು.

“ನಾನು ಈ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಂದದ್ದು. ಗಲಾಟೆ ಏನೂಂಟು ನೀನೇ
ನೋಡಿ ಬಿಡು—ಕಣ್ಣಾರೆ!” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಶಯ್ಯಾಮಂದಿರದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ
ವನ್ನು ನೀಡಿದನು—ವರದ

ಆ ಶಯ್ಯಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪವು ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು ಬಾಗಿಲಿನ
ಹೊರಗಡೆಂದ ಅತಿಶಯ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾದ ಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು ಭಯ
ವಿವ್ವಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಉರಳಿ ಬಿಟ್ಟೊಂದು
ಕುರ್ಚಿಯ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕೃಶಯುವಕನೊಬ್ಬನು ಅಗಲಾಗಲೇ ಸಾವ
ರಿಸಿಕೊಂಡು ಏಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಎದ್ದೂ ನಿಂತನು. ಅವನ ಕಾಲಿನ ಮಣಿ
ಗಂಟೆಗೆ ವೆಟ್ಟಾದಹಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಕಾರಣ ತುಸು ಕುಂಟುಗಾಲಿನಿಂದ,
ನೊಂದ ಮುಖಭಾವದಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಮಂಗಳಕರರನ್ನು ನೋಡು
ತ್ತಲೇ ತುಂಬಾ ಹೆದರಿದನು.

ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಮಂಗಲಕರರ ಬಾಯಿಯಿಂದ—“ಅರೆ! ತ್ರೀನಿವಾಸ! ಇದೇನೋ-ಇದು?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದ್ದಿತು

ಒಡನೆ ವರದನು—“ಅವನನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾ? ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಟ್ಟು ಬೇರೆ! ಈ ನೀಚನಿಗೆ ಚವ್ವಲಿಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಚಂಡಿ ಹಿಡಿದು ದಬ್ಬಬೇಕು ಹೊರಗೆ! ಘಾತುಕ!” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

ಎವೆಯೊಳಗಿನ ಬಡಬಡಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಂಗಲ ಕರರಂದರರು:--“ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ದುಡಕಬಾರದು ವರದಾ! ಏನು ನಡೆಯಿತೆಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳು. ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕೆವ್ವರಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾ! ಏನಾಯಿತೆ?”

ಭೀತಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಯುವತಿ ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಾಯಿ ಯನ್ನು ಸವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ವರದನೇ ಹೇಳಿದನು.

“ವಾಸ! ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಏನು ಹೇಳಿರಬೇಕು? ಹೇಳುವಂತಾದ್ದೇ? ನೋಡಪ್ಪಾ!-ಈ ಮೂರಾಯ, ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಲಿಯ ಶಿಷ್ಯ ತ್ರೀನಿವಾಸ--ಈ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಈ ರಾತ್ರೀಲಿ! ಒಳಗೇನೋ ಶಬ್ದವಾಯಿತಲ್ಲಾಂತ-ನಾನು ಎದ್ದು ಬಂದು “ಯಾರುಬಳಗೆ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದರೆ ಸುಟ್ಟಿಯಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿಲು ದೂಡಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ,--ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ-ಇವನೇ- ತ್ರೀನಿವಾಸ!”

“ಆಯ್ಯೋ! ಹೀಗೂ ಸುಳ್ಳಾದಬಾರದು ಶತಸುಳ್ಳದು! ತ್ರೀನಿವಾಸ ನಿರಪರಾಧಿ!” ಎಂದಳು ಕಮಲೆ ತಡೆಯಲಾರದೆ.

“ಆ ಹಾಹಾ! ಭಲೆ! ನಿ-ರ-ಪ-ರಾ-ಧಿ!” ವರದನು ಅಣಕಿಸುತ್ತ, ಕೆಟ್ಟಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಮಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

“ನೀನು ದುರಾತ್ಮನು! ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನನ್ನ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಏನೂ ಅರಿಯದ ಈತನನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಹಾಕುತ್ತೀ? ಸಾಪೀ!” ಎಂದು ಕಮಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಂಗಲಕರರು ತಡೆಯಲಾರದೆ,

“ಸಾಕು ಸಾಕು, ಕತ್ತಿಗಳಾ! ಮುಚ್ಚಿರಿ ಬಾಯಿ! ವರದ! ಹೋಗಿ. ನಿನ್ನ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮಲಕೊ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು

ಗಿರಗಿರನೆ ತಿರುಗುವ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದರು. “ ಹೋಗುತ್ತ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿ ದಿರಿನಿಂದ!” ಎಂದು ಕಮಲೆಗೊಂದು ವಾಗ್ವಾಣವನ್ನೂ ಎಸೆದರು.

ಅದರೆ ಹತಿಯಿಂದ ಕಮಲೆ ಮುಖ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

“ ಅಯಿತಾಯಿತು! ಇನ್ನು ನನಗೇಕೆ? ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೋ!” ಎಂದು ಏನೇನೋ ಗುಣಗುತ್ತ ವರದಘು ತನ್ನ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

“ ತ್ರೀನಿವಾಸ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. ಏನು ಕಾಲು ಕುಂಟುತ್ತಿರುವಿ? ವೆಟ್ಟು ಜೋರಾಗಿದೆಯೆ?” ಶಾಂತಸ್ವರದಿಂದ ಮಂಗಳಕರರು ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶೀಘ್ರ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಟ್ಟನು. ಇಂತಹ ಅಸಹನೀಯವಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಡುಕು-ದುಡುಕು-ಅವಿಚಾರಗಳೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಂಗಳಕರರು ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾ ಸಂದರೆ ನೋಜಿಗವಲ್ಲವೇನು? ಅದರೆ ಗುಟ್ಟಿಷ್ಟೆ, ತಮ್ಮ ಗೃಹಾಂತರದ ಪ್ಲವ್ಯ-ಭಿದ್ರ-ಕಲ್ಪಶ ಶ್ರೀಮಿಗಳು ಬಹಿರಂಗವಾದರೆ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಯಶೋನಾಮಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಕಳಂಕವು ಹತ್ತಿ, ತಾವು ಪ್ಲವ್ಯಕರಾಗಿ ಹೋದೇನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಕೊಳಕನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಚ್ಚಿಯೊಳಗೇ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವದು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅಷ್ಟು ಶಾಂತಿ-ದಾಂತಿ-ಸಮಾಧಾನಗಳು!

ನನ್ನ ಶೀಘ್ರ ಜಂಕುತ್ತು ಜಂಕುತ್ತು ಹೊರಗೆ ಬಂದನು.

“ ವೆಟ್ಟು ಬೋರಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?” ಎಂದು ಪುನಃ ಕೇಳಿದರು ಮಂಗಳಕರರು.

“ ಇಲ್ಲ-ನಾನು-ನ್ಯಾಮಿ—” ಎಂದು ಅವನು ಏನೋ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ರಲು,—“ ಅದೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ ತ್ರೀನಿವಾಸ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನೀನು ಏನೂ ಅಪಿಶ್ಯಾಸವಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೇನೂ ಅವಿಶ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಗುಣಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿರುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿ.”

“ ತಾವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ-ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು

ಸಂಬುವಿರಾ ?” ಶೀನುವಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ಸಂಚಾರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

“ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ? ‘ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡದ್ದೂ ಸುಳ್ಳು, ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿದದ್ದೂ ಸುಳ್ಳು, ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತಿಳಿದದ್ದೇ ಸತ್ಯ’ ಎಂದು ಹಿರಿಯರ ಮನಗಂಡ ವಾತು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುವವನು ನಾನು. ಇರಲಿ, ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದು ಹೇಳು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳು.”

“ ತಾವು ಈದಿನ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವಿರೋ-ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಒಳಗೆ ಹೆಂಗುಸಿನ ಆರ್ತನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಏನೋ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋಣವೆಂದು-ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಾಣದೆ-ಹಿಂಗೆಟ್ಟುನ ಗೋಡೆ ಹತ್ತಿ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿದೆದು. ಆ ಮೇಲೆ ಶಯ್ಯಾ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ-ಅದೆಲ್ಲ ನಾನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳಬಾರದು. ಒಟ್ಟಾರೆ ದುಃಸಂಭವವಾವುದೂ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ — ಅಮ್ಮನವರು ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಶಬ್ದ ಮಾಡದೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಅ ದುಃಸಂಭವವನ್ನು ತಡೆದುಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ-ನಾನು ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ನಾನು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ-ಆಪರಾಧಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.—”

ಸರಿ ಸರಿ. ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಬಿಡು. ಆದರೆ ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಈ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲಾ ಬಾಯಿಬಿಡಬೇಡ ತಿಳಿಯಿತೇ ?”

“ ಇಲ್ಲ-ಇಲ್ಲ !”

“ ಸರಿ. ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗು. ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಿಡು ನಿದ್ದರೆ ಬಾ. ಇನ್ನೊಂದಾವುದೋ ಹೊಸ ಕತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆಂದೆ ಯಲ್ಲಾ? ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಇನ್ನು ಹೋಗಪ್ಪ ಬಹಳ ರಾತ್ರಿಯಾದಹಾಗಿದೆ ”

“ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಶಮ್ಮ ಉದಾರ ಗುಣವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸ್ಮರಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಂದು ನನ್ನ ಗತಿ ಏನಾಗುತ್ತೋ ! ಸರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾಳೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಶೀನು ಹೊರಟನು.

ಮಂಗಳಕರರು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಶೀನುವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು.

ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಿವಿಯಾನಿಸಿ ಕೇಳಿದ ವರದನು—“ ಆಹಾ! ಯಜಮಾನಿಕೆಯೆಂದರೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು! ಘಾತುಕನನ್ನು ಹೊಗಳ ಹೊಗಳಿ ಜಾರಿಬಿಡುವುದು! ಚಿನ್ನಾಗಿದೆ!” ಎಂದು ಗೂಣಗಿಕೊಂಡನು. ಅದು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಬೀಳದಂತೆಯೇ ನಟಿಸಿ ಮಂಗಳಕರರು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ರುಮಾಲನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ—“ ಕಮಲಾ! ಜವಾನ ಗುರುವಸ್ತು ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ?” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನದ ಸ್ವರದಿಂದಲೇ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕರೆದರು.

ಕಾಣದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಮಲೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತ—“ ಸಿನೀಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂತ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದಳು.

“ ಯಾಕೆ ಕಳಿಸಿದೆ?”

“ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ತಾನೆ? ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಬಂದಿದ್ದಾರಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕ ರಾಯರು? ಅವರನ್ನೇ ಕೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪನನ್ನು ಕೂಡಾ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಗೊತ್ತೇ?” ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಮಲೆಯೆಂದಳು.

“ ಓಹೋ!” ಮಂಗಳಕರರು ತುಸು ತಾಳಿ—“ ನಾನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂತ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತೇ?”

“ ಹ್ಯಾಗೆ ಗೊತ್ತು?— ನಾನು ಹೋಗಿ ಎಲೆ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ.”

“ ಬೇಡ. ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ತಿರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದೆನು. ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸ ನೀರು.”

ಮಂಗಳಕರರು ತಮ್ಮ ದೈವ್ಯ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕಮಲೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಮಂಗಳಕರರು ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈಕಾಲ್ಮೋರೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಶಯ್ಯಾ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು. ಕಮಲೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿರೀನ ಲೋಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾದಿದ್ದಳು. ಮಂಗಳಕರರು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ಲೋಟಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಕುಡಿದು, ಮತ್ತು ತೃಷ್ಣಾತುರರಾಗಿ, ಅವಳ ಅಧರಾಪ್ಯುತನನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ತವಕದಿಂದ, ಅವಳ ತಳಿಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ಲತೆಯಂತಹ ದೇಹವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮರದಂತಹ

ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಂಚದಬಳಿಗಳೆದರು. ಕಮಲೆ ಚಟಿಕ್ಕನೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು—“ಅಲ್ಲಾ? ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಸೀದಾ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇವತ್ತಿನ ಅನಾಚಾರವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ನಷ್ಟೆ?” ಎಂದು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದಳು.

“ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು?” ಮಂಗಳಕರರು ಮೆಲ್ಲನಿಯಿಂದ—
ಆಲ್ಲ ಕಮಲಾ! ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ಆದರೆ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಡೆದದ್ದೇನು? ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂಬ ಆ ತರಣನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸತ್ಯವೋ?—ನಮ ವರದನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸತ್ಯವೋ?”

“ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ?”

“ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಾತೇ ಸತ್ಯವೆಂದು”

“ನಿಜ. ಈ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವರದನು ಮನೆಗೆ ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ನನಗೆ ದಿಗಿಲು ದಿಗಿಲು ಹತ್ತಿತು —”

“ಓಹೊ! ಹಾಗಾದರೆ ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತೇನು ಅವನ ಹೃದ್ಗತ?”

“ಕಳೆದ ಬಾರಿ ಅವನು ಬಂದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಹೊಳೆದಿತ್ತು. ನೀವು ಅವನಿಗೆ ಬೇಗನೇ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಹಾಕಬಾರದೇ—ಪೀಡೆ?”

“ಆದಿರಲಿ; ಅವೊತ್ತೇ ನೀನು ನನಗೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ?”

“ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವಂತಾದ್ದೇನು? ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ವಿಷಯ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಹೇಳೋದು ಹೇಗೆ? ಅದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ಈ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೇ ಎಲ್ಲಾ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ—ಪಾಪ, ಆ ನಿರಪರಾಧಿ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ.”

“ಉಂ—” ಎಂದು ಮಂಗಳಕರರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಅಲುಗಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ—“ಏನೇ ಇರಲಿ ಕಮಲಾ! ಮಗನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ತುಂಬಾ ಜಾಗರೂಕಳಾಗಬೇಕು.—” ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತೆ ಅವರ ಬಾಯೊಳಗಿಂದ ಜಾರಿಬಿದ್ದುವು.

“ನಾನು ಎಷ್ಟು ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿದ್ದೇನೆಂಬುದು ದೇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟು.”

“ಒಳ್ಳೇದಿರಲಿ. ಮಲಗಿನ್ನು ಕಮಲಾ! ರಾತ್ರಿ ಬಹಳಾಯಿತು.” ಮಂಗಳಕರರು ಮಂಚದಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಈಡಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಕಮಲೆ ದೀಪವನ್ನು ತೆಗೆದು ಗಂಡನ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಸುಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದಳು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಶೀನುವಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಂದಿನ ಆ ದುಷ್ಟಸಂಗದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಶೀನುವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಈ ಶೀನು ಆ ಶೀನುವೇ ಆಗಿರುವನೆ? ಆ ಶೀನು ಎಂದರೆ-ಹಿಂದೆ ಅವಳ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಞಂಘೇರಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಲಿಹೋದ-ನೆರೆಮನೆಯ ಅವಳ ಬಾಲ ಮಿತ್ರ ಕಲಾವಿದ ಶೀನುವೇ ಇವನೋ?—ಹೌದು. ಅವನಿಗೂ ಇವನಿಗೂ ತುಂಬಾ ಸಾಮಾನ್ಯವುಂಟು. ಅವನೇ ಇವನು; ಇವನೇ ಅವನು! ಆದರೆ ಆಗ ಹುಡುಗ; ಈಗ ಹರಿಯದವನು! ಇದೆಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ ಯೋಗ! ಈಗ್ಗೆ ಏಳೆಂಟು ತಿಂಗಳಿಂದ ಅವನು ಮಂಗಳಕರರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವಳು ಅವನ ಮುಖವನ್ನೆ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹರಿಯದ ಹೆಂಡತಿ ಕಮಲೆಯ ಮೇಲೆ-ಅವಳ ವೃದ್ಧಪತಿ ಮಂಗಳಕರರ ಗೃಹ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯ ಏರ್ಪಾಡೇ ಹಾಗಿತ್ತು. ಏನೋ-ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಅವನ ಹಿಂಬದಿ ಒಂಬದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದುದಿದ್ದೀತು! ಅವನು ಮಂಗಳಕರರೊಂದಿಗೆ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತವಾಗುವ ಕಲಾವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನೂ-ಧ್ವನಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ-ಆ ಬಾಲ ಮಿತ್ರ ಶೀನುವಿನ ಜ್ಞಾಪಕವೂ ಬಂದುದುಂಟು ಅವಳಿಗೆ! ಆದರೆ ಅವನೇ ಇವನಾಗುವನೆಂದು ಅವಳು ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವನೇ ಇವನಾಗುತ್ತಲೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆ ಬಾಲ ಮಿತ್ರನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಆಡಿದ ಅಟ-ಪಾಟಿ-ನೋಟಿ-ಕೂಟಿಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅವಳ ಒಳಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವಳು ನಿದ್ರಿಸಿದಳೋ-ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರುವಳೋ-ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಳೋ-ಹೇಳುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

೨೦. ಮಹಾ ಸಹಾಯಕರು

ಅಂದು— ಅಂದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶೀನು ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸುಂದರಿಯ ಭೂತ ಬಂಧನದಿಂದ ಜಾರಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ ಹೊರಟವನು, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿ, ನೇರಾಗಿ ಹೊಸಪೇಟೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ. ವೈಸೂರು ಸೀಮೆಯನ್ನು ಹಾದು ಹೊಸಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಾಗ ಎರಡು ದಿನಗಳಾಗ ಹೋದುವು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲ ಮುಗಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಉಪವಾಸ ಕೂಡಾ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ಮೊದಲು ಯಾವ ರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆ ಮನೆಗೇ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಯರು ಈ ಹಳೆಯ ಅಡುಗೆಯವನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಅನುಚ್ಛೇಕೊಟ್ಟರು ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಅಡುಗೆಯ ಆಳು ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿಯಂತೂ ಅಡುಗೆಯ ಕೆಲಸ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಡುಕಾಡಿ ನೋಡಿದನು. ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಹಳೆಯ ರಾಯರೇ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಗೆಳೆಯರಾದ ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದು ಗಾಂಧಿನಗರದಲ್ಲಿರುವ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರವಾದೊಂದು ಸಳಗದ ಉದ್ಯೋಗವು ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ, ಕ್ರಮೇಣ ಅವನ ಭಾವನಾಲಹರಿಗಳೂ ಒಂದು ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯ-ಕಮಲೆಯೊಡನೆ ಲೀಲೆಗಳು, ಆ ಮೇಲಣ ವಿಯೋಗ, ತದನಂತರ ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟನ ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡುದು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆದ ಮದುವೆ, ಮೊದಲಾದ ಗತಸಂಭವಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕನಸಿನಂತೆ ತೋರಿದುವು. ತಾಯಿಯ ಮರಣ, ತಮ್ಮನ ರಗಳೆ, ಹೆಂಡತಿಯೆಂಬ ಆ ದೆವ್ವ ಇವೆಲ್ಲಾ ಕನಸಿನ ಹೃದ್ರಾವಕ-ಭಯಾನಕ ಭಾಗಗಳಂತೆ ಕಂಡುವು. ಈಗ ಆ ಕನಸಿನಿಂದ

ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡನು. ತನಗನ್ನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ—ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ವೃಥಾಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇದ್ದಂತೆಯೂ ಇರುವಂತೆಯೂ ತೋರುವ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂಧು ಬಳಗ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೊಂದು ಸ್ವಪ್ನ ಸ್ವರೂಪಿಗಳೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಈ ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದ ದಿವ್ಯವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ತಾನನ್ನು ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಕುಮಾರನಾಗಿ ಆಡಬಹುದೆಂಬ ಉಲ್ಲಾಸವು ಚಿಗುರೆದ್ದು ಕಳಕಳಿಸಲಾರಂಭವಾಯಿತು ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ. ಮಾನಸವು ಕಲ್ಪನಾ ಜಾಲವನ್ನು ಹೆಣೆಯತೊಡಗಿತು. ಲೇಖನ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಹರಿಯಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ತನಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ವೃತ್ತಾಂತಕ್ಕೇ ರಸವಂತಗಳಾದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಎಂದು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಅವನ ಮಾಮೂಲು ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತೆ ಸಾಗಲಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆ ಮಾಡಿಸುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಅಂತಹ ಯೋಗ್ಯತೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಈ ಮೊದಲು ಅಂದರೆ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಯಾವುದೋ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಅದು ಏನಾಯಿತೆಂದು ಕೂಡಾ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಿಲ್ಲಿಯೋ ಕಸ ದ ಕುಪ್ಪೆಗೆ ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಈಗಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳ ಬರೆಹಗಾರರೆಲ್ಲ ಒಂದು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರುವರೆ? ಯಾರು ನೋಡಿದರೂ ಕತೆಗಾರರೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕತೆಗಳೆ. ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಆಫೀಸಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನೂರಾರು ಕತೆಗಳು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೆ ಅವರಾದರೂ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೆ? ಅಂತಹದರಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಬರೆಹಗಾರನಾದ ತೀನುವನ್ನು ಯಾರು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಬೇಕು? ಓದಿ ನೋಡುವಷ್ಟು ವ್ಯವಧಾನವಾದರೂ ಯಾರಿಗಿದ್ದೀತು? ಓದಿ ನೋಡದೆ ಬಿಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅಂತೆಯೇ ನಿಜವಾದ ಕತೆಗಾರರೂ,

ವಿಚಾರವಂತ ಲೇಖಕರೂ ಈ ಬಿಡುವುಡಿ ಬರೆಹಗಾರರ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕುಸ್ತಿಯ ಪುಟ್ಟಿಗೆ ನೇರಬೇಕಾಗಿ ಸಂಭವವುಂಟು. ಬಲ್ಲಿದರು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ, ವಿಮರ್ಶಕ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಒಂದು “ ಕನ್ನಡ ಲೇಖನ ಪರೀಕ್ಷಾಮಂಡಲಿ ” ಯನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಬಾರದೆ? ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಕಟವಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಶಾಶನವೊಂದು ಹೊರಡಬಾರದೆ?—ಹೌದು. ಮೇಲು! ನಿಜ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವ ಉದಾರ ಘನಶಾಲಿಗಳು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಇದು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಗುವ ಕೆಲಸ—ಇದೆಲ್ಲಾ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ—ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಬಡಶೀನು ವಿನಮನಸ್ಸಿನ ವಿಚಾರಗಳು ಮಾತ್ರ. ಅಂತೆಯೇ ಶೀನು ಪ್ರಕಟನಾ ತುರವನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಪರಿಚಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಓದಿಸಿ, ಯೋಗ್ಯಯೋಗ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೇಲಷ್ಟೆ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾನ್ಮಠಗಳೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದು ವಿನಂತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಹಾಕಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಕಾಲ ಉತ್ತರವು ಬಾರದೇ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಮತ್ತೆ ಬರೆದು ದಕ್ಕೆ “ ಮನ್ನಿಸಿರಿ ನಿಮ್ಮಂತಹರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸಲು ನಾವು ನಿರಂತರ ತತ್ಪರರೇ. ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಮುನ್ನುಡಿ ಬೇಕಾದರೆ ಹಾಕಿರಿ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಬರೆಯಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ನೀವೇ ಒಕ್ಕಣಿಸಿ ಕಳಿಸಿರಿ. ರುಜು ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಿಂಟಾದ ಅನಂತರ ಒಂದು ಕಾಪಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ನಾವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಓದಿ ನೋಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.” ಎಂಬೀ ರೀತಿಯ ಪ್ರವಂಚನೆಯ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವೇ ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲೇಖನ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಗಡೆ ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲೇಖನಿಯನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಟ್ಟುಗವನ್ನೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಪಾಕವನು, ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು.

ಅವನ ರಾಯರಾದ ವೆಂಕೋಬರಾಯರಿಗೂ, ಮಂಗಳಕರ ಮಹಾ ಶಯರಿಗೂ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸರಿಚಯವೇರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಲೇಖನ-ಭಾಷಣ-ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು. ಅವರು ಒಂದು ದಿನ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಏನೋ ಸೂತಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ಸೆನ್ನಿಲಿನಿಂದ ಬರೆದ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಭಾವಚಿತ್ರವೊಂದು ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ—“ಇದು ಯಾರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು? ಬಹಳ ಚಂದಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಯಲ್ಲಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ಅದೇ ನೋಡಿ ಮಿಸ್ಟರ್ ಮಂಗಳರಾ! ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವು ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ, ನಮ್ಮ ಅಡುಗೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನಿದ್ದಾನೆ ತಮ್ಮಂತಹರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರಲು ಯೋಗ್ಯನಿರುವನೆಂದು ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ಅವನ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದನು—” ಎಂದು ವೆಂಕೋಬರಾಯರು ಪೀಠಿಕೆ ಹಾಕಿ—“ಶೀನಾಚಾರ್ಯ! ಎರಡು ಲೋಟಾ ಕಾಫೀ ತನ್ನಿ.” ಎಂದು ಕರೆದು ಆಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಅಡುಗೆಯ ಶೀನು ಕಾಫಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದು, ಆ ಮಹಾರಾಯರುಗಳಿವರು ಮೇಜಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಾಗ ಅವನಿಗೆ ಅವರ ಸರಿಚಯವನ್ನೂ, ಅವರಿಗೆ ಅವನ ಸರಿಚಯವನ್ನೂ ವೆಂಕೋಬರಾಯರು ಸಂಬಂಧಿಸಿದರು. ಮಂಗಳರರು ಶೀನು ಬರೆದ ಚಿತ್ರವೆನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆಯೊಲಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಕನ್ನಡ ಲೇಖನ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನೂ ಕೇಳಿ—“ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಿ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನೀನು ನಾಳೆ ಸಮಯವಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಾ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ವೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆಯಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹತ್ತುಗಂಟಿಯ ವರೆಗೂ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಮೂರು ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಬರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಜಿಲ್ಲೋ ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡೋಣ. ನೀನು ಹೀಗೆ ಏನೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ಕೊಳೆತು ಹೋಗಬಾರದು.” ಎಂದು ಬೋಧನೆ ಮಾಡಿಹೋದರು.

ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಮಂಗಲಕರರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂಕೇಳಿದ್ದನು. ತನ್ನಂತಹನ ಕೃತಿಗಳು ಬಹಿರಂಗವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಂತಹ ಮಹನೀಯರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಬೆಳಕೇ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಅದರಂತೆ ಯೋಗವೂ ಕೂಡಿ ಬಂದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ಸಿದ್ಧ ಸಂಗ್ರಹದೊಳಗಣೆಂದ, ಕೆಲವು ಚೆಲೋ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಕೂಟವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿ—“ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ನೀನು ಇಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತೀಯಂತ ನಾನು ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇ ನುರಿತ ಲೇಖಕನಾಗಿರುತ್ತೀಯಪ್ಪಾ!” ಎಂದರು.

“ ಅದರೇನು ಸ್ವಾಮಿ? ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಾ ಗುವರೆ? ಒಬ್ಬ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಅಡುಗೆಯವನ ಬರೆಹವೆಂದ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಕೂಡಾ ನೋಡುವ ಬುದ್ಧಿ ಯಾರಿಗೂ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ”

“ ನೀನು ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಏನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆ:”

“ ಇಲ್ಲ. ಪುಡಿ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಗೆ. ಏನಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವೂ ಇಲ್ಲ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ಇಲ್ಲ-ಪ್ರತಿಫಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ”

“ ಛೆ ಛೆ! ಹಾಗೆ ನಿರಾಶನಾಗಬಾರದು. ಅದು ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತರ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಲೇಖಕರು ಹೆಚ್ಚಿ ವಾಚಕರು ಕಡಮೆಯಾದುದರ ಪರಿಣಾಮ ವದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ನಂಬುಗೆಯ ಮುಖಂಡನನ್ನು ಆದರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬನಿಗೇ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ವಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗುತ್ತೆ. ”

“ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ನಾನು ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಮ್ಮಂತಹರ ಮುಂದೀವಿಗೆಯೊಂದು ದೊರೆತುದು, ಶುಭೋದಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ”

“ ಚಿಂತಿಸದಿರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನರು

ನೋಡಿ ಸುವುದೆಲ್ಲಾ ಬಹಿರಾಡಂಬರಕ್ಕೆ. “ ಇಂತಹ ಪಂಡಿತರು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥವಿದು. ” “ ಈ ಗ್ರಂಥ ಲೇಖಕರು ಎಂ. ಎ. ಎಲ್. ಟಿ. ” “ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಮುನ್ನುಡಿಯುಂಟು. ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಸಾಕು. ಆ ಗ್ರಂಥವು ವಿಜಯ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಡುತ್ತೆ. ನನಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಕಾ ಸಂವಾದಕರ ಪರಿಚಯವುಂಟು. ಪ್ರಕಾಶಕರ ಗುರುತುಂಟು “ ಚೆಲೋ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವಿರಾ? ” ಎಂದು ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಪತ್ರಗಳೂ ಬಂದಿವೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಸಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರರು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನಂತಹ ಸಾಧನೆಯ ವ್ಯವಸಾಯಿಗಳಲ್ಲ. ನಿನ್ನಂತಹರನ್ನು ಕಂಡರೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ. ”

“ ತಾವು ಕೂಡಾ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿ ದ್ದೇನೆ. ”

“ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ-ನಿಜ. ಆದರೆ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಷ್ಟು ಚಾತುರ್ಯ-ವ್ಯವಧಾನಗಳು ನನಗಿದೆಯೆ? ಸರಕಾರೀ ಉದ್ಯೋಗ ದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಇಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಫರ್ ಮಿಟ್ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅಂತೂ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಿಂಟು ಮಾಡಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದ್ದೇನೆ. ”

“ ನನಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ತುಂಬಾ ಉಸಕಾರ ”

“ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಓದು. ಆದರೆ ಅವು ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟದ್ದು!—ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲ! ”

“ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಉಚ್ಚರೀತಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಕಡಿವೆ. ಅದನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯವೆ? ”

“ ಅದಿರಲಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ನೀನು ತಂದ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕಳುಹಿಸೋಣ. ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಮುಂದೆ ಬರಲು ಪತ್ರಿಕೆಗಳೇ ತಕ್ಕುದು. ನಿನ್ನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೇಗೆ ಓದುತ್ತಾರೋ ನೋಡೋಣ.

ಆ ಮೇಲೆ ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಎಷ್ಟು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವಿ ಪೂರ್ತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.”

“ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಿದ್ಧವಾಗವೆ. ”

“ ಪೂರ್ತಿಯೋ? ಅರ್ಧಮರ್ಧವೋ? ”

“ ಪೂರ್ತಿಯೇ! ಅರ್ಧಮರ್ಧದ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ನನಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕೆಲಸವು ಕೈಯಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಅದು ಸಣ್ಣದಿರಲಿ ದೊಡ್ಡದಿರಲಿ, ಏಡುವೆ ಬೇರೊಂದು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೇ ಹುಟ್ಟಲಿ, ಅದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡು, ಹಿಡಿದು ದನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬದಿಗಿಟ್ಟೇ ಬೇರೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಲೆಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

“ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುವವರ ಶ್ರಮವೆಂದರೆ ಇದೇ ಸರಿ. ಕೆಲವು ಲೇಖಕರಿದ್ದಾರೆ-ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಬರೆಯುವಾಗ, ಇನ್ನೊಂದರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ-ಅದಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿ,-ಅದನ್ನೂ ಮುಗಿಸದೆ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ-ಬೇರೊಂದಕ್ಕೆ ಹಾರಿ-ಕಡೆಗೆ ಒಂದೂ ಮುಗಿಸದೆ, ದೊಡ್ಡ ಲೇಖನ ರಾಶಿಗಳ ಮುಂದೆ ಮೆರೆಯುವವರು! ನೀನು ಅಂತಹ ನಲ್ಲವಾದರೆ ಸರಿ.”

ಶೀನು ನಕ್ಕನು.

ನುತ್ತಿ ಮಂಗಲಕರಂದರು:—“ಇರಲಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಈಗ ಹೊಸ ತಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಹೊಸ ಉಪಾಯದ ಮಾರ್ಗ ವುಂಟು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಸಂಕೇತನಾಮಧಾರಣೆ. ಈ ಸಂಕೇತನಾಮ ದಿಂದ ಲೇಖನವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ, ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಏನು ಕೇಳಿ ಸುತ್ತದೆಂದು ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇ ಹೊಂಚುಹಾಕಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಬರುವುದೆಂದಾದರೆ, ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಲೂಬಹುದು. ಜನರು ನುಚ್ಚಿ, ನಿಜರೂಪವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದಾಗ, ನಿಜನಾಮ ವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ ಮೆರೆಯಲೂಬಹುದು. ನಿನಗೆ ಇದೇ ಖಗೆಯ ಮಾರ್ಗವೇ ಮೇಲಾಗಿದೆ ”

“ ಒಳ್ಳೆಯದು ಸ್ವಾಮಿ. ”

“ಹೌದು. ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಗುಪ್ತನಾಮವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊ. ”

“ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿರಿಯರೇ ಇಡಬೇಕಲ್ಲವೆ? ನಾನೀಗ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವ

ದೇಸಿಗನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಕೃತ ಹಿತಚಿಂತಕರಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ತಾವೇ ನನಗೆ ಗುರುಗಳೂ ಹಿರಿಯರೂ ಆಗಿದ್ದೀರಿ ಆದುದರಿಂದ ನೀವೇ ನನಗೊಂದು ಹೆಸರನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.”

“ ಅದೇನಪ್ಪಾ ? ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಇಲ್ಲ. ”

“ ಅಂದರೆ ?—ತಂದೆ—ತಾಯಿ— ? ”

“ ಇಲ್ಲ. ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಲಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಪರಲೋಕವಾಸಿಗಳಾದರು. ”

“ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೆ ? ”

“ ಆಗಿದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ”

“ ಕಾರಣ ? ”

“ ಕಾರಣ—ನನಗೆ ಮದುವೆಗೇ ಇಷ್ಟವಿದ್ದಿಲ್ಲ ತಾಯಿಯ ಒತ್ತಾಯ ದಿಂದ ಏನೋ ಒಂದು ಆಯಿತು. ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಾ ಭಾರವನ್ನು ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಪತ್ತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನಗೆ ಸಂಸಾರದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಸೇವೆಯೇ ಚಿರಾನಂದವೀಯುವಂತಹುದಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ತಮ್ಮನೊಬ್ಬನು ನನ್ನನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಪತ್ತೆಹತ್ತಿಗೊಡದಂತೆಯೇ ಅಡಗಿರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಕೂಡಾ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನೆ ಒಕ್ಕಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ”

ಶೀನು ಸಗದ್ಗದಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಂಗಳಕರರು, “ ಒಳ್ಳೆಯದು ಬಿಡು. ಕಾಲ ಬಂದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಕೂಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ. ನಾನು ನಿನಗೊಂದು ಸಂಕೇತ ನಾಮವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ”

“ ಅನುಗೃಹೀತನಾದೆ ”

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಕೊಂಡು

ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಅವರ ಹೆಸರು ವಿಳಾಸದ್ವಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಏಕೆಂದರೆ ಯುಕಶ್ಚಿತ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು “ಕೇರ್ ಆಫ್—” ಎಂಬ ವಿಳಾಸದಾರನಾದುದರಿಂದಲೂ, ಬೋಳು ಹೆಸರಿನವನಾದುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡುವ ಸಂಭವವುಂಟೆಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಮಂಗಲಕರರು ಮಾಡಿದ ಏರ್ಪಾಡದು. ಶೀನುವಿನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳ ಒಂದೊಂದೇ ಮೂಲಪ್ರತಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇತ್ತು. ಅವನ ಮಹಾಸಹಾಯಕರಾದ ಮಂಗಲಕರರು ಆ ಪ್ರತಿಗಳ ಕಾಪಿ ತೆಗೆಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಕೂಡಾ ಶೀನುವಿಗೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದರು. “ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ನಕಲು ತೆಗೆಯುತ್ತ ಸಮಯ ಹರಣ ಮಾಡಬೇಡ. ನನ್ನ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲ ಆನೇರ ಹುಡುಗರಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಮೂಲ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಫೀಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಡು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಪಿ ತೆಗೆಸಿ ಆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ವಾಪಸುಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿರುವ ನಿನಗೆ ಸಮಯವು ಹೊನ್ನಾಗಿದೆ. ಬರೆಯಲಿಕ್ಕಾದರೂ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾಗದಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಸಹಾನುಭೂತಿ ಪರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಬಗೆಯ ಮಂಗಲಕರರ ಶಾಂತಿ-ಸಮಾಧಾನ-ಸೌಮ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಅದರ ಭಾವ-ಸಹಾನುಭೂತಿ-ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದ ಶೀನು ನಂಬಿಯೇ ನಂಬಿದನು. ಅವರ ಕೈಗೆ ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ತನಗೆ ಬರಲಾರದೆಂದೂ, ಅವರು ಕೊಡುವ ಆಫೀಸಿನ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ತಾನು ಬರೆದರೆ ಅದು ಅವರ ಲೇಖನವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೆಂಬ ಚುಮತ್ಕಾರವನ್ನೂ, ತಾನು ಅವರ ಗುಮಾಸ್ತನಾಗಿ ಹೋದೇನೆಂಬ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ, ಸಾಧು ಶೀನಣ್ಣನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಹೋದನು. ಅವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹಿಂಬಿದ್ದ ತನ್ನಂತಹರನ್ನು ಮುಂಜರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ನೇನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಹಾನುಭಾವರೆಂದು ಮನಸಾ ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಂಡನು.

ಸರಿ. ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಟ್ರಂಕುವೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ” ಎಂಬೊಂದು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ, ಕವನಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಅವೆಲ್ಲಾ ಮೊದಲು ರಚನೆ ಮಾಡಿದವುಗಳು. ಮತ್ತೆ ಈಗ ಮೆ. ಸೈ ತಾನೇ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ-ಎಂಬ ಸಂದೇಹವಿದ್ದಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಅವನ ಸ್ವಂತ ಕತೆ. ಇದು ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಅವನ ಊರಿನಲ್ಲಿ-ಅವನ ಸಹೋದರನೇನಾದರೂ ಓದಿದರೆ—ವಾಪ, ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂಕಟವಾದೀತು ಅಲ್ಲದೆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ್, ಸುಂದರಿ, ಮುಕುಂದರಾಯ, ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಚಂದಾಗಿ ನಾಟಿ ವ್ಯಥೆಗೊಳಿಸಿತು! ಸ್ವಂತ ಅವನಿಗೆ ವ್ಯಥಾಕಾರಿಯಾದರೂ ಆಗಬಹುದು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಇರಲಿ ನೋಡೋಣವೆಂದುಕೊಂಡು, “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಯನ್ನು ವೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು, ಉಳಿದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಮಂಗಲೈರರ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ಆ ಮೇಲೆ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಯೇ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತಿನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿತು. “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಯನ್ನು ನೆನೆದಂತೆ ಅವನ ತಾಯಿ, ತಮ್ಮ ತಂಗಿ-ಕಮಲಾ-ಮುಂತಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಪದೇಪದೇ ಹಾಯ್ದು ಹಾಯ್ದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕರಗಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ತನ್ನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಪ್ರಕಟನಾರ್ಹವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚನಾಂತರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅದೊಂದು ಮಾನಸ ಸಂತಾಪಾವೇಗದ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರ್ದನವಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಕೃತಿಸಿದ್ಧ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಲೇಖನ ದ್ವಾರಾ ಅದು ಗ್ರಂಥರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಅದರ ವಿಷಯ, ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಯೋಗ ಹೊಂದಿದ್ದ ಆತ್ಮೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಮಂತರಾಗಿ ಎದ್ದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ತುಂಬಿರುವ ಉತ್ಸಾಹವೇ ಕುಂದಿಹೋಗುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ

ಭಾಸವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಹೈದಯದ್ರಾವಕವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಏಕೆ ಬರೆದನೋ ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಶಿಶುವನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಲ್ಲಲು ದ್ಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಆದು ಪರಮ ಕಷ್ಟವೇ ಆಯಿತು.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ವಾರ್ತಾಪತ್ರಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ—“ಸಿನೀಮಾ ಚಿತ್ರಪಟಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಥೆ ಬೇಕು, ಸ್ವೀತೃತ ಕಥೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಾರ್ತೋಷಕವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು.”

“ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ,
ಮದರಾಸು”

ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಓದಿದನು

ಒಡನೆಯೇ ಅವನು “ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಈ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಕಣ್ಣುರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಲಿ. ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಕಾಣಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಅಜ್ಞಾತನಾಗಿಯೇ ಕಡೆತನಕವೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಸಂಕೇತ ನಾಮವಾದ “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ” ಎಂದು ಹಾಕಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಯನ್ನು “ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ” ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳನಂತರ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” “ಪಿ. ಕೆ. ಮಂಡಲಿ” ಯವರಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿ, ಮುನ್ನೂರು, ರೂಪಾಯಿಯ ಮಣಿಯಾರ್ಡರು ಅವನಿಗೆ ಬಂತು, ಆ ಹಣವನ್ನು ತನ್ನ ಆಡುಗೆಯ ಸಂಪಾದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಹೋದರ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದನು. ಈ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಯ ವೃತ್ತಾಂತವೊಂದೂ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಸುತರಾಂತಿಯದು.

೨೧. ಮುಂಗಲಕರರ ವೃತ್ತಾಂತ

“ವಿದ್ಯಾನ್, ಎಂ. ಎ ಎಲ್. ಟಿ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ” ಎಂಬ ಪಟ್ಟಪದವಿಗಳ ಮಾಲೆಯಿಂದೊಪ್ಪುವ ಮುಂಗಲಕರರ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ತಡೆಯಾಗದಂತೆಯೇ ಅವರ ನಡತೆಯಿತ್ತು. ಅವರು ಜನ್ಮತಃ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಿಯರು; ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಟೀಚರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರರಾಗಿ, ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರಾಗಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವ್ರಕೃತ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಅವರು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾನೇವಕರನ್ನು ಕಂಡರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಗಲಕರರ ಮುನ್ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಅವರ ವರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ-ಹಾಗೂ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ, ಹಸ್ತಲೇಖನಗಳೂ, ಅಚ್ಚು ಪ್ರತಿಗಳೂ ಅವರ ಕನ್ನಡ ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. “ಕನ್ನಡ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿ” ಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗೊಂದು ಸ್ಥಾನವಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗಿಲ್ಲಾ ಅವರ ಮುಖದ ಪನೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ವ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಂಥವೂ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದೇಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಅವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದವು, ಅಥವಾ ಆಗಿರಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ, ಅವರು ಹಿಂದೆ-ಮಾಸ್ತರು-ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆಯ ವ್ಯಾಪದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸುವುದಿತ್ತು: ಕ್ರಮೇಣ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ತಿರುವು ಮುರುವುಗೊಳಿಸಿ, ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಶಬ್ದವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಸಿ-ಸೇರಿಸಿ ಸ್ವಂತ ಗ್ರಂಥದಂತೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರಾದುದರಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕೆಲವರಂತೂ ಅವರಿಗೆ ಸರ್ವನಾಮ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಕೆಂದೇ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಂದ ಮಾಸ್ತರಿಕೆ

ಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸುಖಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಬಗೆಯ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಗೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ, ಅವರೂ ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವರ್ಧಂತಿ-ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ತಿರಾಗಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ವಹಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿಗಳೆಂದೂ ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಬಗೆಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದರೂ, ರಸಾತ್ಮಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಪ್ರವೇಶವಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಎಂಬ ಕೊರತೆಯೊಂದು ಹುಳದ ಹಾಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಸಾತ್ಮಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ ಬೇಕು, ಕಲಾದೃಷ್ಟಿ ಬೇಕು, ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪ್ರಕಾಶ ಬೇಕು, ಕಲ್ಪನಾ ಚಾತುರ್ಯ ಬೇಕು. ಇವುಗಳು ಹುಟ್ಟುಕವಿಗಳಿಗೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಗುಣಗಳು; ಹೊರತು, ಪಂಡಿತರಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಬಿಡುವಂತವುಗಳಲ್ಲ. ಅದರೂ ರಸಾತ್ಮಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶ ಹೊಂದಿದರೆಯೇ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಸಾಫಲ್ಯವಾಗುವುದೆಂದು ಅವರ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದೆರಡು ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಒಂದೆರಡು ಭಾವಗೀತೆಗಳನ್ನೂ, ಕುಂಡುಕತೆಗಳನ್ನೂ, “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ಎಂಬ ಗುರುತಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವು ಹುರುಳಿಲ್ಲದವಾಗಿ ಹೋದುವು. ಅವರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಉತ್ತಮ ಕವಿಗಳು, ಇನ್ನೂ ಅವರ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಹೊಂಚಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ನಮ್ಮ ಶೀನುವಿನಂತಹ ಸಾಧು-ಕರಳಸ್ವಭಾವದ ಸಟ್ಟುಕದಕೈಯ ಹುಟ್ಟುಕವಿಯೊಬ್ಬನು, ಬಲೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಅವರ ಕೈಯೊಳಗೆ ಅಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಶೀನುವಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಬಲು ಬೇಗನೇ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆಗಾಗ ಸಂಧಿಸಿ ಲೇಖನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಗಲಕರರು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾತ್ರ, ಶೀನು ಅವರನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲೆ

ಭೇಟಿಯಾಗ. ತಿದ್ದಿಸು ಮನೆಯಲ್ಲಾದರ ಜಗುಲಿಯ ಬದಿಯ ಅಫೀಸು ಕೋಣೆಯ ಹೊರತು ಮತ್ತುವುದಕ್ಕೂ ಶೀನೂ ತಲೆ ಹಾಕುತಿರಲಿಲ್ಲ; ಕಣ್ಣನ್ನು ತೂರಿಸುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಮಂಗಳಕರರು ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲಿರುವನು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಿಬಿಡುವನು. ಶೀನುನ ಕೈಯಿಂದ ಮಂಗಳಕರರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ವಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೆಲ್ಲ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಏಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕಾಪಿ ತೆಗೆಯುವ ಜನರೂ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ವಸತಿಯೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದುವು ಕಾಪಿ ತೆಗೆದಾದ ಮೇಲೆ ಶೀನು ನಿಗ ಓವಲಿಕ್ಕಾಗಲೀ ತಿದ್ದಲಿಕ್ಕಾಗಲೀ ಬೇಕಾದರೆ ಆ ಕಾಪಿಯನ್ನೆ ಕೊಡು ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಬೀರುವಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬೀಗ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು ಶೀನು ಯಾವಾಗಾದರೂ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದು ಅವರ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಮಾಡಿದರೆ--“ ಓ! ಹೌದು ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಈ ಬೀರುವಿನ ನೋಳಿಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ಪ್ಲೀಸ್. ನಾಳೆ ತೆಗೆಯಿಸಿ ಇಡು ತ್ತೇನೆ ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಳೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರೆ--“ ಓ! ಬೀಗದ ಕೈ ಮರತೇ ಹೋಯಿತು.” ಎಂದು ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ಹುಡುಕಾಡುವಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುವರು. ಆ ಮೇಲೆಯೂ ಕೇಳಿದರೆ--“ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕಿ ಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅಡಿಗೆ ಬಿತ್ತೆಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಉಂಟುಂಟು! ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.” ಎನ್ನುವರು. ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಜವಾನ ಗುರು ವಯನನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತ,--“ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಡಬೇಕಿತ್ತು, ಯಾವ ಗಂಟೆ ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನೋ!” ಎಂದು ರೇಗುವರು. “ ಇರಲಿ ಬಿಡಿ ಸ್ವಾಮಿ? ಹೇಗೂ ಪ್ರಿಂಟಾಗುತ್ತದಲ್ಲ? ಇನ್ನು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಇದ್ದರೇನು?—ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ರೇನು?” ಎನ್ನುವನು ಕಡೆಗೆ ಶೀನು. “ ಹಾಗಲ್ಲ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಮೂಲ ಪ್ರತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನಾಡದು ಅದಿತ್ಯವಾರ ರಜೆಯ ದಿನ, ಎಲ್ಲಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹುಡುಕಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ” ಎನ್ನುವರು. “ ನನಗೇಕೆ ಸ್ವಾಮಿ? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ನನ್ನ ಸಣ್ಣ ನೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯಾದರೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾಗಿರುತ್ತೆ ” ಎನ್ನುವನು ಶೀನು. “ ಅದೂ ನಿಜವೆ. ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡುವವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹಳೇ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂತೆ

ಇರಬಾರದು ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗಲಿಬಿಲಿಯಂತಾಗಿ ಜಿಡುವುದು—
ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ," ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರು ಬೋಧನೆ ಮಾಡುವರು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಶೀನು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಬರೆದ ಮೂಲ ಹಸ್ತಲೇಖನ ಪ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲಾ, ಮಂಗಲಕರರ ಬೀರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ, ಹುಡುಗರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಕಲುಗಳೂ ಅಚ್ಚಾದ ಪ್ರತಿಗಳೂ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡುವು.

ಶೀನೂ ಮಂಗಲಕರರ ಸಂಬಂಧಗಳಾದ ಮೇಲೆ, “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ಎಂಬ ಸಂಕೇತ ನಾಮಕೃತವಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಲೇಖನಗಳು ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಹೊರಬಿದ್ದುದೇ “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ”. “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ” ಯಿಂದ “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂದು ಹೊಸಕಳೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. “ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರತಾರೆಯಂತಹ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಕವಿವರನು ಯಾರು? ಯಾರು? ”— ಎಂದು ಕನ್ನಡ ನಾಡೇ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೆ ಮಂಗಲ್ಕರರು “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ನ ನಿಜನಾಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಬಾರದೆಂದು, ಪ್ರಕಾಶಕಾದಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ, ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದು; ಆದರೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವರು ಬಲ್ಲರು, “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ಮಂಗಲಕರರೆಂದು.

ಮಂಗಲಕರರಾದರೋ ತನ್ನ ಚಿನ್ನದ ಮೊಟ್ಟಿಯಿಡುವ ಕೋಳಿ ಮರಿಗೆ, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ವಿಧದ ಸಂದೇಹವೂ ಬರದಂತೆ ಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಹಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತರು ಮಂಗಲಕರರ ಭೇಟಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಶೀನಣ್ಣನನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿ, ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುವ ನೆವನದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುವರು “ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಚರಿತ್ರ ಸಂಶೋಧಕರಾದ—ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಂಜುಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು. ” “ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕವಿಶ್ವರರಾದ ಅಚ್ಚೂತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿವರು. ” ಎಂದು ಆ ಪಂಡಿತರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನ

ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉಸಿರುವರು:—“ಇವನೊಬ್ಬ ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳಾವಿದ. ನಿಸರ್ಗಕವಿ. ಚಿತ್ರ ಲೇಖನ-ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸರ್ವದಾ ಕಲಾವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.” ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ, ಶೀನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದೂ ಉಂಟು “ಈ ಕಥಾ ವಿಷಯವು ಹೇಗಿದೆ ನೋಡಿ?” ಎಂದು ಆ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಓದಿಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟುದೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ “ಈತನು ಬರೆದ ಗ್ರಂಥವಿದು” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಹೇಳದೇ ಹೋದುದರಿಂದ, “ಮಂಗಳಕರರೇ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥವಿದು” ಎಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಆ ಪಂಡಿತರು ಓದಿದುದೂ ಉಂಟು, ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಟ್ಟುದೂ ಉಂಟು, ಬಗ್ಗಿಬಗ್ಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಹೊಗೆ ಹಿಡಿದು, ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕೃಪನಾದ ಶೀನುವಿನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ, ಈ ಬಗೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡೀತೆಂದು,—ಊಹಿಸಲು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿವೋಷಣೆಗಳು ಆ ಪಂಡಿತರಿಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋದುವು. ತನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಶೀನುವಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶೀನು ತನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ಅವನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅವರು ಊಹೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಬಂದಿತ್ತು; ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿದಂತೆ ಶೀನು ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಪತ್ತೆ ತಿಳಿಸದೆ ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ, ಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಪತ್ತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ವ್ರಸಿದ್ಧವಾದ “ಹಿಂದೂ ಮೇಲ್” ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದುದನ್ನು ಓದುಗರು ಬಲ್ಲರು. ಆದರಲ್ಲಿ ಶೀನುವಿನ ರೂಪ-ಆಕಾರ-ಉದ್ಯೋಗ-ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು-ಅವನೊಂದಿಗೆ ವಿಕಾರವಾದೊಬ್ಬಳು ಹೆಂಗುಸು ಕೂಡಾ ಇರಬಹುದೆಂಬ ಸಂದೇಹ, ಎಂಬ ಈ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಕೃಷ್ಣನು ಒಕ್ಕುಣಿಸಿದ್ದನಷ್ಟೆ? ಇದನ್ನು “ಹಿಂದೂ ಮೇಲ್” ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರ ಮಹಾಶಯರು ಓದಿ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಈ ಶೀನುವಿಗಾಗಿಯೇ ಈ ಪ್ರಕಟನೆ ಹೊರಟಿರುವು

ದೆಂದು ತಟ್ಟನೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ವಿಕಾರವಾದ ಹೆಂಗುಸು ಮಾತ್ರ ಅವನೊಂದಿಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಸಂದೇಹಗಳೂ ಕುತೂಹಲಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ತಮ್ಮ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕಾಗದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ, ನೋಡಿ ಏನೋ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು “ಓಹೊ! ಅವನೇ ಇವನೋ!” ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. “ಇದನ್ನು ಶೀನುವಿನೊಡನೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ? ಯಾಕೆ ಹೇಳಬೇಕು? ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಮಗಳನ್ನಂತೂ ಆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ! ಇನ್ನು ಇವನೊಡನೆ ಇವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಇವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯಾಕೆ ನೋಯಿಸಬೇಕು? ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಗಂಡನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿರುವೆನೆಂದು ಸುಳ್ಳುವಾರ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿರಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗಿದೆ. ರಾಮಾಜೋಯಿಸನ ತಂತ್ರವು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಸರಿ, ತಿಳಿಯತೀಗ; ಈ ಶೀನು ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಅಳಿಯನೇ! ‘ಯೋಗಾಯೋಗವು ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು’ ಎಂದು ಗಳಗನಾಧರು ಹೇಳಿದುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲವಯ್ಯಾ! ನನ್ನ ವಿರೂಪ ಕುಮಾರಿಗೆ ಈ ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿಯೇ ಗಂಡನಾಗಿ ದೂರೆಯಿತೆ? ಸರಿ. ಅದೇ ಇವನು ಹೀಗೆ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಜಾರಲು ಕಾರಣ! ಆಗಲಿ. ಈ ವಿಷಯ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾರವನ್ನು ಇಸನಿಂದ ಹೀರಿಕೊಂಡು ಅನೇಲಿ ಬಿಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು—” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡ., ತಮ್ಮ ಕರಾಳ ಹೃದಯದೊಳಗೇ ಆ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು.

ಆಹಾ! ಈಗ ನಮಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಮಂಗಳಕರರೇ ಸುಂದರಿಯ ತಂದೆಯಾದ ಮುಕುಂದರಾಯರೆಂದು! ಅವರು ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದ ಕಾಗದಗಳು, ಸುಂದರಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಅವರಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಗುಪ್ತಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳೂ ಅಡಗಿದ್ದವೆಂದು—ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಯ್ದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಒಂದು ಕಾರ್ಡಿನಿಂದ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇರಲಿ.

ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೂ ಮುಕುಂದ ರಾಯರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು ಮಂಗಳಕರರ ಕೈಗೆ ಬರುವುದರ ಗುಟ್ಟು, ನಾರಾಯಣಯ್ಯ-ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರಿಗೇನೂ ತಿಳಿಯದು ಅಂದರೆ ಮುಕುಂದರಾಯರೇ ಮಂಗಳಕರರಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿಯರು. ಗುಟ್ಟಿಷ್ಟೆ:—ಅನಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯುಂಟು. ಅವರು ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮುಕುಂದ ರಾಯರ ಹೆಸರಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಅನಂತಪುರಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ದ್ದರು. ಅನಂತಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕುಂದರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದ ರಾಯರ ಹಸ್ತಕನಾದ ಬಾಡಿಗೆಗಾರನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಅವನು ಮುಕುಂದ ರಾಯರ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಕಳು ಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾನು ವಿರೂಪ ಕುಮಾರಿ ಸುಂದರಿಯ ತಂದೆಯೆಂದು ಪರಿಚಿತನಾಗಬಾರದೆಂತಲೇ, ಮುಕುಂದರಾಯರು ಆಬಗೆಯ ವಕ್ರಸ್ಥಾನ ದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು.

ಅವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ಮಂಗಳಕರರಾ ಗಿಯೇ. ಈ ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಬರಿಯ ಸರಕಾರೀ ಸಂಬಳದ ಬಲವು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಮಾತ್ರವಾದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ-ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೂ ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅದೆಲ್ಲಿ ಸಾಕು? ಅವರು ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿ ಹಣವನ್ನಾಗಿಸಿ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಚ್ಯಾಂಕಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಕೆಳಗಿನ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದಲೂ ನೀಶಂಕೆಯಿಂದ ಲಂಚ-ರುಸುಮುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಕುರೂಪಿಯಾದ ಮಗ ಳನ್ನು ದೂರಿದೂರವೇ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

ಅವರ ಮೊದಲನೇ ಹೆಂಡತಿ ನೆಂಕಟಮ್ಮನು ತೀರಿಹೋದ ಮೇಲೆ, ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅವರು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆಯ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ತರರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕುಂಜಂ ಛೇರಿಯ ಶೆಂಬಗಭಟ್ಟರ ಮಗಳು ಕಮಲಿಯನ್ನು ನೋಡುವಂತಹ ಯೋಗವೊಂದು ಒದಗಿ, ಅವಳ ದಿವ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಮೋಹಿಸಿ, ಶೆಂಬಗ

ಭಟ್ಟರ ಆಶೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸುಮಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಸುರಿದು ಕಮಲೆಯನ್ನು ಎರಡನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಧನಪಿಶಾಚಗ್ರಸ್ತನಾದ ಶಿಂಬಗಭಟ್ಟನು, ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಮಗಳನ್ನು ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ಮೀರಿ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಬದಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಹಾರಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಮಲೆಯನ್ನು ನಿರಂತರ, ದುಃಖಸಂತಾಪಕೂವದೊಳಗೆ ಕೆಡವಿದನು. ತಂದೆಯಂತೆ ಕಾಣುವ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಎಷ್ಟು ನೋಯುವಳೋ, ಎಷ್ಟು ಬೇಯುವಳೋ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

ಆಮೇಲೆ ಕಲ್ಲಕೋಟೆಯಕಡೆಯಿಂದ ಮಂಗಲಕರರು ವಿದ್ಯಾಧಿ ಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶೀನುವಿನ ಸಂಬಂಧವೂ ಅವರೊಡನೆ ಸೇರಿತು. ಅವನು ಆಗಾಗ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕಮಲೆಯ ದರ್ಶನವು ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಂಗಲಕರರು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಆ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ವೃದ್ಧಪತಿ; ತರುಣಫತ್ನಿ. ತರುಣಪತಿಯ ಮೇಲೆ ವೃದ್ಧಪತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಮತೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವೂ ಇರುವುದೋ ಅಷ್ಟೇ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಲಾರದು. ಅಂತೆಯೇ ಮಂಗಲಕರರು ತರುಣರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಜಾಗ್ರತರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಮಲೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೋ ನಾಟಕಕ್ಕೋ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರೇ ಸ್ವತಃ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಾದರೂ ಎಂದೋ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿಮಾತ್ರ. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಆಡುಗೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬಳು ವೃದ್ಧವಿಧವೇ ಹೆಂಗಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ನಿಯಮಿತವಾದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದು ಕೆಲಸ ತೀರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಸೇವಕ ಸಿದ್ದಪ್ಪನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದನು. ಈ ಸೇವಕ ದಂಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಂಗಲಕರರ ವಿಶ್ವಾಸ ಬಹಳ. ಅವರು ಮಂಗಲಕರರ ಆದೇಶಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕಮಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಹೊರಗಾವಲವನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ—

ಅವರು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಲು ಕಮಲೆಯ ನಡತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಅವಳು ತನ್ನ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಹೀಗಿದೆ, ಮಾಡುವುದೇನು? - ಎಂದುಕೊಂಡು 'ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಸಂಚಾಮೃತ'ವನ್ನು ಚಪ್ಪಸಿರಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಳಾಗಿರುವಂತಹ ಸಾಧ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಇದು ಪರಹೃದಯಗ್ರಾಹಿಗಳಾದ ಮಂಗಳಕರರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಯಾವ ಕಾಲವು ಹೇಗಿರುತ್ತದೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವೇ ಅವರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಿರಿಯ ಮಗನೇ ವರದ. ಅವನು ಪ್ರಕೃತ ಮದರಾಸಿನ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಚಿಕ್ಕತನದಿಂದಲೇ ಬಲುತುಂಟ. ಈಗ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಚವೂ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ, ದುರ್ಜನಸಂಗದಿಂದ ದುರ್ಯಸನಿಯಾಗಿ ದುಡ್ಡನ್ನು ದುರ್ಯಮಾಡುತ್ತ ದುಷ್ಟನಾಗಹೋಗಿದ್ದನು. ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ. ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ ದುಡ್ಡು ಮಾತ್ರ ಮಂಗಳಕರರು ಕಳುಹಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ರಗಳೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾವವುಂಟು. ತನ್ನಂತಹ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗೆ ಇಂತಹ ಕಲಂಕವ್ರಾಯನಾದ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನಲ್ಲ ಎಂದು ಒಳಗೊಳಗೇ ಮರುಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, ತಮ್ಮ ಮಗ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆಂದೂ, ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದೂ, ಹಾಗೆಂದೂ ಹೀಗೆಂದೂ—ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಕಾಲದೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವನು ಆಗಾಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೂ ಅವನೊಡನೆ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಭಯವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು; ಕಮಲೆ ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಅವನು ಅವಳಿರಿಸುಳಿದರೆ ಬೆದರಿದ ಹರಿಣಿಯಂತಾಗುವುದನ್ನು ಅವರು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಈ ಅವಿಧೇಯ ಅನಾಚಾರಿ ಪುತ್ರನಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಾನವು ಸೂರಿಯಾಗಿಹೋಗುವುದೋ ಎಂದು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಅವನು ಮತ್ತೆ

ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋಗುವವರೆಗೆ, ಕಟ್ಟಿಚ್ಚರದಿಂದ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕಾಯುವುದೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹುಭಾರವಾಗಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರು ಕಾಯಿಲೆ ರಜೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪುಂಡ ಹುಡುಗನಿಗೊಂದು ಮದುವೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕೋಣವೆಂದರೆ, ತನಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡವೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಕೈಮೀರಿದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಮಗನನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಭಯಪಡುವ ತಂದೆ ಏನು ಮಾಡಿಯಾನು ?

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶೀನುವಿನ ಗುರುತುಪರಿಚಯವಾದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶೀನುವಿನ ಗುಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಂಗಲಕರರು ಕಂಡುಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. “ ಇವನು ನಿಜವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವವೃತ್ತಿಯವನು. ಇವನಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಅನಾಚಾರಗಳಾಗಲಾರವು” ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ನಂಬುಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಲಿಗೆಗೆ ಶೀನು ಒಳಗಾಗುವವನಾಗಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಗೃಹ ಹೀಗಿದೆ, ಗೃಹಭಿದ್ರ ಹೀಗಿದೆ, ಹೆಂಡತಿ ಹೀಗಿದ್ದಾಳೆ, ಮಗ ಹಾಗಿದ್ದಾನೆ—ಎಂಬ ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಶೀನು ಆರಯ್ಯಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಆರಯ್ದು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೀನುವೂ ವರದನೂ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಧಿಸಿದ್ದರು “ ಇವನೊಬ್ಬ ಸಾಹಿತಿಯೆಂದೂ, ತನ್ನ ತಂದೆ ಈ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಪೂರಾ ಕೈಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಇವನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವದಿಂದ ವಿಧೇಯನಾಗಿರುವನೆಂದೂ ವರದನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. “ ವರದನು ಮಂಗಲಕರರ ಹಿರಿಯ ಮಗ. ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ” ಎಂದಷ್ಟೆ ಶೀನುವಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

ಮಂಗಲಕರರ ಒಳಗತೆಯೆಲ್ಲ ಈ ಬಗೆಯ ಕಂಟಕಮಯವಾಗಿದ್ದು, ಆ ಕಂಟಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಳುವಾದ ಮಿದುವಾಸಿನಿಂದ ಮರೆಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಾವು ನಿಷ್ಕಂಟಕರಾಗಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಮೆರೆಯುವ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ಅವರು ತೊಡಗಿದ್ದರು. “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ” ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ” ಯ ಕರ್ತ “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ”ನು

ಯಾರು-ಯಾರ? ಎಂದು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೀನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ "ಅಮೃತ ಭೂಜ" ವು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರಲು ತಯಾರಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. "ಅಮೃತ ಭೂಜ" ದಲ್ಲಿ "ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ" ನ ಗುರುತನ್ನು ಕರ್ಣಾಟಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಮಂಗಳಕರರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವೇ ತರ್ಕಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏತನ್ನಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿದ ಕಂಟಕಗಳಿಂದ ಒಂದು ಮೊನೆ ಚುರುಕ್ಕನೆ ಚುಚ್ಚಿದಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ "ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಪಾಲೆ"ಯ ಅಧಿಕಾರಿ ರಾಘವರಾಯರಿಂದ ಒಂದು ಹೊಸ ಪತ್ರವು ಅವರಿಗೆ ಬಂತು! ಅದರಲ್ಲಿ ಕಿರುಗಟ್ಟೆ ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬಾತನು, ಅವನ ಅಣ್ಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬಾತನು ಬರೆದ "ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ"ಯ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವೊಂದು ಅವನಲ್ಲಿದೆಯಂತೆ ಎಂದೂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪತ್ತೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಂತೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನೇ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟು ಬರುವುದಾಗಿ ಬರೆದಿರುವನೆಂದೂ-ಮುಂತಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಬರೆದ ಪತ್ರಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗೊಂದು ಮೂಲಪ್ರತಿ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವುದೆಂದು ಶೀನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರತಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಕಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ, ತನ್ನ ರಹಸ್ಯ ಯೋಜನೆಗೆ ಅಪಾಯ ತಟ್ಟುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವರು ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುವ ದಿನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ರಜತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು.

ಅವರು ಎರಡನೆಯ ದಿನವೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವನೆಂದು ಶೀನುವಿನೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಇವರು ಬಂದರೋ ಹೇಗೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಶೀನು ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತುಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮದರಾಸಿನಿಂದ ಎರಡನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸಂಗತಿ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರರಿಂದ ವಂತೆ ಕಾಣದೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಕ್ಕಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಪುರುಷನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ- 'ಯಾರಿರಬಹುದೆ' ಎಂದು ನಿಂತನು. ಕೂಡಲೇ ಹೆಂಗುಸಿನ ಚೀರ್ದನಿಯೊಂದು

ಅವನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಒಳಗಣ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಪ್ರಕಾರವೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೊಳೆದಂತಾಯಿತು. ಈ ರಹಸ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ರಹಸ್ಯವು ತನಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದೆಂದೂ. ಕಳ್ಳನು ಪಲಾಯನವಾದಾನೆಂದೂ, ಭಾವಿಸಿ, ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ, ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಡವಿ, ಒಂದು ಕೆಟಕಿಯ ಕಂಬವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಗೋಡೆಯನ್ನು ಅನಿಸಿಕೊಂಡು ನೇತಾಡಿ ಮೇಲೇರಿ, ಒಳ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದನು. ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಒಳಗಣವರು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಶೀನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಲಾತ್ಕಾರವು ನಡೆಯುವ ಕೋಣೆಯ ಬಳಿಗೇ ಬಂದು, ಇಕ್ಕಿದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತನು ಒಳಗೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯುವ ಪುರುಷನ ಬಲಾತ್ಕಾರ, ಹೋರಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಡುವ ಹಂಗುಸಿನ ಆರ್ತಾಲಾಪಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು. ಪುರುಷನು ಅಬಲೆಯ ಕೊರಳನ್ನು ಅಮುಕಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗಲು ಶೀನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟಿ, —“ಯಾರೊಳಗೆ? ಅನಾಚಾರವೋ—ಸದಾಚಾರವೋ?” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು ಒಡನೆಯೇ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ವರದನು ಕೋವೋಗ್ರನೇತ್ರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ದುರುದುರು ನೋಡಿ—“ಯಾರು—ಯಾರು ನೀನು? ಹಾ! ಕಳ್ಳ! ಬಾ ಮುಂದೆ! ಆ! ಎಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವೋ ನಿನಗೆ?—” ಎಂದು ರೊಚ್ಚಿಸಿದ ಶೀನುವಿನ ಜುಟ್ಟು ಹಿಡಿದು, ಒಳಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ಹಾಕಿ ಒದ್ದು ರುಡಿಸಿ ಬಯ್ಯನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಗಲಕರರು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಚಂದದಿಂದ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದವರು ಧಡಧಡನೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿ ತೆರೆಯಿಸಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡು—ನೀನು ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಓದಿಸಿದ್ದೇವೆ.

೨೨. “ಶೀನು! ಶೀನು!! ಶೀನು!!!”

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ “ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲಾಧಿಕಾರಿ” ರಾಘವರಾಯರು ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ಕುರಿತು—“ಇನ್ನು ತಾವು ಗುಪ್ತನಾಮದಿಂದ ತಿರುಗುವ ಅವಶ್ಯಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ” ಮೊದಲಾದ ಇತರ

ಪ್ರಕಟವಾದ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಘ್ನದಿಂದ ವಿಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇನ್ನೇನೂ ತಡೆಬಡೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಾವು ಗುಪ್ತ ನಾಮದೊಳಗಣೆಂದ ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆ. ಈಗ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವ “ಅಮೃತ ಭೂಜ” ದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇವೆ.” ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿರಲು ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲೆ, ಕೃಷ್ಣನ ಆಗಮನವಿವಾದ ಗಳಿಂದ ರಾಘವರಾಯರಿಗೆ ಸಂದೇಹವೇಳುವ ಸಂಭವವೂ ಉಂಟಾ ದೀತು. ಮುಂದೆಯಾದರೂ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಬಹಿರಂಗವಾಗಲೇಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅದು ಈಗಲೇ ಆಗಲಿ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ವೇಳೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮನಸ್ಸು ಮುಂದಿರತು. ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡಲಾರನು. ಮುಂದೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಸಮೂಲವಾಗಿಯೇ ಪಡೆದಿರುವೆನಲ್ಲವೆ? ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಬಳಿವಣಿಗೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಅನುವು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಲದೆ? ನನ್ನ ಈ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ದೈವದ ಸಹಾಯವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ತಪ್ಪಿಹೋದ “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ”ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿ ತನ್ನ ಕೈಗೇ ದೊರೆಯಿತು. ಇನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶೀನುವಿನ ಕೈಬರೆಹದ ಮೂಲಪ್ರತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ತೀರಿ ಹೋಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ತನಗೇ ಜಯ. ಆದರೆ ಶೀನುವನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಹಿಡಿಕೆಯೊಳಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನೋಡಬೇಕು. ಇರಲಿ, ನೋಡೋಣ, ಎಂದು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು “ಅಮೃತ ಭೂಜ” ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕುವಂತೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬಗೆಯ ಅನರ್ಥವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೀನು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಬಹಳ ಗಲಿಬಿಲಿಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಅವನು ಗೋಡೆ ಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹಾರಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕುದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ತರುಣ ಪತ್ನಿಯ ಮಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದುದು ಅವರ ವಕ್ರಮನಸ್ಸಿಗೆ ಖೇದಜನಕವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ತನ್ನ ಕಮಲೆಯ ಸತಿತ್ವವು ಉಳಿದುದು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಗೃಹಭಿದ್ರವು ಆ ಕವಿಹೃದಯಿಗೆ

ತಿಳಿದುಹೋಯಿತಲ್ಲ! ಅವನ ಒಳಗಣ್ಣಿಗೆ ತಾನೊಬ್ಬ ಅಲ್ಪನಂತಾದೆ ನಲ್ಲ!—ಎಂದು ಕರಕರೆಸಡಹತ್ತಿದರು. ಶೀನು ಗೋಡೆ ಧುಮುಕಿ ಒಳಗೆ ಬರಬಾರದಿತ್ತೆಂದೂ, ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಾಕಿತ್ತೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಹಾಗೆಂದು ಶೀನುವನ್ನು ಖಂಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಳಗಾರೋ ಕಳ್ಳರಿರುವಂತೆ ತೋರಿತೆಂದೂ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಶಬ್ದಮಾಡಿದರೆ ಕಳ್ಳನು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿಯಾನೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿ, ಗೋಡೆ ಧುಮುಕಿ ಒಳಗೆ ಹೋದೆನೆಂದು, ಶೀನು ಉತ್ತರಿಸಿಯಾನು. ಮುಖ್ಯ ಈ ಗೃಹಾಂತರ ವಿಷಯವು ಶೀನುವಿನಿಂದಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹರಡದಿದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಶೀನು ಅವರಿವರೊಡನೆ ವೃಥಾಲಾಪನೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ತಿಳಿಗೇಡಿಯಲ್ಲ; ಬಾಯಾಡಿಯಲ್ಲ. “ಆದರೆ ಕಮಲೆಯಾದರು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಒಳಗುಟ್ಟನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದಿತ್ತೆ? ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಇದಿರೇ ವರದನ ತಪ್ಪನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ? “ಯಾರದೂ ಏನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ, ನಾನೇನೋ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಕೂಗಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವರದನು ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದ, ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂ ಬಂದ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾರಿಸಿಬಿಡಬಹುದಿತ್ತು ಅವಳು. ಆದರೆ ಪಾಪ, ಅವಳದೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಹರಾಮಿ ವರದನು ನಿರವರಾಧಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಮಿತಿಮೀರಿ ಕಂಡಾಬಟ್ಟೆ ಜರೆದೀಡಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ, ತಟಕ್ಕನೆ ವರದನ ಮೇಲೆ ದೂರನ್ನು ಎರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗತಕ್ಕುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಏನುಗೊತ್ತು ಅವನು ಯಾರೆಂದು?—ಆದುದರಿಂದ ಆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ವೃಥಾದೂರಬಾರದು! ವರದನೇ ದುರಾಚಾರಿ!.... ಆದರೆ ... ಆದರೆ ... ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? “ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಪುರುಷಸ್ಯ ಭಾಗ್ಯಂ ದೇವೋ ನ ಜಾನಾತಿ ಕುತೋ ಮನುಷ್ಯಃ” ಎಂಬಂತೆ ಕಮಲಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸರೊಳಗೆ ಈ ಮೊದಲು ಕರಭಾಷೆ-ನೇತ್ರ ಭಾಷೆ-ಭಾವಭಾಷೆಗಳಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಈಗೆಂಟು ತಿಂಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆಗಾಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಕಮಲೆಯನ್ನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲವೆ? ನಾನಿಲ್ಲ

ದಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವೆ? ನಾನೇನೋ ಸೇವಕ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.....ಏನೋ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಏಕೆ ಬರಬೇಕು?.... ಛೇ, ಛೇ, ಶೀನು ತುಂಬ ಸಜ್ಜನನು; ಸಾಧು. ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ.—ಆದರೆ—ನನ್ನ ಮಗ ವರದನು ಹೇಳುವಂತಾದರೂ ಯಾಕಾಗಬಾರದು? ಎಲ್ಲಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪರಾಂಬರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನೊಡನೆ ದ್ವೇಷಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಅಮರತ್ವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸತ್ಯವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಅವನಿಂದ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.” ಈ ಬಗೆಯ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ ಮಂಗಳಕರರು ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡದೆಯೂ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರು.

ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಮಂಗಳಕರರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದು, -“ಏನೋ ಸಿದ್ಧ? ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಬಂದದ್ದೇ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನು?”

“ಇಲ್ಲರೇ ಬುದ್ಧಿ.”

“ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ?”

“ಗುರುವಪ್ಪನ ಸಂಗಾತ ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೀನಿ.”

“ನಾನು ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲದಾಗ ಸಿನೀಮಾಕ್ಕೆ ಯಾಕೋ ಹೋದಿ? ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರಬೇಕಂತ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ?”

“ಹೌದ್ರಿ. ಅದ್ರೆ, ಚಿಕ್ಕರಾಯರು, ‘ಗುರುವಪ್ಪ ಹೋಕ್ತಾನೆ, ಬೇಕಾದ್ರೆ ನೀನೂ ಸಿನೀಮಕ್ಕೆ ಹೋಗೂಂತ ಅಂದು ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟು ಕಳ್ಳಿದ್ದು ಬುದ್ಧಿ. ಮನೇಲಿ ಚಿಕ್ಕರಾಯರು ಬಂದಿದ್ದಾರಲ್ಲಾಂತ ಹೋದ್ದಿ ಬುದ್ಧಿ.”

“ಓಹೋ! ಚಿಕ್ಕರಾಯರು! ಚಿಕ್ಕರಾಯರು!” ಎಂದು ಮಂಗಳಕರರು ವರದನನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರು.

ವರದನು ಆಗ ತಾನೇ ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆದ್ದು ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

ತಂದೆಯ ನೋಟದಿಂದ ಅವನಿಷ್ಟು ಕೆರಳಿ—“ಹೌದಪ್ಪ, ಹೌದು! ನಾನೇ ಸಿನೆಮಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ತಪ್ಪೇನಾಯಿತು? ಯಾಕೆ ನೀನಿಷ್ಟು ರೇಗುತ್ತೀ?” ಎಂದನು.

“ನೀನೇಕೋ ಆ ಬಗೆಯ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗತನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? ಆಳುಕಾಳುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವೋ ಅದು?” ಎಂದರು ಮಂಗಲಕರರು ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ.

“ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಪ್ಪಾ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ಯಾಯ ಜರುಗುತ್ತೇಂತ? ಧಕ್! ಈ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಹೀಗೆಯೇ, ಇಲ್ಲದ್ದೊಂದು ಜಗಳ-ರಗಳೆ ಉಂಟೇ ಉಂಟು ಹಾಳು!” ಎನ್ನುತ್ತಾ ವರದನು, ಎದ್ದು ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

“ಹಾಗೇನಾಯ್ತು ಬುದ್ಧಿ?” ಎಂದು ಸಿದ್ದನು ಬಾಯಿ ತೆರೆದನು.

“ಎನೂ ಇಲ್ಲ ನಡೀ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ” ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರು ದಟ್ಟಿಸಲು, ಸಿದ್ದನು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ವರದನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಿ ಆ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಹಿಂದುಗಡೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಮಂಗಲಕರರು ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮುಖ ಕ್ಷಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಿಗರೇಟಿನ ವಾಸನೆ ಅವರ ಮೂಗನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. “ಅಬ್ಬ! ಆಸ್ಪನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇದುವ ಷ್ಟೊಂದು ಗೌರವವನ್ನಾದರೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನಲ್ಲ! ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ!” ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ವರದನು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಿ ಮುಗಿಸಿ ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಸುರಿದುಕೊಂಡು, ಆಜೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವುಸ್ತಕವಾಚನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದ ಕಮಲೆಯನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಾ, ಮತ್ತೆ ಜಗುಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಮಂಗಲಕರರು ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಡ್ರೆಸ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಆಪ್ಪಾ, ನನಗೊಂದು ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕು ಇವತ್ತು

“ಎಕೋ-ಫಕನೆ ಏನಾಯಿತು?”

“ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರ್ಜಂಟ್ ಇತ್ತು. ”

ಸೂಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮಂಗಳಕರರು—“ ಆರ್ಜಂಟಿಂದರೆ ?
ಏನಾಯಿತು ? ”

“ ನಾನೊಂದು ಬಿಜಿನೆಸ್ ವ್ಯಾರಂಭಮಾಡಬೇಕಂತ ಇದ್ದೇನೆ. ”

“ ಎಂಥಾ ಬಿಜಿನೆಸ್ ? ನಿನ್ನ ಓದುವಿಕೆ ಮುಗಿದಮೇಲಲ್ಲವೇ ಆ
ವಿಚಾರ ? ”

“ ಓದಿನ ಮೇಲೆ ನನ್ನಗೇನೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾ. ಸುಮ್ಮನೆ ಪರೀ
ಕ್ಷೆಗೆ ಯಾಕೆ ರೊಕ್ಕ ದಂಡಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ
ಈಗ. ”

“ ಏನಂದಿ ? ” ಮಂಗಳಕರರು ತುಸು ಬೆರಗಾದರು.

“ ಕಲಿಯುವುದೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಈಗೊಂದು ಬಿಜಿನೆಸ್ ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿ
ದ್ದೇನೆ; ಒಳ್ಳೇ ಸಂಪಾದನೆಯೂ ಉಂಟು. ”

“ ಓಹೋ ! ನನಗೇಕೆ ಈ ಮೊದಲು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ ? ”

“ನಿನಗೇನು ತಿಳಿಸುವುದು ? ನನಗೇನು ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿಲ್ಲವಂತಲೋ ?
ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯಾ ಅಂತ ತಲೆಚಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ,
ನೀನು ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂತಲೇ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರವು ತಕ್ಕ
ಮಟ್ಟಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ
ದ್ದೇನೆ. ”

“ ಏನು ತಿಳಿಸಿದಿ ? ”

“ ಕಲಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂತ. ”

“ ಬಿಟ್ಟು ? ”

“ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ”

“ ಏನು ?—ಎಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದಿ ? ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೊನ್ನೆ
ತಾನೇ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆನಲ್ಲ ? ”

“ ಅದೆಲ್ಲಾ ಹಳೇ ಹೋಟೆಲ್ ಬಿಲ್ಲಿಗೂ—ಬಾಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಮನೆ
ಬಾಡಿಗೆಗೂ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಆ ಲೆಕ್ಕವೆಲ್ಲಾ ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ
ಉಂಟು. ”

“ ಬೀಡೀ ಸಿಗರೇಟುಗಳ ಲೆಕ್ಕಕೂಡಾ ಅದರೊಂದಿಗುಂಟೆ? ”

ವರದನು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ ಸರಿ, ನೀನು ಏನೋ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದೇನೆಂದೆಯಲ್ಲ? ಎಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದಿ? ”

“ ಹಾಗೆ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಈಗ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಯಾಕೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ? ”

“ ಅದೇ ಯಾಕೆ-ಏನು ರಹಸ್ಯ ಅಂತ ನಾನು ಕೇಳುವುದು. ”

“ ರಹಸ್ಯವೇನಿದೆ? ನನಗೆ ಈ ಬಿಜಿನೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಯ ಇತ್ತು, ಇಳಿದೆ. ಒಳ್ಳೆ ಹೆಸರೂ ಬಂತು. ಸಂಪಾದನೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಆಗ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಗೊತ್ತೂ ಆಗುತ್ತೆ. ಈಗಲೇ ಹೇಳಿದರೆ ವೃಥಾವಾಗಿ ನೀನು ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೀ!”

“ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುವ ಮಗನಲ್ಲವೇ ನೀನು? ”

“ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಪ್ಪಾ, ಈಗ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತು ನನ್ನ ದಾರಿಯನ್ನು ನಾನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ”

“ ಓಹೋ! ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಏರಿಹೋಗಿರುವಿಯಾ? ಇದು ಮದರಾಸು ಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ! ”

“ ಕಾಣಲಿ! ಅಪ್ಪಾ. ನೀನು ಹೀಗೆ ವಟಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಇರು. ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯತನದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ ಹೇಳಬಿಡು. ಅಷ್ಟೇ ಮಾತು ಸಾಕು! ”

“ ಫಟಿಂಗ! ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳುವಿಯಾ? ನನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೀಯಾ? ” ಮಂಗಳಕರರು ಕೋಪದ ಉಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿದರು.

“ ಆಯಿತಾಯಿತು! ನಾನು! ಫಟಿಂಗ! ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ! ನೀನು ಕೊಟ್ಟರೂ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ರೂಪಾಯಿ ಬೇಡ. ಈವರೆಗೆ ನೀನು ಕಳುಹಿಸಿದ

ರೂವಾಯಿಯನ್ನು ನಾನು ಸಾಲವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬಡ್ಡೀಸಮೇತ ಮುಟ್ಟಿನದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಗಂಡುಸಲ್ಲ! ಓಹೊ! ನಿನ್ನ ಹಾಳು ದುಡ್ಡಿ ನಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯಾ! ಎಂದು ಕೂಗಾಡುತ್ತಾ ವರದನು ಕರ್ಚಿಯಿಂದಿದ್ದನು.

ಮಂಗಲಕರರಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಸಹಿಸಲಾರದೆ—“ ಮೂರ್ಖ! ನಡೀ ಹೊರಗೆ! ಇಂಥಾ ಅವಿಧೇಯ-ಅನಾಚಾರಿ ಮಗನು ಇದ್ದರೂ ಒಂದೇ! ಸತ್ತರೂ ಒಂದೇ!” ಎಂದು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ರ್ಪುಡಿಸಿದರು.

“ ಅನಾಚಾರಿ ” ಎಂದುದೇ ಅದು ವರದನ ಮರ್ಮಕ್ಕೆ ತಾಕಿತು, “ ಅನಾಚಾರಿ! ನಾನು! ಕಿರೀಹೆಂಡತೀ? ಪಾಪ! ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವಳು. ಗಂಡನ ಕಿವಿ ಬಹಳ ಚಂದಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ!—ನಾನು ಅನಾಚಾರೀ-ಅತ್ಯಾಚಾರೀ-ಅಂತ! ಅವಳ ಮಾತನ್ನೆ ವೇದವಾಕ್ಯಾಂತ ನಂಬು ನೀನು! ಗೊತ್ತಾದೀತು ಜೀಗದಲ್ಲೆ ಯಾರು ಅನಾಚಾರೀ ಅಂತ! ಆಹಾಹಾ! ನಿನ್ನ ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೇ ಸದಾಚಾರಿ ಅಪ್ಪಾ! ಗೊತ್ತಿದೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ತಂತ್ರವೆಲ್ಲಾ! ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾನೇ ಅಪ್ಪಾಂತ ಅಂದ ಹಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಸದಾಚಾರ! ಅದಕ್ಕೇ ಅವನೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ.....” ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ವಟಗುಡುತ್ತ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ರೋಜ್‌ಪೊಮ್ಮಾಡಿನ ಲೇಪನದಿಂದ ಘಮಘಮಿಸಿ ಕೊಂಡು ನಯವಾಗಿ ಬಾಚಲ್ಪಟ್ಟು ಹೊಳೆಯುವ ಕ್ರಾಫಿನ ತಲೆ, ಕಿರಿದಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹರೆಯದ ಮಿಸೆಯ ಸಾಲು, ಒಳಗೊಂದು ಸಿಲ್ಕು ಶರ್ಟ್ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶವರ್ಣದ ಮೈನರ್ ಕೋಟು, ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ಸೂಟು, ಬೂಟು, ಹೀಗೆ ಆ ತರುಣನು ನವನಾಗರಿಕ ಸುಂದರನಾಗಿ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಎಲ್ಲಿಗೋ ನಡೆದನು.

ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಟು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಮಂಗಲಕರರು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರು, ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ ಮಗನ ಆ ವಾಗ್ವಾದವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಮಲೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು,—

“ ಹೋಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ! ಇನ್ನು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲಂತೋ? ” ಎಂದಳು.

“ ಬರದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ, ಹೋಗಲಿ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾನು? ನಾಯಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಮನೆಗೇ ಬರುತ್ತೆ ” ಮಂಗಲಕರಂದರು.

“ ಎಷ್ಟು ಸೊಕ್ಕಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಿದಿರಾ? ತಂದೆ ಅಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಗೌರವ ಕೊಡಬೇಡವೆ? ”

“ ಹಾಳುಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಮತ್ತೆ? ಅಣ್ಣನ ಗುಣ ಹೀಗಾಯಿತು! ಇವನ ತಂಗಿ—” ಮಂಗಲಕರರು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಂಡರು. ಅವರ ಮೊದಲನೇ ಹೆಂಡತಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮನಿಗೆ ವರದ ನೊಬ್ಬನೇ ಮಗನೆಂದು ಕಮಲೆಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕಮಲೆ,— “ ತಂಗಿ ಬೇರೆ ಇತ್ತೇನು ಇವನಿಗೆ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಹೂಂ. ಒಂದು ವಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪದ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು-ಮಾರಿ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅದು ಸತ್ತಿತು! ”

“ ಓಹೊ! ನನಗದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ! ”

“ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು? ಗೊತ್ತಾಗಿ ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕು?— ಅದು ಹೋಗಲಿ, ಕಮಲಾ!—ಇಕೊ, ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲೇಲಿ ಹಾಕು. ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಚ್ಚಲು ಒಲೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಬಿಸಿ ನೀರು ಕಾಯಿಸು. ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಪುಸ್ತಕ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ತರುತ್ತೇನೆ ಅದನ್ನೂ ಬಚ್ಚಲೊಲೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.” ಮಂಗಲಕರರು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ” ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಮಲೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರು.

“ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪುಸ್ತಕ ಒಲೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕೋ? ಚಂದಾಗಿ ನೋಡಿದಿರಾ ಏನಾದರೂ ಅಗತ್ಯದ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳಿದ್ದೀತು? ”

“ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರಿಂಟಾಯಿಡಲ್ಲ? ಇನ್ನೇಕೆ ಸಂತೆ? ”

ಕಮಲೆ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ತಲೆಬರಹವನ್ನು ನೋಡಿ “ ಓ, ನಿಮ್ಮ “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ!”

“ ಹೌದು. ಪ್ರಿಂಟಾದ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದ್ದೀಯಷ್ಟೆ? ”

“ ಹೌದು. ತುಂಬಾ ರುಚಿಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆ ಓದುವಾ

ಅನಿಸುತ್ತೆ! ಅಲ್ಲಾ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಚೆಲೋ ಕತೆಗಳನ್ನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಗೆ ಬರೆಯುತ್ತೀರಿ? ಯಾವಾಗ-ಎಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೀರಪ್ಪಾ? ”

“ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡೋದು ತಲೇಲಿ. ಬರೆಯೋದು ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಬಿಡುವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತೋ ಅವಾಗ. ಅದಿರಲಿ, ಕವಲೂ, ನನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬೇಗದಲ್ಲೇ ಪ್ರಿಂಟಾಗಿ ಬರುತ್ತೆ ನೋಡು ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವೋ? ”

“ ಅಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ? ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೂರು ಬಾರಿ ಓದಿ ದರೂ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ”

ಹೆಂಡತಿಯ ಅರಳು ಮೊಗವನ್ನೂ ಸವಿ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ, ಮಂಗಲಕರರ ಮನಸ್ಸು ಸ್ತಿಮಿತವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ, ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. “ ಹಾದೇನೆ? ನೀನೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸವಿಯನ್ನು ಸವಿಯು ವವಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ನಿನ್ನಂತಹವನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಪಡೆದೆ ನೆಂದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತೆ ನೋಡೆ! ಇನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬೇಗದಲ್ಲೇ ಪ್ರಿಂಟಾಗಿ ಬರುತ್ತೇ ಅಂದೆನಲ್ಲ? “ ಅಮೃತ ಭೂಜ ” ಅಂತ ಅದರ ಹೆಸರು. ಅದು ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ನೋಡು! ”

“ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ಅಂತಲೇ ಹಾಕುತ್ತೀರೇನು? ”

“ ಇಲ್ಲ, ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರೇ ಬರುತ್ತೆ ನೋಡು ”—ಹೀಗೆಂದು ಮಂಗಲಕರರು ರಿಸ್ಪ್ಲೆವಾಚನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು, “ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ಆಫೀಸಿಗೆ-ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿರು—” ಎಂದು ಅವಳ ಗಲ್ಲಕ್ಕೊಂದು ಮೃದುವಾದ ವೆಟ್ಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಕವಲೆ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಆ ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಮೊದಲನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ತಲೆಬರೆಹದ ಬುಡದಲ್ಲಿ “ ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ” ಎಂದು

ಬರಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಂಗಳಕರರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು “ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್” ಎಂಬವನಿಂದ ನಕಲು ತೆಗೆಯಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ಅವಳೆಣಿಸಿದಳು. ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಅವಳೇಕೆ-ಹೇಗೆ ಎಣಿಸಿಯಾಳು? ಅದರೆ ಆ ಪುಟವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಪದ್ಯವು ಕಂಗೆಳಿಸಿತು. ಅದೊಂದು ಶಾರದಾಸ್ತುತಿ:

“ಸೃಷ್ಟೀಶ ಬೊಮ್ಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯೆ!

ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾತೆಯೆ ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠೆ ||

ಪುಟ್ಟಬಾಲನು ನಾನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾತರಿಯನು

ದಿಟ್ಟಿಸಿ ವರನ ನೀಡಮ್ಮ!”

ಹಿಂಗೆಯೇ ಎಂಟು ಸಾಂಗತ್ಯ ಪದ್ಯಗಳು. ಈ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲ ಪದ್ಧಿಯನ್ನು ಓದಿದ ಕೂಡಲೆ, ಇದು ಅವಳ ಬಾಯಿಪಾಠವಾದ ಪದ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಓದಿ ನೋಡಿದಳು. ಹೌದು. ಪೂರಾ ಅವಳಿಗೆ ಬರುವ ಪದ್ಯವೇ! ಅಂದು ಕುಂಜಾಂಭೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ನೆರೆಮನೆಯ ಬಾಲ ಮಿತ್ರ ಶೀನು, ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪದ್ಯವಿದು. ಆ ಸುಂದರ ಸುಚಿತ್ರವು ಆ ಪದ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನವರಾತ್ರಿಯ ಹಬ್ಬದ ಸಮಯ. ಶಿಂಬಗಭಟ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ಬೊಂಬೆಕೊಲವು ಕೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಗೆಬಗೆಯ ಬೊಂಬೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಆ ಶೀನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕೈಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಒಂದು ಶಾರದೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೈಜೋಡಿಸಿ,- “ನಮಸ್ತೆ ಶಾರದಾದೇವಿ ಕಾಶ್ಮೀರಪುರವಾಸಿನಿ ತ್ವಾಮಹಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೆ ದೇವಿ ವಿದ್ಯಾದಾನಂ ಚದೇಹಿಮೆ” ಎಂದ ವ್ಯಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಈ ಕಮಲೆ “ಶೀನು! ಈ ಶಾರದೆಯ ಮೇಲೆ ಈಗಲೇ ಒಂದು ಪದಾ ಕಟ್ಟು ನೋಡುವಾ!” ಎಂದಳು. “ಹುಂ” ಎಂದು ಶೀನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ— “ಕಮಲಾ! ಬರೆದುಕೋ!” ಎಂದವನೇ “ಸೃಷ್ಟೀಶ ಬೊಮ್ಮನ” ಎಂಬ ಈ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದನು. ಕಮಲೆ ಅದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡಳು. ಈ ಒಂದನೇ ಪದ್ಯದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ಪ್ರಥಮ ಪದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ, “ಪುಟ್ಟಬಾಲನು ನಾನು” ಎಂಬುದನ್ನು ಕಮಲೆಯ

ಬಾಯಿಯಿಂದ “ ಪುಟ್ಟಬಾಲೆಯು ನಾನು ” ಎಂದು ಒತ್ತಿಒತ್ತಿ ಹೇಳಿಸಿದ್ದನು. ಇದು ಅವಳಿಗೆ ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಪದ್ಯಗಳೂ ಅವಳಿಗೆ ಬಾಯಿಪಾಠವಾಗಿದ್ದುವು.

ಇಂತಹ ಪೂರ್ವಸ್ಮರಣೆಯ ಮಹತ್ವದ ವದ್ಯವು ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ—“ ಶೀನು! ಶೀನು!! ಶೀನು!!! ” ಎಂಬ ಉದ್ಗರವು ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು! ಅದೇ ಶೀನುವೇ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಅವಳ ಮಾನಸಂರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದಾನೆ! ಅದೇ ಶೀನುವೇ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ! ತನ್ನ ವೃದ್ಧ ಪತಿಯು ಲೇಖಕನಲ್ಲ ಹಾಗಾದರೆ! ಸ್ವಯಂ ಅವನೇ ಬರೆದ ಲೇಖನವಿದು! “ ಇದು, ಅಹಾ! ಇದು ಶೀನು ನನ್ನ ಶೀನೂ ಬರೆದ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ! ಮಂಗಲಕರರು ಬರೆದುದಲ್ಲ! ಅಲ್ಲ!—” ಎಂದು ಆ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಣ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೊರೆದುವು. “ ಅಹಾ! ಆ ಶೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ! ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಾನೆ! ಇದೆಂತಹ ಯೋಗ! ನಾನು ಆ ಕಲಾವಿದ ಶೀನುವನ್ನೂ ನೋಡಲಾರೆನೆ? ಮಾತಾಡಲಾರೆನೆ? ಅವನು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ! ಈಗಲೇ ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಲಾ? ಹಾ! ಶೀನು! ಶೀನು! ನನ್ನ ಶೀನು!—” ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಾರುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ವೃದ್ಧ ಪತಿ ಮಂಗಲಕರರ ಸಂದೇಹದ ದೃಷ್ಟಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತ, ಅವಳನ್ನು ನಡುಗಿಸಿತು! ಕಡೆಗೆ ಅವಳೊಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು, ಆ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗೆ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಳು!

೨೩. “ ಕಮಲೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀಯಾ? ”

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಶೀನು ವೆಂಕೋಬರೂರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಿ, ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ದಿನಾಲು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅಡುಗೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಗಂಟೆಗೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಮರಳುವನು. ಆ ಮೇಲೆ ಸಂಜೆ ಆರುಗಂಟೆಗೆ ಹೋಗಿ, ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತುಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಊಟ ತಿಂಡಿ ವೆಂಕೋಬರಾಯರಲ್ಲಿಯೇ ಸರಿ. ಅಡುಗೆಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಂಗಲಕರರು ಅವನ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಾಬು “ಇಗೋ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಇಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಬಂದಿದೆ, ತೆಗೆದುಕೊ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ರೂಪಾಯಿ ಯಷ್ಟನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದೇ ಶೀನುವಿನ ನಂಬುಗೆ. ಮಂಗಲಕರರು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನವರೆಂದೂ, ತನ್ನಂತಹ ಅಲ್ಪನ ಎಂಬಲಿಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡ ವಂತಹರಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವನ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸ.

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನು ಮಂಗಲಕರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ವರದನಿಂದ, ಅನ್ಯಾಯವಾದ ಬೈಗಳೊಡೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಮಂಗಲಕರರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಅವರು ಶೀನುವಿನ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚವೂ ಕೋಪವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ, ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡರು! ಎಷ್ಟು ಸಂಯಮನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು! ಹೇಗೆ ತನ್ನ ನಿರಪರಾಧಿತ್ವ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು! ಎಷ್ಟು ಔದಾರ್ಯ! ಎಷ್ಟು ಸಹಾನುಭೂತಿ! ಅದಲ್ಲವೇ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು! ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನಸ್ಸು!—ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡನು!

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ರಮಣೀ ಮೂರ್ತಿಯಾರಮ? ಕಮಲೆಯಲ್ಲವೆ? ಕಮಲೆ! ಆಸನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ, ಸ್ಮರಣಾಂತರಂಗದ ತಳದಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟು ಮಾಯಿಸಿದರೂ ಕಲೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಛಾಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಯದೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಆ ಹುಡುಗಿ ಕಮಲೆಯ ಪ್ರತಿಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲವೇ ಮಂಗಲಕರರ ಶಯ್ಯಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆಪತ್ತಿಗೀಡಾಗಿದ್ದ ಆ ತರುಣೀಮಣಿ? ಕಮಲವು ಮೊಗ್ಗಿಯಾಗಿರುವಾಗ, ಅದು ಅರಳಿದರೆ ಹೀಗೆಯೇ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುವುದೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಅದೇ ಕಮಲೆ

ಇಂದು ತರುಣಿಯಾಗಿ ಹೀಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆ ಬಾಲೆ ಕಮಲೆಯೇ ಈ ತರುಣಿ ಕಮಲೆಯೆನ್ನಲು ಏನೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಮಗನು ತಂದೆಯ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಹೇಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದೋ, ತಮ್ಮನು ಅಣ್ಣನಂತಿದ್ದರೂ ಹೇಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದಿನ ಆ ಬಾಲೆ ಕಮಲೆಗೂ ಇಂದಿನ ಈ ತರುಣಿ ಕಮಲೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿತ್ತು, ಹೋಲಿಕೆಯೂ ಇತ್ತು. ವಯೋಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಅಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಂದಿನ ಮೊಗ್ಗಿಯೇ ಇಂದು ಅರಳಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅರಳಿಕೊಂಡು ಅನಂದದಿಂದ ತಳತಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ನಾಳಕ್ಕೇನೂ ಆಘಾತವಾಗಿರುವಂತೆ, ಅಥವಾ ಆ ನಾಳವು ಬುಡದಿಂದ ಕಿತ್ತು ಬಂದು, ಹೂ ಮಾತ್ರ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಚಿಂತಾರೇಖೆಗಳಿಂದ ತುಸು ಬಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸಾಪ! ಮಂಗಲಕರರಂತಹ ಪ್ರಾಯಮೀರಿದವರಲ್ಲವೇ ಅವಳ ಪತಿ? ಅದೇ ಆಗಿದ್ದೀತು ಅವಳ ಚಿಂತಾ ಕೃಶಾಭಂಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಅದರ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಟನ ದುರಾಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಬಾಡಿದ ಹೂ ಹಿಚುಕಲ್ಪಡುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಆ ಇದಿರು ನೋಡದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಮಲೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ, ಶೀನುವಿನ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಹೇಗಾಯಿತೆಂದು ಅವನಿಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಸಹನೆ, ಕೋಪ-ಭೀತಿ-ಧೈರ್ಯ-ಆಶ್ಚರ್ಯ-ಸಂತಾಪ-ಕರುಣ ಮುಂತಾದ ನಾನಾ ಭಾವಗಳ ಒತ್ತಾಟದಿಂದ, ಅವನು ನಿರ್ದೋಷವಸ್ಥೆಗೆ ಈಡಾಗಿ, ವರದನಿಂದ ಹಾಗೆ ಬೈಗಳೊದೆ ತಿಂದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಮಂಗಲಕರರ ಆದರೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ವಾರಾಗಿ, ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದರೂ ಆತನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದೀತು? ”- ಕಮಲೆ! ಕಮಲೆ!! ಕಮಲೆ!!! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಎಂತಹಯೋಗ! ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಮಲೆಯ ದರ್ಶನ! ಅವಳಿಗೂ ಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ನನ್ನ ಗುರುತು! ಆಹಾ! ನನ್ನ ಕಮಲೆ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ! ಛಿಛಿ! ನನ್ನ ಕಮಲೆ! ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಅನ್ಯಾಯವದು! ನನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಅಂದೇ ಕಿತ್ತುಹಾರಿಯಾಯಿತು! ಇವಳೇ ಆ ಅನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ. ನನಗೇನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ ಇನ್ನು? ಆದರೂ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡ

ಬೇಕು.—ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಆತುರಪಡುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ನಂಬುಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ ಮಂಗಲಕರರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂದೇಹವನ್ನು ತಾಳಿಯಾರೆ? ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು?—ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಮಲೆಯೇಕೆ ಬಿದ್ದಳು? ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಅವಳ ಕಡೆಗೇ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಹೇಗೆ ಹತ್ತೊತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಿ? ಆ ವರದನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೆಂಡವನ್ನೆ ಸುರಿಸಬಹುದು. ಸುರಿಸಲಿ! ನನಗೇನು? ನಾನೇನು ಅಪರಾಧಿಯೆ? ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆಯುಂಟು. ನಾನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಯಾಕೆ ಹೋಗಬಾರದು? ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ್ದ ರಲ್ಲವೇ ಹೆದರಬೇಕು? ನನಗೇನು?—ಅಲ್ಲದೆ ಮಂಗಲಕರರು ನಾಳೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಹೋಗದೆ ಜಂಕಿಕೊಂಡ ರೇನೇ ವರದನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ಅಪರಾಧವು ಸತ್ಯವೇನೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹವಾದೀತು. ಹೋದರೂ ಆ ಕಮಲೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಳೆ? ಈ ವರೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಮಂಗಲಕರರ ಹೆಂಡತಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಬೇಕೆಂದು ನೋಡಲೂ ಇಲ್ಲ ಈಗ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ. ಪಾಪ! ಅವಳಿಗೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲವಿದ್ದೀತು. ಅದುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಅವಳೂ ಇದಿರು ಬಂದಾಳು. ಹಾಗೆ ಬಂದರೆ ಮಂಗಲಕರರ ಇದಿರೇ ನಾನು ಕಮಲೆಯನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಬಹುದೆ? ಹೌದು ಅದೇ ಸರಿ. ನಾನೂ ಕಮಲೆಯೂ ಪೂರ್ವಪರಿಚಿತರೆಂಬುದು ಅವರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ಆ ದುರುಳ ವರದನು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಲುಷಿತ ಮಾಡಿರಬಹುದೆ? ಏನೋ! ಮಂಗಲಕರರ 'ಮನಸ್ಸು ಹೇಗಿದೆಯೆಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅಫೀಸಿಗೇ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಮನೆಗೆ ಬೇಡ. . . ಅಥವಾ ನಾನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಸಂದೇಹ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು?—ಹೇ, ಶೀನು! ಇನ್ನು ನೀನೇಕಯ್ಯೆ ಆ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕೂರಿತು

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು? ಛಿ, ಇನ್ನು ಬಿಡೋ ಕಮಲೆಯ ಹಂಬಲ!— ಹಂಬಲವೇನಿದೆ?— ಪರಿಚಿತಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿಸಿದರೆ ಹಂಬಲ ವಾದಂತಾಯಿತೆ?—” ಈ ಬಗೆಯ ಯೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯವೇ ಕಾಣ ಲಿಲ್ಲ. ಮರೆತು ಕಂಡ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತ ಆನುದಿನವೂ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಬಿಟ್ಟನು. ಅಪರಾಹ್ನದ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಣೆಂದೊಂದು ಕೈಬರೆಹದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮಂಗಲಕರರ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಲೋ— ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೋ ಎಂದು ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸಿನಾಗಿಯೇ ನಡೆದನು. ಈಗ ಮಂಗಲಕರರು ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಟರೆ ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಯ ಬೀದಿಯಿಂದಾಗಿಯೂ ಹೋಗ ಬಹುದು; ಬೇರೆದಾರಿಯೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಶೀನುವಿನ ಕಾಲುಗಳು ಅವ ನನ್ನು ಮಂಗಲಕರರ ಇದಿರು ಬೀದಿಯಲ್ಲೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದುವು. ನಿಧಾನವಾದ ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಹಾಯಿಸಿದನು. ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಸರಿದಿತ್ತು. ಯಾರೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳತಕ್ಕವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕಮಲೆಯೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕವಿತ್ತು. ಶೀನು ಆಕರ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನ ಹಾಗೆ ನಿಂತನು. ಅಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. “ಶೀನು” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೂ, “ಕಮಲಾ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಇವನ ಬಾಯಿ ಯಿಂದಲೂ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಹೊರಬಿತ್ತು. ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಇಬ್ಬರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತಹ ಶಬ್ದರೂಪವಾಗಿಯೇ ಹೊರ ಬಿದ್ದಿತು! ಅದರಿಂದ ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಇಬ್ಬರೂ ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದೆ ಚೆಚ್ಚಿತ್ತು ಕೊಂಡರು. ಶೀನು ಪರಿಚಯದ ನಗುವನ್ನು ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಗೇಟಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ಉಜ್ಜಗಿಸಿದರು. ಕಮಲೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ, ಜಗಲಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ

ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕೊರಳು ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿ, ಸಮಾಧಾನದ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಗೇಟಿನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದಳು. ಅಕೆಯ ಆ ಭಾವದಿಂದ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಯಾರೋ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚನೆಯಾಯಿತು.

“ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ರಾಯರಿದ್ದಾರೆಯೇ?” ಶೀನು ಕೇಳಿದನು.

ಕಮಲೆ ಪಿಸುದನಿಯಿಂದ—“ಇಲ್ಲ. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಗ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ.”

“ಮಗ! ವರದ!” ಕ್ಷಣಕಾಲ ಶೀನು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದನು

“ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಶೀನು! ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ ಮಾರಾಯ”

“ಇದ್ದರೇನು? ನಾನು ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿರುವೆನೆ?” ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯೊಂದು ಶೀನುವಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. “ಕಮಲೆ, ಕಮಲೆ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವಿಯಲ್ಲಾ!” ಶೀನುವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಉದ್ಗಾರವಿದು.

“ನೀನೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿ. ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಶೀನು! ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಯಿತಂತೀ?”

“ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ! ಕಮಲಾ! ಕಮಲಾ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ?”

“ನೀನೂ—ಶೀನೂ! ಇಲ್ಲಿ?” ನೂರಾರು ಮಾತುಗಳು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದುದರಿಂದಲೂ, ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬ ಆತುರದಿಂದಲೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ ಹೋಯಿತು, ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತರು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಇಬ್ಬರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ತುಂಬಿ ಸೂಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳೂ ಸೇರಿ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಕರಗಿ ಕಣ್ಣೀರಾಗಿ ಸುರಿಯಿತು! ಎರಡು ಮೂರು ನಿಮಿಷ ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು ವಾಸ!

“ಕಮಲೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿಯಾ?” ಶೀನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟನು.

“ಇದ್ದೇನೆ ಹೀಗೆ ಶೀನು” ಗದ್ದದ ಕಂಠದ ಸಣ್ಣ ದನಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಳಿಯುವ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸೆರಗಿನ ಕೊನೆಯಿಂದ ಒರೆಸಿ

ಕೊಂಡಳು ಕಮಲೆ. ಬಳಿಕ—“ಶೀನು! ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವಿಯಾ? ಎಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿಹೋಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲ? ಶೀನು! ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ?”

“ಹುಂ, ಅಮ್ಮ ಪರಲೋಕವಾಸಿಯಾದಳು.”

“ಆಯ್ಯೋ! ಯಾವಾಗ ಶೀನು?”

“ಎಲ್ಲಾ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ.”

“ಈಗ ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವಿಯಾ?”

“ಹೌದು, ಕಮಲಾ.”

“ಮದುವೆ?”

“ಮದುವೆಯೂ ಆಯಿತು, ಎಲ್ಲಿವೂ ಆಯಿತು. ಕಮಲಾ! ನಿನ್ನ ಮದುವೆ ಯಾವಾಗ ಆಯಿತು? ಕಮಲಾ! ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ?”

ತಟಕ್ಕನೆ ಕಮಲೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಜಲವುಕ್ಕಿತು. ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸರನೆ ಸ್ಯಾಕಲೊಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಅದರಂದೊಬ್ಬ ನವನಾಗರಿಕ ತರುಣನು ಕೆಳಗಿಳಿದು “ಮಿಸ್ಟರ್ ವರದ ರಾವ್! ವರದರಾವ್! ಏನಮ್ಮ, ವರದರಾಯರಿದ್ದಾರೆಯೇ?” ಎಂದನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ.

“ಏಸ್! ಕಮಿಂಗ್” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಜಗಲಿಯ ಕೋಣೆ ಯೊಳಗಣಿಂದ ವರದನು ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು—“ಕಮಾನ್ ಥೋಂಡುರಾವ್, ಕಮಾನ್” ಎಂದು ಕರೆದನು.

“ಗುಡ್ಡೀವ್ನಿಂಗ್ ವರದರಾವ್.”

“ಗುಡ್ಡೀವ್ನಿಂಗ್.”

ಥೊಂಡೂರಾಯನು ಸ್ಯಾಕಲನ್ನು ಗೇಟಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಳಗೆ ಹೋದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿದರು.

ಈ ಅಕಲ್ಪಿತ ಸಂಭವದಿಂದ ಶೀನೂ ಕಮಲೆಯರು ಸ್ತಬ್ಧರಾದರು.

“ಶೀನು! ಸರಿಯಾಗಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೂ ದೇವರು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹಲವು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕಿತ್ತು, ಇದೊಂದು ಬೆಕ್ಕಿನ ಹಾಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂತು.”

“ ಇರಲಿ ಕಮಲಾ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಂಧಿಸಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಾತಾಡೋಣವಂತೆ. ಇಗೋ, ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಾಯ್ರು ಬಂದಕೂಡಲೇ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡು. ”

“ ಸರಿ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದಿತ್ತು. ” ಕಮಲೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಳು.

“ ಎಲಾ ಮತ್ತೆ. ಕಮಲಾ! ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ನಾನೇ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕವಿದೆಯಲ್ಲಾ ? ”

“ ಹುಂ. ” ಎಂದು ಕಮಲೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು. ಶೀನುವೂ ತಿರುಗಿದನು. ಆಗ ಇಬ್ಬರ ನೋಟಗಳೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸೇರಿ, ಅವು ಹಲವು ಬಗೆಯ ಭಾವಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟುವು.

ಕಮಲೆ ಜಗುಲಿಯನ್ನೇರಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ವರದನು ಅವಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತ—“ ಏನು ಕಮಲೆ! ಪ್ರೇಮಾಲಾಪವು ಮುಗಿಯಿತೆ ? ” ಎಂದು ಕೊಂಕುಮಾತನ್ನಾಡಿದನು.

“ ಸಾಕು ವರದ! ಕೊಳಕು ಬಾಯಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ತೆರೆಯಬೇಡ! ಮುಚ್ಚು ! ” ಕಮಲೆಯೆಂದಳು.

“ ಒಹೊ! ಬಹಳ ಬೆಳೆದೇ ಹೋದ ಹಾಗಿದೆ ! ” ವರದನು ಜಗ್ಗನೆದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ—“ ಎಲೊ! ಶೀನಾಚಾರಿ! ಶೀನಾಚಾರಿ ! ” ಎಂದು ಕರೆದನು.

ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಶೀನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. “ ಏನೊ ಆಚಾರಿ! ನಿನ್ನೆ ಬಿದ್ದು ಒದೆ ಅಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಮರೆತು ಹೋಯಿತೇನೋ ಮೂರ್ಖಾ ! ” ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಕೆಣಕಿದನು ವರದ.

“ ಮೂರ್ಖಾ ಗೀರ್ಖಾಂತ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೇಳಿ ಜಗಳಕ್ಕೇ ಕರೆಯುವ ಹಾಗಿದೆ! ನಿಮ್ಮ ಮೂರ್ಖತೆಯೊಂದಿಗೆ ನನಗೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲಯ್ಯಾ. ” ಎಂದು ಶೀನು ಸಟಕ್ಕನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

“ ನಿಲ್ಲೊ! ಅಪ್ಪ ಇಲ್ಲದ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕೋ ಬಂದಿ ದುರಾತ್ಮ ? ”

“ ದುರಾತ್ಮ! ದುರಾತ್ಮನು ಯಾರೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಅತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟು! ನಾನೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಾಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಬಂದದ್ದು.”

“ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ನಿನಗೇನೋ ಮಾತು?—ಫಟಂಗ!”

“ ಏನೂ ಇಲ್ಲ! ರಾಯರು ಬಂದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡೇ ಅಂತ ಅಂದೆ.”

“ ಓಹೋ! ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ! ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಗೇಟಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಗುಸಗುಸಾ—ಪಿಸಪಿಸಾ! ಮಿಸ್ಟರ್! ಧೋಂಡೂರಾವ್! ನೀವೂ ನೋಡಿ ದಿರೋ ಇಲ್ಲವೋ?”

“ ಹೌದು, ಏನು ಕತೆ? ಯಾರಿವನು?” ಧೋಂಡೂರಾಯನು ಬಾಯಿ ತೂರಿದನು.

“ ಇವನೊಬ್ಬ ಬೇವರ್ಸಿ ಅಡುಗೆಯವ. ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಏನೋ ಕತೆ-ಗೀತೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ ದೊಡ್ಡ ಕವೀ ಹಾಗೆ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನಿಗೂ ಇದರ ಹುಚ್ಚು ಭಾರಿ. ಹಾಗಂತ ಈ ಬೇವರ್ಸಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚು. ಹೋಗಲಿ. ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುವಂತಾ ದ್ದಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ಮಾಡುವುದೇನು ಹೇಳಿ? ಒಳಗಿನ ಹೇಸಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡಾ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು! ನೀವೇ ನೋಡಿದಿರಲ್ಲ?”

ಧೋಂಡೂ:— ಏನು? ನನಗೇನೂ ವಿಶೇಷವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ನೀವೀಗ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಏನೋ ಅನಿಸುತ್ತೆ. ಅಂತೂ ಈ ಅಡುಗೆ ಆಚಾರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಂಬಬಾರದು ವರದರಾವ್!

ವರದ:— ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ ಧೋಂಡೂರಾವ್! ಇಂದು ನೀವು ನೋಡಿದ್ದು ಕೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮೊಳಗೇ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ! ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬೇಡಿ!

ಧೋಂಡೂ:— ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ನೀವು ಹೇಳಿದಿರಿಂತ ನಾನು ಇಂತಾದ್ದೆಲ್ಲ ನಂಬುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಅಸಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದೀತೆ? ಅಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮತಂದೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ದೂರಾಲೋಚನಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ

ಇಲ್ಲದ ಸಂದೇಹ ನಿಮಗೇಕೆ? ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀವು ನನ್ನ ಇದಿರನಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಬಿಡಿಸಬಾರದಿತ್ತು; ಹೋಗಲಿ.

ವರದನು ತುಸು ಅಪ್ರತಿಭನಾಗಿ—“ ಅಷ್ಟೇಷ್ಟೆ.” ಎಂದು ನಗು ವಿನ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡನು. ಈ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಶೀನು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದನು.

ಧೋಂಡು:— ಅದಿರಲಿ ವರದರಾವ್, ಆ ನಟಿಯನ್ನು—ಇವತ್ತು ಫಸ್ಟ್ ನೋಡಿ, ಹದಿನೈದನೆ ತಾರೀಕಿಗಾದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಅನುಕೂಲ. ಆ ದಿನ ಹೇಗೂ ಆದಿತ್ಯವಾರ, ಅಲ್ಲದೆ ಹನ್ನೆರಡನೆ ತಾರೀಕಿನಿಂದ ಆ ನಟಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಿರುವ “ ವಿಧಿಯ ಬಲೆ ” ಫಿಲಿಂ ಕೂಡಾ ತರಿಸಬೇಕೆಂದಿ ದ್ದೇವೆ. ಆಗ ಆ ನಟಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ಒಳ್ಳೇ.ಹಣ ಕೊಳ್ಳಿ ಯಾದೀತು. ಆದಿತ್ಯವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಹಾಕಿಬಿಡಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿ ಯಾಗಿ ಆ ನಟಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ.

“ ಓ ಯಸ್, ನಾನು ನಾಡದು ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿ ನಿಮಗೆ ಬರೀತೇನೆ.”

“ ಅಂತೂ ಜಾಹೀರು ನೋಟೀಸು ಈಗಲೇ ಹೊರಡಿಸುತ್ತೇವೆ.”

“ ಓ ಯಸ್ ” ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ, ವರದನೂ, ಧೋಂಡೂವೂ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡುತ್ತಾ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರು. “ ಪೀಡೆಗಳು ತೊಲಗಿದುವು ” ಎಂದು, ಅಲ್ಲೆ ಇದ್ದು ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲೆ, ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

೨೪. ವಕ್ರ ಪರಿಕ್ಷೆ

ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಕಮಲೆಯ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ದರ್ಶನ, ದುಃಖ— ಆನಂದಾದಿ ಭಾವನೆಗಳ ಉದ್ವೇಗ, ಮಧ್ಯೆ ದುರಾತ್ಮ ವರದನಿಂದಾದ ಭಂಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಶೀನುವಿನ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಕಮಲೆಯನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ

ವಾಗದಂತೆ ಬಹಿರಂಗ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು—ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ. ಆ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದಾದ ದುಃಖ, ವರದನ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯ ಭಯ, ಮರಗಲಕರರಿಗೆ ಅವನೇನಾದರೂ ಇಲ್ಲದ ದೂರು ಹೇಳತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವನೇನೋ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಏಳುವ ಸಂದೇಹ, ಕಮಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೋಡಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಮಾತಾಡಿಯೂ ಮಾತಾಡಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅತ್ಯಪ್ತಿಯ ಆಂದೋಳನ ಮೊದಲಾದ ಆತಂಕಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅವನಿಗೆ ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ಹೋಗಿ ನೋಡುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅಧೀರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು.

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಿತ್ಯದಂತೆ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಅಡುಗೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟುನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—“ಶೀನಯ್ಯ, ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆಯೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮ್ಯಾಕ, ಮನೇತನಕ ಬಂದು ಹೋಗಬೇಕೊಂತ ದಣೇರು ಅವನೇ ಮಾಡ್ಯಾರ” ಎಂದನು.

ಶೀನು:— ಚಿಕ್ಕರಾಯರು ಇದ್ದಾರೆನಪ್ಪಾ ಮನೇಲಿ ?

ಸಿದ್ಧ:— ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಇವತ್ತೇ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶೀನು:— ದಣೇರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟುಗಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದಾಂಗೆ ಕಾಣ್ತೇನಪ್ಪಾ ?

ಸಿದ್ಧ:— ಇಲ್ಲರೀ. ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಯಾಕ್ರೀ ಸಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ?

ಶೀನು:— ಯಾಕೆಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೇನೇ ಬಾಂತಂದಿದ್ರು. ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬರ್ರೇನೇಂತ ಹೇಳು ಸಿದ್ಧಾ.

“ಒಳ್ಳೇದ್ರಿ.” ಎಂದು ಸಿದ್ಧನು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಶೀನು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತುವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಗೆ ನಡೆದನು. ಮಂಗಲಕರರು ವಿರಾಮಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಈಸೀಚಿಯರಿನ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು, ದೀಪದ ಪ್ರಕಾಶ

ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೊದಲು, ಶೀನು ಕಮಲೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನೋ ಅ ಪುಸ್ತಕ. ಅದನ್ನು ಶೀನು ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ್ದನು. ಹೆಸರು “ತ್ಯಾಗಿ” ಐತಿಹಾಸಿಕ ನವನ್ಯಾಸ. ಈ ಮೊದಲು ಬರೆದ “ಅಮೃತ ಭೂಜ,” ಮತ್ತು “ತ್ಯಾಗಿ” ಇವುಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಡಿಗಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಾಯವು ಮಂಗಲಕರರ ಪುಸ್ತಕ ಭಾಂಡಾರದಿಂದಲೇ ಶೀನುವಿಗೆ ದೊರೆತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರೆಯಬೇಕಾದ ನವನ್ಯಾಸಗಳ ಅಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಶೀನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿ ಮಂಗಲಕರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ಮಂಗಲಕರರು ಒಂದು ವೆನ್ನಿಲನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತಾ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯಸೂಚಕ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಮಗೆ ಅನುಭವವುಳ್ಳ ಶಬ್ದರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಾದ ಒಪ್ಪು ಅಂದಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಶೀನುವಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ತಾನು ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಜೆಲೋ ರೀತಿಯಿಂದ ತಿದ್ದಿ ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬ ಸಂಕೃಪ್ತಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಶೀನೂ-ಮಂಗಲಕರರ ಮಾತುಕತೆಗಳೆಂದರೆ, ಲೇಖನ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಚಾರವಾದೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಚರ್ಚೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಬಗೆಯ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಶೀನುವಿಗೆ ಹೊಸಹೊಸ ಪಾಠಗಳು ಮನನವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಂತಹ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಈಡಾಗುವುದೆಂದರೆ ಶೀನುವಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದ.

ಈಗ ಮಾತ್ರ ವರದನ ವಕ್ರಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಮಂಗಲಕರರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯರೀತಿಯಾಗಿರಬಹುದೇನೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪನ ಮಾತಿನಿಂದ ಅದೂ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತು ಆದರೆ ಶೀನು ಕಮಲೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ರಾಯರಿಗೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ವಿಧಾನವು ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಮಂಗಲಕರರ ಧೂರ್ತ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈವರೆಗೆ ಹಾಗೆ ಜರುಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ

ಕಮಲೆ ಪತಿಯ ಸಂದೇಹದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂದೇಹವಾಗಲೆಡೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವಾಗ—“ ಅದು ನೋಡಿ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಸಿದನಲ್ಲಾ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬವ? ಅವನು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಂತ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ” ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಅವರಿಗೊಂದು ರೀತಿಯಾಯಿತು. ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಕಮಲೆಯನ್ನು ವಿಚಿತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, “ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಹೇಳಿದನೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. “ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂತಲೇ ಇದ್ದ; ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ವರದರಾಯ ಹುಲಿಯ ಹಾಗೆ ಬೈದು ಗರ್ಜಿಸಿ ವಾಪ ಅವನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ!” ಎಂದು ಕಮಲೆಯೆಂದಳು. ಆ ವರದನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಂಗಳಕರರ ಮುಂದೆ ಏನಾದರೂ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿಯಾನೆಂದೇ, ಜಾಗರೂಕಳಾದ ಕಮಲೆ, ಅವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ತಾನೇ ಹಾಗೆಂದಳು.

ಮೊನ್ನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವರದನು ತಂದೆಯೊಡನೆ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಡೆಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಜಗಳವಾಡಿ ಹೋದನಷ್ಟೆ? ಅದೊಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಜಗಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ತಂದೆ-ಮಗಂದಿರ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅನೇಕವಾಗಿ ಈ ಬಗೆಯ ಜಗಳಗಳು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವೇ ಆದುದರಿಂದ, ಮಂಗಳಕರರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋದಾಗ ವರದನು ಮನೆಗೆ ಬಂದೇಬಂದನು. ಆ ತಂದೆ-ಮಗಂದಿರೊಳಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಜಗಳವಾದರೂ, ಕಮಲಾ ಸುಂದರಿ ಆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ವರದನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನೆವನದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದೇ ಬಂದು, ಕಮಲೆಯ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನೋಡದೆ ಬಿಡಲಾರದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಾದ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಿ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ತಿರುಗಿದರೆ, ತನಗೇ ಗೌರವಹೀನನೆಂದೂ, ತಂದೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ತನಗೂ ಗೌರವ ಬಂದಿರುವುದೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಅಂದು ಅಪರಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಧೋಂಡೂರಾಯನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ರಾತ್ರಿ ಊಟದ ವೇಳೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಈ ಬಾರಿ ಅವನು ಊರಿಗೆ ಬಂದು

ಎಸಗಿದ ದುಷ್ಟೇಷ್ಟೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಮಲೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಅಪ್ರಸನ್ನಳೂ ಕ್ರುದ್ಧಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದಂತೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಟುತರವಾದ ಅಸಹ್ಯವು ಅವಳಿಗಾಗಿತ್ತು. ಅವನೂ ಹಾಗೆಯೇ! ಹೇಗಾದರೂ ಕಮಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಗೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅಂತೆಯೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಅಪ್ಪ, ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ ನೀನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನವೂ ಲಘಂಗ, ನೀನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದ ಹೊತ್ತು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕದ ನೆವನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಮಲಮ್ಮನೊಡನೆ—” ಎಂದು ತನ್ನ ಹೊಲಸು ಬಾಯಿಯನ್ನು ತೆರೆದಾಗ, “ಸಾಕು, ಗೊತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಅವಳು ಹೇಳಿ ಪುಸ್ತಕ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರು ತೀವ್ರವಾಣಿಯಿಂದ ಮಗನ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.

ವರದನು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವನಂತೆ ತಂದೆಯ ಕಿವಿಗೆ ಹಲವಾರು ಹೊಲೆಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಿಳಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಶೀನೂ ಕಮಲೆಯರ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ವರದನ ಕರಾಳ ಹೃದಯದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೇ—ಅವರ ಕರಾಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಈ ದಿನ ದುರುಳ ವರದನು ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. “ತ್ಯಾಗಿ” ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಹೋದ ಶೀನು ಎರಡು ದಿನವಾದರೂ ಮುಖವನ್ನು ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರಿಂದ, ಇಂದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪನೊಡನೆ ಮಂಗಲಕರರು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಶೀನು ಹೊರಟು ಬಂದನಷ್ಟೆ? ರಾಯರು, ಈ ಮೊದಲೇ ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ “ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೇದು; ಶೀನುವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಲೇಬೇಕು,” ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದರು.

ಶೀನು ಅವರ ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಒಮ್ಮೆ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಮನೆಯ ಒಳಗಿಲ್ಲಾ ಕಂಡಷ್ಟು ಹುಡುಕಾಡಿತು. ಯಾರನ್ನು? ಕಮಲೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರನ್ನು? ಕಮಲೆ ಒಳಗೆ ಶಯ್ಯಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ

ಓದುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರಬಾರದೆಂದು ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವರೆಂದೂ ಆಗೆಲ್ಲಾ ಕಮಲೆ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬೋಧಿಸಿದ್ದರು.

ಶೀನುವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ರಾಯರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು--“ಬಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಕುಳಿತುಕೊ ಎನು ಬಹಳ ಅಪರೂಪ ನಾಯಿತಲ್ಲ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು

ಶೀನು ಹಸನ್ಮುಖದಿಂದ ಬೆಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು--“ ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಈಗ್ಗೆ ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ಮೈ ಸರಿಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆ ನೋವು. ಮೈಕೈ ಶಾಲಿ, ಬಹಳ ಜಡವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಉಲ್ಲಾಸ ಎರಲಿಲ್ಲ. ”

“ ಈಗ ಹೇಗಿದೆ ? ”

“ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಹುಷಾರಿದ್ದೇನೆ. ”

“ ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೇನೂ ಬಾಧೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ? ”

“ಅದು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಆಗುತ್ತೆಯೆ ಸ್ವಾಮಿ? ಕೂಡದಿದ್ದರೂ ಹೇಗಾದರೂ ಸಂಬಳದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದು ಭೇಟಿಮಾಡುವಂತ ಇದ್ದೆ ; ಸಿದ್ಧವು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಇವತ್ತೇ ಬಂದೆ. ನನ್ನ “ ತ್ಯಾಗಿ ” ಓದುತ್ತಿದ್ದೀರಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಹೇಗಿದೆ ? ”

“ ಹೇಗಿರುವುದೇನು ? ನಿನ್ನ ನುರಿತ ಕೈಯ ವಾಕವು ಸುರಸವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೂ ಸುಂದರವಾದ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಡುವಹಾಗೆ, ಓದುವಾಗ ಸಂದಭೋಷಿತವಾಗಿ, ನನಗೆ ಹೊಳೆದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಕಡೆಯ ಎರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಾದರೆ ತೀರಿತು ನಂತರ ಕಾಪಿ ತೆಗೆಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದಿರಲಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ನಾನೊಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂತ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಎಣಿಸಬೇಡ. ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವೇ ಆಗಲಿ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿವರೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ. ”

“ ತಿಳಿಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ. ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ಹಾಗೆಂದಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನೆ? ನೀವು ಈ “ಶ್ಯಾಗಿ” ಯನ್ನು ಮೊನ್ನೆಯೇ ತಂದು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮುಂಚಿನ ದಿನವೇ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಗಂಟೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ನೀವು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಂತ ಮಾಡಿ, ಬಂದೆ. ಆಫೀಸಿನ ವರೆಗೆ ಬರಲು ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲದ ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದೆನು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಚಿಕ್ಕರಾಯರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು ನನಗೆ.”

“ ಆ ದುಡುಕುಗಾರನ ಮಾತಿರಲಿ. ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ಯಾಕೆಂದರೆ, ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ಯರು ನೋಡುವುದು ಒಳ್ಳೇದಲ್ಲಂತ. ನೋಡು, ಈಗ ನೀನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಗೃಹಿಣಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುಹೋದಿ; ಅವಳು ನೆರೆಮನೆಯಾಕೆಗೆ ಕೊಡುವುದು; ಅಥವಾ ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯ ಹೊಗೆಹಲಗಿಯಲ್ಲಿಯೋ, ಬಚ್ಚಲು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಮರೆತು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಇಡುವುದು—ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಜರುಗಬಾರದೊಂತ ಹೇಳಿದೆ.”

“ ಓ! ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸರಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೋ?”

“ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು ಮರೆತು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹುಡುಕಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಳೊಂತ ಇಟ್ಟುಕೊ.”

“ ಓಹೋ! ನನ್ನಿಂದ ಇದೊಂದು ಅಪರಾಧವೇ ಆಯಿತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರಗಳು ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ನಾನು ಬಹಳ ಅನನುಭವಿಕನೇ ಸರಿ.”

“ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅನರ್ಥವೂ ಉಂಟು. ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಈ ಒಳವಿಚಾರಗಳು ಹೊರಗಿನವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಏನು ಗೊತ್ತು? ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲವರು ಬೀಸುವ ಸಂದೇಹದ ಗಾಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನನ್ನ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿದೆ—”

ಶೀನು ಆತಂಕದಿಂದ—“ ಏನದು?”

“ ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ ಮಣ್ಣು! ನಾನು ನಿನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಕೊಂಡು, ನನಗೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ-ಆಂತ!”

“ ಛೇ, ಅದು ಬಿಡಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ! ಅರ್ಧವಿಲ್ಲ. “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ” ಎಂಬ ಸಂಕೇತನಾಮವಲ್ಲವೇ ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ? ”

“ ಅದು ಸರಿ. ಆದರೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಏನಾದರೊಂದು ಕಾರಣವು ಸಿಕ್ಕಿದಹಾಗಾಗಬಾರದು ನೋಡು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಾಸದ ಜನರಿಂದಲೇ ಕಾಪಿ ತೆಗೆಯಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಮೂಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿಡುವುದು! ಈಗ ನೀನು ಮೇಲು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನೋಡು; ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದವನೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಆದರೂ, “ಕನ್ನಡಗೆಳೆಯ” ಎಂಬ ಸಂಕೇತ ನಾಮವು ನಿನ್ನನ್ನೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದಾದರೂ, ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಉಮೇದೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಂದಾಗಿ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂದೇ ನೋಡಿದವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿ. ನಾನೇನೋ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಐದಲೆಂಬ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ಬಾರದಂತೆ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವು ರಹಸ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.”

“ ನಿಜ ನಿಜ. ನನ್ನ ಯೋಚನೆ ಇಷ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಛೇ, ಒಂದು ಕಸದಂತಿರುವ ನನ್ನಂತಹ ಅಲ್ಪನಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಳಂಕವು ಪ್ರಚಾರವಾಗುವುದಾದರೆ ನಾನು ಹಿರಿದೆಯೇ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಾನೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನೋದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತೇನೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಬರೆಬರೆದು ನನ್ನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೇ ಅಡಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ”

“ ಹಾಗೇಕೆ? ನಾನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂತ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಪಡಬೇಡ.”

“ ನಿರುತ್ಸಾಹವೇನೂ ನನಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಿಂಟು-ಪ್ರಚಾರ ಮುಂತಾದ ರಲ್ಲಿ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯಿದ್ದ ರಲ್ಲವೇ ಹಾಗಾಗದಿದ್ದರೆ ನಿರುತ್ಸಾಹವಾಗಬೇಕು? ನನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ಅಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿದುದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಾನೇ? ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೂ ನಾನು ಯಾವ ಉತ್ಸಾಹ ದಲ್ಲಿದ್ದೆನೋ-ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಇದ್ದೀತು ! ”

“ಪ್ರಕೃತಿ ಕವಿಯ ಲಕ್ಷಣವೇ ಹಾಗೆ ಆದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೇಳಿದನೆಂದು ನೀನು ಮನಸ್ಸು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನೀನು ಹಿಂದೆ ನಿಂತರೂ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡಲಾರೆ. ನೋಡು, ನೀನೂ ನಾನೂ ಒಂದೇ ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವರು. ನೀನೂ-ನಾನೂ ಸೇರಿ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ತರಬೇಕು. ಈ ಅಲ್ಪವಿಷಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಜಂಕಿ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅಡಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿಡಬಹುದೆ? ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ. ಈಗ ನಾನು ಮೊನ್ನೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬರುವಾಗ “ಅಮೃತ ಭೂಜ” ವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಕರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಂದಿದ್ದೇನೆ ನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಅದರ ಹಕ್ಕು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರಾ ಅವರಿಗೇ ಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನದೇನೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.”

“ ಸರಿ. ”

“ಈ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾದುವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕೇಳಲು ಎಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಐವತ್ತು, ನೂರಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆ? ಈಗ ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಿಲೆ ಬರುವಂತಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು.”

“ ಸಂತೋಷ. ”

“ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರ. “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ”ನ ನಿಜನಾಮ ಧೇಯಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಕರ ಕಡೆಗೆ ಪತ್ರಗಳು ಬಂದಿವೆಯಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ “ಅಮೃತ ಭೂಜ” ದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ನಿಜನಾಮ ಹೆಸರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಕಾಶಕರು ಕೋರಿದ್ದಾರೆ.”

“ ಓಹೋ ! ”

“ ನಾನು ಅವರ ಆ ಕೋರಿಕೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡೇ ಕೊಡೋಣವೆಂದು. ”

“ ಅದರಿಂದ ನನಗೊಂದು ತೊಂದರೆಯುಂಟಿಲ್ಲ? ನಾನು ಕಡೆಯವರೆಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಅಜ್ಞಾತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು

ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹಾಕಿಸುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಊರಿನವರಿಗೆ ನನ್ನ ಪತ್ತೆ ಹತ್ತುವ ಸಂಭವವುಂಟಲ್ಲವೆ ?”

“ಅದು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ಬಿಡು. ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ತೊಂದರೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ. ಈಗ ಪ್ರಕಾಶಕ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ನಿಜವಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ನಾನೇ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹಾಗೆಂದುದಕ್ಕೆ ‘ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ನಾನಲ್ಲ, ನನ್ನ ಕಡೆಯ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ. ಪಂಡಿತನಲ್ಲ; ಆದರೆ ಹುಟ್ಟುಕವಿ. ಇಂತಹನನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು, ನಾನು ಅವನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಹೆಸರು ಹಾಕುವುದಾದರೆ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವನೊಡನೆ ಕೇಳಿ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ’ ಅಂದೆನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದರು. “ಏನಯ್ಯಾ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ “ನೀವು ಬರೆದುದೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿಂದಲೇ ನಾವು ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದು. ಅಲ್ಲದೇ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯದವನು ಬರೆದುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ನಾವೀ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೂಡಾ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೆ ಪ್ರಕಟವಡಿಸುವವರಿದ್ದೇವೆ ಅಂದರು.”

“ಓಹೋ!”

“ನಿಜವಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡದೆಂದು ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

“ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ! ಗ್ರಂಥದೊಳಗಿನ ತಿಂಗಳ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಏನಂತೆ ಅಷ್ಟು ವಿಶೇಷ?”

“ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಮಹಿಮೆಯೇ ಹೀಗಿದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ಗ್ರಂಥದೊಳಗಣ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ—ಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಹೆಸರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತದೆ ಜನತೆ! ಹೆಸರು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಪಟ್ಟ ಪದವಿಬಿರುದುಗಳ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೇಗಬೇಗ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಯಾರೋ ಬರೆದ ಎಷ್ಟೋ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿ

ಏನೂ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದುದುಂಟು ! ”

“ ಈ ಬಗೆಯ ಅಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪವಾದ-ಪರಮಾತ್ಮ-ಸ್ವಾತ್ಮ ವಂಚಕ ತನಕ್ಕೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತನು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪುವನೋ ? ”

ಶೀನುವಿನ ಆ ಮಾತಿನ ಕೊನೆ ಚುರುಕುನೆ ಮಂಗಲಕರರ ಕುಟಿಲ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ನಾಟಿತು ! ಮುಂದೆ ಒದಗುವ ಸಂಭವಗಳಲ್ಲಿ ಶೀನುವಿನ ಮನಸ್ಸು ತಿ ಹೇಗಾದೀತೆಂಬುದನ್ನು ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಆ ಬಗೆಯ ಸೂಚನಾಸಂಕೇತದಿಂದ ಅವರು ಮಾತಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಶೀನುವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟ “ ಸ್ವಾತ್ಮ ವಂಚಕ ತನ ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಅವರ ಮರ್ಮಕ್ಕೆ ತಾಗಿದುದರಲ್ಲಿ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ? ಆದರೆ ಇಂತಹ ಕ್ಷುದ್ರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೆದರುವಂತಹುದಲ್ಲ ಅವರ ಕರುಳು. ಆ ನೋವನ್ನು ಮುಗುಳ್ಳುಗುವಿನಿಂದ ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೇಳಿದರು:—

“ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ! ನಿನಗೆ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಪಾಡು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನೀನು ಕವಿ; ಮಾನಸವಿಹಾರಿ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕವಿಯ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ಸತ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ. ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಇಳಿಯತೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ವಿಷಯವಾಗುವುದು. ಆಗ ಸಂಭವಿಸತಕ್ಕ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರವಂಚನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ‘ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ’ ಅಥವಾ “ ಭಾಷಾನೇವೆ ” ಎಂಬ ವುಣ್ಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗಿಹೋಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ’

“ ಓಹೋ ! ಹಾಗೇನು ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ ಅವಸರವೇನು ಬಂತು ? ಸ್ವಕೃತ “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ಎಂಬ ಗುರುತೇ ಇರಲಿ. “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ನು ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದೇ ಬೇಡ. ಜನರು ಹೇಗಾದರೂ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ”

“ ಆದರೆ ಪ್ರಕಾಶಕರ ಒತ್ತಾಯ—ಮಾತಿನ ಹೊಲಬುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾನೇ “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ನೆಂದು ಅವರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತೆ. ”

“ ತಳಸಲಿ. ನಾವಾಗಿ ಆತ್ಮವಂಚನೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ? ಈಗ ನನ್ನ ಗ್ರಂಥವು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ,

ನಾನೋ ಒಬ್ಬ ಅಲ್ಪ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತ;—ಮಾನವ ಮಾನಗಳೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಸಮಾನ; ಅಂತಹ ನನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಮಹನೀಯ ರಾದ ನೀವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ, 'ಅಲ್ಪನ ಸಂಗ, ಅಭಿಮಾನ ಭಂಗ' ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಗೌರವಕ್ಕೇ ಹಾನಿ ತಟ್ಟಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಅಲ್ಲದೆ ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಪ್ಪಿದನಾದರೆ, ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವಂಚನೆಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿಟ್ಟ ದೋಷ ದೊಂದಿಗೆ, ನನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನೂ ವಂಚಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುತ್ತದಲ್ಲ? ನನಗೆ ಹಣ—ರೀತಿ—ಗೌರವ—ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಅನೇಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಿ, ಕೃತಿರಚನೆ ಮಾಡಿದುದೂ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಕಾಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಬಂದವನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಟವಾಡುವುದು ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಭಾವವು ಹೇಗೋ ಪಂಚಮರಾಗದಿಂದ ಹಾಡುವುದು ಕೋಗಿಲೆಯ ಗುಣವು ಹೇಗೋ—ಹಾಗೆಯೇ ಕೃತಿರಚನೆ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಹೋಯಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಅಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಿಯರು ಸಂತೋಷಪಡುವ ಹಾಗೆ, ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರೆ, ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ ಅನಂದದಿಂದ ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿ. ಹಾಡು ಕೇಳಿ ಇದು ಇಂತಹ ಹಕ್ಕೆಯದು ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ, ಅಟವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದು ಇಂತಹ ಮಗುವಿನದು ಎಂದೂ ಯಾರೂ ಅರಿಯದಿದ್ದರೆ "ಯಾರದು? ಯಾರದು?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಾಯಿಯಾದೀತು, ಇದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾರೂ ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಕೆಂದು ವಂಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸತ್ಯಕರ್ತೃವನ ಸರ್ವನಾಮ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದಾಗಲೀ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದಾಗಲೀ ಇಬ್ಬರೂ ಆತ್ಮವಂಚಕರೇ ಆಗುವರೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾದೀತು. ಅದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಆತ್ಮವು ಹೇಳಲಾರದು; ಒಪ್ಪಲಾರದು. ನನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಏನಾದರೂ ಆದರೆ ನನಗೇನೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಂದೆ ನಿರಪರಾಧಿಯೇ ಆಗಿರುವೆನು."

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ದೀರ್ಘ ಭಾಷಣವನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿಯೇ ರಾಯರು ಆಲಿಸಿದರು. ಆಲಿಸಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ತಲೆದೂಗುತ್ತ—
 “ ಸರಿಯಾದ ಮಾತೇ ಸರಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಂತರ್ವಿಚಾರಗಳು ಆ ಪ್ರಕಾಶಕರಂತಹ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕರಿಗೆ ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ?”

“ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೇ ಬೇಡ. ಇರಲಿ ನನ್ನ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ!”

“ ಅದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ” ಎಂದೇ ಹಾಕಲಿ ನೀನು “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ” ನೆಂದೇ ಕಡೆಯತನಕವೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದುಬಿಡು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಲೇಖನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಂಗೆಡಬೇಡ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ, ವಿಜಯನಗರದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಡು. ಈ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲವೆ?”

“ ಸ್ವಾಮಿ, ಎಲ್ಲಾ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟು ನನ್ನೊಡನೆ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇದ್ದುದನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನ್ಯಾಯದೋರಿದಂತೆ ಮಾಡಿಸಿರಿ. ಕೊಡು ಅಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ; ಬೇಡಾ ಅಂದರೆ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾರೆನು. ”

“ ಆಗಲಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗುವೆ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಸಂಧಿಸುವಿಯಂತೆ. ”

“ ಬರುತ್ತೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ ” ಎಂದು ಶೀನು ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಟನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀ ಮೂರ್ತಿಯು ಛಾಯೆಯೊಂದು ಫಕ್ಕನೆ ಕದಲಿಹೋದಂತೆ ಅವನ ಅಡ್ಡಗಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಯ್ದಿತು.

೨೫. “ ರಾಯರು ಇದ್ದಾರೆ ಯೆ ? ”

ಮಂಗಲಕರರಿಗೂ ಶೀನುವಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಕಮಲೆ ಅಂದು ಮಾತ್ರವೇ ಹೊಂಚಿಕೆಗಳಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶೀನೂ ಮಂಗಲಕರರು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕಮಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಶೀನು ಎಂದರೆ ಯಾರೋ ಏನೋ ಎಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆ ಶೀನು ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅದೇಕೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಸದಾಸರ್ವದಾ ಅವನ ಮೇಲೆಯೆ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ” ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿಯ ಅವಲೋಕನ ದಿಂದ ಅವಳು ತುಂಬಾ ಗಲಿಬಿಲಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಳು. ಅದುವರೆಗೆ “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ” ಯ ಕರ್ತನು ಮಂಗಲಕರರೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಮಂಗಲಕರರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈಗ ಅದು ಶೀನು ವಿನ ಕೃತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ, ಅವಳು ಮಂಗಲಕರರ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ಪತಿ ಸಾಧುವಾದ ಶೀನುವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೋಸ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಅವಳು ಆ ಗ್ರಂಥ ವನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕದೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಳೆಂದು ಇನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ ?

ಅದುಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಂಗಲಕರರು ಅಫೀಸಿನಿಂದ ಶೀನುವಿನ ಕೈಬರೆಹದ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು, ಪದ್ಯಗಳು, “ ಅಪೃತ ಭೂಜ ” ಮೊದಲಾದ ವುಸ್ತುಕಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಬಚ್ಚಲು ಒಲೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿ ಉರಿಸಿ ಬಿಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ಕಮಲೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ “ ಅಪೃತ ಭೂಜ ” ದ ಹೊರತು, ಉಳಿದವುಗಳು “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ನ ಗುರುತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದುವು. ಕಮಲೆ ಅವಾವುದನ್ನೂ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕದೆ ತನ್ನ ಹಳೆಯರುವೆಯ ಗಂಟಿನಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು, “ ಅವುಗಳಿಂದ ಬಿಸಿನೀರು ಕಾಯಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ನಾನವೇ ಆಗಿಹೋಯಿತೆ ” ಎಂದು ಗಂಡನೊಡನೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದಳು.

ಈ ದಿನ ಆದಿತ್ಯವಾರ. ಮಂಗಲಕರರ ಅಫೀಸಿಗೆ ರಜೆ. ಅವರು

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹಳೆಯ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಅನಗತ್ಯವಾದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕರೆದ:—“ ಇಕೊ, ಈ ಬೇಡದ ಕಾಗದ ಚೂಲಿಲ್ಲಾ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಬಚ್ಚಲು ಒಲೆಗೆ ಹಾಕು ” ಎಂದು ಆಣತಿಯಿತ್ತರು.

ಕಮಲೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಅವರ ಕುರ್ಚಿಯ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿಂತು ನೋಡಿದಾಗ ರಾಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದೊಂದು ಕಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ—

“ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೆ, ನಾರಾಯಣಯ್ಯನು ಮಾಡುವ ಬಿನ್ನಹಗಳು, ತರುವಾಯ. ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಸೌ ಸುಂದರಿಬಾಯಿಗೆ ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬಾತನನ್ನು ವರನನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸನ ಪ್ರಯತ್ನವಿದು. ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಹೂರ್ತವೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಯ್ತು. ಕಣ್ವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನ. ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಥಾ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗದಂತೆ, ಮುಹೂರ್ತ ವಿಟ್ಟಿರುವ ಹದಿನಾರನೇ ತಾರೀಖಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ತಂತೀ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ. ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಸರಿಯಾದೀತು ನೀವು ಕಳುಹಿಸಿದ ಹಣವೂ ಕೈಸೇರಿದೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ತೊಂದರೆಪಡಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ; ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇತಿ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ”

ಇದನ್ನು ಕಮಲೆ ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ಓದಿಕೊಂಡಳು. ಮಂಗಲಕರರೂ ಅದನ್ನು ಓದಿ—“ ತೋಲಗಿಲ್ಲ ಮಾರಿ ” ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಆ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿಸುಟ್ಟಿದರು. ಕಮಲೆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಾರ್ಡಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನೂ ಉಳಿದ ಪತ್ರದ ರಾಶಿಯನ್ನೂ ಬಾಚಿ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು—“ ಆಯಿತೇ ? ಇದೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಕಾಲದ ರಿಕಾರ್ಡುಗಳೋ ! ” ಎಂದಳು. “ ಹುಂ, ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ಇವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕಂತೆಗಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಾ. ” ಎಂದರು ಮಂಗಲಕರರು.

ಕಮಲೆ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಚೂರುಗಳನ್ನೂ ಒಲೆಗೆ ತುರುಕಿ, ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ರಾಯರು ಈಸೀ ಚೇರಿನಲ್ಲಿ ಒರಗಿದವರು, ಆಗಲೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಉಂಡು ಭಾರವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲವೇ— ಹಾಗೆಯೇ ಜಂಪು ಹತ್ತಲಾರಂಭಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕಮಲೆ ಬಂದ ಶಬ್ದದಿಂದ ತುಸು ಎಚ್ಚಿತ್ತು— “ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತೆ ಕಮಲಾ, ಉಳಿದ ಈ ಪತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಲಿ ಆ ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಂಬಂಧದ ಕಾರ್ಡೊಂದು ಅವರ ಪತ್ರಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಕಾರಣ ಕಮಲೆಗುಂಟಾದ ಕೌತುಕಾತ್ಮರ್ಯಗಳ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಬಾಲಮಿತ್ರ ಶೀನು ವೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಈ ಬಗೆಯ ಪತ್ರಗಳು ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಹೊರಟಾವೋ ಎಂದು, ಅವರು ನಿದ್ದೆಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲರುವಾಗ, ಕಮಲೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಕೆಲವೇ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಆಗ ಗುಂಡು ಸೂಜಿಯಿಂದ ಪೋಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡು ಪತ್ರಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದುವು ಮೇಲಿನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ— “ಮಹಾರಾಜೇಶ್ರೀ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೆ—” ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಣೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಲು ಕಿರುಗಟ್ಟಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಹೆಸರೂ ಅದರಲ್ಲಿತ್ತು ಅದು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಕಡೆಯ ಬಾರಿ ಮುಕುಂದರಾಯರನ್ನು ಹಿಂಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದ ಪತ್ರ. ಅದಕ್ಕೆ ಗುಂಡು ಸೂಜಿಯಿಂದ ಸೇರಿಸಿದ್ದ ಎರಡನೆಯ ಪತ್ರವು ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ತಮ್ಮ ಮಗಳ ಕೈಯಿಂದ, ಸುಂದರಿ ಬರೆದಂತೆ ಬರೆಯಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಪತ್ರ. ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಬರೆಯುವಾಗಲೇ ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಂದ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಓದುಗರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಗೆ. ಕಮಲೆ ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಇಷ್ಟೆ ಹೊರತು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮತ್ತೇನೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಅವಳ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ನಾಲುಮಡಿಗೇರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವಷ್ಟೇ ಕಿಡಿಗಳು

ಸಾಕಾಗಿದ್ದು ವು. ಅವಳಿಗೆ ಈಗ ಮುಕುಂದರಾಯರು ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಕುಂದರಾಯರ ಪತ್ರವು ಮಂಗಲಕರರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂತು? ವಿಳಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆ ಪತ್ರವು ಅನಂತಪುರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂಗಲಕರರ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಪೋಸ್ಟ್ ಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕೆ ಬಂತು? ಸುಂದರಿ ಎಂಬವಳು ಮುಕುಂದರಾಯರ ಮಗಳು, ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ರಾಮಾಜೋಯಿಸರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದ ತಂತ್ರದ ಮದುವೆ, ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶೀನುವಿನ ಕಾಣೆ, ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಮಾಡಿದ ಸುಂದರಿಯ ಗಡೀಪಾರು-ಇದೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯೋಚಿಸಿದಂತೆ ಶೀನು ಒಂದು ನಾಥು ಪಶುವಿನಂತೆಯೂ, ಆ ಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲ ಕೊಲೆಗತ್ತಿಗಳಂತೆಯೂ, ಮುಕುಂದರಾಯನೊಬ್ಬ ಕಟ್ಟಕನಂತೆಯೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಈ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ನಂಬಿ ಏನೂ ಕೇಳಕೂಡದೆಂದೂ, ಆ ಶೀನುವನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಶೀನುವನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಮಯವು ದೊರೆಯಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಆ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ ನೆಂದು ಮಂಗಲಕರರು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಕಮಲೆ, ಶೀನುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ಪುಸ್ತಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಂಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಅವಳೇಕೆ ಅಡಗಿಸಿಯಾಳು? ಶೀನುವಿಗೂ ಕಮಲೆಗೂ ಇದ್ದ ಪೂರ್ವಪರಿಚಯ ಗಂಧನೇ ಪಾಪ, ಅವರಿಗಿಲ್ಲ! 'ಇನ್ನು ಜೀಗದಲ್ಲಿ "ಆಮೃತ ಭೂಜ"ವು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತೆ. ಅದರಲ್ಲಿ "ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ" "ಮಂಗಲಕರ"ರೆಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿಕ್ಕಿದೆ.' ಎಂದು ನೆನೆನೆನೆದು ಸಂತಸಬಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಅಕ್ಷರದ್ರೋಹವಾದರೂ ಸರಿ, ಆತ್ಮವಂಚಕತನವಾದರೂ ಸರಿ. ಅವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ವಿಜಯ ಪತಾಕೆಯನ್ನು ನಿಶಂಕೆಯಿಂದ

ನೆಟ್ಟು ಬಿಡುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಯೇ ಆಯಿತು. ಇದರ ಅರಿವು ಅವನಿಗಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ಇನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನಾದರೂ ಅವನಿಂದ ಪಡೆದೇ ತೀರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ “ಅಮೃತ ಭೂಜ” ವು ಪ್ರಕಟವಾದರೂ “ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ, ಆಗಿಲ್ಲ” ವೆನ್ನುತ್ತಾ ಅದಷ್ಟು ದಿನದೂಡಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಅವರ ದ್ರೋಹವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋದರೂ ಬಾಧಕವಲ್ಲವೆಂದು ಅವರ ಧೈರ್ಯ-ಅವನ ಮೂಲಪ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುವಾಗ ಅವನು ಏನು ತಾನೇ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವುಂಟು? ಅದಕೆ ಮುಂದೆ ಬರೆದುಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬೇಡ, ಇಷ್ಟರವರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಸಾಕು ಅವರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶೀನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನೆಂಬ ನೆನವೇ ಇರಬಾರದೆಂದುಕೊಂಡು, ಅವನ ಸಂಬಂಧದ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಬೂದಿಯಾಯಿತೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಮಲೆಯ ಆತುರವಾದರೋ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶೀನುವಿನೊಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಹೊಂಚುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎರಡು ದಿನಗಳಾದರೂ ಶೀನುವಿನ ಸುಳಿದಾಟವನ್ನೆ ಕಾಣದೆ ಬಹಳ ಮಿಡುಕಿದಳು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಕಮಲೆಗೆ ತುಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿತ್ತು. ಅಮ್ಮದುಕಿ ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮನಿಗಾದರೂ ಕಮಲೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಭಕ್ತಿಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿದ್ದವು. ಕಡೆಗೆ ಕಮಲೆ ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೀಟಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು—“ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮ! ಈ ಚೀಟಿಯನ್ನೊಯ್ದು-ಅಕ್ಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ-ಶೀನಾಚಾರಿಯ ಬಾಡಿಗೆ ಕೋಣೆ ಗೊತ್ತೆ?”

“ಗೊತ್ತು-ಯಾಕೆ ತಾಯಿ?”

“ಅವನಿಗೆ ಈ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಾ.”

“ಏನಾಗಬೇಕಮ್ಮ ಅವನಿಂದ?”

“ಅವನಿಗೆ ಮಂಡಿಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೋ ಕೇಳಬೇಕು.—”

ಎಂದು ಕಮಲೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ನಂಬಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಆ ಚೀಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬರೆದುದಿಷ್ಟೆ.

“ ಶೀನು, ನಿನೊಡನೆ ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕಿದೆ ನನ್ನ ಪತಿಯೂ-ಅಡುಗೆಯವಳೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲೇಬೇಕು—ಕಮಲಾ.”

ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಂಗಲಕರರೊಡನೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಶೀನುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯಸ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಮಂಗಲಕರರ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಅದುವರೆಗೆಣ ಹಾಗಿರದೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ-ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿದುವು ಅವನು ಖಂಡಿತವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾದಂತೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತ್ತು ಸರಳ ರೀತಿಯ ಮನೋಭಾವದವರಿಗಾದರೆ ಅವನ ಭಾಷಣದಿಂದ ನೋವಾಗುವ ಸಂಭವವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಮಂಗಲಕರರಂತಹ ವಿದ್ವಾನ್ ಮಹನೀಯರು ಕ್ಷುದ್ರಭಾವನೆಯನ್ನು ತಾಳಿರಬಹುದೆ?— ಎಂದು ಅಲ್ಪ ಸಂದೇಹವೂ ಎಡತಾಳದಿರಲಿಲ್ಲ ಅಸಂಭವ. ಹಾಗಿರದು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ “ಅಮೃತ ಭೂಜ”ವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದಲ್ಲ?—” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವೂ ಬೆನ್ನಿಗೇ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಇನ್ನು ಕಮಲೆ;— ಬಾಲ್ಯದ ಗೆಳತಿ ಕಮಲೆಯೊಡನೆ ಅವನಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಭಾಗವು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅನುವೂ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮೇಣ, ಈ ನಿಧಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಸ್ತಿಮಿತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಂದು ದೃಢವಾದ ಆಲೋಚನೆ ಹುಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿತು. “ಯಾವಾಗ ಕಮಲೆ ಪರಸ್ಪ್ರೀ ಎನಿಸಿದಳೋ, ಇನ್ನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವುದು ತರವಲ್ಲ. ಅವಳೊಡನೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಸರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನ ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೇ ಸುಳಿಯಬಾರದು.”

ಈ ಬಗೆಯ ದೃಢಭಾವನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮನು

ಕಮಲೆಯ ಚೀಟಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತಲೇ ಶೀನುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಕದಲತೊಡಗಿತು. “ ರಹಸ್ಯದ ಮಾತು ? ತನ್ನೊಡನೆ ! ಆಹಾ ! ಹೋಗಲೆ ? ಬಾಲ್ಯದ ಪ್ರೇಮದ ಉಗಮವು ಈಗ ಅವಳ ಹೃದಯದಿಂದ ಉಕ್ಕಿ ಚಿಲ್ಲುತ್ತಿರಬೇಕು ! ಅವಳ ಪ್ರೇಮಸರ್ವಸ್ವವೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ! ವೃದ್ಧಪತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅವಳ ಜೀವನವು ಸಂತಾಪದಲ್ಲಿ ತಪಿಸುತ್ತಿದೆ ! ನಾನು ಹೋಗಲೆ ? ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮಾಮೃತ ಸೇಚನಗಳಿಂದ, ಪರಸ್ಪರರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಶಾಂತಿಗೊಳಿಸಲಾಗದೆ ? ಹೌದು ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸಂತಾಪಿಗಳು ! ಘೋರವಿರಹಿಗಳು ! ಅವಳೇ ಕರೆಯುವಾಗ ನಾನು ಹಿಂಚರಿಯಬಾರದು !— ಆದರೆ ಏನಿದು ? ಮಂಗಲಕರರು ಅವಳ ಪತಿಯಲ್ಲವೆ ? ಅವಳನ್ನು ಪತಿದ್ರೋಹಿನಿಯಾಗಲೀಸಲೆ ? ನಾನು ಗುರುದ್ರೋಹಿ—ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಯಾಗಲೆ ?— ಛಿ ! ಛಿ ! ಧಿಕ್ಕಾರ ನನಗೆ ! ತಪ್ಪು ! ಕೂಡದು ! ಕೂಡದು !—” ಶೀನು ಕಡೆಗೆ ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಒಡನೆಯೆ ಆ ಪತ್ರದ ಆಚೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ— “ ಕಮಲೆ, ನನಗೆ ಈ ದಿನ ಸಮಯ ವಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಾತಾಡೋಣವಂತೆ” ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಬರೆದು ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು.

“ ಏನಿ ? ಶೀನುಸನೋರೆ ! ಏನಂತ ಬರೆದೀರಿ ? ನಿಮಗೆ ಮಂಡಿಷೆ ಮಾಡೋಕೆ ಬರೋಲ್ಲಾ ?” ಎಂದು ಬಾಯಾಡಿ ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಇಲ್ಲ. ಬರೋದಿಲ್ಲಂತ ಕಮಲಮ್ಮನವರಿಗೆ ಹೇಳು.” ಎಂದು ಶೀನು ಅವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲೆ ವಿನ್ನಳಾದುದನ್ನೂ ನಾವು ಹೇಳಬೇಕೆ ?

ಆ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಬರುವಾಗ ಮಿಸ್ಟರ್ ಮಂಗಲಕರರೂ ತುಂಬಾ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾವಧಾನದ ನಡಿಗೆಯಿಂದ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ನಡೆದಿರಲು— “ ಏನಯ್ಯಾ, ಮಿಸ್ಟರ್ ಮಂಗಲಕರ್ ! ನಿಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸು ಫಿಲಿಂ ವರ್ಲ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ ? ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇಯಿಲ್ಲ ! ಒಳ್ಳೇ ‘ಮಾನ್ಯಪಂಡಿತ ಲಕ್ಷಣಿ’ ಗಳಯ್ಯಾ ನೀವು !” ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಅವರನ್ನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿಸಿದುವು.

ಅವರ ಮಿತ್ರರಾದ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಅವರನ್ನು ಹಾಗೆ ಸಂಧಿಸಿದರು.

“ಹಾಗೇನಾಯಿತೀಗ?” ಮೊಸೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ—ತುಟಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಗುವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದರು ಮಂಗಲಕರರು.

“ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೇಪರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನೆ ಕೇಳಿರಲ್ಲಾ? ಪೇಪರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಫಿಲಿಂನ ಎಡ್ವರ್ಟಿಯಸ್ಕೆಂಟು ಬಹಳ ಪ್ರಮಾದವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಈ ದಿನ! ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಧಿಯೇಟರಿಗೂ ಬರುತ್ತಂತೆ ನಾಡದು?”

“ಓಹೋ! ಇಷ್ಟೇನೋ! ಹಿ ಹಿ ಹಿ!” ಮಂಗಲಕರರು ನಗೆಯನ್ನೆ ಹಾರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಗುಟ್ಟು ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ ನೀವು?”

“ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಇದೇನು ಪ್ರಮಾದಕಾರ್ಯ ಮಹಾ?”

“ವಿದ್ಯೆಗೆ ವಿನಯವೇ ಭೂಷಣವೆಂಬುದು ನಿಮಗೇ ಒಪ್ಪುತ್ತೆ. ನೀವು ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ಗುಪ್ತನಾಮದಿಂದ, ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಈಗ ಫಿಲಿಂ ಯಂತ್ರದ ಮೇಲೆಯೂ ಸಾಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ?”

“ಹಿಹಿಹಿ!—” ಈ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲ ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸತಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದು ಮುಂದು ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಸ್ನೇಹಿತನ ಕಿವಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, “ಹಿಹಿಹಿ!” ಎಂದು ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಮಿತ್ರ ಮಹಾಶಯರು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅವರನ್ನು ಬಿಡದೆ—“ಅದಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ವರದನೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವನಂತಲ್ಲಾ?”

“ಆಂ!?” ಅಶ್ಚರ್ಯದ ಉದ್ಗಾರವಿದು!

“ಗೊತ್ತಿಲ್ಲನೋ ನಿಮಗೆ?”

“ಯಾರು ಹೇಳಿದರು?”

“ಕಲ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ತ್ರೀವಾತ್ರವೂ ಬರುತ್ತೇನು?”

“ ಇದ್ದೀತು. ಸರೀ ಜ್ಞಾಪಕವಿಲ್ಲ! ”

“ ಉಂಟಂತೆ! ಆ ವಿಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ವರದನು ಆ ಕೃಷ್ಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನಂತೆ! ”

“ ಓಹೋ! ”

“ ಉಂ, ನಿಮ್ಮ ಕತೆಯ ಫಿಲಿಂನನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂದ ಪಡೆಯುವ ಸುಸಂಧಿಯೊಂದು ಬೇಗನೇ ಸಿಕ್ಕಿದಹಾಗಾಯಿತು. ನಾಡದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ತಾರೀಖಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೂ ಬರುತ್ತಂತೆ! ನಾನೂ ನೀವೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕು ನೋಡಿ! ಏಕೆಂದರೆ ಕತೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಗಟಾಗಿದ್ದರೆ, ಕತೆ ಗಟ್ಟಿದವರಾದ ನೀವೇ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ? ”

“ ಹಿಹ್ಲಿ ಹ್ಲಿ! ”

“ ಅಂತೂ ಈ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಸಿನಿಮಾ ಚಾಲಕರು ಒಳ್ಳೇ ಲಾಭ ಹೊಡೆಯುವ ಏರ್ಪಾಡೇ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಅದೋ-ಆ ವಾಲ್‌ಪ್ರೋಸ್ಟ್ ನೋಡಿದಿರಾ? ”

ಮಂಗಳಕರರು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬೀದಿಯ ಅಂಗಡಿ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಟಿ ಸಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷರಗಳ ಕಾಗದವನ್ನು ನೋಡಿದರು.

“ ಸುಸಂಧಿ! ಸುಸಂಧಿ!! ‘ ಅಶೋಕವನ ’ ‘ ವಿಧಿಯ ಬಲೆ ’ ಫಿಲಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿ ವಿಖ್ಯಾತಳಾದ ವಿಕೃತ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ವಿಶಾರದೆ-ವಿಲಕ್ಷಣ ನಾಟ್ಯಗಾನ ನಿಪುಣೆ ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾದ ನರ್ತನ! ೧೫ನೇ ತಾರೀಖು ಆದಿತ್ಯವಾರ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಗಂಟೆ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆ ಎಂಟರತನಕ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಲಿತಕಳಾ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ! ”

ಓದಿ ನೋಡಿ ಮಂಗಳಕರರು ತಲೆದೂಗಿದರು. ಅವರ ಮಿತ್ರರು-
“ ನೋಡಿದಿರಾ-ಪ್ರೊಂಗ್ರಾಂ ಹೇಗಿದೆ? ಇದೆಲ್ಲಾ ಆ ಸಿನಿಮಾ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಧೋಂಡೂರಾವನ ಪ್ರಯತ್ನ. ಪ್ಲಾನ್ ಸು ಸರಿಯಾಗಲಿವೆ? ”

“ ಹಿಹ್ಲಿ ಹ್ಲಿ! ”

ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತುಕತೆಯಾಡುತ್ತ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ರಾಮ ಚಂದ್ರರಾಯರು ಅಗಲಿ ಹೋದರು. ಮಂಗಳಕರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು

ಸೇರಿ “ ಉಸ್ಸು ” ಎಂದು ದೇಹವನ್ನು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಒಗೆದುಕೊಂಡರು. ಯಾವಾಗಲೂ ರುಮಾಲನ್ನು ತೆಗೆದು, ಕೋಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು- ಸೂಟನ್ನು ಜಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು:.....

ಕುಳಿತಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಆ ದಿನದ ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುನೆಟ್ಟು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು.

“ ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ ಇವರ ಅಮೋಘವಾದ ಚಿತ್ರ ರಾಜ—“ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” (ಕತೆಗಾರರು—“ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ”) ಇದರಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ ವನದಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿ ವಿಖ್ಯಾತಳಾದ ‘ವಿಕ್ರತ ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳಾ ವಿಶಾರದೆ-ವಿಲಕ್ಷಣ ನಾಟ್ಯಗಾನ ನಿಪುಣೆ-ಸುಂದರೀಬಾಯಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ಧಾರಿಣಿ. ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳೂ ನವೀನ ನಟನಾ ನಿಪುಣರು:—ವರದನ್, ನಟೀಶ್, ಮಕಲೀಲಾಲ್, -ಮುಂತಾದ ಹೊಸ ಪಟುಗಳು. ಇದೇ ತಿಂಗಳು ಹನ್ನೆರಡನೇ ತಾರೀಕು ಗುರುವಾರದಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ:—ಮದರಾಸು-‘ಹಾರ್ನ್‌ಟನ್’ ಮಧುರೈ-‘ವೊನಾ’ ಚಿಂಗಳೂರು-‘ಕಾಳಿಂದೀ’ ಬಳ್ಳಾರಿ-‘ವೆರ್ಯಾಟ್ರೆ ಹಾಲ್’

ಡೈರೆಕ್ಟರ್:— ಬಿ. ಟಿ. ಮುಖರ್ಜಿ ”

“ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ತೀನು ಯಾವಾಗ ಫಿಲಿಂ ಕಂಪೆನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು? ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳದೆ ಅವನು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡಿದನು? ಅಥವಾ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ನೆಂಬ ಗುಪ್ತನಾಮಧಾರಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದೆ? ಇರದು. ಇದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಒಳಗೆಲಸವೇ ಸರಿ. ಇವನೊಡನೆ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.—” ಎಂದೀರೀತಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಮಂಗಲಕರರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೀನು ವಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ತೀನು ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ವಿಚಾರದಿಂದಲೇ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ—

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವರು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹೊರಗೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ—“ವಿದ್ಯಾನ್, ಪಿ.ಎಂ.

ಮಂಗಲಕರ್, ಎಂಬವರ ಮನೆ ಇದೇ ಏನು?" ಎಂದು ಯಾರೋ ಜವಾನ ಗುರುವಪ್ಪನನ್ನು ಕೇಳಿದುದು ಕೇಳಿಸಿತು.

“ ಹೌದು, ಇದೇ ” ಗುರುವಪ್ಪನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

“ ರಾಯರು ಇದ್ದಾರೆ ಯೆ ? ”

“ ಇದ್ದಾರೆ—ಯಾಕೆ ? ”

“ ಅವರೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡುವುದಿದೆ ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಆಗಂತುಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಗುಲಿಯನ್ನೇರಿದಂತಾಯಿತು.

“ ಯಾರೊ ಅದು?—” ಮಂಗಲಕರರು ಸಾಕ್ಷನ್ನು ತುರುಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಂತೆಯೇ ಬಾಗಿ, ರುಂಡಮುಂಡಗಳನ್ನು ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಚಾಚಿ ನೋಡಿದರು; ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಅವರ ಸರ್ವಾಂಗವೂ ಒಮ್ಮೆ ಕಂಪಿಸಿತು!

ಆಗಂತುಕ ವ್ಯಕ್ತಿ—ಕೃಷ್ಣ! ಅವರ ಶತ್ರು ಕೃಷ್ಣ!

೨೬ “ ದೇವಾ! ಅಣ್ಣನು ಸಿಕ್ಕಲಿ!”

ಕೃಷ್ಣ! ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೆದರಿಹಾಕುತಿರುವ ಕ್ರಾಫಿನ ಕೂದಲು, ಮಲಿನನಾದ ಕೋಟು-ಪಂಜೆಗಳು, ಅಂಡಲೆದು ಬಾಡಿಹೋದ ಮೈ, ಕೋಪಾತುರ ಕಾತರ ಲೇಪನಗಳ ಮುಖಭಾವ, ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಸೂಟುಕೇಸು, ಹೀಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಮೂರ್ತಿ, ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತೋರಿತು. ನಿನ್ನೆಯಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೇನೋ ದುರ್ಗ್ರಹದ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿ ಗೆಪ್ರಾರಂಭವಾದಹಾಗಿತ್ತು. ಸುಟ್ಟುಬುದಿಯಾದ “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ” ನೊಡಲಾದ ಶೀನುವಿನ ಕೈಬರೆಹಗಳೆಲ್ಲ— ಹೊಗೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಾಯದಿಂದ ಹಾರಿಹೋಗಿ, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬರಮಾಡತೇನೋ ಎಂದು ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ನಡುಗಿದರು. ಅವನ ಅಕಲ್ಪಿತ ದರ್ಶನದಿಂದ ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ಒಂದು ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬರಲಾರನೆಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದರು. ಬರುವುದಾದರೂ ಬರತಕ್ಕ ಅವಧಿ ಕಳೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಈಗ

ಅವನೊಡನೆ ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ದೊಳಗೆ ನೂರಾರು ಮಾತಿನ ವಿಧಾನಗಳು ಅವರ ನಾಲಗೆಯ ಕೊನೆಯನ್ನು ತಲುಪಿ ತಲುಪಿ ಗಂಟಲಿಗಳಿಗಿಳಿದು ಹೋದುವು. “ಸಿಟ್ಟಿನ ಅವಿಭಾವವನ್ನು ತೋರಲೆ? ಯಾರೆಂದು ಗುರುತೇ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ನಟಿಸಲೇ? ಶಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲೆ?”— ಎಂದು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಒಂದೂ ನಿರ್ಣಯವಾಗದೆ, ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಅವನ ಮುಖವನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಕೃಷ್ಣನೂ ಅವರ ಮುಖವನ್ನೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನೋಡಿ—“ ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ ” ಎಂದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದನು. ಅವನ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನವೇ ಧ್ವನಿತವಾದುದರಿಂದ, ರಾಯರಿಗೂ ತುಸು ಧೈರ್ಯವಾಯಿತು. ಕಂಪನವು ಹೃದಯದೊಳಗಡೆಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಡವಡವಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಬಲಗೈಯನ್ನು ಕೊಂಚ ಎದೆಯವರೆಗೆ ಎತ್ತಿ ಪ್ರತಿನವಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಕಣ್ಣಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ “ಏನು?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು, ಅಶ್ಚರ್ಯ ಸೂಚಕವಾದ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣನು ಸೂಟುಕೇಸನ್ನು ಜಗುಲಿಯ ಬೆಂಚಿಗೆ ಒರಗಿಸಿಟ್ಟು “ತಮಗೆ ನನ್ನ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತಷ್ಟೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ರಾಯರು ಹುಬ್ಬು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡುವ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ—“ ಈಗ್ಗೆ—ಆರೇಳು ದಿನಗಳ—ಹಿಂದೆ—ನಾನು—ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿರುವೆನೆಂದು—ಕಾಣುತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ನಿನ್ನ ಹೆಸರಲ್ಲವೆ? ”

“ಹಾ! ಹಾ! ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತಲ್ಲವೆ? ”

“ ಸರಿ, ಏಕೆ ಬಂದಿ? ಏನಾಗಬೇಕು? ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ರಾಯರು ಕುರ್ಚಿಯಿಂದೆದ್ದು ಕೋಟನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಮುಖಭಾವ ದಿಂದ ‘ ಹೀಗೆಯೇ ಇವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬ ’ ನಿರ್ಧಾರವಾದ ಹಾಗಿತ್ತು.

“ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ; ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬರೆದ ‘ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ’ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಮೂಲಪ್ರತಿ—”

ರಾಯರು ರುಮಾಲನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ರಿನ್ಯಾವಾಚನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು—“ಹೌದು. ಅದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನಲ್ಲ?” ಎಂದು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಕೊಟ್ಟಿರಿ; ನೀವು ತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಳವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ಅದು ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂಬ ಫನ್ನ ಊಹೆ.”

“ಅಂದರೆ?”—ರಾಯರು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಹೊರಟು ಜಗುಲಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತ:—“ಗುರುವ ಅ ಕಟ್ಟು ಅಫೀಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊ” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣನೆಂದ:—“ಈಗ ಆ ಪುಸ್ತಕವು ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಂದುದಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಆ ಪುಸ್ತಕವು ನನಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರದೆಂದು ಚಲೆನು. ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅದು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತೋ ಏನೋ!”

ಮಂಗಳಕರರು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದವರಂತೆ—“ನೀನು ಏನು ಹೇಳುವಿಯೋ ಬೇಗನೇ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಡು. ನನಗೆ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಯಿತು.” ಎಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಇಳಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣನೂ ತನ್ನ ಸೂಟುಕೇಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು—“ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ವಿವರಗಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೆಂತಲೇ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೆ ಗಾದರೂ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊ.” ರಾಯರು ಅಂಗಳಕ್ಕಿಳಿದು ನಡೆಯ ಹತ್ತಿದರು.

ಕೃಷ್ಣನೂ ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತ—“ಅದೆಯದೆ! ಸ್ವಾಮಿ! ಅವನ ಪತ್ತೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ. ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

“ಬಹಳ ಮೊಂಡಗಾರನಾಗಿದ್ದೀ! ನನಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ?” ರಾಯರು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು, ಕೃಷ್ಣನೂ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

“ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ಒಂದೇ ಮಾತೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಸ್ವಾಮಿ? ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಗೊತ್ತುಂಟೂ ಅಂತ ಅಂದಿರಲ್ಲಾ? ಆದುದರಿಂದ ಈಗಲೂ ಅವನ ವಿಚಾರ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬುಗೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಅವನು ಇರಬಹುದಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನಾದರೂ ನನಗೆ ತೋರಿಸಿರಿ. ಒಟ್ಟಾರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಪತ್ನಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು, ನಾನಂತೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಂಬಿ ಇಷ್ಟು ದೂರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

ಈ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಶನಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಇವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮಂಗಳಕರರು ಹೀಗೆಂದರು:—“ ಕೃಷ್ಣ ! ನೀನು ಈ ಬಗೆಯ ಶುಷ್ಕವಾದ ನಂಬುಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ತಿರುಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ತುಂಬಾ ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೃತ್ತಾಂತ—ಪತ್ನಿ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ವಚನಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದಾಗಲೀ, ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಾಗಲೀ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಜ್ಞಾತವಾಸಿಗಾಗಿ ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸೇವಕನಾಗಿ ಇದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿ.”

“ ಓಹೋ! ಅದೇ ಸ್ವಾಮಿ, ಎಲ್ಲವೂ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆಂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಅದನ್ನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಸಿರಿ. ನಾನು ಅವನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಾದರೂ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.”

“ ಅದೆಂದಿಗೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೆನಲ್ಲ? ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಊರೂರು ಅಂಡಲೆಯಿಸಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ತನು-ಮನ-ಧನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಈಗಲೇ ನೀನು ತುಂಬಾ ದಣಿದಿರುತ್ತೀ. ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರು.”

“ ಅದಿರಲಿ, ಸ್ವಾಮಿ. ತಾವು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ತಾವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು—”

“ನಿಜ ನಿಜ, ಒಲ್ಲೆನು! ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿರುವ

ನೀನು, ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಕುವಾರನ ಉದ್ದೇಶ ಸಿದ್ಧಿಗೈಭಂಗಬರಬಾರದೆಂದು ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದುದು ನಿಜವೇ!”

“ಹಾಗಾದರೆ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ಎಂಬ ಸಂಕೇತ ನಾಮವು ತಮ್ಮ ಗುರುತಲ್ಲವೇನು?”

“ಆದು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಷ್ಟೆ? ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊಲ್ಲದ ಸಂದೇಹವು ಬೇಡ. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಸುಳ್ಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ.”

“ಆಂತೂ ನಾನು ಕಷ್ಟಬಟ್ಟರೂ ಅಣ್ಣನು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತೆ!”

“ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸನಾಗದೆ! ಬೇಗನೇ ಊರಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಲೇಸು.”

ಹೀಗೆಂದು ಮಂಗಲಕರರು ಗುರುವಪ್ಪನನ್ನು ಕುರಿತು—“ಲೊ, ನಿಲ್ಲು.” ಎಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರ ಮನೆಯ ಕಂಪಾವುಂಡಿ ನೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಗುರುವಪ್ಪನೂ ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊಕ್ಕನು. ಆಗ ರಾಯರು ಗುರುವಪ್ಪನಿಗೆ—“ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳುಂಟು. ಅವನ್ನೂ ಅಫೀಸಿಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕು” ಎಂದು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ—“ನನಗಿಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವಿದೆ, ಕೃಷ್ಣ! ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ತಿಳಿಯಿತಷ್ಟೆ? ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅಂಡಲಿಯದೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗು.” ಎಂದಂದು—ಆ ಮನೆಯ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾರೊಡನೆಯೋ ನಗುನಗುತ್ತ ಸಂಭಾಷಿಸುವುದು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೃಷ್ಣನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ತರುವಾಯ ಬಾಜಾರಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹವೇನೋ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ‘ಕಾಕತಾಲೀಯ ನ್ಯಾಯ’ ದಂತೆ ಶೀನೂ-ಕೃಷ್ಣರ ಪರಸ್ಪರ ಬಂಧು

ದರ್ಶನವಾದರೆ, ಅವರ ಮರೆಮೋಸಗಳೆಲ್ಲಾ ಶೀನುವಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಬಳ್ಯಾರಿಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಂಬುಗೆಯಾಗುವಂತಹ ಮಾತಿನಿಂದ, ಪ್ರಕೃತ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಪಥದಿಂದ ಪಾರಾದರೂ, ಅವರ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನು ನಂಬಿರುವನೆಂದು ನಂಬುವುದೆಂತು? ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಮಂಗಲಕರಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದೆಂಬುದು, ಅವರ ಮಾತಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಧೂರ್ತನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಹೊರಟು ಹೋಗದೆ, ತೀನಣ್ಣನು ಮಂಗಲಕರರ ಬಳಿಗೆ ಬಾರದೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ-ಎಂದುಕೊಂಡು, ಅವರ ಮನೆಗೂ ಆಫೀಸಿಗೂ ಕೆಲವು ದಿನಗಸ್ತೀ ಹಾಕುವ ಸಂಭವವಿದ್ದೀತು. ಅಧವಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿಯೋ ಜವಾನ-ಸೇವಕ-ಗುಮಾಸ್ತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರಿಸುವ ಸಂಭವವೂ ಉಂಟು. ಮಂಗಲಕರರು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿರುವ ಗುರುವಪ್ಪನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೆ, ಆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ, ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗು ಬೇರೆ ಗುಮಾಸ್ತಾದಿ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು—“ ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಎಂಬವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರಸ್ಥಳದವನಂತೆ ಕಾಣುವ ತರುಣನೊಬ್ಬನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾನು. ಬಂದರೆ—‘ಒಂದೂ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ’ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿಬಿಡಿ. ಬೇರೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.” ಎಂದು ಶಾಸನಮಾಡಿದರು.

ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸದಾಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಕಮಲೆಯೊಡನೆಯೂ ಹೀಗೆಂದರು:—“ ಕಮಲೂ, ನಾನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಂಬವನನ್ನು ಕುರಿತು, ವಿಚಾರಿಸಿಯಾನು. “ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಗಂಡಸರಿಲ್ಲ, ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿಬಿಡು. ಅವನು ಸಾಧಾರಣದಲ್ಲಿ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೆ ಕೊಡಕೂಡದು ಜಾಗ್ರತೆ!” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು.

“ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಂದರೆ ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವವನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ?” ಎಂದು ಕಮಲೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಡಳು.

“ಇವತ್ತು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಬಂದನಲ್ಲಾ?—ನಾನು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ? ನೀನು ನೋಡಿಲ್ಲವೆ?”

“ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ!” ಕಮಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ

“ಬಂದಿದ್ದ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಾನಿಲ್ಲದಾಗಲೂ ಬಂದಾನೋ ಏನೋ! ಬಂದರೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಆಟ್ಟಿಬಿಡು!”

“ಒಳ್ಳೇದು. ಅದಿಲ್ಲ?—ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಂದರೆ—ಆದಿನ ರಾತ್ರಿ—?”

“ಹೌದು. ಅವನೆ!”

“ಅವನ ಗುರುತು ನಿಮಗೆ ಉಂಟಲ್ಲಾ? ಆ ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ?”

ರಾಯರು ಹುಬ್ಬು ತಿರುಗಿಸಿ—“ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಆಗುತ್ತೆ! ನೀನು ಗೇಕೆ ಬೇಡದ ಪ್ರಶ್ನೆ? ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡು!” ಎಂದರು ಖಂಡಿತ ಸ್ವರದಿಂದ.

“ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ ಮಾತೂಂತ ಕೇಳಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೇಳಿದ್ದೂ ತಪ್ಪೆ?”

“ತಪ್ಪಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ? ಪತಿ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದನೋ ಅಷ್ಟು ಮಾಡ ಬೇಕಾದುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾರೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಕೇಳ ಬಾರದು.”

“ಆಯಿತು” ಕಮಲೆ ತನ್ನೊಳಗೆ—“ಅಯ್ಯೋ! ಪ್ರೇಮಾತ್ಮನಾದ ತರುಣ ಪತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನೆ?” ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಆಗವಳ ಒಳಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನುವಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಮೂಡಿತ್ತು. ಇರಲಿ.

ಮಂಗಳಕರರು ಸಂದೇಹಪಟ್ಟಂತೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನು ವರ್ತಿಸಿದನು. ಮಂಗಳಕರರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೇನೂ ಆಧಾರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲಾ ನರಿಯ ತಂತ್ರದಂತೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು.

ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಅವನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ; ಶೀನುವಿಗೂ ಮಂಗಳಕರರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವುಂಟು. ಆದರೆ ಅದು ವಿಶ್ವಾಸುಕ ಸಂಬಂಧವೋ-ಘಾತುಕ ಸಂಬಂಧವೋ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಾಸುಕ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೃಷ್ಣನು ಭ್ರಾತೃಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇಷ್ಟು ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ ಅವರು ಶೀನಣ್ಣನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆದಕ್ಕೆ ಅವರೊಂದು ವಚನಬದ್ಧತೆಯ ನೆವನವೊಡ್ಡಿದ ರಲ್ಲಾ?-ಅದೆಂತಹ ವಚನಬದ್ಧತೆ-ಕ್ಷಾತ್ರವಚನಬದ್ಧತೆಯಂತೆ ಹಾಗೇನು ಬಂಧಿರಬಹುದು? ಆ ಹೃದಯ ಅಡುಗೆಯ ಭಟ್ಟನಿಗಾಗಿ, ಈ ಘನಶಾಲಿಗಳು ಅಷ್ಟು ಸ್ವಕೀಯರಂತೆ ವಚನಬದ್ಧರಾಗುವುದೆಂದರೇನು? ಅವನ ಸ್ವಂತ ಸಹೋದರನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗಿಂತಲೂ, ಈ ಕಪಟ ಮಂಗಳಕರರು ಅವನಿಗೆ ಸಮೀಪದವರಾಗಿರುವರೇನು? ಶೀನಣ್ಣನು ಈ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದು, ಇವರು ಅವನನ್ನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನಂಬಿಸಿ, ಅವನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ”ಯ ಮೂಲವನ್ನು, ಅಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಅಪಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಇವರಿಗೇನು ಬಂತು? ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸಂಧಿಸುವುದು ಇವರಿಗೇನೋ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಶೀನಣ್ಣನು ಇವರಿಂದ ತುಂಬಾ ಮೋಸಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಮೋಸಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ವಿಶ್ವಾಸುಕ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದು ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ಯ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ನ ಗುರುತು ಶೀನಣ್ಣನನ್ನೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಂತಹುದಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಇವರೇಕೆ ಕೈವಶಪಡಿಸಿರಬೇಕು? ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಶೀನಣ್ಣನು ಇಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ-ಪಾಂಡವರಂತಹ ಅಜ್ಞಾತದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯೇನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಾಗಿರಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಈ ಮಂಗಳಕರರು ಘಾತುಕರೇ ಸರಿ! ಇವರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕದೆ ಜಾರಿಬಿಡಬಾರದು. ಅವರ ಅಫೀಸು-ಮನೆಗಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಕ್ರತೋಧನೆ ಮಾಡಿ, ಮನಸ್ತುಕ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಹೊರಡಬೇಕಷ್ಟೆ.

ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೆಮ್ಮೆ ಎಣಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಂಡನು. ಬರೇ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇತ್ತಷ್ಟೆ. ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದನು; ಈಗ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಮುಖವು ಸಂಕುಚಿತವಾಯಿತು.—“ಪರಮಾತ್ಮ! ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಒಂದೇ ಹೊತ್ತು ಊಟಮಾಡುತ್ತ, ಈ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿಬಿಡುವೆನು! ದೇವಾ! ಅಣ್ಣನು ಸಿಕ್ಕಲಿ!” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು- ಡಿ. ಇ. ಒ. ಆಫೀಸಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು.

ಆಫೀಸಿನ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬಿಲ್ಲೆಯ ಜವಾನನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ—“ಏನಪ್ಪಾ, ಆಫೀಸರಿದ್ದಾರೆ-ಮನೆಗೆ ಹೋದರೊ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ಈಗ ತಾನೇ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು, ಯಾಕೆ? ನೀವು ಯಾರು?”

ಆಗ ಒಳಗಣಿಂದ ಪುಸ್ತಕದ ಕಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ, ಗುರುವಪ್ಪನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ—“ಏನೀ ರಾಯರೆ! ಮತ್ತೇನೀ ನೀವಲ್ಲವೇ ಬೆಳಗ್ಗೆ ರಾಯರ ಜತೇಲಿ ಮಾತಾಡಿದೀರು? ಯಾವೂ ರಾಯ್ತೀ? ಯಾವ ಇಸ್ಕೂಲದಾಗ ಟೀಚರಾಗದೀರಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೆತ್ತಿದನು.

ಕೃಷ್ಣ:— ಟೀಚರ್ ಗೀಚರ್ ಅಲ್ಲಪ್ಪಾ ನಾನು. ಬೇರೊಂದು ವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಹತ್ತರ ಬಂದೆ. ನೀನು ಅವರ ಮನೆಜವಾನ ತಾನೇ?

ಗುರುವ:— ಹೌದ್ರೀ. ಮನೆಗೂ ಆಫೀಸಿಗೂ ಎಡತಾಕೋದೇ ಕೆಲಸರಿ.

ಕೃಷ್ಣ:— ಹಾಗಾದರೆ ನಿನಗೆ ಅವರ ಮನೆಗೋ-ಆಫೀಸಿಗೋ ಬರೋ ಹೋಗೋ ಅವರ ಪರಿಚಯ ಕೊಂಚಾದರೂ ಇದ್ದೀತಷ್ಟೆ?

ಗುರುವ:— ಇದ್ದೀತೊಂತನ್ನು. ಯಾಕ್ರೇ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಂತ-ಅವನು ಊರಿನಿಂದ ಈ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದಾನಂತೆ—

ಗುರುವಪ್ಪನು ಯೋಚಿಸುತ್ತ— ಆ ?

ಕೃಷ್ಣ :— ಅವನು ಸಾಧಾರಣ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿತ್ರ ಬರೀತಾ-ಪುಸ್ತಕ ಬರೀತಾ-ಓದುತ್ತಾ ಹೀಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಈ ರಾಯರ ಮನೆಗಾಗಲೀ-ಆಫೀಸಿಗಾಗಲೀ ಆಗಾಗ ಬರ್ತಾ-ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆಂತ ಕೂಡಾ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ರಾಯರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಂತ ಅಂದರು.

ಗುರುವ :— ಹೌದ್ರಿ ದೊಡ್ಡೋರು ಪಾಸ! ಬರೋರು ಹೋಗೋರು ಸಾವಿರ ಜನ, ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ನೆಂಪರಿ ?

ಕೃಷ್ಣ :— ನಿನಗೇನಾದರೂ ಗೊತ್ತೋ? ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಗುರುತುಂಟೆ? ಗುರುವಪ್ಪನು ಗಡ್ಡಕೆರೆದು ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತ— ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪು ತೆಳ್ಳಗಿರ್ತಾನಾ ?—

ಕೃಷ್ಣ :— ಹೌದು. ಉದ್ದುರುಟಾದ ಮುಖ, ಎಣ್ಣೆಗಪ್ಪಾದ ಬಣ್ಣ, ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅಡ್ಡಪಂಚೆ, ಒಂದು ಷರಟು ಮಾತ್ರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಗುರುವ :— ಓ! ನಿಜನಿಜ. ಒಮ್ಮೆ-ಅಲ್ಲಲ್ಲ-ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಈ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗೊಂದು ಹತ್ತು ದಿನದ ಕೆಳಗೆ ಕೂಡಾ ಬಂದು ಹೋಗಿದ್ದು. ಅವರು ಬಹುಶಃ ನೀವು ಹೇಳುವ ಜನವೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರೋ ಟೀಚರ್ನಂತ ಮಾಡಿ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ-ಟೀಚರ್ನಲ್ಲ-ಅಡುಗೆಯವ ಅಂತ ಕೂಡಾ ಅಂದಿದ್ದು.

ಕೃಷ್ಣ :— ಸರಿ! ಅವನೇ ನನ್ನಣ್ಣ ಹಾಗಾದರೆ, ಎಲ್ಲಿರುವುದೇ ನೂಂತ ವಿಚಾರಿಸಿದೆಯೇನಪ್ಪಾ ?

ಗುರುವ :— ಮತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸುವುದೊಂದು ನಮಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಕಾಣ್ರೇ! ಅವರು ಹೊಸವೇಟೇಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇರೋದು ಅಂತ ಅಂದಹಾಂಗೆ ನೆಂಪು.

ಕೃಷ್ಣ :— ಇದ್ದೀತು! ನೊದಲು ಅಲ್ಲೆ ಇದ್ದದ್ದು.

ಗುರುವ :— ಹೌದ್ರಿ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೂಡಾ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ

ಬಂದಾರೀ. ಆಗ ನಾನು ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳೋದ್ರೆ ನೀವು ವಿಚಾರಿಸಿದಿರಿಂತ.

ಕೃಷ್ಣ :— ಅಂತೂ ಈ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಗುರು :— ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವರನ್ನು ನಾನೋಡಿಲ್ಲ.

ಆ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಬೇಸರದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯೂ ಆಯಿತು. ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳು ಬೆಳಗಿದುವು ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮಂದಿಯ ತಲೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು, ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮೂದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಫಕ್ಕನೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನು ತೀನಣ್ಣನ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾದರೆ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಿಂತೋ—ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಎಕ್ಕಳಿಸಿಯೋ, ಹಿಂದಿರುಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಯಿಸಿಯೋ ನೋಡಿ, ಯಾರೋ ಏನೋ ಎಂದಾಗಲು ನಿರಾಶೆಯ ನಿಡುಸುಯ್ಯನ್ನು ಬಿಡುವನು ಪಾಪ! ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಸಮಸಕಾಗಿ ಕಾಣುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ತೀನಣ್ಣನೇ ಆಗಲೆಂದು ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ಪದೇಪದೇ ನಿಷ್ಫಲನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ದಾಹವಾದುದರಿಂದ ಒಂದು ಹೋಟೆಲನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಆಗ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ಹೋಟೆಲಿನ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ವಾಲ್ ಪೊಸ್ಟ್ ಕಾಗದಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಿದ್ದುವು. ಒಂದು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ವೆರ್ಯಾಟೇ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಾಡದು ಹದಿನೈದನೇ ತಾರೀಕಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಎಂಬ ಫಿಲಿಂನ ಮುನ್ನರಿಕೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪತ್ರ. ಇನ್ನೊಂದು ಬಳ್ಳಾರಿ ‘ಲಲಿತಕಳಾ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆ’ಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯ ನರ್ತನವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟದು. ಫಿಲಿಂನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ—“ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಗಾರ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ನ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಮುಖ್ಯ ನಟಿ ‘ವಿಕ್ರಮ ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳಾವಿಶಾರದೆ—ವಿಲಕ್ಷಣ ನಾಟ್ಯಗಾನ ನಿಪುಣೆ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ—” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿತ್ತು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ಆಶ್ಚರ್ಯಾನ್ವಿತನಾದನು. ಹಾಗೆಯೇ

ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೆನೆದು—“ ಆ ಹರಾಮಿ ಇಲ್ಲಿಗೂ ಬರುತ್ತಾಳೆಯೇ ಕುಣಿಯಲಿಕ್ಕೆ? ” ಎಂದು ಬೆರಗಾದನು.

“ ಅವಳ ಕುಣಿತ ಹಾಳಾಗಲಿ! ‘ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ’ ನ “ ವಿಧಿಯ ಬಲೆ ! ” ಇದು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಕತೆಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು! ಹಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಯೇ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವುದೆಂದರೆ— ಏನು ಸೋಜಿಗವಾದ ಯೋಗಾ ಯೋಗವೋ ಪರಮಾತ್ಮ! ಏನೇ ಇರಲಿ! ಶೀನಣ್ಣನು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ದ್ದರೆ “ ವಿಧಿಯ ಬಲೆ ” ಅವನ ಕತೆಯೇ ಆದರೆ, ನಾಡದು ‘ ವೈರಾಟೇ ಹಾಲಿ ’ ಗೆ ಆ ಫಿಲಿಂನನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಬಂದಾನು. ಹೊಸಪೇಟೆಯಿಂದಲಾದರೂ ಬಂದಾನು. ಅದುತನಕ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾದಿರುವೆನು.

೨೨. ಸುಂದರಿಯ ಭೇಟಿ

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ— ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ— ಸಿನಿಮಾ ಧಿಯೇ ಟರಿನ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ “ ಅಶೋಕವನ ” ಎಂಬ ಫಿಲಿಂನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ, “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ” ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಿಡುಕಾಡಿ, ಕಡೆಗೆ ಮರುದಿನ “ ಅಶೋಕವನ ” ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಅತ್ತಿಗೇಯಾದ ಸುಂದರಿಯ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಅಭಿನಯ ಕೌಶಲವನ್ನು ನೋಡಿ— ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನು ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದನು.

‘ ಅಶೋಕವನ ’ ವು ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪೌರಾಣಿಕ ಕತೆ ಸೀತಾದೇವಿಯ. ಕಾವಲುಗಾರ ರಕ್ಕಸಿಯರೊಳಗೆ, ತ್ರಿಜಟಿಯ ಪಾತ್ರವು ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ತ್ರಿಜಟಿಗೊಬ್ಬ ಪ್ರಿಯವು ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನೊಡನೆ ತ್ರಿಜಟಿಯ ಪ್ರೇಮ ನರ್ತನ ಸಲ್ಲಾಪ ಮುಂತಾದುವು ಕಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದವು. ತ್ರಿಜಟಿಯ ಪಾತ್ರವು ನೋಟಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಹೋಗುವಂತೆ, ಮೂಡಿಹೋದರೂ ಇನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಇತ್ತು. ಇಂತಹ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸೌಂದರ್ಯದ ಖನಿಯನು, ಎಲ್ಲಿಂದ

ಹಿಡಿದರಪ್ಪಾ-ಈ ಫಿಲಿಂ ಕಂಪೆನಿಯವರು?—ಎಂದು ನೋಡಿದವರು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಾಡಿಸುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ವಿಲಕ್ಷಣ ರೂಪಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ ನರ್ತನವನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳ ನಾಟ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕನು ಧನ್ಯಧನ್ಯನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಕಂಠವಾಗಿ ಹೊಗಳುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಈ “ಅಶೋಕವನ” ದ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಸುಂದರಿ “ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ” ಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಊಹಿಸಿದನು. ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾದರೆ, ಸುಂದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಶೀನಣ್ಣನೂ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಶೀನಣ್ಣ ಕೂಡಾ ಕತೆಗಾರನೂ ಕಲಾ ವಿದನೂ ಆದುದರಿಂದ, ಸಿನಿಮಾ ಕಳಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಸೇರಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಎಡೆಯಿತ್ತು. ಏನೇ ಇರಲಿ. ಆ ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರು ಆ ಸಿನಿಮಾ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಗಿರುವರೇನೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡು, “ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ” ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಭ್ರಾತೃಭಕ್ತನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೊರಟನು.

ಮದರಾಸನ್ನು ಸೇರಿ ಆ ದೊಡ್ಡ ರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿ, ಆ ಮಂಡಲಿಯ ಬೀದಿ ನಂಬರುಗಳ ಪತ್ತೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ತಲುಪಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಒಬ್ಬನೊಡನೆ “ಇಲ್ಲಿ ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಂಬವರು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೋ?” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಮಲಿನವಾದ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳಿಂದೊಪ್ಪುವ ಕೃಷ್ಣನ ಹಳ್ಳೀಕಡೆಯ ರೀತಿ-ನೀತಿ-ಹಾವ-ಭಾವಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಪೋಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾನ ಆ ತುಂಟನು. “ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನೆ ಕೇಳು” ಎಂದು ಅತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು; ಆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕುರ್ಚಿಮೇಜಿನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರನ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಬೇರೊಬ್ಬ ಗುಮಾಸ್ತನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಈ ಬೇರೊಬ್ಬನು—“ನಿನ್ನದು ಯಾವ ಊರು? ಏಕೆ? ಏನು? ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಡಿಸಾರ್ತುಮೆಂಟು ವಿಚಾರಿಸು” ಎಂದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಆಡ್ತಾಡಿದ್ದ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ವರಾರದ ಕಂಪಾವುಂಡಿನೊಳಗೆ ಮಸುಳಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ

ಬಿಡಿಬತ್ತಲೆ-ಅರೆಬತ್ತಲೆ ಹೆಂಗುಸರಿಂದ ಛೇಮಾರಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಮೇಳಪರಂಪರೆ-ನರ್ತನ ಪರಂಪರೆಗಳ ಭಾಸವಾಗಿ ಬೆರಗುವಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯ ಘೂರ್ಕಾಜವಾನರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಎಡ ತಿರುಗಿ ತಗಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಾಜೇಜರನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಮುಖರ್ಜಿ ಮಹಾಶಯನ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸಿದನು.

ಕೃಷ್ಣನು ಮುಖರ್ಜಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ತಮ್ಮ ಫಿಲಿಂ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಂಬವರು ಇದ್ದಾರೆಯೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು,

ಮುಖರ್ಜಿ:— ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹರಾರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ?

ಕೃಷ್ಣ:— ತಮ್ಮ “ಅಶೋಕವನ” ದಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿದ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ ಈಗಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ? ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ ?

ಮುಖರ್ಜಿ:— ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವರು ನಿಮಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಅದೇನೂ ಆಗಬೇಡ—

ಮುಖರ್ಜಿ:— ಮತ್ತೇಕೆ ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಂಬವರ ವಿಚಾರ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಅದಕ್ಕೆ.

ಮುಖರ್ಜಿ:— ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಅವರಿಗೇನಾದರೂ ಆಗಬೇಕೆ ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಮುಖರ್ಜಿ:— ನಿಮಗೆ ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಅವನು ನನ್ನ ಬಂಧು.

ಮುಖರ್ಜಿ:— ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯವರು, ಅವರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣ:— ಹೌದು, ಗೊತ್ತಿದೆ.

ಮುಖರ್ಜಿ:—ಅವರು ನಮ್ಮ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಮಂಡಲಿಯ ನಿರ್ಬಂಧದೊಳಗಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಡಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಖರ್ಜಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಇಷ್ಟುದವ್ವದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಸುಂದರಿಯ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಬರೆದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ಆದರೆ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಸುಂದರಿಯ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟಿದನು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಕಾಣಿಸಿ “ಏನು?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

“ಸುಂದರಿಬಾಯಿಯವರು ಇದ್ದಾರೆ ಯೆ?” ಕೃಷ್ಣನ ಮರುಪ್ರಶ್ನೆ.

“ಇಲ್ಲ, ಅವರೊಂದು ನಾಟ್ಯಕಛೇರಿಗಾಗಿ ವೇಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.”

“ಯಾವಾಗ ಬಂದಾರು?”

“ನಾಳೆ ಸಂಜೆಯೊಳಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.”

“ನೀನು ಅವರಿಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು?”

“ನಾನು ಅವರ ಸಂಬಂಧದ ಅಳು.”

“ಓಹೋ! ಇಷ್ಟು ಉಚ್ಚಾವಸ್ಥೆಗೆ ಏರಿದ್ದಾಕೆಯೆ? ಅವಳ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಸರಿ!” ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಅವಳು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವ ವರೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನು, ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಮೀಪದ ಹೋಟೆಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿಕೊಂಡ.

ಮರುದಿನ ಸಾಂಸುಂಕಾಲ ಸುಂದರಿಬಾಯಿಯ ಬಿಡದಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಲು, ಅದೇ ಹುಡುಗಾಳು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು—“ಅಮ್ಮನವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಬನ್ನಿ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ.”—ಎಂದು ಹಾಲಿನಂಕಹ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ, ಕುರ್ಚಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ತೋರಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನವರ ಸವಾರಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತನು.

ಆ ಹುಡುಗಾಳು ಅಮ್ಮನವರ ಕರೆಯಿಂದ ಬಾಣದ ಹಾಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಓಡಿದನು. ಒಳಗಣಿಂದ ಆ ಅಮ್ಮನವರ ಅಧಿಕಾರ ವಾಣಿಯ ಕೆಲವು

ಶಬ್ದಗಳು ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಕಿವಿಗೆ ನುಸುಳಿದುವು:—
 “ಲೋ! ಆ ಜಾರ್ಜೆಟ್ ಶೀರೆ ಇಲ್ಲಿ ತಾರೋ!” “ಆ ಕುಟಕುರಾ ವೌಡರ್
 ಡಬ್ಬಾ ತೆಗಿ, ಇದು ಬೇಡ” “ಯಾರು ಬಂದದ್ದು? ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ
 ವರದನ್ನೊ?” “ಬೇಗ ಒಂದು ಕಪ್ ಟೀ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.”
 “ಎರಡು ಸ್ಲೈಸ್ ಬ್ರೆಡ್ ಟೋಸ್ಟ್ ಕೂಡಾ ತಂದಿಡು” “—”
 ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದೇ ಕೃಷ್ಣನ ಅತ್ತಿಗೆ ಸುಂದರಿಯ ಕಂಠಸ್ವರದ ಗುರುತೇ.
 ಆ ಮಹಾರಾಯತಿ ಬೇಗನೆ ಹೊರಗೆ ಬರುವ ಲಕ್ಷಣವು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.
 ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತು, ಆ ಕೊಠಡಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನಿರೀ
 ಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಕೊಠಡಿ. ಉಡುಗ ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ
 ನೆಲ. ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರವುಂಡು ಟೇಬಲ್. ಅದರ ಮೇಲೆ
 ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳ ಕೈಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಟೇಬಲ್ ಕ್ಲಾತ್. ನಡುವೇ ಒಂದು
 ಫ್ಲಾವರ್ ಸಾಟ್, ಆ ಮೇಜಿನ ನಾಲ್ಕು ಬದಿಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕುರ್ಚಿಗಳು
 ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕೋಣೆಯ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದಿರು ಬದಿರಾಗಿ, ಕೈಗೆಲಸದ
 ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ, ಉದ್ದವಾದ ಮುಗ್ಗಾಲ ಸ್ವಾಲಿನ ಮೇಲೆ,
 ನಡುವೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಹುವಿನ ಬುಕ್ಕೆಯ ಸಾರ್ಪ್‌ದಲ್ಲಿ, ಒಂದರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪರಿ
 ಮಾಣದ-ನಗ್ನಪುರುಷ ವಿಗ್ರಹ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀ
 ಮೂರ್ತಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಾದ ಲೇಡಿಸ್ ಶೂಗಳೂ,
 ಸ್ಲಿಪ್ಪರ್ಸ್‌ಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಲಾಕ್ ಸ್ಟಾಂಡಿನಲ್ಲೊಂದು
 ಟೈಂಪೀಸ್ ಗಡಿಯಾರವೂ-ಅದರ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಓರಣಿಸಿಕೊಂಡು
 ಕೆಲವು ಬೀಭಕ್ಷರೀತಿಯ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯೆಮಧ್ಯೆ
 ನಾಲ್ಕು ನಮೂನೆಗಳ ನಾಟ್ಯಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಂದರೀ
 ಬಾಯಿಯ ಅದ್ಭುತರಮ್ಯವಾದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸೆಳೆಯು
 ತಿದ್ದುವು. ಕೌತುಕಾಹಾಸ್ಯಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.
 ಗಡಿಯಾರವು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ನಿರಂತರ ಟಿಕಟಿಕನೆನ್ನುತ್ತ ಆರು
 ಗಂಟೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಚಾಗಲಿಗೆ ಇಳಿಯಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮಣಿ
 ಕೆಲಸವನ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ತೆಳುವಾದ ಪರದೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ

ಯಾರೋ ಬರುತ್ತಿರುವ ಶೀರಿಯ ಸಳಸಳಿಸುವ ಸದ್ದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸಿತು. ಕೂಡಲೇ ಆ ವರದೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯ ಉಜ್ವಲ ಮೂರ್ತಿ, ಕೃಷ್ಣನ ಇದಿರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ-
 “ಯಾರು? ಅರೆರೆರೆ! ಕೃಷ್ಣ! ಓಹೋ! ಏನು?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತ-
 ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ, ದಪ್ಪದೊಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ದೊವ್ವನೆ ಕುಳಿತಿತು!

ನಾರ್ಸೀ ಹೆಂಗುಸರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಎಡಬದಿಗೆ ಸೆರಗು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಉಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ- ಮಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಜಾರ್ಜೆಟ್ ಸೀರೆ, ಹಣೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಗುಳ್ಳೆಗೆ ನೇರಾಗಿ ವಾರೆ ಬೈತಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಹಿಂದಿಸಿಂದ ಸೂಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಸೂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಹಿಂಜೆ ರಗು ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ತೆರೆಯ ಹಾಗೆ ಹಿಂಗಾಲ ಮಣಿಗಂಟಿನವರಿಗೆ ಇಳಿಬಿದ್ದಿದೆ. ಹಣೆಯ ಗುಳ್ಳೆಗೊಂದು ತೂತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ಆ ತೂತಿನಲ್ಲಿ ಲೋಲಕಿನಂತಹ ಆಭರಣವೊಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಎಡಹುಬ್ಬಿನ ಮೇಲೆ ಲಕಲಕಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಣ್ಣದ ಹಣೆಯಲ್ಲೊಂದು ಸಾಸಿವೆಯಂತಹ ಕುಂಕುಮ ಬೊಟ್ಟು. ಹುಬ್ಬುಗಳ ಕೈಗೆಲಸ ಮಾಡಿದಂತೆ ಬಿಲ್ಲಾಕಾರದಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗುಡ್ಡಗಳ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಮಿಂಚುಗಳಂತೆ, ಸಣ್ಣ ರಿವಿಗಳ ಕೊನೆಗಳಿಂದ ಇಳಿದು, ದೊಡ್ಡ ಗಲ್ಲಗಳ ಮೇಲೆ ಸವರಿಕೊಂಡು, ನೇತಾಡಿ ತೋಳಗುತ್ತಿದ್ದವು ಲೋಲಕುಗಳು! ಓರಿಯಾಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ಬಾಯಿಯ ತುಟಿಗಳ ಒಳಯರೆಗಳು ನಸುಕೆಂಬಣ್ಣದಿಂದ ರಂಗುಪೂಸಿದಂತೆ ರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಿಡ್ಡದಪ್ಪದ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿರುಗಾಡುತ್ತಿತ್ತೊಂದು ಬಂಗಾರದ ಚೈನು. ಕೈಯತ್ತಿದರೆ ಕಂಕುಳು ಕಾಣುವಂತಹ, ಬಂಗಾರದ ಚುಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಮಿರುಗುವ ರೋಜಾರಂಗಿನ, ಎದೆತೆರೆದ ರವಕೆ. ಆ ರವಕೆಯ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಘನಸ್ತನಗಳನ್ನು ಬಿಗಿ ದೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬಾಡೀ, ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸೆರಗಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರೂಚನ್ನು ಸುರುಗಿದ್ದಾಳೆ. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುವ್ವಿನ ಕ್ಲಿಪ್ಪು. ಕಾಲಲ್ಲೊಂದು ಸಾದಾ ಶೂ. ಕೈಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದು ರೇಡಿಯೋ ಬಳಿ! ಪಾಡರುರಂಜಿತ ವದನಕೂಷ್ಮಾಂಡವು ನಸೆನಸೆಯಾಗಿ ಹೋಳಿಯು

ಶ್ರೀತ್ವು ! ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ ಸುಂದರಿಯೇ !
ಆದರೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಸ್ಥೂಲಕಾಯಳೂ-ತುಂಬಿದವಳೂ-ಗಟ್ಟಿ
ಮುಟ್ಟಿನವಳೂ ಆಗಿ ಬಳಿದಿದ್ದಾಳೆ; ಅಷ್ಟೆ.

ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ, ಅವಳ ಮುಖ
ದಿಂದಲೂ, ತಲೆಯಿಂದಲೂ, ಕಂಕುಳುಗಳಿಂದಲೂ, ಸೀರೆಯಿಂದಲೂ,
ಸೆಂಟು-ವೌಡರು-ಪೊವ್ಯಾಡ್-ವ್ಯಾಸ್ತೇನುಗಳ ಘಮಘಮಾಯಿಕೆಗಳು
ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೂಗನ್ನಡರಿದುವು. ಒಂದು-ಒಂದೂ ಕಾಲು
ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಅನಾಗರಿಕ ಆಚಾರ ವಿಚಾರದವಳಾಗಿದ್ದ, ಹಳ್ಳಿಯ
ಕೊಳಕು ಹೆಂಗಸು-ಆ ಸುಂದರಿ, ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ
ನಾಗರಿಕಳಾಗಿ ಮೆರೆಯುವುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿ, ಕೃಷ್ಣನಿಗಾದ
ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳೋಣ? ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಲೂ,
ಅವಳ ಕೊಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾದ ಝೇಂಕಾರದಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣನು
ಒಂದುನಿಮಿಷ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಅವಳನ್ನೆ ನೋಡಿ-“ಹಾ! ನಾನು! ಕೃಷ್ಣ!
ಆಹ! ನೀನು! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂದಿಯಮ್ಮ?” ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟನು.

ಸುಂದರಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಂಕಿಸುತ್ತ-“ಓಹೊ! ಇದನ್ನು
ವಿಚಾರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದಿಯೇನು? ಬಹಳ ಧ್ಯಾಂಕ್ಸ್!
ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂದರೆ ನಿನಗೇನು? ನೀನಂತೂ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ
ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟೇ! ಈಗ ಇಲ್ಲದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ
ವಿದೆಯೇನು?” ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಅಂದಳು.

ಕೃಷ್ಣನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ-“ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಣಕಿ ಮಾತಾಡುವು
ದೇಕಮ್ಮ? ನೀನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರ ತೀರಿತು!”

“ಓಹೊಹೊಹೊ! ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದವನಂದ ನೀನು,
ನನ್ನನ್ನು ಅಷ್ಟು ಕಠಿನವಾಗಿ ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ? ನೆನಪಿದೆಯೆ?”

“ಅದು ಹೋಗಲಿ, ತಾಯೇ! ಈಗೇಕೆ? ನೀನು ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ
ಹೇಗೆ ಬಂದೀ ಅಂತ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತ ನಾನು ಬಂದೆ.”

“ಎಕೋ ಪಾಪ?”

“ಮತ್ತೇಕೆಲ್ಲ. ಶೀನಣ, ನಿನ್ನ ಜತೇಲಿ ಇದ್ದಾನೆಂತ ಕೇಳಿ-”

“ ಏನೇನು ? ” ಸುಂದರಿ ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ತೂರಿದಳು. “ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ! ನನ್ನ ಜತೇಲಿ ? ಹೇಗೆ ? ನಾನು ಇರುವಾಗಲೇ ಅವನು ಓಡಿ ಹೋದನಲ್ಲಾ ? ”

“ ಹೌದು, ಆ ಮೇಲೆ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶೀನಣ್ಣನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರತಲ್ಲಾ ? ”

“ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ? ”

“ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು ! ”

“ ಅಹ್ಹಹ್ಹ !—” ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಮಾಡುಸಿಡಿದು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ನಕ್ಕು—“ ಓ ! ಆ ಕಳ್ಳ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ ಆಣೆಜಡಿದು ಕಳುಹಿಸಿದನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ? ಏಕಾ ಅವನು ಅವನು ! ಅಂತವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿದಿಯಲ್ಲಾ ನೀನು ? ”

“ ಕಳ್ಳರೆ ! ಹಾಗೇನು ಮಾಡಿದರು ? ”

“ ನನ್ನ ನಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕದಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ ! ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ—ಕದ್ದೆ ಬಿಟ್ಟ ! ಆದರೆ ಉಪಾಯದಿಂದ ನಾನೇ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಮಿಂಟಿಕೊಂಡು, ಹೋಗಲಿ ಸಾಪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತ ಅವನನ್ನು ವೋಲೀಸರ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ—ಅವನಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾನು ಈ ಕಂಪೆನಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದೆನಲ್ಲಂತ ಕೂಡಾ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ. ”

“ ಓಹೋ ! ಹೀಗೋ ಸಂಗತಿ ? ಹಾಗಾದರೆ ಶೀನಣ್ಣನ ವಿಚಾರ ಯಾವುದೂ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲಂತ ಆಯಿತು ? ”

“ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲವು ! ಅವನಿಗೆ ನಾನು ತಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿ ಆಲ್ಲಂತ ರೋಸಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಓಡಿಹೋದದ್ದೂಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟು. ಹಾಗೆ ಹೋದವನು ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದಾನು ?—” ಸುಂದರಿ ಊರ್ಧ್ವವದನಳಾಗಿ ಏನೋ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಕೃಷ್ಣನು ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎಳುತ್ತ—“ ಸರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಬಿಡು. ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ ಅಷ್ಟೆ.”

“ ಇನ್ನೂ ಹುಡುಕುತ್ತೀಯೋ ? ”

“ ಮತ್ತೆ ಹುಡುಕದೆ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಯೆ ? ”

“ ಕೃಷ್ಣ ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಮಾಧಾನ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಅವನು ಫಿನಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕುಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೀಯಾ ? ನೋಡು ! ನನಗೆ ಈಗ ಏನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಕಷ್ಟಪಡುವುದನ್ನು ನೆನೆದು ನನಗೆ ತುಂಬ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣ ! ನಾನು ಈಗ ಹೀಗಿದ್ದು ಗಂಡನನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೇನೆಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದಿಯಾ ನೀನು ! ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ! ಅವನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಮರೆಯದೆ, ಭಕ್ತಿ-ಪ್ರೇಮ-ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು, ಕೃಷ್ಣ. ಅವನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು. ”

“ ಆಹ ! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ, ಅವನು ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ! ”

“ ನೀನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೋ ? ಏನೋ ! ನಾನು ನಂಬಲಾರೆ ! — ”

ಹೀಗೆನ್ನು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಿಕ್ವಾ ಬಂದಿಯೊಂದು ಆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಅದರಿಂದ ಸುಂದರ ನಾಗರಿಕ ತರುಣನೊಬ್ಬನು, ಸಿಗರೇಟದ ಕೈಯಿಂದಲೂ, ಹೊಗೆಯ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಇಳಿದು ಬಂದನು. ಸೂಟು ಬೂಟುಗಳಿಂದ ದಡಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅವನ ಸೂಟು ಕೇಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದ ರಿಕ್ವಾವಾಲಾನನ್ನು ಕುರಿತು, ಆ ತರುಣನು—“ ಡೇಯ್ ! ಸೂಟು ಕೇಸು ಉಪ್ಪರಿಗೇ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಬಾ. ” ಎಂದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಬಳಿಕ—“ ಗುಡ್ಡೀವ್ವಿಂಗ್ ! ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ ! ” ಎಂದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತ ಒಳಗೆ ಬಂದನು.

“ ಗುಡ್ಡೀವ್ವಿಂಗ್-ಮಾಸ್ಟರ್ ವರದನ್ ! ಈಗ ತಾನೇ ರೈಲಿನಿಂದ ಬರುವುದೋ ? ” ಸುಂದರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ.

“ಎನ್” ಎಂದು ವರದನು ಹೊರಡಲು ಎದ್ದು ನಿಂತ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ—“ಯಾರವರು ?” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು.

“ಇವರೊಂದು ನಾಟ್ಯಕಛೇರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಲು ಬಂದರು. ನನಗೆ ತಕ್ಕ ರೇಟನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು.” ಎಂದು ಸುಂದರಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ—“ಹೋಗಬಹುದು ಹಾಗಾದರೆ” ಎಂದಳು.

ಕೃಷ್ಣನು ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವನಿಗೆ ಸುಂದರಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರೆ, ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ ಸುಳ್ಳು ಮಾತು ಗೊತ್ತಾದುದು. ಆ ಕಳ್ಳ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸ ಸತ್ಯವನ್ನೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಮದರಾಸಿನವರೆಗೆ ಬಂದು, ಜಾತಿ-ನೀತಿ-ಗೆಟ್ಟಂತಹ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ಸಂಕಟವೇ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು, ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಹಳಿದುಕೊಂಡನು. ಇರಲಿ. ಇನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿಯವರೆಗೆ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಮಂಗಲಕರರನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಂಡು, ಹೊಸವೇಟೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿ, ಮಂಗಳೂರನ್ನು ಸೇರುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟನು. ಮಂಗಲಕರರ ಮಾತಿನ ಧೋರಣೆಯಿಂದಲೂ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಹೊಸವೇಟೆ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲು ತೀನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆಂಬ ಅಂತರ್ವಾಹಿನಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ವಾಸವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯೊಂದು ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಅಪನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ. ಅವನು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದು, ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ, ಮಾತಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ.

೨೮. ಸುಂದರೀ ವರದರ ಮೇಳ

ಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಸುಂದರಿ ವರದನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಎನಾಯಿತು ಮಾಸ್ವರ್ ?—ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಮಾಚಾರ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಆದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂತಲೇ ಬಂದೆ. ನಾಡದು ಹನ್ನೆರಡನೇ ತಾರೀಕಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ‘ವಿದಿಯ ಬಲೆ’ ಬಳ್ಯಾರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗುತ್ತೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ನಿನ್ನ ನಾಟ್ಯ ಬಜಾಯಿಸಿ ಬಿಡುವುದೂಂತ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು ಪೂರಾ ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ, ವಾಲ್‌ವೋಸ್ಪ್-ಹ್ಯಾಂಡ್ ನೋಟೇಸುಗಳ ಏರ್ಪಾಡು ಕೂಡಾ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ಅರೆ! ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ನಂಬುಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀರೇನು?”

“ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೆ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಬಹುದಷ್ಟೆ?”

“ಓ ಯಸ್! ಸಂದೇಹವೇನು?”

ಸುಂದರಿ ವರದನನ್ನು ಅಡ್ಡಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತ,— “ಹಾಗಾದರೆ ವರದನ್! ಈದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಊಟ ನನ್ನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಕ್ಯಾರಿಯರು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿಗೇ ತರಿಸಿ, ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡೋಣ.”

“ಏಕೆ? ಇಂದು ಏನು ವಿಶೇಷ?”

“ವಿಶೇಷವೇನಿದೆ? ಮೊದಲೂ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಉಂಡಿಲ್ಲವೆ?”

“ಓ! ಅಷ್ಟೇನೋ?—” ವರದನು ಜೇಬಿನಿಂದ ಸಿಗರೇಟು ಕೇಸನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಂದು ಸಿಗರೇಟನ್ನು ತೆಗೆದು ತುಟಿಗಳ ಎಡೆಗಿಟ್ಟನು. ಒಡನೆಯೇ ಸುಂದರಿ ಬೆಂಕಿಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಗೀಚಿ ಅವನ ಸಿಗರೇಟಿನ ಕೊನೆಗೆ ನೀಡಿದಳು. “ಇದೇನು ಚೇಷ್ಟೆ, ಸುಂದರಿಬಾಯಿ!” ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ವರದನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೆತ್ತಿ ಸಿದಾಗ, ಸುಂದರಿ ಒಲ್ಲದೆ—“ಅದೇನು? ನಾನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿಯಲಾರದೆ?” ಎನ್ನುತ್ತ, ಅವನ ತುಟಿ ಜಾರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಹುಕ್ಕಿ ತಾನೇ ಅವನ ತುಟಿಯಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಗೀಚಿ, ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಯೇಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮೇಲೆ ವರದನು ಎದ್ದು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವಾಗ ಸುಂದರಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ—“ವರದನ್! ರಾತ್ರಿಯ ಊಟ ನನ್ನ ಒಟ್ಟಿಗೆ!” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು.

ವರದನಿಗೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದೆಂದರೆ ರೋಸಿಕೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅವನಿಗೂ ಲಾಭವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳೊಡನೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಅವಳ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೂ ಅವಳಿಗೂ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಸ್ನೇಹವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದುದು 'ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ'ಯಲ್ಲಿಯೇ. ಸುಂದರಿ 'ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರ ಮಂಡಲಿ'ಗೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ, ಆ ಮಂಡಲಿಯ ನುರಿತ ಶಿಕ್ಷಕಗಣವು, ಏನೊಂದೂ ತಿಳಿಯದೆ ಮಣ್ಣು ಹಿಡಿದ ಲೋಹದಂತಿದ್ದ ಸುಂದರಿಯನ್ನು, ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ತರಬೇತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಮಂಡಲಿಯವರ "ಅಶೋಕವನ" ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನೊತ್ತಮೊದಲು ಅವಳು ವರದನೊಡನೆ ಉಪನಾಯಕಿಯಾಗಿ ನಟಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿನಿಯಾದಳು. ಆಗಲೇ ವರದನೊಡನೆ ಅವಳ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯವಾದುದು. ವರದನೂ ಆ ಮಂಡಲಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ, ಆಗಾಗ ಆ ಮಂಡಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸುಂದರಿಯೂ ಅವನೂ ಆಗಾಗ ಸಂಧಿಸುವಂತೆ ಆಯಿತು. ವರದನು ಬಹಳ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಸುಂದರಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ವ್ಯಂಗ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತೋರಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಬೇಕುಬೇಕೆಂದೇ ನಗೆ ಚಾಟಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. "ವಿಧಿಯ ಬಲೆ" ಎಂಬ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಗೂ ವರದನಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರಗಳೇ ಇದ್ದು, ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಭಿನಯಿಸಿದ್ದರೆ ಸುಂದರಿಗೆ ಆ "ವಿಧಿಯ ಬಲೆ"ಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿದ ವಚನಾಭಿನಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದೆಲ್ಲಾ ಈ ಮೊದಲು ಅವಳ ಬೇವನದಲ್ಲಿ, ಸತ್ಯವಾಗಿಯೇ ನಡೆದಂತಿದ್ದುದನ್ನು ಮನಗಂಡು, ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಾಗುವಾಗ ಅವಳು ಅವಳ ಅದ್ಭುತ ರೂಪಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿನಯ ಗಾಯನ ನರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಹೊಂದಿ, ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಇರಬಹುದೆಂದೂ, ಮಂಡಲಿಯವರು ಕರೆದಾಗ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ಕರಾರಿನ ಮೇಲೆ, ಆ ಮಂಡಲೀಮಂದಿರ ನಿವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿ ಹೊರಟಳು. ಮಂಡಲಿಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾದ ನೇತನವೂ

ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಣಿಂದಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಕರೆಗಳು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದುವು. ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಗಾಯನ-ನರ್ತನ-ಅಭಿನಯಗಳ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ, ಪ್ರತಿಫಲ-ಬಹುಮತಿಗಳನ್ನೂ ಹೊಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಂಗ್ಯವಿಧಾನವಾದುದರಿಂದ, “ವ್ಯಂಗ್ಯ ವಿಲಾಸಿನೀ” “ವೈಶಾಚ ನೃತ್ಯ ಪ್ರವೀಣೆ” “ವಿಕೃತ ಪ್ರಕೃತಿಕಳಾ ವಿಶಾರದೆ” “ವಿಲಕ್ಷಣ ನಾಟ್ಯಗಾನ ನಿಪುಣೆ” ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳೂ ಪದಕಗಳೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದುವು.

ಇವಳು ವರದನ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೇಕೆಂದೇ, ವರದನ ಉಸ್ಪರಿಗೆಯ ಬಿಡದಿಯ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನೆ ತನ್ನ ನಿವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮೊದಮೊದಲು ವರದನಿಗೂ ಇದು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಸುಂದರಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸೃಷ್ಟಿ, ತನುಶಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಬಹುದು-ಎಂಬುದಷ್ಟೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಬರುಬರುತ್ತ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಓಘವು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಧವಾಗಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ವಾಸಮಾಡುವುದೆಂದರೆ, ಅವನಿಗೊಂದು ಕೆಣಕಾಟದಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಅವಳ ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾದ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಹೊರಡುವ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಕಳಾಭಿನಯವನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಸಿ ತಾನೊಂದಿಷ್ಟು ಲಾಭಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಳದಷ್ಟು ಅವಳ ಮನೋನುಕೂಲನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತಹ ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾದ ಸುಂದರ ಯುವಕನು, ಆ ವಿಕಾರ ರೂಪದ ನಿಧಿಯೊಂದಿಗೆ ನೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಿದರೆ, ನಗೆಗೀಡಾದೇನೆಂಬ ಅಳುಕೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗಾಗಲೇ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರು ಅವನ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಕ್ರಮಾತುಗಳನ್ನು ಗುಸಗುಸಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಗಿತ್ತು. “ಆಶೋಕವನ” “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅವನೂ ಅವಳೂ ಹೊಂದಿಕೆಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದು ಜನರ ಮಾತಿಗೆ ಒಳ್ಳೇಸರಾಗವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅಂತೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ನಟಿಸಬಾರದೆಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡಿದನು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಊಟವನ್ನು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೂ ವರದನು ಸುಂದರಿಯ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಕೆಲಸದ ಹುಡುಗಾಳನ್ನು ಸುಂದರಿ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಸುಂದರಿ ತೋರಿಸಿದ ವಿಲಾಸಗಳೂ ಚೀಷ್ಟೆಗಳೂ ವರದನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಸಹ್ಯವಾದುವು. ಊಟನಾದ ಮೇಲೆ ವರದನು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾಗ, ಅವಳೂ ಅವನ ಸಕ್ಕದಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟ್ ಕೇಸನ್ನು ತಾನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, —“ಛಿ-ಛಿ-ಬೇಡ-ಬೇಡ-ಛಿ-ಇದೇನಿದೇನು!—” ಎಂದು ವರದನು ಎಷ್ಟು ನಿವಾರಿಸಿದತೂ ಕೇಳದೆ, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀಡಾದುಂಡೆಯನ್ನು ಅವನ ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ತುರುಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಬೆಂಕಿ ಯನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಳು—ಮಹಾಲಂಕಿಣಿಯ ಹಾಗೆ!

ವರದನು ತನಗೆ ಬಂದ ಆಸಹ್ಯವನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟನ್ನೂ ಸುಂಗಿಕೊಂಡು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ನಾಟ್ಯಯೋಜನವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಇವಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರಿಸಬಾರದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ತಮಾಶೆಯನ್ನೇ ತಂದುಕೊಂಡು— “ಏನಿದು ಸುಂದರೀಬಾಯಿ! ಅಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ, ನೀನೇ ಒಂದು ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದಿಬಿಡಬಾರದೇ— ಅಷ್ಟು ಆಶೆಯಿದ್ದರೆ?” ಎಂದನು ಹೊಗೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ.

“ಓ! ಆಗತ್ಯ! ಅದರೆ ನೀನೇ ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಮಾತ್ರ!”

“ಅಷ್ಟಾದರೂ ತೃಪ್ತಳಾಗಲಿ!” ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು, ವರದನು ಕೇಸಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಿಗರೇಟನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುಂದರಿ—

“ಉಹುಂ, ಅದು ಬೇಡ. ನಿಮ್ಮ-ಇದೇ ನನಗೆ ಬೇಕು!—” ಎನ್ನುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕರಿಮರದ ಕೊರಡಿನಂತಹ ಕೈಯಿಂದ, ವರದನ ಬಾಯಿಯ ಎಂಜಲು ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಕಿತ್ತು, ತನ್ನ ಓರೆಬಾಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬಲವಾಗಿ ದಮ್ಮೆಳೆದು ಕಣ್ಣು-ಮೂಗಿನಿಂದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಸುಮಿದು, ಗಂಟಲು ಕೆನೆದಳು.

“ಛಿ! ಎಂಥ ಚೀಷ್ಟೆಯಿದು ಸುಂದರಿ? ನನ್ನ ಎಂಜಲು ನೀನು ಸೇದಬಹುದೇ?”

“ನನ್ನ ಎಂಜಲೆಂದರೆ ನೀವು ಪರಕೀಯರೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ತಾನೆ?”

“ ಅಲ್ಲದೆ—ನಾನು ನಿನಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು ? ”

“ ಏನೂ ಆಗಬೇಡವೇ ? ನೋಡಿ, ಫಿಲಿಂನಲ್ಲಿ ನೀವು ನನ್ನ ರಮಣ ಸಾಗ ಅಭಿನಯಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಅಭಿನಯಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ? ”

“ ಅದಲ್ಲ, ‘ವಿಧಿಯ ಬಲೆ’ ಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ—ನನಗೂ ನಿಮಗೂ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಅಭಿನಯವಿತ್ತಲ್ಲಾ ? ನೆನಪಿದೆಯೆ ? ”

“ ಯಾವುದು ? ”

“ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ—” ಸಂದರಿ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ವರದನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಲು ಕೈಚಾಚಿ ಮುಂಬಾಯಲು, ವರದನೂ ಚಟಕನಿದ್ದು—“ಹೌದಾದು. ಆಗ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ದೂಡಿದ್ದು—” ಎಂದು, ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದೂಡಿ,—“ಆ ಮೇಲೆ ನಾನು ಹೀಗೆ ಓಡಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದು—” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಹೊರಗೆ ಹಾರಿ ಬೀದಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಓಡಿಯೇ ಹೋದನು !

ಸುಂದರಿಮನೋತ್ಪನ್ನೆಯಿಂದ ಆರೆಬಾಯಿತೆರೆದುಕೊಂಡು, ಅವನು ಹೋದಕಡೆಯನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

ಬೀದಿಗೆ ಓಡಿದ ವರದನು ಮತ್ತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬಂದು—
“ ಸುಂದರಿ! ಆ ಅಭಿನಯ ಸಾಕು ಬಿಡು. ನನಗೆ ನಿಜ್ಜೆ ಬರುತ್ತೆ. ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಲನ್ನು ಹತ್ತಲಿತ್ತಿಸುವಾಗ, ಸುಂದರಿ ಮುಂದೆ ಹರಿದು ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು—
“ ವರದನ್ ! ” ಎಂದಳು.

“ ಏನಮ್ಮ ? ಬಿಡುಬಿಡು ! ಇಂದು ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಬಹಳ ದಣಿದಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಾತು ನಾಳೆ” ಎಂದು ವರದನು ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ಸರಸರನೆ ಮೇಲೇರಿಹೋದನು.

ಸುಂದರಿಯೂ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾರೇರಿ ಹೋಗಿ—“ವರದನ್ ! ವರದನ್ ! ನನ್ನದೊಂದು ಬಯಕೆ!—” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಳು.

ವರದನು ಲೈಟು ಸ್ವಿಚ್ಚು ಹಾಕಿದನು. ಕೋಣೆ ಬೆಳಗಿತು.

“ ಎಲ್ಲಾ ನಾಳೆ ಸುಂದರಿಬಾಯಿ! ನನಗೆ ತುಂಬಾ ತಲೆಶಾಲಿ!”

“ ಅಬ್ಬಾ! ಸುಳ್ಳೇ! ವರದನ್! ನನಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ! ನನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಅಸಹ್ಯಾ ಕಾಣುತ್ತೆ!”

“ ಛಿ ಛಿ! ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲಮ್ಮ. ಅಸಹ್ಯಕಂಡರೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಇದ್ದೇನೇ?”

“ ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ—?”

“ ಛಿಛಿ! ತಪ್ಪು! ತಪ್ಪು!” ವರದನು ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು.

ಸುಂದರಿಯೂ ಅವನೊಂದಿಗೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದು—“ ತಪ್ಪೇಕೆ ವರದನ್! ನಾನೇನೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋದವಳಲ್ಲ! ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ!—”

ವರದನು ತನ್ನೊಳಗೆ “ ನಿನ್ನ ರೂಪಾಕಾರವೇ ತಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಗಿದೆ!” ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಸುಂದರಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

“—ವರದನ್! ಪ್ರಿಯ ವರದನ್! ಪುರುಷ ಸಂಬಂಧವೇ ನನಗಿಲ್ಲ! ದೈವಯೋಗದಿಂದ ನೀನೂ ನಾನೂ ಕೂಡಿ ಅಡಿದೆವು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಮಲಗಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪೇ?—” ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚುತ್ತಾ, ಅವನ ನಿತ್ಯಕ್ಕಾರದ ನುಣುಗಲ್ಲವನ್ನು ಸವರಿ ಮುದ್ದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

ವರದನು ಹಿಂದೆಹಿಂದೆ ಜರಿಯುತ್ತ ಮೆಲ್ಲನಿಯಿಂದ—“ ಆಯ್ಯೋ! ಇಂಥಾದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಭಯ, ಸುಂದರಿಬಾಯಿ! ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಹೆಂಗುಸಿನೊಂದಿಗ ಮಲಗಬಾರದು. ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು!”

“ ಹೇಳಿ ವರದನ್! ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಾ?”

“ ಹುಂ.”

“ ಯಾವಾಗ?”

“ ಫಕ್ಕನೆ ಹೇಗೆ? ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮುಗಿಯಲಿ ಆ ಮೇಲೆ ಯೋಚಿಸುವ.”

“ ಇದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು!”

“ ಇಲ್ಲ-ಸತ್ಯ! ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನೆ ಸರಿ! ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ.”

“ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಒಪ್ಪಿಯಾರೋ?”

“ ಖಂಡಿತ ಒಪ್ಪಿಸುವೆನು.”

“ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ?”

“ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನೆ ವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೆ ದ್ವರೂ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ವಿವಾಹವೆಂಬುದೇನೋ ಖಂಡಿತ. ಯಾರು ಒಪ್ಪದರೂ ಸರಿ, ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಸರಿ!”

“ ಖಂಡಿತವೋ ವರದನ್?”

“ ಖಂಡಿತ!” ವರದನು ಅವಳ ಕೈಯ ಮೇಲೆ ಭಾಷೆಹಾಕಿದನು. ಆ ಮೇಲೆಯೂ ಅವಳು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಾರದೆ ಹೋಗಲು, ಕಡೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆ ಕೆಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕುಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

“ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ವರದನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸುಂದರಿಯ ಕಾಟಕ್ಕೊಂದು ಕಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ವರದನು ಸುಂದರಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಮೇಳದ ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದು, ಈ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದ ಬೀಡಾರದಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಇಳಿಸಿದನು. ಗೋಷ್ಠಿಯ ವರೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನೊಂದು ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.

‘ವಿಕೃತ ಪ್ರಕೃತಿ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ, ಬಳ್ಳಾರಿಯ ರೈಲುವೇ ಸ್ವೇಶ ನಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು, ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಎರಲ್ಪಟ್ಟು ಊರಿನೊಳಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ’ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆ ಕರ್ಣೋಪಕರ್ಣವಾಗಿ ಊರೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿತು. ಅವಳನ್ನು

ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಜನರು ಅಲ್ಲಿ-ಇಲ್ಲಿ-ನಿಂತು ಕೂಡಿ ಇಣಿ ಕಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಗವತ್ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೇಗೆ ಅಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿರುವುದೋ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿರುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ-ಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ- ಅಕರ್ಷಣೀಯ-ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಿರೂಪ-ಕುರೂಪ-ವ್ಯಂಗ್ಯ-ಸೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಸರಳವಾದ ಸುರೂಪ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವೀಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ, ಪ್ರೇಮಾದರಭಾವವೂ ಸ್ವಾಭಿಲಾಷಾ ಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ ಇರುವುದಾದರೆ, ವಿರೂಪಸೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯಂಗ್ಯಸೌಂದರ್ಯವೀಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯಹಾಸ್ಯ, ಅಶ್ಚರ್ಯ, ಕೌತುಕ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಇನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನು ಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮ--ಆದರ--ಸ್ವಾಭಿಲಾಷಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೇನೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ ಈ ಬಗೆಯ ವಿಕೃತ ಸೌಂದರ್ಯದ ಖನಿಯಾದುದರಿಂದ-ದೊಡ್ಡ ಸಿನಿಮಾ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿ ಮಿನುಗುವ ಅವಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಜನರು ಕೌತುಕಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಮುಗಿಮುಗಿದು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವುದರಲ್ಲಿ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ?

ವರದನು ಸುಂದರೀಬಾಯಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಧೋಂಡೂರಾಯನನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಆಗ ಸುಂದರಿ--“ ವರದನಾ! ಯಾವಾಗ ಕಾಣಿಸುತ್ತೀರಿ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, “ ಯಾವಾಗಲೂ ಬರುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುವುದೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೆ? ಸಮೀಪವೇ ನನ್ನ ಮನೆ. ನಾಟ್ಯದಿನಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುರುವುದು ಇನ್ನು ಎರಡೇ ದಿನ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ನನಗೆಷ್ಟೋ ಕೆಲಸವುಂಟು. ನಿನಗೇನು ಬೇಕಾದರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಈ ಧೋಂಡೂರಾಯರಿಂದಾರೆ. ” ಎಂದನು. ಕಡೆಗೆ ಸುಂದರಿ “ ವರದನಾ! ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ಮರೆಯಬೇಡಿ! ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿ ನಾಳೆಯೇ ನನಗೆ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸುವಿರಾ?— ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು.

“ ಓ! ಅದನ್ನು ಮರೆಯುವೆನೆ? ಸಮಯ ನೋಡಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ” ಎಂದೆಂದು ವರದನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದನು.

೨೯ ವರದನ ಸ್ಥಾತುಕತನ!

ವರದನು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ 'ಪೇಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ತಲುಪುವಾಗ ಸಾಯಂಕಾಲ ಆರುಗಂಟಿಯ ಸಮಯ. ವರದನು ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗೇಟನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಕಮಲೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವಳು ಸೆರಗಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅತ್ತಿತ್ತ ಕಳ್ಳನೋಟವನ್ನು ಬೀರಿ, ಆಚೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅವಳ ಆ ನಡತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ವರದನಿಗೆ ಏನೋ ಸಂಶಯವಾಯಿತು. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಗುರುತು ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ, ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ, ವರದನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕನು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಸೇವಕರು ಅಂದರೆ ಅಡುಗೇ ಹೆಂಗುಸು, ಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಪಕ್ಕೇರಮ್ಮ, ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದರು. ವರದನು ಸಿದ್ದಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದು—“ಅಪ್ಪನೂ ಕಮಲಮ್ಮನೂ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ”ಂದು ಕೇಳಿದನು. “ರಾಯರು ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಮ್ಮನವರು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆಂತ ಹೇಳಿ ಈಗ ತಾನೇ ಹೋದರು.” ಎಂದನು ಸಿದ್ದಪ್ಪ.

ವರದನು ಒಡನೆಯೇ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಆ ಗುಡಿಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದನು. ಆ ಮನೆಯ ಹೊರಗೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೀನು ವಾಸವಾಗಿರುವನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಶೀನು ಮಂಗಳಕರರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ, ತಾನೀಗ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ, ರಾಮಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದುದು ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲದೆ ವರದನು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗೆಲ್ಲಾ, ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಗೆ ಬರುವ ಹೆಂಗಳೆಯರನ್ನು

ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಗುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಷಿಕಾರಿ ಹೋಗುವ ವಾಡಿಕೆಯಿತ್ತು. ಆಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಶೀನು ತನ್ನ ಬಾಡಿಗೆಯ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವ ಬರುವ ನೋಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದನು. ಕಮಲೆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ದಾಗುತ್ತಲೇ, ಒಂದು ವಾರದ ಹಿಂದೆ ಮನೆಯ ಗೇಟಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೀನೂ-ಕಮಲೆಯರ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷಣದ ದೃಶ್ಯವು ಅವನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ಶೀನುವಿನ ಕೋಣೆಯ ಬಳಿಗೆ ತಿರುಗಿದನು.

ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಸುಮ್ಮನೆ ಸರಿದಿತ್ತು ಒಳಗಣಿಂದ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತಾಡುವ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಚ್ಚುಂಜೆ ಕಳೆದು, ಕತ್ತಲೆ ಆಗಳಾಗಲೇ ಕಾಲೂರಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಮಯ. ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಸಮಸಕಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಲಾಗದಂತಹ ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೀವಿಗೆಗಳು ಆಗ ತಾನೇ ಬೆಳಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ವರದನು ಒಳಗಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗಲೇ, ಶೀನು ಒಳಗೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಬೆಡ್‌ಲ್ಯಾಂಪನ್ನು ಹಚ್ಚಿದನು. ಆಗ ವರದನು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಇಣಕಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೋಡೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮ್ಲಾನವದನೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಮಲೆಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ, ಆ ಸಣ್ಣ ದೀಪದ ಪ್ರಕಾಶವು ಲೇಪನಮಾಡಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಶೀನುವೇ ಸರಿ. ಕಮಲೆಯ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳೂ ವರದನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಸೇರಿದುವು. “—ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಂಬಬೇಡ. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಟ್ಟಿರು.—” ಎಂದೇನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು

ವರದನು ಚಟಕ್ಕನೆ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಮುಕ್ಕಾಲುಭಾಗ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದ ಆ ಬಾಗಿಲನ್ನು, ಸದ್ದಾಗದಂತೆ ಎಳೆದು ಚಿಲಕವನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಚಿಲಕದ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ಬೀಗವೂ ಬೀಗದ ಕೈಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡೇ ಇತ್ತು ಇದು ಶೀನುವೇ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಒಂದು ಸಹಜವಾದ ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪು. ಅವನು ಬೀಗ ತೆಗೆದು ಕೋಣೆಗೆ ಬರುವಾಗ, ಮತ್ತೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಬೀಗವನ್ನು ಕೈಯೊಂದಿಗೆ ಚಿಲಕದ ಸಂದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ವರದನು ಆ ಬೀಗವನ್ನೆ

ಹಾಕಿ ಕೈಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು “ ಭಲೆ! ಕಮಲೆ! ಮಹಾವತಿವ್ರತೆಯ ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಡುಗೆ ಆಚಾರಿಯ ಸಂಗಡ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ? ಆಗಲಿ—ನೋಡುವೆನು— ಮುಂದಿನ ತಮಾಶೆಯನ್ನು!” ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ನೆಟ್ಟಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಸಿದ್ಧಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದು,—“ ಏನೋ? ಇನ್ನೂ ಕಮಲಮ್ಮನು ಗುಡಿಯಿಂದ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. “ಇಲ್ಲರಿ ಬುದ್ಧಿ” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತರವಿತ್ತನು ಸಿದ್ಧಪ್ಪ.

“ ಏನೋ ಇದು? ಗಂಟೆ ಎಂಟೊವರೆ ಆಯಿತು. ಕತ್ತಲೆಯ ದಿನ ಬೇರೆ! ಒಬ್ಬಳೇ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗೋದಂದರೇನು? ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲಾ ಅಂದರೇನು? ಲೇ! ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮ! ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡೀಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಮ್ಮನವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಾ. ನಡಿ!” ಎಂದು ವರದನು ಫಕ್ಕೀರಮ್ಮನನ್ನು ಗುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಒಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ವೆನ್ನಿಲಿನಿಂದ—

“ ಅಪ್ಪ, ನಾನು ಈ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಬರುವಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಮಲಮ್ಮ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈವರೆಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಕೂಡಲೇ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು.— ನಿಮ್ಮ ಮಗ —
ವರದನ್”

ಎಂದು ಬರೆದು ಮಡಚಿ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು—“ ಲೋ! ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಒಯ್ದು ವೆರ್ಯಾಟೇ ಹಾಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಾ. ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನ ಕುರ್ಚೀಲಿ ಕೂತಿದ್ದಾರು. ಬೇಗಹೋಗು.”

“ ಯಾಕ್ರೀ ಬುದ್ಧೀ! ಬಂದಾರ್ರೀ!—”

“ ನಿಂಗೇನು ಗೊತ್ತೋ—ಜರುಗಿದ ಕತೆ? ನಡೇ ನಡೇ!”

“ ಆಯ್ಯೋ!—ಏನಾಯಿತ್ತಾ?—ಅಯ್ಯಾ! ನನ್ನ ಸಿನಿಮಾದೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುರೇನ್ರೀ ಬುದ್ಧಿ?”

“ ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರಿನ ಈ ಕಾಗದ ತೋರಿಸೋ! ಬಿಡ್ತಾರೆ, ಜಲ್ದೀ ನಡೀ!”

ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನು ಧೃತಪದದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಂದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ತಾರೀಕು. 'ವೆರ್ಯಾಟೇ ಹಾಲಿನ'ಲ್ಲಿ "ವಿಧಿಯ ಬಲೆ" ಚಿತ್ರವು ಅಂದೇ ಪ್ರಾರಂಭ ಮೊನ್ನೆ ಮಂಗಲಕರರೊಡನೆ 'ವಿಧಿಯ ಬಲೆ' ಸಿನಿಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಅವರ ಮಿತ್ರ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಇಂದು ಫಸ್ಟ್‌ಲೋವಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದರು.

"ಪ್ರಾರಂಭ ದಿನ. ಬಹಳ ರಶ್ಮಿ ಇದ್ದೀತು. ಇವತ್ತು ಬೇಡ. ನಾಳೆಯೋ ನಾಡಿದೋ ಹೋಗೋಣ" ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರು ತಡೆಹೇಳಿ ಹಿಂಜರಿಯಲು ನೋಡಿದರೂ, ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. "ನಿಮ್ಮ ಕಥೆ ಚಿತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವಾಗ ತಾಮಸ ಮಾಡುವುದುಂಟೆ? ಛೇ! ಇಂದೇ ಹೋಗತೀರಬೇಕು." ಎಂದು ಹಟವನ್ನೆ ಹಿಡಿದರು.

ಆಗ ಮಂಗಲಕರರು ಕಮಲೆಯನ್ನೂ-ಸಿನಿಮಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಕರೆದದಕ್ಕೆ ಅವಳು "ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆಶೂಲಿಯಾಗದೆ ಕಣ್ಣು ಉರಿ, ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದಳು. ಮಂಗಲಕರರು ಒಬ್ಬರೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಗಡವೇ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ಹೋಗದೆ ನಿಂತರೆ, ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕ್ಷುದ್ರಭಾವನೆಯುಂಟಾದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು.

ಮಂಗಲಕರರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಾದರೋ-ಆ "ವಿಧಿಯ ಬಲೆ" ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಗಲಿಬಿಲಿ ನಡೆದಿದ್ದಿತಲ್ಲವೆ? ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತೀನು ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ್ದನು ಈ ಮೊದಲೇ ಅವನು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ "ಅಮೃತ ಭೂಜ" ದ ಪ್ರಕಾಶನವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂತು? "ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ" ಎಂಬ ಗುರುತಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲು ಪ್ರಕಾಶಕರು ಒಪ್ಪಿರುವರೆ?—ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಬಂದಿದ್ದನು. "ಅಮೃತ ಭೂಜ" ವು ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ನಿನ್ನೆಯೇ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳು ಕೂಡಾ ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ,

ಆ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸದೆ,—“ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲು ಅವರು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಗಳು ಅಚ್ಚಾಗಿ ಬರಲು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಹಿಡಿದೀತು—” ಎಂದು ಹಸಿಹಸಿ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ವಂಚಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು—“ ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ಇವತ್ತೊಂದು ಹೊಸಾ ಸಿನಿಮಾ 'ವೆರಾಟೇ ಹಾಲಿ' ಗೆ ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ? 'ವಿಧಿಯ ಬಲೆ' ಅಂತ! ಆ ಕತೆ ನೀನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿರುತ್ತೀಯೇನು?” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಹೊರಳಾಟವನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸಿದರು.

“ ಆ, ಹೌದು ಎಂದೋ ಒಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ!”

“ ಕಳ್ಳಾ! ಯಾವಾಗ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು?”

“ ಈಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ವರುಷದ ಹಿಂದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಕಟನವು ಬಂದಿತ್ತು. ಅದು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕತೆಯೇ ಆದುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬಲು ಸಂಕಟವಾಗಿ, ಬಂದರೆ ಬರಲಿ, ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ಅಂತ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ!”

“ ಓಹೋ! ಹೆಸರು ವಿಳಾಸ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?”

“ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಇನಾಮೂ ಬಂತು ನನಗೆ!—ನೀವಿಟ್ಟ 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ' ಹೆಸರಿನ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯಿಂದಾಗಿ!”

“ ಓಹೋ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಅಂತಹ ಕತೆಯೋ ಅದು?”

“ ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ.”

“ ಅಂತಹ ಕತೆಯನ್ನು ಯಾಕಪ್ಪಾ ಬರೆದಿ?”

“ ಏನೋ ಭಾವನಾವೇಗವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಲೇಖನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಹೋಯಿತು. ಅದು ನಾನು ಸತ್ತಮೇಲೆಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ವಿಧಿಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದಿಂದ ಈಗಲೇ ಹೀಗೊಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಯಿತು.”

“ ಅಂದರೆ? ಸಿನಿಮಾ ಚಿತ್ರವಾಗಿ ಬಂದದ್ದು ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೋ?”

“ ಇಷ್ಟವೋ ಅನಿಷ್ಟವೋ! ನಾನಂತೂ ಆದನ್ನು ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾರೆನು ! ”

“ ಹಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿಬಿಡಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ ? ”

“ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವಂತಹುದೂ ಅಲ್ಲವದು; ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ನಾನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆಯೇ— ”

“ ಅದಕ್ಕೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಇಷ್ಟು ಅನ್ಯೋನ್ಯರಾಗುವಾಗ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ನನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರಿಸಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ ? ಬಹಳ ಗುಟ್ಟುಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ, ಅದೇಕೆ ? ”

“ ಏಕೆಂದು ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕಥೆಯೇ ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸಿ. ವಿಮರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿ, ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಮಹಾ ? ”

“ ಸರಿ, ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸವೇ ಮಾಡಿದೆ ಬಿಡು ! ಬರುವುದಾದರೆ ಈ ದಿನ ಬಾ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಹೋಗೋಣ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಈ ದಿನವೇ ಹೋಗಬೇಕಂತ ಹಟಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ”

“ ನೀವು ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಮಿ. ನಾನು ಬರಲಾರೆ. ಅದೂ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಬರಲಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ದುಃಖಿತನಾದೇನು ! ಮೂರ್ಛಿತನಾದೇನು ! ಹುಚ್ಚನೂ ಆದೇನು ! ”

“ ಅಬ್ಬ ! ಅಷ್ಟರ ಭಾವೋದ್ರೇಕವಿದೆಯೇ ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ? ”

“ ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ! ”

“ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ; ಊರು ಪೂರಾ ಇದೇ ಮಾತು; ಆದರಲ್ಲಿ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ ಎಂಬೊಬ್ಬಳು ನಟಿ-ಬಹಳ ವಿಕಾರವಾದ ನಟಿಯಂತೆ-ಭಾರೀ ಚಂದಾಗಿ ಆಕ್ಟ ಮಾಡಿದ್ದಾಳಂತೆ ! ಅಂತಹ ಪಾತ್ರವೇ ನಾದರೂ ಇದೆಯೇನು ? ”

“ ಹಾ ! ಇದೆ ! ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹಾಗಿರಬೇಕಾಗಿದೆ ! ಏನಿದ್ದರೂ ನಾನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದಂತಹ ಹೆಣ್ಣು ಪಾತ್ರವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ! ”

“ ಯಾರೋ ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯಂತಲ್ಲಾ ? ”

“ ಯಾರೋ !— ”

“ ಯಾರೋ ” ಎಂಬ ಈ ಕಡೇ ಮಾತುಗಳು ಇಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನೆನಪನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದುವು. ಮಂಗಲಕರರ ಕಳ್ಳ ಮನಸ್ಸು “ ಜುಂ ” ಎಂದಿತು. ಶೀನುವಿನ ಮನಸ್ಸು— “ ಯಾರಾದರೆ ನನಗೇನು ? ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನ ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಂತೂ ಚಲಚಿತ್ರ ಕಥೆಯ ಅಂದಾಜು ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಯಿತು ನಮ್ಮ ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಅದುದರಿಂದ ಮಿತ್ರ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ತಾನು ಬರೆದ ಕಥೆಯೇ ಎಂಬಂತೆ, ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ಪಾರಾಗಬಹುದೆಂದು ಧೈರ್ಯಗೊಂಡರು. ಆದರೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ತನ್ನು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಅಧೈರ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಈ ಫಿಲಿಂ ಮಂಡಲಿಯವರಿಗೆ “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ನಂದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾದ “ ಅಮೃತ ಭೂಜ ” ದಲ್ಲಿ “ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ಮಂಗಲಕರರೆಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಏನಾಗುವುದೋ ? ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇದೊಂದು ಸ್ಪಂದನವೇ ಸರಿ. ಈ ಸ್ಪಂದನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ತಕ್ಕ ಮೋಷಕಾಲೋಚನೆಗಳು, ಅದರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಪಾತದ ಭಯ, ಆ ಭೀತಿಗೆ ತಕ್ಕ ನಿನಾರಣೋಪಾಯದ ಅಲೋಚನೆ, ಈ ಗಲಿಬಿಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಈ ಮಿತ್ರಪೀಡೆಯ ಅಕರ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಸಿನೆಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಶೀನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯ ಜ್ಞಾನಕ! ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಚುಚ್ಚುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಿದ್ದೀತೇನೋ! ಇದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭೀತಿ! ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂಬ ಅಲೋಚನೆಯಷ್ಟೇ ಹೋಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವೂ ಸೇರಿದೆ! ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರು ಕೃತಕರ್ಮಸಂಜನಿತವಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿಕಾರವಾದ ಭಾವನಾಪಿಶಾಚಗಳ ಎಳೆದಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತೊಳಲಾಡುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೊಡನೆ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡುತ್ತ ‘ ವೆರ್ಯಾಟೇ ಹಾಲ ’ ನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಆ ದಿನ ವೆರ್ಯಾಟೇ ಹಾಲು ಧಿಯೇಟರಿನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿ ಗೆಿಯ ಹಾಕಿ

ರುವ ಜನ ಸಮ್ಮದನದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಅಳತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಟಿಕೇಟು ಖಂಡಿಯ
 ಬಳಿ ನೂರಾರು ಮಂದಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಯಮಪಾಶ ಹಾಕಿ ಎಳೆಯು
 ವಂತಹ-ಉಸಿರಾಡಿಸಲು ಎಡೆಯಿಲ್ಲದಂತಹ ನೆಣಸಾಟವೇ ನೆಣಸಾಟ!
 ಕೋಟಿಯನ್ನು ಲಗ್ನಿ ಹತ್ತುವಂತಹ ವೀರನಾಹಸ! ಕೆಲವು ಗಂಡುಗಲಿ
 ಗಳು ಅಂಗಿತೆಗೆದು ಗಂಡುಗಚ್ಚಿ ಬಿಗಿದು, ಹಿಂಡುಗಂಡುಗಳ ದಿಂಡು
 ದೋಳುಗಳ ಮೇಲೇರಿ, ಮುಂಡಗಳನ್ನೆ ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಕುಣಿದೋಡಿ,
 ವೈಚಾಚಿ ಖಂಡಿಯೊಳಗೆ ಕೈದೂರಿ ಟಿಕೇಟು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು “ಜಯ
 ಸುಂದರೀಬಾಯಿ! ಭುವುರೇ ಜಯಾ!” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ, ಹಿಂಡಿನ
 ಮೇಲೆಯೇ ಧುಮುಕಿದರು. ಕೆಲವು ಪುಂಡ ಕಲಿಗಳು ರಭಸದಿಂದ ಗೂಳಿ
 ಎತ್ತಿನ ಹಾಗೆ ತಲೆತಿವಿದು ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುವರು. ಕೆಲವರು ನಜ್ಜು
 ಗುಜ್ಜಾಗಿ ಕೂಗುವರು. ಕೆಲವರು ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ಮುಂದಿನವರ ಕೈಯಲ್ಲ
 ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವರು. ದುಡ್ಡು ಕೆಳಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಪೇಚಾಡುವರು.
 ಕೆಲವರು ಸ್ವಖರವಾದ ನೀರ್ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಮಹಾಸಂಕಟದಿಂದ
 ಅರಚುವರು; ಕೆಲವರ ಅಂಗವಸ್ತ್ರಗಳು ಹರಿದುವು; ಬೈರಾಸುಗಳು ಕಳೆ
 ದುವು! ಉಟ್ಟಪಂಚೆ ಬಿಚ್ಚಿಹೋಯಿತು ಕೆಲವರಿಗೆ! ಕೆಲವರ ಕಚ್ಚಿ
 ಬಿಚ್ಚಿ ಕಚ್ಚಿಯಕೊನೆ ಗುಂಪಿನೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಅರಚಿಕೊಂಡರು!
 ಕೆಲವರು ಜಟಿಲವಾದ ಮುಳ್ಳುಬಲ್ಲೆಯೊಳಗಣಿಂದ ಸಿಡಿಸಿಡಿದು ಬರುವ
 ಹುಲಿಗಳಂತೆ, ಮುಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಟಿಕೇಟನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು
 ಕೊಂಡು ಆ ಗುಂಪಿನೊಳಗಣಿಂದ ಸಿಡಿದುಬಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು
 ಎಡೆಯೆಡೆಯಿಂದ ಸಿಡಿಸಿಡಿದು ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಂಭವಿಸುವ ಬಿಸಿಬಿಸಿ
 ಯಾದ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಯಾತನೆ ನರಕಯಾತನೆಗಿಂತಲೂ ಕರಿಸವಾಯಿತು!
 ಆ ಖಂಡಿಯ ಬಳಿಯ ಬೋಳುಮೈಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟ ತೇದಾಟಗಳಿಂದ.
 ಅಸಹ್ಯವಾದ ಬೆಮರೊಸರು ಹರಿದು, ಕಡುಕಸುಂಟಾದ ದುರ್ವಾಸನೆ
 ಹುಟ್ಟಿ, ಓಕರಿಕೆಯುಂಟಾಗುವಂತಾಯಿತು. ಸಾಧುಗಳು ಕೆಲವರು,
 “ಸಾಕಪಾ ಸಾಕು! ಪ್ರಾಣವುಳಿದರೆ ಸಾಕು!” ಎಂದು ವಾಪಾಸು ಹೊರ
 ಟಿರು. ಕೆಲವರು ತಮಾಶೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನೆಗಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತರು.
 ಆದರೆ ಹಲವು ಮಂದಿ ಹೇಗಾದರೂ ಈ ದಿನವೇ ಸಿನಿಮಾವನ್ನು

ನೋಡಿಯೇ ಸಾಯಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಭಾವದವರೇ ಸರಿ ಸಿನೇಮಾ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆರುವ ಆಕರ್ಷಣೆಯೆಂದರೆ ಅಂತಹದು! ಒಂದೂವರೆ ಆಣೆಯ ಟಿಕೇಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಬಡವನು, ಅದು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಎರಡಾಣೆಗೆ, ಅದೂ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆ, ಎಂಟಾಣೆ, ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಸಿನೆಮಾ ನೋಡದೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ! ಹಾಗೆ ಅನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಾದರೂ, ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತರ ಹೆಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟು, ಹಿಂದಿರುಗುವಂತಹ ಅಷ್ಟು ದುಃಖದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ! ಆಹಾ! ಏನಿದು ಸಿನೆಮಾ ಪ್ರಭಾವವೋ!

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮಂಗಲಕರ-ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರಿಗೆ ಹಾಗೇನೂ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸುಖವಾಗಿ ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ತಮ್ಮ ಜವಾನನನ್ನು ಸಿನೆಮಾ ಮ್ಯಾನೇಜರನ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸಿನ ಎರಡು ಚೀಟುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸುಖಾಸೀನರಾದರು. ಹಾಲಿನೊಳಗೆ ತುಂಬಾ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಾಣಿ ಸಮೂಹವು ಗಿಜಗಿಜಿಸಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಎಳ್ಳುಬಿದ್ದರೆ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದು! ಇನ್ನೂ ಜನ ತುಂಬುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಈ ಸಿನೆಮಾಯಜ್ಞ ಕುಂಡದ ಸಮಿಧೆಗಳಂತೆ ಕೂಡಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ಜನಸಮೂಹದಿಂದ ಬೀಡಿ-ಚುಟ್ಟಾ ಸಿಗರೇಟುಗಳ ಹೊಗೆ, ಹೋಮ ಧೂಮದಂತೆ ಎಳಲಾರಂಭಿಸಿತು ನೋಡಾ ಬಾಟ್ಲಿಗಳ 'ಢಾಂ-ಢಾಂ' ಶಬ್ದಗಳೆದ್ದವು. ಹಲವರು ಖಾಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಉಗುಳಿದರು. ಹಲವರು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಜಗಿಯುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಉಗುಳಿ-ಆದರ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತರು! ಯಾರು ಯಾರ ತಾಂಬೂಲ ರಸಗಳು ಯಾರು ಯಾರ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಜಗಳಗಳೂ, ಮತ್ತಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲಾಡಿ ವೋಕರಿತನದ ನಗೆಗಳೂ-ಇನ್ನಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆತುರಾವೇಶದ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಭಾರೀ ಭಾರೀ ಸಿಳ್ಳುಗಳೂ-ಬೇರಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಾಳೆಗಳೂ-ವ್ಯರ್ಥ ಲಾಪಗಳೂ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಗಜಬಜಿಸಿಕೊಂಡು " ಸರ್ವಂ ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ " ವು ಅಲ್ಲಿ ಚಿಂದಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು! ಮೇಲಿನಿಂದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಸ್ಪ್ಲೈನು ಸವನ ಚಕ್ರದಂತೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ. ಜನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಸುಳಿದೆದ್ದ ಉಷ್ಣವೇಗವು ಅದನ್ನು ನಿರಿಸಿ ಬೆಮರಡಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಇಂತಹ

ಸಂಕಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಣದಿದಿರಿಗೆ ಕೇವಲ! ಕ್ಷುದ್ರ! ಕ್ಷುಲ್ಲಕ!
ಆಹಾ! ಶಾಭಾಸು! ಸಿನಿಮಾರೀ!

ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಥರ್ಡ್ ಬೆಲ್ ಖಿನಿಖಿನಿಸಿ, ಗಪ್ಪನೆ ದೀಪವಾರಿ,
ರಜತ ಸರದೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಾಕ್ಷರಗಳು ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿದುವು.

“ಪ್ರಕೃತಿ ಕಳೋದ್ಧಾರಕ ಮಂಡಲಿ” ಯವರ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ”
ಕತೆಗಾರ: “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ.” ಇದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ”
ಬಳ್ಳಾರಿಯವರು!” “ಡ. ಇ. ಓ. ಮಂಗಲಕರರು!”—ಎಂಬ ಗುಜ
ಗುಜಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಂದುವು. ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರ! ಮಂಗಲ
ಕರರ ಗಭೀರ ರಹಸ್ಯವಾದ ಜೀವನ ಚಿತ್ರವೇ ಅವರ ಮನೋಲಹರಿಯ
ಹಾಗೆ ತರಂಗತರಂಗವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಲಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಚಂಡ ಅನು
ಭವಶಾಲಿಗಳಾದ ಮುಖರ್ಜಿಯವರ ಡೈರಿಕ್ಯನ್! ಅಂದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರದ
ಉತ್ತಮತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇರೆ ಹೇಳಲೇಬೇಡಾಗತ್ತು.

ಮುಕುಂದರಾಯನಂತೆಯೇ ಒಬ್ಬ ರಸಾತಳಮಾಯಾವಿ!—
ಹೆಸರು ಮುಕುಂದರಾಯನಲ್ಲ—ವೈಕುಂಠರಾಯ; ಅವನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿರುವ
ಮಗಳೊಬ್ಬಳು ಅತ್ಯಂತ ಕುರೂಪಿಣಿ!—ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯೆಂದು ಹೆಸರು.
ಮುಕುಂದರಾಯನಂತೆಯೇ ವೈಕುಂಠರಾಯನೂ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಭೀತಿ
ಯಿಂದ, ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ಪುತ್ರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತ್ಯಜಿಸಿ ಧನಾಶಾ
ಪಿಶಾಚಗ್ರಸ್ತರಾದ—ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರಂತಹ, ನರ
ವೀರಯ್ಯ—ಸುಬ್ಬಾಜೋಯಿಸರಿಂದ ಅವಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ,
ಬಲು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ—ತಾನು ಮರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು—ಪಾಪ! ಶೀಘ್ರವಿ
ನಂತಹ ಗೋಪಾಲನೆಂಬ ಯಜ್ಞಪಶುವಿಗೆ! ಆ ಮೇಲೆ ಬಳಿದ ನಾನಾ
ವಿಷಮಗಳು! ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯ ವಿಲಕ್ಷಣ ಹಾವಭಾವ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು!
ಮದುವೆಯ ನೇಳೆಯ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲಗಳು! ಕಲಾವಿದ ಗೋಪಾ
ಲನ ಪರಿತಾಪ! ಅವನ ಹೃದಯಸ್ಥ ಪ್ರೇಮದರಗಿಣಿ ಕಮಲೆಯಂತಹ
ಕಮಲೆ! ಅವಳನ್ನು ಗೋಪಾಲನು ಹೃದಯದಿಂದ ಕಿತ್ತುಹಾಕುವ
ವಿಧಾನ—ಹೃದಯ ವಿದಾರಕವಾದ ವಿಧಾನ! ಗೋಪಾಲನ ತಾಯಿ—
ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಂತಹ ಜಲಜಮ್ಮನ ಕರುಣಾಜನಕವಾದ ಮರಣ! ಕೃಷ್ಣ

ನಂತಹ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪನ ಕಲಹ! ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯ ಯಜಮಾನಿಕೆ! ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಅವಳಿಂದಾದ ವಿಡಂಬನೆಗಳು! ಕಡೆಗೆ ಗೋಪಾಲನ ಪಲಾಯನ!— ಆಹಾ! ಅಭಿನಯಪಟುವಾದ ಮಾಸ್ಟರ್ ವರದನು ಹೃದಯವೇಧಕವಾಗಿ ಗೋಪಾಲನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುತ್ತಾನೆ!—”

ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಚಿತ್ರಗಳು ನೂರಾರು ಕತ್ತಿಗಳಾಗಿ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಮಂಗಲಕರರ ಹೃದಯವನ್ನು ತಿವಿಯುವಂತೆ ವೇದನೆಪಟ್ಟರು! ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಹೃದಯವನ್ನು ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯೆ “ಹಾ!” ಎಂದರು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ “ಅಯ್ಯೋ!” ಎಂದರು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು “ಇದೇನು ಮಂಗಲಕರರೆ! ನಿಮಗೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಮಂಗಲಕರರು ಚಟ್ಟನೆ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡು—“ಛೆ ಛೆ! ಏನಾಗಿದೆ? ಎಲ್ಲಾ ಚಿತ್ರದ ಪರಿಣಾಮ ಬಿಡಿ!—” ಎಂದೇನೋ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು. ಚಿತ್ರಸ್ಥ ಕತೆಯ ಲೇಖಕರೇ ಆದುದರಿಂದ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು, ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ತಿಳಿದರು. ಸುಂದರೀ ಬಾಯಿಯ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಚಂದ್ರಲೇಖಾಪಾತ್ರದ ಅಭಿನಯ ಕೌಶಲವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಡೀ ಹಾಲೇ “ಭಲೆ! ಶಾಭಾಸ್!—” ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಕೂಗುತ್ತಿತ್ತು! ನಗುತ್ತಿತ್ತು!—

ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಹೇಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೆಂದು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯವು ಮಂಗಲಕರರಿಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಅವರ ಸೇವಕ ಸಿದ್ದಪ್ಪನು “ರಾಯ್ರೇ! ಬುದ್ಧಿ ಮಂಗಲಕರ್ರಾಯರೇ!—” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ವೇಲಿನೆ ದೀಪವೂ ಬೆಳಗಿತು. ಸಿದ್ದಪ್ಪನು ಕೊಟ್ಟ ವರದನ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿ, ಮಂಗಲಕರರು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದೆ ಧ್ವ, ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದರು. ಪತ್ರಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಅವರ ಮಿತ್ರ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೂ ಮಂಗಲಕರರೊಂದಿಗೇ ಎದ್ದು ಹೊರಟರು.

೩೦. “ ನೀನು ನನ್ನ ತಂಗಿ ! ”

ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಶೀನುವಿನ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿಹಾಕಲು ತಕ್ಕ ಸಮಯವು ದೊರೆಯದೆ, ಕಮಲೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಮಿಡುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳಲ್ಲವೆ? ಈ ದಿನ ಮಂಗಲಕರರು ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುದಕ್ಕೆ ತನಗೆ ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುದು ಶೀನುವನ್ನು ಸಂಧಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಸರಿ. ಮಂಗಲಕರರು ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರೆಂದು ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಅವಳು ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೀಟಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು, ಶೀನುವಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ—“ ಶೀನು ! ಈ ದಿನ ಸಂಜೆ ಆರುಗಂಟಿಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕಿದೆ. ಕಾದಿರು. -ಕಮಲಾ ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಳು.

ಆ ಪ್ರಕಾರ ಮಂಗಲಕರರು ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೊಡನೆ ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಕಮಲೆ ಹಳೇ ವಸ್ತ್ರದ ಗಂಟಿನೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲಸದವರೊಡನೆ ‘ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಪುಸ್ತಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಸೆರಗಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೊರಟು ಶೀನುವಿನ ಕೋಣೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು— “ ಶೀನು ” ಎಂದು ಕರೆದಳು.

ಒಳಗೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಶೀನು—
“ ಇದ್ದೇನೆ-ಬಾ, ಕಮಲಾ ! ” ಎಂದನು.

ಕಮಲೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡಳು. ಬಳಿಕ “ ಶೀನು ! ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮುಖ್ಯವಾದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈ ದಿನವೇ ಸಮಯವು ಸಿಕ್ಕಿತು, ನನ್ನ ಪತಿರಾಯರು ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಹೀಗೆ ಬಂದು

ಬಿಟ್ಟಿ. ಮೊನ್ನೆ ಬಂದು ಹೋಗುವಂತೆ ಬರೆದುದಕ್ಕೆ ನೀನು ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಶೀನು? ನನ್ನ-ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇಮಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮರೆತೇಬಿಟ್ಟಿರುವಿಯಾ?" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಪುಸ್ತಕಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಕುಳಿತಳು.

ಶೀನುವೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ—“ಇಲ್ಲ ಕಮಲಾ! ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಗಲಿದ ಮೇಲೆ, ನಿನ್ನ ಭಾವನಾಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲವು ಬಿಡದೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ನೀನು ವಿವಾಹಿತಳಾಗಿ ಹೋದಿ ಎಂಬ ಸಮಾಚಾರವು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ, ಬಲವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

“ನನಗೆ ವಿವಾಹವಾದ ವಿಚಾರವು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ಶೀನು?”

“ನಾನೇ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು.”

“ನಿಜವಾಗಿಯೂ?”

“ಹೌದು. ಕಮಲಾ! ಆಗ ನೀನು ಕನ್ಯೆಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಕಾರ್ಯವು ಮಿರಿಹೋಗಿತ್ತು.”

ಕಮಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೌನವಾಗಿದ್ದು,—“ಶೀನು! ಹಾಗಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ-ಶೀನು! ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಏನೆಯಿರುತ್ತಿತ್ತು?”

“ಅದೆಲ್ಲಾ ಆಕಾಶಮಂದಿರವಾಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲ ಕಮಲಾ!”

“ಏನಾಗಿ ಹೋಯಿತು! ಶೀನು! ಆಗ ನಾನು ತಿಳಿಯದ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೈಬೊಂಬೆಯಾಗಿದ್ದೆ. ಈ ವೃದ್ಧಮಹಾಶಯರು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಇಹಜೀವನವನ್ನೆ ವಿರಸವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು ಶೀನು! ನನಗೆ ಆಗ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದತೂ ನಿನ್ನ ನೆನಪು ನನಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅಡಿದ ಆಟನಾಟಿಗಳನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಜಪವನ್ನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಭಾವನೆ- ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೆಸರು- ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡೇನು ಎಂಬ

ನಂಬುಗೆಯೂ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಮಾನಸಂರಕ್ಷಣೆ ನಿನ್ನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಯಿತಲ್ಲಾ-ಆಗ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಮಾಡಿದೀ! ಆ ಮೇಲೆ ತೀನು! ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಜಾಗೃತವಾದುವು! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಿರಿದಾಡುವ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮದೊಳಗೆ ಪ್ರಣಯರಸವೇ ತುಂಬಿರುವುದೆಂದುಗೊತ್ತಾಯಿತು! ತೀನು! ಇನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಯಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಲು ಯಾವ ಮಾರ್ಗವೂ ಇಲ್ಲವೇನು? ಹೀಗೆಯೇ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ವಿರಹವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡೇ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಇರಬೇಕೇನು? ಹೇಳು! ತೀನು! ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು!”

“ಕಮಲ! ಇದೇ ನೋಡು ನಿನ್ನ ಅಪ್ರಾಥ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ! ಇನ್ನು ನೀನು ಈ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬಾರದು. ಕಮಲಾ ಪ್ರಣಯದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಬಂದ ಹಾಗೆ ಹರಿಸದಿರು! ವಿವೇಕದಿಂದ ತಿಳಿದುನೋಡಿ ಕಟ್ಟುಹಾಕಿ ತಡೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು; ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ, ನಿನಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನಂತೂ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹರಿದಿಡುವುದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಅದು ಕ್ರಮೇಣ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ನೋಡು ಕಮಲ! ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಇನ್ನೂ ವರೆಗೆ ಅಂತಹ ಸಾಧ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಏಕಾಂತ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ, ಎಂತಹ ಮನಶ್ಚಾಂಚಲ್ಯವುಂಟಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದೆನು. ಅಂತೆಯೇ ನೀನು ಮೊನ್ನೆ ಚೀಟಿಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಬರೆದೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿರಕ್ತಿಯ ವಾಕದಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡೆ ಕಟ್ಟಿಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲಣ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಪ್ರಣಯಕಣಗಳನ್ನು ಇಂಗಲೀಸಿ, ಅದನ್ನು ಸೋದರೀ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಸುಮಧುರವಾದ ಕಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಈ ಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ‘ತಂಗಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುವಷ್ಟು ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅದು ಬಂದಿರ

ಲಿಲ್ಲ;— ಈಗ ತಾನೇ ಬಂತು! ಕಮಲಾ! ನೀನು ನನ್ನ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಹಾಗೆ ಬಂತು! ನನ್ನ ಪ್ರಣಯಿನಿಯಾದ ಕಮಲೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಭಗಿನಿಯಾದ ಕಮಲೆ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಕಮಲಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ನನ್ನ ತಂಗಿ! ಪ್ರಿಯಭಗಿನಿ! ತಂಗಿ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಗೆಯ ರಸಭಾವಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲು ತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಸಾಧನೆ—ಸ್ಪೈರ್ಯಗಳು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ದೇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ! ಅಲ್ಲವಾದ ಇಹಸೌಖ್ಯದ ಕಂಟಕಮಯವಾದ ದಾರಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಅಪರಮಾತ್ಮನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲಿ ತಂಗೀ—ನಿನ್ನನ್ನು!—”

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಮಲೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಕೆಳಗೆ ಸೂಸಿತು! ಹಾಗೆಯೇ—ಮುಮ್ಮಗುಚಿ ಶೀನುವಿನ ಸಾದದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸಗದ್ಗದ ಸ್ವರದಿಂದ—“ಆಹಾ! ನೀನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ದೇವರು! ಅಣ್ಣಾ!—ಅಣ್ಣಾ!” ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಶೀನುವಿನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ತುಂಬಿತು.—“ಎಳು ತಂಗಿ! ಅಳಬೇಡ! ಭಾವನಾಪರಿವರ್ತನವಾಗುವಾಗ ಹೀಗಾಗುವುದು ಸಹಜವೇ!” ಎಂದು ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ—“ಕಮಲ! ಹೊತ್ತಾಯಿತಮ್ಮ! ಹೆಚ್ಚು ತಡಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅಪಾಯವುಂಟು. ನಮ್ಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಹೃದಯಸ್ಥ ಭಾವನೆಗಳು ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುವೆ? ನೀನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನೋ ಬೇಗನೇ ಹೇಳಬಿಡು—ತಂಗಿ ” ಎಂದು, ಅವಳು ತಂದಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ—“ಇವೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳೇ ಆಗಿವೆಯಲ್ಲ?—ಆರೆರೆ! ‘ಅಮೃತ ಭೂಜ!’ ಪ್ರಿಂಟಾಗಿದೆಯೆ? ಎನಿದು? ಇಂದೇ ನಾನು ಮಂಗಲಕರರೊಡನೆ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಹಿಡಿಯುವುದು ಪ್ರಿಂಟಾಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ—ಎಂದರಲ್ಲಾ?—” ಎನ್ನುತ್ತಾ, ಸುಂದರವಾದ ಆ ಮುದ್ರಿತ ಹೊಸ “ಅಮೃತಭೂಜ” ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಅವಿರಳವಾದ ಅಶ್ರುಪ್ರವಾಹವು ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಸುರಿದು, ಭಾವೋದ್ರೇಕವು ತಗ್ಗಿಹೋಗಿ, ಗಂಟಲನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಮಲೆ

ಯೆಂದಳು: “ ಆ ಮುದುಕ ಚಂಬುಕರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿನಂಬಿ ನೀನು ತುಂಬಾ ನೋಸಹೋಗಿರುತ್ತೀ! ಅಣ್ಣಾ! ನೋಡುತ್ತಿರುವಿಯಲ್ಲ? ‘ಆವೃತಭೂಜ’ ದಲ್ಲಿ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ನ ಮೋಸವು ಚಂದಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ”

“ ಆವೃತ ಭೂಜ ” ವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಶೀನು ಚಕಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. “ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು:—“ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ” ವಿದ್ವಾನ್ ಪಿ. ಎಂ. ಮಂಗಲಕರ್, ಎಂ. ಎ. ಎಲ್.ಟಿ. ಡಿ. ಇ. ಐ. ಬಳ್ಳಾರಿ ” ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಪುಟದಲ್ಲ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರ, ಮತ್ತೊಂದು ಪುಟದಲ್ಲಿ, ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಮಹಾಬಲರಾಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಅರ್ಪಣ ಪತ್ರಿಕೆ! ಯಾರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವುದೋ! ಮತ್ತೊಂದು ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತ ಶಿರೋಮಣಿಗಳೊಬ್ಬರ ಮುನ್ನುಡಿ. ಮಂಗಲಕರರ ಸ್ವಂತ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಬೇರೊಂದು ಪುಟದಲ್ಲಿ! ಇದೆಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ!—ಇದೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ ಶೀನುವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ “ ಓಹೋ! ಇದೋ ಅವರ ಗುಟ್ಟು? ” ಎಂದು ಉದ್ಗಾರವೆದ್ದಿತು.

“ ಇನ್ನೂ ಸಂಶಯವೇ ಆಣ್ಣ? ನೋಡು! ಈ ನಿನ್ನ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಚ್ಚಲೊಲೆಗೆ ಹಾಕುವಂತೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ನೋದಲು ನಾನೂ ಅವರೇ ಬರೆಯಿಸಿದ ಗ್ರಂಥವಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಇಕೊ-ಈ ನಿನ್ನ “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ” ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಶಾರದಾಸ್ತುತಿ ಪದ್ಯವಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನನಗೆ ಅವರ ಕಪ್ಪು ಹೃದಯದೊಳಗಿನ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗಿಹೋಯಿತು. ” ಎಂದು ಕಮಲೆ “ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ” ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟಳು.

“ ಅರರೆ! ಇದು ಹ್ಯಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು? ಇದು ನಾನು ಮೊತ್ತ ನೋದಲು ಬರೆದಿದ್ದ ಹಳೇ ಪುಸ್ತಕ. ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದೆ ನಲ್ಲ. ”

“ ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರಲ್ಲಾ? ಆಗ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ”

“ ಓಹೋ! ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ! ”

ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶೀನು ಒಂದು ಬೆಡ್‌ಲಾಂಪನ್ನು ಹಚ್ಚಿದನು. ಆಗ ಕಮಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು:—

“ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು ಶೀನಣ್ಣ. ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಂಬಬೇಡ. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಓದಿರು.”

“ ಅದಿರಲಿ ತಂಗಿ! ಮಂಗಲಕರರಂತಹ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರು ಇಂತಹ ಎಂಜಲು ತಿನ್ನುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಯಾರೆಂದು ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೆನೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯದಿರಲಿ. ಕಮಲಾ! ಕತ್ತಲಾಯಿತಲ್ಲ? ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗುವುದು ಲೇಸು! ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ”

“ ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳಣ್ಣ. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವುಂಟು. ಅಣ್ಣ! ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ? ”

“ ಅದೇಕೆ ಈಗ? ”

“ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತೀ ಹೆಸರು ಸಂದರೀ ಬಾಯಿ ತಾನೇ? ”

“ ಹಾ! ಇದು—ಇದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು? ” ಶೀನು ತಬ್ಬಿ ಬಬ್ಬಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ಮುಕುಂದರಾಯರೆಂಬವರಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನ ಮಾವ? ”

“ ಹೇ! ಮುಕುಂದರಾಯರು! ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ”

“ ಇಗೋ ನೋಡು! ಈ ಪತ್ರಗಳೂ ನನ್ನ ಪತಿರಾಯರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದುವು. ” ಕಮಲೆ ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ, ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೆ ಬರೆದ ಆ ಕಾರ್ಡನ್ನೂ, ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸನು ಬರೆಯಿಸಿ ಹಾಗು ಬರೆದು ಗುಂಡುಸೂಜಿಯಿಂದ ಜೋಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಆ ತಂತ್ರದ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಶೀನು ಐದು ನಿಮಿಷದೊಳಗೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿ,—“ಆಹ! ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ!! ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು? ಮಂಗಲಕರರಿಗೂ ಮುಕುಂದರಾಯರಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ? ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು! ಇದನ್ನೂ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕುವಂತೆ

ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಪಾಪ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟೆನು. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟೋ? ”

“ಇನ್ನೇನು? ಬೇಗ ಹೇಳಮ್ಮ. ಇಂದು ನಿನ್ನಿಂದ ಹೊಚ್ಚುಹೊಸ ರಹಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೊರಬಿದ್ದವು.”

“ನಾನು ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡಬೇಕಿತ್ತು; ಮರೆತೆನು. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನಂತೆ!”

ಶೀನು ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದು—“ಹಾ! ಅಂತೆ ಎಂದರೆ?”

“ಮೊನ್ನೆ—ಅಂದರೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕೆಳಗೆ—ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನಂತೆ. ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಯಜಮಾನರು ಏನೋ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ಕೃಷ್ಣನೆಂಬವನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬವನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾನು; ಬಂದರೆ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡು’ ಎಂದು ಆಪ್ತನೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ನನ್ನಿ ದಿರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಶೀನಣ್ಣ! ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಗುಟ್ಟು ಇರಲೇಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತೆ.”

“ಅಯ್ಯೋ! ಮೂರು ದಿನವಾಯಿತೆ? ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದನೆ? ಈಗೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೋ! ಎಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿರುವನೋ! ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಷ್ಟು ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುವನೋ! ಪಾಪ! ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಇದಿರು-ಸಿಟ್ಟಾದರೂ ಮನಸ್ಸು ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷವಾದುದು ” ಎಂದು ಶೀನು ಹಲುಬಿದನು.

“ಮಾಡುವುದೇನು ಶೀನಣ್ಣ? ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಭೇಟಿಬೇ ಅವಕಾಶ ನಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲ!”

“ಅದು ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪು. ನನ್ನ ದುರ್ಬಲ ಹೃದಯದಿಂದಾದ ತಪ್ಪು. ಸರಿ. ಕಮಲಾ! ನೀನಿನ್ನು ಹೊರಡಮ್ಮ. ನಿಲ್ಲು ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಉಣ್ಣುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ! ಇಷ್ಟು ದೂರ

ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ತಮ್ಮನ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಾಗುವವರೆಗೆ ನನಗಿನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯಾದೀತೆ? ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಬರುತ್ತೇನೆ, ನಡೆ” ಎಂದು ಶೀನು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಹಾಕಿದನು.

ಅಯ್ಯೋ! ಇದೇನು ಕೇಡು! ಬಾಗಿಲು ಬಂದರೆ ತಾನೆ?

“ ಏನಣ್ಣ? ” ಕಮಲೆ ಎದ್ದು ಸಿಂತಳು

“ ಯಾರೋ ಪೂಜಾರಿಗಳು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಳಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೋ ಏನೋ!— ಚಿಲಕ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ!”

“ ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ? ”

“ ಹೆದರಬೇಡ ತಂಗಿ! ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕರೆದು ತೆರೆಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು.” ಹೀಗೆಂದು ಶೀನು “ ವೆಂಕಮ್ಮ ವೆಂಕಮ್ಮ ” ಎಂದು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇರೆ ಬಿಡಾರದವಳನ್ನು ಕರೆದನು.

“ ಯಾರವ್ವಾ! ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ವೆಂಕಮ್ಮನು ಹೂರಗೆ ಬಂದಳು

“ ನಾನು ಶೀನೂರೇ! ನಾನಿಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ಕಮಲಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಯಾರೋ ದುಷ್ಟರು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಚಿಲಕ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ, ಕೊಂಚ ತರೆಯಿರಮ್ಮ” ಎಂದು ಒಳಗೇ ಕೂಗಿದನು ಶೀನು

ವೆಂಕಮ್ಮನು ಬಂದು ನೋಡಿ— “ ಅಯ್ಯೋ! ಕೇಡೇ! ಬೀಗಹಾಕಿದೆ ಯಲ್ಲವ್ವು ಶೀನೋ! ಬೀಗದ ಕೈ ಬೇಕಲ್ಲ! ” ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು

ಈಗ ಮಾತ್ರ ಶೀನುವಿನ ಎದೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಂಪಿಸಿತು ಕಮಲೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದೇನು?

“ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಹೀಗೂ ಉಂಟೆ? ಒಳಗೆ ಮನುಷ್ಯರಿರುವಾಗ ಬೀಗ ಹಾಕುವುದೆಂದರೆ ಇದೇನು ಆಟ!” ಎಂದು ವೆಂಕಮ್ಮನು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು.

“ ವೆಂಕಮ್ಮ! ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ! ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕರೆದು ಸ್ವಲ್ಪ

ವಿಚಾರಿಸಿರಮ್ಮ! ನಾನೇ ಬೀಗವನ್ನು ಕೈಯೊಂದಿಗೆ ಕೊಂಡಿಗೆ ಸಿಗಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.” ಎಂದು ಶೀನು ಹೇಳಿದನು.

ವೆಂಕಮ್ಮನು ಬೀದಿಯ ಬದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಚೆ ಈಚೆ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಚಾರಿಸಲು, ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ‘ಏನು ಏನಾಯಿತೆ’ ಎಂದು ಕೇಳಹತ್ತಿದರು

“ ಒಳಗೆ ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ? ” ಎಂದು ಒಬ್ಬನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ನೋಡಿದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು—“ಓಹೊ! ಮಂಗಲಕರ್ತಾಯರ ಮನೇ ಕಮಲಮ್ಮ! ಶೀನಾಚಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗಿದೆ ಪಾಪ! ” ಎಂದನು

“ ಕಮಲಮ್ಮನು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು. ವಾತಾಡುತಿರುವಾಗ ಯಾರೋ ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದನು ಶೀನು.

“ ಹೋಗಲಿಂದ್ರೆ ಪಾಪ! ಏನಾದರೂ ಸುತ್ತಿಗೆಯೋ ಉಳಿಯೋ ತಂದು, ಬೀಗವೋ ಸಂಕಲೆಯೋ ಕಿತ್ತು ಬಿಡಿರಪ್ಪಾ!” ಎಂದಳು ವೆಂಕಮ್ಮ.

ಆಗೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡವನು—“ ಬೀಗ ಹಾಕಿದವನು ತಮಾಕಿಗಾಗಿ ಹಾಕಿರಲಾರ ಅವನು ಯಾರೋ ಏನೋ! ಯಾಕ ಹಾಕಿದನಂತ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ನಾವು ಒಡದ್ರೆ, ದೊಡ್ಡೋರ ಮಾತು ಹ್ಯಾಂಗ ಬರ್ತದೋ!”

ಆಗ ಇದಿರುವನೆಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಒಬ್ಬನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು- “ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗ ಕಮಲಮ್ಮ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮ್ಯಾಗ, ಆ ವರದ ರಾಯರೂ ಕೂಡಾ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದಿದ್ದರಪ್ಪಾ! ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಈ ಬಾಕಿಲದಾಗೇ ನಿಂತು-ಕಿಟಕಿಲಿ ಹಣಕಿನೋಡಿ-ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಹೋದಹಾಂಗೆ ನಾ ನೋಡಿದೆ! ಅದರ ಉದ್ದೇಶಾ ಏನೋ ಎಂತೋ! ನಾವು ಬೀಗಾ ಒಡದ್ರೆ ದೊಡ್ಡೋರ ಇನ್ಯಾ-ಹ್ಯಾಂಗ ಬರ್ತೋ! ” ಎಂಬ ಮಾತು ಕಿಟಕಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕಮಲೆಯ ಕಿವಿಗೆ ಕಾಸಿದ ನೀಸದ ಹಾಗೆ ಸುರಿಯಿತು.

“ ಓಹೊ! ವರದರಾಯರು ಬಂದಿದ್ದರೇನಪ್ಪಾ? ” ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ ಮೇಲೆ, ಪಶ್ಚೇರಮ್ಮನಿಗೂ ಗುಂಪುನೋಡಿ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಶೀನೂ ಕಮಲೆಯರು ಬಂದಿಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತು ದಿಕ್ಕುದೋರದೆ ಹೋದಳು. ಅವಳು ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಇಣಕಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ಎನಮ್ಮಾ! ಗುಡಿಗೇಂತ ಬಂದೋರು ಇಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಂಗ ಸಿಕ್ಕಿರಿ ತಾಯೇ?” ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು.

ಕಮಲೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ—“ಪಶ್ಚೇರಮ್ಮ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವರದರಾಯರಿದ್ದಾರೇನೇ?”

“ಹೂನರೀ ಅಮ್ಮ, ಅವರೇ ನೀವು ಇಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲಾಂತ, ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಾಂತ ನನ್ನ ಕಳಿಸಿದ್ರು.”

ಕಮಲೆ:—ಯಾವಾಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು?

ಪಶ್ಚೇರಮ್ಮ:—ನೀವು ಗುಡಿಗೇಂತ ಹೊರಟಕೂಡಲೇ ಬಂದರು.

ಕಮಲೆ:—ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಆ ಕೂಡಲೇ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟಿರಷ್ಟೇ?

ಪಶ್ಚೇರಮ್ಮ:—ಹೂನರೀ ಅಮ್ಮ.

ಕಮಲೆ:—ಸರಿ, ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ಕಳ್ಳನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ಶೀನಾಚಾರಿಯ ಹತ್ತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡುವ ಕೆಲಸವಿತ್ತಂತ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಹಾಕಿ, ಹೋಗಿ ಈಗ ನಿನ್ನ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೋ, ಎನೂ ತಿಳಿಯದವನ ಹಾಗೆ? ಇರಲಿ. ಪಶ್ಚೇರಮ್ಮಾ! ಬೀಗವನ್ನು ಒಡೆಯಿಸಿಬಿಡು. ಯಾರಾದರೂ ಒಡೆಯಿರವ್ವಾ ಬೀಗವನ್ನು!

ಹೀಗೆನ್ನಲು ಒಬ್ಬನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯನ್ನು ತಂದು, ಬೀಗದ ಎಡೆಗೆ ಹಾಕಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಗುದ್ದಿ, ಬೀಗವನ್ನು ಒಡೆದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದನು. ಕಮಲೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದು,—“ಶೀನಣ್ಣ! ನಾನು ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ. ಬೀಗ ಹಾಕಿದ ಆ ದುರಾತ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೋ! ಎನಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಸತ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ!” ಎಂದಳು.

“ ಆಗಲಿ ತಂಗಿ! ನೀನು ಒಬ್ಬಳೇ ಹೋಗುವಿಯಾ? ನಾನೂ ಬರಲೆ? ”

“ ಬೇಡಣ್ಣ, ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮ ಇದ್ದಾಳಲ್ಲ — ನಡೆ ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮ! ”
ಕಮಲೆ ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟಳು.

ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ಕೆಲವು ಮಂದಿಯೂ ಸಾಗ ಹತ್ತಲು, ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬನು— “ ಸಿಮಗೇನಿರಾ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವೇ? ನಡೆಯಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ! ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗದರಿಸಲು, ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಪಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

“ ಆ ಕಮಲಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕ ಬಂದಳು ಶೀನಪ್ಪಾ? ” ಎಂದು ವೆಂಕಮ್ಮನು ಕೇಳಲು, ಶೀನು ಕೋಣೆಯೊಳಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ— “ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿಳಮ್ಮ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವುಂಟು. ಕಮಲೆಯೂ ನಾನೂ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆಡಿಯೋಡಿ ಬಳೆದ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರು ” ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತು. “ ಅದಿರಲಿ ಅಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಬೀಗವಿದ್ದರೆ ಕೊಡುವಿರಾ? ನಾನು ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲಾ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ ಇವತ್ತು ನೀನು ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲವೇನಪ್ಪಾ? ”

“ ಮತ್ತೆ ಹೋಗದೆ? ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ರಾಯರ ಮನೆಯವರಲ್ಲಾ ಬೀಗ ಐದೂವರೆ ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ, ಸಿನೆಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡ ಬೇಕಷ್ಟೇ! ”

“ ಪಾಪ! ನಿನಗೊಂದು ವಿಸತ್ತೇ ಬಂದ ಹಾಗಾಯಿತಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ! ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಕೇಡು ಸಂಭವಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಕಪ್ಪಾ! ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿರು ಶೀನು! ”

“ ನನಗೇನೂ ಭಯವಿಲ್ಲವಮ್ಮ! ಪಾಪ, ಆ ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಎನೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಿದೆ! ”

“ ಸತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಇದ್ದಾನೆ! ” ಎಂದು ವೆಂಕಮ್ಮ

ಒಂದು ಬೀಗವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ಶೀನು ಕಮಲೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಭದ್ರಪಡಿಸಿಟ್ಟು, ಕೋಣೆಗೆ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೇ ನಡೆದನು

೩೧. ಪೋಲೀಸ್ ಕಂಪ್ಲೆಂಟು

“ ಓ! ಅಮ್ಮನವರ ಸವಾರಿ ಎತ್ತ ಹೋಗಿತ್ತೋ ! ”

ಕಮಲೆ ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ, ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾಗಿ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಸೇದುತ್ತ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ವರದನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯದು.

“ ಗೊತ್ತುಂಟು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ರಕ್ಕಾರಿತನ ವರದಾ ! ” ಹೀಗೆಂದು ಕಮಲೆ ನೇರಾಗಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದಳು.

“ ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮಾ ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾ— ” ಎಂದು ವರದನು ಕೂಗಿದನು.

ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮನು ಇದಿರು ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗೇಟಿನ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಮಂಗಲಕರರೂ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೂ ಹೊಕ್ಕು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪನು ಅವರೊಂದಿಗಿರಲಿಲ್ಲ ವರದನು ಅರ್ಧಸುಟ್ಟ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ದೂರ ಬಿಸುಟು ಎದ್ದು ನಿಂತನು.

“ ಏನೋ ವರದ ! ಯಾವಾಗ ಬಂದಿ ? ಏನು ಸಮಾಚಾರ ? ” ಎಂದು ನಡುಗುವ ದನಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾ, ಜಗಲಿಯನ್ನೇರಿದರು ಮಂಗಲಕರರು. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೂ ಕುತೂಹಲ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ “ ಕಮಲಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೋ ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು

“ ಹೌಂ, ಒಳಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈಗ ತಾನೇ ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮನು ಎಲ್ಲೆಂದಲೋ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ” ವರದನೆಂದನು

“ ಏನು ಸಮಾಚಾರ ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮಾ ? ” ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಕೇಳಿದರು

ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮನು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿ—
 “ ಬುದ್ಧಿ ! ನಾನು ಹುಡುಕ್ಕೊಂಡು ಗುಡಿಯೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿದ ಮ್ಯಾಕ-
 ಮತ್ತೆ ಅಮ್ಮನವರು-ಅನ್ಯಾಕ-ಹಾಂಗ-ಅಮ್ಮನವರು— ”

“ಏನೇ ಅದು? ನೀನು ಏನು ಹೇಳೋದು? ಏನಾಯಿತು ಅಮ್ಮಾ ವರಿಗೆ?” ಎಂದು ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯರು ಕೇಳುತ್ತಿರಲು, ಮಂಗಲ ಕರರು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋದರು.

“ನನಗೆ ಅದು ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲರೀ” ಎಂದು ಪಕ್ಕೇರಮ್ಮ ಹೊರಟು ಆಚೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಕಮಲೆ ಶಯ್ಯಾಮಂದಿರದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಯ-ಧೈರ್ಯಗಳೆರಡೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದವು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಂಗಲಕರರ “ಕಮಲಾ” ಎಂಬ ನಡುಕದ ವೆಲ್ಲನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಮಲೆ “ಹೂಂ” ಎಂದು ಮಾರ್ದನಿಗೊಟ್ಟಳು. ಕೂಡಲೇ ಮಂಗಲಕರರು ದೀಪಕ್ಕೆ ಸ್ವಿಚ್ಚು ಹಾಕಿ, ಕಮಲೆಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವಳ ಮಸ್ತಕವರ್ಯಂತವಾಗಿ ನೋಡಿ, ಹೊರಗೆ ಕೇಳಿಸದಂತೆ ಮೆಲ್ಲನಿಯಿಂದ— “ಏನೇ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ? ಏನಾಯಿತು? ತಲೆನೋವು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಗುಡಿಗೆ ಯಾಕೆ ಹೋದಿ?”

ಕಮಲೆ ನಡುಗುವ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಮಂಗಲ ಕರರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ, ಬಾಗಿಲ ಒಳ ಬಂದು ನಿಂತ ಪರದ ನನ್ನು ನೋಡಿ— “ನನ್ನ ಏನು ಕೇಳುತ್ತೀರಿ? ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯವು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು ಕೇಳಿರಿ ಅವನನ್ನೆ!” ಎಂದಳು.

“ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಮ್ಮ ನಿನ್ನ ರಹಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ? ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರ ವಾದ ನಾಲಗೆಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಿಬಿಡು!” ವರದನೆಂದನು.

ಮಂಗಲಕರರು ಮಗನ ಮುಖವನ್ನು ಮಿಕ್ಕಮಿಕ್ಕನೆ ನೋಡಿದರು.

ವರದನೆಂದ. “ಅಪ್ಪಾ! ಇದೆಲ್ಲಾ ನುಲ್ಕು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೋಗುವ ವ್ಯಾಪಾರ. ಯಾಕೆ?—ನಾನು ಬಹಳ ನೀಚ! ಅಧಮ! ನನ್ನ ಮಾತು ನೀನು ನಂಬುತ್ತೀಯೇನು? ಪಕ್ಕೇರಮ್ಮನನ್ನೆ ಕೇಳು.”

ಹೀಗೆಂದು ವರದನು ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು, ಪಕ್ಕೇರಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದು, ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಮಂಗಲ ಕರರು ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳು

ವಂತೆಯೂ ಸೂಚಿಸಿದರು. ವಕ್ರೀರಮ್ಮನು ಹೆದರುತ್ತ ಹೆದರುತ್ತ, ಶೀನಾ ಚಾರಿಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಮಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದದನ್ನೂ, ಬೀಗ ಒಡೆಯಿಸಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿಸಿದುದನ್ನೂ, ಮುಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು. ಅನೇಕರು ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಪಾಪ, ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಅಂಜುತಿರುವ ಮಂಗಳಕರರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶವೇ ಮುಗಿದು ಬಿದ್ದಹಾಗಾಯಿತು!

“ಅಪ್ಪ! ಈಗಾದರೂ ನಂಬುಗೆಯಾಯಿತೇ ಆವೊತ್ತು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು?” ಎಂದು ವರದನೂ ಅವರ ಹೃದಯವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಕೇಳಿದನು.

ಮಂಗಳಕರರು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು “ಆಯ್ಯೋ! ಪಾಪೀಯಸಿ! ಜಾರಿಣಿ!” ಎಂದು ರುದ್ಧಸ್ವರ ದಿಂದ ಚೀರಿ, ನೀರವಳಾಗಿ ನೀರಸಳಾಗಿ ನಿಶ್ತೇಜಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಸುಡುನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಕೈಕಾಲು ನಡುಗಿದಂತಾಗಿ, ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿಕುಳಿತರು

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಯಾರೋ ಬಂದಂತೆ ಬೂಟ್ಟಿನ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿ ಬಂತು “ಹಲೋ! ಗುಡ್‌ನಾಯಿಟ್ ಮಿಸ್ಟರ್ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್!” ಎಂಬೊಂದು ಹೊಸ ಕೊರಳಿನ ಶಬ್ದವೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ರಾಮ ಚಂದ್ರರಾಯರು—“ಗುಡ್‌ನಾಯಿಟ್! ಬನ್ನಿ ಮಿಸ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾವ್! ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದುದೂ ಕೇಳಿಸಿತು

ಕೂಡಲೇ ವರದನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಘನಶರೀರಿಗಳಾದ ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರನ್ನು ಕಂಡು—“ಗುಡ್‌ನಾಯಿಟ್ ಸಾರ್” ಎಂದು ಅಭಿವಂದಿಸಿದನು.

ಪ್ರಸಾದ:— ಗುಡ್‌ನೈಟ್! ತಂದೆಯವರಲ್ಲಿ?

“ಇದ್ದಾರೆ.” ಎಂದು ವರದನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ “ಅಪ್ಪ! ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಬಂದಿದ್ದಾರಲ್ಲ? ನೀನು ಬರಹೇಳಿರುವಿಯೇನು?” ಎಂದನು.

“ನನ್ನ ಕರ್ಮ!” ಎಂದು ಮಂಗಳಕರರು ಹಣೆಯನ್ನು ಬಡೆದು ಕೊಂಡು “ಹೌದು. ನಾನೇ ಬರಹೇಳಿದ್ದೆ. ಆಯ್ಕೊ! ಏನು ಹೇಳಲೇ ಅವರ ಹತ್ತಿರ?” ಎಂದು ಸವಿಸಿಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

“ಒಳ್ಳೇದಾಯಿತಪ್ಪ! ನಾನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಮಾಡಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನೀನೇನೂ ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ ಅಪ್ಪ!”

“ನೀನೇನು ಸರಿಮಾಡುತ್ತೀಯೋ ನನ್ನ ಕರ್ಮ! ನನ್ನ ಕೂನದ ವೆಟ್ಟನ್ನು ನಾನೇ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೋ ಹೇಳೋದು? ಆಯ್ಕೊ!—” ಎಂದು ಮಂಗಳಕರರು ಕಮಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ—“ಛೇ! ವಿರ ಚಿ! ಮಾರಿ! ನಿನ್ನನ್ನು ಏನು ತಾನೇ ಮಾಡಲಿ? ಕೊಚ್ಚಲಿ? ಕೊಲ್ಲಲಿ? ಹುಗಿಯಲಿ?—” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕನಸುಗೊತ್ತು ಮುಸುಕು ಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಬೇರಿಕೊಂಡು ಏಳಲು, ಸರದನ ಅವರ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಡೆದು—“ದುಡುಕಬೇಡವ್ವಾ! ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೇನೇ ಮಾಡುತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯ ಯಾಗೋದು! ಹೊರಗೆ ಬಿಡು ಅಪ್ಪ. ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರೊಡನೆ ಬಿಡು. ನೀನು ಮಾಡತಾಡಿ ಸರಿ ಮಾಡೋಣ” ಎಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಬಿಡು ಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದನು.

ಮಂಗಳಕರರೂ ಸ್ವಲ್ಪಜವಾದ ಮುಸುಕು ಮೂದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಪ್ರಸಾದರಾಯರ ಮಂದನೆಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಕುರ್ಚಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಣ ತಳವಾಳವು ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

“ಕಮಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ—” ಎಂದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪನು, ವೆರ್ಮಾಟೇ ದಾಲಿ ನೊಳಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ವರದನ ಲಘುವತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಮಂಗಳಕರರು ಸಿನೇಮಾ ಮಂದಿರದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ, ಕಮಲಾ ಸುಂದರಿಗೆ ಯಾರೋ ದುಷ್ಟರಿಂದ ಏನೋ ಅಪಾಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದ ಆವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಡೆದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸುಪರಿಚಿತರೇ ಆದ ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರ ಮನೆಯ ತುಂಡು ಬೀದಿಯೂ ಹತ್ತಲು, ಅವರ ಜ್ಞಾಪಕ ಬಂದು, “ರಾಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಈಗಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮನೆಯ

ವರೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಬೇಕಂತೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಈಗ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪನೊಡನೆಯೇ ಹೊರಟು ಬಂದಿದ್ದರು.

ಪ್ರಸಾದ:— ಏನು ವಿಶೇಷ? ಮಿಸ್ಟರ್ ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಾಖ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದಲ್ಲ?

ಮಂಗಲ:— ದೇಹವೇನೋ ಸರಿಯಾಗೇ ಇದೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಅದರೆ ಊಹಿಸಿದಷ್ಟು ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದರೊಳಗೆ ದೇವರು ಕಾಪಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಪ್ರಸಾದ.— ಏನಾಯಿತು?

ಮಂಗಲಕರರು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ—ಏನು ಹೇಳಬಾರದೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ವರದನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಆಗ ವರದನು ಹೀಗೆಂದನು:—

“ತಂದೆಯವರು ತುಂಬಾ ಅಧೀರರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಂದೆ ಬಹಳ ಸರಳ ರೀತಿಯವರೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಬಲ್ಲೀರಿ. ಇವರು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡದೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಂಬಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಶೀನಾಚಾರಿ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಅಡುಗೆಯವನನ್ನು ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಅವನೊಬ್ಬ ಕವೀ-ಕವೀ ಅಂತ ನನ್ನ ತಂದೆ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಹತ್ತುದಿನಗಳ ಕೆಳಗೆ, ತಂದೆಯವರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ—”

ಎನ್ನು ತಿರಲು ಮಂಗಲಕರರು ನಡುವೆ ಬಾಯಿತೆಗೆದು—“ಅದೆಲ್ಲ ಪುರಾಣ ಯಾಕೋ ಹೇಳುತ್ತಿ? ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ ಹೇಳೋದು ಬಿಟ್ಟು?”

ವರದ:— ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಸಂಬಂಧವುಂಟೊಂತ ಇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ ಅಪ್ಪಾ!—ಕೇಳಿ ಸಾರ್! ಅಂದು ಈ ಶೀನಾಚಾರಿ ಗೋಡೆ ಹಾರಿ ಕಮಲಮ್ಮನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದ. ಆಗ ಕಮಲಮ್ಮ ಹೆದರಿ ಕೂಗಿದ್ದು ಕೇಳಿ, ನಾನು ಹೋಗಿ, ತಂದೆಯೊಡನೆ ಹೇಳಿದರೂ, ಇವರು ನಂಬದೆ, ಆ ದುಷ್ಟನಿಗೆ ಇಂಬುಕೊಟ್ಟೇ ಬಂದರು.

ಇವತ್ತು ನನ್ನ ತಂದೆ ಸಿನೇಮಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಕಮಲಮ್ಮನು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಶೀನಾಚಾರಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು, ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎಳೆದೋಡಿ ಹೋಗಿ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಮಲಮ್ಮನೂ ಅವನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೊಕ್ಕಳಂತೆ. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡನಂತೆ! ಅವನೇನೋ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾರೋ ಕಿಲಾಡಿಗಳು ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿರಂತೆ! ಆ ಮೇಲೆ ಕಮಲಮ್ಮನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ, ಜನರು ಗುಂಪುಗೂಡಿದರಂತೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸಿನಿಂದ ಆಗ ತಾನೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಾನೂ ಸಂಶಯ ಪಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸೇವಕಿ ಪಕ್ಕೀರಮ್ಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಹೋಗಿ ಯಾರಿಂದಲೋ ಬೀಗವನ್ನು ಒಡೆಯಿಸಿ, ಕಮಲಮ್ಮನನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಮಾದವು ಜರುಗಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಆ ಶೀನಾಚಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನ್ಯಾಯದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆ,— ಅಲ್ಲವೇ ಅಪ್ಪ? ”

ಮಂಗಳಕರರು ತಲೆಯಾಡಿಸಿ ‘ಹೌದೆ’ಂಬ ಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು.

ಪ್ರಸಾದ.— ಓಹೋ! ಅವನೊಬ್ಬ ಪಕ್ಕಾ ಅಸಾಮಿಯಾಗಿರಬೇಕು! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ ಆತನು ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ”

ಮಂಗಳಲ:— ಅದೇನೂ ಮಾಡಲಾರ. ಮಾಡಿದರೂ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಡಿಯಾನು? ನೋಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಸಾಧುವಿನ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ

ಪ್ರಸಾದ:— ಅವನು ಇರುವುದೆಲ್ಲಿ?

ಮಂಗಳಲ:— ಗಾಂಧೀನಗರದಲ್ಲಿ ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಯ ಖಳಿಯಲ್ಲಿ

ರಾಮಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆಯ ವಾಸದಲ್ಲಿ ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಸಾದ:— ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಾನು ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ವರದ:— ಅವನು ನೆರೆದ ಗುಂಪಿನವರೊಡನೆ—‘ ಕಮಲಮ್ಮನು ನನಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಳು. ಯಾರೋ ಪೋಕರಿಗಳು ಬೇಕಂತ ಬೀಗಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನಂತೆ!

ಪ್ರಸಾದ:— ಅವನು ಬೇಕಾದ್ದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ! ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಯಾರು? ಅದಿರಲಿ, ಪುಸ್ತಕವೆಂದರೆ ಅದಾವ ಪುಸ್ತಕ? ಕಮಲಮ್ಮ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಪುಸ್ತಕವೇಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬೇಕು?

ವರದನು ಫಕ್ಕನೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ—“ ಅದೇನೋ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪಾಪ, ಅವಳು ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ಅವನ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರೆ, ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಹೊರಬೇಕೆ ಹೊರಡುತ್ತೆ.’” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕಮಲೆಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಶೀನುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದ್ದ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಹಾಗೆಂದದ್ದು.

ಆದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ದೃಢತ್ವವಿರುವಂತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪರಾಯರಿಗೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಕೆಂದು ಏನೋ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಸಡಿಲುತನವಾಗಿ, ಅವರ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ವಿಮರ್ಶಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. “ ಇರಲಿ ನೋಡೋಣವೆ” ಎಂದುಕೊಂಡು,—“ ಹಾಗಾದರೆ ಕಮಲಮ್ಮನೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ಈಗ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ ಈಗ ಅವಳು ತುಂಬಾ ಅಧೀರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಮಗೇ ಇಷ್ಟು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು.” ಎಂದು ಮಂಗಳಕರರಂದರು. ಅವರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕಂಪನವು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಕೂಡಲೇ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು—“ ಈಗ ಅವರನ್ನು ಕೇಳುವ

ಆವಶ್ಯಕವೇನಿದೆ? ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ ಘಾತಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ.” ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರ ಪರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಮುಖ್ಯ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಗೊತ್ತಾಯಿತಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಆ ಘಾತುಕ ಶೀನಾಚಾರಿಯನ್ನು ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡಿಯೇನಿದೆ?” ಎಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕಿದನು ವರದ.

“ಒಳ್ಳೆಯದು ನೀವು ಹೇಳಿದ ಕಂಪ್ಲೆಂಟುಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ನಾಳೆ ಕಮಲಮ್ಮನೂ ಹೇಳಬೇಕಾದೀತಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿದೆನು” ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಜೇಬಿಸಿಂದೊಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಂಗಲಕರರ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತ—“ಇದರಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಲೆಂಟು ಬರೆದು ಕೊಡಿರಿ” ಎಂದರು.

ಮಂಗಲಕರರು ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ—ನಡುಕವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನವಟ್ಟರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ—ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು—“ಕಂಪ್ಲೆಂಟು—ಬರೆಯಬೇಕೆ? ಪಾಪ! ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಧಾನಿಸಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ—”

ಪ್ರಸಾದ:— ಏಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತೀರಿ ಮಿಸ್ಟರ್ ಮಂಗಲಕರ್? ಕಾನೂನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆ? ಅಪರಾಧಿಗೆ—ಅದೂ ಇಂತಹ ದುರಾಚಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಕೂಡಲೇ ವರದನೆಂದನು:— ನನ್ನ ತಂದೆಯದು ಬಹಳ ವೃದ್ಧ ಮನಸ್ಸು. ಇನ್ನೂ ಆ ನೀಚನಿಗೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೋ ಏನೋ?

“ಮಂಗಲಕರ ಮಹಾಶಯರು ಸ್ವಯಂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕ್ಷಮಾಗುಣವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವರು” ರಾನುಚಂದ್ರರಾಯರಂದರು.

ಪ್ರಸಾದ:— ನಿಮಗೆ ಆ ಬಗೆಯ ಉತ್ತಮ ಮನಸ್ಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವರೇನು? ನ್ಯಾಯಸೀರದ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಯೇ.

ತೀರುವರು. ಮಿಸ್ಟರ್ ಮಂಗಲಕರ್! ದುರಾತ್ಮನಿಗೆ ತಕ್ಕ ದಂಡನೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಲು ಜಂಕಬಾರದು. ಬರೆಯಿರಿ ನೋಡುವಾ ಕಂಪ್ಲೆಂಟು!

ಮಂಗಲಕರರು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು—“ ಏನೋ ಪಾಪ ಹೋಗಲೀಂತ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಮಾದವೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ? ನಾನೇ ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ, ಬೈದು ನಾಲ್ಕೈಟು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೋದಾಸು ಪಾಪ! ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಪರದೇಶಿ ಹುಡುಗ!”

ಪ್ರಸಾದ:— ಭೇಷ್! ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ! ನೀವು ಬರೆದು ಕೊಡದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, ನಾವಾಗಿಯೇ ಈ ಕೇಸನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮವೂ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಸಂನ್ಯಾಸವೃತ್ತಿ. ಅಬಲೆಯ ಮೇಲಣ ಬಲಾತ್ಕಾರದಂತಹ ಈ ದುರಾತ್ಮಿಕೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ!”

ಮಂಗಲಕರರು ವರದನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರು ಒಡನೆಯೇ ಆ ಸುಪುತ್ರನು—“ ಇಲ್ಲಿ ತಾರಪ್ಪ, ನಾನೇ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಇಸುಗೊಂಡು, ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಈ ಮೊದಲು ಅವನು ಶೀನೂ ಕಮಲೆಯರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾದರಾಯರೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದನೋ, ಅದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ಮಂಗಲಕರರು ನಡುಗುವ ಕೈಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ರುಜುಹಾಕಿದರು. ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೌನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಓದಿನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿ—“ ಸರಿ, ಆದರೆ ಕಮಲಮ್ಮನು ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಗುಡಿಗೆ ಒಯ್ದಳೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಹಾಗಾದರೆ? ನಿಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳೇನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅವೇ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು.”

ಮಂಗಲ:— ಅದು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ

ರಾಮಚಂದ್ರ:— ಆ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಅಷ್ಟೇನೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ‘ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕಮಲಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳೆ’ ಎಂದು ಅವನೇ ಹೇಳುತ್ತಾನಲ್ಲಾ?

ಇದರಿಂದ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವನೇ ತೋರಿಸುವನೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಷ್ಟೆ?

ಪ್ರಸಾದ:— ಪ್ರಕೃತ ಹಾಗೆ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಈಗ ಅವನು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಾದರೂ ಇದ್ದಾನೋ ಅಥವಾ ಫರಾರಿಯೇ ಆದನೋ! ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅವನು ಸಿಕ್ಕಬಹುದೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಊಹೆ?

ಮಂಗಲಕರ್:— ಈಗ ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದು.

ಪ್ರಸಾದ:— ಇರಲಿ, ನಾನು ಈಗಲೇ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಜವಾನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ನಾನು, ಗುಡ್ ನಾಯಿಟ್!

ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಎದ್ದು ಹೊರಡಲನುವಾದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಒಂದೇ ಬಾಯಿಗೆ “ ಗುಡ್ ನೈಟ್ ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

“ ನಾನೂ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ, ಮಿಸ್ಟರ್ ಮಂಗಲಕರ್ತಾಯರೆ! ಏನೂ ಆತಂಕಪಡಬೇಡಿ!” ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೆಂದರು.

ಮಂಗಲಕರರು ಕಡತಂದ ನಗುವಿನಿಂದ—“ ಛೆ! ಛೆ! ಆತಂಕ ಕ್ಕೇನಿದೆ? ಒಳ್ಳೇದು ಗುಡ್ ನಾಯಿಟ್!”

“ ಗುಡ್ ನಾಯಿಟ್!” ಎಂದು ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರೂ ಪ್ರಸಾದರಾಯರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಟರು.

೩೨ “ ಅಯ್ಯೋ! ಮೋಸವಾಯಿತು!”

ಅವರು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಂಗಲಕರರು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಕಮಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಪನಂಬುಗೆಯೂ, ವರದನ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆಯೂ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. “ ಸಿನಿಮಕ್ಕೆ ಬರುವಿಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಕಮಲೆ ತನಗೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿದುದು, ಆ ಶೀನು ವಿನ ಕೂಡ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂದು ಅವರ ಖಾತ್ರಿ. ಅಂದು

ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬಂದ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನರದನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಅವರು ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು—ನರದನದೇನೂ ಕೆಡುಕುತನವಿಲ್ಲವೆಂದು! ಹಾಗೆಂದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಚೀರಾಡಿವರೆ, ತನ್ನ ಮಾರ್ಯಾದೆ ಬೀದಿಗೀಡಾಗುತ್ತದಲ್ಲವೆಂದು ಮುಡುಕುತ್ತಿರುವಾಗ, ಕಡುಜಾಣನಾದ ನರದನು ಮಾರ್ಯಾದೆ ಉಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನವಾಗಿ, ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರೊಡನೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾದರೂ, ನರದನು ಆ ಉವಾಯದ ಹೂಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತಕದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ, “ಕಳ್ಳನ ಚೀಕವು ಹುಳ್ಳಹುಳ್ಳಗೆ” ಎಂಬಂತೆ, ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆಹೇಗೋ ಆಯಿತು. ಕರುಳು ಹಿಚುಕಿದಂತಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹೊಂಚಿಗು. ಇಲ್ಲದುದನ್ನೆಣಿಸಿತು. ನರದನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಆ ವ್ಯಸ್ತಕದ ಮಾತು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೇ, ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಡೆಯುವೆನೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಾಗ, ಎರಡೂ ಕಾಲು ಬೂಡಕ್ಕನೆ ಮುಳ್ಳುಮೊದಗ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು! ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ತವನ್ನೆ ತಿರುತಿರುಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಾಗ ಕರುಳಿನವರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಮುಳ್ಳು ಹತ್ತುವಹಾಗಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಎಲ್ಲಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು ಕರೆದೇ ಮಾತಾಡಿಸುವ ರೇನೋ ಎಂಬ ಭಯ! ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲಾ ಮುಳ್ಳಲ್ಲವೆ? ಕಮಲೆಯನ್ನು ಆಗಲೇ ಕರೆದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ತಾನು ವಿಟಗಾರ ಶೀನುನೊಂದಿಗೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದರೂ ಎಂದಾಳು; ಅಥವಾ ಶೀನುವಿಗೂ ತನಗೂ ಏನೂ ಪಾಪ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಸಾಧಿಸಿಯಾಳು. ಇವರು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಅವಳನ್ನು ತರಬೇತು ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೇ! ಅವಳು ಜಾರಿಣಿಯೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋದರೂ, ಮಾರ್ಯಾದೆಗಾಗಿ ಸತೀಮಣಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಅವಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ನಟಿಸಲು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಅವಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ತಾನೇಕೆ ಅವಸರವಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡೆನೋ ಎಂದು .

ಹಳಹಳಿಸಿಕೊಂಡರು ಆದರೆ ಆಗ ಒಂದೇ ಒಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾತ್ರವೇ ಬಂದಿತ್ತು. ತರುಣಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿ-ಸುಂದರಿಯಾದ ತರುಣಿ, ಅಪರೂಪವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ-ಬಹಳ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದ ವಳಿಗೆ, ಯಾರೋ ದುಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಏನೋ ಅಪಾಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಂದ ತುಂಬಾ ಧೈರ್ಯವೂ ಸಾಹಸವೂ ಉಪಕಾರವೂ ಆದೀತೆಂದೂ ಆಗ ತೋರಿತ್ತು. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಗೇ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಕಮಲೆಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆದ ವ್ಯಭಿಚಾರ! ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ. ಅದಾದರೂ ಅನ್ಯಸಂಬಂಧವೇನಾದರೂ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಒಂದೋ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಾಗಲಿ-ಇಲ್ಲವೇ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಏನಾದರೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಬಿಡಬಹುದಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆಗಳ ಸಿಕ್ಕಾಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಇದಾದರೋ ಆ ಶೀನುವಿನೊಡನೆ-ಯಾರ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇವರು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೋ ಆ ಶೀನುವಿನೊಡನೆಯೇ ಪ್ರಸಂಗ! ತಾನು ಅವನಿಗೆ ಅಕ್ಷರದ್ರೋಹಿಯಾದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸತ್ತಿಯನ್ನೆ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಅವನಿಗೆ ನ್ಯಾಯಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದಾದರೆ, ಮುಂದೆ ಅವನಿಂದ ಅಕ್ಷರ ಸಾಹಾಯ್ಯವಾಗದೆ ಹೋಗುವುದಂತೂ ಹೋಗಲಿ; ಈವರೆಗೆ ಅದುದಕ್ಕೇ ಅವನು ತಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದು, ಮೂಲ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು ಅವನದೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಅವನು ತನ್ನ ಲೇಖಕನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ತಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು ಇದರೆಡೆಯಲ್ಲಿ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ”ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಎದ್ದು ಬರಬಹುದು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಧನಬಲ-ಜನಬಲ ಸಹಾಯಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಿ ಗೆಲ್ಲಬಹುದೆಂಬ ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೂ “ಅಕ್ಷರಾಣಾಂ ಅಕಾರೋಽಸ್ಮಿ” ಎಂಬ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಾಕ್ಯದಂತೆ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ದ್ರೋಹಮಾಡಿದ್ದ ಕಾರಣ, ನಿಜವಾಗಿ ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಮೇಲೆ, ನಡೆಯುವ ವಿಧಾನವೆಲ್ಲಾ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿ, ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ

ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸು-ಕೋರ್ಟು-ವಿಚಾರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹೆಸರು ಬರುತ್ತಲೇ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಮಹಾಪ್ರಚಂಡವಾದ ಜಡಿಸುಳೆ-ಬರುಮಳೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ತುಫಾನಿನ ಭೀತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ, ಕರಾಳವಾದ ಮೇಘದ ಭಾಗವೊಂದು, ಭಯಂಕರ ರೇಪಿಯಿಂದ ದಿಗಂತದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂಚುಹಾಕುವಂತೆ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಪದರುಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂದೇಹವು ಹೊಂಚುಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿತು! ಶೀನುವಿಗೂ ಕಮಲೆಗೂ ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಈ ಬಗೆಯ ವಾವ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದೀತೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಅಕ್ಷರದ್ರೋಹದ ರಹಸ್ಯವು ಕಮಲೆಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದು—ಅವಳ ಮೂಲಕ ಶೀನುವಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದೀತು! ಆದರೆ ಶೀನುವಿನ ವರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಹಾಗಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗಿನವರೆಗೂ ಅವನು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನಲ್ಲ! ನೊನ್ನೆಕೂಡಾ “ತ್ಯಾಗಿ” ಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ! ಆದರೆ ಅವನ ಮೂಲಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವಂತೆ ಕಮಲೆಯು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಅವಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದಾಳೋ— ಅಥವಾ ಆ ವಿಟಗಾರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸುಳ್ಳೇ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೋ! ಆಯ್ಯೋ! ಇದನ್ನು ನೆನೆದರೇ ಮೂರ್ಛೆ ಬರುವಹಾಗಿತ್ತು! ಆದುದರಿಂದ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲು ಹೆದರಿ—“ಭೇ! ಅವೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯೇ ಆದುವು! ಇನ್ನು ಅವನು ತಿರುಗಿಸಿಂತರೂ, ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆ ಜನರ ಬರೆಹವಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಬೇಳೆ ಬೇಯದು!” ಎಂದು ಏನೇನೋ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಎಳೆದೆಳೆದು ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂತಹ ಭೀತಿ ಶಂಕಾತಂಕಗಳ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಮೌನವಾಗಿದ್ದ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ವರದನು “ಅಪ್ಪ!” ಎಂದು ಕರೆದನು.

ಮಂಗಲಕರರು ತಲೆಯೆತ್ತಿ “ಏನಪ್ಪ?” ಎಂದರು.

ವರದ:— ಯೋಚನೆ ಏಕೆ ಅಪ್ಪ? ಉಸಾಯವು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೇನು?

ಮಂಗಲ:— ಸರಿಯೋ ಗರಿಯೋ! ಆದರೆ ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಂಪ್ಲೇಂಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೊಂದರೆಯುಂಟಲ್ಲವ್ವಾ?

ವರದ:— ಅದೇನು ?

ಮಂಗಲ:— ಕಮಲೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವಿತ್ತೆಂದು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದಿ ?

ವರದ:— ಶೀನುವಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಕಮಲಮ್ಮ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು, ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ

ಮಂಗಲ.— ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ ?

ವರದ:— ಅದರಂದೇನಾಯಿತಪ್ಪಾ? ಶೀನಾಚಾರಿ ಯಾಣಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಏನಾದರೂ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಯಾವುದಾದರೂ ಪುಸ್ತಕವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದೀತೆ? ಅಲ್ಲದೆ ಕಮಲಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳೆಂದು ಶೀನುವೇ ಹೇಳುತ್ತಾನಲ್ಲಾ ?

ಮಂಗಲ:— ಹೌದಪ್ಪಾ! ಗುಡಿಗೆ ಹೋದವಳು ಪುಸ್ತಕವೇಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾಳೋ? ಇದಕ್ಕೇನು ಉತ್ತರ ?

ವರದ:— ಇದಕ್ಕೆ ಹೀಗೊಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದರಾಯಿತು. ನಾನು ಗುಡಿಗೆ ಹೊರಟು ಬೀದಿಗೆ ಬರುವಾಗ, ಅಫೀಸು ಜವಾನನು ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನೆಂದೂ, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಡದೆ, ಅದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೇರಾಗಿ ಗುಡಿಗೆ ಹೋದೆನೆಂದೂ ಕಮಲೆ ಹೇಳಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಯಾವುದೆಂದು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದೆನೆಂದೂ ಹೇಳಲಿ.

ಮಂಗಲ:— ಆಯಿತು ಆ ವಾಪಿಷ್ಕ ಜಾಂಣಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ನಾನು ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು! ಅವಳ ಗಂಡನೇ ಆದ ನಾನು! ಆಯೋ! ನನ್ನ ಕರ್ಮವೆ !

ವರದ:— ಮತ್ತೆ ಮಾಡುವುದೇನು ? ನಮ್ಮ ಕಚ್ಚಿಯ ಕೊಳಕನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸದೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ?

ಮಂಗಲ:— ಅವಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಒಪ್ಪಬೇಕಲ್ಲ ? ತಾನು ಆ ಜಾರನೊಂದಿಗೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಸಟ್ಟುಹಿಡಿದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಾ ದೀತು ?

ವರದ:— ಹಾಗೆಂದಾಳೆ? ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೋದರೆ ಏನು ಸುಖ ಪಟ್ಟಾಳಂತ ಹಟಹಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ? ನೀನೇನೂ ಜಂಕಬೇಡವ್ವಾ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಟಹಡಿದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಮಂಗಳ:— ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಸ್ತ್ರೀಬುದ್ಧಿ: ಪ್ರಳಯಂಗತಾ!

ವರದನು ತಂದೆಗೆ ಆದಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು. ಮಂಗಳಕರರು ಉಕ್ಕುಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕೋಪ-ಸಂತಾಪ-ಅಸಹನೀಯತೆಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಮಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದರು.

ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಮಲೆ ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಹೊರಗೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಮುಂತಾವವರು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಲೊಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರವು ನಡೆಯುವುದೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ತಾನು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೇಳಲು ಒಪ್ಪಬೇಕೇ ಬೇಡವೆ? ... ಎಂಬುದನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೇ ತರ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪತಿಯ ನಂಬುಗೆಯೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿರುವುದೆಂದು, ಪತಿಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟ “ಜಾರಿಣಿ—” ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಸಿದರೂ, ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ತನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನ ಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟಾರೆ? ಜಾರಿಣಿಯಾದ ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಾಳಗೊಡಿಸಿಯಾರೆ? ಆದುದರಿಂದ ಪತಿಗೆ ತನ್ನ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧನವು ಯಾವುದಿದೆ? ಯಾವುದೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಡಿದವರು ಶೀನಣ್ಣನಿಗೂ ತನಗೂ ಪಾಪಸಂಬಂಧವಿರುವ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೇ ಆಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೂ ನಡೆದುದು ವಿಷಹೃದಯನಾದ ವರದನಿಂದ. ಮಾಡುವುದೇನು? ಯೋಚನಾಂತದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಿಡುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿತು. “ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾವಿಲ್ಲ.” ಆದರೆ ಆಗ ತನ್ನ ಪತಿ ಶೀನಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಕ್ಷರದ್ರೋಹ ಸಮಾ

ಚಾರವೂ ಬಯಲಾದೀತು. ಆಗ ಪತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅವಮಾನವಾದೀತು. ಆದರೆ ಈ ಅವಮಾನವು ಈಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಎಂದಾದರೂ ಆಗತಕ್ಕುದೇ. ಈಗ ಮಾತ್ರ ತನ್ನಿಂದಾಗಿ ಆಗುವುದರಿಂದ, ಅವರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಬೆಂಕಿಯನ್ನೆ ಕಾರಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಾರು. ಮಾಡಿದರೆ ಮಾಡಲಿ! ಸತ್ಯಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ತನಗೇ ಕೇಡುಂಟಾಗುವುದಾದರೆ ಆಗಲಿ! ಅದು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಫಲವೆಂದು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವೆನು. ಆದರೆ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸತ್ಯಸತ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ತನ್ನ ಹೊಸ ಅಣ್ಣನನ್ನು— ಆ ದೇವಸಮಾನನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಲಾರೆನು. ಈ ಒಗೆಯಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡು, ಧೈರ್ಯವಾಗಿದ್ದೆಳು.

“ ಎಲೆಯೇ ಕಲಂಕಿನಿ!” ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರು ಕಂಪಿತ ಕಂಠದಿಂದ ಕರೆದರು.

ಕಮಲೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿ—“ ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೀರಿ ? ”

“ ನಿನ್ನನ್ನೇ— ಚಾಂಡಾಲಿನಿ!”

“ ನಾನು ಕಲಂಕಿನಿಯಲ್ಲ! ಚಾಂಡಾಲಿನಿಯೂ ಅಲ್ಲ!”

“ ಅಲ್ಲವೇ— ನಾಯಿಯೆ!”

“ ಅಲ್ಲ! ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೀನೆ. ನಾನು ಕಲಂಕಿನಿಯಲ್ಲ! ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ. ತಿರ್ಥರೂಪ ಸಮಾನ ನಾದ ಅಣ್ಣ! ಅಣ್ಣ!”

“ ಅಣ್ಣನಂತೆ! ಅಣ್ಣ!—” ಮಂಗಲಕರರು ಒತ್ತಿಹೇಳಿ “ಆಯಿತು! ಅವನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನೇ ಆಗರಲಿ! ನೀನು ಮಹಾಪತಿವ್ರತಾ ಶಿರೋ ಮಣಿಯೇ ಆಗಿರು! ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆಯೇ ಕಂಪ್ಲೆಂಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಂಪ್ಲೆಂಟಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ನೀನೂ ಹೇಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಅವವಾದಕ್ಕೂ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವನ್ನು ದೇವರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ!”

“ ನೀವು ಏನೋ ನನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ! ಅದು ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದೀತು!”

“ ನನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನಗೇನು? ನೀನಂತೂ

ತತಿವ್ರತೆಯಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿರುವಿಯಲ್ಲ? ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಖವಾಗಿರಗೊಡಿಸಿ,
 ೨ ಮೋಸಗಾರ ಘಾತುಕ ಶೀನುವನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವುದು ನನ್ನ
 ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ ! ”

“ಪೈಶಾಚಕ ಉದ್ದೇಶವಿದು!—ನೀವು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಿರಿ!
 ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಸುಳ್ಳುಮಾತ್ರ ಹೊರಡಲಾರದು! ನಾನು ಸತ್ಯವನ್ನು
 ಕೇಳಿಯೂ ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಖಂಡಿತವಾದ ಸಂಶಯವನ್ನೆ ಪಡುವು
 ರಾದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಿರಿ, ಕೊಲೆಮಾಡಿರಿ! ಸುಳ್ಳು
 ವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡಬೇಡಿರಿ! ”

“ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ! ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಪೋರಿ-ನನಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡು
 ವಯಾ? ಯಾರು ಕೇಳಿದರೂ ನೀನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಹೀಗೆಯೇ
 ಇರಿ!—” ಎಂದು ವರದನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ-ಪ್ರಸಾದರಾಯರೊಡನೆ
 ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟ-ಕಂಪ್ಲೆಂಟು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ-ಆ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ
 ಕೇಳಿ—“ ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳಬೇಕು! ಇದರಿಂದ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಕ್ಷೇಮ
 ವುಂಟು!” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒತ್ತಿಯೊತ್ತಿ ಅಂದರು.

“ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು! ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಸಿ, ನಿರಪ
 ರಾಧಿಯಾದ ಶೀನಣ್ಣನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಉರುಲು ಬಿಗಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂ
 ಟಲ್ಲವೇ? ಆಹಾ! ಇದು ನಿಮ್ಮ ದ್ರೋಹತನದ ಪರಮಾವಧಿಯೆಂದು
 ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ”

“ ಏನೇನಂದಿ?—” ಕಮಲೆಯ ಕಡೇ ಮಾತಿನ ಕೊನೆ, ಬಿಸಿಬಿಸಿ
 ರಾಗಿ ಮಂಗಳಕರಗ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಟ್ಟಿ, ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟ
 ಉದ್ಗಾರವಿದು!

“ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ಹೋದರೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ನಾನು ಶೀನಣ್ಣನನ್ನು
 ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಹಾಕಲಾರೆನು! ಶೀನಣ್ಣನು ನಿರಪರಾಧಿ! ಸತ್ಯದ ಆಧಾರದ
 ಮೇಲೆ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ, ಶೀನಣ್ಣನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ದಂಡನೆಯಾಗಿ
 ರಾರದು! ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿದವನು, ನಿಮ್ಮ
 ವಿಧಾನವಾದ ವರದ! ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ನಿರಪರಾಧಿ ಶೀನಣ್ಣನ

ಮೇಲೆಯೂ ಸೇಡುತೀರಿಸಿ ಕೃಪ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವನೇ ಹೂಡಿದ ಹೂಟವಿದು! ”

“ ಏನೇನು?” ವರದನು ಬಾಗಿಲ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಬೆದರಿಸುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಮಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

ಕಮಲೆ ಕ್ರೋಧಸಂಕಪ್ತಳಾಗಿ—“ ಹೌದು! ನೀನೆ! ವರದಾ! ಘಾತುಕ! ನೀನೆ! ನೀನೇ ಈ ಸಣ್ಣ ವಿಸಯವನ್ನು ಬೇಕಂತ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿರುತ್ತೀ! ಪೋಲೀಸು ಕೇಸಾಗಿ ಕೋರ್ಟು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಪರಿಣಾಮದ ಪಟ್ಟು ಯಾರಿಗೆ ಹೊಡೆ ದೀತೆಂದು ನೀನೇನು ಕಂಡಿರುವಿಯೋ ಮೂರ್ಖಾ!”

ವರದ:—“ ಒಪ್ಪೋ! ಮಾಡಿದ ಪಾಪದ ಮೇಲೆ ಆಡುವ ಬಾಯಿ ನೋಡು! ಆಹಾಹಾ! ಮಹಾಕೋರ್ಟು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವಳು! ನುನೆಗೆ ಬಂದ ಮಾರಿ!—”

“ ಆಯ್ಯೋ! ಕೂಗದಿರೋ ವರದ!—” ಮಂಗಳಕರರು ಚಡಪಡಿ ಸುವ ಹೃದಯದಿಂದ—“ ಕಮಲಾ! ಬೊಗಳುವುದೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೊಗಳಬಿಡು! ವರದನು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಅಂದರೆ ಏನು ಅರ್ಥ?”

ಕಮಲೆ:— ಅನರ್ಥ! ಕೇಳಿರಿ ಹಾಗೆ! ಈಗ ಗುಟ್ಟು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶೀನಣ್ಣನೆಂದರೆ ನನಗೆ ಪರ ಕೇಯನಲ್ಲ. ಅವನೂ ನಾನೂ ಕುಂಜಂಠೀರಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದವರು! ಅವನ ಮನೆ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯಾಗಿತ್ತು.—

ವರದ:— ಓ! ಭಲೆಭಲೆ! ಜೊತೆ ಬಹಳ ಸರಿಯೇ ಸರಿ!

ಮಂಗಳ:— ತಾಳೋ ವರದ!—ಹುಂ ಆ ಮೇಲೆ?—

ಕಮಲೆ:— ಆ ಮೇಲೆ ಶೀನಣ್ಣನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದು ಮೊನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ. ಅವನು ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಾಪಾಡಿದನಲ್ಲಾ, ಆಗಲೇ!

ವರದ:— ಆಹಾ! ಆಹಾ!

ಕಮಲೆ:— ಅನೇಕ ವರ್ಷದಿಂದ ಅಗಲಿದ ಬಾಲ್ಯದ ಗೆಳೆಯ ನೊಡನೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆತುರವುಂಟಾಯಿತು ನನಗೆ! ಈ

ವರದನು ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಗುಟ್ಟುಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲು ನನಗೆ ಅಂಜಿಕೆಯಾಯಿತು. ಮೊನ್ನೆಯೊಮ್ಮೆ ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ಮಾತಾಡಿದಾಗಲೂ, ಈ ವರದನ ಅಡ್ಡಕಣ್ಣು ನೋಡಿ, ಏನೇನೋ ಮಾಡಿದನು! ನಿನುಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಅವನೊಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂತಲೇ, ಈ ದಿನ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸಿನೆಮಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಹಾಗೆಯೇ ನೀವು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ, ನಾನು ಶೀನಣ್ಣನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ಅದು ನನ್ನ ದುರ್ಭವದಿಂದಲೋ-ನಿಮ್ಮ ದುರ್ಭವದಿಂದಲೋ-ಈ ಘಾತುಕ ವರದನ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತೆಂದು ಆಮೇಲೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಈ ವಂಚಕನು ನನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿ, ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಗುಂಪುಸೇರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ, ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು- ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವನಂತೆ ಏನೇನು ಮಾಡಿದನು ನೋಡಿದಿರಾ? ಇವನು ಬೀಗ ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಇದಿರುವನೆಯ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ನೋಡಿದ್ದಾನೆ! ಮಂಗಲ:- ಹೌದೇನೋ ವರದ?

ವರದನು ಪ್ರಸಂಗಾವಧಾನತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು:- "ಹೌದು ಮತ್ತೆ! ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ, ಇವಳು ಮನೆಯಿಂದ ಕಳ್ಳಿಯ ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು-ಶೀನುನಿನ ಕೋಣೆಯ ದಿಕ್ಕಿಗೇ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಲು, ನೀವು ಸಿನೆಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೀರೆಂದೂ, ಕಮಲಮ್ಮ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಾನು ಮೊದಲೇ ಕಣ್ಣಾರೆ-ಇವಳ ಮತ್ತು ಶೀನುನಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೋಡಿರುವೆನಾದ್ದರಿಂದ, ನನಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದು ಶೀನಾಚಾರಿಯ ಕೋಣೆಯ ಬದಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಸಂಶಯವು ಸತ್ಯವಾಯಿತು! ಇಬ್ಬರೂ ಒಳಗೆ ಗುಸುಗುಸು-ಪಿಸುಪಿಸೂ ಅಂತ ಒಳ್ಳೇ ಚಕ್ರಂದದಲ್ಲಿದ್ದರು!"

ಕಮಲೆ:- ಎಲೋ ಪಾಪಿ! ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಕಿತ್ತು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ವರದ:- ಯಾಕೆ ಬಿದ್ದಿತು? ಅಪ್ಪಾ! ಅಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದುದು

ದನ್ನು ನೀನು ನಂಬದೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯಪಟ್ಟಿದ್ದಿ! ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂತಲೇ ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು!

ಮಂಗಳ:— ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಮರ್ಯಾದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲೋ!

ವರದ:— ಮರ್ಯಾದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇ! ನೀನೇಕೆ ಆಪ್ತಾ! ಹೀಗೆ ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇ? ದಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಹಾಳಾಗಿ ಮಣ್ಣು ತಿಂದು! ಕೆಟ್ಟವಳು ಕೆಟ್ಟವಳೇ ಸರಿ!

ಕಮಲೆ ರೋಷಕಷಾಯಿತೆಯಾಗಿ—“ ಮುಚ್ಚು ಬಾಯಿ! ನೀಚ!”

ವರದ:— ಸಾಕುಬಿಡು! ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಏನೋ ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬೇರೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇ! ಆಪ್ತಾ! ಏನೋ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹಾಗತ್ತು! ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಗಯ್ಯಾಳಿ! ಆಪ್ತಾ! ಆ ಘಾತುಕನು ನಿನನ್ನೂ ಡನೆ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರ ವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಲ್ಲದೆ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಪ್ರಸಾದರಾಯರೊಂದಿಗೆ ಪುಸ್ತಕವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತೆಯೋ! ಬರಿಯ ಪುಸ್ತಕ ಗಳು ಮಾತ್ರವೋ ಮತ್ತೆ—

ಎನ್ನು ತಿರಲು, ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಗಳಕರರು—“ ಅಯ್ಯೋ! ಸರ್ವ ನಾಶ! ಸರ್ವನಾಶ!—” ಎಂದು ವಿಕಾರ ಸ್ಪಂದಿಂದ ಕೂಗುತ್ತ ಮಂಚ ದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು! ಮಸಮಸಕಾಗಿ ಕಂಡೂಕಾಣದಂತಿದ್ದ ದುಃಸಂಭವ ಗಳೆಲ್ಲಾ, ಒಮ್ಮೆಗೇ ಸಂಭವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಬೀಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು.

“ಅಪ್ಪ! ಅಪ್ಪ! ಏನಾಯಿತೇನಾಯಿತು” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತ, ವರದನು ಮುಂಬಾಯ್ದು, ತಂದೆಯನ್ನು ಆದರಿಸಿ ತಡವ ಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕಮಲೆಯೂ ಭಯಚಕಿತೆಯಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು.

ಮಂಗಳಕರರು ಮಲಗದಲ್ಲೆ ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು:—“ ಕೇಳೋ! ಕೇಳೋ ವರದಾ ಅವಳನ್ನು! ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಒಯ್ದು ಕೊಟ್ಟಿ

ದ್ವಾಳೋ ಕೇಳು. ನಾನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳೊ! ಕೇಳೋ! ಕೇಳೋ!”

“ ಏನು ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದಿ ರಾಕ್ಷಸೀ ಬೇಗ ಹೇಳ ಸಾಯಿ!” ವರದನು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣುಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ಕಮಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

ಈಗ ಹೇಳಿದರೆ ಅವರು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಬರಿಬಿದ್ದು, ಅನರ್ಥವಾದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಮಲೆ ಮಾತಾಡದೆ ಮೌನವನ್ನು ವಹಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ತಂದೆ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಜಬರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಗಲು, ಹೇಳದೆ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ— “ಹೌದು! ನೀವು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅವನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ!” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಳು!

“ ಅಯ್ಯೋ! ಮೋಸವಾಯಿತು, ಮೋಸವಾಯಿತು! ವರದಾ! ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ಕೀರ್ತಿಯಶಸ್ಸು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಸಿಗೆ ಕಡೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಸರ್ವನಾಶವೇ ಆದೀತು!” ಎಂದು ಮಂಗಳಕರರು ಅರಚುತ್ತಿರಲು, ಕಮಲೆ, “ಏನೂ ಆಗದು! ಶೀನಣ್ಣ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಗೇಡು ಮಾಡುವಂತಹ ಮನುಷ್ಯನೇ ಅಲ್ಲ! ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೂ ಅವನಿಗೂ ಏನಾದರೊಂದು ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡಬಹುದು. ನೀವೀಗ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ಪ್ರೋಲೀಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಂಪ್ಲೆಂಟು ಮುಂದುವರಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ!” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು.

ವರದನು ಕೋಪೋದ್ದೀಪಿತನಾಗಿ—“ ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸೇ ನಿನ್ನ ಕಾನೂನು! ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಸಂಧಿಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳಂತೆ ಮಹಾರಾಯತ್ತಿ! ಅಸ್ವ! ನೀನು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು. ನಾನು ಈಗಲೇ ಆ ಘಾತುತ ಶೀನಾಚಾರಿಯ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನೋಡು!”

ಮಂಗಳಕರ:— ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಹೋಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕೇಸು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಡಪ್ಪಾ! ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯದಿಂದ—

ವರದ:— ಚತುರೋಪಾಯಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇ
ನಪ್ಪ!

ಮಂಗಳಕರ್:— ಯಾವ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕಗಳೆಂದು ಗೊತ್ತಿದೆ
ಯೇನೋ?

ವರದ:— ಅವನ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು
ತಂದರಾಯಿತಷ್ಟೆ?

ಮಂಗಳಕರರು “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ—” ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು
ಹೆಸರು ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು ವರದನು ಅವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು,
ಸಿದ್ದಪ್ಪನನ್ನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ
ಹೋಗಿ, ಅವಸರವಸರದಿಂದ ಉಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪನನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ತೀನುವಿನ ಬಾಡಿಗೆಯ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು.

ಆಗ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡುಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು, ಊರವರಿಗೆಲ್ಲ ಗಾಢವಾದ
ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನಿಶಬ್ದವಾಗಿತ್ತು. ಬೀದಿಯ ದೀವಿಗೆ
ಗಳೂ ಆರಿ ಕತ್ತಲೆಕವಿದಿತ್ತು. ಮಸಮಸಕಾಗಿ ತಾರಿಕಾ ಪ್ರಕಾಶವು
ಮಾತ್ರ ಸರ್ವತೋ ಮುಖವಾಗಿತ್ತು

೩೩. ಬಂಧು ಸಂದರ್ಶನ

“ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಚಲನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಲು ಶೇನಣ್ಣನು
ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬಾರದೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನು,
ವೆರ್ಮಾಟೇ ಹಾಲಿನ ಒಂದನೆಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ
ದಿಂದ ಕಡೆಯತನಕವೂ ಕಾದಿದ್ದು, ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ
ನನ್ನೂ ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಎಷ್ಟು
ಗುಂಪೇ ಶುಂಭಿದ್ದರೂ ಆ ದ್ವಾರಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಟಿಕೇಟನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು
ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ
ಮುಖವೂ, ಮೂಗಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರಕಾಂತಿಯನ್ನು ಉಗಿಯುತ್ತಿರುವ

ವಿದ್ಯಾವಿದೇಶಗಳ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡೇಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಿಚಿತರಾದ ಮಂಗಳಕರರ ಆಕಾರವು ಓಕೇಟೆನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಫರ್ವ್ಯಕ್ಲಾಸಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಹೊಕ್ಕುದನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನು ನಿಂತಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕೊಂಡನು.

ನೊದಲನೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಶೀನಣ್ಣನು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯ ಆಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೋ-ಅಲ್ಲ ನಾಳೆ ಬಂದಾನೋ--ಅಥವಾ ಬರಲಿಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹಿಸುತ್ತಾ, ಚಲಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುವ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಕೃಷ್ಣನು ಧಿಯೇಟೆ ರಿನ ಹೊರಗೇ ಸುಳಿದಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರ ವಾದುದರಿಂದ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಎರಡು ಬೀಡಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಸೇದುತ್ತಾ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹಾಗಿರಲು ಒಬ್ಬ ಆಳು ಬಿರಬಿರನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರ ಪಾಲಕನನ್ನು ಕುರಿತು—“ಅಯ್ಯಾ! ಮಂಗಳಕರರಾಯರು ಆಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ; ಅವರ ಮಗ ಅವರಿಗೆ ಈ ಚೀಟಿಕೊಟ್ಟು ಬೇಗನೆ ಕರ ಕೊಂಡು ಬಾಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಬಹಳ ಜರೂರಿ! ಒಳಗೆ ಹೋಗಲಾ?” ಎಂದು ಅವಸರಪಡಿಸಿದನು. ಆ ಆಳು ಸಿದ್ಧವ್ವನೆಂದು ಓಡುಗಂಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಆತನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮಂಗಳಕರರ ಹೆಸರು ಹೊರಟುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಿವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಗಮನವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ನಿಂತಿದ್ದನು.

“ಸರಿ, ಹೋಗು” ಎಂದು ದ್ವಾರರಕ್ಷಕನು ಸಿದ್ಧವ್ವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಸಿದ್ಧವ್ವನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಫರ್ವ್ಯಕ್ಲಾಸಿನ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು,—“ಮಂಗಳಕರ್ರಾಯರೆ—” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆದು, ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೊರಟನೆಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆ ಮಂಗಳಕರರು ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯ-ಸಿದ್ಧವ್ವರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುದನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿ—
 “ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಶೇಷವೋ ಅದನ್ನೂ ದರೂ ನೋಡಿಬಿಡೋಣ.

ಇನ್ನು ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಧಿಯೇಟರಿಸ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರೆ ಸುಕಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟರವರೆಗೆ ಫಸ್ಟ್‌ರೋ ಒದಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ." ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೂಂಡು ಕೃಷ್ಣನೂ ಮಂಗಳಕರಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ ನೆಂದು ನಾವು ಈಗ ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ

ಕೃಷ್ಣನು ಅವರ ಹಿಂದಿನಲ್ಲಿ ಸಮೀಪಿಸಿಕೊಂಡೇ ಯಾರೋ ದಾರೀ ಹೋಕನ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನ. ಕೃಷ್ಣನು ಕ್ಷುದ ದಿನಗಳ ಕತ್ತಲೆಯು ಪ್ರಕೃತಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳು ದಾರೀಹೋಕ ರಿಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಹಾದೀ ಹೋಕರು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೋಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು ಸ್ಯಾಕಲ್-ಜಟಿಕಾ-ಕಾರ-ಮುಂತಾದ ವಾಹನಗಳೂ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡೆ, ಇದ್ದವು. ಮನೆಗಳೂ ಅಂಗಡಿಗಳೂ ತೆರೆದು ಬೆಳಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ರಾತ್ರಿ ಎಂಟೂವರೆಗಂಟೆ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನು ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡುವ ವರು ಕೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳೆಂದರೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ನೊಡನೆ ಮಂಗಳಕರರು ಕೇಳಿದ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಸಿದ್ಧಪ್ಪನ ಉತ್ತರ, ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರ ಸಮಾಧಾನ ವಾಕ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿ ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕುವು ಮಂಗಳಕರರ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಮಲಮ್ಮ ಎಂಬವಳು ಕಾಣೆಯಾಗಿರುವಳೆಂದೂ, ಮಂಗಳ ಕರರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿರುವರೆಂದೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಮಂಗಳಕರರು ನಿಂತು,—“ಎನಯ್ಯ ರಾಮ ಚಂದ್ರರಾವ್! ವೋಕರಿಗಳ ಕಾಟದ ದಿನವಿದು. ವೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್ ವೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರ ಮನೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲ? ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಯ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಅವರಿಗೂ ಒಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಲೇಸ ಲ್ಲವೆ?” ಎಂದರು. “ಅಂತಾದ್ದೇನೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವೇ ಹೊರತು ದೋಷವಲ್ಲ.” ಎಂದು ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು ಮಂಗಳಕರರು ಪ್ರಸಾದರಾಯರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು.

ಮಂಗಳಕರಾದಿಗಳು ಗೇಟುಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ

ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಕೃಷ್ಣನು ಗೇಟಿನ ಹೊರಗೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲೆ ಎಡ ತಾಕುತ್ತ ಆ ಮನೆಯನ್ನೆ ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮನೆಯಲ್ಲ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ದೀಪವು ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಚಂದ್ರರಾಯರು ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದುದೂ, ಸುಂಗಲಕರರೂ ವರದನೂ ಒಳಗೆ ಹೋದುದೂ, ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದ್ದನು. “ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗ! ಇವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ನಾನೇಕೆ ಬಂದೆನು? ನನಗೇಕೆ ಬೇಕಿತ್ತು ಇವರ ಮನೆಯ ಹಾಳುಹರಟೆಯ ಉಸಾಬರಿ? ನನಗೇನು ಬುದ್ಧಿಗಿದ್ದಿ ಕೆಟ್ಟತೇ?—” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಕೃಷ್ಣನು ಇನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಸಿನಿಮಾ ಥಿಯೇಟರಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಣ್ಣನನ್ನಾದರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸೋಣವೆಂದು, ಎಣಿಸಿದನು.

ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಕಂಬವಿರಲಿಲ್ಲ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಬದೀಪದ ಅಂತರ ಭಾಯಾಪ್ರಕಾಶವು ಮಾತ್ರ ಸಮೀಪದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಸಮಸ ಕಾದ ಆಕಾರ ರೂಪವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಜನಸಂಚಾರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗೊಬ್ಬ ಈಗೊಬ್ಬ ದಾರಿಹೋಕರು ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ಪರಪರನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೆರಡು ಸ್ಯಾಕಲುಗಳೂ ಓಡಿಹೋದುವು ಆಗ ಒಂದು ಬೈರಾಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಅಡ್ಡಪಂಚೆಯನ್ನು ಅರ್ಧ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ತೋರುವ ಅಂಗಿಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದು ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ದಾರಿಹೋಕನ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂತು ನಿಂತು ಎಡತಾಕುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಏನು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ-ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮುಖ ಚಾಚಿ ನೋಡುತ್ತ—“ಯಾರು?” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಳಿತು.

“ನಾನು, ಪರಸ್ಥಳೀಕ” ಎಂದನು ಅಷ್ಟೇ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೃಷ್ಣ.

“ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುವಿರಿ?”

“ಏನಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮವರೊಬ್ಬರ ಮನೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇರಬೇಕು. ಈ ಬೀದಿಯೋ ಬೇರೆ ಬೀದಿಯೋ ಎಂದು—”

“ಯಾರು-ಕೃಷ್ಣ!”

“ಅಣ್ಣ! ಅಣ್ಣ!”

“ ತಮ್ಮ! ಕೃಷ್ಣ !—”

“ ಅಣ್ಣ-ಶೀನಣ್ಣಾ !—”

ಸೂಜಿಯನ್ನು ಸೂಜಿಕಲ್ಲು ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಆ ಸುಹೃದ್ಬಂಧುಗಳ ಎರಡು ದೇಹಗಳೂ, ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಏಕಹೃದಯವಾದಂತಾದುವು.

ಈ ಸುಹೃದ್ರಸದ ಮೊದಲ ಭರವು ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸ್ಥಿಮಿತಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನ ಪಾದವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು—“ ಅಣ್ಣ ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು! ಕ್ಷಮಿಸು—” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಗದ್ದದ ಕಂಠದಿಂದ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಉಕ್ಕಿಸೂಸಿದ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪ ಬಿಂದುಗಳು ಶೀನುವಿನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುವು. ಶೀನುವಿನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ನೀರು ಹರಿಯಿತು. ಅವನು ತುಂಬಿದ ಅಕ್ಕರತೆಯಿಂದ— “ ಏಳೇಳು ಕೃಷ್ಣ ! ಕ್ಷಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನೀನು ಏನು ಮಾಡಿರುತ್ತೀ ?” ಎಂದು ತಮ್ಮನನ್ನು ಹಿಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿ, “ ಕೃಷ್ಣ ! ತಂಗಿ ಗೌರಿ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುವಳೆ ? ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೀ ಎಂದು, ನನಗೆ ಈ ದಿನವೇ ಈಗಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚಿಯೇ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಬಾ, ಅತ್ತ ಹೋಗೋಣ-ಇದು ತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ.—” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅತ್ತ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ, ಮಂಗಳಕರರ ಮನೆಯ ಗೇಟನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು, ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಸಿದ್ದಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಶ್ರುತಪಡಿಸಿದನು. ಅವನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಿಧಾನ, ಸುಂದರಿ ಸಿನೆಮಾ ನಕ್ಷತ್ರವಾದ ಬಗೆ, ರಾಮಾ ಜೋಯಿಸರ ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಮೋಸಗಳು, ಆ ಮೇಲೆ ಮೊನ್ನೆ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರರು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದ ಬಗೆ-ಮುಂತಾದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಶೀನುವಿಗೆ ಖೇದಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

ಹಾಗೆಯೇ ಶೀನುವೂ ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೂ ನೇಳುವನು. ಅವನು ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದ ಬಗೆ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕಮಲೆಯೇ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ-ವರದನ ಪಾಪದೃಷ್ಟಿ, ಕಮಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗಿರುವ ಸೋದರೀ ಪ್ರೇಮ, - ಅವಳಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಅಂದೇ-ಆಗ ತಾನೇ ನಡೆದುಹೋದ ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರ, ಮುಕುಂದರಾಯರ ಸಂಬಂಧದ ಪತ್ರಗಳು ಹೊರಟ ಸೋಜಿಗ-ವರದನಿಂದಾದ ಘಾತುಕನ-ಮುಂತಾದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು.

ಮುಕುಂದರಾಯರ ಪತ್ರವು ಮಂಗಲಕರರ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬಂತು?—ಎಂಬುದು ಈಗ ಅವರಿಂದಿರುವಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಶೀನು ಕಳುಹಿಸಿದ “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” ಯಲ್ಲಿ ಶೀನುವಿನ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಭಿನಯಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೀನುವಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ನಗುವೂ ಬಂತು. ಎಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ ಯೋಗಾಯೋಗವಿದು!

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ದೀರ್ಘ ಸಮಾಚಾರಗಳು ಆ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಾಗ, ಅವರು ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಯನ್ನು ತಲುಪಿ, ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ತಾನೇ ಸಿನೇಮಾದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ, ವೆಂಕೋಬರಾಯರಿಗೆ ಶೀನು ತನ್ನ ಸಹೋದರ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಊಟವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಆ ದಿನ ಕಮಲೆಗೂ ತನಗೂ ಜರುಗಿದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನೂ-ಆಗ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದುದನ್ನೂ, ಕಮಲೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳು ರಹಸ್ಯವಾದುವೆಂಬಂಶವನ್ನೂ, ಆ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳುವೆನೆಂಬುದನ್ನೂ, ಇಂದು ಜರುಗಿದ ಸಂಭವದಿಂದ ತನಗೇನಾದರೂ ಅಪಾಯವಾದರೆ ನಾಳೆ ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನೂ—ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೂ ಶೀನು ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ, ಶೀನುವಿನ ಸುಗುಣಗಳನ್ನು ಅರಿತಿರುವ, ಘನವಂತ ವೆಂಕೋಬರಾಯರಿಂದ, ಸಾದರ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಸಹೋದರರು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಗುಡಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶೀನುವಿನ ಬಾಡಿಗೆಯ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

ಆಗ ಗಂಟೆ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಣ ಮನೆಗುಡಿಸಲು ಗಳಲ್ಲಿರುವವರು ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನೀರವ; ಮರಮಟ್ಟಗಳೂ ನೀರವ; ಅಷ್ಟದಿಕ್ಕುಗಳೂ ನಿಷ್ಪ್ರಕಾಶವಾದ ನೀರವ ರಜನೀಮಯ. ಆ ನೀರವತೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ-ದೂರ ರೈಲುವೇ ಸ್ವೇಶನಿನಲ್ಲಿ ರೈಲಿಂಜನಿನ ಉಸಿರಿನ ಸದ್ದು ಮಾತ್ರ, ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

೩೪. ಪೋಲೀಸರ ಕೈಗೆ !

ಶೀನು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಕಮಲೆ ಆ ದಿನ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ, ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಸಣ್ಣದನಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕಳವಾಗಿ ಹೋದ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು "ಅಕ್ಷರದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಮಂಗಲಕರರ ಗೌರವ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಿ, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆ ಮಾತೃಭಾಷಾ ಘಾತುಕನು ತಲೆಯೆತ್ತಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು, ನೋಡಣ್ಣ ! ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾದ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಬಿಡಬಾರದು !" ಎಂದು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದನು.

ಶೀನು:— ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋಣ ತಮ್ಮ ! ದುಡುಕಬಾರದು. ಅವರು ಒಳ್ಳೇ ಹಣದ ಬಲವಿರುವವರಾದುದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸುವರೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

ಕೃಷ್ಣ:— 'ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ-ನಾನ್ಯತಂ' ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಾದರೆ, ಎಷ್ಟು ಧನಬಲ-ಜನಬಲವಿದ್ದರೂ, ನೋಡೋಣ, ಸುಳ್ಳು ನೋಡನೆ ಹೋರಾಡಿ-ಸತ್ಯವು ಗೆಲ್ಲುತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು.

ಶೀನು:— ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅವಸರಪಡಬಾರದು. ಆದುದು ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ನಾವಾಗಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅವರ ಗೋಚಿಗೆ ಹೋಗದೆ

ಇದ್ದು ನೋಡೋಣ. ಅವರೇ ತಿಳಿದು, ತಪ್ಪನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ' ನ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸುವರೋ ನೋಡೋಣ.

ಕೃಷ್ಣ:— ಅವರು ಇನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ನಿನಗೆ ಕೇಡೇ ಸರಿ! ಅಣ್ಣ! ನೀನು ಹಲವು ತಿಂಗಳು ಅವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದೂ ತಿಳಿಯದ ಅವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಗಳಿ ಗೆಯ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೇ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ! ಪರಮಧೂರ್ತ ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರವದು! ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅವರ ಮರ್ಯಾದೆಯ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಯಂತಿರುವ ಈ ವುಸ್ತುಕಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡ ಬೇಕಣ್ಣ!

ಶೀನು:— ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ! ಆದರೆ ನನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಕಮಲೆಗಾಗಿಯಾದರೂ ಅವಳ ಗಂಡನ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸುವಂತಹ ಉಪಾಯವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದಿ ದ್ದೇನೆ.

ಕೃಷ್ಣ:— ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಆ ಧೂರ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿಯೇ ಇಂದು ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಂದಾಗಿ, ಏನಾದರೊಂದು ಕಸಟೆ ತಂತ್ರದಿಂದ ನಮಗೇ ಮುಳುವು ತಂದಾನು! ನೀನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿಯಲ್ಲಣ್ಣ— ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದನ್ನು? ಅಣ್ಣಾ! ನಾವು ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಈ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದೇ ಮೇಲು ನೋಡು!

ಶೀನು:— ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅಂಜಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸತ್ಯಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ಸುಳ್ಳುಪೊಳ್ಳುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗಬಹುದೆ? “ಬಂದುದೆಲ್ಲಾ ಬರಲಿ, ಗೋವಿಂದನ ದಯೆಯೊಂದಿರಲಿ!”

“ಯಾರೊಳಗೆ?” ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಯಾರದೋ ಕೊರಳು ಕೇಳಿತು.

ಉತ್ತರ ಕ್ಷಣವೇ ಸರಿದಿದ್ದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

“ಯಾರು?—” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯೊಂದಿಗೆ—ಬಂಧುಗಳಬ್ಬರೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರು.

ವರದನು ನಿಂತಿದ್ದನು!

“ಎನು ವರದರಾಯರೆ!—ಇಂತಹ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಶೀನು.

ಒಳಗೆ ಶೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಇರುವನೆಂದು ಅದುವರೆಗೆ ವರದನು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು—ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಭಯಚಕಿತನಾದನು. ಮರುನಿಮಿಷದಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಟತನದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವಾವುದನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ತೋರಲೀಸದೆ ಸಮಾಧಾನ ಸ್ವರದಿಂದ—“ಶೀನಾಚಾರಿ! ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಟ್ಟಿನ ಕೆಲಸವಿತ್ತು; ಇದಾರು ಇನ್ನೊಬ್ಬ?”

ಶೀನು:— ಮತ್ತಾರೂ ಪರಕೀಯನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಖಾಸ ತಮ್ಮ. ನಿಮ್ಮ ರಹಸ್ಯವೇನಿದ್ದರೂ ನೀಶಂಕೆಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೃಷ್ಣ:— ಎನ್ರಿ! ಮೊನ್ನೆ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಿರುವಾಗ ನೀವಲ್ಲವೇನಯ್ಯ ಬಂದದ್ದು?

ವರದ:— ಓ! ನೀನೋ ಅದು? ನಿಮಗೂ ಸುಂದರೀಬಾಯಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಆದು ಅವಳೇ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳಲ್ಲ?

ವರದ:— ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನೇಕೆ ಕೇಳೇನು?

ಕೃಷ್ಣ:— ಅದಿರಲಿ, ಸಾರ್! ಮಹಾಘನಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಂಗಲಕರಾಯರ ಕುಮಾರರೋ ತಾವು?

ವರದ:— ಹೌದು. ಏಕೆ?

ಕೃಷ್ಣ:— ನಮಗೇನೂ ಬೇಡ. ನೀವು ಬಂದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸೋಣಾಗಲಿ!

ವರದ:— ಶ್ರುತಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ! ಆದರೆ ನಿನಗಲ್ಲ! ಶೀನಾಚಾರಿಗೆ! ಶೀನಾಚಾರಿ! ಈ ದಿನ ಕಮಲಾಬಾಯಿಯ

ಕೈಯಿಂದ ನೀನು ಯಾವ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇತ್ತ ಕೊಡು!

ಶೀನು:— ನಿಮಗೇಕೆ ಕೊಡಬೇಕು?

ವರದ:— ಅವು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ನಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಶೀನು:— ಕಮಲಮ್ಮನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ಇಗೋ—ಇಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆ ಅವಳು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು.

ವರದ:— ಅವೇ ಬೇಕಾಗವೆ.

ಕೃಷ್ಣ:— ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ನಡೆಯಿರಿ.

ವರದ:— ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಶೀನಾಚಾರಿ! ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಮಲೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕೇಸ್ ಮಾಡಿಸಿ, ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸೇವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಈಗ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿನಗೇನೂ ಆಗದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಕೃಷ್ಣ:— ನೀವು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡಿರಿ.

ವರದ:— ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರೋ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಅಣ್ಣನೂ ನಾನೂ ಒಂದೆ! ಒಂದೇ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಅಣ್ಣನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಲ್ಲವೇನಣ್ಣ?

ಶೀನು:— ಹೌದು. ಇವೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ನಾನೇ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನೀವು ಕೇಸ್ ಗೇಸ್ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಮಲಮ್ಮನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೇನೂ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸತ್ಯವು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿತು! ನೀವು ಹೋಗಬಹುದು!

ವರದ:— ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆ?

“ಇಲ್ಲ!” ಬಂಧುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗಂದರು.

“ಇಲ್ಲ?—ಸಿದ್ದ!—” ಎಂದು ಕೂಗಿ ವರದನು ಇದಿರನಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಡೆಗೆ ಧುಮುಕಿದನು.

ಕೃಷ್ಣನು ಚಟಕ್ಕನೆ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆಯೆ ಕುಳಿತು, ಬಲಗೈಯನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಮಾಡಿ ದುರುಳನ ಮುಂದೆ ನೀಡಿ, ಹುಬ್ಬುಗಂಟುಹಾಕಿ, ಕಣ್ಣುಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ—“ಜೋಕೆ! ಮೂಗು ಜಜ್ಜಿಹಾಕಿಯೇನು!”

ಶೀನುವೂ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೋಪದಿಂದ—“ದೂರಾತ್ಮ! ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗುವಿಯೋ ಕೂಗಿ ಮಂದಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡಲೋ?”

“ಸಾಕು ಮುಚ್ಚು!—” ಎಂದು ವರದನು ಜಬರಿಸಿ ಎಡಗೈಯ ಮಣೆಗಂಟಿನಿಂದ ಶೀನುವಿನ ಎದೆಯನ್ನು ತಿವಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿದತ್ತ ಎಳೆದನು. ಕೃಷ್ಣನೂ ಸಿದ್ದನೂ ಗುದಮುರಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೂಲೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಶೀನು ಎದ್ದು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲುಜ್ಜುಗಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವರದನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಶೀನುವನ್ನು ದೂಡಿ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು!

“ಆಣ್ಣಾ! ಪುಸ್ತಕ—!” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಕೂಗುತ್ತ, ಸಿದ್ದಪ್ಪನನ್ನು ಬಲದಿಂದ ದೂಡಿಹಾಕಿ, ಹಾರಿಬಂದು ವರದನ ಪುಸ್ತಕದಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ವರದನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಡರಿ ಜಾರಿಸುತ್ತ ಪುಸ್ತಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿರುಗಿದಾಗ, ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಒಳಗಡೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಭಯಂಕರವಾದ ಪೋಲೀಸಿನ ಭವ್ಯವಾದ ಮೂರ್ತಿ ಅಚಲವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ತಂಭೀಭೂತನಾಗಿ ನಿಂತನು!

ಆ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು!

ಫಕ್ಕನೆ ಪೋಲೀಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪನೂ ಸ್ತಬ್ಧನಾದನು.

“ಎನಿಮೆ ಗಲಾಟೆ?”—ಶಾಂತಗಂಭೀರ ವಾಣಿಯಿಂದ ಪೋಲೀಸನು ಕೇಳಿದನು.

ವರದನು ಪ್ರಸಂಗಾವಧಾನತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು,—“ಮತ್ತೇ ನಿಲ್ಲ ಜಮಾದಾರ್! ಶೀನಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕಳ್ಳನು ನನ್ನ ತಂದೆ ಮಂಗಳ್ಳು ರಾಯರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಅವುಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಪಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು.”

ಪೋಲೀಸನು ಸದರ್ಪಿತನಾಗಿ—“ಶೀನಾಚಾರಿ ಎಂದರೆ ಯಾರು?”
ಶೀನು— ನಾನೆ!

ಪೋಲೀಸ್:— ಪುಸ್ತಕಗಳು ಎಲ್ಲಿವೆ?

ವರದ:— ಅದೋ, ಶೀನಾಚಾರಿಯ ತಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ!

ಕೃಷ್ಣ:— ಇವು ಅಪಹರಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲ! ನನ್ನ ಆಣ್ವನೇ ಬರೆದ ಅವನ ಸ್ವಂತ ಪುಸ್ತಕಗಳು.

ವರದ:— ಆಲ್ಲಲ್ಲ! ನನ್ನ ತಂದೆ ಇವನಿಂದ ಬರಿಸಿದ್ದು!

ಪೋಲೀಸ್:— ಈ ತಕರಾರು ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡ! ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇತ್ತ ಕೊಡಿರಿ ನೋಡೋಣ!

ವರದ:— ಕೃಷ್ಣ! ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ?

ಕೃಷ್ಣ:— ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಕೊಡಬೇಕು? ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರಲಿ!

ಪೋಲೀಸ್:— ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕವೆಂದು ನೀವು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ; ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕವೆಂದು ಇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ! ಈ ತಕರಾರು ಅಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಲಿ! ಕೊಡಿರಿತ್ತ ಪುಸ್ತಕ ನನ್ನ ಕೈಗೆ! ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ! ಏನೂ ಸಂದೇಹ ಬೇಡ!

ಕೃಷ್ಣ:— ಆಣ್ಣಾ! ಕೊಡಲಿ?

ಶೀನು:— ಕೊಡು ಕೃಷ್ಣ! ಸತ್ಯವೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೀತು?

ಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಅದರೊಂದಿಗಿದ್ದ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಆ ಪೋಲೀಸನ ವಶಮಾಡಿದನು.

ಅನಂತರ ಪೋಲೀಸನು— ಶೀನಾಚಾರಿಗಳೆ! ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರ ಆಜ್ಞೆ. ವಾರಂಟೂ ಇದೆ.

ಹೀಗೆಂದು 'ಹೆಂಗುಸಿನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿದ ನಿಮಿತ್ತ' ವಾಗಿರುವ ವಾರಂಟನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಬೇಡಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದನು.

ಕೃಷ್ಣ:— ಅಣ್ಣಾ! ಇದೇನು ವಿಸತ್ತು ಬಂತಲ್ಲಾ!

ಶೀನು:— ಹೆದರದಿರು ಕೃಷ್ಣ! ಹೀಗೇನಾದರೂ ಬರುವುದೆಂದು ಮಾಡಿಯೇ ಇದ್ದೆ. ಆಗಲಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ! ಜಮಾದಾರ್ ಸಾಬ್! ಬೇಡೀಗೇಡೀ ಅನಾವಶ್ಯಕ!

ಪೋಲೀಸ್:— ಕಾನೂನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು ನೋಡಿ! ಚಾಚಿರಿ ಕೈಯನ್ನು!

ಶೀನು ಕೈಚಾಚಿದನು. ಪೋಲೀಸನು ಬೇಡಿಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತು. ಆದರೆ ಶೀನುವಿಗೇನೂ ದುಃಖವಾದಂತಿರಲಿಲ್ಲ —“ ಕೃಷ್ಣ! ಚಿಂತಿಸಬೇಡ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ, ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ವೆಂಕೋಬರಾಯರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಡೆದು ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳು, ಮುಂದೆ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ; ಸತ್ಯವಿದೆ!” ಎಂದ.

ಕೃಷ್ಣ:— ಅದು ಸರಿ ಅಣ್ಣಾ! ನಾನು ಬಲುಬಲು ಪೇಚಾಡಿ ಇಂದೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಸಂಧಿಸಿ, ಅಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಗಲ ಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತೇನೆ! ಅವ್ವೆ!

ಶೀನು:— ಸಂಧಿಸಿ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಮಯವನ್ನು ದೇವರು ಕರುಣಿಸಿದನಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ವ್ಯಸನಪಡಲೇಬೇಕಿತ್ತು!

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವರದನು ಜೇಬಿನಿಂದ, ಒಂದು ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿಯ ನೋಟನ್ನು, ಅರ್ಧಭಾಗ ತೆಗೆದು ಆ ಪೋಲೀಸನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ —“ಪೋಲೀಸ್ ಸಾಬ್! ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ನಿಮಗೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಇತ್ತ ಕೊಡು! ನಿನಗೆ—”

“ಖಬರ್ದಾರ್! ನಿನ್ನನ್ನೂ ಆರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನೀನು ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು— ಈ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಲಠಿಮನುಷ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತೀ! ನೀನು ಮಂಗಳಕರ್ತ್ರಯರ ಮಗ ತಾನೆ? ಅಂತೆಯೇ

ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಿ ಎಂದು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಿಡುತ್ತೇವೆ! ನಿನ್ನೊಂದಿಗ ನಾದ ಈ ಲಠಿ ಆಳು ಯಾರು?

ವರದ:— ಕೋಪ ಮಾಡಬೇಡವ್ವಾ ನಮ್ಮನೇ ಸೇವಕ.

ಪೋಲೀಸ್:— ಸರಿ. ನಿನ್ನ ವಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗು. ನಾಳೆ ಸಮ್ಮನ್ಸ್ ಬರುವಾಗ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಜೋಕೆ!

ವರದನು ಮತ್ತೇನೂ ಮಾಡಲಾರದವನಾಗಿ ಮುಖ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸಿದ್ದಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಹೊರಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪೋಲೀಸನು ನಿಂತಿದ್ದನು. ಮೊದಲನೆಯ ವನು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಣಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಎರಡನೆಯವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಶೀನುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಅಗಲಿರಲಾರದೆ, ಬಾಗಿಲಿನ ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಹೊರಟನು. ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅಕ್ಕವಕ್ಕದ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ನಾಲವಾರು ಜನರೂ ತೆರಳಿದರು.

೩೫. ಇನ್ನೇನುವಾಯ?

ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಆ ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸರು, ಮೊದಲು ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಶೀನುವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಅವನು ತನ್ನ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ವರದನು ಬಲವಂತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದೈವಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುನಿಂತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕೈಗೆ ಬಂದುದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಾರದಂತಾಗಿ ವರದನು ಕೈಸುಟ್ಟುಕೊಂಡವಂತೆ ಕ್ಷುಣ್ಣನಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು ಅವನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂಗಳಕರರು, ಗಾಬರಿಯಿಂದ—“ಎನಾಯಿತೋ? ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಚೀರಿದರು.

ತಾಮಸಿಯಾದ ವರದನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಾಲು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ—
“ಪುಸ್ತಕ! ಪುಸ್ತಕ! ಪುಸ್ತಕ! ಯಾಕೆ ಬೇಕಿತ್ತು ನಿನಗೆ ಆ ಅಡುಗೆ

ಆಚಾರಿಯ ಎಂಜಲು ತಿನ್ನುವ ಕೆಲಸ? ಛಿ! ಛಿ! ಈಗ ತಿನ್ನು ಅದರ ಫಲವನ್ನು!”

ಮಂಗಳಕರರು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹೊರಳುತ್ತ, ಬಳಕ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ತಲೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, — “ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಮಗನೆ! ನೀನೂ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಡವೋ ಅಪ್ಪ! ಏನಾಯಿತೆಂದಾದರೂ ಹೇಳಿಪ್ಪಾ! ಅಷ್ಟು ಜೋರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೋದಿಯಲ್ಲಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ! ಏನಾಯಿತೋ?”

ವರದ:— ಹೌದು! ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಬ್ಬನೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ತಂದೇಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನಿಗಿಂತ ಜೋರಿನವನಾದ ಅವನ ತಮ್ಮನೆಂಬೊಬ್ಬನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಅಲ್ಲಿ!—

ಮಂಗಳ:— ತಮ್ಮನೆ? ಹಾ! ಮೋಸವೇ ಆಯಿತಪ್ಪಾ! ಆಯಿತು!

ವರದ:— ಆದರೂ ನಾನು ಬಿಡದೆ ಅವನನ್ನು ಒದ್ದುಹಾಕಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು!

ಮಂಗಳ:— ಏನಾಯಿತು?

ವರದ:— ನೀನು ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರನ್ನು ಬರಹೇಳಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಯಿತು? ಅವರೊಡನೆ ನಾವು ಕೊಟ್ಟ ಕಂಪ್ಲೆಂಟಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಆ ಶೀನಾಚಾರಿಯನ್ನು ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸರು ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ!

ಮಂಗಳ:— ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ!

ವರದ:— ನಾನು ಲಂಚದ ಆಶೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನೆ ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಬೆದರಿಸಿದ ಆ ಪೋಲೀಸ! ಈಗ ನಾನೂ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಗಿದೆ ಗೊತ್ತೋ?

ಮಂಗಳ:— ಹಾ! ನೀನು ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಾಗಿ ಜಗಳ ಮಾಡಿದ್ದು ಆ ಪೋಲೀಸರು ನೋಡಿದರೋ?

ವರದ:— ನೋಡದೆ ಮತ್ತೆ?

ಮಂಗಳ:— ಹಾ! ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದು ?

ಮಂಗಳಕರರು ನಿರಾಧಾರರಾದವರ ಹಾಗೆ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಒರಗಿ ದರು. ವರದನು ಕಮಲೆಯ ಮೇಲೆಯೂ, ಪೋಲೀಸರ ಮೇಲೆಯೂ, ಶೀನುವಿನ ಮೇಲೆಯೂ, ತಂದೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ಇದ್ದ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಏಕ ಮುಖವಾಗಿ ತಂದೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತ, ಕಾಲನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕೂಗಾಡುವವನ ಹಾಗೆ,—“ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಡ್ಡೆ! ನಿಡ್ಡೆ! ನನಗೊಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು, ನೀನು ಅವನ ಪುಸ್ತಕ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಪಹಾರ ಮಾಡಿ ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುತ್ತೀ ಅಂತ? ಏನೋ ಹೆಂಗುಸಿನ ಸಂಬಂಧದ ಒಂದೇ ಕೇಸು, ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಪಾರಾಗೋಣಾಂತ ನಾನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಈ ಎಂಜಲು ತಿನ್ನುವ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದಾಗಿ ಸಿಕ್ಕು ಸಿಕ್ಕಾದ ಇಂದ್ರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದೆ! ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದೇನು ಮಣ್ಣು? ಕೊಟ್ಟು ಕಂಪ್ಲೆಂಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಧಿ ಸಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಮಾರ್ಗವಿದೆಯೆ? ಹೆಂಗುಸಿನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಎಂಬ ಕೇಸು ನಿರ್ಬಲವಾಗಿ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹಕ್ಕು ಸ್ವಾಧೀನತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೇಸಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವಂತಾಯಿತು! ಛೀ! ಯಾಕೆ ಬೇಕಿತ್ತಪ್ಪಾ ನಿನಗೆ ಈ ಪೀಕಲಾಟದ ವ್ಯವಹಾರ? ಧೂ! ಧೂ!—” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಮಂಗಳಕರರು ಆತ್ಮಸ್ವರದಿಂದ—“ಅಯ್ಯೋ! ಮಗನೇ! ವರದಾ! ನೀನೂ ನನ್ನನ್ನೆ ಬಯ್ಯರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿಯೋ ಇನ್ನು? ಹುಡುಕಪ್ಪಾ ಇನ್ನೂ ಏನಾದರೊಂದು ಉಪಾಯ? ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಕಮಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೇನಾದರೂ—”

“ಹೌದೊದು! ಒಂದು ಸುಳ್ಳು ಮುಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ- ಛೀ ಛೀ— ಒಟ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸುಳ್ಳಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ! ನನಗೆ ಒಂದೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ! ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೋ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮ! ಇದಿಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಮಾರಿಯಾದ ಈ ಕಮಲ!”

“ಇದಿಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿದ್ದು ಕಾಳಸರ್ಪದಂತಹ ವರದ!” ಕಮಲೆಯೆಂದಳು.

“ ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಬೇಡಿರೋ!”

“ ಏನಾದರೂ ಹೊಡಕೊಳ್ಳಿರಿ ತಲೇತಲೆ!” ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಧಡಧಡನೆ ಕಾಲನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿಕೊಂಡು, ವರದನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಧಮ್ಮನೆ ಬಿದ್ದನು.

ಮಂಗಳಕರರೂ ತಮ್ಮ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರಾ ತಂದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಕನಸು-ನೆನಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆಗಾಗ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಯಿತು; ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೂ ಆಯಿತು; ಅಪರಾಹ್ನಕ್ಕೂ ತಿರುಗಿತು. ಮಂಗಳಕರರು ಬಹಳ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಮುಖವು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟುಹೋಗಿತ್ತು. ಯೋಚನೆಯಿಂದ ತಲೆಬಿಸಿಯಾಗಿ ಶಾಲಿಯೆದ್ದಿತ್ತು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕುಂದಿಹೋದವರಂತೆ, ಮಂಚದ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಏಳುವರು; ಕೋಣೆಯೊಳಗೇ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡುವರು; ಈಜೀಚೇಯರಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವರು ಮತ್ತೆ ಏಳುವರು. ಆಗೊಮ್ಮೆ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ಬಂದಾಗ, ತನಗೇನೂ ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲ-ತಲೆಶಾಲಿ, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬೇಕು — ಎಂದೇನೋ ನೆನಸಿ ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಕಮಲೆಯೊಮ್ಮೆ ಅವರಿಗೆ ಸವಾಧಾನಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ—“ ಆದದ್ದು ಆಗಿ ಹೋಯಿತು! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ನ ಸತ್ಯವಾದ ಹೆಸರಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದ ಜರುಗಿದಂತೆ ತೋರಿಸಿ, ‘ಅಮೃತ ಭೂಜ’ದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೆ? ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ?—” ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು, ಮಂಗಳಕರರು ಕಡುಗೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬಿದ್ದು—
“ ಸಾಕು ನಿನ್ನ ಹಿತಚಿಂತನೆಯ ವೇಷ! ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಈಗ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಬರುವಿಯಾ? ನೀನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದಿರಿಗೆ ಬರಬೇಡ! ದೂರ ಹೋಗು!” ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಕಮಲೆ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಕಮಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿಸಿದರೂ ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ನೌಕರರಿದ್ದು ಒಂದೊಂದು ವುಸ್ತುಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಮೊದಲು, ತಾನು ಇಂತಹ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವೆನೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ಪಬ್ಲಿಷ್ ಮಾಡಿಸಲು ಅನುಜ್ಞೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ-ಮುಂತಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈಗ 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ' ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾದರೆ ಅವರು ಸರಕಾರವನ್ನೇ ಮೋಸಪಡಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತೆ. ಅದರ ಫಲವು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ, ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಅವನು ಭವಿಷ್ಯ ಭಯಂಕರವಾದ ಅವಮಾನದಲ್ಲೇ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು. ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಅವರ ಕಲ್ಲು ಮನಸ್ಸು-ಹೀಗೊಂದು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಲಾರಂಭ ಮಾಡಿತು! ತೀನು ತನ್ನ ಲೇಖಕನಾಗಿದ್ದೆನು. ತಾನು ಕುಳಿತು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರಲು ಅವನು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಅದುದರಿಂದ ಆ ಅಕ್ಷರಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವನದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಗ್ರಂಥವು ತನ್ನದೇ! " ವಿಧಿಯ ಬಲೆ " ಕೂಡಾ ತಾನೇ ಹೇಳಿ ಬರೆಯಿಸಿದುದು. ಅದನ್ನು ಅವನು ಅಪಹರಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಿನಿಮಾ ಮಂಡಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ತಾನು ಅವನಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿದ ' ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ' ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಮಲೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ, ಆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು, ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ? ಈ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗಿ, ಮಂಗಳಕರರ ಆಫೀಸಿನ ಕಾಗದಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ! ಆದರೆ ' ಕಾರುಣ್ಯ ' ಮೂರ್ತಿ ' ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿ-ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಗದದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತೀನುವಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಪರಿಚಯವಾದುದು ಎಲ್ಲಾ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಾತು. ತೀನು ' ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ' ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಆ ವುಸ್ತುಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಾರೀಕನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ! ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಮೂಲಪ್ರತಿ

ಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ತಂದುದು, 'ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ'ಯ ರಾಘವರಾಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಾಘವರಾಯರೂ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಶೀನು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅವನು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ವರ್ಷಮಾತ್ರವೇ ಆಯಿತೆಂದೂ, ಅವನಿಗೂ ಅವತಿಗೂ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದ ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರು ಬಲ್ಲರು. ಅಂತೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿ ಜೀವ ದಿಂದಿರುವುದು ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ! ಅಲ್ಲದೆ ಹೇಳುತ್ತ ಬರೆಯಿಸಿ ದುದೆಂದರೆ, ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬರೆಯಿಸುವುದೆಂದರೆ-ಏನೂ ವಿಶ್ವಾಸಿ ಕವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಬರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸುವುದಾದರೆ ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕ ನಿಂದ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಶೀನು ಬರೆದ ರೀತಿಯ ಶೈಲಿ-ವಾಕ್ಸರಣಿ-ಭಾಷಾವಿಧಾನಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಬಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಸಾಧಿಸಲು ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಅಪ್ಪ-ಎಂದು ಸಾಧಿಸಲೆತ್ತಿಸುವಂತೆ ಅಸಹ್ಯವೂ ಅಸಾಧ್ಯವೂ ಅವಮಾನಕಾರಕವೂ ಎಂದು ವಿಚಾರಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಯಿತು! ಯಾವ ದಂಡಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ನ್ಯಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಇಂತಹ ಚೋದ್ಯವಾದ ಅಪರಾಧದ ಹೆಸರು ಬಂದಿದ್ದೀತೇ? ಇದನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸಲು ತಕ್ಕ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಾದರೂ ದೊರೆತಾರೇ? ಅದಕ್ಕಿಂತಲೇ ಮಂಗಲಕರರು ಶೀನುವಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕೈಬರೆ ಹದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡರಲ್ಲದೆ, ಅಷ್ಟು ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ "ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ"ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಕಸಿದಿದ್ದರು. ಅವೆಲ್ಲಾ ದೈವಲೀಲೆಯ ಹಾಗೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಡೆಗೇ ತಿರುಗಿ ಹೋದುವಲ್ಲ! ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೇನುಸಾಯ? ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಲಂಚವನ್ನಾದರೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ವೋಲೀಸರ ಕೈವಶ ವಾದ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಬಿಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಈವರೆ ಗಣ ಕೀರ್ತಿಕಾರ್ಯಗಳಾದರೂ ದಕ್ಕಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೇಗೆ?—

ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ, ಕೇಳುವುದು ಹೇಗೆ?— ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ತಲೆಶೂಲಿ ಅಸಯನೀಯವಾಯಿತು! “ಹಾ! ದೇವ!” ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನರಳಿದರು! ಆಹಾ! ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಡಬೇಕಿತ್ತು! ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿಯಬೇಕಿತ್ತು! ಮೂರ್ಛೆಬರಬೇಕಿತ್ತು! ಅಧವಾ ಸ್ವಗತಿ ಲಕ್ಷಣ ಸೂಚಕವಾದ ಸಶ್ಚಾತ್ಮಾಪವಾದರೂ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು! ಇಲ್ಲ! ಬಲುಗಟ್ಟಿ ಮಂಡೆಯ ಮಂಗಲಕರರಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಪೆಟ್ಟುಗಳು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ! ಉಸಾಯಾಸ್ಪೇಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ!—ಆಗಲೇ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗಿ ಅಪರಾಹ್ನವಾಗಿತ್ತು!

೩೬. ಮರ್ಮಾಹತ-ಪತನ!

ಆಗ, “ ಪಿ. ಎಂ. ಮಂಗಲಕರ್, ಅವರ ಮನೆ ಇದು ತಾನೆ? ” ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಕಂಠದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದು ಮಂಗಲಕರರ ಕಿವಿಗೇ ಬಿತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪನು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು:—

“ ಹೌದು, ಇದೇರಿ ”

ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿ:— ಅವರ ಮಗ ವರದರಾಯರಿದ್ದಾರೋ ?

ಸಿದ್ಧ:— ಇದ್ದಾರಿ. ಮಲಗ್ಯಾರ

ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿ:— ಎಲ್ಲಿ?

ಸಿದ್ಧ:— ಆ ಕೋಣೇಲಿ ಕರೀಲಾರೀ ?

ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿ:— ಬೇಡ ಬೇಡ. ನಾನೇ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತೇನೆ.—

ಈ ಕಡೆಯ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಂಗಲಕರರು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ವಿಲಕ್ಷಣ ರೀತಿಯ ನಾಗರಿಕ ಭೂಷಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೃತಳೂ, ಸ್ಥೂಲ ವಿಕಟಾಕಾರಿಯೂ ಕೃಷ್ಣಕರಾಳಿಯೂ ಆದ ಯುವತಿ, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಪಾಂಡಿನ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ಗೇಟಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೂ—ಅಲ್ಲದೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಹಲವು ಮಂದಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತ ಆ ವ್ಯಂಗ್ಯ ನಾರೀಮೂರ್ತಿಯನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಅವಳು ವರದನು ಮಲಗಿದ್ದ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ

ಮಂಗಲಕರರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅಡ್ಡನಿಂತು,—“ಯಾರು ನೀನು?” ಎಂದು ದರ್ಫದಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

ಯುವತಿ ತಟಕೃನೆ ಕೈಯನ್ನು ಮುಗಿದು— ನನುಸ್ತೆ! ತಾವೇ ಮಂಗಲಕರ್ರಾಯರೋ?

ಮಂಗಲ:— ಹೌದು. ಯಾಕೆ?

ಯುವತಿ:— ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ನಿಮಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನೀವು ಕೇಳಿರಬಹುದು. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಕಳೇ ಆಗುವವಳಿದ್ದೇನೆ. ವರದರಾಯರು ನನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಮಗೆ ಹೇಳಿರಬಹುದು. ನಾನೇ ನೋಡೀ-ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯೆಂದರೆ!

ಮಂಗಲಕರರು ಚಕಿತರಾದರು! ಅವರ ಬೇಯುವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಉರಿ ಎದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವರದನು ಎದ್ದು ಬಂದು, ಭಯಾಶ್ಚರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು,—“ಬಾ! ಸುಂದರೀಬಾಯಿ! ಕುಳಿತುಕೊ.” ಎಂದು ಕೋಣೆಯೊಳಗಣ ಕುರ್ಚಿಯೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ಮಂಗಲಕರರು ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿಕೊಂಡು “ಯಾರಿವಳಿ”ಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ವರದನು ಅಪ್ಪನ ಬದಿಗೆ ಸರಿದು ಸಿಸುಸ್ಪರದಿಂದ—“ಅಪ್ಪ! ನೀನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿರು. ಇವಳೇ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನರ್ತಕಿ! ನಾನೊಂದು ಬಿಜಿನೆಸ್‌ಗೆ ಇಳಿದಿರುವೆನೆಂದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ?—ಎಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ ಇವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಹೇಳ್ತೇನೆ—” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಕರೆದು, ಹೋಟೆಲ್ಲಿನಿಂದ ಎರಡು ಕಪ್ ಟೀ ತರುವಂತೆ ಆಣತಿ ಕೊಟ್ಟುಟ್ಟಿ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಜನಗುಂಪಿಗೆ ಎರಡು ಗದರಿಕೆ ಹಾಕಿ ಚದರಿಸಿ, ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

“ಎನು?—ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ?”

“ ಏನಿಲ್ಲ. ಪರಿಚಯಸ್ಥರಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದಿದ್ದು ಬೇಜಾರಾಗಿ ಹೋಯಿತು ನೀವು ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತೀನೆಂತ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವರು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ! ಅದುದರಿಂದಲೇ ಮನೆಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಬರಬಾರದೆ? ”

“ ಓ! ಅದಕ್ಕೇನು ಬಿಡು? ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಸರವಸರವಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿದ್ದುದರಿಂದ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಫೋಂಡೂರಾವ್ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನಷ್ಟೆ? ”

“ ಓಹೋ! ಅದಕ್ಕೇನೂ ಮೋಸವಿಲ್ಲ. ಅದಿರಲಿ, ಪ್ರಿಯವರದನ್! ನೀವು ಆ ವಿಷಯ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದೀರಷ್ಟೆ? ”

“ ಯಾವ ವಿಷಯ? ”

“ ಅದೇ—ನನ್ನ ನೀವು ಮದುವೇ—! ”

“ ಶ್ಯಾ! ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡು! ಅದನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬೇಕಷ್ಟೆ. ”

“ ಅದೇನು? ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯೇನು? ನೀವು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದೀರಿ—ಎಂತಲೇ ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ! ”

“ ದುಡುಕಚಾರದು ಸುಂದರೀಬಾಯಿ! ನಾಡದಿನ ನಾಟ್ಯಪಾರ್ಟಿ ಮುಗಿದು ಹೋಗಲಿ. ಆ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ. ”

“ ಉಹುಂ! ಅದಾಗದು ”

“ ಮತ್ತೆ? ”

“ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯ ಈಗಲೇ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಗಬೇಕು. ಈಗಲೇ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಕೇಳಿ ನಿಮ್ಮ ಖಂಡಿತಾ ಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೇನೇ ನಾನು ನಾಡದು ಪಾರ್ಟಿಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಯೇನು! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಈಗಲೇ ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ! ”

“ ಹೀಗೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ? ನಾನು ಇನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಕೂಲಂಕಷ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನೀನು ಯಾರು—ಎನು ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲಾ

ನೀನು ಹೇಳಿರುವಿಯಾ ? ಆದೆಲ್ಲಾ ನಾನೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ, ನೀನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿ,-”

“ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಉದ್ದು ದ್ದ ವಿಚಾರವೇನೂ ಇಲ್ಲ ನನ್ನದು. ಕೇಳಿ, ನಾನು ಈಗಣಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದೇನಂತ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಿಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗಂಡ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ!—”

“ಹ! ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಒಬ್ಬ ಬೇರೆ ಇದ್ದಾನೆಯೆ ? ”

“ಇದ್ದಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಬಹಳ ಉಸಾಯದಿಂದ ನನಗೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮುಖ ಹೇಗುಂಟಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗಂಡ ಮದುವೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು-ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಓಡಿಹೋದ. ನಾನೀಗ ಹೀಗಿದ್ದೇನೆ ನೋಡಿರಿ ! ”

“ ಓಹೋ ! ”

“ ಹೌದು. ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ವರದನ್ ? ನನಗೆ ಮೊದಲೊಂದು ಮದುವೆಯಾಯಿತಂತ ಅಸಮಾಧಾನವುಂಟೇನು ನಿಮಗೆ ? ”

“ ಛೇ! ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ ! ”

“ ನೋಡಿ! ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗಂಡುಸರೊಂದಿಗೆ ಆ್ಯಕ್ಟಿವ್ ಮಾಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ! ನಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಇಷ್ಟವೂ ಬಿತ್ತು! ಸುಳ್ಳು-ಮುಚ್ಚು-ಮರೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಮುಂದೆ ಸಂಕಟವುಂಟುಮಾಡುವಂತಾದ್ದೆಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ನಾನು ಇದ್ದ ಸತ್ಯ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ! ಇನ್ನು ತೊಂದರೆ ಏನಿದೆ ? ”

“ ಅದೇನಿಲ್ಲ ಸರಿ! ಎಲ್ಲಾ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿ-”

“ ಈಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬಹುದಲ್ಲಾ ವರದನ್ ? ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ನಾಳೆಯೇ ತಿಳಿಸಲಿ, ಅಥವಾ ನಾಡದೇ ತಿಳಿಸಲಿ; ಈಗಲೇ ನನ್ನ ಇದಿರೇ ಅವರ ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಬೇಕು ನೀವು ! ”

“ ಇಷ್ಟು ಅವಸರಪಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ ? ”

“ ಹೀಗೆ ಕುಂಟುನೆವನ ಹೇಳಿದರೆ ಹೇಗೆ ನಂಬಲಿ ವರದನ್ ? ”

“ ಹಾಗೇನು ಈಗ ಮುಳುಗಿ ಹೋದದ್ದು ಸುಂದರೀಬಾಯಿ ? ”

“ ನಾನು ಅದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ ವರದನ್ ! ಪ್ರಿಯವರದನ್ ! ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಿರಲೇಬಾರದು ! ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮದೊಂದೇ ವಿಚಾರವೇ ಹತ್ತಿಹೋಗಿದೆ ! ಈ ನನ್ನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ನೀವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಂಬುಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ರೇನೇ ನಾಡದು ನನ್ನಿಂದ ನಾಟ್ಯವಾಡಲು ಆದೀತಷ್ಟೆ ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ ! ”

ಸಿದ್ದನು ಎರಡು ಕಪ್ ಟೀ ತಂದು ಅವರಿಂದಿರಲಿಟ್ಟು ಹೋದನು.

ಪಾಪ ! ಸುಂದರಿ ಹೇಳಿದುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ! ಯಾವಾಗ ವರದನು ‘ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ’ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಆಶೆ ಹಚ್ಚಿದನೋ ಅವಾಗನಿಂದ ಆ ಆಶೆ ಕ್ಷಣೇಕ್ಷಣೇ ಬಳೆ-ಬಳೆದು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾಳಲಾರದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಆಶೆ ಕೆಸರಲ್ಲಿಯ ಕಂಬದಂತೆ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ‘ ಮುಂಗೈ ಗಂಟೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಜೇನಿ ’ ನಂತೆ, ವರದನು ಸುಮ್ಮನೆ ಆಶೆ ಹಚ್ಚಿ, ತನ್ನ ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ ಕಡೆಗೆ ನೋಸಮಾಡಿಬಿಡುವನೋ ಎಂಬುದೇ ಸಂದೇಹ. ತಾನು ಕುರೂಪಿಣಿ ಎಂಬ ಅರಿವೇ ಆ ಬಗೆಯ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇಂದು ವರದನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಆ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ನಾಡದಿನ ನಾಟ್ಯ-ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಟ್ಯವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡೇ ವರದನ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟುಹಿಡಿದು ಕೇಳುತ್ತಲೇ, ವರದನು ತನ್ನೊಳಗೇ ತತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಂತೂ ಹಾಗಿರಲಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದೇ ಅಸಹ್ಯಕರವೆಂದೂ-ಅವನಾನಕರವೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನಲ್ಲವೆ ? ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಬಗೆಯ ಭಾವವನ್ನು ತೋರಗೊಟ್ಟರೆ, ಪರಮ ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಅವಳ ನಾಟ್ಯ ಕಛೇರಿ ನಿಂತುಹೋದೀತೇನೋ ಎಂದು ಮಿಡುಕಿಕೊಂಡು, ಉಪಾಯದಿಂದ ತೂರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತ—“ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ !

ನೀನನ್ನು ವುದು ನಿಜವೇ! ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೆ ಬಹಳ ಅತುರವುಂಟು! ಈಗ ನೀನು ಹೋಗು! ನಾನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಈ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದೊಳಗೆ ನಿನಗೆ ಖಂಡಿತ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಟೀ ತೆಗೆದುಕೋ!”

“ಅದಾಗದು! ಈಗಲೇ ನನ್ನ ಇದಿರೇ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.”

“ಆಯ್ಯೋ! ಅವರಿಗೆ ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ! ಸಮಯ ನೋಡಿ—”

“ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವಿರಲ್ಲ ವರದನ್? ಅವರಿಗ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಹಳ ಚಂದಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರಲ್ಲ?”

“ಮಾತಾಡಿದರೂ ಇದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲವೆ? ಸುಂದರೀಬಾಯಿ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದ್ದರೂ ಸರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸರಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಂತೂ ಖಂಡಿತ, ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ!”

“ಅದಂತೂ ಹೇಗೂ ಉಂಟೇಉಂಟಲ್ಲ? ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಕೇಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಈಗಲೇ ಆಗಿಹೋಗಬೇಕು.”

“ನಿನ್ನ ಇದಿರೇ ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಟ್ಟಾರೇ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ?”

“ಕೊಡದೇನು?”

“ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಕಷ್ಟವಾದೀತೂಂತ—”

“ಅದೇ ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಬೇಡೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದು. ನನಗೆ ಕಷ್ಟವಾದೀತೂ ಅಂತ ಒಳಗೊಂದು ಹೊರಗೊಂದು ಮಾತಾಡಬೇಡಿ— ಅಂತ ನಾನೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಅವರಿಗೆ!”

“ಇದೊಂದು ಶನಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂಟಿತಲ್ಲ ಪೀಡೆ!” ಎಂದುಕೊಂಡು ವರದನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು

ಟೀ ಆರುತ್ತಾ ಇತ್ತು.

ಈ ದುರಂತ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮುಕ್ತಾಯ ಮೂರುವಿಂಶ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಂಗಳಕರರು, ಇದೊಂದು

ನಾಗರಿಕ ರೀತಿಯ ಮದುವೆಯ ಮಾತುಕತೆ ಎಂದರಿತುಕೊಂಡು, ಕೌತುಕಾಸಹ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ, ಆ ಕೋಣೆಯ ಬದಿಗೆ ಬಂದು—“ ಏನಿದು ವರದ? ಎಂಥಾ ಮಾತಿದು? ಯಾರೋ ಇವಳು? ಆಂ?” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಂತೆ ಕೇಳಿದರು.

“ ಏನಿಲ್ಲ! ಅಪ್ಪ! ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅಂದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲದ ನೀನು—” ಎಂದು ವರದನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸುಂದರಿ ನಡುವೇ ಬಾಯಿಹಾಕಿ,—“ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೇನು? ನಿಮ್ಮ ಮಗನು ತುಂಬಾ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪಡುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ; ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ! ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ವರದರಾಯರೂ ಸಿನೆಮಾ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆ್ಯಕ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇವರಿಗೂ ನನಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಇಷ್ಟವೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೂ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿದೆ. ಇವರು ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ನನ್ನನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ನನಗೆ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಪಾಪ! ಈಗ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹೇಳಲು ತುಂಬಾ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ!—”

ವರದನು ಮೇಜಿಯ ಮೇಲೆ ಮೊಣಕೈಯನ್ನು ಊರಿಕೊಂಡು ತಲೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಹಣೆಯ ದ್ವಾರಾ ಅಂಗೈಯ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು, ಕುಳಿತಿದ್ದನು, ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ!

ಮಂಗಲಕರರು ಹುಬ್ಬುಗಂಟುಕ್ಕೆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ—
“ ಏನೇನು? ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲವೋ—ಹರಾಮಿ?”

ಸುಂದರಿ:—“ ಕೇಳುವವರಿದ್ದರೆ ನಾನೇಕೆ ಹೀಗಾದೇನು? ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಇದ್ದಾನೆ ನನಗೊಬ್ಬ ಅಪ್ಪ! ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾನೆ ಜೀವದಲ್ಲಿ! ಅವನು ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೇ ಹೆದರಿಕೊಂಡು, ಅನಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ!—ಯಾರು ಯಾರಿಂದಲೋ—ನನ್ನ—”

ಮಂಗಲಕರರು ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ—“ ಯಾ—ರು? ಯಾ—ರು?—”

ಸುಂದರಿ:—ಗೊತ್ತಿಡೆಯೋ ನಿಮಗೆ, ಅನಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದರಾಯರೊಂತ?—ಅವನೇ—ನನ್ನ ತಂದೆ!—

“ಯಾರು? ಯಾ-ಯಾ-ರು? ಮುಮ್ಮುಕುಂದರಾಯರ ಮ-ಮ್ಮುಗಳು?—” ಮಂಗಲಕರರ ಕಂಠದಿಂದ ತಡವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಶಬ್ದವಿದು!

ಸುಂದರಿ:—“ಹೌದು! ಹೌದು!—”

ಮಂಗಲಕರರು ನಡುಗುತ್ತ—“ಹಾ! ನಿನಗೂ-ವರದನಿಗೂ-ಇಷ್ಟು ಬಿ-ತ್ತು! ಅ-ಯ್ಯೋ! ಹಾ!—

“ಅಪ್ಪ--ಅಪ್ಪ!—” ವರದನು ಕೂಗಿದನು.

“ಅಯ್ಯೋ! ನಿನಗೇನಾಯಿತು?” ಸುಂದರಿ ಚೀರಿದಳು.

“ಹಾ!-ಪಾಪಿ!-ಮುಕುಂದ-ರಾ-ಯಾ-ಹ! ಹ! ಹ!—” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ, ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಅಲುಗಾಡುವ ಅರಳಿ ಎಲೆಯಂತೆ ನಡುಗುತ್ತ ಮಂಗಲಕರರು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮಾಲಿಕೊಂಡು, ಜೋಲಿಕೊಂಡು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು! ಪಾಪ! ಎರಡು ಕಪ್ ಟೀಗಗಳು ಕೂಡುವವರಲ್ಲದೆ ತಬ್ಬಲಿಯಾದುವು!

೩೩. ಸತ್ಯವು ಜಾರಿಕೊಂಡಿತು!

ಬಹಳ ಗದ್ದಲವಾಯಿತು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಗುಂಪು, ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆರೆಯಿತು. ವರದನು ತಂದೆಯ ಮೂರ್ಛಿತ ಕಾಯವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದನು. ಮಂಗಲಕರರು ಆಗಾಗ ಮುಖವನ್ನು ವಿಕೃತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಭಯಾರ್ತಕಂಠದಿಂದ—“ಹಾ! ಅಯ್ಯೋ! ಮಹಾಪಾಪ! ಕೆಟ್ಟಿ! ಹಾ! ಹಾ-ಯ್!—” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅವರ ಮಿದುಳಿನ ಅಲೋಚನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ವಿಕೃತವಾಗಿ ಸೇರಿ, ಅತಿ ಛಯಂಕರವಾದೊಂದು ಚಿತ್ರವು ಅವರ ಒಳಗಣ್ಣೆ ನೋಳಿಗೆ ಕಾಣಲಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. “ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ” “ವಿಧಿಯ ಬಲೆ” “ತ್ಯಾಗ” “ಅಮೃತ ಭೂಜ” ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯರಗಳು ಹಗ್ಗದ

ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಬಿಗಿದು, ಎಳೆದೇಳೆದು ತಂದು ವಿಶಾಲವಾದೊಂದು ನಡು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿವೆ. “ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕನ್ನಡ ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನವಿದು!!” ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತಿ ಸಿಂದಲೂ ಸುಳಿದುಕೊಂಡೆದ್ದ ಗಂಭೀರವಾದ ಏಕಶಬ್ದವು ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು! ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು, ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ನಟ್ಟಿದಿರೇ ಧರ್ಮಾ ಸನದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ದೇವಿ ಗಂಭೀರ ಭಾವದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸಿದ್ದಾಳೆ! ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಹಾಳೆಗಳು ಭರಭರನೆ ಹಾರಾಡಲಾರಂಭಿಸಿ ದುವು. ಅಕ್ಷರಗಳೆಲ್ಲಾ ಗಾಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ, “ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ಶೀನು! ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ಶೀನು!” ಎಂದು ಮೊರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಅವರ ಕಿವಿ ಗಡಚಿಕ್ಕಿಹೋಗಿದೆ. ಅವರು ಹುಳದ ಹಾಗೆ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಡ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಾಟವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಪಕಷಾಯತ ನೇತ್ರರಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಬಿಡಾಕ್ಷರಮಯಗಳಾದ ಆ ಪತ್ರ ಸಮೂಹಗಳು, ಅವರನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿ ಉಸಿರಾಡಿಸಲೂಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲೆಳಸಿದಂತಹ ಆ ಪತ್ರಸಮೂಹಗಳು, ಕನ್ನಡ ದೇವಿಯ ಕೈಸಂಜ್ಜೆಯಿಂದ ದೂರದೂರ ಸರಿದು ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತಲೂ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಸಿಂತುವು. ಕೆಲವು ಪತ್ರಸಮೂಹಗಳು ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುವಂತೆ ತೋರಿದುವು ಇದರಿಂದ ಮಂಗಲಕರರ ಕೋಪವು ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿ—“ ಏನಿದು ಇಂದ್ರಜಾಲ? ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದಿರುವಿರಿ? ಯಾರು ತಂದವರು? ನಾನು ಯಾರು ಗೊತ್ತೋ?” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

“ ಗೊತ್ತಿದೆ” “ ಗೊತ್ತಿದೆ” “ ಗೊತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಉಬ್ಬರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಷರಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡಿದುವು! ಬಳಿಕ ಗಲಗಲನೆ ನಕ್ಕುವು. ಆ ನಗುವಿನ ಧ್ವನಿ ಶಾಂತವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಅಕ್ಷರ ಪತ್ರಗಳ ಎಡೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ದೇವಿಯ ಸುಂದರ-ಗಂಭೀರ ಮುಖಕಮಲವು ಗೋಚರವಾಗಿ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ-ತಂಬೂರಿಯ ತಂತಿಗೆ ಸ್ಪಂದನವಾದಂತಹ ಸ್ವರದಿಂದ—“ ಎಲೆ ವಾಪಿ! ಮುಕುಂದರಾಯ! ಇದು ನಿನ್ನದೇ ಇಂದ್ರಜಾಲ! ನಿನ್ನ ಇಂದ್ರಜಾಲವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ನ್ಯಾಯಾ

ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿತು! ನೀನು ದ್ರೋಹಿ! ಕನ್ನಡದ್ರೋಹಿ! ಆತ್ಮದ್ರೋಹಿ!” ಎಂದು ನಿದಾ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕೇಳಿಸಿದುವು.

“ ಅಲ್ಲಲ್ಲ! ಶೀನು ಅಕ್ಷರದ್ರೋಹಿ! ನಾನು-ಅಲ್ಲ! ನನ್ನ ಲೇಖಕ-ಶೀನು! ನಾನು ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಿವು! ನನ್ನ ‘ವಿದಿಯ ಬಲೆ’ ಯನ್ನು ಅವನೇ ಕದ್ದು ಸಿನಿಮಾ ಕಂಪೆನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ! ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು—ಆ ನೀಚ—ಕೃತಘ್ನನು—”

“ ಛೇ! ಕಪಟಿ! ಮುಚ್ಚು ನಿನ್ನ ಹೊಲಸು ಬಾಯಿಯನ್ನು! ಸುಳ್ಳು ಬಾಯಿಯನ್ನು! ಸರಿಯಾದ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿಯಲಿ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆ! ಹೇಳು, ಶೀನುವಿಗೂ ನಿನಗೂ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಾಲವಾಯಿತು?” ಕನ್ನಡ ದೇವಿಯು ದನಿಯಿದು.

ಪತ್ರಾಕ್ಷರಗಳು ಅಲುಗಾಡಿದುವು. ಶೀನುವೂ ವಕೀಲವೆಂಕೋಬರಾಯರೂ ಅವುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರರಾದರು. “ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಶೀನುವಿನ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದವನು ನಾನೇ” ಎಂದರು ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರು.

“ ಹೌದು. ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಶೀನೂ ನನಗೆ ಪರಿಚಿತನು ” ಎಂದರು ಮಂಗಳಕರರು.

ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ ಮೂಲ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನೂ, ‘ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆಯ’ ರಾಘವರಾಯರೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣನು ಖಣಖಣನೆ ಹೇಳಿದನು:—

“ ಸಿಜ. ‘ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ’ ಶೀನಣ್ಣನಿಂದ ಮಂಗಳಕರರ ಪರಿಚಯವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆಗ ಮಂಗಳಕರರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಈ ರಾಘವರಾಯರ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ, ಈ ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮೊದಲು ಶೀನಣ್ಣ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವನಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿರುವೆನೆಂದು ಸುಳ್ಳೇ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲವೇ ರಾಘವರಾಯರೇ?”

“ಹೌದು! ಹೌದು!” ಎಂದು ರಾಘವರಾಯರಂದರು.

“ಹಾಗಲ್ಲವದು! ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಶೀನು ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದು

ಒಂದು ವರ್ಷವಾದರೇನಾಯಿತು? ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅವನು ಹೊಸ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಆಗಾಗ ಬಳಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದ. ಆಗ ನಾನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ' ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇವನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ರುತ್ತಾನೆ!" ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರು ಸಾಧಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಹೇಳುತ್ತಾ ಬರಿಸಿದನೆಂದು ಆಗೊಂದು ರೀತಿ! ತಾನು ಬರೆದುದನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನೆಂದು ಆಗೊಂದು ರೀತಿ! ಇದೇನು ಮಾತು ಮಂಗಲಕರರಿ! ಯದ್ವಾತದ್ವಾ! ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಂಶವಾಯಿತೇನೋ!” ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಅವರ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ವೇಧಿಸಿದುವು!

ಕನ್ನಡದೇವಿ:— ಆಗಲಾಗಲಿ! ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಂಗಲಕರರೇ ಬರೆಸಿರುವರೆಂದೇ ಆಗಲಿ! ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಶೀನು ಅಪಹರಿಸಿದನೆಂದೇ ಆಗಲಿ! ಒಳ್ಳೇದು, ಮುಕುಂದರಾಯ! 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳವೆಯಲ್ಲಾ? ಅವುಗಳನ್ನೂ ನೀನೇ ಬರೆದಿರುವೆಯೋ?”

ಮಂಗಲ:— ಹೌದು, ಹೌದು!

ಕನ್ನಡ:— ಎಲ್ಲಿ? ಅಂತಹ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟು ನೋಡೋಣ ಈಗ? ಅದರ ಹೋಲಿಕೆ ಈ ಪದ್ಯಗಳವೆಯೋ ನೋಡೋಣ. ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬರೆಯಿಸಿದೆನ್ನುವಿಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಿಸು ನೋಡೋಣ. '

ಮಂಗಲ:— ಈಗಲೇ ಬರೆಯಿಸಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡದೇವಿ:— ಶೀನು! ನೀನು ಬರೆಯುವಿಯಾ?

ಶೀನು:— “ಶಿರಸಾಷ್ಟಿ ಜನನಿ!” ಎಂದು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಬರೆಯಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಸುತ್ತುಮುತ್ತೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ರಾಶಿಯಂತೆ ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಗಳೂ—“ಹೀಗೆಯೇ ಶೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಚಿಸಿದನು! ಬರೆದನು! ಶೀನುವೇ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ” ಎಂದು ಮೊರೆದುವು. ಶೀನು ತಾನು ಬರೆದ ಕಾಗದವನ್ನು ಕನ್ನಡ ದೇವಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು “ತಾಯಿ! ಇದೋ! ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪದ್ಯವನ್ನೂ—ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪದ್ಯವನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ! ಸ್ವೀಕರಿಸು!” ಎಂದನು.

ಕನ್ನಡದೇವಿ ಅದನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಓದಿನೋಡಿ—“ ಹೌದು. ಈ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ರಸ-ಭಾವ-ಶೈಲಿಗೂ ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ— ಅಮೃತ ಭೂಜ-ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ರಸಭಾವಶೈಲಿಗೂ ಸರಿಯಾದ ಹೋಲಿಕೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಗ್ವ್ಯಾಘನೆಯಂತೂ ನೀಸಂ ದೇಹವಾದ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಿಜವಾದ ಲೇಖಕನು ಶೀನುವೇ ಸರಿ. ‘ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ’ ಇದು ಶೀನುವಿನ ಗುರುತು ಅಯ್ಯಾ-ನನ್ನ ಭಕ್ತಪ್ರವರರಾದ ರಾಘವ ರಾಯರೆ! ಈ ಮಂಗಲಕರನೆಂಬ ಕಳ್ಳ ಹೆಸರಿನವನು ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ಮೋಸಪಡಿಸಿದನು ನೋಡಿದಿರಾ! ನೀವಿನ್ನು ‘ ಅಮೃತಭೂಜ ’ ದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲದ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ!”

ರಾಘವ:— ಚಿತ್ತ ದೇವಿ!

“ಅಲ್ಲ! ಎಂದಿಗೂ ನಾನೊಪ್ಪಲಾರೆ! ‘ ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ ’ ಇದು ನನ್ನ ಗುರುತು! ನಾನು ಒಂದು ವರುಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ‘ ಕನ್ನಡಗೆಳೆಯ ’ ಎಂಬ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಕೂಗಿ ದರು ಮತ್ತೂ ಮಂಗಲಕರರು.

“ ಇದ್ದೀತಿದ್ದೀತು! ಅವೆಲ್ಲಾ ನೀರಸವಾದ ಲೇಖನಗಳು! ಕೆಲವು ರಸಾತ್ಮಕವಿದ್ದರೂ ಅವು ನಿನ್ನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೋಳಗಾದ ಬೇರೆಯವರು ನಿನಗೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಲೇಖನಗಳೇ ಹೊರತು ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತದ್ದಲ್ಲ! ಅದೇ ಸಂಕೇತ ನಾಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀನು ಶೀನುವನ್ನು ಮೋಸಪಡಿಸಿ ರುತ್ತೀ. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೋಸದ ಕೊಡವು ತುಂಬಿತು! ಮುಳುಗಿನ್ನು ಅವಮಾನದ ಭಯಂಕರ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ!” ಕನ್ನಡ ದೇವಿಯು ಕಹೋರ ವಾಣಿಯಿದು.

ಮಂಗಲಕರರು ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ—“ ದ್ರೋಹಿ!” “ ಕನ್ನಡ ದ್ರೋಹಿ!” “ ಅಕ್ಷರದ್ರೋಹಿ!” ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಭಯಂಕರ ನಿನಾದವೆದ್ದಿತು.

ಮಂಗಲಕರರು ತಲೆಯನ್ನು ಚೆಜ್ಜಿ ಕೊಂಡು- ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು, - “ ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ!” ಎಂದು ಚೀರಿದರು.

ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕಮಲೆಯೂ ಶೀನುವೂ ಕೈಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನೋಡಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ—“ನೋಸಗಾರ! ವಂಚಕ ಶಿರೋಮಣ! ನನಗೆ ಬಹಳ ಬಹಳ ಸುಳ್ಳಿನ ಒಲೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದ ಜಾಣ ಜೇಡ!” ಎಂದು ಅಣಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ರಾಘವರಾಯರು ಅವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಭೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಮಗದೊಂದು ಕಡೆ ವೆಂಕೋಬರಾಯರು ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಸೊದಲುದ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರು ಗಂವುಗೂಡಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಧಿಕ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು.

ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ “ದ್ರೋಹಿ! ದ್ರೋಹಿ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

ಮಂಗಳಕರರು ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಆ ದ್ರೋಹವು ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ತಿಳಿದು, ಅವರ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರೀ ಉದ್ಯೋಗವು ಅವರನ್ನು ತೊಲಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅವರನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಇನ್ನಿಲ್ಲ! ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗರೆಲ್ಲಾ “ಪಿ. ಮುಕುಂದರಾವ್-ಮಂಗಳ್ಕರ್-ಕನ್ನಡ ದ್ರೋಹಿ” ಎಂಬ ತಲೆಬರೆಹದಿಂದ ಸ್ತುತವಾದ ಅವರ ದುಷ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದರೂ ಘೋರಾವಮಾನ! ಸಾಲಮದಕ್ಕೆ ಅವರ ಮಗಳನ್ನು ಅವರ ಮಗನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಬೀಭತ್ಸದೃಶ್ಯ! ಲಕಡೆ ಕಮಲೆಯೂ ಶೀನೂ ಅಸ್ಮ್ಯೇಸ್ಯರಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಅಸಹನೀಯ ದೃಶ್ಯ! ದಶದಿಶೆಗಳಿಂದಲೂ “ದ್ರೋಹಿ! ಪಾಪಿ!—” ಎಂಬ ಕೂಗು!

ಈ ಮರ್ವವೇದನಾ ಸ್ಮರಣೆಗಳಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು “ಹೋ!” ಎಂದವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತ, ಅವರು ಮಂಚದಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿ ಬೀಳಹೋಗುವಾಗ, ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅವರನ್ನು ಆದರಿಸಿದರು. ಮೇಲೆ ವಿನರಿಸಿದ ಆ ಸ್ವಪ್ನವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೂ

ತುಂಡು ತುಂಡು ಉಚ್ಚಾರಗಳು ಹೊರಟಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೌತುಕಾಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು, ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರು-ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು, ಶೀನು-ಕೃಷ್ಣ ಮೊದಲಾದೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉದ ಸಿನಿಮಾ ನಟ ಸುಂದರೀಬಾಯಿ, ವಿದ್ವಾನ್ ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಳೆಂದೂ, ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಂಗಲಕರರು ದೆವ್ವ ಬಡಿದವರ ಹಾಗೆ ಬದ್ಧರೆಂದೂ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ವಾರ್ತೆ ಗಾಳಿಯ ವೇಗದಿಂದ ಊರೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬುತ್ತ, ಜನರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವೋಲೀಸರು ಶೀನುವನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಹೋದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು, ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದು ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರೊಡನೆ ಸಂಪತ್ತಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಶೀನುವಿನ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಜೆನ್ನುಗಿ ಮನಮುಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರು, ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸೇವಕನಾದ ಶೀನುವಿಗೆ ಒತ್ತನೆ ಮಾಡಲುದ್ಯೋಗಿಸಿ, ತಾವೇ ಜಾಪೋನಿಗೆ ನಿಂತು, ಶೀನುವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಕೀಲ ವೆಂಕೋಬರಾಯರಿಗೂ-ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರಿಗೂ ಶೀನು-ಮಂಗಲಕರರ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯದಲ್ಲ ಬಹಳ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಚರ್ಚೆಗೆ ಪ್ರಸಾದರಾಯರೂ, ವೆಂಕೋಬರಾಯರೂ ಮಂಗಲಕರರ ಸ್ತ (ಹಿತರಾಗಿದ್ದು ದೇಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಪತ್ರಗಳೂ ಪ್ರಸಾದರಾಯರ ನ್ಯಾಥೀನ ದಲ್ಲಿದ್ದುವು. ಆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೀನುವೇ ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅವನ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕೃಷ್ಣನು ತಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಂಗಲಕರರನ್ನು ಸಂಭವಿಸಿ, 'ಕಾರುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿ'ಯ ಮೂಲ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ಆ ಚರ್ಚೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ತಾನು ಬರೆದ ಮೂಲಪ್ರತಿಗಳನ್ನೆ ಮಂಗಲಕರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರಿಯ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿದು, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ತನ್ನದ ತನ್ನೇ ಆಯಿತೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದಲೇ ಮಂಗಲಕರರಂತಹ

ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಆ ಬಗೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದೂ, ಆದುದರಿಂದ ಆದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಕಾರಣನಾದೆನೆಂದೂ ಶೀನೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಕಂಪ್ಲೀಂಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ಶೀನು ಕೈದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಷ್ಟೆ? ಆ ಕಂಪ್ಲೀಂಟು ತೀರಾ ಸುಳ್ಳಾದುದೆಂದೂ, ಕಮಲೆಗೂ ತನಗೂ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರ ಭಾವವಿರುವುದೆಂದೂ, ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಮಲೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಳೆಂದೂ ಶೀನು ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಪೋಲೀಸ್ ಜವಾನರು ಶೀನು ವನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ವರದನು ಇದೇ ಪುಸ್ತಕ-ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದುದು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ವರದನು ಲಂಚದ ಆಶೆಯನ್ನು ಆ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದುದು, ಇವುಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ, ಶೀನುವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯೇ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ, ಕಂಪ್ಲೀಂಟು ಆಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಕಮಲೆ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳೆಂದು ಹೆದರಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರ ಗೊಡದೆ ಶೀನುವಿನ ಮೇಲೆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಹೇರುವ ಆ ಬಗೆಯ ಕಂಪ್ಲೀಂಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರ ಮಿತ್ರರಾದ ಮಂಗಲಕರರಾಯರು ದೊಡ್ಡ ಇಂದ್ರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ವೇಚಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಮಂಗಲ ಕರರನ್ನು ಕಂಡು, ತಮ್ಮ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿಯ ಬೇಕು.--ಎಂದು ಅವರೊಳಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು.

ಆಗ ಶೀನೂ-ಮುಕುಂದರಾಯರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪತ್ರಗಳು ಮಂಗಲಕರರ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಮಸ್ಯೆ. ಆಗ ಶೀನುವಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದಾಗಿನ ಮಾತುಗಳೂ ಆ ಚರ್ಚೆ ಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟುವು. ಮುಕುಂದರಾಯರೆಂದರೆ, ಅನಂತಪುರದಲ್ಲಿರುವ ರೆಂದು ನಂಬಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ಗೂಢ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರ ಪತ್ರಗಳು ಅನಂತ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಂಗಲಕರರ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿವೆ. ಮುಕುಂದರಾಯರೆಂಬವರೂ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಮುಕುಂದರಾಯರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಂಗಲಕರರ ಯಾವ ಪದರಿನಲ್ಲಿ

ಅಡಗಿದೆಯೋ ? ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮಂಗಲಕರರೊಡನೆ ನೀಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಮುಕುಂದರಾಯರು ಇದಿರಿಗೆ ಬಾರದೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೋ ಆ ಕಾರಣವು ಅಂದರೆ— ಅವರ ಮಗಳಾದ ಕುರೂಪ ಸುಂದರಿ, ಈಗ ಯಾರ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಸಿನಿಮಾ ತಾರೆಯಾಗಿ ಹೋದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಕುಂದರಾಯರು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವಶ್ಯಕವೇ ಇಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಶೀನು-ಕೃಷ್ಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು,—“ ಸಂಜೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ನಾನು ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ ನೀವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಂಗಲಕರರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಮಂಗಲಕರರು ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ವಿಕಾರ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಆಗಾಗ ಅರಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾಕ್ಟರರೊಂದು ಇಂಚಕ್ಯನ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.

ನೆರೆದ ಬೀದಿ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರ ದರ್ಪದಿಂದ ಎರಡು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಪುಡಿಯಾಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿ— ಶೀನು-ಕೃಷ್ಣ ಮುಂತಾದವರು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತರಾದರೆಂದು ವಾಚಕರೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮಂಗಲಕರರು ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದರು. ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಆ ಭಯಂಕರ ಕನಸನ್ನು ನೆನೆನೆನೆದು ಬೆದರಿಕೊಂಡರು. ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲ—ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯಂತೆಯೇ ತೋರಿತು. “ ಹಾ! ಅವಮಾನ! ಅವಮಾನ! ಸತ್ತರೂ ಹೋಗದು! ಏನು ಗತಿ ? ” ಎಂದು ಚೀರಿದರು. ಪ್ರಸಾದರಾಯರೂ ವರದನೂ ಅವರನ್ನು ಸಮಜಾಯಿಸಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ವರದನನ್ನೂ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಂದರಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ, ವಿಕೃತಾರ್ಥ ಸ್ವರದಿಂದ—“ ಹಾ! ಮಗನೆ! ವರದಾ! ವರದಾ!—” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

“ ಏನಪ್ಪಾ ! ಏನು ಬೇಕು ? ”

“ ಅಯ್ಯೋ ! ಏನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ ! ನೀನೇನು ಮಾಡಿ ? - ನಾನೇ ಮಾಡಿಸಿದೆ ! ಅಯ್ಯೋ ! ಆ ಸುಂದರಿ— ಸಿನ್ನ— ೩—೩—೩ಂಗ ! ನನ್ನ ಮಗಳು !— ”

“ ಏನು— ಏನಂದಿ ಅಪ್ಪಾ ? ”

“ ಹೌದಪ್ಪಾ ! ನಾನೇ ಮುಕುಂದರಾಯ ! ವರನು ವಾಪಿ ! ನನ್ನ ಮಗನಿಗೂ ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೂ— ಹೌದು ಹೌದು ! ಸುಂದರಿ ನನ್ನ ಮಗಳು ! ”

“ ಏನಪ್ಪಾ ? ”

“ ಕೇಳವ್ವಾ— ” ಎಂದು ಮಂಗಲಕರರು ಬಹುಕಷ್ಟದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟರು.

ಆಗ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪ್ರಸಾದರಾಯರು, ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ— ರಾಮಾಜೋಯಿಸರ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ವರದನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾದರು. ಸುಂದರಿಯೂ ವರದನೂ ದಂಗುಬಡಿದು ನಿಂತರು. ಸುಂದರಿಯು ಮೈಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯುತ್ಪಂಚಾರವಾದಂತಾಗಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತೆಯಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಪ್ರಸಾದರಾವ್— ಶೀನು— ಕೃಷ್ಣ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಗೆಹರಿದಂತಾಯಿತು.

ವರದನು ತಂದೆಯನ್ನು ಸಮಜಾಯಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ— “ ಅಪ್ಪಾ ! ಹಾಗೋ ಕತೆ ? ಸರಿ ! ಅಂಥಾದ್ದೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲವ್ವ ! ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಿತ್ತು ಅಂದರೆ, ಸರಿಚಯನಾಯಿತು— ಎಂದಷ್ಟೇ ಅರ್ಥ ಅಪ್ಪಾ ! ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಸುಂದರಿಯನ್ನು ತಂಗಿಯಂತೆಯೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ ; ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು ! ”

“ ಏನಾಯಿತೋ ! ಪರಮಾತ್ಮಾ !— ” ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಾ ಮಂಗಲಕರರು ಎದ್ದುಕುಳಿತರು. ಭಾವೋನ್ಮಾದದ ಲಕ್ಷಣವು ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಉನ್ಮಾದಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಎದ್ದು ಕುಳಿತರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಶಕ್ತಿ ಅವರ ಮೈಯಲ್ಲರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸಿ ಶೀನು— ಕೃಷ್ಣ ರನ್ನು ನೋಡಿ— “ ಹೌದು ಹೌದು ! ಈ ಶೀನು ನನಗೆ ಅಳಿಯನೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಆಹಹಾ ! ನಾನು ಇವನಿಗೆ ಮಾಡಿದ

ದ್ರೋಣಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇವನೂ ನನಗೆ ಮಾಡಿದ! ದ್ರೋಣಕ್ಕೆ ದ್ರೋಹ. ಎಲೇ! ತೀನು! ನನ್ನ ದ್ರೋಹವು ನಿನಗೆ ದಕ್ಕಿತು! ದಕ್ಕಿತು!—”

ತೀನು ತಟ್ಟನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದ.—“ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ! ಹಾಗನ್ನದಿರಿ! ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ—ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ—ಕಮಲಾಬಾಯಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರಿಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿರುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನು.

“ನಿಜ ನಿಜ ತ್ರೀನಿವಾಸನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ! ಅಣ್ಣ! ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನಾನು ತೀರ್ಥರೂಪ ಸಮಾನ ಅಣ್ಣನೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಮಲೆಯು ಸ್ಥಿರ ವಾಣಿಯೂ ಕೇಳಿಸಿತು.

ಮಂಗಳಕರರು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಮಲೆಯನ್ನೂ ತೀನುವನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾದರಾಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಆಗ ಪ್ರಸಾದ ರಾಯರು—“ಕಮಲಾ—ತ್ರೀನಿವಾಸರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನಂಬಬಹುದು!” ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು.

ಮಂಗಳಕರರು ಹಾಗೆಯೇ ಪರದಾ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ--
“ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ಪರದಾ—ಸುಂದರಿಯರು ಏನೇನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ಹಾಗೆಯೇ ಕಮಲಾ-ತೀನೂಗಳು ಏನೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ನಿಮ್ಮನ್ನು ದೂರಿ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ! ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ತಪ್ಪುಗಳು! ತಪ್ಪಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ! ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ದ್ರೋಹವು ನನ್ನನ್ನೇ ತಿನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದೆ! ಹಾ! ಹಾ! ಅಕ್ಷರಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ! ಅಗೋ! ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನೆಗಾಡುತ್ತಾರೆ!..... ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಮುಕುಂದಾ! ಪಾಪೀ! ದ್ರೋಹೀ! ಖಳೀ! ಇನ್ನು ನೀನು ಬದುಕಿದರೂ ಸತ್ತಹಾಗೆಯೇ! ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವಿರಾ?—ಛ! ಸಾಯಿ! ಸಾಯಿ!”

ಮತ್ತೆ ಮಂಗಳಕರರು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆತೀಶಯವಿಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರು ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಆದರ ಘೋರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಡಿದರೂ ಹಾಗಾದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು, ಹೀಗಾದರೆ ಹಾಗೆ ಸಾಧಿಸಿಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಬಂದರಲ್ಲವೆ?-- ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂಬ ಕ್ಷುದ್ರ ನಂಬುಗೆಯ ಬಡ್ಡು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ದುಷ್ಟಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿದು, ಸತ್ಯದ ಪ್ರಕಾಶವು ಹರಡಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ, ಪರಿಣಾಮವು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವಾಗ, ಅವರ ಆ ಧೈರ್ಯವೂ-- ಹೀಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೇನೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಗಳೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಗಿಹೋಗಿ, ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಗೆಯ ದುಃಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲು ಬಿದ್ದು ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗಿ, ಯಾವುದು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು, ಯಾವುದು ಮುಚ್ಚಿಡಬಾರದು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವು ನಷ್ಟವಾಗಿ- ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಿದುಳು ಆಡಿಸುವಂತೆ ನಾಲಗೆ ಆಡಿಬಿಡುತ್ತೆ ಮಂಗಳಕರರಿಗೆ ಇದೇ ದುರವಸ್ಥೆ ಬಂತು. ಅವರ ಆಲೋಚನೆಯ ಮಿದುಳಿನ ಮೇಲೆ. ಅಕ್ಷರಗಳು ದಕ್ಕದೇ ಹೋಗುವಂತಹ ಪೆಟ್ಟೊಂದು, ಕೀರ್ತಿ ನಷ್ಟವಾಗುವ ಭೀತಿಯ ಪೆಟ್ಟೊಂದು, ಹೆಂಡತಿ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಿದಳೆಂಬ ಯಾತನಾಕಾರೀ ಪೆಟ್ಟೊಂದು, ಈ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟುಗಳ ಮೇಲೆ- ಮಗನಿಗೂ ಮಗಳಿಗೂ- ಎಂಬ ನೆನೆಯ ಲಸಹ್ಯವಾದ ಮಾತಿನ ದೊಡ್ಡ ಪೆಟ್ಟೊಂದು- ಹೀಗೆ ಪೆಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟುಗಳೇ ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿ, ನೊಂದು ಬಂದು, ಒಳಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಪರಿಣಾಮ ಚಿತ್ರವು ಮೂಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಮೂರ್ಛಿತರಾದುದರಲ್ಲಿ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಉನ್ಮಾದರಾದುದರಲ್ಲಿ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಇವೆಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳೂ ಕಡಕಡಮೆಯಾಗುವಾಗ ಸಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಪಾನಲದಿಂದ ಮೈಕಾವೇರಿ ಜ್ವರಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ರುಗ್ಣ ಶಯ್ಯೆಯನ್ನೆ ಸೇರಿದರು.

ಇನ್ನು ಮುಂದೇನಾಯಿತೆಂದು ಬರೆಯುವ ಕುತೂಹಲವು ನಮಗೂ ಇಲ್ಲ, ಓದುವ ಕುತೂಹಲವು ನಿಮಗೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಊಹನಾ

ಸಮರ್ಥರಾದ ಓದುಗರು ಆಗುವುದೆಲ್ಲ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಾರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸುಂದರೀಬಾಯಿಯ ನಾಟ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯದ ಬಣ್ಣನೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಸಂಭ್ರಮ ಕುತೂಹಲಗಳು ನಮಗೆ ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಪ್ಪಿಹೋದುದೊಂದು ಕೊರತೆಯೇ ಸರಿ. ಮಾಡುವುದೇನು? ಅವಳಾದರೂ ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಟನ ಮಾಡಿಯಾಳು?

ಇನ್ನು ಓದುಗರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡಲು ಸಮ್ಮದೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಶ್ಚಿತ್ತಾಪದಿಂದ ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಮಂಗಲಕರರು, ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ಇಷ್ಟೊಂದಾದರೂ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಡೋಣವೆಂದು, “ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ”ಯ ರಾಘವರಾಯರಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸಹಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ, ಆ ಪುಣ್ಯ ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುಚ್ಚೋಣಾಗಲಿ!

“ಪ್ರಿಯ ರಾಘವರಾಯರೆ,

‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ಎಂಬ ಸಂಕೇತನಾಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನು ನಾನಲ್ಲ. ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಎಂಬವನು ಅದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯ’ ಗುರುತಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಅವನಿಂದಲೇ ವಿರಚಿತವಾದುವು ಆದುದರಿಂದ “ಅವೃತ ಭೂಜ”ದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ, ನನ್ನ ಹೆಸರು. ನನ್ನ ಫೋಟೋ-ನನ್ನ ಮುನ್ನುಡಿ-ಇತ್ಯಾದಿ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ, ಅವನ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು, ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಇತಿ— ಪಿ. ಎಮ್. ಮಂಗಲಕರ್”

“ಕನ್ನಡ ಚಿಲ್ಲಡಿ ಉನ್ನತಗೇರಲಿ !”

ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಭಾ ಕಿರಣಗಳು

೧ ಘಾಟೇಮುಸುಕೆ†	ದೇವುಡು	೧-೮-೦
೨ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ†	ಶರತ್	೧-೮-೦
೩ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾ ಮಂದಿರ*	ಸುರುಸಮಾದೇವಿ	೨-೦-೦
೪-೫ ಸಾವಿನ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ*	ಎನ್ನೆ	೩-೦-೦
೬ ನೈಕುಂಠನ ಮೃತುಪ್ರತ್ಯ*	ಶರತ್	೧-೮-೦
೭ ಚಕನುಕೆ†	ಬೇಂದ್ರೆ	೨-೦-೦
೮-೯ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ಸಮಸ್ಯೆ*	ಕುಸ್ತುಮ್ಮ	೩-೮-೦
೧೦ ಹೆತ್ತವಾತಾಯಿ*	ಕಾರಂತ	೨-೦-೦
೧೧ ಭೂಮಾಶೆ ಮತ್ತು ಮಂದಿರ*	ಶರತ್-ಪರ್ಲಮನ್	೧-೮-೦
೧೨-೧೩ ಓರುಗಾಳಿ	ಪ್ರೊ. ಭಡಕೆ	೩-೮-೦
೧೪ ರಮಾನಾಥ†	ಪ್ರೇಮಚಂದ	೩-೦-೦
೧೫ ಹೋಡಲಿ*	ಶರತ್	೨-೦-೦
೧೬ ನೇತಾಜಿ	ಮಲ್ಲಾರಿ	೧-೮-೦
೧೭ ಮಿಜರಾ*	ಶರತ್	೧-೮-೦
೧೮ ರೇದಿಯೋ ನಾಟಕಗಳು	ಬೀಚಿ.	೧-೮-೦
೧೯ ಸುಭಾಷ ಸೀನೋಲ್ಲಂಘನ	ಉತ್ತಮಚಂದ	೧-೮-೦
೨೦ ಬೆಳವಲದ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ*	ಕುಲಕರ್ಣಿ	೨-೮-೦
೨೧ ಧರ್ಮಸಂಕಟ†	ನಾಡೇದ	೨-೦-೦
೨೨ ಸಮ್ರಾಟ್ ಹರ್ಷವರ್ಧನ*	ನಾಗೇಶ	೨-೦-೦
೨೩ ಎರಡು ಸೆಳತೆ*	ವಂದ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ	೧-೧೨-೦
೨೪ ಗೃಹದಾಸ†	ಪ್ರೇಮಚಂದ	೧-೮-೦
೨೫ ಕಾಲಯಾನ†	ಭಾರತಿ(ಮತ)	೧-೧೦-೦
೨೬ ಮಾಧವಲೀಲೆ*	ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ	೧-೮-೦
೨೭ ಕರೀಬೆಳ್ಳಿ†	ರಮೇಶ	೧-೪-೦
೨೮ ಕೊಂಪವರು ಯಾರು?*	ಜೋಲಿ	೧-೪-೦
೨೯ ದಲಿತ ಕುಸುಮ†	ಹೊಸಮನೆ	೨-೧೧-೦
೩೦ ನೂರಜ್ಜಾನನ*	ಕೇಶವಶರ್ಮಾ	೧-೧೧-೦
೩೧-೩೨ ಇಂದ್ರಬಾಲ	ನವಗಿರಿವಂದ	೪-೦-೦

* ಈ ಗುರುತಿನವು ಕಾವಂಬರಿಗಳು

† ಈ ಗುರುತಿನವು ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು.

